

انتشارات دانشگاه تهران

۶۹۳

فهرست

کتابخانهٔ مرکزی دانشگاه تهران

مجلد دوازدهم

نسخه‌های خطی شماره های ۳۴۹۷ - ۴۰۱۳

نگارش

محمد تقی دانش پژوه

تهران

۱۳۴۰

چاپخانهٔ دانشگاه

۲۵۰۵

۳٤۹۷

نسخ حسین‌علی حیرت ذهبی‌خراباتی زنجانی درج۲/۱۳۱۵ ، عنوان ونشان‌شنگرف ، درص۳۵-۳۶ بندیست از۱۱الی محسن‌کاشی ، فهرست پاره‌ای ازرساله‌های مجموعه درآغازنسخه دوبار آمده است. ۱۷س۸×۱۳ ، ۱۲۲-۱۱۳×۱۷ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج زرد.

مجموعه

۱ـ مرآة‌المحققین (۱ـ۳۵) ازمحمودشبستری .

۲ـ سلسلة‌الذهب (۳۷ـ٤٦) ازسیدمحمد نوربخش (۷۹۵ـ۸٦۹) بفارسی‌باعنوان « ای عزیز » (طرایق‌الحقایق۳:۳۰) .

آغاز: رسالة سلسلة الذهب من تصنیفات امیرسیدمحمد نوربخش قدس‌الله سره العزیز . بسمله . الحمدلله‌الذی نور بانوار تجلیات ذاته وصفاته ... امابعدبدان‌ای‌عزیز که مقصود از خلقت‌آدم معرفة الله است .

انجام: و نسبت ایشان بجناب سالارانبیاء محمد مصطفی صلی الله علیه و آله وسلم وصلوات‌الله وسلامه علیهم اجمعین من‌الآن الی یوم‌الدین (تمام شد رسالة سلسلة الاولیاء الصغیرة المسماة بسلسلة الذهب ازمصنفات ... امیر سید محمد نوربخش قدس سره العزیز) .

۳ـ معراجیه (٤۷ـ٦٦) از همو بفارسی .

آغاز: رسالة معراجیه من تصنیفات امیرسیدمحمد نوربخش قدس سره العزیز سزاوار شکروسپاس حضرت قادرمختار است . . . بعد حمد وصلوات نامتناهی بر قائل اللهم ارنا الاشیاء کماهی .

انجام: بمعرفت حقیقت‌اشیابرساناد بحرمة کمل اولیائه من‌الاقطاب‌والافراد (تمت الرسالة المعراجیة ازمصنفات امیرسیدمحمد نوربخش قدس‌الله سره) .

٤ـ حق‌الیقین فی‌معرفة رب‌العالمین (٦۷ـ۱۰۲) ازمحمودشبستری.

بها : ۱۲۴ ریال

۵ـ رساله درسیروسلوك (۱۰۳ـ۱۵۹) بفارسی باعنوان « ای جان من » ودرآن از حافظ یادشده است.

آغاز: بسمله. الله لااله الاهو درود بی‌حد برآن ظهور که شهود ذات ومقصود صفات است.

انجام: ودردریای معرفت پرتاب کن ولایشرك بعبادة ربه احدا.

۶ـ رسالة فی کیفیة علم‌الله تعالی بالاشیاء (۱۶۱ـ۱۷۲) ازفیض کاشانی همانکه شیخ احسایی برآن ردی نوشته وبچاپ رسیده است (فهرست احسایی۲:۱۷).

آغاز: بسمله. الحمدلله العلیم الحکیم .. امابعد فیقول... محمدبن مرتضی المدعوبمحسن... هذا الباب القول فی الاشارة الی کیفیة علم‌الله سبحانه بالاشیاء... کتبته بالتماس ولدی .. محمد الملقب بعلم‌الهدی.

انجام: ومن اراد الزیادة علیه اواعلی منه فلیطلبه من کتابنا الموسوم بعین الیقین فان فیه اسرارلایحتملهاالا کثرون ولایمسها الاالمطهرون والحمدلله‌رب‌العالمین والصلوة والسلام علی محمد وآله الطیبین الطاهرین.

۷ـ رساله در اوراد موظفه (۱۷۳ـ۱۹۰) بفارسی دریك مقدمهٔ جامعه درحضور ودوفصل: نخستین دراوراد موجب قرب نوافل دومی دراوراد هنگام جمعیت و اقبال وفرصت وفراغ بال.

آغاز: بسمله. الحمدلله‌الحلیم الکریم والعلی العظیم ... امابعد چون مقتضای عبودت حقیقی اشغال قلب وقالب عبداست بعبادت معبود.

انجام: ببیان عقائد حقهٔ اسلامیه اشتغال نماید والحمدلله رب‌العالمین ... الی یوم‌الدین.

۸ـ رساله درریاضت ومجاهدت (۱۹۱ـ۱۹۸) بفارسی.

آغاز: بسمله حمدله ... امابعد چون بنای‌ایمان وایقان برریاضات ومجاهدات است.

انجام: ودوری عدم‌مناسبت‌است‌الحمدلله الذی جعلنی من‌المحبین‌لهم‌والصلوة علی محمدوآله الطاهرین.

۹ـ رساله دراصول وفروع تصوف (۱۹۹ـ۱۰۹) بفارسی وعرفانی دربارهٔپنج‌اصل توحید وعدل ونبوت وامامت ومعاد ومقدمات فروع و اصول و فروع باطنی و مقدمات چهار گانهٔنماز (توفیق، تحقیق، هادی، حضور).

آغاز: بسمله. حمدله ... امابعدبدانکه برهرمکلفی واجب است که سباح‌نظر را دردریای بی‌انتهای فکرت غوطه ور سازد.

انجام: دوست درنمازی وقایم بمقام قرب بی‌نیازی.

۱۰ـ رساله در کیفیت سیروسلوك (۲۰۹ـ۲۱۷) بفارسی.

آغاز: در کیفیت سیروسلوك بزبان ایما ورمزفرماید ای درویش دلریش و ای آشنای بخویش ساعتی خواموش باش وسراپا گوش.

انجام: خوشا کسی که‌آیینش اینست.

۱۱ـ حکایة مرموزة (۲۱۷ـ۲۲۳) باعنوان « ای درویش ».

آغاز: حکایة مرموزة روزی بادل پردرد وجان غم پرورد دردارالعلم شیرازاز روی عجزونیازبکوچه‌ای میگذشتم وبآب دیده خاك را میسرشتم ژنده پوشی رادیدم.

انجام:

ز یمن مقدم آن شاه عادل   جدا گردد زهم‌تاحق‌وباطل

۱۲ـ انوارحکمت(۲۲۵ـ۲۳۸) باعنوان «ای درویش، ای فقیر» درچهار گفتار (شریعت، طریقت، معرفت، حکمت) هریك درچند کلمه.

آغاز: بسمله. الحمدلله‌الذی نور مصابیح‌القلوب بانوار حکمته وزین بساتین الارواح‌بازهارنعمته ... الهی‌بعزت‌آنانیکه‌رخش همت درساحت میدان قناعت‌تاخته‌اند دلهای ما را بآثار این کلمات که به«انوارحکمت»موسوم‌است‌منور گردان.

انجام ناتوشته مانده: زیرا که پشت مملکت ازقوت رعیت باشد. دوستی.

۳۴۹۸

نستعلیق سدهٔ ۱۲و۱۳، عنوان شنگرف.
۱۳س-۹×۱۴، ۱۴۳۹۷×۲۱، کاغذ فرنگی کبود - جلدتیماج مشکی ضربی.

دیوان

از رفیق سپاهانی (ملاحسین سبزی‌فروش در گذشتهٔ ۱۲۱۲) غزل است بترتیب تهجی باتخلص رفیق ومثنوی ورباعی ونزدیك ۲۵۰۰ بیت (ذریعه ۹: ۳۸۱-ریو ۳۵۰).

آغاز:

بود که در گذرند از گناه کاری‌ما
که‌بیش‌از گنه ماست‌شرمساری ما

انجام:

از خلق مخواه راحت وسود که هست
در راحتشان زحمت و درسود زیان

۳۴۹۹

نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴.
۱۵س-۷×۱۵، ۱۴۳۳۸×۲۱، کاغذ فرنگی رنگارنگ - جلدتیماج قهوه‌ای ضربی.

دیوان

از نصیرای همدانی محمد وقصیده است وساقی‌نامه وغزل باتخلص نصیر ورباعی ومثنوی بادیباچه‌ای بنثر (سپه ۲: ۴۴۳ - مجلس ۲: ۲۵۹ - نصرابادی ۱۶۶-آتشکده ۲۶۵).

آغاز: بسمله. یگانه‌ای که هزارویك‌نام مبارکش هزارویك‌چراغ‌افروخت...

قصیدهٔ فریده.

زهی نقاب تو فانوس شمع‌بزم حضور
بملك حسن تو صحرانشین تجلی‌طور

انجام:

الهی تا فلك فوق زمین باد
خدایت ناصر و بختت قرین باد

۳۵۰۰

نسخ سدهٔ ۱۱و۱۲، عنوان ونشان شنگرف، جدول زرد وسبزوسرخ، فهرست مطالب درآغاز هست، مالك محمدبن شیخ احمد عمری، آغاز پس ازفهرست افتاده، انجام افتاده، در۲۹۱ص.
۱۷س-۸×۱۶، ۱۴۶×۱۴۳۳×۲۰، کاغذ استنبولی - جلدتیماج عنابی ضربی‌ترنجی مقوایی.

الایضاح فی‌شرح‌المقامات

شرحی است بر مقامات حریری از مطرزی امام ابوالفتح ناصربن عبدالسید نحوی در گذشتهٔ ۶۱۰ ودردیباچه گزیده‌ایست از معانی وبیان وبدیع وسندروایت این کتاب (چلبی).

۳۵۰۱

نستعلیق سدهٔ ۱۱، سرلوح در ش۲ بزرولاجوردوسرخ، جدول زرولاجورد، سطرگوناگون ۹×۳۰، ۱۱۵ص-۱۲×۲۴، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج زرد ضربی مقوایی عطف قهوه‌ای.

مجموعه

۱ـ عروالوثقی (۱ـ۱۵) از سحابی استرابادی وعرفانی است (ذریعه ۴۵۳:۹ ـ مجلس ۴۵۳:۳).

آغاز:

بسم‌الله الرحمن الرحیم   تیر شهاب است بدیو رجیم
تا بنماید ز دجای غرور   راه روان را ره الله نور

....

السلام ای رهروان راه اسری را تمام
شوق دیـدار شما معراج رفـتار شما
السلام‌ای‌بندهٔ سرگشته را یعنی سحاب
کرده آزاد از دوعالم شوق دیدار شما

. . . چون از صفای واثق نشست برصفحهٔ تسمیه عروة الوثقی نقش‌بست.

این نامه کـه ربط فرع واصلش کردم
هر چند کـه فصل بـود وصلش کردم
چـون سیر سپهر معنـوی بـود درو
همچون گیتی چهار فصلش کردم

فصل اول دربی بصریست . . . فصل دوم در الهـام است . . فصل سوم شراب و کیفیت آن ... فصل چهارم دررجعت الی الله .

انجام :

این نـامه چو بدرد شب غم نادر
یعنی که ز شرح که ز صدرمارا صادر
یارب که مباد پیش دونـی کونیست
بـر دفع تعرش فضولی قادر(؟)

درهمی چند ازمخزن قران شمردیم وبخازن«ان علینا بیانه»سپردیم (تمت) .

۲ـ دیوان (۱۶ ـ ۲۲۸) ازهموورباعی بترتیب تهجی (۱۶ ـ ۲۲۰) و مثنوی (۲۲۰ـ۲۲۸).

آغاز:

المنة لله کـه بانعام خـدا   از خلق رمیدم و شدم رام خدا
هر کس‌سخنی‌ازین‌وآن‌میگوید   من میگویم نام خدا نـام خدا

انجام :

او منزه سوای اوهمه چیز   هالك‌اینجاچه‌میکندتمییز

(تمت بتوفیق الله سبحانه) .

۳۵۰۲

نستعلیق در متن وهامش مورخ چاشت روز پنجشنبه ۱۰ج۱۰۹۹/۱ (تاریخ سال پاره شده و از نونوشته شده بخط باسمالی‌گویا از روی خود برگ آخر نسخه پیش از وصالی) ، نسخه‌ازآن الیاس‌بن بکتاش افندی بوده است .

۱۵س۹×۲۰ ، ۱۱۵گ۱۲×۲۲،کاغذسپاهالی ـ جلدتیماج سبزتیرهٔ ضربی ملوابی.

دیوان

از میرزا نورای لامع بسرقاضی نصیرای همدانی «که در زمان قزلباش قـاضی بغدادبود ، سلطان‌مراد که بغداد را گرفت او را سوزانید» (نصرابادی ص ۳۲۱)او در روز گار نصرابادی جوان بود و درسپاهان آمده از نزدیکان«عالیجاه واقعه‌نویس» شده وسپس بـکرمانشاه‌رفته نزد شیخ علی‌خان بسرمیبرد و تا وی بمسجدمقدس‌رفته‌نزد او بوده است . غزل است بترتیب تهجی با تخلص لامع وترکیب بند وترجیع‌بندورباعی ومثنوی (جلدششم‌است) بادیباچه‌ای به نثردرسر گذشت او وچگونگی گردآمدن‌این دیوان (نیمهٔ دوم آن افتاده) .

آغاز: بسمله . لوامع صحایف سخنوری و سواطع دواوین بلاغت گستری که

زیب وزینت اوراق لیل ونهار وپیرایه بخش حدایق افکار تواند بود . . . غزلیـات . بسمله . قافیهٔ حرف الف .

نباشد گر زبسم‌الله گل بر فرق عنوانها
زهم‌ریزد چواوراق خزان اجزای دیوانها

انجام :

بهشت ازمی‌شوق ساغرزند — گل وصف بزم‌تو برسرزند

۳۵۰۳

نستعلیق ونسخ سلطان یوسف پور منوچهر پورفتحعلیشاه که ش۲ را در شب ۲۹ شوال در۱۳۰۷ نوشته است .

۱۵س۷×۱۴ ، ۲۰۵گ۱۴×۲۳ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ .

مجموعه

۱ـ سلسلة الخاجگان فی آداب عبودیة الاعیان (۱ـ۴۲) بعربی ازشا گرد شیخ محمدبن شیخ محمد مراد بروش نقشبندیان و سلوك آنها درشش باب (ذکر ، مراقبت ، اتباع سنت ، تزکیت نفس ، صحبت مشایخ ، محبت‌مریدبشیخ ، تلقین وتربیت) و یك خاتمه‌دراشرح کلمات قدسی بالفاظ فارسی‌ءبنام شیخ ولی‌الدین (ص ۳ و ۷) و سلسلهٔ مشایخ اوهم دردیباچه هست .

آغاز: و به نستعین و علیه‌التکلان . بسمله . الحمدلله الـذی شرح بالاذکـار خفایا لطایف صدور الذاکرین . . . اما بعد فان افضل الاعمال و اشرف الاحوال اتباع السنة .

انجام: عند ذلك ویرقم اصبیعیه (درباب سوم وناتوشته مانده) .

۲ـ لوایح (۱ـ۶۰) ازجامی .

۳۵۰۴

نسخ سدهٔ ۱۲و۱۳ ، عنوان شنگرف ، مهرشعاع دارد .

۱۲س۷×۱۵ ، ۱۳گ۸۳×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی.

سر الادب فی مجاری کلام العرب

از ابومنصور عبدالملك ثعالبی نیشابوری است (مجلس ۲:۲۷۴) .

۳۵۰۵

شکسته نستعلیق روزسه‌شنبه ۱۸ج۱۰۹۱/۲ ، عنوان ونشان شنگرف، درص ع آمده « حاشیهٔ‌میرزا ابراهیم برخفری دراثبات واجب » (؟!) .

۱۹س۶×۱۲ ، ۱۰۹گ۱۱×۱۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سرخ.

حاشیهٔ اثبات الواجب

حاشیه ایست از ملا میرزاجان حبیب‌الله باغنوی شیرازی بر اثبات واجب قدیم دوانی که در شب شنبه ۱ رمضان ۹۸۱ ساخته است (طوس ٦٦:٤ ـ ذریعه ۱۰:٦) .

۳۵۰۶

نسخ نظرعلی‌بن‌حسین‌خبوشانی در۲٦ذی‌حجهٔ ۱۱۱۳ ومقابله شده ، عنوان ونشان شنگرف ، ۱۸ س۱۰ × ۱۵ ، ۱۱۱گ ۱۲×۱۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج ترباکی ترنجی ملوالی عطف مشکی .

منهج الائمة فی الاعتقادات و الاحتجاجات

بعربی از محمدحسین‌بن‌ابی‌محمدمشهدی و کلام شیعی‌است‌بااستدلال بـاخبار دراصول مذهب .

آغاز: بسمله . هوالموفق والمعين . الحمدلله الذى خلق الخلايق بقدرته وفطرهم على معرفته لاتمام حجته ... وبعد فيقول . . محمد حسين بن ابى محمد المشهدى . . . لما كان صحة العبادات موقوفة على معرفة المعبود ... وتحصيل العلم بصحة دين المكلف ومذهبه متعذر الامن الدليل بعد التخلية عن محبة مذهب الاباء ... اردت ان اذكر نبذة من الادلة المقطوعة ... وسميته منهج الائمة .

انجام: فطلبت وهذا مخالف للعادات .

۳۵۰۷

نسخ سدهٔ ۱۳ و۱۴، عنوان شنگرف، در۴۴ پ - ۴۹ پ نسخه‌های طبی است درچندباب ودعای ابو دجانه وچند نسخهٔ دعا ، در۱۰۶ ر - ۱۳۶ ر طلسمات وعوذات واحضارجن است.
۱۲س۷×۱۴ ، ۱۳۶گ۱۱×۱۶ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی.

مجموعه

۱- دارالشفاء فى الساعة (۱ر - ۲۴ر) گویا ترجمه برء الساعة ابوبکر محمدبن زکریای رازی است بفارسی در۴۳ باب .

آغاز: بسمله ، حمدله ... امابعد چنین گوید مؤلف این رساله محمدبن زکریا الرازی که بعضی از مرضها باشد که ساعة شفا یابد . . . این رساله را دارالشفاء فی الساعة نام نهاده شد .

انجام: و سرگین گاو دود کند تا بهتر باشد انشاءالله تعالی والله اعلم بالصواب .

۲- رساله درطبایع آدمی ومعالجات وخواص اعضاء (۵۰ ر-۱۰۵پ)

آغاز: بسمله . حمدله . . . امابعد بدانکه هر که آب بنفشه را باسرکهٔ کهنه بیامیزد ودرروبی که کلف بوده باشد بمالد برطرف شود .

انجام: نافع است والله اعلم.

۳۵۰۸

نسخ سدهٔ ۱۳ و۱۴ ، عنوان شنگرف ، سومی حواشی لغوی دارد.
۲۰س۶×۱۲ ، ۳۸۰گ۱۱×۱۸، کاغذ فرنگی - جلدتیماج سبزضربی.

مجموعه

۱- المنتخب (۱ پ - ۶۷ ر) از طریحی نجفی است .

۲- القصائد (۶۷ پ - ۷۶ پ) بعربی : قصیده‌های شیخ راشد حریری ومحمدبن سمین ابن متوج وابن حماد وخلیعی وشیخ مفلح وشیخ درمکی درمرثیه است .

۳- مقاطیع الرثاء (۷۷ ر - ۸۰ ر) از سیدمهدی بحرالعلوم طباطبایی است ، دوبند است یکی یازده «مقطوعه» دومی پنج «مقطوعه».

۳۵۰۹

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، عنوان شنگرف ، جدول زر ولاجورد ، بایك سرلوح زرین.
۱۴س۶×۱۲ ، ۱۰۴گ۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی آهارمهره - جلد مخمل آبی مقوایی.

مجموعه

۱- فرهاد و شیرین (۱ - ۸۹) از وحشی بافقی (مجلس ۳: ۶۱۰) .

۲- فرهاد وشیرین (۹۰ - ۱۹۹) از وصال شیرازی (مشار ۱۱۶۵) .

۳۵۱۰

نستعلیق حسنعلی بن حیدر شیرازی درسپاهان در۱۰۸۳ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول زر و لاجورد وسرخ .
۱۳س۵×۱۱ ، ۲۰۴گ۱۲×۱۹ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج سرخ ضربی ترنجی.

مجموعه

۱ـ مفتاح الفلاح (در متن) از شیخ بهایی است .

۲ـ آداب عباسی (در هامش و پراکنده) ترجمه ایست از مفتاح الفلاح از صدرالدین محمدبن محبعلی تبریزی شاگرد شیخ بهایی بنام شاه عباس در شش باب .

(ذریعه ۱ : ۲۴ و ۱۳۷:٤ ـ سپه ۱ : ۳ ـ طوس ۲۵۳:۲) .

۳۵۱۱

نسخ و نستعلیق ۱۰۹۱ در آستارا ؛ عنوان و نشان شنگرف ، شعر مولانا محمدامانی مازندرانی در مرگ میرداماد و میرزا جعفر در نجوم (۴۹) و سلطان الغ بیك و سلطان خلیل و رشدی و ابراهیم سلطان (۵۵) و شعری فارسی در ص ۱۸ و بندی منثور در نجوم بفارسی در ص ۲۰ هست .

۲۱ س ۵×۱۱ گ ۱۵۱ - ۱۰×۱۶ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی .

مجموعه

۱ـ مناظرهٔ قزوینی و مازندرانی (۱ ـ ۱۷) گفتگوی ملا خلیل قزوینی و ملا صالح مازندرانی است .

آغاز: بسمله . مباحثه ای که مابین علامی مولانا خلیل الله القزوینی و مولانا محمد صالح قزوینی در باب نهی حضرت آدم ع وحوا از اکل شجره‌ای که در کلام مجید واقع شده اینست که مذکور میشود وهرجا عبارت استادی است مراد از ان مولانا خلیل است بیان مذهب استاد درین مسئله اینست که حق تعالی آدم . . . را از درخت خاص نهی کرد .

انجام : داخل جنت شوی ای روسیاه (وقدتم).

۲ـ بیست باب دراسطرلاب (۲۲ـ۴۸) از طوسی (ف ۸٤۱).

۳ـ نوروزیه (۵۰ ـ ٦٤) از محمدتقی بن محمد رضای رازی .

آغاز: بسمله . جواهر حمد وسپاس وزواهر ثنای بی‌قیاس قادری را . . که در اوان بهار . . . بکوس نوروزی صدای عالم آرایی و جهان افروزی در گنبد دوران انداخته ... اما بعد ... بعضی از اخوان الصفا و خلان الوفا استفسار حقیقت و شرافت روزنوروز سلطانی از ... ابن محمد رضا محمدتقی الرازی می‌نمودند آنچه از قول ائمهٔ اطهار ... وعلمای عالی مقدار ... بنظر این بی‌بضاعت رسیده بود بیان می‌نمود اشاره رفت که این لآلی مکنونه را ... منتظم گرداند ... مشتمل برمقدمه وسه فصل و خاتمه ... زمان ... شاه صفی الصفوی الموسوی بهادرخان ... مقدمه در بیان فضیلت و شرافت این روز ... فصل اول دربیان نماز این روز وادعیهٔ منقوله دروقت تحویل وخواندن سورقرآن درین روز ... فصل دوم دربیان سورهٔ یس خواندن براناز ... و بیان نوشتن آیات هفت سلام (اینجا بیان هفت سین ایرانی میبافتیم) وآنچه باید خوردن درین روز . . . فصل دربیان جامه پوشیدن وآداب آن ، خاتمه درآنچه وقت تحویل بکاردارند ازمنسوبات کوکب صاحب حد .

انجام : و از نانها نانی که زنجیل و روغن و شاهدانه داشته باشد والله اعلم بحقیقة الحال (مورخ روزسه شنبهٔ صفر ۱۰۹۱) .

٤ ـ شرح مدخل منظوم (٦٦ـ١٦٣) از حبیب الله بن محمد طبیب که در ۹۲۷ (اتمام کتاب حبیب) ساخته است(ش ۳۳۳۷/۷) .

آغاز: بسمله .

مرددانا سخن ادا نکند تا بنام حق ابتدا نکند

این بیت مضمون کلام معجز نظام سحر انتظام رسول کل انام ... است .

انجام : و گمراهان شوارع شریعت را دلیل جلیل طریقت گردانید . تمام

شد شرح مدخل منظوم بعون عنایت ملك قیوم در شهورعامی که از مضمون این بیتین مفهوم و معلوم میشود :

یافت چه اتمام کتاب حبیب　　از کرم و لطف کریم مجیب
کرد چه‌تاریخ‌تمامش‌سئوال　　گفت که اتمام کتاب حبیب
(٩٢٧)

(والحمدلله رب‌العالمین سنة ١٠٩١) .

٥ـ رساله درمعرفت تقویم (١٦٤ـ١٨٩) درشناختن تقویم و دستور ساختن آن است با عنوان «فائده» ودران احکام نجوم واختیارات هم هست .

آغاز: بسمله . بدانکه ایدك‌الله تعالی واسعدك فی‌الآخرة والاولی که تقویم در لغت راست داشتن وقیمت کردن است .

انجـام: نظم :

نجوم کلامم بسی لامعند　　ولیکن‌چه‌حاصل که‌بی‌طالعند

والحمدلله لواهب الفضل ومفیض‌العلم والصلوة والسلام علی محمد محیط دائرة العدالة والحلم وآله الطیبین الطاهرین.

٦ـ ترجمةالمدخل (١٩٠ـ٢٤١) بفارسی ومتن از «استاد ابوالقاسم‌بلخی»است درشصت‌باب وفهرست‌آن درآغازهست (دیباچه) .

آغاز: بسمله . سپاس خدای را تعالی وتقدس که‌آسمان رابیاراست بکواکب که بدان راه بدانند درظلمات بروبحر.

انجام : : ایزد ... دانستن و توانستن ارزانی دارد بمنه و کرمه و فضله العمیم (تم‌فی‌صفر١٠٩١) .

٧ـ رساله درمعرفت تقویم (٢٤٣ـ٢٨٢) دران ازخواجهٔ طوسی (٢٨١ ـ ٢٨٢) وسال ٩٧١ وامیرسید شریف باقی وخان احمد وبودن مؤلف درخدمت اووچیره شدن

ترکمان وشاه صاحب‌قران وملانظام‌الدین(ص٢٦٦ـ٢٦٧) یادشده است .

درآن‌آمده : « ماوضع ایشان را درتاریخ نهصدو هفتادوهفت هجریه عمل کرده درین جدول اوراآوردیم وجدول اینست موافق باسم شوال ٩٧٧» (ص ٢٦١) .

آغاز: بسمله . وبه نستعین‌این رساله‌ایست درمعرفت تقویم مشتمل‌بردومقاله وخاتمه ، مقالهٔ‌اول‌درمعرفت تقویم رسمی (درچند فائده و یك فصل) ... مقالهٔ دوم در معرفت تقویم تام (دریك مقدمه وچند فصل وفائده) .

انجام : ودرآن خانهٔ کوکب نحس است یا سعدوالله اعلم بالصواب .

٨ـ رساله درخواص چوب چینی و قهوه و چای (٢٨٣ ـ ٢٩٩) از قـاضی بن کاشف‌الدین محمدیزدی (ش٣/٢٠٨٤).

دراین نسخه نخست باب [دوم] درقهوه است سپس باب ٣ درخواص‌چای‌خطایی آنگاه باب یکم درخواص بیخ چینی درچهارده فصل وپیش وپس شده است (ره آورد ١٩٥) .

آغاز: درخواص قهوه وآن میوه‌ایست که از کوههای یمن میآورند.

انجام : وگاه باشد که بیخ چینی تنها راسفوف ساخته تناول نمایند (تم فی آستارا سنة ١٠٩١ فی‌شهرربیع‌الثانی).

٣٥١٢

نستعلیق شدة ١١ ، عنوان شنگرف ، جدول زر ولاجورد ، آغازوانجام افتاده درش١،ش٣ نیز ازآغاز افتاده .

١٥س٦×١٢ ، ٣٩گ١١×١٨ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج عنابی‌زرکوب مقوایی .

مجموعه

١ ـ دیوان (در متن) گزیدهٔ دیوان بابافغانی سکاکـی در گذشتهٔ ٩٢٥ است (مجلس ٣:٣٧٤ ـ سپه ٢:٦٤٨ـ گنج‌سخن٣:١) .

۲ـ لیلی ومجنون (هامش) از مکتبی‌شیرازی‌است . دردنبال دوقصیده است از انوری یکی رائیه ودیگری میمیه .

۳۵۱۳

نستعلیق خود شاعر درپایان ج۱۲۵۴/۱ بخواهش جعفر بیکا پسر علی‌خاص‌بیك ، عنوان شنگرف ، ۱۵س۷×۱۴ ، ۱۲‌گ۳۷۶×۱۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی .

دیوان

ازخاکی زندهٔ در ۱۲۵٤ ـ ۱۲۶۰ و مرثیه است و سوگواری‌خاندان پیغمبر (ترجیع‌بندونوحه‌ورباعیات ومناجات‌ومنقبت وحدیث منظوم ومخمس درغصب‌خلافت) ونامه‌ای بنظم درپاسخ‌سیدمحمدبربندی‌بطریق تغزل وترجیع‌بند مورخ ۱۲۵۳ وقصیده درستایش امام رضاوتخمیس‌مرثیهٔ‌صباحی درچهارده بند و تخمیس دوازده بند محتشم (ذریعه ۲۸۱:۹) .

آغاز:

باز این چه فتنه بود که ازسر گرفت‌جنگ

شد آشنا بشیشهٔ دلها دوباره سنگ

انجام :

بگریه گفت که در خاك آستانهٔ ما

بسان خاکی خونبار صد هزار نگر

در پایان شعر میرزا حسین فرزند خاکی است در۴۷ بیت در مرثیه بخط پدر که از خواننده میخواهد که برای پسرش دعا کنند مورخ ۱۲۶۰ .

۳۵۱٤

نستعلیق ونسخ سدهٔ ۱۱و۱۲ ، عنوان ونشان شنگرف ، سطرچلیپا ۱۲×۲۰ ، ۱۷۰گ۱۸×۳۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی عطف مشکی .

مجموعه

گردآوردهٔ‌ملامحمدمحسن بن‌محمدصادق بروجردی در۱۰۹۵ـ۱۱۰٤درسپاهان برخی بخط خود او وبرخی نوشتهٔ دیگران برای او بدینگونه :

۱ـ جنگ (درسراسردفتر وپراکنده) بدینگونه : تفسیرعربی وشعرفارسی‌از محمدباقربن محمد ابراهیم رضوی همدانی وغزلی‌بخطخود او (۲) ومیرزامحمدسعید حکیم قمی حکیم کوچك وبندی بعربی دربارهٔ علم‌خدا بجزئیات بوجه جزئی‌ازدوانی وخبرشیعی (۱ـ۱۰)وخبروحکایت(۱۸ـ۲۲) .

خط ملا عبدالغفور طهرانی متخلص بزایر (ص٤٥) مثنوی عشق و دل از همان رضوی همدانی (۱۰۱ـ۱۰۳) شعرعبدالکریم بخط خود او در ص۱۶۲، داستان سنگی که درشوشتر در۱۱۰۳ پیداشده ودرآن کلمات شهادت نوشته بود بنقل ازخط محمد باقرمجلسی بخط همان بروجردی که مینویسد که من نزد اورفتم وازاواجازه خواستم واوبمن اجازه داد وبهمین مطلب هم گواهی داده و گفته که من آن را نزدشاه‌سلیمان خوانده‌ام (ص۱۶۳) رموز بحارمجلسی بخط همین بروجردی (ص۱۶٤) جبر و اختیار باب نخستین بحار بخط اسماعیل بروجردی برای همین بروجردی در پایان محرم ۱۰۹۷ (۱۶۵ ـ ۱۷۲) جبر و تفویض مجلد سوم بحار و مطالب دیگر از همین کتاب (۱۷۳ـ۲۰۱ و۲۰۳ ـ ۲۰۵ و۲۰۷ ـ ۲۰۹) شعربیانی همدانی در ص ۲۰۲ و بندی از نقدالمحصل طوسی در۲۰۶، بند های عرفانی بعربی دربارهٔ مقامات و منازل سلوك از

بزرگان واخبار (۲۱۱-۲۲۷) حدیثی ازروی خط محمد تقی مجلسی (ص۲۲۶) شعر فارسی شیخ بهایی (۲۳۸-۲۴۰ و۲۴۸-۲۵۰) بندی از عین‌الحیات مورخ روز شنبه ۱۶ رمضان ۱۱۰۶ (۲۴۲)شعرواعظ قزوینی (ص۲۵۰) بندهایی ازقواعد شهید وشرح‌مبادی (ص۲۵۵-۲۵۸) چند معما وشعرهای جمال وخرم وعادل وبدیع و سراج و درویش و شکری ونوری ومهدی وهمام وغیبی بخط او وامامی هروی وفرض مسئله فقهیه بنظم فارسی‌وشعرشیخ‌بهایی(۲۵۹-۲۶۲)یادگاروتذکرهٔ سعدبن فرج الله بن عقیل جزایری حویزی در روز سه شنبه ۳ شوال ۱۱۰۶ برای «آخند ملا محسنا» و مخمس سید اسماعیل حویزی بعربی بخط همان فرج‌الله بن عقیل‌سعد جزائری حویزی در ۱۱۰۶ (۲۶۶) وشعرصفی قلی‌بیك وتابعای قمی وشوکت ونظیری وفیاض ودست‌غیب ومیرزا نظام وشیخ‌ابوسعید وشکوهی وولی بروجردی وواصلای گیلانی و کلیم و میرصیدی ووحید ومیرزا صادق ومعین‌الدین طنطرانی (باخلی‌البال) وطالب‌آملی ومیرعطاولیلی اخیلیه وسلیم تهرانی ومرتضی‌قلیخان وراغبا واهلی شیرازی ومهری و رابطا وحاجی عبدالکریم وغریب عامی بروجردی وصایب وخدیجه زن پیغمبر وبندی بعربی در فقه ازروی خط مولانا حاجی بابای قزوینی‌ازخط پدر شیخ‌بهایی نوشتهٔ همان محمدمحسن بروجردی وبندی ازشارح‌النجاة امیرالمحققین قدس سره (۲۶۶ - ۳۷۳) وعظ عیسی بعربی مورخ روز یکشنبهٔ صفر۱۰۱۴ (۲۷۴-۲۷۸) ازمکارم‌الاخلاق طبرسی (۲۸۶-۲۹۶) مناجات یاسامع‌الدعاء (۳۰۵-۲۰۷) در ص ۳۷۸ شعری ازامیرقوام‌الدین محمد حسینی درستایش وافی کاشانی‌آمده:

احسن بکتاب جمع الاخبارا

واف بالفیض اوضح الاسرارا

کاف امر الفقیه من تهذیب

انظر فیه یزیدك استبصارا

نیز بندهایی‌تاریخی وفلسفی وپزشکی‌وادبی وشعروحید ومولوی وشیخ‌ابوسعید (۳۷۸-۳۹۵) مثنوی‌میرزا سعیدشیخ‌الاسلام همدان (۳۱۶-۳۱۷) منظومهٔ اثنی‌عشریهٔ ابوعلی طبرسی وشعرابوسعید ابوالخیر وجوادوبعنوان «لمحرره» وشعری‌ازیك‌ناصبی وپاسخ‌شهیدبآن وشعرطغرایی‌وابن‌العمید ووحید (۳۱۸ - ۳۲۱) تاریخ مشاهیرامامیه درهفت طبقه از سعدبن عبدالله تا شیخ زین‌الدین علی ازروی خط آقا رضی [قزوینی] ره (۳۲۷-۳۲۸)بندی‌ازسرمکتوم‌امام‌رازی‌وشعرسحابی (۳۲۸) سخنی‌ازغزالی‌ونابینی درشرح‌توحید (۳۳۶).

۲- التورات (۱۱-۱۸) از همان چهل سورهٔ منحول تورات (۳۱ سوره در این نسخه هست).

۳- عقل وعشق (۲۳-۲۷) ازصاین‌الدین ترکه که‌درپایان آن‌از«نظم‌الدر» ابن فارض‌همانکه صدرالدین‌علی سپاهانی‌ودیگران‌بر آن‌شرح‌نوشته‌اند (منزوی ۲ : ۹۵ و۱۶۹)یاد شده‌است. درمجلس (۲:۳۵۵ش۵۹۸/٤) رساله‌ای در عشق‌وعقل‌ازنجم‌الدین رازی هست.

چنین است عنوانهای آن:

۱- مناظرهٔ عاشق ومعشوق	۲۳
۲- کیفیت استیلای جنود عزت برمملکت عاشق وخراب شدن	۲۳
۳- سبب آن خرابی	۲۳
٤- مبدأ ظهورعشق درحقیقت عاشق	۲٤
٥- کیفیت انتشار ملامت براحوال عاشق ومبدأ آن	۲٤
٦- ترقی کردن عاشق از درکات بعد بدرجات مقاربت ومخاطبت	۲٤
۷- استیلای نشوات سکر برحقیقت عاشق وسنجیدن‌آن	۲٤

٨ـ منجر شدن سلسلهٔ خطاب معشوق بعقدهٔ عتاب و رجعت نمودن
کوکب عاشق ازاوج عزت بحضیض مذلت ۲۵
٩ـ جواب گفتن عاشق عتاب معشوق را ۲۵
١٠ـ دور کردن حجاب معشوق عاشق را ۲۵
١١ـ بنیاد تسخیر کردن مملکت عاشق و تسلط حضرت معشوق ۲٦
١٢ـ منقلع شدن مادهٔ عناد ومنجلی گشتن غم وفساد ۲٦
١٣ـ منطوی شدن احکام عاشقی وظهور معشوق ۲۷

آغاز افتاده: تواند نفسی سایه بدان صحرا شد

لاتری فی شمسها ظل السوی   وهی شمس وهل ظل وهی فیء.

واماقضیت صرف اوقات در استیفای ماضی و استقبال حال آنست کـه آن فعل ناقصان معتل‌العین است که دیدهٔ بصیرت را بر تطلع احوال ازمنهٔ معدومه دارند.

انجام: ازین نمط ظرایف لطایف آنچه در سلك مقابلات منخرط گردد و در رشتهٔ مناظرات منتظم همین تواند بودنفایس دقایق آن از قصیدهٔ «نظم‌الدر» کمواسطهٔ این عقد است طلب کنند. والصلوة علی من انظم باقتضاء آثار سلسلة الاستکمال و التکمیل لکل نظام محمد علیه وآله الصلوة والسلام (قدتم ... الرسالة (؟) العقل و العشق من تصانیف الشیخ صاین الدین ترکه علی‌ید ... محمد محسن‌ابن المرحوم محمد صادق البروجردی فی بلدة اصباهان ... اول عشر الثانی من شهر محرم الحرام سنة ١٠٩٧).

٤ـ منتخب حدیقهٔ سنایی (۲۸ـ٤٤ نوشتهٔ محمد معصوم بن غیاث‌الدین محمود رازی درشب ۲۵ محرم ١٠٩٧ برای همان بروجردی) از خود او.

٥ـ عرض نامه (٤٦ـ٩٣) ازباباافضل کاشی وملحق آن دراین نسخه نیست.

٦ـ تعریف وحقیقت روح (٩٣ـ٩٤) از همو (فـص ۲۳۳ ش ۲٤).

٧ـ نامه درپاسخ نوشته‌ای (٩٤ـ٩٨) ازهموهمان شمارهٔ١٤ چاپی (ص ٦٨١ـ٦٩١).

٨ـ طریق آموختن حکمت وفوائدآن (٩٨ـ٩٩) ازهمو.

آغاز: فایدهٔ عظیم النفع حکما فرموده اند که هر کـه در علم حکمت شروع نماید باید که شباب (؟) وصحیح‌المزاج باشد.

انجام: وهیچ سفری بهتر ازسفر عقل درملکوت نیست وفقناالله تعالی وایا کم بحرمة من لانبی بعده والسلام.

٩ـ وصیت حکما (٩٩ـ١٠٠) از هموهمان شمارهٔ ۲٦ چاپی (ص ٦٥٦ـ٦٥٨).

١٠ـ ره انجام نامه (١٠٥ـ١١۲) از همو.

١١ـ شرح توحید مفضل (١١٣ ـ ١٦۲ با حواشی محسن عفی عنه) گـویا از عبدالصمد شریف بن‌موسی‌رضا امامی در١٠٩٥ شرح باعنوان بیان است.

آغاز افتاده: (احسن‌تقویمك وصورك فی اتم صورة ...) بیان وصدقك‌بالتخفیف ای قال الك صدقا.

انجام: ثم اعلم ان بعض الفقرات یومی الی تجرد النفس والله یعلم و حججه صلوات‌الله علیهم اجمعین هذا آخرما الزمت علی نفسی فی بدایة الحال کتابته تذکرة للاخ ... مولانا محمدمحسنا ... بتاریخ‌شهرشعبان .. فی ... اصفهان فی‌المدرسة‌الرفیعة السلیمانیة ... سنة خمس وسبعین بعدالف ... وانا ... ابن موسی‌رضا عبدالصمدالشریف الامامی ١٠٩٥.

١۲ـ المغالطات (۲۲۸ـ۲۲٩) سیزده مغالطه است در بارهٔ شکل یکم و سوم و مطالب دیگرباحل آنها.

آغاز: مغالطات‌یتعلق بالشکل الاول منها انه یصدق قولنا کلما کان‌الاثنان‌فرداً کان عددا.

انجام: لان المتوسطات ایضا بالقیاس الی حقیقتها انواع حقیقیة.

۱۳ـ نامهٔ دانشمندان اوزبك و پاسخ ملا محمد مشكك رستمداری (۲۳۰ ـ ۲۳۶) .

۱۴ـ الغناء (۲۴۳ ـ ۲۴۵) از محمد باقرسبزواری خراسانی .

آغاز: هوبسمله . ولاخلاف عندنا فی تحریم الغناء فی الجمله و الاخبار الدالة علیه متظافرة .

انجام : قال اشترويع (تمت الرسالة المنسوبة الی ... محمد باقر الخراسانی فی سنة ۱۰۹۷) .

۱۵ـ نامهٔ بهایی بمیرزا ابراهیم همدانی (۲۴۶ـ۲۴۸) .

۱۶ـ شرایط دین الامامیة (۲۵۳) ازشیخ طوسی .

آغاز: بسمله من املاء الشیخ ابی جعفرالطوسی علیه الرحمة من شرایط دین الامامیة: الیقین والاخلاص .

انجام : واحتیاله علی الناس. وهذا مما اتفق املاؤه علی العجلة فی وصف دین الامامیة .

۱۷ـ اجوبة الاسئلة (۲۵۸) بندیست از پاسخ علامهٔ حلی بابن زهره (حقوق ۴۶۰) .

۱۸ـ اللغز (۲۶۳) .

آغاز: ایهاالصاحب الزکی والفاضل الذکی اخبرنی عن اسم واحدی الاحاد و ثنائی العشرات ثلاثی المآت رباعی الحروف .

انجام : وان ضعف منه حرف صارستة احرف وهذا من العجائب .

۱۹ـ اللغز (۲۶۳) ازپدرنگارندهٔ نسخه (همان محمد رضا)چه‌در آن آمده « هذا اللغز لوالدی طاب ثراه » (ش۱۹۳۵/۴) .

۲۰ـ اللغز (۲۶۳) ازشیخ بهایی درحل این یکی آنهم برمز .

آغاز: جوابه للشیخ بهاءالدین محمد رحمه‌الله‌یاسیدی وابی واستادی ومن الیه فی‌العلوم استنادی هذا اسم رباعی الاعضاء ثلاثی الاجزاء اثنی عشری الاصول .

انجام : وبثانی ثانیه ینتهی القیل والقال .

۲۱ـ لغز القانون (۲۶۴ ـ ۲۶۵ نوشتهٔ محمد رضا در ۱۱ج۱۱۰۵/۲ بفرمودهٔ آقامحسنا)ازشیخ‌بهایی‌مورخ‌شوال ۱۰۰۲ (=لغزطبیبانهٔ بی‌عدیل) این تاریخ‌را بخط او دردنبال آن یافته‌اند (ش۱۹۳۵/۳) .

۲۲ـ اجوبة الاسئلة (۲۷۹ـ۲۸۶) پاسخ شیخ زین الدین شهید ثانی بچهل و نه پرسش فقهی شکربن‌حمدان درپایان شوال۹۵۲ .

آغاز: هو . بسمله . هذه مسائل من‌الحقیر الفقیر المملوك شكربن‌حمدان الی سیدنا الامام ... زین‌الملة ... والدین علیا منحناالله تعالی بطول بقاءه ووفقه‌الله تعالی‌لما یحبه ویرضاه مایقول سید دام فضله اذامر بآیة رحمة اوآیة نعمة اوذکر نبی هل یجوز له ان یقطع القراءه ویدعو بمایطابق معنی الایة .

انجام : و انتم فی امان‌الله و حفظه و کلائته علی هذه الکلمات. الفقیر الی‌الله تعالی زین‌الدین‌بن علی‌بن احمدالشامی العاملی حامدالله تعالی بتاریخ خاتمة‌شهرشوال سنة‌اثنین وخمسین وتسعمائة (تمت الرسالة علی‌ید ... محمد ربیع‌ابن آقاباقرالحسینی بتاریخ شهرجمادی الثانی ۱۱۰۴) .

۲۳ـ الرد علی حاشیة‌القواعد (۲۹۷) قاضی بیضاوی بکتاب قواعد علامهٔ حلی برخورد و بر یك مسئلهٔ آن حاشیه نوشت و آن را رد کرد و علامه بدان پاسخ گفت . ایندودانشمند سنی وشیعی بااحترام از یکدیگریاد کرده‌اند.

آغاز: فائدة قال العلامة ره فی قواعده فی بحث‌الوضوء: ولو تیقنهما متحدین متعاقبین ... والااستصحبه وقف‌القاضی‌البیضاوی صاحب‌المنهاج علی هذه المسئلةفکتب تحت هذه المسئلة بخطه حاشیة صورتها هذه: یامولانا جمال‌الدین ادام‌الله‌فواضلك‌انت

امام المجتهدین فی علم الاصول . . فاجاب المصنف قدس سره بما معناه هذا : وقفت علی افادة مولانا الامام العالم ادام‌الله فضائله واسبغ و تعجبت من صدور الاعتراض عنه فان العبد ماستدل بالاستصحاب .

انجام : والعبد انماقال: استصحبه ای بمثل حکمه ثم انفذه الی شیراز فاستحسن الجواب (نقل من خط السید السند الفاضل امیرسیدحسن المجتهد العاملی قدس سره)

٢٤ـ رسالهٔ وجیزه درصیغ عقود نکاح (٣٠٠ـ٣٠٤) ازمحمدعلی استرابادی .

آغاز: هو . بسمله . الحمدلله الذی احل النکاح وندب الیه . . . امابعدغرض از تحریراین رسالهٔ وجیزه آنست که جمعی ازبرادران ایمانی ... فقیر را تکلیف وتحریص نمودند برتحریرانحاء صیغ عقود نکاح وانواع تعبیرات آن .

انجام : وکیل مردمیگوید هی علی ذلك طالق والحمدلله اولاوآخراوصلی الله علی محمد وآله الطاهرین .

٢٥ـ صیغ عقودنکاح (٣٠٤) ازهمو .

آغاز: بسمله . الحمدلله ... اما بعدآنچه کاتب الاحرف محمدعلی الاسترابادی درباب عقد نکاح احتیاط میکنم .

انجام : وو کالت پدر تنها احتیاط میکنم جعل‌الله خاتم اعمالنا بالخیر (تم کلامه) .

٢٦ـ رسالة فی حرمان الزوجة عن بعض متروکات الزوج (٣٢٢ ـ ٣٢٦) از محمدعلی رضوی بخط خود او .

آغاز: بسمله . وبه ثقتی وبقیتی . بعدازحمد خالق ودود ودرود نامحدود بررسول محمود وآل اطهار او برخواطرزا کیهٔ حضرات فقهای امامیهٔ عظام ... بطریقهٔ تذکره واستفاده ازرای رزین و عقل متین ایشان عرضه میدارد بندهٔ کثیرالتقصیر محمدعلی الرضوی .

انجام : تصورنفرمایند . والسلام علی من اتبع الهدی

در دنبال آن ستایشی است از حاجی حسین یزدی ومولی عبدالرزاق لاهیجی برهمین رساله بخط خودآنها .

٢٧ ـ برهان المعاد (٣٣٢ ـ ٣٣٣) از محمد باقربن‌محمد ابراهیم رضوی همدانی قمی .

آغاز: بسمله . الحمدلله‌علی انشاء البدایة والنهایه ... فقد طلب بعض اجلةعلماء السادة عن سیدالمحققین والدی‌قدس‌سره‌دلیلا من العقل‌علی‌المعادالجسمانی ...لم‌یرتض بها نفسی لعدم دلالتها علی المطلوب علی‌التعیین فلفقدرسالة فی ایام‌حیاته‌رضی‌الله عنه فعرضت علیه قدس سره ولم‌یجبنی بجواب وکانه لمخالفة اکثرمااشتمل علیه‌الرسالة من‌الاصول والمبادی لمشربه رحمه‌الله :منهاحدیث اصالة الوجود ومنها المقدمة‌القائلة بتعمیم الشعور فی جل‌الموجودات بل کلها وان کان رجع اخیرا عن‌الاخیر ... وکان قدس سره فی مسئلة الوجود والماهیة و جعلهما ناسجاعلی منوال شیخ اصحاب الذوق ورادأعلی محقق مقاصد الحکمة المتعالیة . . . ضاعت الرسالة المذکورة عند بعض الافاضل الاخوان رحمه الله فنسجت علی منوالها ثانیا مع زیادة تهذیب و تنقیح . . . فسمیتها ببرهان المعاد .

انجام : قائلا الحمدلله علی کل حال کتب بیمناه الدائرة محمد باقرابن محمد ابراهیم الرضوی القمی موطنا والهمدانی مسکنا والحایری مولدا عفی عنهما .

٣٥١٥

نسخ محمدقاسم‌بن کربلایی محمد هاشم درروزشنبه‌ذی‌قعدهٔ ١٣٥٠ درش ١ و تاریخ تألیف ندارد، ش ٢ نوشتهٔ رجبعلی‌بن کمال درع ١/١ ١٣٥ بخط شکسته نستعلیق .

١٦س ـ ٩×١٤ ، ٣٠٤گ ـ ١٠×١٧ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج عنابی ضربی‌ترنجی .

مجموعه

١ـ حاشیة حاشیةالمختصر (١ پـ٤٢پ) ازشهاب‌الدین عبدالله یزدی(ف ٩٨١).

۲ـ حاشیة المطول (۴۳ پ ـ ۳۰۴ پ) از چلبی (سپه ۲: ۴۰۲).

۲۵۱۶

نستعلیق سدهٔ ۱۳ و ۱۴، عنوان وجدول شنگرف.

۱۲س ۸×۱۵، ۱۷۵گ ۱۴×۲۱، کاغذ فرنگی رنگارنگ ـ جلد تیماج مشکی ضربی ترنجی عطف قهوه‌ای.

اعتقادات

از مولی حسن بن محمد مؤلف لب الالباب در کلام (س۲۵ فصل چهارم) در کلام شیعی وساختهٔ ۱۲۲۴ (س۳۱ آن فصل) در آن یادشده از مجلسی.

آغاز: بسمله ـ حمدله ... امابعد این وجیزه ایست نگاشتهٔ کلك ... حسن بن محمد .. درمعرفت اصول عقاید وبیان وجوب اعتقاد بآنها .. مبتنی برمقدمه وپنج باب وخاتمه.

انجام: خداداناست از ازل ومیکند آنچه میخواهد بهر روایت لیس کمثله شیء بدانید که خداهست وشریك وشبیه ندارد (تم).

۲۵۱۷

نسخ روز پنجشنبه ۱۷ رجب ۸۶۴، عنوان ونشان شنگرف، حواشی دارد، نسخه در ع ۱/۹۴۷(؟) از آن شمس الدین حسنی حسینی بوده است.

۱۷س ۷/۵×۱۱/۵، ۱۳۳گ ۱۲/۵×۱۷/۵، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج مشکی.

حاشیة شرح حکمة العین

ازمیرسیدشریف جرجانی چنانکه درصفحهٔ عنوان نسخهٔ ما آمده است (طوس ۳۹:۱ ش۱۱۹).

آغاز: احدیهما مرتبة عین الیقین حاصل ماذکر فی بعض رسائلهم فی الفرق بین علم الیقین وعین الیقین وحق الیقین.

انجام: قوله والاالمااختلف فان قلت هذا باطل ... اونقول المنفصلة مانعة الخلو (المبحث الثانی فی النفس الحیوانیة).

۲۵۱۸

نستعلیق محمدعلی شیرازی در۱۰۶۵، سرلوح زرین وآراسته، جدول زر ولاجورد.

۱۵س ۸×۱۸، ۲۲۲گ ۱۵×۲۵، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی.

مجموعه

۱ـ دیوان (سراسر متن نسخه) از طالب آملی در گذشتهٔ ۱۰۳۶ وغزل است بترتیب تهجی (۱ـ۳۴۰) وقصاید ومقطعات ومثنوی (۳۴۳ـ۵۳۷) ورباعی (۵۳۷ـ۶۶۲) (ذریعه ۹:۶۳۶ ـ مجلس ۳: ۳۴۰ ـ سپه ۲: ۶۲۸).

۲ـ دیوان (۱۱۰ـ۳۳۴ میانهٔ صفحات بطورمورب) ازسحابی استرابادی وتنها رباعیهای اواست.

۲۵۱۹

نسخ ۲۳ شوال ۱۰۷۸ درش۳، ش۱ بنسخ درشت ازگویا ازنویسندهٔ همین شماره وعنوان ونشان شکل درآن شنگرف، ش۴ مورخ ۲۵ شوال ۱۰۷۸ مانند ش۲، درگ۵۱ ر بندیست د. اقالیم سبعه بفارسی، نسخه ازآن محمدمقیم بن رضاعلی حسینی ومحب علی در۱۰۹۴ وحسین رضوی (بامهر) بوده‌است.

۱۵س ۱۱×۱۶، ۵۹گ ۱۸×۲۴، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج عنابی ضربی.

مجموعه

رسالة فی مسئلة القبلة (۱ پ ـ ۴۳ ر) از غیاث الدین منصوردشتکی (استوری ۸۲:۲) بعربی.

آغاز: هوالله ولاسواه . بسمله . وبه الاستعانة فی التتمیم . قصدنا بابك وتوجهنا جنابك فثبتنا علی الاقتداء بامام ولیته قبلة ترضاها ووجهة تهواها ... وبعدفان ... غیاث المشهور بمنصور یقول لایخفی علی اولی النهی ان مسئلة القبلة مماصارت قبلة الاقبال... فرایت ان احرر مجلة ... فرتبت رسالتی هذه علی مقاصد و مقالات: المقصد۱ فی معرفة القبلة و کیفیة استعلام سمتها وجهتها (درسه مقاله) . المقصد ۲ فی صنعة آلات یعرف بها الجهات فی الظلمات عند خفاء دلائل السموت (در دومقاله) المقصد۳ فی معرفة اوقات الصلوة (دردومقاله) المقصد٤ فی حکم بقعة تعذر فیها الاستقبال اولم یتیسر ادراك الوقت من اوقات (دردومقاله) واتممه بشیء من بدایع النکات المناسبة لهذه المقالات .

انجام: فان هذا انما یفهم من الکتب الکثیرة المتفرقة المصنفة فی المذاهب المختلفة .

۲ـ جام جهان‌نما (۴۳ر ـ ۵۱ر) از همو (ف ۲۱۸ ـ نشریهٔ کتابخانهٔ مرکزی ۲۱۸:۱) درنشریهٔ کتابخانهٔ ملی تبریز ش۳ص۳۸ نسخهٔ آقای سلطان القرایی از همین رساله که‌دراین‌نسخهٔ‌اخلاق‌منصوری‌خوانده‌شده‌ومورخ۹۵۸است‌نه۹۰۸، ازهمین‌دشتکی پنداشته شده ولی‌درست نشناخته‌اند ونداننسته‌اند که آن‌رسالهٔ‌یکم‌وجه‌سوم همین‌جام جهان‌نما است (ف۲۵۹۳ـمشار۲۷و۴۶۵) .

آغاز: بسمله . افتتاح کلام بنام خجسته فرجام ملك علام . . باعث فقیرحقیر غیاث مشهور بمنصور برتسطیر این سطوروتحریراین زبورتقریر قواعد و اصول نافعهٔ بعضی ازحکم وعلوم متعارفهٔ شایعه است بزبان دری . . . درچند مجلی که جملهٔ آنها بجام جهان نما مسمی است . بدانکه جام جهان نمای ما مشتمل است بر چهار وجه هروجهی چهارمجلی ... وجه اول وفیه اربعة مجال: مجلی اول و هو الرسالة الاولی فی هیأة العالم وله مطلع وصور .

انجام: وازوسط هراقلیمی تاطرفش ربع الا اول اول وآخرآخر .

۳ـ معرفت ربع (۵۱پ ـ ۵۹ر) از عبدالقادربن حسن رویانی (استوری ۷۸:۲) بفارسی . درآن از تاریخ تولد مؤلف درشب شنبه ۲۷ شوال ۹٤٤ (۲٦ تیرماه ۸۱۰ـ۹ فروردین جلالی ۳۲٦) وطالع او یاد شده است (۵۷ر) .

آغاز: بسمله. این مختصریست‌درمعرفت‌ربع مشتمل بر۱۸ باب که بندهٔ‌جانی عبدالقادر رویانی برسم مطالعهٔ عزیزان در قلم‌آورده متوقع‌آنکه اگربرخطایی واقف گردند اذیال اغماض برآن پوشیده بقلم عفواصلاح فرمایند . در معرفة القاب ربع ... دربیان ارتفاع گرفتن ربع ... در معرفت ساعات ازربع ... درمعرفت طالع ازربع . . . درمعرفت ارتفاع از طالع ... درمعرفت میل آفتاب وغایت ارتفاع آن وبعد کواکب از معدل‌النهار وارتفاع ایشان ازربع ... درمعرفت صبح وشفق ازربع ... درمعرفت ظل از ارتفاع و ارتفاع ازظل ... درمعرفت عرض بلد ... درمعرفت تقویم آفتاب ... در معرفت طالع ازربع مخترع ... درمعرفت ارتفاع طالع از مخترع .. درمعرفت‌تسویة‌البیوت... درمعرفت مطالع البروج ببلدوسوا ازربع مخترع ... درمعرفت طالع سال .. درمعرفت ارتفاع قطب فلك‌البروج از ربع مخترع ... درمعرفت طالع زمان شهری که عرض آن درربع نباشد . . . درمعرفت سمت ازارتفاع ربعی که برروی دائرهٔ سموت کشیده باشند آنرا ربع سموت خوانند .

انجام: نظر کنند که‌بر کدام دائره افتاده است از دوائرسموت سمتش‌چندان بود والله اعلم (تمم‌بالخیر والحمدلله‌اولا وآخرا ترقیمه فی ۲۵ شوال سنة‌ثمانی‌وسبعین والف ۱۰۷۸) .

۳۵۲۰

شکسته نستعلیق حسن‌علی‌بن نصرالله درابادی اردبیلی درروز دوشنبه ۱۴ شعبان۱۳۷۹ ، عنوان ونشان شنگرف ، شعرعبدالله درهامش ص۶۲و۶۳ وحکایت منظومه درهامش ص۱۷٦ وشعرترکی دربارهٔ آمدن روس باردبیل در۱۳۴۲ در ص۱۷۹ وشعرترکی محمدحسین درص۱۸۵ ـ ۱۹۰ وشعرترکی‌فکری‌در

پاسخ محمدحسین و درباره داستان اسکندر با فغفورچین و غزلهای ترکی او درهامش ۱۹۹ - ۲۰۵ نوشتهٔ ٦ شعبان ۱۳۸۴ وشعرهای دیگرهم درهامش صفحات دیگرهست ، شعر باباطاهر ووحشی و سعدی وحافظ درچهارصفحهٔ پایان نسخه نوشته شده است ، درآغازهم شعرهای نسیم عیار وجامی هست ،

۱۴س۱۰×۱٦ ؛ ۱۴۴گ۱۸×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی.

روضة الملوك

در اخلاق نظری یونانی و آمیختهٔ با ادب عملی فارسی و داستانها است و بنام «تاج الدین بن ملك جلال الدین اسکندر بن ملك کیومرث بن ملك بیستون بن ملك گستهم بن ملك تاج الدوله زیار بن ملکشاه کیخسرو بن شهرا کیم بن ناماور بن بیستون بن زرین کمر بن جستان بن کیکاوس بن هزار سف بن ناماور بن شهریار بن با حرب بن زرین کمر بن فرامرز بن شهریار بن جمشید بن دیو بند بن شیرزاد بن فریدون بن قارن بن سهراب بن ناماور بن بادوسفان بن خورزاد بن بادوسفان بن جیل بن جیلانشاه بن فیروز بن نرسی بن جاماسب بن فیروز بن یزدجرد [بن] بهرام بن یزدجرد بن شاپور بن هرمز بن نرسی بن هرمز بن شاپور بن اردهشیر بن بابك بن ساسان بن دهافرید بن ساسان بن بهمن بن اسفندیار بن گشتاسف بن کیاوجان بن کیاوش بن کیاپشین بن کیقباد بن زاب بن بودنار بن ماسور بن نوذر بن منوچهر بن ایرج بن فریدون بن آبتین بن همایون بن جمشید بن طهمورث بن ویجهان بن کهور کهد بن هور کهد بن ذهوشنگ بن فرواك بن سیامك بن مشی بن کیومرث بن آدم».

این سلسلهٔ نسب و شجره که پیدا است ساختگی است و بویژه اینکه دانسته یا ندانسته خواسته اند که با آن خاندانی ایرانی را بدودمان بهون پیوندن هند با اینکه دور اندازهم واز دو نژاد اند ، در تاریخ طبرستان مرعشی (ص۱٤٦ - ۱٥٤ چاپ ۱۸۵۰ پترسبورگ وص ۱۰۳ - ۱۰۸ چاپ ۱۳۳۳ خ تهران) و تاریخ رویان آملی (چاپ ۱۳۱۳خ تهران ص۸٦) دیده میشود .

چنین شجره ای دروغین هم در آغاز درة التاج قطب شیرازی (۱:٦۱ چاپ ۱۳۲۰ تهران) هست .

این تاج الدین همان تاج الدولة فرزند جلال الدین اسکندر پادوسبانی است که فرمانروای کجور بوده است از ۸۸۱ تا ۸۹۸ در ۱٦ سال .

بنگرید به: مازندران واستراباد رابینو متن انگلیسی چاپ ۱۹۲۸ لندن ص ۱٤٦ وترجمهٔ فارسی وحید مازندرانی از آن چاپ ۱۳۳٦ خ تهران ص ۱۹۳ - مازندران شایان چاپ ۱۳۱٦ ص ۱۹۰ - مجالس المؤمنین جلد ۱٦ مجلس ۸ - التدوین فی احوال الجبال شروین اعتماد السلطنة ص ۱۳۹ چاپ ۱۳۱۱ ق تهران .

باری این رساله در چهار مقاله هریك در چند باب است وفهرست آنها در دیباچه هست. در آن یاد شده از یورش مؤلف بخراسان (ص۷۲) واز پادشاه وقت که از زمان انوشیروان تا آنوقت که هفتصد سال میگذشته ونشانی از عدالت در آن سالها نبوده واو آن را آشکار بداشت (ص۱٥۷) .

چنین است فهرست آن :

« فضایل خصایل انسانی برچهار قسم باشد که این کتاب مشتمل بر آنست مرتب بچهار مقاله هریکی موظف بچند باب : باب اول در تهذیب قوت نظری و آن حکمت بود مرتب بدو قسم :

قسم اول در حکمت علمی مرتب بچهار عالم : عالم نباتی ، عالم جمادی ، عالم نفس حیوانی ، عالم نفس ناطقهٔ انسانی .

قسم دویم در حکمت عملی مرتب بدو باب : باب اول در بیان قوت عاقله منقسم برسه فصل ، فصل اول در حسن تعقل ، فصل دویم در صفات ذهن وسرعت فهم ، فصل سیم درحسن تدبیر ، باب دویم در قوت نطقیه که مورد اوزبان انسانست .

مقالهٔ اول از تهذیب قوت عملی که آن شرف عدالت است منقسم بسه قسم :

قسم اول در فضیلتی که بتعدیل نفس عادل متعلق است بر مقتضای تدبیر سیاست بدنی مرتب بدو باب : باب اول در فضیلت توکل وتسلیم ، باب دویم در فضیلت عبادت.

قسم دویم در فضیلتی که بتعدیل جوانب اقارب واهل عشیرت و اولادودوستان وپیوستگان متعلق است مرتب برسه باب : باب اول درفضیلت تعدیل اقرب منقسم بردو فصل : فصل اول درفضیلت حقوق والدین ، فصل دویم درمعرفت فضیلت اخوت، باب دویم درفضیلتی که بتعدیل جوانب اهل واولاد وخدم متعلق است مرتب بچهار فصل : فصل اول درتعدیل جوانب اهل وازواج ، فصل دویم در تعدیل جوانب اولاد، فصل سیم در تعدیل جوانب وزرا وعمال وتدبیر وسیاست آن ، فصل چهارم درتعدیل جوانب خدم و حشم ، باب سیم در فضیلتی که بتعدیل جوانب دوستان متعلق است مرتب بسه فصل : فصل اول در معرفت شرایط تودد و تالف ، فصل دویم در فضیلت حسن وفا و مکافات احسان ، فصل سیم در معرفت فضیلت حسن شرکت (قسم سیم نه در فهرست ونه درمتن دیده نشده است) .

مقالهٔ دوم از عدالت درفضیلتی که بتعدیل جوانب اجانب واباعد متعلقست مرتب برسه باب : باب اول درفضیلت رحمت وشفقت ، باب دویم در معرفت فضیلت اخلاص و صداقت ، باب سیم درمعرفت فضیلت حسن قضا .

مقالهٔ سیم از تهذیب قوت غضبی که فضیلت شجاعت نامند مرتب بر هفت باب : باب اول درعلو همت و کبرنفس ، باب دویم درفضیلت نجدت و ثبات و سکون و عدم طیش ، باب سیم درفضیلت علم وآثار او ، باب چهارم درفضیلت شهامت ، باب پنجم در فضیلت تحمل ، باب ششم درفضیلت تواضع ، باب هفتم درفضیلت حمیت .

مقالهٔ چهارم از تهذیب قوت شهوت که آن عفت بود مرتب بر یازده باب : باب اول درفضیلت حیا ، باب دویم درفضیلت رفق ، باب سیم درفضیلت حسن هدی، باب چهارم در فضیلت مسالمت ، باب پنجم درفضیلت دعت ، باب ششم در فضیلت مصابرت ، باب هفتم در فضیلت قناعت ، باب هشتم در فضیلت ورع و تقوی ، باب نهم در فضیلت حریت وفتوت ، باب دهم درفضیلت سخاوت ، باب یازدهم درفضیلت عفو .

در آن از جامع الحکایات یاد شده است (۱۹۸) . از شیخ علی لالا و سلطان اویس (۱۳۳ و ۱۳٤) .

فهرست ونام کتاب وشاه در دیباچه هست (ص۱۲) .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . حمدبی‌حد وثنای بی‌عد که زواهر ثواقب حدقهٔ هر صاحب بصیرتی از اشعهٔ انوارآن منورشود .. سزاوار ذات و صفات پرورده کاری که بنیان محاسن اخلاق باجتهادات موفوره ... رتبت ومزید استحکام بخشید .

انجام: در پیش نظراشراف وازان یعصمنی من الخطاء ... بفضلك وجودك و كرمك [یااكرم] الاكرمین ویاارحم الراحمین .. الطاهرین .

۳۵۲۱

نسخ درمتن و نستعلیق درترجمه زیرسطرها ازخود مترجم باحواشی لغوی ، یادداشت محمدحسین روضه خوان در۲٦ شعبان ۱۳۳۱ درپایان هست .

۱۵س۷×۱۴، ۱۳۷گ۱۱×۱۷ ، کاغذ فرنگی - جلدشمیز مشکی عطف پارچه .

ترجمهٔ نهج البلاغة

ترجمهٔ گزیده‌ایست از نهج البلاغه از محمدبن نصرالله خوبی که در۵۹ سالگی ساخته است .

آغاز: بسمله . حمدله ... چنین گوید ... محمدبن نصرالله خوبی ... که بعد از پنجاه ونه سال عمر .

۳۵۲۲

نستعلیق اسمعیل کاشی در۱۰۵٦ ورش۱و۲، ش۳ بهمین خط، عنوان ونشان شنگرف ، درگ۱٦ روپ «فایده درحل لاجوروه است» .

۱۲س٦×۱۱ ، ۳۲گ۱۰×۱۷ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج سرخ .

مجموعه

۱ـ سواد الخط (۲ پ ـ ۱۶ ر) از مجنون‌بن محمود رفیقی‌درشش باب (بیان خطوط و سطح و دور ـ استادان مخترع ـ ادوات کتابت در هفت فصل ـ قواعد خط ـ شکل‌مرکبات حروف ـ حسن خط واتصال حرفها) درباره خطوط گوناگون واستادان خط و ساختن مرکب و زنگار و شنگرف و حل کردن طلا. نام مؤلف و رساله در دیباچه هست.

آغاز: رسالهٔرسم‌الخط مولانامجنون‌رحمةالله علیه حمد وسپاس بی‌قیاس‌استادی را که کاتب لوح وقلم بیچون وحافظ نون والقلم ومایسطرون است.

انجام: مگربایشان متصل تواند شد.

۲ـ رسم‌الخط (۱۷ پ ـ ۲۶ ر) ازهمومورخ ۹۴۰ (=رسم الخط) و بنام سلطان مظفرازخاندان‌چنگیز،نام اوو شاه و کتاب، و تاریخ دردیباچه هست.

آغاز: رسالهٔ رسم‌الخط مولانا مجنون. بسمله.

بیا ای خامه انشای رقم کن — بنام کاتب لوح و قلم کن
رقم ساز همه اشیا کماهی — پدیـدار سفیدی و سیاهـی

انجام:

اصول آن دوخط زینگونه باید — کـه مثل دال معکوسی نماید

ی‌ی‌ی بی.

۳ـ مرکب سازی (۲۶ پ ـ ۲۷ پ) به نثرفارسی گویا ازهمین مجنون

آغاز: باب مفرد درمرکب ساختن باید که در اول قدری روغن کتان‌خالص... بستاند.

انجام: مرکبی سیاه وبراق باشد.

۳۵۲۲

نستعلیق سدهٔ ۱۳، عنوان شنگرف، سرلوح زرین وآراسته باگل‌وبوتهٔ رنگارنگ، وصفحهٔ‌آغاز نسخه نیز آراسته بهمین‌رنگها.

۱۱س‌ـ۶×۱۲، ۱۱۳۴۴×۱۸، کاغذ فرنگی ـ جلدمخمل سبزمقوایی.

مجموعه

۱ـ گلنامه (۱ـ۵۳) درهجو ازشاهزاده محمد رضامیرزای آذرپا افسر (جزء ش ۳۵۲۲/۳).

آغاز:

دگر شد والی‌بیت‌الشرف‌مهر — شرافتش‌جهت راداوازچهر

....

چو عاجزازمدیح شاه ومیرم — ره افسانهٔ گلنامه گیرم

انجام:

پس از صرف چپوق و قهوه بـرخواست
بلفظ تـرکی از گـل عذر میخواست
دگـر بـیارش غلامـی رهنمون شد
چو باد از انـدرون گـل برون شد

۲ـ جنگ (۵۴ـ۸۳) شعرهای‌فارسی: دارا (۵۴) واسعدالدوله وهجو او از زنی (۵۹) وخرد (۷۹) وسرتیپ (۸۱) وشوقی (۸۳).

۳۵۲٤

نستعلیق سدهٔ ۱۱ و مقابله شده ، عنوان و نشان شنگرف ، حاشیهٔ محمدعلی موسوی دارد و با نشانهٔ «منه» ، نسخه در ۱۲۹۵ از آن عبدالصمدبن حسین محلاتی بوده و او بهزار دینار در ۱۲۹۹ به محمد نامی فروخت و خط محمد مورخ ذی‌حجهٔ ۱۳۰۴ هست ، مالك دیگر عنایةالله بن عبدالکافی نایینی.

۱۶س۵×۱۱ ، ۹۴گ۱۰×۲۷ ، کاغذ سپاهانی ــ جلدتیماج تریاکی مقوایی بالولا.

حاشیهٔ حاشیة التهذیب

حاشیه‌ایست برحاشیهٔ دوانی برمنطق تهذیب ازملاعبدالله شهابادی‌یزدی(طوس ۳۷۲:٤) .

آغاز: بسمله . غایة تهذیب الکلام بحمدالله العزیز العلام . . . وبعد فهذه حقایق لایحة ودقایق سانحة اثناء بحث الحاشیة الجلیلة الجلالیة ... قوله تهذیب المنطق والکلام التهذیب التحریر و التنقیة .

انجام: اقول ما افید من اللزوم ظ ... فخفی جدا فافهم .

۳۵۲۵

نستعلیق محمدشریف بن محمدنصیر در ۲۳ ذی‌قعدهٔ ۱۰۵۹ در خرم‌آباد در ش۲ و روز دوشنبه ۲۰ ذی‌حجهٔ ۱۰۵۹ در ش۳ ، شمارهٔ ۱ هم بهمین خط ، عنوان شنگرف در ش۳ ، شعر صایب و پراکنده های دیگر در میانه هست .

۱۶س۵×۱۴ ، ۷۴گ۱۰×۱۷ ، کاغذ سپاهانی ــ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی عطف سرخ.

مجموعه

۱ــ منظومهٔ عرفانی و اخلاقی (۱ ــ ٦۷) از سراینده ای شیعی .

آغاز:

نحمد الله عن لسان العشق ثم نشکره عن جنان العشق

* * * *

آنکه حمد است و حامد و محمود

آنکه هم عابد است و هم معبود

انجام :

مخزن ازبند علم‌لب‌ریز(؟) گر خزانهٔ تهی بود مستیز

۲ــ نغز مغز (۷۰ ــ ۱۲۷) گزیده‌ایست گویا از محمد شریف‌بن محمد نصیر سرکانی ازحدیقهٔ سنایی با بیست وچهاربیت ازخود گزیننده درآغاز .

آغاز:

حمد بی‌حد صفات‌یزدان‌را مدح بی‌قدح ذات‌سبحان‌را

انجام :

باد برمصطفی درود و سلام ابد الدهر صدهزاران عام

۳ــ نان وحلوا (۱۲۸ــ۱٤۵) ازشیخ بهایی.

۳۵۲٦

نسخ ۱۲۵۹ ، سرلوح‌آراسته ، عنوان شنگرف ، وصفحهٔ آغاز زراندود و حاشیه‌سازی‌شده، جدول زر ولاجورد .

۱۱س٦×۱۱ ، ۸۵گ۱۰×۱٦ ، کاغذ فرنگی ــ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی‌ترنجی .

کتاب الدعا

دعاهای شیعی است وازدعای کمیل است تادعای روزشنبه .

۳۵۲۷

نستعلیق ۱۲٤۵-۱۲۵۳ ، باسرلوح آراسته برنگها ، جدول زرین ولاجوردی .

۸س٦×۱۰ ، ۱٤۱گ۱۱×۱۵ ، کاغذ فرنگی ــ جلدتیماج تریاکی.

مجموعه

۱ـ خو کنامه یا گهرنامه (۱ـ۱۸) از تقی دارابی و مثنوی فکاهی است بوزن موش و گربهٔ زاکانی.

آغاز:

خوشتر از حمد نیست عنوانا   لب گشایم بحمد یزدانا

....

اول داستان گهرنامه   آخرش خو کنامه پایانا

انجام:

تقی این نظم را بپایان برد   ختم کن بر دعای خاقانا

....

روزی دوست وصل مرام   قسمت دشمن تو حرمانا

۲ـ مثنوی (۱۸ـ۲۳) که از شیراز نوشته شده.

آغاز:

مدتی در خانهٔ آن دلنواز   مینهادم روی بـر خاك نیاز

انجام:

رحمی آخر بر من ای صیاد کن   یا مرا بفروش یا آزاد کن

در ص ۲٤ـ۲۵ شعر سنبل و در ص ۲٦ ـ ۳۵ شعر نقیب و تقی است.

۳ـ ساقی نامهٔ درویش مهدی خان در نصیحت (۳۵ـ٤۹) در ص ۵۰ـ۵۹ باز قطعه و غزل تقی است.

٤ـ رساله در آمیزش با زنان (٦۰ـ۷۰) در وصف زنان در شش دهه در شش باب: ۹ و ۱٤ و ۲۰ و ۳۰ و ٤۰ و ۵۰ سالگی بنام نزهة الناظرین ولعبة اللاعبین ولحم وشحم ولین وام البنات والثیبین وعجوز فی الغابرین ولعنة الله علی القوم الظالمین.

آغاز: هو. بر ضمیر منیر روشن دلان لآلی شهوار بحر معرفت .. پوشیده نماند.. که دوشیز کان گلرنگ صافی نهاد.

انجام:

ورنه از قربش چه خاکستر شوی

زین دلیری عاقبت بی سر شوی

اللهم اشغل الظالمین بالظالمین ... این رساله برحسب الخواهش .. محمد تقی خان درروز سه شنبه ۹ شهر ذی حجة الحرام سمت تحریر یافته سنة ۱۲٤۵.

در ص ۷۱ـ۷٤ شعر فارسی است و نثر فارسی.

۵ـ گلنامه (۷٦ ـ ۹۳) از عبدالله میرزای دارا و محمد میرزای افسر پسران فتحعلی شاه در هجو محمد مهدی میرزای قاجار (جز ش ۳۵۲۳/۱) (ذریعه ۹ : ۳۱۲) درصفحهٔ عنوان آن آمده که درزمان فتحعلی شاه نواب عبدالله میرزای دارا و نواب محمد رضای افسر درخانهٔ خود شان نشسته و این شعرها را برای محمد مهدی میرزا ساختند و گلنامه نامیدند (مورخ صفر ۱۲۵۳) در آن آمده:

از آن رو نقش این گلنامـه بستیم

جلاین نامه را رونق شکستیم (ص ۹۱)

آغاز: هذا کتاب گلنامه.

عزیزان بشنوید این خوش حکایت

کـه داره میکنند از گل روایت

انجام:

بود این طرز دارا را مسلم   سخن کوتاه شد والله اعلم

٦ـ تاریخ قاجار (۹٤ـ۱۲٤) املای فتحعلی شاه قاجار در ٦٤ سالگی و چهلمین سال شاهی بانشای صاحب دیوان در ۱۲۵۰ او سر گذشت پدران خود و فرمانروایی

آنها را درآن آورده و یاد کرده از خویشان وفرزندان و پسران خود (۲۵۰ پسر و ۱۳۰۰ نوه) و از تختها و گوهرهای دربار مانند دریای نور وتخت سلیمانی وتخت بلورساختهٔ هنرمندان ایرانی وحوض بلور وجام جهان‌نما که صور آسمانی وزمینی در آن نگارشده شده بود وهیکل فیل اززرناب که باجنباندن خرطوم ودیگر اندامها ساعات شبانروز وحرکت آفتاب وماه وستارگان را نشان میداده است وظروف و ساختمانها و کاخها وسند خوبی است درزمینهٔ جواهر سلطنتی وهمچنین ازوضع قشون ولشکر آماده بخدمت در آن روزها.

آغاز: بسمله . تاریخی است که خسروصاحبقران و فرمانفرمای ممالك ایران خود ساخته از چگونگی جد وآبای خود وازایل جلیل تا زمان خود و چگونگی حالات وعدد اولاد و لك الحمدیاذاالجود و المجد والعلی تبارك و تعالی تعطی من تشاء وتمنع تحسین ودرود مرتحسین صدور وورود عرصهٔ شهود احمد محمود.

انجام :

چه بخشیدیم دولت اینجهان   بـه بخشاییم نعمت جاودان

۷ـ موشنامه (۱۲۵ـ۱۵۷) از شاهزاده محمد میرزا بوزن موش و گربهٔ زاکان مورخ ۱۲۴۴ .

آغاز:

ای رخت همچه ماه تابانا   وی کفت همچه ابرنیسانا

انجام :

درهزارودویست وچهل‌وچهار   یـافت این موش نامه تبیانـا

(نوشتهٔ ۲۴ رمضان ۱۲۴۵).

۸ـ مثنوی اخلاقی (۱۵۹ ـ ۱۹۶) از طرب شاعر (ذریعه ۹ : ۶۴۶) درفواید عصمت وتقوی .

آغاز:

عصمت از جملهٔ اخلاق خوش است

عصمت آن را که بود زاهل هش است

انجام :

لب زبیهوده طرب بازببند   که خموشی است بسی فایده‌مند

۹ـ اندرزنامه (۲۲۷ ـ ۲۵۰) از حاج علی اکبر شیرازی .

آغاز: از تألیفات حاجی اکبر نواب . هذا کتاب اندرزنامه . بعد از حمد خالق اکبر ... چنین گوید ... علی اکبر شیرازی که این کلمه‌ایست چند که بر سبیل پند بجهت فرزندان ارجمند ... ابوطالب ومیرزاعلی ... نوشته میشود .

انجام : بآرزوهای نفس خود مایل شده‌اند .

۱۰ـ جنگ (۲۰۲ـ۲۶۰) شعرهای: واحد اصفهانی، حیرانی قمی، نیکی اصفهانی، عاشق اصفهانی (۲۰۲) نقی کمره‌ای ، شاپورطهرانی ، فضولی بغدادی، حالتی‌ترکمانی، جامی ، عبرت یزدی، سعدی ، ولی دشت‌بیاضی (۲۰۳) غزالی ، وحشی ، اهلی‌شیرازی، ظهوری ترشیزی ، طوفان هزارجریبی ، مشهور اصفهانی ، رفیق اصفهانی (۲۰۴) عاشق، حافظ، ضیاء خجندی ، نایی شیرازی ، روانی یزدی ، میرصیدی ، شجاع کاشی ، بهاری کازرانی ، خلقی طهرانی (۲۰۵) عبدالله خان اوزبك ، فیضی دکنی ، مجیر بیلقانی ، هلالی همدانی، عارض قمی، عهدی‌ساوجی ، سالك قزوینی ، اثیرالدین ، راهب‌اصفهانی (۲۰۶) نوری اصفهانی ، ابوسعیدابوالخیر ، آذربیگدلی ، امیرمعزی سمرقندی، میرزا احمد کسکنی (۲۰۷) فدایی گیلانی ابواسمعیل ، ابوالفرج فهندزی، امیرفخرالدین مسعود ، آصفی هروی ، باباافضل کاشی (۲۰۷) صافی‌اصفهانی، شاه‌طاهر انجدانی، ختایی قمی (۲۰۹) نصرالله خان قراگوزلو متخلص به بسمل ، یهودی ، میرزا هدایت (۲۱۰ ـ ۲۱۱) روشن (۲۱۲) مجرم (۲۱۳) قاآنی (۲۱۹) محمدتقی دارابی ، تقی حیران تخلص

(۲۲۳) میرزا محمد علی شیخ‌الاسلام داراب متخلص ببهار • زاری دارابی (۲۲۴) ندیم (۲۲۶) آخوند ملا محمد باقر صحبت لاری (۲۲۵) فهرست شاهزادگان قاجار و لقب آنها ومحل فرمانروایی آنها (۲۵۲ـ۲۵۴) بث الشکوی به نثر فارسی (۲۵۵ ـ ۲۵۸) فهرست نامهای فرزندان فتحعلیشاه (۲۵۹) بندی بنثر فارسی (۲۶۰).

۳۵۲۸

نستعلیق روز آدینهٔ ۲۲ صفر ۸۴۴ ، عنوان شنگرف ، جدول لاجورد وشنگرف وزر ، آغاز افتاده، بامهر «والقیت علیك محبة منی ۱۳۳۱» .

۱۷س‍۹×۱۸ ، ۱۶۱گ ۱۵×۲۵، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج سبز مقوایی.

جنگ

شعرهای فارسی است نوشتهٔ علی بن احمد که خود او هم قصیده‌ای دارد مورخ ۳۹۹ (؟) باعنوان «معجز مصطفا س لکاتبه» (۱۳۵) از : ابن حسام ۲۷ ، ابن زاهد ۵۳، ابن سید ۳۱۶، ابن عابد ۱۲۸ـ۱۳۲، ابن کمال فارسی ۲۵۷ ، احمد جامی ۴۶، احمدی بلخی ۱۹۳ـ۲۳۱، اشرف بغدادی ۵۹ ، افچنگی ۳۸ـ۵۲ـ۸۵ـ۳۰۸، امین‌الدین ۲۴۹، شیخ انوری ۸۲ ، اوحدی ۷۷ ، باباحاجی اسمعیل جوالیقی ۱۳۷ ، بلبل ۱۸۹، بولقاسم سبزواری ۲۱۸ـ۳۱۶ ، پشنگی (ابراهیم) ۳۱۶ ، توحیدی ۲۸۰ ، ثنائی ۱ـ۷۹ـ۱۰۴، جلال جعفری ۳۷ـ۱۸۲ ، حجت (ناصرخسرو) ۳۲ـ۴۱، حمدی ۲۹۸ ، حسام ۲۶۷ ، حسن ۳۵۸، سید حسین شیرازی ۱۶۵، حمزه‌ای کوچك ۱۶۶ ـ۲۲۲ ـ ۲۲۳، خواری سبزواری ۱۱ ، خواجوی کرمانی ۴۹، دانیال دولتخانی ۱۸۶ ، میردیوانه ۱۶۶، درویش اقطع ۲۵۴ ، درویش سید ۹۷، رضی ۲۳ ، ملای روم ۴۵، رواسی ۱۲۶، سید سلیمی ۱۲۵، ملا سلیمی ۸۹ـ۲۱۳ـ۲۲۸، سعدی شیرازی ۲۱۴ـ۲۹۲ ـ ۲۹۴ ـ ۳۱۲، سلمان ساوجی ۴۷ـ۳۱۳ ، سودایی ۲۶۵، سیدعلی ۱۶ـ۱۱۳ـ۱۲۴ ، شکری ۳۰۵ ، شمسك ۲۲ ، شمس

تبریزی ۳۱۰، طالب ۱۴، عبدل ۲۸۹ ، عبید زاکانی ۳۸ـ۱۹۰، عصار تبریزی ۳ـ۳۱۴، عطار ۲ـ۲۷۹ـ۳۰۹، عزی مروی ۲۵۸ ، علی چاچی ۹۳، علی بن احمد ۴۴ـ۱۳۵، عمادی ۷۴، غریبی ۳۱۱ ، فارغی ۱۰۹، فردوسی ۹۷ـ۱۰۰ ، قاسم انوار ۲۶۴، قطبی ۱۳۲ ، قیاسا ۱۶۴ ، کاتبی ۷۲ـ۱۶۸، کاشی (حسن آملی) ۱۰۴ـ۱۴۸ ، کمالی رازی ۵۱، کمال غیاث ۶۵ ، کمال فارسی ۷۳ ، میرسید مسکین مرشدی ۷۰ ، مرشد الدین ۲۴۰ ، محمود منور ۲۲۱، محمود رضائی ۲۴۶ ، مسیب ۱۰ ، خواجه مقصود ۱۶۵، مشهوری ۱۶۹، ناطق شیرازی ۲۵۴ ، نامور ۱۹۷ ، نجم محتاج ۲۲۴، نصرت ۴۶ ، نظیری ۱۶۷ ، ندیم ۱۷۰، وحیدی ۳۰۹ ، هاشمی ۳۱۰ ، بلال ۱۷۴، یادگار ۹۹، شعرها در معجز پیامبر و مقتل علی وولایت‌نامهٔ علی ومناقب علی وتواریخ عمر پیغمبر وولیان واکابران و خسروان وحکیمان و درویشان ونصیحت وموش و گربهٔ عبید زاکانی وستایش دوازده امام مولوی رومی ونعت رسول وولایات، دیونامهٔ مرتضی علی از انوری ومناقب دشت ارژن از افچنگی وقصهٔ مجنون ووفات نامه ومقتل حسین و داستانهای زنگی واستاد وشاگرد و هجو و فرایض روزه وبحر طویل مولانا دانیال دولتخانی و مولانا نامور و معجزنامهٔ موسی و قصیده درآزردن پدر ومادر از احمدی وقربان‌نامهٔ اسمعیل پیغمبر وفتوت‌نامه از عزی مروی که داستانهای ابراهیم ادهم وسلیمان پیغمبر است وبیشتر آنها در ستایش علی است ونثری بفارسی (در ۱۷۶)

۳۵۲۹

نستعلیق محمد حسن بن محمد شفیع نوری درشب شنبه ۵ع۲/۱۲۷۲ درتهران درش۱، ش۲ مورخ ۱۰ج۱/۱۲۷۷ و چلیپا گویا ازهمو برای میرزا حسن همدانی ، ش۳ بهمین خط ، ش۴ مانند ش۱ ، ش۵ نوشتهٔ محمدعلی بن ناظم الشریعه در ۱۲۹۸ ، ش۶ مورخ ۱۳۲۸ .

۱۷س‍۹×۱۸ ، ۱۸۱گ ۱۵×۲۵، کاغذ فرنگی – جلد تیماج سبز ضربی.

مجموعه

۱ـ خلاصة البحرين (۲ پ ـ ۴۱ پ) از لطف‌الله بن عبدالملك نیشابوری ساختهٔ ۸۱۲ بفارسی در یك مقدمه ویك باب در ۱۵ فصل (ن ۳۵۲۹/۱ـ دیباچه) در آغاز آن از دانشمندان آشنای برمل یاد شده است جدولهایی در آن هست و عنوان فائده دارد.

آغاز: بسمله . حمدوثنای بلاعد واحصا بعدد ذره رمل وحصبا مران ذات فرد را.

انجام : چون تمام شود باز ازسر گیرند یعنی چون حروف برسد.

۲ـ معین (۴۲ر ـ ۴۹پ) بنظم دررمل در آن آمده :

جهت اوشمایل است یقین　　گفت با تو چنانکه هست معین

آغاز:

شکر جبار کرد گارجهان　　خالق خلق وراحم ورحمان

انجام :

بذله گویست وچست و خندان روی

صد صفات طریق جمله تمام

۳ـ مدخل منظوم (۵۰ر ـ ۶۴پ) همانکه ازطوسی پنداشته‌اند .

۴ـ اسرار النقاط (۶۵ پ ـ ۱۷۵ پ) بعربی دررمل دریك مقدمه در چند فصل و چهارباب هریك چند فصل .

آغاز: بسمله . حمدله ... وبعد فهذه كلمات قليلة ذات معان جليلة كتبتها فی علم الرمل .. وسميتها باسرار النقاط .

انجام : وان سئل عن فرسين فی الحلبة ايهما يسبق . . . لان المسئول السابع (فصل ۱۲ باب ۴) .

۵ـ رساله در کف شناسی (۱۷۶ پ ـ ۱۸۵ر) گویا از درویش ابدال قلندر در ۱۱۰۰ بفارسی .

آغاز: بسمله . حمدله ... امابعد این مختصریست در علم کف منقول از علمای مغرب .

انجام : این مرد بدماغ باشد از روی نسخهٔ قدیم که بخط میرآخوریکی از سلاطین صفویه که تاریخش ۱۱۰۰ بوددرویش ابدال قلندرنام مسوده شد ... کاتب محمد علی ابن ناظم الشریعه را ... فی دوازدهم ربیع الاخر ۱۲۹۸ هجریه (پس از اینهم در ده صفحه دو شکل دست‌است از روی نسخهٔ آقامیرزا محمدرشتی جفارویك جدول رمل وچند فائده در رمل ۱۸۵ پ ـ ۱۹۰ پ) .

۶ـ غاية الاختصار (۱۹۱پ ـ ۱۹۲ر) بندیست ازین کتاب منسوب بخواجهٔ طوسی و دررمل .

آغاز: بسمله . این تحقیقات راکسی از کتاب غاية الاختصار . . . خواجه نصیر طوسی ... در کتاب خودش نقل کرده .

انجام : امـا درین صورت بتوقف افتد تمام شد فـی ۲۵ رجب ۱۳۲۸ هجری (پس ازین چهارصفحه پراکنده است دربزشکی ورمل)

۲۵۳۰

نستعلیق محمد کاظم بن محمد جعفر در ۱۰۹۶ ، عنوان ونشان درقم و شکل شنگرف ، مهر « یا قاسم الارزاق ۱۰۷۴» دارد در ص ۱۴و۱۱۰ ، درص ۱۰۰و۱۰۷ و ۱۴۰و۱۴۶ـ۱۴۰هم گویا خط اواست . ۱۴س ۶×۱۴ ، ۱۱۸گ ۹×۱۷ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج سرخ زرکوب مقوایی.

مجموعه

۱ـ رسالة فی حدوث الاسماء (۱ ـ ۹۶) ازمولانا قاسمعلی قاینی گویا شاعر

(ص۹۵) وازشاگردان ملامحمد حسین پسر ملامحمد باقریزدی ومؤلف رساله درصنعت اسطرلاب در ۱۰۷۰.

آغاز: بسمله. حمدله ... وبعد المحتاج الی قاسم الارزاق قاسم علی القاینی حرر سطوراً لحدوث اسماء الذات والصفات والافعال. باب حدوث الاسماء.

انجام: ولذا کان زحل المعدلة جامع الاسرار، بیت:

اسرار برون می نه توان داد و گرنه

در خلوت ما هست خبر ها ز گذرها

(تمت الرسالة فی شهر رجب... سنة ست و تسعون بعد الالف... کتبه... محمد کاظم).

۲ـ ذخیره (۱۰۰ـ۱۰۷) از همو در مداخل حروف بفارسی و در آن از ذخیرهٔ امیرسیدحسین یاد شده است. نام کتاب در ص ع آمده است و عنوان خاتمه و نتیجه دارد.

آغاز: بسمله. ابومحمد کمال الدین حسین کنیت بمدخل کبیر اه.

انجام: موافق نتیجه باشد والله اعلم.

۳ـ رساله درعلم حروف (۱۰۷ـ۱۱۸).

آغاز: بسمله. بدان ایدك الله تعالی که علمای جفر ... بتتبع بسیار فهم کرده اند.

انجام: چنانچه عن قریب ذکر خواهد شد.

٤ـ رساله درجفر صغیر و کبیر (۱۱۹ـ۱٤۰) ازهمو بفارسی.

آغاز: بسمله. حمدله ... امابعد المحتاج الی قاسم الارزاق قاسم علی قاینی سطری چند از کلام محققین ارباب حروف درجفر کبیر وصغیر برنحو اجمال جهت این کتاب وغیرآن ... نقل نمود.

انجام: وهومن کب بالله وتالله ووالله العلم عندالله

در ص ۱٤۰ ـ ۱٤۸ بندیست بفارسی درجفرجامع (بخط دیگر).

٥ـ رساله درمناظر ومرایا (۱٤۹ـ۲۳٤) ازهمو بفارسی در ۱٦ مطلب.

آغاز: بسمله. حمدله.. امابعد المحتاج الی قاسم الارزاق قاسم علی قاینی سطری چند تحریر نمود درعلم مناظر منظور ناظرین.

انجام: یابنسبت شخص وظل او تاظاهر باشد (باتمام رسید این رساله درمدرسهٔ چهارباغ مشهد مقدس در ۱۷ شهرصفر .. ۱۰۹۷ کتبه .. ابن محمد جعفر محمد کاظم).

۲۵۳۱

نستعلیق محمد جعفر حسینی غیرت شاعر (آتشکدهٔ آذر ۴۱۴) در روز شنبه ۲۳ ع۲/۱۱۹۸ شعر او در پایان هست، نشان شنگرف.

۳۵ س ۱۰×۱٦، ۳۷۸گ ۱۴×۲۱، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج سرخ زرکوب مقوایی.

مفاتیح الاعجاز درشرح گلشن راز

ازلاهیجی نوربخشی است.

۲۵۳۲

نستعلیق ۱۳۰۲، عنوان شنگرف، جدول لاجوردی وزر، سرلوح دارد، بامهر شیخ رئیس قاجار.

۱۵ س ۸×۱۵، ۳۱۲گ ۱۴×۲۲، کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا.

الاجازة

اجازهٔ روایت سیداحمد سومی بن سیدمحمدبن سیدمصطفی کانقری است به سید محمد نوری محقی بن احمد افندی سرسجادهٔ سلطان عبدالحمیدخان باتصدیق وتوقیع

شیخ رئیس قاجار مورخ ۲۵ج/۱۳۰٤ در اسلامبول و با خط مجیز مورخ روز ۱۳ج/۲/۱۳۰۲ در پایان که بر درستی این اجازه گواهی داده است. ازاین اجازه برمیآید که میرزا جان شاگرد جلال دوانی واوشاگرد پدرش اسعد صدیقی واوشاگرد محیی الدین کوشکناری و او شاگرد سید شریف گرگانی و او شاگرد شمس الدین محمد بن مبارکشاه بخاری و او شاگرد قطب الدین محمد رازی و او شاگرد قطب شیرازی شاگرد خواجهٔ طوسی بوده است.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی اتقن بالعلماء ملة الحنفیة الغراء و ابقی سلسلة علومهم شریعة السمحة البیضاء.

انجام: صلی الله علیه وسلم تسلیما کثیرا.

۳۵۳۳

نستعلیق روز شنبه ۱۰ع/۱۲۲۸/۱ برای شاهزاده عباس میرزا در تبریز در ش۱، مورخ روز یکشنبه ۲۵ع/۱۲۲۹/۲ در روستای دولاب نزدیك تهران در ش۹، دیگر شمارهها بهمین خط، عنوان شنگرفی، در پایان پراکندهها است.

۱۵س ۹×۱۵، ۱۸۴گ ۱۵×۲۱، کاغذ فرنگی - جلد تیماج تریاکی متوالی درون زرد.

مجموعه

۱ ـ مصیبت نامه (۱ ـ ۲٦۱ متن) از عطار نزدیك بچهار هزار بیت (مجلس ۵۸۷:۳).

۲ـ ترجیعات (هامش مانند شماره های ۳ـ۱۰) دوازده ترجیع بند فارسی است بدینگونه: از ملای روم (۱ـ۵) فضل الله استرابادی (۵ـ۸) نسیمی (۸ ـ ۱۱) عراقی (۱۱ـ۲۹) اوحدی (۲۹ـ٤۳) مغربی (٤۳ـ۵۸) سید نعمة الله کرمانی (۵۸ـ٦۰) خواجوی کرمانی (٦۰ـ۷۰) ناصر بخارایی (۷۰ـ۷٦) اشرف (۷٦ـ۸٤) سلمان ساوجی (۸٤ـ۸۸) قاسم انوار (۸۸ـ۹۳).

۳ـ روشنایی نامه (۹۳ر ـ۱۱۲ر) از ناصرخسرو.

٤ـ قلندرنامه (۱۱۲ر ـ۱۱٤پ) از امیرحسینی سادات.

آغاز:

مائیم قلندران معنی　　　　در لشکر خوش هوای دنیی

انجام:

تا دهر بود بقای اوباد　　　　اخلاص من وصفای اوباد

۵ـ دستورنامه (۱۱٤پ ـ۱۳۷پ) از حکیم سعدالدین نزاری قهستانی (٦٤۵ـ۷۲۰) در بحر متقارب در پانصد بیت و سرودهٔ ۷۱۰ در ٦۵ سالگی و چاپ شده در Orientalia در لنینگراد سال ۱۹۲٦ ص ٤۷ـ۷٤ با ترجمهٔ روسی (آتشکده ۱۰٤ ـ تذکرهٔ دولتشاه ۲۵۸ ـ مجالس النفایس ۳۵۵)

آغاز:

قل الحمدلله نزاری فقل　　　　خداوند جزو و خداوند کل

انجام:

ندارم دگر جز تو کس والسلام　　　　امیدم همین است وبس والسلام

٦ـ نصیحت نامه (۱۳۸ر ـ۱۳۹پ) از حکیم نظامی.

آغاز:

ای چهارده سالهٔ قرة العین　　　　بالغ نظر علوم کونین

انجام:

گر چه همه کوکبی بتابست　　　　افروختگی در آفتابست

۷ـ مقامات السالکین (۱۳۹پ ـ۱٤۱پ) ازقاسم انوار.

آغاز:

حمد بر حضرت غنی ابد　　　　الذی لم یلد ولم یولد

انجام:

صلوات خدای بر احمد　　　　بر روان صحابهٔ امجد

٨ـ انیس العارفین (١٤٢ر-١٦٨پ) ازهمو بنظم بادیباچهٔ منثور.

آغاز: منت خدای‌راجلت عظمته وعلمت کلمته که بشعشعهٔ انوار اسرار شموس ارواح اقمارقلوب انسان را ... موجود گردانید.

انجام:

آن را کـه چنین پنج خصایل داوند

درباب و درو گریز کودرویش است

٩ـ زادالمسافرین (١٦٩ر-٢٢٩پ) ازامیرحسینی.

١٠ـ کنزالرموز (٢٣٠پ-٢٦١ر) ازهمو.

٢٥٣٤

نستعلیق محمدابراهیم درذی‌قعدة ١٢٣٤ ، عنوان شنگرف.

١٥س‌٨×١٤ ، ٧٩گ‌١٥×٢٣ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی‌گرد قهوه‌ای ضربی.

تهذیب الوصول الی علم الاصول

ازعلامهٔ حلی است.

٢٥٣٥

نستعلیق سدهٔ ١١ که درروزدوشنبه ٢٥ع‌١/١١٧٧ نوشتن آن آغازشده بود (ص‌ع) ، عنوان‌زرشت مشکی وشنگرف ، نشان شنگرف ، جدول سرخ وآبی ، حواشی دارد ، تاریخ تملك محمد بن احمد ابی عبدالله‌بن‌المهدی العباسی درمحرم ١٢٢٤ (١٣٠٤) دارد ودیگری‌در ١١٨٧.

١٩س‌٨×١٩ ، ١٤٧گ‌١٧×٢٤ ، کاغذ اسنبولی - جلدتیماج قهوه‌ای ترنجی مقوایی.

الحکمة الدریة والدلالة النوریة

ازامام المنصور بالله احمدبن سلیمان بن محمدبن المطهربن علی بن الناصر للدین

احمدبن الهادی الی الحق یحیی بن الحسین (ع) دراثبات امامت علی (ع) بروش زیدیان وکلام واخلاق وتفسیر زیدی درآن هست.

او مؤلف الحقائق والمدخل فی الفقه است (ص٦٦) نام کتاب ومؤلف درس‌ع است ولی دردیباچه آمده «سمیته کتاب الحکمة لما فیه من ذکر تداول البلاوالنعمة وامتزاج الفتنة والرحمة وتبیین ماوقع من اختلاف الامة وذکرفضائل مصابیح الظلمة ولما فیه من تبیین غامض الکتاب ولین الحکمة تابعة للکتاب».

آغاز: بسمله. والحمدلله رب العالمین ... الطیبین. الحمدلله الذی جعل خلقه علیه دلیلا ولم یجعل سوی صنعه الی معرفته سبیلا.

انجام: و مما یدل انه احق الناس بهاقول رسول‌الله صلی‌علیه‌وآله‌وسلم (ننوشته مانده درفصل فی ذکر الفرقة الناجیة).

٢٥٣٦

نستعلیق خوش‌سدهٔ ١٣ ، عنوان ونشان ورقم شنگرف.

١٩س‌٧×١٩ ، ٦٩گ‌١١×٢١ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج سرخ ضربی.

سرالاسرار فی حقیقة التسییر وکیفیة الاستمرار

از ابوالقاسم علی‌بن احمد بلخی که درآن از تولد محمود غزنوی در ٣٣١(شلا) یاد کرده‌است (ص١٢٦) (ف٨٩٧ - ذریعه ١٢:١٦٥ - مجلس ٢:١٠٣).

آغاز: بسمله. وبه التوفیق للصواب وعلیه الاعتماد. کتاب سرالاسرارفی حقیقة التسییر وکیفیة الاستمرار قال الاستاذ الجلیل ابوالقاسم علی‌بن احمدالبلخی رحمة‌الله علیه اللهم انك عالم الاسرار بحقائقها والمطلع علی الخفیات بغوامضها فوفقنافی معرفتها لماتقربنا الیك وافتح لنا من شکلها و متشابهها مایزلفنا لدیك وقرب علینا بعید ها

وسهل لدينا عسيرها ... قدحملني ... على تصنيف هذا الكتاب وهو بالحقيقة سر الاسرار وعيون القلب في التسيير والاستمرار وابرازه بعدضني باظهار ما وجدت من اختلاف العلماء المتقدمين والمتاخرين في اعمال التسييرات ... وكان هذا التسيير بلغ في وقت الطوفان الى اول الميزان و كان قد انقضى من سني العالم مائة الف سنة وثمانون الف سنة .

انجام و قصده بعد ان كان جاهلا و كان بعد (قد تم بالخير والسعادة بحمدالله تعالى) .

۲۵۲۷

نستعليق محمدهاشم بن ملامحمدحسين شهيريه باباى شيرازى ذهبى متخلص بدرويش درذى‌حجة ۱۳۸۶ ، عنوان ونشان شنگرف .

۱۵س‌۸×۱۴ ، ۱۸۵گ‌۱۴×۲۱ ، كاغذ فرنگى كبود ـ جلدتيماج حنايى ضربى‌مقوايى .

مفتاح اسرار الحسينى

ازعبدالرحيم‌بن محمد يونس دماوندى كه در ۱۱۶۰ (نام كتاب) در سى و هفت مفتاح ساخته و دران ازسخنان عطار و سهروردى وملا محمد صادق اردستانى گـواه آورده است . كتاب يكدوره عرفان است بفارسى . نام مؤلف و كتاب و فهرست وتاريخ در ديباچه هست .

آغاز: بسمله. وبه نستعين. الحمدلله الذى نجانا من العلوم الرسمية بتنبيه وسقانا كاس المحبة من يدخليفته .

انجام : فانصرنا على القوم الكافرين والحمدلله رب العالمين والصلوة والسلام على محمد .. الى يوم الدين.

۲۵۲۸

نستعليق امير محمدبن نصرالله‌بن حسين مزينانى درصفر ۸۴۴ ازروى نسخهٔ شارح وبرخود او آن را در رمضان همين سال خوانده است ، متن شنگرف ، درپايان يك صفحه ترجمهٔ فارسى دعاى سيد الساجدين است بامتن آن .

۱۵س‌۷×۱۱ ، ۳۸۲گ‌۱۲×۱۸ ، كاغذ سمرقندى ـ جلدتيماج سرخ .

مجموعه

۱ـ تاج الدرة فى شرح قصيده البردة (درمتن) از بدرالدين محمود بن احمدبن مصطفى‌بن ابراهيم صوفى رومى كه بنام شمس الدين علـى بن مختار حسينى در ۸۳۷ ساخته است . درآن نخست عنوان اللغة سپس الصرف و سپس الاعراب آنگاه المعنى است . شارح درپايان سيزده بيتى را كه در برخى از شروح آمده است آورده و شرح كرده با اينكه آنها را از ملحقات دانسته است نه ازناظم قصيدهٔ برده . درآغاز نسخه درهامش چهارده بيت است كه دانشمندى بجاى ديباچه برده سروده است .

آغاز: بسمله . نحمدالله كما حمد لذاته بالمحامد المتكاثرة المتوافرة ونوحده كما شهد لنفسه بالوحدانية الظاهرة القاهرة ... وبعد فيقول ... محمودبن احمدبن مصطفى بن ابراهيم الصوفى المدعو ببدرالدين الرومى ... لما دعانى داعى الوداد الى التلقى بسعادة الانقياد بامتثال امر ... شمس الحق والدين على‌ابن المختار الحسينى ... فى اوان اشتغاله بمطالعة القصيدة المعروفة بالبردة ... بان املى لها شرحا ... وسميته بتاج الدرة فى شرح قصيدة البردة .

انجام : وليقبل معذرتى آخرا كماسبق اولا الحمدالله على الاتمام و على رسوله افضل التحية والسلام وآله الكرام .

ولست ارى كسب الدراهم نافعى
اذا لم يكن لى فى المكارم مكسب

ولـی همة لا تطلب المال للغنی

و لـکنهـا منك المودة تطلب

قد فرغ المصنف من تحریر هذا الشرح فی شهور سنة سبع و ثلثین و ثمانمائة وقدفرغ الکاتب ... محمدبن نصراللهبن حسین امیرالمزینانی عن تحریر هذه النسخة الشریفة المنقولة عن نسخة المصنف رحمهالله فی صفرسنة ثلث و اربعین و ثمانمائة ثم قرأتها علی المصنف من اولها الی آخرها واتممت قرأتها فی رمضان المبارك من السنة المذکورة والسلام علی اهل الاسلام بمحمد وآله الکرام .

۲ـ ترجمهٔ قصیدهٔ برده (هامش) گویا از محمد شریفا بنظم فارسی .

آغاز:

ای زیاد صحبت یارانت اندر ذی سلم

اشك چشم آمیخته باخون روان گشتی بهم

یامگر از کاظمه بادی وزید از کوی دوست

یامگر در نیم شب برقی جهیداست از اضم

انجام :

پس درود بی کران باران زابر رحمتت

بر پیمبر تا شود پاشان وریزان این نعم

****

بعدازان بر آل واصحاب کرام وتابعین

اهل علم واهل حلم واهل تقوی و کرم

۳۵۳۹

نستعلیق عزیزالله حسینی در ۱۰ رجب ۱۱۳۴ ، عنوان وشنگرف ، دوصفحهٔ کتاب نخستین زرافشان،

سرلوح زرین آراسته دارد ، جدول زرولاجورد ، حواشی بانشان «منه دام ظله السامی» «منه» نسخه در ۱۳۷۵ از آن سیدمحمد نافع مفتی بغدادوزاده بوده است .

۱۷ س ۷×۱۶ ، ۲۷۴گ ۱۳× ۲۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی.

هدیة الآجلة فی ادعیة رؤیة الأهلة

از عبدالمطلب بن حسن بن محمد سپاهانی که در ۹ ذی قعدهٔ ۱۰۸۹ و بنـام شاه سلطان حسین صفـوی در سه فصل و خاتمه از کتاب هبة الوصال فـی ادعیة رؤیة الهلال خود گزین ساخته است (دیباچه وپایان رساله ـ ش ۳۶۱۲) .

آغاز: بسمله . وبه ثقتی، حمد وثناء وسپاس وشکر بی‌نهایت متقن‌الاساس علیمی را جل شانه سزد که قامت قابلیت انسانی را بتشریف دانش بیاراست .

انجام : فی تاسع شهر ذی‌القعده سنة تسع ثمانین الف حامدا ... متمما.

۳۵۴۰

نستعلیق گویا از صهبا پسر مؤلف ، عنوان شنگرف ، در پایان صورت حسابی است از خود صهبا بخط خود او.

۱۳ س ۶×۱۲ ، ۱۳۷گ ۱۱× ۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی .

انیس الشعراء

از افسر بنام میرزا مقیم که از پسر مؤلف میرزا علی اصغر صهبا خواهش کرده واو بدین کار نمیرسید وپدر این رساله را دریك مقدمه وسه باب (نخستین درسه مقاله درعروض، دومی هم درسه مقاله درقوافی ورديف، سومی درمحسنات شعری) و خاتمه ساخته است (دیباچه) .

درآن شعرهای این سرایندگان است : علی اصغرصهبا ۳ـ۷۰ ـ ۱۶۸ـ۱۸۹ ،

شمس‌الدین فقیر ۲۸ ، سید عمادالدین موسوی ۹۳ ، زرگر سپاهانی ۱۸۹ ، جیحون یزدی ۱۹۰ ، میرزا فتوح ۲۰۰ ، سرباز بروجردی ۲۰۸ ، حسرت لاهیجی ۲۰۸ ، قایم مقام فراهانی ۲۰۸ ، مجمر ۲۰۹ ، یغما ۲۱۲ ، نادم گیلانی ۲۳۰ ، سیفی ٤٠ ، میرزا سخن ۲٤۰ ، قاآنی ۲٦٤ . شعرخود مؤلف (۸و۱٦۲ وجاهای دیگر) و شعرای قدیم هم درآن گواه آمده است وازآنها است خواجه حسن قطان مروزی (٦٥) .

آغاز افتاده : سبب خفیف راماند بالدوام روزی رساند .

الهی تویی در دل ممکنات   زتو کعبه و ازتوهم سومنات
بزرگی سزاوارذات تو شد   بشطرنج شه محرومات توشد

... اما بعد معروض رای‌جهان آرای عقده گشای نکته سنجان بلیغ افسرافسرده میدارد .

انجام : افسر درسخای تو گوید : ایا کریم حاجات او برآربری‌سازش ازملال .

٢٥٤١

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، عنوان شنگرف .

۱۵س۹×۱۷ ، ۱۵۹گ۱۸×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلدمقوا .

داستان‌جواهرپوش

یکردی دربارهٔ داستان رستم ایرانی وافراسیاب تورانی است .

چنین است عنوانهای مطالب آن :

۱ـ آمدن یاقوت پوش ولعل‌پوش ورزم نمودن باسپاه .

۲ـ رزم یاقوت پوش باقلادو کشتن یاقوت پوش او را .

۳ـ رزم کردن قرنطوس باایرانیان و گرفتن تمامی پهلوانان ایران را .

٤ـ رزم رستم باقرنطوس و کشتن اورا دررزم .

٥ـ مناجات کردن سمن نازبدرگاه قاضی الحاجات .

٦ـ یورش بردن برزوبرسرشاه افراسیاب ازدورقلعهٔ سفید حصار .

۷ـ آمدن فهرست شاه مغربی بامداد افراسیاب شاه .

۸ـ آمدن تبارا و گرفتن جهانبخش وبردن او بنزدفهرست شاه مغربی .

۹ـ آمدن تبارا بمیدان جهانبخش و کشتن او را بدست جهانبخش .

۱۰ـ رفتن جهانبخش و گستهم بهفت خوان ترکستان رسیدن بخوان اول .

۱۱ـ رسیدن جهانبخش و گستهم بخوان دوم .

۱۲ـ رسیدن جهانبخش دلیربخوان سیم بجنگ شیروزنگی .

۱۳ـ رسیدن جهانبخش و گستهم بخوان چهارم .

۱٤ـ رسیدن جهانبخش و گستهم بخوان پنجم وجهانبخش را بدریا انداختن .

۱٥ـ افتادن جهانبخش‌بده سدهٔ سلیمانی وشکستن اورا درخوان‌ششم .

۱٦ـ رسیدن جهانبخش بخوان هفتم‌وآوردن رخش ورسیدن‌بپای‌میل‌وآگاهی یافتن تورانیان .

۱۷ـ سره راه گرفتن رستم‌یکدست بجهانبخش وآگاه یافتن ایرانیان‌ازآمدن جهانبخش وامداد فرستادن ازبرای او .

۱۸ـ آمدن طیمور بمیدان رستم وآشکارشدن طیموردرمیدان کارزار .

۱۹ـ آمدن هژبر بلابمیدان رستم و کشته شدن هژبر بدست رستم .

۲۰ـ آمدن شیردم بمیدان رستم و کشته شدن او بدست رستم .

۲۱ـ آمدن یاقوت پوش بمیدان رستم وآشکارشدن یاقوت پوش .

آغاز: بسمله . هذا کتاب جواهرپوش .

بسم‌الله الرحمن الرحیم   صانع‌بی‌چون‌رحمن‌الرحیم

کن کارفیکون بادشاه قدیم — واقف کار آن بادشاهی کریم

انجام :

آورده ام گنج ضحاك بی دین — چندجه کنیزان غلامان چین

خروار بخروار گنج کس ندار — یلکسر و پیش کس شی با ایران و یار

۳۵۴۲

نستعلیق مؤلف ، عنوان ونشان شنگرف ، خط خورده ، وبحاشیه رفته است .

۱۷س۷×۱۴ ، ۳۷۱گ۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سرخ عطف ودرون سبز .

جان جهان

ازعلی اکبربن علی بن ابوالقاسم بن حسن حسینی فراهانی مؤلف دستورالاعقاب (ش۲۶۱۲/۱) که بپیروی از گلستان سعدی در ۱۳۰۰ـ۱۳۰۸ ساخته واین سومین تقلید اوست از گلستان (ش۲۵۲٤ بنام بهارستان و۲۹۷۷ بنام خارستان) . واینها جدایی ازهم ندارند

درآن آمده : تاریخ کتاب :

سال هجرت هزاروسیصد رفت — در جمادی نخست روزدوهفت

کاین سخن گفته شد بنیکی فال — همچو آب زلال و سحر حلال

واندران چارفصل وجمله بهار — اولیـن سیرت ملـوك شمـار

دوم اخـلاق فقر اهل دلق — سوم اندر معاشرت بـا خلق

هست چارم زحکمت و دانش — که گرانیست هر کههست آنش

چون جهان جسم زحکمتش چو جان — زیبد این نامه خواندجان جهان

او آن را بنام مظفرالدین شاه ساخته وهشت سال از ١٤ج۲/۱۳۰۰تا۱٤ج۲/۱۳۰۸ بدان میپرداخته است . سبب تألیف در آغاز ونام شاه وتاریخ تألیف در آغاز وانجام آن

هست . فهرست فصلها مانند دوشمارهٔ پیش است مگر اینکه در فصل چهارم آمده « در لوازم عشرت ومراسم تربیت» .

آغاز افتاده : مانند دوشمارهٔ پیش :

الشمس والقمر والمنیر کلاهما — لا یبلغـان بهائه و جمالـه

زاده‌الله تعالی و اعزانصاره بیاراید که با همه شوخ چشمی که آن راست بدین وسیلت دردیدهٔ متاملان پسندیده آید .

انجام :

ما نصیحت بجای خود گفتیم — در اندرز و مـوعظت سفتیم

توازان پند گیر ورحمت گوی — که برفتیم ما چو آن گفتیم

... کتبه مصنفه ... فی اول یوم من جمادی‌الاخرة سنة ۱۳۰۸ .

۳۵۴۳

نستعلیق محمدعلی بن حسین خوانساری درسدهٔ ۱۴ ، عنوان ونشان شنگرف ، نسخه در ۱۳۶۵ از آن شیخ صادق بوده است .

۲۷س۸×۱۴ ، ۳۶۱گ۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی .

المصباح المنیر فی غریب الشرح الکبیر

از شهاب‌الدین ابوالعباس احمدبن کمال‌الدین محمد بن ابوالحسن علی مغربی فیومی که در دههٔ سوم شعبان ۷۳٤ ساخته است . (معجم المطبوعات ص۱٤۷٦) .

۳۵۴٤

نستعلیق عبدالله محمدی محفلی در۱۷صفر ۱۳۴۷ در ش۱ و۲۱محرم ۱۳۵۰ درش۳ ، ش ۲ بهمین خط ، عنوان وجدول شنگرف .

۱۱س۸×۱۵ ، ۳۴۴گ۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی .

مجموعه

۱ـ دیوان (۱ـ۴۳) از طهماسب قلیخان بن رستمخان کلهر وحدت کرمانشاهی (مجلس ۳:٦٩٤) نزدیك ۵۰۰ بیت غزل بترتیب تهجی باتخلص وحدت.

آغاز:

از یك خروش یــارب شب زنده دار ها
حاجت روا شدنــد هزاران هزار هــا

انجام:

باش دوست اگر سر نهی بحکم قضــا
بیــرون عالم جان عالم دگــر داری

۲ـ کنزالرموز (۱ـ۸۴) از امیرحسینی (ادبیات ۳۹۸) این نسخه در آغاز و انجام مانا کم دارد.

۳ـ تحفةالعشاق (۱ـ۸۰) مثنوی عرفانی است از خلیلی که در ۱ج/۸۸۰ بدستور ملای روم ساخته است. نام کتاب وشاعر درپایان دوبار آمده است. عنوانها: ایجادجوهر اول ومراتب ارواح و عالم و اجسام وپیر کامل وناقص وده شرط و هفت ذکر و سیر وچهارقسم ذاکرواقسام طلب وهفت وادی وهفت طور و کامل آزاد وسالك و مجذوب درچهارقسم وتقلید واستدلال و کشف وسه قسم توحید ووحدت وجود وپنج نوع قیامت وولایت ونبوت وسبب نظم واسم کتاب وختم وتاریخ آن.

آغاز:

بشنو ای جویندهٔ راه خــدا — گرتوجویای خدایی باخودآ

انجام: ختم شداینجاسخن تم الکتاب — بس بود والله اعلم بالصواب.

ای آنکه جز تونیست کسی درهوای ما
در سایه هم تویی هم همای ما

....

اگر خطایی رفته باشد ازقلم — سهو او را عفو سازید از کرم

۳۵۴۵

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۴، پس ازسرگذشت دوبرگ و درپایان یك برگ شعرفارسی است.
۱۷س،۱۰×۱۵، ۴٦ گ،۱۱×۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلدکالینگور قهوه‌ای مقوایی.

دیوان

از ناصری انصاری میرزا مصفی‌خان مؤتمن الدوله پسر میرزا سعیدخــان از مستوفیان قاجار(زادهٔ ۱۲٦۳ ـ زنده‌در۱۳۲۴) نزدیك دوهزاربیت قصیده وغزل ورباعی ومثنوی ومفردات ومقطعات وبااشاره بپاره‌ای ازوقایع تاریخی عصرخود وهجوومرثیه باسرگذشتی ازاو و پسرش میرزاعلی رضاخان درشش برگ باندازهٔ بزرگتر ازخود نسخه چسبیده وپیوستهٔ بآن.

آغاز: رباعیات ناصرانصاری رحمه‌الله:

مسیو تو زیور من کناره فرما — میترس زاشکنجه وحبس وسرما
بس کن تورفاقت وره آمد وشد — رحمی بخودت نما وخیری برما

انجام:

ظلم بی انتها بما تاکی — نیست طاقت بلای ناخن وی

۳۵۴٦

نستعلیق روز پنجشنبه ۱۸ ذی‌قعدهٔ ۱۲۲۰ در ش۱ ، ذی‌قعدهٔ ۱۲۳۰ در ش۲و۳ ، عنوان و نشان شنگرف.

۱۸س،۸×۱۵، ۱۰۴ گ،۱۴×۲۴، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی مقوایی‌درون سرخ.

مجموعه

۱ـ سراج منیر (۱ـ۹۶) ازمحمد شریف کاشف شیرازی ساختهٔ در ۱۰۹۱ .

۲ـ مطالب العشاق (۹۸ـ۱۸۹) ساختهٔ ملامیرقاری کوکی گیلانی کاشانی بنام فرهادخان سپهسالاردرزمان شاه عباس در نیمه‌های ج۲/ ۱۰۰۲، همان مؤلف اسرارالحکم در ۱۰۰۹ (ش ۱/ ۳۴۱۲) نام او وتاریخ و شاه وخان در آغاز و پایان رساله هست وآن مشتمل است بر «وصف صورت وآتش محبت وتفسیر سورت عشق ومودت و بیان شیوهٔ محبوبان مهر گسل وتبیان شیمهٔ محبان بی‌صبر ودل ومنطوی بر نصایح وحکایاتی چند ومحتوی بر تعریف فصل بدیع ربیع ومخبر ازعدم اعتبار دنیای دستان‌نمای مستعجل وازبی‌وفایی عمرمستعجل اندک بقا ومشعر بعدول وانحراف اکثر طوایف اهل عالم از جادهٔ مروت وانصاف ومیلان ایشان بجانب طغیان واعتساف و افشاء عیوب فرقه‌ای از مردم معیوب وصاحبان اوضاع نامرغوب» .

در مجموعهٔ شمارهٔ ۲۱۶۴ پاریس رساله ایست بنام انیس العاقلین از همو که حکایاتی است منثور واخلاقی وبساخت گلستان سعدی و گویا بخط خود اوولی مورخ شنبه ۸ شعبان ۱۰۸۷ و همهٔ این مجموعه که شامل اخلاق محسنی مورخ ۱۲ رجب ۱۰۸۷ و رندوزاهد فضولی‌وعشق وروح اواست بخط همو است . مگر اینکه در درستی این تاریخ تردید است چه قاری نباید تاسال ۱۰۸۷ زنده بوده باشد .

آغاز: مطالب العشاق بسمله . وبه نستعین .

ای غیر ترا بسوی تو راهی نه
وز سر حقیقت تو آگاهی نه
آفاق ز عشق تست پر ناله و آه
بی عشق تو ناله ای نه و آهی نه

گلدستهٔ کرایم شکروسپاس وشمامهٔ عظایم مدحت بی‌حد و قیاس مماثل نسیم اسحار و شمیم اشجار گلزار مروح روح و مشاکل ازهار بهار و فوایح غرهٔ بهار مفتح الابواب فتوح لایق بار گاه کرد کاری است .

انجام : المذکور اسمه فی دیباجة هذه الرسالة لازالت اوامره فی جمیع اقطار المشارق والمغارب نافذة . نظم :

الا تا زند زهره ساز عروسی — برین کاخ زر کارفیروزه منظر
عروس طرب تنگ بادت در آغوش — ز شام ازل تا دم صبح محشر

واتفق تالیفها و کتابتها فی زمان تلاطم امواج الفتن وتراکم افواج البلیة والمحن وعند تفرقة البال وتشتت الاحوال والتوکل علی الله الکبیر المتعال و بید قدرته ازمة الادبار و الاقبال .

۳ـ انیس العشاق (۱۹۰ـ۲۰۵) از ابوالبرکات قاضی القضات شیخ عبدالوهاب الصدیقی بنام اورنگ زیب درعقل وسلطنت آن . نام کتاب درخود آن نیست

آغاز: انیس العشاق . بسمله . وبه نستعین . بعد تحسین شهسواران عرصهٔ کلام وتزیین شهریاران صفحهٔ ارقام با کلیل مکلل التکمیل محامد ملك علام مبدع بدایع اجسام .

انجام : الحمدلله الذی بنعمته یتم الصالحات ... فی جمیع الحالات هذا آخر ما تیسر فی بیان السلطنة الکبری بطریق عجیب مشتملا علی النصایح و الذکری باسلوب غریب للفقیر .. ابوالبرکات قاضی القضاة الشیخ عبدالوهاب الصدیقی.

۳۵۴۷

نستعلیق سدهٔ ۹ و ۱۰ ، عنوان شنگرف ، نسخه از آن محمدعلی تربیت بوده است. ۳۱ س ۸×۱۴ ، ۱۱۹گ ۱۴۳×۲۱ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج تریاکی مقوایی.

انوار المرشدیة فی اسرار الصمدیة

سر گذشت و سیرت نامه و مقامات شیخ کبیر ابواسحق ابراهیم بن شهریار کازرونی در گذشتهٔ روز یکشنبه ۸ ذی‌قعدهٔ ۴۲۶ در ۷۳ سالگی است از محمود بن عثمان (ش ۳۴۵۳ ایاصوفیا مورخ ۸۳۶ - ش ۱۱۸ قونیه مجموعهٔ ۶۶۰) و ترجمهٔ ترکی هم دارد (ش ۲۴۲۹ اسعدافندی) و گزیده‌ایست از فردوس المرشدیه خود او که بدرخواست دوستان و یاران گزین کرده است.

در دیباچهٔ فردوس المرشدیه (چاپ ۱۳۳۳ خ تهران ص ۵۹) ازاین نسخهٔ ما گفتگو شده و فهرست آن در آنجا آمده است.

این کتاب باید در ۷۲۲ یا اندکی پس از آن ساخته شده باشد (ص ۲۰۳) شعر بومی کازرونی هم در آن هست (ص ۱۶۱).

آغاز: وستد نداشتی و طریق شیخ کبیر آن بوذی که بستدی و بداذی (گ ۸ ر ش ۳۴۵۳ ایاصوفیا).

انجام: بیت:

ای دل آخر ترس از روز حساب

(در نصایح شیخ مرشد از باب ۲۶).

نسخهٔ ایاصوفیا در سی باب است بدینگونه:

باب اول در ذکر مولد و منشا و مولود شیخ مرشد.

باب دوم در ذکر قرآن خواندن شیخ مرشد و تحصیل علم کردن و ذکر استادان وی.

......

باب سوم در ذکر مبدء کار شیخ شیخ مرشد.

باب بیست و هفتم در ذکر واقعات که مشایخ و متصوفه دیده‌اند در فضیلت و کرامت شیخ مرشد بعد از وفات وی.

باب بیست و هشتم در ذکر غیرت شیخ مرشد.

باب بیست و نهم در ذکر نذورات شیخ مرشد.

باب سیم در ذکر فضیلت گل روضهٔ شیخ مرشد ابی‌اسحاق.

نسخهٔ ما گرچه تا اندازه‌ای در سبک فارسی تازه تر از نسخهٔ ایاصوفیا است ولی در برخی بابها شعرهایی افزوده دارد و کاملتر از آن است.

۳۵۴۸

نستعلیق سدهٔ ۱۱، عنوان و نشان شنگرف.

۱۳س ۹×۱۴، ۸۶گ ۱۴×۳۰، کاغذ استنبولی - جلد مقوا عطف تیماج تریاکی.

الزهر الانیق فی قصة یوسف الصدیق

از عبدالرحمن بن جوزی (چلبی) است. در این نسخه دیباچه‌ای نیست و نام کتاب در ص ع و عنوان آغاز نسخه دیده میشود.

آغاز: بسمله. قال اخبرنا الحسن قال حدثنا اسماعیل عن الضحاك عن ابن عباس .. قال جاء بنواسرائیل الی النبی .. فقالوا یا محمد اخبرنا عن امر یعقوب.

انجام: افضل الصلاة والسلام. تمت القصة بحمدالله ... تسلیما کثیرا. علی عین عواد عبرنا عشیة .. علیل عاقه عنك عائق.

۳۵۴۹

نستعلیق سدهٔ ۱۳ و ۱۴، عنوان شنگرف.

۱۴س ۹×۱۴، ۹۳گ ۱۵×۳۰، کاغذ فرنگی - جلد تیماج حنایی ضربی متوالی.

مجموعه

۱ـ دیوان (۱ ـ ۱۳۲) از احمد میرزا نبیرهٔ سلطان‌العلماء نیازی صفوی پسر سیدمرتضی،غزل است بترتیب تهجی (۱-۱۲۹) ورباعی (۱۲۹-۱۳۲) روبهم نزدیك به ۱۸۰۰ بیت . (مجلس ۲:۳۱۶ ـ مجمع‌الفصحا ۲ : ۴۹۹)درآتشکدهٔ آذر (۴۲۷)تاریخ مرگ‌او «مونس بود بااحمد احمد دربهشت» (۱۱۸۵) آمده است .

آغاز: دیوان‌اشعاراحمد میرزای‌نیازی خلیفهٔ سلطانی متخلص‌بنیازی‌رحمه‌الله

بیك کرشمه زلیخا وشی دل ما را

چنان ربود که یوسف دل زلیخا را

****

نیازی این‌چه‌خرام‌وچه‌قامت رعناست

که برده است بیك جلوه دل‌ز کف‌مارا

انجام :

جانا ز جفا دمی نمی آسودی — یك گام ره وفا نمی پیمودی

برشیفتگان‌خود نمی‌بخشودی — آگاه زحسن خودا گرمیبودی

۲ـدیوان(۱۳۳ـ۱۸۱)ازدرویش‌عبدالمجید خموش‌طالقانی‌خوشنویس‌در گذشتهٔ ۱۱۸۵ (جعل‌الجنة مثواه) درسپاهان : غزل بترتیب تهجی‌ازالف تاشین .

(مجلس ۳ : ۳۶۳ ـ سپه ۲ : ۶۳۵ ـ ذریعه ۹ : ۳۰۴و۳۲۴) .

آغاز اشعار قدوة العارفین درویش مجید طالقانی رحمة‌الله علیه .

نبود باورت ای آنکه زخم کاری ما

کنون بیا بتماشای جان سپاری ما

****

بیا مجید سفر از دیار یار کنیم — که‌وقت‌عزت‌اغیار گشت‌خواری‌ما

انجام افتاده :

مجیداربا‌تو باشدنیست‌با کش از جهانی غم

چه‌باك‌ازغم‌بود‌آن‌را که‌دارد‌غمگساری‌خوش

۲۵۵۰

نستعلیق مؤلف ، عنوان ونشان شنگرفی ، ر۱۴۴ص.

۱۲س۷×۱۴ ، ۱۸×۱۲٫۳۸۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی‌ملوامی.

انیس‌الاخیار فی شرح مشکلات الاخبار

از سید محمدحسین‌بن‌محمدعلی حسینی مرعشی شهرستانی که در روز یکشنبه ۲۲ع۲/۱۲۲۵ ساخته است (ذریعه ۲: ۴۵۱) فهرست مطالب بارموزی که درخودرساله درهامش‌آمده است درآغازپیش از خود رساله بایك دیباچهٔ دیگری هست . برخی از مطالب بنظم فارسی است .

آغاز: بسمله . الحمدلله و کفی ... اما بعد بدانکه چون این مجموعهٔ مختصره مشتمل است برمطالب چندی که سهولت استخراج از او محتاج بفهرست‌است ، لهذا ازبرای او فهرستی قلمی میشود .

انجام : نمقه مؤلفه محمدحسین الحسینی .

آغاز رساله : بسمله . الحمدلله‌الذی وفقنا لفهم احادیث رسوله . . . امابعد این مجموعه را ... محمد حسین‌بن محمدعلی‌الحسینی ... دربیان بعضی ازمشکلات‌روایات ازکتاب جلیس الابرار که در حل مشکلات بسیار بالفاظ عربیه تألیف نموده و هنوز

تمامی او از سواد ببیاض نقل نشده ... استخراج نموده بفارسی ترتیب داده است واورا انیس‌الاخیار نام نهاده و مرتب ساخته بریك مقدمه وهشت فصل .

انجام : وواقع شد فراغ ازان بید مؤلفش سید محمد حسین‌بن سیدمحمدعلی الحسینی دراوایل روزیکشنبه بیست‌ودوم شهرربیع‌الثانی‌سنهٔ ۱۲۲۵ ... دربلدهٔ‌لکهنووله الحمد اولا وآخرا وظاهرا وباطنا .

۳۵۵۱

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف ، جدول زر ولاجورد وشنگرف با دوسرلوح زرین و آبی و سرخ ، در۵۲ص .

۱۱س۶×۱۲ ، ۳۳۷گ۱۳×۱۷ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی‌گردقهوه‌ای ضربی .

سحر حلال

از اهلی شیرازی است .

۳۵۵۲

نستعلیق مؤلف ، عنوان ونشان شنگرف ، حواشی بانشان « منه ، منه عفی‌عنه » ، نسخه در۱۲۷۶ از آن ضیاءالدین‌بن آقامحمدنبی بوده است .

۱۵س۶×۱۲ ، ۱۱۸گ۱۳×۱۸ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج سرخ مقوایی بالولا .

رسالة فی صلوة الجمعة

از محمد کاظم‌بن محمدحسین تویسرکانی شاگردآقاجمال خوانساری در یك مقدمه و سه فصل و خاتمه و مورخ شوال ۱۱۰۹ در رد رسالهٔ فارسی و حاشیهٔ عربی و رسالهٔ عربی که یکی از معاصران مؤلف دراثبات وجوب عینی نماز آدینه ساخته است (دیباچه) شیخ احمدبن شیخ محمدبن یوسف خطی بحرانی مقابی رساله ای

دروجوب عینی نماز آدینه در رد شیخ سلیمان‌بن علی ماحوزی دارد (ص ع) آیا این رساله در رد او است ؟

چنین است فهرست مطالبها :

المقدمة فی ذکراقوال الاصحاب التی ذهبوا الیها .

الفصل الاول فی نقل عبارات‌الفقهاء وبیان مقتضاها فیما لایحتاج‌الی‌البیان .

الفصل الثانی فی اثبات الوجوب العینی فی زمان الغیبة .

الفصل الثالث فی ذکر بعض الادلة علی نفی‌الوجوب العینی .

خاتمة فی عدالة الامام و ان عدالته شرط فی الجماعة مطلقا .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . الحمدالذی لیس کمثله شیء ... اما بعد فان ... محمد کاظم‌بن محمد حسین التوی سر کانی ... یقول .

انجام : فرغ من تسویدها و تالیفها مؤلفها ... محمد کاظم بن محمد حسین التوی سر کانی ... فی اوایل عشر الوسط من شهرالشوال ... سنة تسعة و مأة و الف (۱۱۰۹) ... والماضویة ناشدتکم ... من ستر .

۳۵۵۳

شکسته نستعلیق خود بانوتاجماه شاعر .

۲۰س۹×۱۸ ، ۹۶گ۱۳×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج سبز .

کلیات

دیوان شعر ومنشآت است از بانو تاج ماه همسر سردار امجد فتح الله خان در بخش نخستین این نسخه . در دومین بخش‌آن گزیده‌هاایست از سروده های شاعران پیشین وهمزمان اوازخود او .

در آن آمده :

مگر نیستم من همان تاجماه   که وصل تو بودی مرا تکیه گاه

....

شاها بجان ماه مسافر توجهی   تا دست گیری از من بی پا و سر کنی

در آن عنوانهای زیر دیده میشود :

۱ـ برای گلخانم ساخته‌ام ـ زمانیکه به ییلاق دربند رفته بود ، قریه دربند یکی [از] شمرانات طهران است .

۲ـ درزمانی که عقد نموده بودند سردار امجد فتح‌الله‌خان پدر بنده‌زاده شعری ساخته بجهت من فرستاده بودند اشعار فوق را ساخته بجهت ایشان فرستادم بهمان وزن که ایشان ساخته بودند .

۳ـ انشای بنده بجهت مجتهد است نوشته‌ام .

٤ـ ۲۳ جمادی اول ۱۳٤۸ بجهت پسر مرحوم نایب‌الصدر آقای ساعد السلطنه که مسجل بمجد ضیایی و امروز وکیل زنجان است نوشتم .

٥ـ نامهٔ او بوکیل خود آقای مدنی مدیر روزنامهٔ پرورش ومجتهدزاده وسیداز انزلی مورخ ۱۳٤۷ .

٦ـ نامهٔ دیگر بهمو .

۷ـ نامهٔ بحکومت گیلان و طوالش .

۸ـ بحاجی سیدمحمود مجتهد رشتی .

۹ـ بشوکت‌الدوله از کرکانرود بطهران .

۱۰ـ ازبان تاجملك خانم .

۱۱ـ بیکی از رؤسای عدلیه که باو ده تومان نوید داد و در لف همین پاکت فرستاد .

۱۲ـ بحرمة الشریعه .

۱۳ـ بآقا میرزا حبیب‌الله شوهر زرین تاج خانم دامت عشقها .

۱٤ـ بحاجی مجیب .

۱٥ـ بخانم بهجت الدوله عمهٔ فرزند محترم ارفع‌السلطنه .

آغاز: درسن شانزده ساله بودم ، از اشعار بنده است . بسمله .

دلا چشم نگار آنقدر خراب چرایی
چو زلف پرشکن او بپیچ‌وتاب چرایی
نگفتمت که زمژگان صف کشیده حذر کن
زدی بقلب سپاهش زخون خضاب چرایی

....

نگفتی ای مه من جز تو دل بکس بسپارم
کنون ببزم خسان مست و بی‌حجاب چرایی

انجام : از ملمعات سعدی :

من از تو سیر نگردم که صاحب استسقا
نه ممکن است که هرگز رسد بسیرابی

٣٥٥٤

نستعلیق سدهٔ ۱٤ .

۱۲س ، ۱۳×٦ ، ۱۸×۱۲ـ۳۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا .

رساله یوحنا

بفارسی بنام یوحنا بن اسرائیل ذمی بصری دانسته شده و در اثبات امامت علی

و اصول مذهب شیعی است و بابوالفتوح رازی هم نسبت داده‌اند مانند رسالهٔ حسنیه (طوس ۴:۱۵۴).

۳۵۵۵

نستعلیق محمدبن زین‌العابدین موسوی در نیمه‌های ذی‌قعدهٔ ۱۲۶۸ ، عنوان و نشان شنگرف .
۲۲س–۸×۱۴ ، ۳۳گ–۱۴×۱۹ ، کاغذ – جلدتیماج.

حاشیهٔ کتاب من لایحضره الفقیه

از شیخ بهایی است (ذریعه ٦ : ٢٢٤)وتا نیمه‌های منزوحات بئر است .

آغاز: بسمله . ابهی خبر یبتدا به الکلام و احسن حدیث یفتتح به‌المرام حمدالله سبحانه ... وبعد فان ... محمدالمشتهر ببهاء‌الدین العاملی ... یقول هذا ما لم یعق عن تقریره عوائق‌الزمان ... من تعلیقات ... یکشف عن خبایا کتاب من لایحضره الفقیه نقابها .

انجام: قال قدس سره وسال یعقوب ابن عیثم الی آخرالباب اقول عیثم . . . و هذا الرجال اعنی (الی هنا وجدمن تعلیقات شیخنا البهائی علی‌الفقیه بخط بعض‌حفدة السید الداماد و کتب ذلك ... محمدبن زین‌العابدین الموسوی ... فی اواسط ذی‌القعدة ۱۲٦۸ والحمدلله وصلی‌الله علی محمد وآله وسلم) .

۳۵۵٦

نسخ ونستعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف .
۱۴س–۷×۱۱ ، ۱۵٦گ–۱۱×۱۷ ، کاغذ سپاهانی – جلدتیماج قهوه‌ای ضربی .

منشآت

دستورنامه نگاریست وباید ازسدهٔ ۱۰و۱۱ باشد وچنین است‌عنوانهای آن: درالقاب قضات عالی‌جاه ومشایخ ولایت پناه – در ادعیهٔ قضات و علما – در ذکر کاتب – درعرض خدمت – دراقامت وظایف دعا – درعرض‌اشتیاق – درتمنای ملازمت – درطلب غرامت – دراختتام – درالقاب – درادعیه – امید عنایت – طلب عنایت فی‌الدعاء – القاب صواحب عظام و صدور کرام – دراشتیاق وآرزومندی – در القاب‌صدورزادگان عظام وابنای جنس – دردوام خیال و مراقبت – درمواصلت حقیقی – در ذکر مفارقت احباب وتاثیرآن – آنچه درانثنای کتابت بکسی که نادیده باشند نویسند – در جواب سادات عظام – درورودنامه – درجواب صدور وصواحب – در جواب صواحب و صدور و ابنای جنس – درتناسب – دراستواری عهد ازجانب کاتب واختلال بنای محبت‌ازجانب مکتوب‌الیه – دراعتذار واستغفار واستواری عهد وثبات قدم ازطریق وفا – عذرتقصیر وطلب عفو واظهار حسن عهد وثبات قدم درصدق ووفا – درتهنیت رجوع مناصب علیه ومراتب جلیله – تهنیة الوزارة – درتهنیت‌ولادت – تهنیت مراجعت ازسفر – در نقصان مال وجاه وامتثال‌آن – درعرض مهمات – درالقاب شاهزاده‌های عالی مقدار – در ثبات قدم و طریق خدمت – در القاب وزرای عالی مقدار – در القاب سادات عالی نسب – فی الندامة .

آغاز افتاده : نوعی دیگر و . . اشرف که سبب استحکام قواعد شرع و ملت وموجب انتظام معاقد ملك و دولت است .

انجام: چراکه ذره پروری شیوهٔ آفتاب است .

۳۵۵۷

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، عنوان شنگرف .
۱۵س–۷×۱۷ ، ۱۰۹گ–۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی – جلدتیماج سبزضربی‌متوالی‌عطف سرخ .

مجموعه

۱ـ مدخل منظوم (۱ـ۲۹) همانکه ازخواجهٔ طوسی پنداشته‌اند.

۲ـ نظم الوصول (۲۹ـ۱۲۳) از «مثنوی» درنجوم بنظم فارسی ومورخ ۱۱۵۳.

آغاز: بسمله.

هوالله الذی رفع السموات   بحکمت کردپیدا نور وظلمات

....

بنزد آنکه دانای علوم است   مقدم از همه علم نجوم است

انجام:

اذا کانت وصولا لاصول   لذا سمیتها نظم الوصول

لتاریخ الکتابةفی الکتاب   تطابق اسمه عدد الحساب

چه انسان درجهان ناپایدار است   بخلق ازمثنوی این یاد گاراست

....

لیحفظه من ابطال العبی   بحرمة آل اطهار النبی

۳ـ تحفة الدلائل (۱۲۵ـ۲۱۶) از همو درنجوم بنظم فارسی مورخ ۱۱۵۰.

آغاز: دراحوال مولود اثناعشریه. بسمله.

الحمد لفاطر السموات   والشکرلواهب العطیات

تعمیر نمای سطح هشتم   تاثیر طراز چرخ انجم

....

این نسخهٔ تحفة الدلائل   شد آینه دار هر مسائل

انجام:

از نوك قلم بحسن تقریر   از مثنوی یافت نقش تسطیر

....

برختم سخن چه کرده شدبیض   تاریخ نوشت نیز فیض

بادا بجهان بنامداری   از تیر فیض فیض جاری

۳۵۵۸

نستعلیق ۱۱۰۳، نشان شنگرف، حواشی بانشان «منه مدظله العالی، منه مد ظله، منه دام ظله، منه».

۱۵س ۷×۱۴، ۱۲۳ـ۴۰ ۱۸×، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی.

شرح الصحیفة السجادیة

گویا ازمحمد حسین لنبانی سپاهانی شارح نهج البلاغه که شاید در ۱۱۰۳ ساخته باشد (یادداشت باستانی در ص ع) شرحی است لغوی و فلسفی.

آغاز: بسمله. اللهم و حملة عرشك الذین لایفترون من تسبیحك ولا یسأمون من تقدیسك قیل الواو للابتداء والاستیناف اوعوض عن اما المحذوفة لدلالة فی الخبر علیها.

انجام: اللهم واذاصلیت . . . جواد کریم، اذا ظرف للمستقبل متضمن بمعنی الشرط.. نسأل الله تعالی ان یسبغ علینا من نعمه وان یغفرلنا مافرط منا من زلاتنا بجوده و کرمه والحمدلله رب العالمین والصلوة علی اشرف المرسلین محمد واهل بیته الطیبین الطاهرین تم فی سنة ۱۱۰۳.

۳۵۵۹

نستعلیق سدهٔ ۱۱، عنوان شنگرف، شعر فارسی در ص ع باعنوان «راقمه» هست، یك صفحه از رساله ماکول ومشروب درآخر هست.

۱۷س ۷×۱۶، ۱۲۳ـ۶۹ ۲۱×، کاغذ سپاهانی موریانه خورده ـ جلدمقوا.

زبدة قوانين العلاج

از محمد بن علاءالدين بن هيبة الله سبزواری نـامبردار بغياث الطب در نيمهٔ ع ۸۷۱/۱ (پايان رساله) فهرست مطالب در ديباچه هست.

آغاز: هذا زبدةقوانين العلاج بسمله. الحمدلله الذی خلق الانسان و جعله اشرف مواليد الار كان ... اما بعد چون اشارت شريفه ... مختصری در معالجات شرف صدور يافت ... اين رساله .. بچهارده باب مرتب گرديد.

انجام: و بنابرين تصوير بر تسميه‌اش بزبدة قوانين العلاج مناسب نمود پس چون اعزه واصدقا .. ذيل عفو .. پوشيدن دريغ نفرمايند (تمت).

۲۵۶۰

نستعليق سدهٔ ۹و۸، عنوان درشت شنگرف، جدول زر ولاجورد، حواشی ريز تر برخی باافادهٔ «منه» بافهرست وبندی از پسرمؤلف وبندی از تنقيح وپراكنده‌های ديگر در آغاز وبخط تازه‌تر.
۱۷س۷×۱۱، ۱۲۰گ۱۳×۱۶، كاغذ سمرقندی – جلدتيماج زروطلايی.

ارشاد الاذهان الى احكام الايمان

از علامهٔ حلی كه در ۱۱ شوال ۶۹۶ ساخته است (پايان نسخه) دراين نسخه پرسشی كه از پسرمؤلف درباره‌ٔپاره‌ای ازعبارات ورموزمؤلف در كتاب قواعد كرده‌اند وپاسخ اوازروی خط اوهست..

۲۵۶۱

نستعليق گرداورندهٔ جنگ، عنوان شنگرف.
۱۶س۷×۱۲، ۶۴گ۱۰×۱۴، كاغذ فرنگی – جلدتيماج مشكی.

جنگ

گردآوردهٔ درويش چلبی كه شعر خود اودر ص ۴۸و۱۰۰ هست و مطالب ادبی و كلامی و تاريخی بعربی وفارسی وتركی است و شعرهای تركی قدری زاده وحسام چلبی و احمد افندی ومحمود ويسی سحرساز وويسی افندی و اميدی و جنانی ومقالی ورحمی و قدری چلبی و چلبی افندی ونوعی زاده ونوعی افندی وشيخی چلبی ونادری افندی (معراجيه) و رياضی افندی ونامهٔ تركی ويسی افندی وشعرفارسی جامی.

۲۵۶۲

نستعليق محمدسعيدبن محمدهاشم خروقی سمنانی در روزپنجشنبه ۱۸ع۱۱۱۵/۱، عنوان ونشان شنگرف، نوشته شده از روی نسخهٔ امير محمد خان بن عزيزالله حسنی حسينی طباطبايی سمنانی كه در نيمه‌های ج۱۱۰۰/۱ از روی نسخهٔاصل نوشته وباآن مقابله كرده است.
۲۰س۶×۱۲، ۱۷۲گ۱۲×۱۹، كاغذ سپاهانی – جلد تيماج مشكی.

الحقائق

از فيض كاشانی است.

۲۵۶۳

نستعليق فتح‌اللهبن اقسرجلالی درروز دوشنبه ع۱۳۱۰/۱، عنوان شنگرف، جدول لاجوردوزر وشنگرف، باسرلوح زيبای آراسته‌بزروزرنگارنگ.
۱۶س۹×۱۶، ۵۲گ۱۴×۲۲، كاغذ فرنگی – جلدمخمل سبزگرد زياكی درون تيماج سرخ.

فريدة الاصقاع فی ترجمة سلوان المطاع

از مولانا نعمةالله موسوی شوشتری مؤلف فائق البيان (۱۶۲) و كنزالملوك فی علم السلوك (ص۱) است كه بنام محمدعلی ميرزا درپنج سلوانه در روز آدينه ۸ع۱۲۳۳/۱

ساخته است (دیباچه و پایان کتاب) خودسلوان المطاع فی عدوان الاتباع ازابوعبدالله محمدبن محمدبن ظفرمکی صقلی اندلسی است (مجلس ۲:۱۶۳).

آغاز: بسمله . آغاز ترجمهٔ کلام و افتتاح نگـارش اقلام حمد و شکر . . . ملك علام .

انجام : المعصومین الی یوم الدین .

۳۵۶۴

شکسته نستعلیق خود مؤلف .

۱۵س ۷×۱۴ ، ۱۹۰گ ۱۴×۱۹ ، کاغذ فرنگی - جلدگالینگورسبز مقوایی عطف و گوشه تیماج تریاکی .

رسالهٔ اخلاقیه

بفارسی ازمیرزا آقابن‌محمد مهدی منشی‌باشی تبریزی که در ۱۲۹۱ درچهارده فصل ساخته‌وآزمایشهای خود او است و اخلاق عملی‌است‌وبپاره‌ای از حوادث‌عصرهم اشاره شده است مانند رفتن مؤلف در ۱۲۷۹ از اسلامبول بحلب همراه پیشکارعصمت پاشا والی آنجا (۲۶) وداستان مادر آقاخان محلاتی بنام سر کاره و قرض کردن او (۲۹) وسر گذشت مؤلف در واقعهٔ سالار درخراسان (۳۵) نام کتاب و مؤلف و فهرست درآن هست .

آغاز: رسالهٔاخلاقیه من‌تصنیفات‌منشی باشی . بسمله . الحمدلله‌الملك‌المنان.. اما بعد برای حقیقت‌نمای صاحبان یسروتمکین ... پوشیده نیست .

انجام : الی یوم الدین ۱۲۹۱ .

۳۵۶۵

نستعلیق سدهٔ ۱۲گویا اصل روی اصلاح و خط خوردگی‌که درآن شده است ، عنوان و نشان شنگرف ، حواشی دعا است وخیر .

۱۵س ۷×۱۳ ، ۱۹۰گ ۱۴×۱۹ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی ضربی‌مقوایی‌گرد سبزضربی

الصراط المستقیم المفتوح بسدد ابواب النعیم

رساله‌ایست کلامی در هشت باب بفارسی و در آن آمده ، برهمگی معلوم که دربن روز گار در سنهٔ هزاروهشتادونه آتش تنگی وغلادرمزارع تعیش اهل روز گار افتاده تعطش و گرسنگی خرمن هستی بیچار گـانرا بباد نیستی در داده ... در بعضی ازقراومحال اصفهان وسایربلدان جمعی ... بیبع مسلمان زاد گان ... میگذرانیدند ، (س۶۵) درآن یاد شده از آیات الاحکام اردبیلی (۶۶) و ابواب الجنان (۷۶ و ۸۰) و کشکول شیخ (۹۱) واربعین‌بهایی (۹۵) ومجالس از منهاج الکرام (۱۲۴)وجواهر القرآن حمزهٔ قاری (۳۵۸) .

چنین است فهرست‌آن :

آغاز: عماد الاسلام والدین محمد بن یعقوب کلینی بسند معتبر در کافی و مجموعهٔ وافی بطریق غیرواحد از برگزیدهٔ قیوم واحد ... تکلموا فی کل شیء ولا تکلموا فی ذات‌الله ... و بعد بخاطر فاتر رسید که مجموعهٔ وافیهٔ شافیهٔ مشتمله بر اثبات صانع و اصول دین مبین وتحریر قواعد عین یقین از احادیث معتبره از کلام علما و محدثین وفقهاء عالم‌الیقین اقتباس وافتتاح نموده وبذکر بعضی از اعمال حسنه درا کثر اوقات و ازمنه احتیاج میافتد از مواعظ ونصایح و ادعیهٔ ماثورهٔ متفرقه اختتام نماید ... وهی المدعو بصراط المستقیم المفتوح بعدد ابواب ابواب‌النعیم.

انجام: وسه مرتبه بگوید یا مفرج‌الهم فرج همی (پس‌ازین دعاایست عبری باترجمهٔ عربی).

٣٥٦٦

نستعلیق سدهٔ ١٠ و١١، جدول زر ولاجوردی، انجام افتاده.
١٤س ٨×١٥، ١٩٥گ ١٣×٢١، کاغذ سمرقندی - جلد تیماج سرخ ضربی‌مقوایی.

دیوان

از جامی است و غزل است و رباعی ودر آغاز غزلها مانند دومین دیوان اواست (ش ١٤١٣ و ٣٥٩٩).

٣٥٦٧

نسخ سدهٔ ١١ و١٢، عنوان شنگرف، ش ١ حاشیه دارد بالشالة «قدقی رحمه‌الله» وجز آن.
١٠س ٩×١١، ١٥٧گ ١٥×١٩، کاغذ استنبولی - جلد تیماج مشکی‌مقوایی.

مجموعه

١- حاشیة شرح التصریف (١ - ١٤) حاشیه‌ایست برشرح تفتازانی برتصریف

عزالدین ابی‌المعالی ابراهیم‌بن‌عبدالوهاب‌بن علی‌زنجانی ازملومحمدبن حج‌بن‌عرب. در پایان گویا نویسندهٔ نسخه مینویسد که ملوآن را از فارسی بعربی بر گردانده و دیگری بنام «طیب» مینویسد که از دیباچه برمیآید که چنین نیست. چلبی (١: ٢٨٨ و٢: ١١٥) از این حاشیه یاد نکرده است.

آغاز: بسمله. متوکلا بکرمه العمیم ومصلیا علی رسوله ... و بعد فیقول ... منلومحمدبن حج‌بن عرب ... لما کان صدر شرح‌الامام ... عزالملة والدین مسعودبن عمرالقاضی التفتازانی ... مشحونا بالاستعارات ... التمست منی الاعزة من تلامیذی ... ان اشرح له شرحا.

انجام: فیرد علی هذه النسخةذلك الورود بلاخلاف.

٢- حاشیة شرح التصریف (١٧-٢١٤) از محمد بن قاسم غزی شافعی بر همان شرح تفتازانی (چلبی ٢: ١١٦).

آغاز: بسمله. و به نستعین یقول .. محمدبن قاسم الغزی الشافعی ... و بعد فهذا تعلیق لطیف علی شرح التصریف.

انجام: قوله وعلیك بالسماع ای التتبع لماجاء من الابواب الثلثة ... ودرایة وصوبة (تم‌بعون‌الله ولله الحمد).

٣٥٦٨

نستعلیق ١٣٦٦ ازروی نسخهٔ اصل ومقابله شدهٔ باآن، عنوان ونشان شنگرف، جدول زرین.
٩س ٧×١٢، ٦٢گ ١٢×٢١، کاغذ فرنگی - جلدمقوا گرد گالینگور.

مفتاح البسملة

از شیخ‌الاسلام محمودبن علی اصغرحسنی حسینی تبریزی که در بارهٔ «تسمیه»

بنام ناصرالدین شاه در شش «امر» ساخته است . نام مؤلف و کتاب و شاه در دیباچه هست .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی هدانا الی خزائن العلوم والحکم واعطانا للوصول الیها مفتاح التسمیة المتقن و المبرم .

انجام : علی ان الکسائی لایری الرحمن علما .

۳۵۶۹

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، سرلوح آراسته ، جدول وسطون‌بندی زر ولاجورد وشنگرف .

۱۶س ۸×۱۷ ، ۱۸گ۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا .

دیوان

مثنوی است از آقامیرزا محمد ابراهیم نواب و پس از ستایش خدا چگونگی معراج پیامبر است .

آغاز: هوالله تعالی . بسمله . منظومات مرحوم میرزا محمد ابراهیم نواب است .

چنین گفت دانا که بر کردگار
نیاید ستایش همی در شمار
که بیرون بود رازش از چون و چند
نشاید بدان دانش هوشمند

انجام :

همیشه زرافشان کف رادرا   خراب از دهش گنج آبادرا

تمام شد کتاب منظومات مرحوم میرزا محمد ابراهیم .

۳۵۷۰

نستعلیق حاج میرزا علی‌اصغرخان ضیاءالاطباء پسرمیرزا علی‌اکبرخان مستوفی تهرانی در ۱۵ ع۱/ ۱۳۱۹ ، عنوان شنگرف ، مهرشعاع مورخ ۱۳۱۵ دارد .

۱۷س ۶×۱۳ ، ۳۱گ۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا .

مجمره

رساله‌ایست از حاج محمد کریم‌خان کرمانی که در شب ۷ رمضان ۱۲۷۲ دربارهٔ عطرها در یک مقدمه و هفت باب وخاتمه ساخته‌است . نام مؤلف و کتاب و تاریخ در آن هست .

آغاز: رسالهٔ مبارکه مجمره . بسمله . حمدله . . . وبعد چنین گوید بندهٔ اثیم کریم‌ابن ابراهیم که چون تطیب سنت انبیاومرسلین ... است .

انجام : حامدا مصلیا مستغفرا .

۳۵۷۱

نستعلیق سیدمحسن جرالزی سپاهانی تبریزی ذهبی در ۱۳۳۱/۶/۲۲ ودومین نسخه است ، عنوان ونشان شنگرف .

۱۸س ۸×۱۶ ، ۳۸۱گ۱۳×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج حنایی ضربی مقوایی عطف‌زرد .

معالم التأویل والتبیان فی شرح خطبة البیان

ازابوالقاسم حسینی شیرازی ذهبی شیرازی متولی شاه چراغ که در ۱۲۸۱ بنام ناصرالدین‌شاه بنثر ونظم فارسی ساخته و در دیباچه میگوید که برخی آنرا ملکوت المعرفة فی‌اسرارالولایة نامیده‌اند (ذریعه ۳:۲۱۱) .

آغاز: بسمله ، الحمدلله‌العلی الوهاب الودود الحمید الحامد المحمود .

انجام : سالکان این صراط المستقیم درره دنیا ودین میکن مقیم .

۲۵۷۲

نستعلیق میرعلی‌اکبر کاشانی لاجوردی در ذی‌قعده ومحرم ۱۳۱۴ .
۱۵س ۶×۱۴ ، ۱۶۰گ ۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی .

مجموعه

۱ـ رساله درحرمت غیبت (۱ـ۳۸) ازحاج میرزا کریم‌خان کرمانی که بخواهش نواب والا محمد مهدی میرزا بفارسی ساخته است .

آغاز: بسمله . حمدله . چون دراین اوان سعادت اقتران رقیمهٔ ... محمدمهدی میرزا ... صادر گشته .

انجام : وفارغ شد ازنوشتن آن بتاریخ یوم سه شنبه بیست و هفتم شعبان . . . ۱۲۹۵ ... مستغفرا .

۲ـ جوابات ثلثین مسئلة (۴۱ـ۱۴۹) از همو بفارسی در سی فصل در پاسخ سی اعتراض که باو کرده‌اندودرروزدوشنبهٔ ۱۴ع۲/۱۲۶۹ نوشته است .

آغاز: بسمله . حمدله . وبعد چنین گوید . . . کریم‌بن ابراهیم که چون رسید نوشته‌ای‌از . . . میرزا محمد باقر اصفهانی . . . مشحون‌ببعضی‌سئوالات عجیبه و مطالب غریبه از نسبتهائی که باین حقیربعضی اعادی دین داده‌اند .

انجام : به تحریراین‌رساله پرداخت حامدا مصلیا مستغفرا .

۳ـ رسالهٔ وحدت ناطق (۱۵۰ـ۳۱۷) از همو بعربی درپاسخ شیخ حسین مرندی درلزوم وحدت ناطق ولزوم رکن درزمان غیبت چنانکه شیخیان میگویند .

(طوس ٤ : ۱۵۲ ـ فهرست احسایی ۲:۳۳۰)

آغاز: بسمله . بعرض میرساند رقیمهٔ کریمهٔ که بیادآوری حقیرارسال داشته بودید .

انجام : ولعنةالله علی اعدائهم اجمعین .

۲۵۷۳

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان ولقان شنگرف .
۱۲س ۶×۱۰ ، ۵۸گ ۱۰×۱۴ ، کاغذ فرنگی نخودی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی مقوائی .

مجموعه

۱ـ رسالة الالفاظ (۱ـ۸٦) فرهنگ عربی بفارسی است .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . ستایش بی‌حد وقیاس خدایی را سزا که عقول‌در ادراك حقیقت ذات اوحایم وفهوم در احاطت کند معرفت صفات اوهایم .. اما بعد این مختصریست مشتمل در الفاظ پارسی و این قسم در ترتیب حروف تهجی بنهاده شد و بیست وته بابست درهربابی الفاظ تازی راکه در محاورت و مراسلات پارسی میان اکابر وافاضل متداول است و مستعمل آورده شده وحروف اول کلمه را اعتبار باید کرد وحروف اوایل کلمات الف است درباب الف ثبت کرده‌اند وهرباب سه قسم‌است مفتوح ومضموم ومکسور .

انجام : یوسف حسرت زده (تمت‌الرسالة الالفاظ) .

۲ـ فرهنگ عربی بفارسی (۸۸ـ۱۱٦) گویا تحفة الالفاظ همانکه در فهرست ادبیات(۳۷۰) یاد شده است . دوفصل دارد .

آغاز افتادم ومشاقم‌سخن درروی گفتن .

انجام : صالح وطالح نیکمرد وبدمرد ابتدا وانتها اول وآخر (تمت‌الخ)

۲۵۷٤

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، یادداشت ۱۶شعبان ۱۲۸۸و۱۳۱۰ دارد .
۱۲س۴×۱۲ ، ۱۰۱ص۱۱×۱۷ ، کاغذ فرنگی- جلدتیماج حنایی‌ضربی.

دیوان

از وفایی شوشتری میرزا عبدالرسول مداح (مجلس ۳:۶۷۹) درمنقبت ومرثیت نزدیك به ۲۴۰۰ بیت وقصیده است ومثنوی ومخمس غزل سعدی ودرپایان‌بندهاایست با تخلص مجرم و کاشی .

آغاز: بسمله . فی نعت الرسول ص .

روز گار از نکهت زلف نگارم عنبرین شد

گیتی‌ازعکس‌رخش‌رشك‌نگارستان‌چین‌شد

انجام :

یارب بحق مرتضی ای خالق ارض وسما

برجان‌مارحمی نماچون گردغم‌باریخته

۲۵۷۵

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ازصفای تفرشی ، عنوان‌ولغات‌شنگرفی ، مهرفضل‌الله بن محمد حسن مورخ ۱۲۹۹دارد.
۱۴س۸×۱۶ ، ۱۴۲ص۸۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی .

مجمع‌الصنایع

دربدیع است از مولانا نظام الدین احمدبن محمد صالح جبوی حسینی صدیقی که درچهارفصل(تقسیم کلام - بدایع لفظی - صنایع‌معنوی - سرقات شعری)در۱۰۶۰

(غنی) ساخته است (دیباچه) ، درآن‌بتاریخ ۱۰۵۶ که او باپدرش دراردوی‌پادشاهزاده مرادبخش دربلخ بوده است (ص۱۷۷) اشاره شده وشعرهای خود او وپدرش وبرادرش شیخ عبداللطیف (ص۴۳و۴۶و۱۸و۲۴و۲۹و۳۰و۱۶۶و۱۸۳ و۱۵۵) درآن‌آمده است . شعرهای‌فارسی وعربی عبدالواسع و کاتبی شیرازی وامیرخسرو واسدی طوسی‌وجلال فراهانی وجامی ووطواط وابوالفتح قزوینی وقوامی و مظفر قوامی و سلمان ساوجی و قطران‌بن منصور راجلی وامیرمعزی وقوامی مطرزی و خاقانی و مسعود سعد و قاضی ارجانی وثعلبی وطالب‌آملی وسیفی نیشابوری و کمال اسماعیل واسحق اطعمه واهلی شیرازی ومیرعطائی‌وشرف‌الدین رامی وسید ذوالفقارشیروانی وسعدی وفخرزمان‌بدر چاچی ومولا لطف‌الله نیشابوری وخواجه عماد و میرعلیشیر نوایی و جوهری زرگر وفخری ومیرزا غازی وقاری وافسری بخاری وسقای شاعر وآصفی ومولانااسترابادی وخواجه حسین یزدی وشیخ نجم‌الدین دایهٔ رازی وعنصری وفخری و میرعلی اسد و غضائری‌رازی‌وفردوسی وشرف‌الدین علی یزدی وشیخ شبلی وشیخ فیضی وشرف‌الدین شفروه وخواجوی کرمانی وخوارزمی وانوری وخاقانی و ابی‌طیب و ابوالفرج رونی و ظهیرفاریابی وحسین ثنائی وحسن رفیع وخواجه محمدباقر وابی‌تمام وشاپور ونظامی عروضی درآن‌دیده میشود .

درآن‌یاد شده‌است‌ازشرح خرسندی برمختصر احمد منصوری بنام کنزالغرائب ویوسف وزلیخای عمعق بخاری که بدووزن خوانده میشود (ص۵۳) ومثنوی‌آرام جان پدرمؤلف (۱۰۳) وهماوهمایون خواجوی کرمانی (۱۲۲) وشرح مفتاح علامه‌ومختصر المعانی‌تفتازانی(۱۳۰)وبهاریهٔ‌پدرمؤلف (۱۳۳) وحسینیهٔ همو(۱۷۵) و خسرووشیرین آصفخان جعفرخان (۱۷۹) .

آغاز: هوالعزیز مجمع‌الصنایع . بسمله . الحمدلله الذی انعم علینا و هدانا الی الاسلام ومیزنا عن طبقات الانام ... شکری زیاده ازآنچه که در تحریر وتقریر گنجد

ودانش وهوش آن را سنجد صانعی را سزا است ... امابعد معروض میدارد ... نظام‌الدین احمدبن محمد صالح الصدیقی الحسینی .. از آنجا که طبایع را درعنفوان جوانی .. رغبتی درشعرخواندن میباشد.

انجام : اول تاج عارفان که ایشان راغورازنفس حاصل شده باشد ودرمعراج واقع گشته دوم تاج جاهلان که از خروج خبرندارند .

٢٥٧٦

نستعلیق ۵-۴-۱۳۰۳ و نوشتهٔ حاج سید محسن موسوی سپاهانی در تبریز ، ش ۹ بخط موسی طباطبائی برای او درتبریز در۲۷ع۱۳۰۷/۴ .

۱۴س۸×۱۴ ، ۲۳۸گ۱۴×۲۱° کاغذ فرنگی - جلدتیماج سرخ ضربی مقوایی.

مجموعه

١ـ اشتهارنامه (٢ پ ـ ٣ پ) دیباچه مانندیست برمنامیه .

آغاز: فسیکفیکهم‌الله وهوالسمیع العلیم بر کل اصحاب دانش و جل ارباب بینش مخفی نماناد که این وجیزاشتهارنامه‌ایست درباب اضمحلال شیخ عبیدالله سنی .

انجام : ان‌الله یجزی المتصدقین .

٢ـ رسالهٔ منامیه (٤ پ ـ ٢٤ پ) از میرزا بابای درویش ابـوالقاسم حسینی شریفی ذهبی متولی باشی شاه چراغ شیرازبفارسی دربارهٔ خوابی که شیخ‌زین‌العابدین مجتهد دزفولی شاگرد شیخ مرتضی در شب٢٢رمضان١٢٨٤دیده که پیامبر دستورداده بود که امامان‌شمشیری‌بکمرناصرالدین‌شاه ببندند وبراسبی‌سوارش کنندوامین‌الدوله میرزا مهدی لشکر نویس شیرازی را فرستاده بود بکربلا تا این خواب را تعبیر کنند وبشاه برسانند . میرزابابا پس‌ازشش مقدمه عرفانی ذهبی آنراتعبیر کرده‌است.

سادگی این عارف ذهبی از این رساله پیداست واین رساله های عرفانی هم‌بسیارسست است .

آغاز: بسمله . الحمدلله والسلام علی عباده الذین اصطفی محمد ... وبعدعرضه میدارد ... ابوالقاسم الحسینی الشریفی الذهبی .

انجام : لقب‌این دوبزر گوار است وبس .

٣ـ شرح رسالهٔ منامیه (٢٥ پ ـ ٤٧ر) شرحی‌است بفارسی ازمیرزاجلال‌الدین محمد حسینی‌شریفی‌ذهبی‌مجدالاشراف متولی شاه چراغ برهمین رسالهٔ پدرش‌وبسیار چاپلوسانه نوشته شده است .

آغاز: بسمله. حمدله ... امابعد چون حسب‌الخواهش برادر ایمانی ... آقای محمدخان سلماسی آذربایجانی .

انجام : علیهم‌السلام والتحیة .

٤ـ خلاصة الذهب (٤٧ پ ـ ٧٣ پ) بفارسی از همو .

آغاز: رسالة خلاصة الذهب بسم‌الله تعالی شانه العزیز قال رسول‌الله ... سائل العلماء و خالط الحکماء وجالس الکبراء .

انجام : یاارحم‌الراحمین .

٥ـ تحفةالوجود (٧٤ پ ـ ٩٨ پ) پرسشهاایست عرفانی از محمدسلماسی‌پسر اسدالله‌خان که در ١٣٠٣ در پنجاه سالگی از « پیرعشق روحی » کرده و پاسخهای او است .

آغاز: بسمله . چون‌ازفضل کامله وعنایت تامهٔ حضرات ختمیون ... این‌عبد... محمد ... سلماسی ... سعادت یار .

انجام : من البدایةالی النهایة .

٦ـ مرآت‌الکاملین (٩٩ پ ـ ١١٥ ر) ازهمان مجدالاشراف بفارسی وعرفانی

وساختهٔ شب ۱۲ع/۱۳۰۱ ، درپایان از مؤلف و کتاب نام برده شده است .

آغاز: بسمله. حمدله ... امابعدالحمدلله‌الذی هدینا لهذا ... علیکم ایها الاخوان بالعمل الاربعة الارکان مثلث الکیان .

انجام : والیه انیب .

۷ـ رسالهٔ نورعلی‌نور (۱۱٦ پ ـ ۱۹٤پ) از میرزا ابوالقاسم ذهبی شیرازی درپاسخ هفت پرسش عرفانی فرزندش جلال‌الدین مجدالاشراف و هشت پرسش عرفانی میرزا عبدالکریم زنجانی که بچاپ رسیده است (طوس ٤:۳۱٦) .

۸ـ جام جهان‌نما (۱۹۵ ر ـ ۲۰۱پ) بفارسی ازمغربی (طوس ٤:٥۸) .

۹ـ نامهٔ مجدالاشراف بمعبرالفقراء دربارهٔ رموز تعیین ودائرهٔ بزرگ و کوچك توحید ومهر نبوت .

۱۰ـ رسالهٔ قنوتیه (۲۰٤ پ ـ ۲۲۹ پ) بعربی گویا از مجدالاشراف درپاسخ پرسش میرزا محمد زمان کلاتی خراسانی ذهبی دربارهٔ « الحضرات الخمس » .

آغاز: بسمله . الحمدلله العلی العالی المتعالی عن مدارك اجمة العلماء .

انجام : ولاهم یحزنون .

۱۱ـ رساله دربیان سلسلهٔ مشایخ طریقهٔ ذهبیه (۲۳۰ پ ـ ۲۳٤ر) بفارسی از ابوالقاسم حسینی ذهبی شیرازی .

آغاز: بسمله . بدان ای صدیق وسرمست بادهٔ تحقیق .

انجام : السلام الله علی ارکانها و شعبتها و تابعیهم اجمعین الی یوم الدین والسلام .

۱۲ـ السلوك (۲۳٤ پ ـ ۲۳۸پ) بعربی گویا ازهمو .

آغاز: بسمله . الحمدلله ... امابعد ایها الصدیق ... ان للسالك ... منهاجین (؟) الاول منهج آفاقی والثانی فی منهج انفسی .

انجام : ورحمة‌الله‌وبرکاته .

۳۵۷۷

نستعلیق محمدحسین حسینی درشب شنبه پایان ع۱۲۳۴/۲ دربخش ۱ و روز پنجشنبه ۱۸ رجب ۱۲۳۴دربخش دوم ، عنوان شنگرف ، برگ یکم پاره شده .

۱۵س۱۰×۱۵ ، ۸۱گ۱۹×۲۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد مخمل آبی‌گرد تیماج سرخ ضربی .

جنگ

شعرهایست که آذربیگدلی‌در آتشکده‌آورده است ونام‌شاعران‌است‌باشعرهای آنها ونام شاعردریکسوی بیت و نسبت او درسوی دیگر نوشته شده دربخش نخستین که غزلها است بترتیب تهجی و در پایان‌آن آمده « تمام شد غزلیات آتشکدهٔ آذری بتوفیق رب‌الغفور علی ید محمدحسین الحسینی ... » (۱ـ۱۲٤)؛ بخش دوم رباعیات است ونام هرشاعری درعنوان پیش ازهررباعی نوشته شده‌است (۱۲۵ـ۱٦۱).

۳۵۷۸

نستعلیق سدهٔ ۹و۱۰ ، عنوان ونشان شنگرف ، نشانهٔ جزوها درگوشهٔ راست بالای کراسه های هشت برگی هست اگرچه برخی‌ازآنها اکنون رفته است ، نسخه ازآن یحیی‌بن ابی‌المعالی‌حسینی رضوی بوده‌است وازآن عبدالمؤمن .

۲۳س۹×۱۵ ، ۸۱گ۱۵×۲۲ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج ترپاکی‌ضربی .

تنویرالمطالع

شرحی است‌به « قول » برمطالع‌الانوار سراج‌الدین ابی‌الثناء محمودبن‌ابی‌بکر ارموی که بنام قاضی نظام‌الدین محیی‌السنة و بدستور کسی ساخته شده است (دیباچه) نسخه منطق است وتاقیاسات مغالطی (چلبی درمطالع) .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی خص نوع الانسان بالهدایة الی دلیل تـوحیده وافاض علی نفوسهم معرفة کیفیة تر کیبه وتمهیده ... وبعد فقد تطابق آراء ارباب العقل و توافق کلمة اصحاب الفضل علی ان ارجح المطالب وارفعها ... تحصیل العلوم الحقیقیة وحقایقها .

انجام : وکل میسر لما خلق له والله اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب .

۲۵۷۹

نستعلیق محمدعلی میرزا آقا پسر نجفعلی همدانی در ج ۱۲۹۷/۱ در تهران در ش ۱ ، ازهمو در رشت در ش ۲ .

۱۴س ۹×۱۶ ، ۱۵،۳۴۸×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای مقوائی .

مجموعه

۱ـ دیوان یا جواهر منظومه (۲ ـ ٤٤) از فخری قاجار علی قلـی میرزای اعتضادالسلطنه وزیرعلوم و صنایع ومعادن وتجارت نزدیك به ۶۰۰ بیت و غزل است بترتیب تهجی ورباعی ومعما .

آغاز افتاده :

خواهم که علی رغم رقیبان جفا جو

بر دیده کشم خاك کف پای تو یارا

انجام :

فقیر را رخ مه روی آفتاب شود

بمشتریش مقدم چه ماهتاب شود

۲ـ جنگ (٤٤ـ۹۱) شعرهای هاتف وآقاعلی حکمی وخودنویسندهٔ نسخه بنام محمدعلی میرزا آقا پسر نجفعلی همدانی و متخلص به مفلس نزدیك ۷۵ بیت در رشت

(۵۲) و شعرطاهر شاعرزمان قاجاریان درستایش محمد شاه قاجار و نزدیك ۱۲۶ بیت (۶۰) وقصیدهٔ امیدی تهرانی .

۲۵۸۰

نستعلیق محمد باقر درروز سه‌شنبه ۱۳ ذی‌قعدهٔ ۱۲۹۵ درهمدان در ش ۱ ، وروز آدینه ۱۹ رمضان ۱۳۰۲ در ش ۲ که در ذی‌حجهٔ ۱۳۱۰ مقابله شده است ، عنوان ورشت .

۱۹س ۸×۱۵ ، ۱۵،۹۵گ×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سرخ ضربی .

مجموعه

۱ـ شرح توحیدالمفضل (۲ پ ـ ٤۰ ر)ازبهاءالدین محمدبن محمدسعید لاهیجی بنام مولانا کلیم و متن پس ازعنوان مصباح میآید وشرح پس از آن . درپایان پیرسشی که دربارهٔ حجب از میرزا جعفربن میرزا احمد نواب کرده‌اند پاسخ داده شده است .

آغاز: بسمله . حمدله . . . اما بعد فان . . . بهاء الـدین محمدبن محمد سعید اللاهجی یرجوان یـکون ... من الحزب الذین استیقظوا من رقدة الفضلات .

انجام : ولعنة الله علی اعدائهم اجمعین .

۲ـ شرح دعاء الرجب (٤۱ پ ـ ۹۵ ر)

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی هدانی للاسلام وا کرمنی بالایمان...امابعدفیقول العبد المسکین الوحید من غیرمعین . . . ماحدانی الی الشرح والبیان دعاء صدر من صاحب الزمان ...وهوالمرجب الذی دعی به فی کل یوم من شهر رجب .

انجام : فان مقتضی الا کرام الاتمام .

۲۵۸۱

نستعلیق سادهٔ ۱۳ و ۱۴ ؛ درنسخه عنوانی نیست .

۱۶س ۱۱×۱۶ ، ۱۷،۹۶گ/۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه ای .

ریاض الارواح

از میرزا اسدالله نادر طبری پسر عبدالغفار پسر آقای شهرخواستی گیل گیلانی ازدودمان مازندرانی شاگرد شیخ احسائی و میرزا ابوالقاسم شیرازی کـه در ۱۲۵۳ (برابربانام‌خود کتاب) به‌نثرو گاهی‌نظم‌ساخته‌است (دیباچه) درریاض العارفین(ص۵٤۹) سرگذشت او هست . دردیباچهٔ این رساله‌نام هفت کتاب دیگر او آمده وآن دراخلاق است و « رسم فهرست‌نگاری‌وفصول وتعیین جداول را » برداشته مگراینکه‌میگوید که « درسرهرمطلبی لفظ فص» را گذارده‌ام .

آغاز:

حمد بی‌حد یگانه ای را بس	که ازوهست جذرومدنفس
دل ما را چو از نفس مایه	در نفسها بدایت و غایـه

انجام افتاده : بمحض ملاقات با اراذل طالب خسایس ورذایل.

۳۵۸۲

نستعلیق محمدحسن‌بن محمدعلی سمنانی درج۱تا۲۷ج۲/۱۲۹۳ ، عنوان شنگرف .

۴۳س۹×۱۵ ، ۸۲گ۱۴/۵×۲۱/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ.

مشارق الانوار

از حافظ رجب برسی که در ذی‌حجهٔ ۸۱۵ ساخته است (نسخهٔما) .

۳۵۸۳

نستعلیق‌محمدیوسف‌بن‌محمدطبری در۴محرم ۱۳۳۷، نسخهٔجواهروإعراض‌است وجلددوم، حواشی بانشان «یوسف ، منه رحمه‌الله ، شرح‌جدید» .

۲۱س۸×۱۷ ، ۲۱۴گ۱۵×۲۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌مقوایی .

شوارق الالهام

ازملا عبدالرزاق لاهیجی است .

۳۵۸٤

نستعلیق خوش سدهٔ ۱۳و۱۴ ، جدول زرولاجورد ، سرلوح زیبا دارد .

۱۵س۷×۱۵ ، ۱۷۳گ۱۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی‌آهارمهره ـ جلدتیماج ترباکی ضربی مقوایی.

آداب المشق

از میرعماد حسینی قزوینی خوشنویس (۹۶۱ ـ ۱۰۲٤) است (سپه ۲:۲ـ ذریعه ۱ : ۲۹ ـ مشار۱۹).

۳۵۸۵

نستعلیق‌گویا ازمیرعلی چنانکه دریادداشت مورخ ۱۳۵۱ ضرغ نسخه آمده است، عنوان‌لاجورد وشنگرف ، سیزده برگ یک رواست که روتابهم چسبیده است .

۱۳س۱۰×۱٦ ، ۱۳گ۱۳×۲۴ ، کاغذ خان‌بالغ ـ جلد روغنی در زمینهٔ سرخ با گل بوته سبز وسفید .

حدیقة الحقیقة

ازسنایی غزنوی است .

۳۵۸٦

نستعلیق عبدالله‌بن یوسف‌بن ابی‌نصربن ابی‌طاهرخالیساری درنیمهٔ روزدوشنبه پایان‌رجب ۷۳۳، عنوان شنگرف ، متن بالای صفحات .

۲۴س۱۱×۱۷ ، ۱۱۸گ۱٦×۳۳ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی .

شرح الشافية

ازرضی استرابادی است .

۳۵۸۷

نستعلیق خوش میرمعصوم علی‌موسوی درع۱۲۳۳/۲ ق ، عنوان شنگرف ، جدول زرولاجوردی، با سرلوح زیبا ، دوصفحهٔ نخستین بزرآراسته .

۱۰س۷×۱۳، ۱۱گ۳۱۶×۱۷ ، کاغذ فرنگی - جلدمخملی بنفش مقوایی.

جنگ

مثنوی شترنامهٔ حسینی قزوینی حاج محمد حسین بن محمد حسن بن معصوم شیرازی شاگرد میرزا ابوالقاسم شیرازی درگذشتهٔ ۱۲۴۹ است . او گویا ازخانوادهٔ سرایندهٔ جنات‌الوصال (ذریعه ۹ : ۲۵۴ ـ ف۲۱۷۸)است٬نیزشعرشفائی‌اصفهانی‌وهاشمی کرمانی و مثنوی مظهرالآثاروشعردوانی کازرونی. دردیباچه‌سرگذشت‌همان‌قزوینی است‌بافهرست مؤلفات‌او‌از گردآورندهٔ‌جنگ‌میرمعصوم‌علی‌موسوی‌برای‌نایب‌السلطنه.

آغاز: نسخهٔ‌جنگ‌العرفاءحسینی‌قزوینی‌وهوفخرالعارفین .حاج‌محمدحسین... قزوینی .

انجام: میرمعصومعلی الموسوی بتاریخ شهر ربیع الثانی سنة ۱۲۳۳ .

۳۵۸۸

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، عنوان شنگرف.

۱۳س۶×۱۱ ، ۱۱۴گ۱۰×۱۷ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج زرباکی ضربی‌مقوایی.

الواح

چند لوحی است بفارسی از رهبران گروه بهایی وعنوانهای: «ص جناب میرزا عبدالله علیه بهاءالله‌الابهی ملاحظه‌نمایند هوالله» و «هوالابهی» و «هوالمهیمن‌القیوم» و «بادکوبه جناب ملاصادق .. ملاحظه نمایند» و «جناب حکیم موسی و آقاموسی کلیمی» و «هوالله هوالله بادکوبه جناب آقای سیدعلی محمد . . . ملاحظه نمایند» و «بادکوبه اماء الرحمن علیهن بهاء الله ملاحظه نمایند» و «جناب ابن الابهر . . . ملاحظه نمایند» و «جناب آمحمدعلی» و «میرزا محمدعلی خ» و «جناب ملامحمد صحاف» و «جناب فخرالدین اخوی زاده ابن ابهر» و «ن ج احباء الله» و «ابناء حضرت خلیل ... ملاحظه نمایند» درآن دیده میشود .

آغاز: هوالله . یامن تمسك بذیل الکبریاء اعلم ان لسان الغیب من الملکوت الابهی یخاطبك بهذاالاثناء ویقول یا مهدی ثبت القدم علی العهد القدیم .

انجام: والبهاء علیك وعلی جمیع احباء الله ع ع .

۳۵۸۹

نستعلیق‌در۱۰ع۱۰۶۰/۲ درطوس ، عنوان شنگرف .

۱۵س۶×۱۳ ، ۹۰گ۱۲×۱۸ ، کاغذ سپاهانی - جلدمقوا.

البهیة فی‌تواریخ الائمة

درسرگذشت چهارده معصوم ودرطوس در ۲ ذی‌قعدهٔ ۱۰۱۸ ساخته شده‌است. حاشیه‌ای از نویسندهٔ نسخه (علی‌بن احمد نحوی) درمیانه هست ، درپایان «تتمة لهذه الرسالة» هست و دوازده حدیث در آن است .

آغاز: بسمله. الحمدلله‌الذی ختم‌نبینا محمدا ... الانبیاء وباوصیائه الاوصیاء..

وبعد فقد کان من تقدیر ربنا الباهر و تدبیره الظاهر . . . ان فضل محمدا و آله . . .
فوضعت رسالة ... وقد وسمت هذه الرسالة بالیتیمة فی‌تواریخ الائمة ورتبتها علی اربعة عشرفصلا عدد المعصومین .

انجام : فهذا منتهی‌ماقیدنا واخذ مااردنا من جمیع هذاالتاریخ وقدوقع الفراغ من مشقة مشقه فی یوم العاشرمن شهرربیع‌الآخر سنة ستین والف ۱۰۶۰ وقد فرغ‌من تالیفهامؤلفها ظهریوم‌الخمیس ثانی شهرذی‌القعده من شهورسنة ثمانیة عشروالفو کان ذالك فی‌المشهدالمقدس‌الرضوی و کتب ... علی‌بن المرحوم احمد النحوی‌الکربلایی.

۳۵۹۰

نستعلیق سده‌۱۳و۱۴ ، عنوان شنگرف .
۱۳س‌۵×۱۰ ، ۹۷ص‌۹×۱۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌مقوایی.

جُنگ

ترجیع‌بند ساقی‌نامهٔ خطایی که درآن ازحاجی ستایش شده است و «لب مثنوی ملای روم بدست رنج عبد خاطی خطایی » است .

۳۵۹۱

نستعلیق محمدعلی‌بن‌حاجی میرزا کاظم‌گرگانی در۱۳۰۸ ، عنوان شنگرف.
۹س‌۵×۱۲ ، ۶۵ص‌۱۱×۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج عنابی ضربی درون سبز.

سراج‌منیر

از محمد شریف شیرازی است (حقوق ۱۳۶) .

۳۵۹۲

نستعلیق محمدعلی درروز۱۴ج‌۱۳۳۳/۲ در ش ۱ ، ش۲ بهمین خط ، یادداشت ۱۳۳۴ دارد.
۱۵س‌۷×۱۴ ، ۱۰۲ص‌۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوایی.

مجموعه

۱ـ دیوان (۲ پ ـ ۵۵ ر) از آقامیرزا محمدصادق قـائم مقام تفرشی هجری شامل تاریخ ایران ومثنوی فخریهٔ او و مرقومه‌جات تفرشی .
(ذریعه ۹ : ۵۷۸ ـ مجلس ۴۵۰:۳ ـ سپه ش ۱۸۶۱ ـ ادبیات ۳۲۳) .

آغاز:

چرخ لوائی که‌نخستین گشود　　　بر سر اکلیل کیومرث بـود

انجام :

آغاز کنم حکایت تو　　　اظهار کنم‌شکایت تو

۲ـ شمس‌اللغات (۵۶ رـ۱۰۱ پ) درمیانه آمده « جلدثانی کتاب‌شمس‌اللغات» فرهنگی است‌فارسی بفارسی .

آغاز: بسمله . الف حرف اول حروف تهجی وبحساب ابجد یك .

انجام : طبل خوردن یعنی‌رمیدن ... طبل درزیر گلیم‌ماندن یعنی‌بی‌نام‌ونشان شد بیت :

موافقان تو بر بام چرخ برده علم
مخالفان توراطبل مانده زیر گلیم

۳۵۹۳

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، عنوان شنگرف ، سومی حواشی دارد .
۲۶س‌۸×۱۵ ، ۳۲ص‌۱۳×۲۰،کاغذ فرنگی‌ـ جلدتیماج‌زرباکی‌ضربی.

مجموعه

۱ـ رسالة فی بسیط الحقیقة (۲ پ ر ـ ۵ ر و ۶ ر ـ ۸ پ) ازشیخ احمد احسایی درخرده گیری ازاین قاعده .

آغاز: بسمله . حمدله ... فیقول ... احمدبن زین الدین الهجری انه قدسئلنی ... الآخوند الملامحمد دامغانی ... عن ... بسیط الحقیقة کل الاشیاء .

انجام : علی اسرار الکون والله سبحانه ولی التوفیق (در ۶ ر ـ ۸ پ هم بندی است مربوط بمیانهٔ این رساله ونسخه ما نا آشفته است) .

۲ ـ اجوبة الاسئلة (۹ ر ـ پ ناقص) پاسخ به آخوند ملامصطفی است

۳ـ حیات النفس فی حضرة القدس (۱۰ ر ـ ۲۱ پ) .

۳۵۹۴

نستعلیق محمدبن محمدباقر کاشانی درشب ۱۶ ذی حجة ۱۲۹۱ و ۶ محرم ۱۲۹۲ و ۱۰ شوال ۱۲۹۰ ورمضان ۱۲۹۱ و ۱۶ رجب ۱۲۶۸ و ۳ صفر ۱۲۸۶ درتهران در ش ۱-۳ و ۵ و ۶ و ۸ بترتیب ، ش ۴ و ۷ بی تاریخ ، عنوان وافشان شنگرف ، ش ۸ تاعنوان باب حب الحمولة است .

۷ س ×۱۳ ، ۱۷۷ گ ۱۳×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد مقوایی عطف تیماج مشکی .

مجموعه

۱ـ سر العالمین (۱ ـ ۱۱٤) همانکه از غزالی دانسته اند (حقوق ۳۶۵ـ ذریعه ۱۶۸:۱۲) .

۲ـ الاعتقادات (۱۱۶ ـ ۱۵۰) از مجلسی دوم .

۳ـ آداب السلوك (۱۵۳ ـ ۲۳۰) درعنوان این نسخه آمده « رسالهٔ سیدسند مرحوم بحر العلوم درآداب سلوك » وهمان رسالهٔ عرفانی منسوب باین طاوس است (ف ٤۵۲)

و نباید از بحر العلوم هم باشد ودرس گذشت او که در دوسی گذشت انصاری ص ۱۵۹ وبهبهانی ص ۲۲ هست ازاین رساله یادنگردید .

٤ـ نسیم الصبا (۲۳۳ـ۲۶۹) از حسن بن عمر بن حسن بن حبیب در مناظره و گفتگو میان بهار و تابستان و پاییز وزمستان ووصف دانش وخرد و پیری وجوانی وجز اینها که سی فصل باید باشد واین نسخه گزیده ایست ازآن درده فصل . کسی درپایان می نویسد که من این کتاب را در جوانی نوشته بودم ولی آن را گم کردم ولی نیایم ابومنصور حسن این چند فصل را گزین نموده و درپایان آن اندکی ازدیباچه اش را گذارده است.

آغاز: هذه الفصول منتخبة من الکتاب المسمی بنسیم الصبا للفاضل الادیب الحسن بن عمر بن الحسن بن حبیب . بسمله . حضر فصول العام مجلس الاداب فی یوم بلغ فیه الارب نهایة الارب بمشهد من ذوی البلاغة و مقتنی صناعة الصناعة فقام کل منهم یعرب عن نفسه ویفتخر علی ابناء جنسه فقال الربیع اناشباب الزمان.

انجام : والله یهدی الی سواء السبیل وهوحسبنا ونعم الوکیل .

۵ـ تحفة الدهر فی المناظرة بین الغنی والفقر (۲۶۹ـ۲۹۵) از شیخ محمد پسر پسر شهید دوم است (ذریعه ۳:۳۲٤ ـ ف ۱۳۰۳) .

آغاز: هذه رسالة تحفة الدهر فی المناظرة بین الغنی والفقر . بسمله .الحمدلله الغنی فکل من سواه فقیر المتنزه بکماله عن الشریك والشبیه و النظیر والظهیر ... امابعد فیقول کاتب هذه الکلمات .. انی فی زمن رمانی بیدالبغی والعدوان.

انجام : سمت لدیك وجائتهم علی قدرفجد علیهم بالصلوة کما جعلتهم فی البرایا اشرف البشر نجزت الرسالة الموسومة بتحفة الدهر فی المناظرة بین الغنی و الفقر فی ساعات یسیرة ولعلها فی الجملة غیرحقیرة والحمدلله وحده وصلی الله علی من لانبی بعده وآله وصحبه (انتهی کلامه اعلی الله مقامه) .

٦ـ شرح قصیدهٔ تائیه (۲۹۷ـ۳۲۹) ترجمه وشرحی است ازمجلسی دوم برقصیدهٔ

تائیهٔ دعبل خزاعی بدستور شاه سلطان حسین دریك مقدمه درسر گذشت او وسه فصل وخاتمه ولی دراین نسخه یك فصل است ودوفصل دیگر وخاتمه که ترجمهٔ قصیدهٔ فرزدق و سیدحمیری باید درآنها باشد درآن نیست.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی هدانا بولاء سیدالمرسلین محمد و اهل بیته... واما بعد فقیر... محمد باقربن محمدتقی... برلوح عرش اساطین سلطنت عظمی... می نگارد.

انجام: که درامان باشم بشفاعت شما از عذاب خدا نزد مردن من.

۷ـ فهرست المصنفات (۳۳۰ـ۳٤٤) از فیض کاشانی که برای نگارشهای خودش در ۱۰۹۰ ساخته است واین دومین فهرست اواست (مججه ۲:۳) در این نسخه در پایان تاریخ ۱۰۹۰ آمده نه ۱۰۸۹ که در نسخهٔ ش ۲۰۹۹/۱ وچاپ شده می بینیم که نادرست باید باشد (س د دیباچهٔ مجلد هفتم).

۸ـ تطهیر القلوب (۳٤٤ـ۳٤۹) ازهمو و گرفتهٔ از النخبة او (مججه ۲: ۲و۲٦ و ٤۳).

۳۵۹۵

نستعلیق علی بن محمد درروز آدینهٔ ۲۶ ذی‌حجهٔ ۱۲۹۳، عنوان ونشان شنگرف.
۱۳س، ۶×۱۲، ۹۹گ ۱۱×۱۷، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی.

محاسبة النفس اللوامة

بعربی از کفعمی وباعنوانهای «یانفس» ودرپایان مناجاتی است بنظم.

آغاز: محاسبة النفس اللوامة للکفعمی علیه الرحمة. بسمله. الحمدلله السریع حسابه الالیم عقابه... وبعد فانه قداجتمعت الانبیاء والمرسلون والائمة الراشدون انه

تعالی لجمیع العباد بالمرصاد... ولاینجی من هذه الاخطار الجلیلة الابمحاسبة النفس کل یوم ولیلة.

انجام: وعترته ما اصبح الدهر باقیا. برحمتك یاارحم الراحمین.

۳۵۹۶

نستعلیق محمدسلیم در چاشت روزچهارشنبه ۱۹ (ـ۱۰۹٤) در ش۱ وآغازآن افتاده درباب ۳، ش۲ بهمین خط، عنوان شنگرف.
۱۳س، ٤×۱۰، ۱٦۳گ ۹×۱٦، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی.

مجموعه

۱ـ مصباح الشریعة (٤ر ـ ۱۰۰ر) همانکه از امام جعفرصادق پنداشته‌اند

۲ـ شرح الباب الحادی عشر (۱۰۰پ ـ ۱٦۲ر) از شیخ مقدادسیوری که درشب ۲۷ رمضان ۷۸۲ درشهر بصره بانجام رسانده است.

۳۵۹۷

نستعلیق منصورتویسرکانی در ۱۲٤۹، جدول زر ولاجورد.
۱٤س، ۹×۱٦، ۱٦۵گ ۱٤×۲۰، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج ترباکی ضربی مقوایی.

دیوان

ازسحاب ارءوبادی سپاهانی سیدمحمدبن احمد هاتف حسینی در گذشتهٔ ۱۲۲۲ نزدیك ٤۲٦۰ بیت وغزل است بترتیب تهجی وقصاید ورباعیات (منزوی ۲: ۵٤ ـ سپه ۲: ٦۰٤ ـ ذریعه ۹: ٤۳۲)

آغاز:

زهی طغرای نام نامیت عنوان دیوانها

نیابد زیب بینام همایون تو عنوانها

ز گلزارت گلی هر روز گردد زیب‌دامانی

که افشانند ازان گل دیده‌ها گلها بدامانها

انجام:

هر شعر کز اوراق کهن میخوانی

سهلست اگر ز خویشتن میخوانی

با این چکنم که هر زمان شعر مرا

میدزدی آنگاه بمن میخوانی

۳۵۹۸

نستعلیق سدهٔ ۱۴، عنوان و نشان شنگرف.
۱۴س، ۹×۱۶، ۲۲۲گ، ۱۴×۲۱، کاغذ فرنگی سفید و سرخ، جلد مقوای پارچه‌ای.

دروس شیخیه

درسهای گروه شیخی است بفارسی که در لنگر در سال ۱۲۹۹ املا شده است درس نخستین مورخ روز شنبه ۱۹ ج ۱/۱۲۹۹ و بازپسین آنها مورخ روز شنبه ۱۷ ج ۲/۱۲۹۹ است و رویهم بیست و دو درس و مورخ و مربوط بعرفان شیعی شیخی.

۳۵۹۹

نستعلیق خوش سدهٔ ۱۰ و ۱۱، آغاز اندکی و از انجام افتاده، در ۵۱۹ص.
۱۷س، ۷×۱۴، ۲۶۳گ، ۱۱×۲۱، کاغذ سمرقندی، جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی عطف مشکی.

دیوان

از جامی و دومین دیوان او است همانکه در پیش از شصت سالگی در ۸۸۴ ساخته است مانند نسخهٔ سپه (۵۷۷:۲) (ش ۱۴۱۳ و ۳۵۶۶ دانشگاه) دیباچه است (۱ ـ ۷) وقصاید و ترجیعات (۷ـ۱۰۵) وغزل بترتیب تهجی (۱۰۷:۱ـ۵۰۱) ورباعی (۵۰۱ـ۵۱۹).

۳۶۰۰

نستعلیق روز دوشنبه ۷ شعبان ۱۳۳۶، عنوان و نشان شنگرف، نسخهٔ جلد یکم است.
۲۳س، ۹×۱۵، ۳۰۲گ، ۱۴×۲۱، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج زرباکی مقوایی.

ریاض الشهادة و کنوز السعادة

از محمد حسن بن حاج محمد معصوم قزوینی شیرازی در گذشتهٔ ۱۲۴۰ در سی مجلس در سه مجلد که در ۱۲۷۴ بچاپ سنگی رسیده است (ف ۲۱۷۹ ـ ذریعه ۳۲۸:۱۱ ـ مشار ۷۶۷).

۳۶۰۱

نستعلیق سدهٔ ۱۰ و ۱۱، عنوان شنگرف، درمیانه در هامش شعرهای فارسی کلیم است بخط سیدعلی حسنی در کاشان مورخ شعبان ۱۱۱۷ و شعری هم از خود او، در آغاز گوشه‌های برگها بریده شده و پاره‌ای از مطلبها رفته است.
۱۹س، ۸×۱۹، ۳۸۱گ، ۱۴×۲۰، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج زرباکی.

منشآت

پس از دیباچه منشآتی است بعربی و فارسی و بسیار شیوا و در آن از کمال الدین عبدالرحمن و اسمعیل بن یحیی و فضل‌الله بن عبدالله بن محمد البیاری که بخط خود ایشان و

ازیک نامه‌ای ستایش کرده‌اند و قطب‌الدین شیرازی و غیاث‌الدین خدابنده محمد اولجایتو وعزالدین فضل‌الله و « ابوعلی القاسم بن علی الجنائی(؟) الطوسی السمرقندی» یاد شده و از سالهای ۶۲۲ و ۶۹۰ راند و ۷۰۷ و ۷۰۹ و در بیشتر جاها شعر مؤلف آمده است .

آغاز: بسمله . حمد و ستایشی که انوار اخلاصش آفاق و انفس را چون فاتحهٔ صبح صادق متلالی سازد ... جناب قدس مالک‌الملک بحق واجب‌الوجود .

انجام : وچون عکس سالبهٔ جزئی صادق نیامد .

۳۶۰۲

• نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف ، نسخه تاپایان مبحث تصورات است، نسخه از آن حسن‌علی بن مصطفی مازندرانی آملی بوده وخط ومهر او ومورخ ۱۱۷۸ هست نیز از آن دیگری در ۱۳۳۱ .
۱۷س ، ۱۲×۵ ، ۱۳۶گ ، ۱۸×۱۰ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی.

لوامع الأسرار فی شرح مطالع الانوار

از قطب‌الدین محمد رازی است .

۳۶۰۳

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف.
۱۵س ، ۱۰×۶ ، ۱۳۲گ ، ۱۵×۱۰ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج سرخ ضربی درون منقش.

کتاب الفقه

از سید اسدالله در گذشتهٔ ۳۰ج۲/۱۲۹۰ کـه درشب ۲۴ ذی‌حجه ۱۲۶۷ ـ روز سه‌شنبه ۱۰ رمضان ۱۲۷۳ درروستای اهر ساخته ودرپایان آن ازشرح شرایع خودیاد کرده است . ازطهارت است تا صوم وچهار کتاب است.

آغاز: بسمله . وبه ثقتی و الصلوة والسلام علی اشرف خلقه و آلـه الطاهرین تفکر ایها العبد المخلوق فی خلقك .

انجام : والسلام علی محمد وآله اولا و آخرا .

۳۶۰۴

نستعلیق حاج جدیدالاسلام درصفر ۱۱۳۶ برای میرزا محمدتقی ، عنوان ونشان شنگرف.
۱۳س ، ۱۱×۶ ، ۶۴گ ، ۱۸×۱۲ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی.

خواب نامه

بفارسی و فهرست ۵۹ باب آن در دیباچه هست ولی درخود کتاب ۵۶ بابی بیش نیست .

آغاز: بسمله . حمدله ... امابعد این کتاب تعبیر ازمحمدبن سیرین... انتخاب از کتب دانیال پیغمبر ... واز کتاب یوسف ... واز کتب معبران قدیم جمع کرده هرچه بکار آید باآیتهای قرآنی دراین کتاب مندرج کرده است .

انجام : وخلافی درآن نیست والله اعلم بالصواب.

۳۶۰۵

نستعلیق محمد باقربن محمد سعید حسینی مشهد سری در ذی قعدهٔ ۱۱۱۸ ، عنوان شنگرف ، حواشی دارد از عبارات فیلسوفان بفارسی.
۱۶س ، ۱۴×۸ ، ۱۱۵گ ، ۱۸×۱۴ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج مشکی ضربی.

تحفهٔ سلطانی

یکدوره فلسفه است بفارسی ازمولانا محمد جعفر شیخ الاسلام سپاهان که بدستور شاه‌سلطان‌حسین صفوی در دوبخش : طبیعی (۱-۱۱۸) والهی (۱۱۹-۲۲۳) هردو در چند

مقصد ساخته است با ابطال آنچه مخالف شرع است و تتمیم آنچه ناقص است و با آوردن مبحث نبوت و امامت .

آغاز افتاده : پذیرا این و آن پرتو افکن بدایع آثاری که بر لوح محفوظ تقدیر ازلی نقشبندی صور تو بر تو عیهٔ مادیات .

انجام : و خلود در روضهٔ رضوان روزی کند بمنه وجوده .

۳۶۰۶

شکسته نستعلیق عیسی بن محمد مهدی کرمانی در ۱۳۲۰ .
۱۵ س ۹×۱۵ ، ۱۳۷×۲۰ ، کاغذ فرنگی آبی ـ جلد مقوا .

قهوه خانهٔ سورت

از میرزا آقاخان کرمانی میرزا عبدالحسین خان بردسیری پسر آقا عبدالرحیم کرمانی و از مادر دخترزادهٔ مظفر علیشاه کرمانی است (سرگذشت او بخامهٔ نویسندهٔ نسخه در پایان آن) (مشار ۱۲۳۵) .

آغاز : حکایت قهوه خانهٔ سورت هوالله تعالی شأنه .

جنگ هفتاد و دو ملت همه را عذر بنه

چون ندیدند حقیقت ره افسانه زدند

قهوه خانه‌ای در شهر سورت بود که بعد از ظهر بسیاری از در آنجا جمع میشدند .

انجام : سخن میرزا جواد همین جا تمام شد والسلام علی من اتبع الهدی .

۳۶۰۷

نسخ مؤلف ، با مهر کتابخانهٔ او ، حواشی نستعلیق ریز .
۷ س ۷×۱۴ ، ۱۱۵۹×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی .

الدر النظم

از شیخ فضل الله بن عباس نوری که در روز یکشنبه ۱۷ ذی‌قعدهٔ ۱۲۸۰ در تهران ساخته و دربارهٔ ۲۵ قاعده فقهی است نام مؤلف و کتاب و فهرست در آن هست .

آغاز :

ابده بالشکر علی ما بذله　　　من فضله الشامل بعد البسملة

انجام :

والتمس الدعاء یا اخوان　　　بان بخط ذنبی المنان

... لتحصیل مرضاته والسلام .

۳۶۰۸

نسخ سید حسین بن سید محمد حسینی در تهران در روز آدینهٔ ۱۵ ذی‌حجهٔ ۱۳۳۷ ، عنوان شنگرف .
۱۴ س ۶×۱۰ ، ۱۱۳۱۵۴×۱۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی .

معین الخواص

از میرزای قمی است و از طهارت است تا خمس (سپه ۲:۴۲۶ و ۵۲۴) .

آغاز : بسمله وبه نستعین حمدله ... امابعد فانی لما کتبت کتاب مرشد العوام لعوام الاعاجم ... فبادرت الی تألیف هذه الرسالة ... و سمیته معین الخواص و رتبته علی کتب .

انجام : و امنائه الکرام علیهم السلام .

۳۶۰۹

نستعلیق صفر ۱۱۰۰ ، عنوان و نشان ورقم شنگرف ، میان برگهای ۵ و ۶ (دنبالهٔ مقدمهٔ سوم و آغاز مرآت ۱۸ مطلب نخستین) افتاده .
۱۰ س ۶×۱۱ ، ۱۲۳۳۷×۱۸ ، کاغذ ـ جلد تیماج مشکی .

مرآت سلیمانی

از محمدعلی بن محمدقاسم که بنام شاه سلیمان در دو مطلب: نخستین درعلم سیاق در چهار مقدمه و بیست مرآت، دوم در علم حساب دارای بیست مرآت ساخته است (دیباچه ـ ش۳۸۲۲/۱).

آغاز افتاده: ومنعوت بماینطق عن الهوی ... وبر عترت طاهرین معصومین او .. اما بعد چنین گوید ... ابن محمدقاسم محمدعلی.

انجام: هذا آخر ماتیسر ... فی هذه الاوراق (تمت الرسالة الموسوم بمرات سلیمانی فی تاریخ شهرصفر ... سنة ۱۱۰۰).

٣٦١٥

نسخ سدهٔ ۱۱، بلاغ دارد، عنوان وجدول شنگرف.
۱۱س۸×۱٦، ۱۵۵گ۱۴×۲۴، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی مقوایی.

العبرة الشافية والفكرة الوافية

از مهذب الدین احمدبن عبدالرضای طوسی بصری حلی که در۱۰۸۵ساخته است مانندالطباق الذهب واطواق الذهب در صد جوهر (ذریعه ۵: ۲۷۰) بنام مؤلف در وصف ها و ستایشها که یاد میکنیم اشاره شده است.

درپایان بندی است دربارهٔ این کتاب از یوسف نجفی گیلانی که میگوید آن را خوانده‌ام وامیدوارم که ازآن پند بگیرم (مورخ ۱۲٤٦) نیز ستایشی بنظم فارسی از آخوند مولانا میرزا محمد استرابادی درحیدرآباد بااشاره بتاریخ ۱۰۸۵ و ازمولانا میرمحمد مؤمن اسفراینی درهمین شهر بنظم فارسی بااشاره بهمین تاریخ ۱۰۸۵ و از آخوند شیخ بایزید دراورنگاباد واز مهذب الدین احمد درپاسخ او.

آغاز افتاده: واستنصره واتوكل عليه ... ذلك الفوز العظيم. الجوهر الاول عاف الهوى بلبه طاف الهدى بحبه.

انجام: والصلوة على نبيه وآله.

٣٦١٦

نستعلیق بهاءالدین بن جمال الدین محمد خطیب واعظ امامی کاشانی درروزدوشنبه ۱۰ج۱/۱۰۵۱ درطوس در ش۳ و درشب ۲۷ شعبان ۱۰۵۱ درطوس در ش۴، شماره‌های دیگر بهمین خط، عنوان و نشان ورقم شنگرف.
۲۳س۱۲×۱۷، ۲۰گ۱٦٦×۲۵، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی.

مجموعه

۱ـ السيف المرهق (۱ـ۲۲) بنام ابی حامد غزالی در علم حروف بروشی شگفت ونباید ازاوباشد.

آغاز: بسمله. كتاب السيف المرهق فی احكام الا حرف الثمانية والعشرين حرفا المشهور لابی حامد الغزالی رحمه الله و كشف اسرار هـا الخفيات و براهينها الظاهرات واعلم رحمك الله ان احرف المعجم لها اسرارخفيات محكمات لايهتدی اليها الاالحكماء الراسخون فی العلم والعمل والفعل.

انجام: ويبده يوم الاثنين وقت الضحی والحمدلله رب العالمين وصلی الله علی محمد وآله اجمعين.

۲ـ شمس المعارف ولطف العوارف (۲۳ـ۱۲۲) از محيی (شرف) الدين ابوالعباس احمدبن ابی الحسن علی بن يوسف قرشی

۳ـ رسالة فی الاسم الاعظم (۲۳ـ۳۹ هامش) ازهمو

آغاز: بسمله. قال الشيخ الامام ... شرف الدين ابوالعباس احمدبن علی القرشی البونی احمدالله علی حسن توفيقه واسأله هداية لطريقه و الهام الحق بتحقيقه ... وبعد

فانی استخرت لله بعد فی اجابة دعوة اخ لی صادق سالنی عن الاسم الاعظم و کیفیة الانفعالات به .

انجام : وهذا مثال وضعه درالطرف (شکلی است) .

٤ـ مفتاح الغیوب (٤٠ـ٦١ هامش) .

آغاز: وسمیت هذه الرسالة بمفتاح الغیوب باب اول و او مشتملست بردوازده شرط شرط ١ دردانستن طبایع حروف واین شرط عمده است .

انجام : وطالب مدعا کرده‌اندوالله اعلم .

٥ـ کنوزالمعزمین (٦١ـ٦٥ هامش) ازابن‌سینا بفارسی دردوازده فصل .

٦ـ خواص آیات (١٢٢ـ١٢٧) بفارسی .

آغاز: منافع ام‌الکتاب دربن سوره که ... احادیث دربن باب هست .

آغاز: رقیق شود ...

٣٦١٢

نسخ عزیزالله حسینی در ج ١١١٥/٢ ، عنوان و نشان شنگرف ، جدول زر و لاجورد ، حواشی نستعلیق ریز .

آغازافتاده : جهانبخش ملك‌پرورجهانداردملك‌سیرت که دارولطف ربانی جهانبخش‌وجهاندارش

١٩س ـ ٨×١٧ ، ٣٥٦گ١٤×٢٤ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدمقوا .

هدیة الاجلة فی ادعیة رؤیة الاهلة

ازعبدالمطلب‌بن حسن‌بن محمد سپاهانی است (ش ٣٥٣٩) .

٣٦١٣

نستعلیق روزدوشنبه ١٥ ذی‌قعدة ١٣٦٣ ، عنوان شنگرف ، صفحهٔ نخستین لولویس آخوند ملاعلی‌عمو بگواهی علی‌بن اسمعیل عماد آشتیانی در ٢٥صفر ١٣٢٠ (آغاز) .

١٥س ـ ٦×١٤ ، ١٠٦گ١٣×٢٢ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج عنابی .

عشق وروح وحسن ودل

ازمیرزارضی‌بن محمد شفیع‌بندهٔ سرخابی تبریزی که برای میرزا یحیی ساخته وداستان مانند است (ص٢و٢٠٧و٢٠٨) از اوست زینة التواریخ مورخ ١٢١٨ و او در ١٢٢٢ یا١٢٤٣ درگذشت (ذریعه ٩ : ١٤٢ و ١٢ : ٩١ ـ دانشمندان آذربایجان ٧٠ ـ مجمع الفصحا ٢ : ٨٠ـ روضة الصفای ناصری ـ مجلس ٢ : ١٤٥) .

آغاز: بسمله .

ای نام همایونت طغراچهٔ فرمانها

خورشید صفت طالع درمطلع دیوانها

... انوار آفتاب جمال لایزالی ازان اسنی است کـه خفاش طینتان ظلمتکدهٔ حدوث درساحت ثنای او بال افشانی توانند نمود .

انجام : که هستی را نمی‌بینم بقایی .

٣٦١٤

نستعلیق محمدحسین رمال پسرملاآقاجان گیلانی در ١٠١٦ درطوس بفرمودهٔ سیدمحمد پاشا ، عنوان ونشان شنگرف .

١٣س ـ ٨×١٦ ، ١٧٠گ١٨×٣٥ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی ضربی درون سرخ .

شرح بیست باب

شرحی است از ملامظفر گونابادی بربیست باب بیرجندی (ف ٩٠٥) .

٣٦١٥

نسخ حسین‌بن مصطفی لبهانی درروزدوشنبهٔ ٢٢ج١٠٥٣/٢ در ش١ وشب چهارشنبه ٢٤صفر١٠٥٤ درش٢ ازهمو ، عنوان شنگرف ، یادداشت ١٢٢٥ و١٢٩٤ درص ع هست .

١٧س ـ ٦/٥×١١/٥ ، ٩٩گ١٣×٢١ ، کاغذ استنبولی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی .

مجموعه

۱ـ دیوان (۲ پ ـ ۸۱ پ) از ابن عنین ابی المحاسن محمدبن نصرالله کوفی دمشقی (۵٤۹ ـ ٦۳۰) است (ذریعه ۹ : ۲۷).

آغاز: بسمله . الحمدلله المنعم علی خلقه فلایضاهیه احد فیما انعمه.

انجام : واذا عکست الجمع کان اسماءاً لمن افعاله مشهورة فی السؤدد .

۲ ـ دررالنحور فی مدح الملك المنصور (۸۲ ر ـ ۹۹ پ) از صفی الـدین ابوالمحاسن عبدالعزیزبن سرایای سنبسی حلی (٦۷۷ ـ ۷۵۰ واندی) .

آغاز:

ابت الوصال مخافة الرقباء　　　　واتتك تحت مدارع الظلماء

انجام :

بانع العودواهب القودهامی　　　　الجود حتف العدی وفتح الولی

(ذریعه ۹:٦۱۵) .

۳٦۱٦

نستعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱ ، عنوان شنگرف.

۱۷س٦×۱۳ ، ۱۳ـ۳۷۱×۲۰ ، کاغذ سپاهانی سفید و کبود ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی.

ایهام الشریف

ازشریفی ساختهٔ ۹۰٦ (=خوش) در « یك مجمر وچهارغالیه و یك عود سوز و لوازم آنها» ، در آن آمده : وجه تسمیه :

درو بسیار ایهام شریف است

مسمی زان بایهام الشریف است

تاریخ :

یك رساله که ز یمنی خیزد　　　　هنری بس خوش ودلکش باشد

گفت شخصی که بگو تاریخش　　　　گفتم اورا که بلی «خوش» باشد

نیز :

زادهٔ طبع شریفند اینها　　　　بس معمای لطیفند اینها

....

ای شریفی تبودازره دور　　　　گر بخوانیش تو بیت المعمور

آغاز: بسمله . وبه نستعین .

ای در حجب از چشم عقول و افهـام

ذاتت پس پردهٔ هزار و یك نام

بگشاید لـم در معمای یقین

نوعی که درو هیچ نماند ابهام

انجام : در شرح اسم بابر بچندین طریق ومن الله الاعانة والتوفیق .

۳٦۱۷

نستعلیق ابوالفتح درروزچهارشنبه ۲۲ صفر ۱۳۰۵ ق در زمان جلال الدین مجد الاشراف ، عنوان شنگرف .

۱۸س۸×۱٦ ، ۱۳ـ۳۳۷×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سبز ضربی .

عشقنامهٔ منامیه

از میرزای عشقی در تصوف گروه ذهبی وبنام جلال الدین محمد(مجدالاشراف) وناصرالدین شاه بنظم فارسی باتخلص او:«عشقی» .

آغاز: رسالهٔ عشقنامهٔ منامیهٔ حضرت صدرجهان مدظله الولوی العالی علی رؤس

الاکابر والاصاغر فی‌الایران و التوران بحوله وقوته . هو . بسمله ... ومنه الاعانه.

ابتدای هر کلام و هر سخن　　خوش بود حمد کریم ذوالمنن
چون زبانم‌قاصراست‌ازاین‌بیان　　کـه نماید حمد خلاق جهان

انجام :

نیستت چون‌هدیه‌ای‌درخورداو　　بس‌حبیبش رو دروه و نعت گو

۳۶۱۸

نستعلیق خوش محمدامین بن کاظم قزوینی درع۱/۱۱۰۸ ، یادداشت تولد ۱۱۴۳ و ۱۰۸۱ و ۱۰۳۳ درص‌ع‌هست.

• ۱۳س۹×۱۵ ، ۳۴۵ ، ۱۴×۲۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی.

معراج المؤمنین

از رستم‌بن صفی‌قلی‌خان که بنام شاه سلیمان دریك مقدمه وشش منهج وخاتمه و در « آداب وفضیلت وادعیهٔ بیداری و نمازشب وشفع ووتر ونافلهٔ صبح واوقات آنها» است (دیباچه) .

آغاز: بسمله . معراج پایهٔ والای شکر گزاری اقرار بعجز وقصور از کلدسته بندی ازهار نامحصورآفرید گاریست که نخل پیرایی چمن امکان بر گ سبزیست‌از بهارستان بی خزان بدایع حکمت سابقه‌اش .

انجام : ونام بیرحاجت خود را .

۳۶۱۹

نستعلیق میرزامحمدافشار در۱۳۱۸ درش۱ ، دیگرشماره‌ها بهمین‌خط ، مهر محمد عیسی‌خان‌بن امامقلی‌خان بیگلربیگی افشاردارد ، چندتاریخ‌تولد از۱۳۱۱تا۱۳۳۵ درپایان‌هست .

۱۶س۹×۱۶ ، ۱۲۸-۱۶۳ ، ۲۵×۱۶ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی.

مجموعه

۱ ـ دیوان (متن وهامش ۱-۱۴۳) از لطفعلی‌بیك آذربیگدلی (ذریعه ۹ : ۳) قصاید است و غزل بترتیب تهجی ورباعی .

آغاز:

دریغا که با خود ندیدم مصاحب　　رفیقی موافق انیسی مناسب

انجام :

بایت مالم که پای مالم نکنی　　دستت‌بوسم که‌دست گیریم کنی

۲ـ دیوان (۱۴۴-۲۰۳)ازنواب‌احمد میرزای‌نیازی خلیفه سلطانی‌،غزل‌بترتیب تهجی وماده تاریخ ورباعی .

آغاز:

بیك کرشمه زلیخا وشی دل ما را
چنان‌بود که یوسف دل زلیخا را

انجام افتاده‌ز،برخرد خواست تاریخش گفتش‌بگوی جای عصمت نسابادجنت (۱۱۸۵) .

۳ـ دیوان (۲۰۴-۲۴۳) از مجید درویش عبدالمجید طالقانی (ذریعه ۹: ۳۰۴ و ۳۲۴و۶۹۸ ـ سپه ۲ : ۶۳۵ ـ مجلس ۳:۳۶۳) غزل است بترتیب تهجی و رباعی وماده تاریخ ۱۱۷۵ ـ ۱۱۸۴ .

آغاز افتاده :

شکوهٔ بسیار دارم از جفای بی حدت
از شکایت مانع است اما وفاداری مرا

انجام افتاده :

آنکه در ذکر خدا بود چه شام وچه سحر
وانکه با یاد الهی چه صباح و چه مسا

٤ـ دیوان(۲٤٤ـ۲۵۱) ازسیدمیرزا عبدالباقی طبیب سپاهانی (۱۱۰۷ـ۱۱٦۸) وپاره‌ای از اشعار او است: غزل‌است‌باتخلص «طبیب» ورباعی (ذریعه ۹:٦٤٤ـمجلس ۳:٣٤٢).

آغاز افتاده:

بی موجبی بغیر منت گرمی از چه بود
با من اگر نه بر سر آزار بوده ای

انجام افتاده:

از نیك و بد زمانه دلتنگ مباش
کز دوست هر آنچه میرسد خوش باشد

۳٦۲۰

نستعلیق ونسخ خوش سدهٔ ۱۰و۱۱، عنوان شنگرف، جدول زر و لاجورد، چندبرگی وصالی شده وپارهٔ ازعبارتها رفته است، آغاز وانجام ومیانه افتاده وبرابراست با س۳گ۸هر تا س ۱۸گ ۷۸ پ وسپس شش برگی است مربوط به پیش برابر باس۱۱گ۴۴رتاس۱۹گ ۴۷ رتاس۹گ۵هر وسپس چهاربرگی است مربوط به پیشتر مانند س ۱۴گ ۴۰ پ ومیرسد به برابرباس۱٦ گ۴۳ر ش۳۳۵ و نسخه پایان میباید ونسبت بآن نسخه هم درعبارات‌کم دارد ودرورستی‌بآن نمیرسد.

۲۲س۹×۲۰، ۱۷۸گ۱۴×۲۴، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج سرخ‌گرد مشکی.

تاج المآثر

از حسن نظامی نیشابوری است (ش ۲۳۵ منزوی ۲:۵۰٤ ـ ادبیات ٥٤).

۳٦۲۱

نسخ عبدالرحیم‌بن حاجی محمدشریف نهاوندی در مدرسهٔ مؤمنیه نهاوند درروزسه‌شنبه۲رجب ۱۱۳۱ در ش۱ و۱۱۳۱ در ش۳ ومحرم ۱۱۳۱ در ش۴، باحواشی «منه مدظله العالی» در ش۵، مورخ ۲٦رمضان ۱۱۴۴ در ش۸، ش۹ ناقص، عنوان شنگرف، برخی ازبرگها نونویس، باشعرمحمدحسن‌بیك

فراق درص۲۷۷ وحضمت درص۳۰۸ وامین درص۳۷۷ ایندوبخطخودآنها، میان ۲۸۵ و ۳۱٦ افتاده‌است، یادداشت۱۲۳٦و۱۱۹٦ درص۳۱٦ هست.

۱۷س۹×۱۴، ۱۹٦گ۱۵×۲۰، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی.

مجموعه

۱ـ تلخیص المفتاح (۱ـ۷۹) ازخطیب دمشقی.

۲ـ تجریدالعقائد (۸۳ـ۱۳۰) ازخواجهٔ طوسی.

۳ـ الهدایة (۱۳۳ـ۱۵۹) ازاثیرالدین ابهری (طبیعیات و الهیات).

٤ـ الحدود (۱٦۱ـ۱۷۹) از ابن‌سینا.

۵ـ تشریح‌الافلاك (۱۸۱ـ۱۹۷) ازشیخ بهایی.

٦ـ تهذیب الکلام (۱۹۷ـ۲۰٦) ازتفتازانی.

۷ـ رسالة فی‌العروض (۲۰۹ـ۲۱۹) ازابوعبدالله‌ابوالجیش انصاری اندلسی.

۸ـ الهدایة (۲۲۱ـ۲۷٦) درنحو (ش۲۰٦۳/۱).

۹ـ بدایةالهدایة (۲۷۹ـ۲۸۵) ازشیخ محمدبن حسن حرعاملی.

۱۰ـ نصاب‌صبیان(۳۱۷ـ۳۷٤)ازابونصرفراهی در۳٤بند باپك‌بندملحق وباشرح لغوی درکنار صفحات وزیرسطرها.

۱۱ـ جواب الجیلانی (۳۷٦ـ۳۷۹) ازشیخ‌احمداحسایی‌درپارهٔلوح‌محفوظ‌ومحو واثبات درپاسخ سیدابوالحسن گیلانی (ش۳٦۲۲/۵ـفهرست احسایی ۹:۲).

آغاز: بسمله. فیقول ... احمدبن زین‌الدین الاحسائی انه‌قدسئل‌السیدالاکرم عن مسئلة عویصة من‌العلم وجوابها.

انجام: الف سنة یراد به ماذکروالحمدلله رب‌العالمین و صلی الله علی محمد وآله الطاهرین.

۳۶۲۲

نسخ و نستعلیق علی بن محمد برغانی در قزوین در ۱۲۳۳ و حبیب‌الله بن اسفار ابوطالب در ۱۲۳۴. ۱۸س ۹×۱۵، ۳۴۸گ ۱۵×۲۱؛ کاغذ فرنگی - جلد تیماج زرباکی ضربی ترنجی مقوایی.

رسائل احسایی

چهل و یک رساله است از شیخ احمد احسایی (ش ۱-۴۱) و گویا چهار رسالهٔ آن از سید محمد کاظم رشتی باشد (۴۳-۴۶) بدینگونه :

۱- اصول الدین (۵-۱۲ آغاز افتاده و نبوت و معاد را دارد).

۲- الرسالة القطیفیة (۱۴-۸۸) در پاسخ هفتاد و یک پرسش شیخ احمد بن شیخ صالح بن طوق قطیفی (فهرست احسایی ۲:۶۶).

۳- الرسالة القطیفیة (۸۸-۹۴) در پاسخ شانزده پرسش همو (۲:۷۳).

۴- الرسالة القطیفیة (۹۴-۱۰۳) مورخ ۲۴ رجب ۱۲۲۳ در کاشان در پاسخ پانزده پرسش او (۲:۷۵).

۵- جواب الجیلانی فی اللوح المحفوظ و المحو و الاثبات (۱۰۵-۱۰۹) در پاسخ سید ابوالحسن گیلانی (ش ۳۶۲۱/۱۱-فهرست احسایی ۲:۹).

۶- الفوائد الثمانیه (۱۰۹-۱۱۲) (۲:۱۸).

۷- مسئلة الحدوث (۱۱۲-۱۱۴) در پاسخ پرسشی است.

۸- مسئلة الجواهر الخمسة عند الحکماء و الاربعة عند المتکلمین و الاجسام الثلاثة و الاعراض الاربعة و العشرین (۱۱۴-۱۱۵) در پاسخ همان پرسنده.

۹- الرسالة القطیفیة (۱۱۵-۱۱۷) در پاسخ سه پرسش شیخ عبدالله بن مبارک قطیفی (۲:۱۷).

۱۰- الرسالة البحرانیة فی فناء العبد (۱۱۷-۱۲۱) گویا در پاسخ سید حسین بن سید القاهر بحرانی (۲:۱۱).

۱۱- قصهٔ سجود عمر لابلیس و اقسامه باللات و العزی (۱۲۱-۱۲۲) که در نسخهٔ پانصد ساله‌ای دیده است (؟!)

۱۲- الرسالة القطیفیة (۱۲۲-۱۴۵) در پاسخ ده پرسش شیخ احمد بن شیخ صالح قطیفی مورخ ۱۸ ذی‌حجهٔ ۱۲۱۳ (۲:۲۱).

۱۳- الرسالة الجعفریة (۱۴۵-۱۵۵) در پاسخ هشت پرسش آقا میرزا جعفر نواب مورخ شب دوشنبه ۷ شوال ۱۲۲۲ در یزد (۲:۱۱).

۱۴- الرسالة القطیفیة (۱۵۵-۱۶۴) در پاسخ ده پرسش شیخ محمد بن شیخ عبد علی بن عبدالجبار قطیفی مورخ ۱۰ محرم ۱۲۱۴ (۲:۷۷).

۱۵- الرسالة الرشیدیة (۱۶۵ - ۱۶۷) در پاسخ سه پرسش ملا رشید مورخ روز پنجشنبه ۱۹ شعبان ۱۲۲۵ (۲:۱۲).

۱۶- الرسالة القطیفیة (۱۶۸-۱۷۹) در پاسخ ده پرسش شیخ محمد بن شیخ عبد علی بن عبدالجبار قطیفی (۲:۲۳).

۱۷- شرح حدیث «انا الطین» (۱۸۰-۱۸۱).

۱۸- الرسالة الاصفهانیة (۱۸۱-۱۹۵) در پاسخ هفت پرسش که از اصفهان آمده است (۲:۲۹):

۱۹- شرح حدیث الاصبعین (۱۹۵-۱۹۶).

۲۰- الرسالة الخاقانیة (۱۹۷-۲۱۳) در پاسخ پنج پرسش فتحعلی‌شاه قاجار مورخ آغاز رمضان ۱۲۲۳ (۲:۳۱).

۲۱- مسئلة عذاب اهل النار و ایمان فرعون (۲۱۳-۲۲۷) در پاسخ دو پرسش برخی از برادران دربارهٔ تعذیب اهل نار و دوام آن و ایمان فرعون (۲:۳۵).

۲۲ـ بیان الرؤیا (۲۲۷ـ۲۳۱) درشرح حدیث «ان الشیطان لم یمکن له فی الرؤیا ان یمثل نفسه بصورة الانبیاء والاولیاء» درپاسخ پرسش یکی ازبزرگان .

۲۳ـ فی الرؤیا والشکوك والشبهات فی العقاید (۲۳۱ـ۲۳۷) در پاسخ سه پرسش برخی ازبرادران مورخ روز چهارشنبه ۹ج۲/۱۲۲۴ در یزد (۲:۸٤) .

۲٤ـ رسالة فی ان من آیاته الانسان (۲۳۷ـ۲٤۱) .

۲۵ـ رسالة فی تابید عذاب اهل النار ونعیم اهل الجنة (۲٤۱ـ۲۵۷) .

۲۶ـ شرح الرسالة القدریة (۲۵۸ ـ ۲۸۸) درشرح رسالهٔ میر سید شریف است بخواهش عبدالله‌بن دندن (۲:۳۳) .

۲۷ـ الرسالة البحرانیة (۲۸۹ ـ ۲۹۵) در پاسخ دوپرسش سید حسین‌بن سید عبدالباقر بحرانی (۲:۵۲) .

۲۸ـ الرسالة الخطیة (۲۹۵ـ۲۹۸) درپاسخ یك پرسش سیدمال‌الله‌بن سیدمحمد خطی درشرح حدیث «لولاك» (۲:۱۵و۲۲) .

۲۹ـ الرسالة الغدیریة (۲۹۸ـ۳۱۹) درپاسخ چهارپرسش شیخ عبدالله‌بن محمدبن احمدبن غدیر .

۳۰ـ وسائل الهمم العلیا فی جواب مسائل الرؤیا (۳۱۹ـ۳۳۵) درپاسخ دوپرسش شیخ حسین‌بن محمدبن احمدبن عصفور بحرانی درازی (۲:۸۲) .

۳۱ـ الرسالة الفارسیة (۳۳۵ـ۳۶۶) درپاسخ پرسش شیخ علی‌بن عبدالله‌بن فارس (۲:۱۰و٤۲) .

۳۲ـ رسالة فی الذرة (۳۶۶ـ۳۷۰) درپاسخ پرسش سیدمحمدبن سیدعبدالنبی‌بن سیدعلی قاری درج۲/۱۲۰۶ (۲:۲۵)

در ص ۳۷۱ـ۳۷۲ حدیث « اول ماخلق الله نوری» است وبندی بعربی در اینکه مثلث شکل آدم است وحوا ازدندهٔ چپ اواست .

۳۳ـ الرسالة المحمدیة (۳۷۳ ـ ۳۸۶) درپاسخ نه‌پرسش شیخ محمدبن مسعودبن شیخ محمدبن شیخ ابی السعود (۲:۲۵) .

۳٤ـ الرسالة البحرانیة (۳۸۷ـ٤۰۹) درپاسخ چند پرسش شیخ عبدالحسین بن شیخ یوسف بحرانی (۲:۳۶) .

۳۵ـ الرسالة الزنجیة (٤۰۹ـ٤۱۵) در داوری میان شیخ احمدبن محمد وسید عبدالصمدبن علی‌بن احمد زنجی دربارهٔ کاف « لیس کمثله شیء» (۲:٤۲) .

۳۶ـ رسالة فی الوجود (٤۱۵ـ٤۲۰) دربارهٔ وجود وماهیت و اصالت آنها و پاسخ بپرسش کسی است .

۳۷ـ الرسالة العلویة (٤۲۰ـ٤۲۷) درپاسخ پرسش شیخ علی‌بن صالح‌بن یوسف دربارهٔ حدیث « ان الله خلق اسماء بالحروف غیرمتصوت » .

۳۸ـ الرسالة الخطابیة (٤۲۷ـ٤۳۲) درپاسخ سه پرسش عارفی (۲:۱۲) .

۳۹ـ الرسالة السمنانیة (٤۳۲ـ٤۵۹) در پاسخ سه پرسش ملا کاظم بن علی‌نقی سمنانی مورخ شب ۱۳ صفر ۱۲۳۲ (۲:۲۲) .

٤۰ـ قصیدة المهدی ع (٤۶۰ـ٤۶۱) بروایت از ابن زین‌الدین‌بن ابراهیم .

٤۱ـ اجوبة الاسئلة (٤۶۱ ـ ٤۶۶) در پاسخ هشت پرسش یکی از بزرگان (۲:۲۹) .

٤۲ـ الریاضة (٤۶۸) بندیست بعربی .

٤۳ـ شرح بیتی ازحافظ (٤۶۹ـ٤۹۵) بندیست بفارسی باعنوان «مسئلهٔ اول ... الجواب» در شرح « پیرما گفت خطابرقلم صنع نرفت . . » شاید ازسید کاظم رشتی .

٤٤ـ شرح متنی را میماند و شعرفارسی خود شارح در آن هست (٤۹۷ـ۵۸۸) گویا شرح بسمله وحمد سید کاظم رشتی باشد (۲:۱۳۲) .

٤۵ـ رساله فی شرح نقطه باء بسم‌الله (۵۸۹ـ۵۹۷) ازمحمد کاظم‌بن محمدقاسم

حسینی موسوی رشتی (۱۲۱۲ ـ ۱۲۵۹) (۱۳۲:۲).

آغاز: بسمله . وبه نستعین . الحمدلولی‌الحمد ... امابعدفیقول . . . ابن‌محمد قاسم محمد کاظم الحسینی الموسوی الرشتی لمااشرقت انوارالحکم من جوامع‌الکلم علی سرائر النعم انکشفت‌الحجب ..: فبدأ لنا ان نکتب هذاالکتاب .

انجام : ولسنا بصدد بیان‌الکل والمقصودقدحصل والحمدلله رب‌العالمین والسلام علی تابع‌الهدی .

۴۶ـ شرح‌الفوائد (۵۹۹ـ۶۴۶) گویا ازسید محمد کاظم رشتی ومتن‌ازاحسایی است، فائدهٔ۱ تا۳ (۹۲:۲) .

آغاز: اعلم ان کل علم لابد ان یبحث فیه اولا فی‌ماهیة ذلك العلم ثم فی بیان الحاجة الیه .

انجام : الی الوجود الامکانی فافهم ذلك

در ص۶۴۷ بندبست بعربی در اینکه بهترین شکلها دائره است .

۳۶۲۳

نستعلیق بدیع‌بن محب درلیمهٔ روزآدینه ۱۹محرم ۱۰۵۰ ، عنوان درشت‌گر ، درپایان‌نسب‌پیامبر است بفارسی .

۲۰س ۸×۱۴، ۱۳۴ـ۳۵۴گ ۲۰×۱۳ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی.

شرح نصاب‌صبیان

از پسرسلطان محمداسترابادی وبنام ضیاءالدین‌محمدوشرحی است به «قول» .

آغاز افتاده : و هم ارباب باطن را مراد روشنایی افزوده کرده و هرلفظی را بعد ازتصحیح وتنقیح کردن از کتب معتبره متداوله درلغت شرح کرده .

انجام : وبالالف نام‌ما درآدمیان .

۳۶۲۴

شکسته نستعلیق ذی‌قعدهٔ ۱۳۰۸ .

۱۳س ۸×۱۴ ، ۱۵۱گ ۱۳×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا .

مجموعه

۱ـ روضة‌الاسرار (۲ ر ـ ۵۶ ر) ازشمس‌الشعراء سروش (ذریعه ۹ : ۴۴۳ و ۱۱ : ۲۸۸) درهزاربیت ببحرمثنوی و درسو گواری حسین (ع) وبنام ناصرالدین‌شاه.

آغاز:

دارم اندر دست خونین خامـه ای
تـا که بنویسم مصیبت نامه ای

انجام :

شکر لله آن چنانکه خواستم
این مصیبت نـامه را آراستم
دیدمش‌چون‌روضه‌ای‌پررنگ‌وبوی
روضة الاسرار کردم نام اوی

....

کین جواهر سفته ام در عهد او
کـام و لب آلوده ام از شهد او

۲ـ خطبةالبیان (۵۶ پ ـ ۶۱ پ) از علی ع .

۳ـ سحرحلال (۶۱ پ ـ ۷۲ ر) ازاهلی شیرازی .

۴ـ مثنوی (۷۳ رـ۷۷ ر) ازمیرزا صادق تفرشی هجری (ذریعه ۹:۵۷۸ـمجلس ۳ : ۴۵۰) .

۵ـ مثنوی (۷۷ ر ـ ۸۱ پ) از میرزا صفا (ذریعه ۹ : ۶۰۸)

۶ـ دو قصیده (۸۲ ر ـ ۸۷ پ) از امیرالشعرا.

۷ـ جوهر ذات (۸۸ ر ـ ۱۵۱ پ) از عطار (مجلس ۳:۵۸۳ ـ ذریعه ۵ : ۲۸۹ و۹:۷۲۹).

۳۶۲۵

شکسته نستعلیق محمودبن عبدالمحمد مراغی درروزدوشنبهٔ ۴ذی‌قعدهٔ ۱۳۴۱ برای‌دوستی،نشان شنگرف، یادداشت ۱۳۵۹ دارد.

۲۴س۹×۱۸، ۳۲۰گ۱۶×۲۶، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سبزضربی مقوا.

بحرالمعارف

از ملاعبدالصمد همدانی کشته‌شدهٔ ۱۲۱۶ است (مشار۲۰۷).

۳۶۲۶

نستعلیق رمضان ۱۱۳۲، عنوان‌شنگرف، نسخه درتبریز در۲۲محرم ۱۴۰۰ خریده شد.

۱۸س۹×۱۷، ۴۷۹گ۱۴×۲۴، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی مقوایی‌آراسته.

دیوان

از محمد باقرای خلیل کاشی (خلیلا در گذشتهٔ نزدیك ۱۰۸۱) است (ذریعه ۹ : ۳۰۳ ـ نصرابادی۳۳۲)قصیده‌ها‌است‌وترجیع وترکیب‌بنددرستایش‌پیامبروامامان شیعی (۱ـ۱۶۶) وساقی‌نامه ومقطعات (۱۶۶ـ۲۰۰) وغزل بترتیب تهجی (۲۰۱ـ۸۸۶) ورباعی (۸۸۷ـ۹۵۳) نزدیك ۱۶۰۰۰ بیت.

آغاز:

اول اول بنام قادر یکتا اکبراعظم کریم‌اعلم‌اعلا

قدرت‌خودخواست‌آشکارنماید در تن اسما نهفت جان مسما

انجام افتاده:

حیف از تو که درماندهٔ هستی باشی
بیهوش شراب خود پرستی باشی
بر اوج خطر با همه پستی باشی
رسوای جهان بنام مستی باشی

۳۶۲۷

نستعلیق ۴ رمضان ۱۲۹۵ درشیراز برای مؤمنان، عنوان ونشان شنگرف، جدول‌مشکی.

۱۵س۹×۱۶، ۹۸گ۱۴×۲۱، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای.

سراج الیقین

از عبدالرحیم حزین سروانی که در ۱۱۹۱ ساخته است وترجمه‌ایست‌بفارسی از رسالهٔ خلاصهٔ ترکی ملااحمد اردبیلی دریك مقدمه وپنج مطلب وخاتمه‌ودرتوحید ونبوت وامامت ومعاد است. متن گویا همانست که بنام عقائد الاسلام بعربی درآمده است (ف۶۰۰).

آغاز: بسمله. حمدبی‌نهایت وحد واجب الوجودی یگانه‌را سزاست که هیچ فردی از افراد مخلوقات کنه ذاتش را نشناخت ... اما بعد بنده .. عبدالرحیم‌متخلص بحزین سروانی الأصل ساکن شیراز ... معروض ضمائر .. ارباب بصائر میدارد.

انجام: که نفس ناطقه کسب کمال ازاین میکند وحش میشود والسلام علی من اتبع الهدی.

۳۶۲۸

شکستهٔ نستعلیق سدهٔ ۱۱ و ۱۲ ، عنوان شنگرف ، آغاز و انجام افتاده .
۲۱س ۸×۱۹ ، ۲۲۳گ ۱۴×۲۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج سبز ضربی .

دیوان

از تأثیر میرزا محسن تبریزی مستوفی دربار صفوی (۱۰۶۰ ـ ۱۱۲۸) که شاگرد آقا حسین خوانساری بوده (ص۹۲) و خود را برتر از کلیم میدانسته است (ص ۹۹) (ذریعه ۹ : ۱٦٤ ـ مجلس ۳:۲٤۱ ـ سپه ۲:۵۷۳) . بدینگونه :

۱ـ قصیده‌ها و ترکیب‌بند (بنام رموز العاشقین) درستایش خدا و امامان و شاه سلیمان صفوی و عبدالعزیزخان و محمدخان وزیر سابق (۵ـ۸۷) و مقطعات و تواریخ (۸۸ـ۱۰۳) .

۲ـ جهان نما که مثنوی ایست در ستایش امامان و وصف ساختمانهای پادشاهی فرح آباد و ستایش میر محمد باقر [داماد] (۱۰٦ـ۱٤۲) .

۳ـ منهاج المعراج در معراج پیامبر و عرفانی (۱٤۲ـ۱٦۳) .

٤ـ دعوة العاشقین در بحر خسرو شیرین در عشق و عاشق و معشوق و بزم و آلات طرب و سماع و نام استادان و نوازندگان عصر مانند طاهرای چهارتاری و سمندر کمانچه و موزون شاعر (۱٦۳ـ۱۷٦) .

۵ـ گلزار سعادت در وصف ساختمانهای سعادت آباد سپاهان و دیگر کاخهای شاهی سپاهان (۱۷٦ـ۱۹۳) .

٦ـ ثمرة الحجاب در بحر هفت پیکر در بارهٔ محفل یاران و داستان بازرگان وزنش (۱۹۳ـ۲۰۳).

۷ـ معمای جهان که مثنوی ایست در تعریف و مقدمهٔ رسالهٔ معمای خود او (۲۰۳ـ۲۰۵).

۸ـ حسن اتفاق دربارهٔ تفت و آب و هوا و باغ و ساختمانها و چاه تأثیر آباد خود او (۲۰۵ ـ ۲۲۳) .

۹ـ میمنت نامه در بحر شاهنامه در داستان عمر بن حمزه و نور الدهر بن بدیع الزمان و خود بدیع الزمان و لندهور بن سعدان (۲۲۳ـ۲۳۹) .

۱۰ـ غزل بترتیب تهجی (۲٤۲ـ۸٤۲) .

۱۱ـ رباعی (۸٤٤ـ۸۵۹)

آغاز:

یکسر مونیست در میزان عدلش بیش و کم
برده بو از لاله رنگ از ضیمران انداخته

انجام :

ای خصم که کفر فتنه برباداری — عقرب صفتی زدم چلیپا داری
در تعزیه‌ات کهنهٔ مشعل گردد — این کهنه عداوتی که باما داری

۳۶۲۹

نستعلیق گویا اصل خود مؤلف .
۲۳س ۱۳×۲۰ ، ۳۷۲گ ۲۲×۳۲ ، کاغذ فرنگی آهار مهره ـ جلد مقوا .

التفسیر

بعربی و بیشتر این کتاب پس از بحث ادبی دربارهٔ هریك از حروف تهجی از الف تا ها مسائل نحوی است از جمل و عطف و ربط و اضافه و جز اینها درست نزدیك به مغنی اللبیب ابن هشام، عنوانها فائده و فصل است . در پایان دو برگی تجوید و پنج برگی در تفسیر است و تفسیر سورهٔ حمد را هم ندارد و گویا از سدهٔ ۱۲ باشد.

آغاز: الجزو الاول من التفسیر الصغیر بخط مؤ[لفه] ... (پاره شده) بسمله . و به

ثقتی وهوالمعین اللهم ارزقنا بفضلك التوفیق فصل فی التجوید الاول النون الساکنة ونون التنوین .

انجام : وبالاخرة هم یوقنون هذه الجمل معطوفة و الاتفاق (افتاده) .

٣٦٣٠

نسخ محمدتقی‌بن محمدباقرسپاهانی درع١/١٣٤٨ ، عنوان ورقم شنگرف.
٣٥س١١×٢٠ ، ٨٧گ٢١×٢٩ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج ترپاکی ضربی‌زرکوب ترنجی .

احکام تحاویل سنی المو الید

ازابوسعیدبن منصوربن علی بندار دامغانی که در ٥٠٧ در هفت مقاله هر یکی چندباب ساخته است (سپه ٣:٦١ ش٦٥٤) .

آغاز: بسمله حمدله.. نعم الوکیل مجموع اقاویل الحکماء المنجمین القدماء والمحدثین فی احکام تحاویل سنی الموالید و هم بعلامات اسامیهم . . . جمعه لنفسه ابوسعیدبن منصوربن علی بندارالدامغانی فی شهورسنة سبع وخمسمائة .

انجام : وانتهی الشهرالی بیوت السعودیدل علی الخیر.

٣٦٣١

نستعلیق سدة ١١ ، جدول وعنوان شنگرف ، آغازافتاده .
١٧س٨×١٨ ، ٢٩١گ١٥×٢٦ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی‌متوایی.

دیوان

ازظهوری وقصیده است ودیباچه‌ای بنثر و غزل بترتیب تهجی و رباعی (ذریعه ٩ : ٦٥٦ - سپه ٢:٦٣٠ - مشار٧٤٣) .

٣٦٣٢

شکستهٔ نستعلیق سدة ١٤ ، عنوان شنگرف.
٢١س١٥×٢١ ، ٨٥گ٢٠×٣٠ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج زرد زرکوب متوایی.

سفینهٔ محمود

تذکره‌ایست از محمود میرزا پسرفتحعلیشاه قاجار دربارهٔ شاعران‌زمان‌پدرش که بدستور او ساخته است . در دیباچهٔ نخستین بنام « مجموعهٔ محمود » نامیده شده ومورخ ١٢٣٥ ودردیباچهٔ دوم‌تاریخ ١٢٤٠ آمده ونام « سفینهٔ محمود » دارد(استوری ٨٨٨:١ - ذریعه ١٩٧:١٢) درنسخهٔ ما یك دیباچه است گویا از دیگری و دران آمده «واین‌مخزن‌لآلی و گنجینهٔ‌دراری‌راهنوزباتمام نرسیده‌موسوم‌بسفینة‌المحمود فرمودند» دردیباچه نام‌شاه وشاهزادگان با کارهای دولتی آنهااست وساختمانهای‌بزرگ‌تهران وچند شهر دیگر .

چنین است نسخه : « دیباچه» (ص١-٦)

مجلس اول دربیان افکار واحوال پادشاه عالم ونوباوگان سلطنت. در اینجا سرگذشت وقصیده و ساقی‌نامه و مرثیه وغزل و رباعی ومثنوی فتحعلیشاه آمده است (ص٧-١٢) سپس شعرهای شاهزادگان بدینگونه :

دولت ، خسروی ، شوکت محمدتقی‌میرزا،والا ، عادل ، خاور ، همایون ، بیضاء احمد ، جهان ، حشمت ، سرور ، طغرل ، عزت ، شوکت امیرمحمد ، قاسم‌خان ، حاجب ، (ص١٣-٢١) .

مجلس دوم در بیان خیالات وزرا وارباب دانش که پیشکار و منظور شهریار دهردیار بودند بدینگونه :

نشاط ، میرزا بزرگ قائم مقام ، صبا ، فرخ (ص٢٣-٤٦) .

مجلس سیم در بیان خیالات شعرای بلاد ایران زمین وغیره بترتیب حروف ابجد که بپنج مرتبه قرارداده شده .

مرتبهٔ اول درذکر خیالات شعرای عراق .

مرتبهٔ دوم دربیان خیالات شعرای فارس .

مرتبهٔ سیم دربیان خیالات شعرای خراسان .

مرتبهٔ چهارم دربیان خیالات شعرای گیلان و طبرستان .

مرتبهٔ پنجم دربیان خیالات شعرای آذربایجان .

نام شهرهای عراق

* طهران ، اصفهان ، نایین ، زواره ، اردستان ، فریدن ، چهار محال ، کروند ، قمشه ، سمیرم ، کاشان، جوشقان، نطنز ، قم ، ساوه ، یزد ، ابرقو، گلپایگان،فراهان، سلطان‌آباد ، بروجرد، سربند، نهاوند ، ملایر ، تویسرکان ، شراه ، همدان،اسدآباد، قزوین ، طالقان ، رفسنجان ، گروس ، سنندج ، کرمانشاهان ، خرم‌آباد ، (ص۴۷) .

نام شاعران عراق

امید ، آذر ، ادیب ، اسیری ، آشنا ، اسیر ، احسن ، آرزو ، امید ، آفرین ، اسیر ، اشراق ، انور ، اخگر ، آذری ، آقابابا ، آزاد ، انیس ، اکبر ، آتش ، الفت ، امید ، اختر ، امید ، انیس ، پریشان ، پرتو ، برهان ، بیخود ، بینا ، پروانه، باقی ، بزمی ، بیضا ، بهجتی ، جواد ، جناب ، جلالی ، جلیس ، جذبه ، جاوید ، دامی ، دانش ، داعی ، منصور ، دبیر ، هاتف ، همایون ، هجری ، واله ، وفا ، واثق ، وامق ، وفا ، وفا ، وفایی ، زبانی ، حسن ، حبیب ، حیرت ، حلوایی ، حسرت ، حجاب،حسین، حیران ، طبیب ، طبری ، طرب ، طرفه ، طلعت ، طبیب ، طالب ، طبیب ، یاری ، یغما ، کشته ، کاظم ، کوکب ، گلشن ، کامی ، کوثر ، مایل ، مجمر ، منصور ، مشفق ،

مهدیخان ، محیط ، مشتاق ، مفلق ، مجید ، مشعوف ، محرم ، مظهر ، مهجور،مونس، مایل ، میرزا محمد بیک ، آقامهدی مونس ، میرزا محمد حسین ، مطلع ، مشفق ، مدهوش ، معلم ، محمد تقی‌بیک ، مسرور ، موحد ، محنت، مذنب ، منت، موحد،مولی، مجید ، نورعلی‌شاه ، نوایی ، نظیر ، نصیب ، میرزانصیر ، نیازی ، نصرالله‌خان ، نظر ، شاطر ، ناطق ، نشاطی ، نشاه، ناطق ، نوید ، نامی ، سپهر ، سحاب ، سرور ، سروش ، سخا ، سالم ، ساحل ، سرباز ، ساغر ، سالك ، عندلیب ، عاشق ، علی ، عاصی ، عارف ، عیشی ، عشرت ، عاید ، عامی ، عارض ، عذری ، عاصی ، عارف ، علی ، عنایت ، فطرت، فروغی ، فردی ، فدا ، فریبی ، فدایی ، فروغ ، صفایی ، صهبا ، صافی ، صفا ، صباحی ، صبور ، صبوح ، صافی ، آقامحمدصادق ، قطره ، قتیل ، راوی ، رفیق ، رفیقی ، رافع ، رهی ، رهبان، شرر، شهدی، شیدا، شعله ، شیدا ، شوقی ، شایق ، شکیب، شمس‌الدین ، شباب ، شعف ، شمیم ، شایق ، شاهد ، تقی‌تراب ، ثمر ، خرم ، شیخ خالد ، ذبیح ، ظریف ، غیرت ، غالب ، غنی (ص۴۷ـ۶۷) .

نام شاعران فارس :

ابوالقاسم ، بیدل ، بسمل ، بهار ، بیمار ، بسمل ، میرزاجانی ، آقاهاشم،وصال، حاجت ، حبیب ، طایر ، طبیب، طرب، کوکب ، محروم ، مشفق ، منصور ، منعم،مخلص، مفتون ، نیاز ، ساغر ، سایل ، عالی ، فردوس ، صفا ، شهرت ، تسلی ، خاوری ، خرم ، خادم ، خرم ، (۶۸ـ۹۵) .

نام‌شهرهای خراسان:

ابیورد ، اسفزار ، ترشیز ، جنابد ، جاجرم ، جوین ، جام ، خبوشان ، خواف ، سبزوار ، سمنان ، سیستان ، طوس ، غرجستان ، غزنین ، غور ، قاین ، طبس،نیشابور،

تربت ، قوچان ، کلات ، رونه ، میهنه ، هرات ، استراباد ، جرجان ، دامغان ، کرمان
(۹۵).

نام‌شاعران‌خراسان

آزاد ، اقدسی ، بینوا ، پروین ، بیدل ، جـدانی ، جـوهری ، درویش ، دانش ، درویش‌علی‌پرست ، هما، همدم، واقف ، حقیر ، حریف ، میرزاحسین ، حشمت،حسرت، مشتاقعلی ، ندیم ، نوا ، عاشق ، رضاقلی میرزا ، شهاب ، شرر ، میرشمس‌الدین،توفیق، تیمور ، ثبات ، خرم ، خضر ، خطیب (۹۶ـ۱۱۲) .

نام‌شهرهای گیلان وطبرستان

رشت ، کوچه اصفهان ، لاهیجان ، فومن ، شفت ، کبلك ، انزلی ، آمل ، ساری، بالفروش، اشرف ، هزار جریب ، سواد کوه ، نور ، کجور ، کلارستاق ، تنکابن ، لاریجان (۱۱۳) .

نام شاعران مازندران و گیلان :

اقبال، اختر، چا کر، چماقلو، واثق ، وفا ، ملاحسین ، حزین ، میرزاحسینقلی، طوفان ، کو کب ، مسکین ، ملا محمد ، مطیع ، مفتون ، مشفق ، مظهر ، مـونس ، نوری ، نوایی ، ندیم ، نشاطی ، سلطانی ، سیدرحیم ، عزیز ، عارف ، فکرت ، صاحب، صفا ، شحنه ، خرد ، خاطر ، (۱۱۳ـ۱۲۳) .

نام شهرهای آذربایجان

اردبیل ، ابهر ، مشکین ، سراب ، خلخال ، تبریز ، مرند ، اردوباد ، مراغه ، ساوجبلاق ، سلماس ، خوی ، نخجوان ، ایروان ، گنجه ، قراباغ ، شکی ، شیروان ،

دربند ، قبه ، باد کوبه ، طالش ، بیلقان، ارومی، ساین قلعه، (ص۱۲۵) .

نام شاعران‌آذربایجان :

آشفته ، بنده ، برقی ، چشمه ، واله ، طوطی ، یوسف‌بیك ، مفتون ، مهدی‌بیك، میرزامحمد ، مینا ، نصرت ، نشاه ، قابل ، شهاب ، خاور ، خسرو ، خسرو ، خـاوری ، (۱۲۶ـ۱۴۲) .

مجلس چهارم درذ کراحوال خود مؤلف کتاب وشعرهای او (ص۱۴۳ ـ ۱۶۷).

آغاز دیباچهٔ نخستین .

درین زمانه رفیقی که‌خالی ازخلل‌است

صراحی می ناب و سفینهٔ غزل است

بسمله . سفینهٔ وجود موجودات بامر ناخدایی دربحرامکان جاری است.

آغاز دیباچهٔ دوم : خاقان رحم یزدان و نورایمان سام میدان و آفتاب ایوان فرودین بایهاش اوج افلاك است ... همان کتاب « گلشن محمود » که از تألیفات این مستمنداست .

انجام :

بویژه زمحمود ناسازمند   بمهرجهان‌شهریارآزمند

۳۶۲۲

نستعلیق عامر بن محمدبن عبدالهٰدی عامر بن علی‌بن محمدبن علی‌الهدوی در ع۱۱۱۴/۲ در مدینه (پایان و صح) ، عنوان ونشان شنگرف، نسخه در۱۳۹۰ ازآن‌فرهادمیرزابوده‌است.

۴۴س۱۴×۲۴ ، ۲۱×۲۱ـ۳۹۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌مشکی مقوایی‌درون‌زرد.

الفصول‌المهمة فی‌معرفة الائمة

از ابن‌الصباغ نورالدین علی‌بن محمد صفاقسی مکی مالکی (۸۵۵)است(معجم المطبوعات ۱۴۲).

۳٦۳٤

نسخ روز یکشنبه رمضان ۱۰۸۳ ، حاشیه بانشان «منه ، منه سلمه‌الله» ، عنوان ونشان شنگرف، خط خوردگی دارد درمتن وهامش وباید نسخهٔ اصل باشد.

۲۸س۱۲×۲۰ ، ۱۹۰گ۲۱×۳۰ ، کاغذ سپاهانی آهارمهره ـ جلدتیماج سرخ زرکوب مقوایی.

الهدایا

در شرح ادبی و کلامی کافی است باعنوانهای «هدیة» درآن ازملاخلیل‌قزوینی و محمدامین استرابادی وبرهان‌الفضلا وسیدمیرزا رفیعای نایینی و بعض المعاصرین وحدیقةالحدایق مفید وحدیقةالشیعه ملااحمد اردبیلی ودرحاشیه ازوافی‌یادشده است. فهرست ۱۳۰ باب کتاب‌الحجه درآغازنسخه هست.

آغاز: بسمله . الجزوالثالث من کتاب الهدایا . کتاب الحجة وهویشتمل‌مطابقا للکافی علی مائة وثمانیة وعشرین بابااومائة وستة عشر باباان عد ابواب التاریخ بابا واحدا. باب‌الاضطرار الی‌الحجة و احادیثه کما فی الکافی‌خمسة. روی فی الکافی عن علی‌بن ابراهیم ... عن ابی‌عبدالله ... انه قال للزندیق .

انجام : کما سبق فی‌الحدیث الحادی والعشرین من هذاالباب تم بعون الله و حسن توفیقه کتاب الحجة و هو الجزوالثالث من کتاب الهدایا و یتلوه الجزو الرابع کتاب‌الایمان والکفرانشاءالله تعالی الحمدلله رب‌العالمین و صلی‌الله علی محمد و آله الطاهرین .

۳٦۳٥

نستعلیق‌سدهٔ۱۱، مهراسکندرمورخ۱۱۱۴ دارد، یادداشت ۱۳ع۱۲۹۴/۱ و۹صفر۱۲۹۱ و۱۰ رمضان ۱۳۵۴ نیز دارد،

۱۹س۸×۱۸ ، ۲۲۵گ۱۴×۲۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی‌ضربی‌زرکوب‌گل‌دار .

دیوان

از یتیم بروجردی و غزل است‌بترتیب‌تهجی (۱ ـ ۵۱۰) وقصائد(۵۱۳ـ۵۸۱) ورباعی (۵۸۲ـ۵٤۳) نزدیك ۱۲۰۰۰، بیت، درآن ازبودن او در هند (٦۰۲) و جنگ ندرخان فرمانروای بلخ درزمان شاه عباس (۵۵۲)یادشده‌است .

آغاز:

روز محشر که روم با دل غمناك آنجا

سینهٔ خود زنم از دست تو صدچاك آنجا

انجام :

ای خواجه که از غرور دولت مستی

هشیار نگردی تو دگر تا هستی

۳٦۳٦

نسخ محمدمهدی‌بن محمدتقی سپاهانی در ۱۳۰۲ بفرمان سرکارآقا میرزا رضا پسر حاج میرزا نصرالله مستوفی گرگانی ، عنوان شنگرف ، آغازیکی دوصفحه ازدیباچه افتاده ، آقای‌باستانی‌این‌نسخه راشناخته وپنداشته که قواعدالعقائد ابی حامد محمد غزالی است همان دومین‌کتاب احیاء العلوم او که‌گویا برای مردم قدس (اورشلیم) ساخته و الرسالة القدسیة فی قواعد العقاید هم خوانده میشود (فهرست بوئیز ش۲۵و۲۷و۱۲۹ـ۱۳۱) ولی چنین نیست‌ونسخه‌رامن باترجمهٔفارسی‌آن‌سنجیده‌ام .

۱۵س۷×۱٤ ، ۱۲۷گ۱۳×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج زرد ضربی مقوایی آراسته با ترنج شنگرف وسبز.

التبرالمسبوك فی نصیحة‌الملوك

ترجمهٔ عربی نصیحة الملوك ساختهٔ غزالی بنام غیاث الدین ابوشجاع محمد بن ملکشاه‌بن الب ارسلان سلجوقی (٤۹۸ـ۵۱۱) در ٤۹۸ـ۵۰۵ یا درست درسال٤۹۹ از

صفی‌الدین ابو الحسن علی بن مبارک بن موهوب بن غنیمة بن غالب اربلی برای اتابک موصل آل‌ب‌قتلق در گذشته ۵۹۵ (دیباچهٔ آقای همایی بر اصل فارسی چاپی ـ نشریه ۱ : ۲۲۵ ـ فهرست بوئیژ ش ۴۷ و ۱۲۶ ـ گفتار آقای مینوی درمجلهٔ ادبیات ش ۳ س ۸).

۳۶۳۷

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، یادداشت محرم ۱۲۹۳ دارد ، عنوان شنگرف .

۱۹س ۱۰×۱۷ ، ۱۵۲گ ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی زرکوب ترنجی مقوایی .

مجموعه

۱ ـ حاشیة حاشیة التهذیب (۲ر ـ ۵۰پ) از اسمعیل بن شیخ مصطفی بن شیخ محمود کلنبوی بر حاشیهٔ میر ابوالفتح تاج سعیدی بر حاشیهٔ دوانی بر تهذیب تفتازانی (س ع ـ دیباچه) درفهرست طوس (ش ۳۴ و ۱۸۹ منطق) از حاشیهٔ تاج سعیدی یاد شده است .

آغاز: بسمله . وبه ثقتی . الحمدلله الذی وضع لکل شیء میزانا قویما واوضح به الکامل عن الناقص قسطاسا مستقیما .

انجام : لنقل مانقل عن المحشی (افتاده) .

۲ ـ حاشیة شرح تلخیص المفتاح (۵۲ پ ـ ۱۵۲ پ) .

آغاز: بسمله . حمدله . . . و بعد هذه حواشی علی الشرح المشهور لتلخیص المفتاح کنت قیدتها علیه بجملة حال قرائته علی بعض احبتی فسئلونی بعدامة ان افصل لهم وانقدها .

انجام : ومثل الحنفاء یقال فرس احنف ... نقطة بیاض دجاجة رقطاء .

۳۶۳۸

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول شنگرف ، ولاجورد ، یادداشت ۱۳۴ (۱۳۰۳ـ) دارد .

۲۱س ۸×۱۹ ، ۳۴۷گ ۱۵×۲۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج حنایی ضربی ترنجی مقوایی .

مجموعه

۱ ـ اسرار الآیات وانوار البینات (۱ ـ ۲۴۷) از صدرای شیرازی است (طوس ۴ : ۴۰۵ و ۴۶۳) .

۲ ـ طرح الکونین فی حشر العالمین یاحشر الاجساد درهشت فصل (۲۴۷ـ۲۸۵) ازهمو (ف ۲۹۸ ـ طوس ۴ : ۳۱۲) .

۳ ـ اتصاف المهیة بالوجود (۲۸۵ ـ ۲۹۵) ازهمو (ف ۷۷) .

۴ ـ الحکمة العرشیة (۲۹۶ ـ ۳۷۵) ازهمو .

۵ ـ رسالة فی التشخص (۳۷۵ ـ ۳۸۸) از همو (رسائل چاپ ۱۳۰۲ س ۱۲۰ ـ ۱۳۲) .

۶ ـ فیصل التفرقة بین الاسلام والزندقة (۳۸۸ـ۴۱۹) ازغزالی چاپ شده در الجواهر الغوالی من رسائل الامام حجة الاسلام الغزالی درمصر بسال ۱۳۴۳ س ۵۰ـ۸۹ (بوئیژ ش ۴۳) .

فهرست فصلهای آن :

فصل فی نزع الحسد عن الصدر ، فصل فی معرفة حدالکفر ، فصل الکفر حکم شرعی ، فصل فی درجات التاویل ، فصل فی تنزیل اقوال النبی علی درجه من التاویل ، فصل فی قانون التاویل ، فصل فی التاویل بغلبة الظن من غیر برهان ، فصل فی التکفیر ،

فصل فی تکفیر طائفة من المتکلمین عوام الخلق ، فصل فی اخذ التکفیر من العقل لا من الشرع ، فصل فی تکفیر المکفر وعدم تکفیر غیر المکفر .

آغاز: بسمله . رب سهل بفضلك احمدالله تعالی استسلاما لعزته و استتماما لنعمته واستغناما لتوفیقه ومعونته وطاعته واستعصاما من خذلانه و معصیته و استدرارا لسوابغ رحمته ... امابعد فانی رایتك ایها الاخ المشفق الصدیق المتعصب موغر الصدر منقسم الفکر لماقرع سمعك من طعن طائفة من الحسدة علی بعض کتبنا المصنفة فی اسرار معاملات الدین وزعمهم ان فیه مایخالف مذهب اصحابنا المتقدمین و المشایخ المتکلمین و ان العدول عن مذهب الاشعری ولوفی قدرشبر کفر .

انجام: ینبغی ان یتبع فیه فاقنع به .

٧ـ رسالة فی فهم متشابهات القرآن (٤١٩-٤٤٣) از صدرای شیرازی (منزوی ١ : ١٩٢) .

٨ـ معانی الفاظ القرآن (٤٤٣-٤٩٠) گویا ازهمو ازروی معانی الاخبار صدوق باحذف سند وباعنوانهای باب .

آغاز: بسمله. المفتاح الاول فی الاشارة الی معانی الفاظ مفردة من آیات کتاب الله تعالی علی طریقة اهل المعرفة و ارباب الحقیقة .

انجام: کما تدین تدان یامبتغی العلم .

٣٦٣٩

نسخ صابربن محمد شیرازی در٢٦رمضان ١٠٩٩ ، عنوان شنگرف .
٢٣س١٠×٣٠ ، ٣٤٩-١٥٣×٣٦ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی.

الشفاء فی نقل اختلافات القراء

از ابوالفضل احمدبن محمدبن محمد جریری بخاری از سورهٔ حمد تا سورهٔ

ناس ودر آن یاد شده از امام شهید ناصرالدین ابوالقاسم سمرقندی و شرح شاطبی و ابونصر عراقی و تیسیر نجم الدین عمر نسفی .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی بنعمته تتم الصالحات ... وبعد فهذه حجج القرآات المشهورة وعلل الروایات المأثورة رتبها ابوالفضل احمدبن محمدبن محمد الجریری البخاری ... تذکرة لذوی العقول والالباب ... وسماها الشفاء ... ویحفظ هذه الابیات :

هر کجا خط مشکلی بکشند — جهد کن تا برون خط باشی
ور غلط بشنوی شتاب مکن — تا نباید که خود غلط باشی
خامش محترم بکنج ادب — به که گویندهٔ سقط باشی

انجام: فکان مظنة دون الاضمار والحمدلله رب العالمین و صلی الله علی خیر خلقه محمد وآله الطیبین الطاهرین برحمتك یاارحم الراحمین .

٣٦٤٠

نستعلیق مؤلف ، عنوان وآیات نسخ درشت ، در٢١٣ ص .
١٧س٨×١٨ ، ٣١٠٧-١٦٠×٣٥ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی .

رساله درشأن نزول واسباب تنزیل آیات قرآنی

ازمحمودبن حاجی نجف بروجردی که در١٢٨٤ ساخته است واز سورهٔ حمد است تا سورهٔ ناس .

آغاز: بسمله . والصلوة والسلام علی محمد وآله الطاهرین امابعد پس از تمهید قواعد محامد الهی ... ابن عبدمستهام وبندهٔ گمنام ... این مرحوم حاج نجف البروجردی محمود بخواهش بعضی از دوستان ... بتألیف این رساله که مجموعه ایست درشأن نزول واسباب تنزیل آیات قرآنی پرداخته .

انجام: والسلام علی من اتبع الهدی بحمدالله الملك المنان در یوم چهارشنبه

هشتم شهر ذی الحجة الحرام از تألیف وتکتیب این رسالهٔ شریفه فراغت حاصل آمد... محرره مؤلفه ابن ... حاجی نجف محمود بروجردی در ... تبریز ... فی تاریخ ذی الحجة الحرام سنة ١٢٨٤.

٢٦٤١

نستعلیق محمدعلی بن ابوالقاسم بن محمدعلی بن عبدالحمید حسینی دست‌غیب شیرازی در دههٔ یکم ماه پنجم ١٢٩٨ وجدول بندی شده.

٢٨س ١٩×١٩، ٣٨٨گ ٣٤×٢٥، کاغذ فرنگی - جلد تیماج سبز ضربی مقوایی.

جوامع الحروف

سراسر این کتاب جدول جفر است و نام کتاب در رویهٔ بیرونی نسخه نوشته شده است.

٢٦٤٢

نستعلیق سدهٔ ١١، عنوان شنگرف، یادداشت تولد ١١٩٤ و١١٩٥ و١١٩٧ و١١٦٨ دارد، نسخه از آن محمدجانی سلیمانی پسر محمدرفیع شریف مکی بوده است.

٢٤س ٧×١٦، ٢٨٤گ ١٢×٢٥، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج ترپاکی ضربی مقوایی.

سعادت‌نامه

درسیرت وسرگذشت و جنگهای پیامبر اسلام بوزن مثنوی وبفارسی و از نظام استرابادی معمایی در گذشتهٔ ٩٢١ (آتشکده ١٥٧ - تحفهٔ سامی ١٠٠) که در ٩١٨ در زمان شاه اسماعیل وبنام خواجه سیف‌الدین مظفر بتکچی ساخته است. نام او وستایش شاه اسمعیل بن حیدر وبتکچی ونام کتاب در دیباچه هست (ص١٠ و١١ و١٧ و١٩ و٢٢) درمیانهٔ کتاب آمده:

ز هجرت نهصدو هجده گذشته   که کلکم زین هنر فیروز گشته

این بتکچی باید همان فرمانروای گرگانی باشد که المطالب المظفریة نزدیک ٩٤٠ بنام او ساخته شده است (ف ٢٠٤٦).

آغاز:

خداوندا در گفتار بگشای   دلم را دولت دیدار بنمای

انجام افتاده در «ذکر خاتمهٔ کتاب ومدح مخدوم کامیاب»:

نبودی گر خدیو ملك اقبال   کز و گردیده دلها فارغ البال

٢٦٤٣

نستعلیق سدهٔ ١٣.

١٤س ٩×١٩، ١٦٤گ ١٩×٣٠، کاغذ فرنگی - جلد تیماج سبز ضربی مقوایی گرد مشکی ضربی.

دیوان

از خاوری شیرازی میرزا فضل‌الله بن عبدالنبی حسینی‌زاده (زادهٔ ٩ صفر ١١٩٩ ونندهٔ در ١٢٦٣) با دیباچه‌ای (١-١٥) درسرگذشت او از محمود بن محمد دنبلی خاور که در ١٢٣٩ این دیوان را تدوین کرده است. قصیده است وغزل و مثنوی و رباعی وماده تاریخ هم دارد وستایش درباریان قاجار (ذریعه ٢٨٨:٩ - ریو ٣٥٨).

آغاز: دیباچهٔ کتاب مسمی بمهر خاوری بسمله. الحمدلله الذی جعل لسان الشعراء مفتاح الابواب کنوز العرفان ... هذه التحریر لناظمه وهذه النظم لمحرره فضل‌الله الحسینی الشیرازی المتخلص بخاوری .. بسمله در توحید باری .. در بحر هزج مثمن گوید:

زهی رزاق انس وجان خهی خلاق جان بخشا

خداوند خداوندان جهانبان جهان آرا

انجام :

ای زلف بروی دوست پیرایه شدی
تاج سرمه برتبه و پایه شدی
ای هند بروم آشنایی کردی
ای سایه بآفتاب همسایه شدی

٣٦٤٤

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۴ .
۱۳س۷×۱۴ ، ۱۶۰گ۱۲×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج ترياکی گردودرون مشکی.

بیان اوراد موظفه

دراین که وردها وذکرها راباید از شیخ راه وپیرآگاه ومرشد وقطب وصاحب نفس ماذون ازامام فرا گرفت وباجازهٔ مشایخ سلسلهٔ طریقت وامامان آنها را خواند و این «صحیفه» در «بیان اوراد موظفه» برای «یکی از فرزندان روحانی با توفیق» دردوقسم ساخته شده : «قسمی کهمنتج قرب نوافل و عروج بر معارج و منازل است و قسمی که درهنگام جمعیت‌واقبال وفرصت وفراغ بال بآن‌اشتغال‌بایدنمود» پس‌دوفصل درآن هست .

آغاز: هوالله المستعان بسمله الحمدلله الحلیم‌الکریم العلی‌العظیم . . . اما بعدچون مقتضای عبودیت حقیقی‌اشتغال قلب وقالب عبد است بعبادت معبود... وتوجه ظاهروباطن بطاعت مقصود ... چنانکه گوش ظاهروباطن او نشنود جز کلام‌حق‌را.

انجام : ببیان عقاید حقهٔ اسلامیه اشتغال نماید والحمدلله رب‌العالمین . . . الی یوم الدین .

٣٦٤٥

نستعلیق‌سدهٔ ۱۰و۱۱ ، مهرمحمدمورخ ۱۳۴۴ ومهرسهراب دارد ویادداشت ۷ج۱۳۶۹/۱،درهامش دربرخی جاها تصویردارد .
۱۵س۸×۱۵ ، ۱۴۸گ۱۴×۱۹ ، کاغذ سمرقندی - جلدتیماج سرخ ضربی مقوایی.

حیرةالابرار

ازمیرعلیشیر نوایی و نخستین مثنوی خمسهٔ او(ش۲۱۵۳) که در۸۸۸ساخته ونزدیك ۳۸۰۰ بیت است (منزوی ۲:۴۲ - ذریعه ۷:۱۲۵ - سپه ۲:۵۳۸-ریوس۲۹۲) درآن آمده :

نکته تاریخی که احسن ایدی　　سکیزوسکیزیوزوسکسن ایدی

آغاز:

بسم الله الرحمن الرحیم　　رشته غه‌چیکدی‌پنجه دریتیم
هردرآنکاجوهرجاندین‌قرون　　قیمت‌آراایکی‌جهابدین‌فزون

انجام :

حبیبان کز او قوسه بیر مقالات
نوایی سوز لری تا بغای نوایی
میدیم بار تو روز کیم کاتبی غه
عنایت بیرله قیلغای گردعایی

٣٦٤٦

نستعلیق ملاندرمحمدبن علی‌محمد بختیاری جیحون‌ایلی در۱صفر۱۲۵۸ .
۱۵س۷×۱۴ ، ۲۲۲گ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج ترياکی ضربی‌مقوایی.

جام گیتی نما

مثنوی وبفارسی ازواقفا و سر گذشت و سیرت نامهٔ پیامبراست ودرآن ازهاتفی وصاحب حملهٔ حیدری وسید قندرسکی (ص۱۱) یادشده‌است. درسفینهٔ محمود(ش۳۶۳۲ ص۱۰۴) ازنورالعین واقف پنجابی نام‌برده‌شده‌است. درآن آمده (ص۵) :

بگـو واقفا کیست این مقتدا　　که اوراشمرده‌است نعمت خدا

و (ص۱۰) :

زدم دامن عزم را بـرمیان　　که نظمی نمایم از آنها بیان
کنم نام آن «جام گیتی‌نما»　　نمایم در آن حال ارض وسما

در ص ۱۱ آمده :

ازان بحر درهای صدق و یقین　　برآورده در مدح یعسوب دین
مسما به «یعقوب نـامه» شده　　کزان خامه مشکین شمامه شده

آغاز: هذا کتاب جام گیتی‌نما . بسمله . وبه نستعین .

نخستین چه گردید جاری قلم　　بنـام جهان آفرین زد رقم
چه تهلیل بنـوشت نـام خدا　　زد هشت زبان قلم شد دوتـا

انجام :

هزاران درود و هـزار آفرین　　ابـر طیبین و ابر طـاهرین

۳۶۴۷

نسخ سدهٔ ۱۱و۱۲ ، عنوان ونشان شنگرف.

۱۱س۷×۱۱ ، ۱۱گ۷۹×۱۶ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج تریاکی مقوایی.

تصریف

در چند قسم وچند باب است وعنوان «قانون» هم دارد وجدولها ای نیز در آن هست وتنها درصرف افعال است .

آغاز: کتاب تصریف فارسی . بسمله حمدله ... این کتابی است دربیان صرف افعال وعلل آن بدان که جملهٔ افعال بردونوع است : ثلاثی ورباعی .

انجام : والنهی لاتقشعر (تم).

۳۶۴۸

نسخ ونستعلیق سدهٔ ۱۱ ، بادائره‌های مشجر سبز ومشکی وسرخ ، یادداشت ۱۲۶۰و۱۲۶۷دارددر پایان .

۲۵س۱۴×۲۳ ، ۳۷گ۲۹×۳۲ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی آراستهٔ مقوایی.

تحفهٔ سلیمانی

درشجرهٔ تاریخی پیامبران عبرانی وپیامبر اسلام ودوازده امام وخلفا وپادشاهان ایران (چهارطبقه پیش ازاسلام ویازده طبقه پس ازان) است تا شاه عباس بزرگ از طبقهٔ صفویان، شجرهٔ خاندان مغول وعثمانی تا سلطان عثمان خان هم در آن هست. رساله را مؤلف آن یوسف بن عبداللطیف درآغاز از روی «نسخه‌های فارسی» بنام سلطان سلیمان بن سلطان سلیم بترکی ساخته وبازرگانان آن را درشوال ۱۰۷۸ ازروم بایروان آورده بودند، یکی از پرورد گان خاندان صفی‌قلی‌خان آن را بنام شاه سلیمان صفوی بفارسی درآورده و«تحفهٔ سلیمانی» نامیده‌است. نام هرپیامبر وپادشاهی درهرشجره‌ای دردائره ایست وپهلوی آن سر گذشت او .

آغاز:

تیمنا بذکر من جری بامره القلم   و تبرکا باسم من ثبت بـه الرقم

حمد بی حد وثنای بی‌عد مرواجب‌الوجودی را سزد که بمدلول خمرت طینة آدم بیدی اربعین صباحا پر کارقدرت و ارادتش دائره وجود آدمی را از کتم عدم بصحیفهٔ شهود عالم انگاشته.

انجام: چون بسط کلام درین مقام موجب اطناب بود اختصاررفت.

۳۶۴۹

نستعلیق سدهٔ ۱۱و۱۲، عنوان ومتن نسخ درشت.

۱۶س۱۳×۲۱، ۱۰۰گ۲۰×۳۶، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج آریاکی ضربی.

شرح دیوان

شرحی است بفارسی بر دیوان منسوب بعلی ع ازیکی ازشاگردان نظام‌الدین عبدالحق وبنام سرکارفاین وقهستان امیرعلاءالدین سیدعلی، اوچندین بارهمین دیوان را نزد همین نظام‌الدین گذرانده و اجازهٔ خواندن ونوشتن آن را از او گرفته و لغات آنرا نزدش تصحیح کرده وباترجمهٔ روشن او این شرح رانوشته وازشرح قاضی میرحسین یزدی بهره برده ورباعیهایی که همین یزد درشرح خود آورده دراین شرح پس ازهربندی گنجانده است. متن اوهمان انوارالعقول است ومناجات علی که «سیدمرتضی» بترتیب تهجی گرد آورده است(دیباچه).عنوانها فارسی است وپس ازهربندی باعنوان «میفرماید» ترجمهٔ فارسی است گویا ازهمان عبدالحق وآنگاه پس ازعنوان «رباعیه» یك رباعی فارسی است گویا ازهمان میبدی یزدی.

آغاز: بسمله وبه‌نستعین فی التتمیم. الحمدلله العلی الکبیر المبین العالی المتعالی

الذی اعلی مراتب العباد بمتابعة نبیه وولیه الی اعلی علیین... مجامع محامد و ثنا وطوالع لوامع عزت و کبریا لایق است مرحضرت واجب‌الوجودی را... که بنی‌آدم را بشرف نطق ومزیت عقل... برگزید... امابعد نزد اکابر... مقرر... گشته که بعد از ادای واجبات اسلام... اطاعت و فرمان برداری فرزندان ایشان... واجب ولازم است.

انجام: واحذر مصاحبة اللئام فانهم... واذامنعت فسمهم منقع، میفرماید حذر کن از مصاحبت لئیمان ونا کسان که ایشان بازدارند از توصفای دوستی خودوآرایند خودرا، ایشان اهل محبت ودوستند مادام که خشنودداری ایشان را ازخودچیزی.

۳۶۵۰

نسخ سدهٔ ۹و۱۰، عنوان شنگرف، جدول شنگرف ولاجورد.

۱۷س۱۴×۳۰، ۲۶۴گ۱۸×۲۸، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج مشکی ضربی‌مقوایی.

نصیحت نامهٔ شاهی

از کمال‌الدین حسین بن حسن خوارزمی در گذشتهٔ ۸۳۳ که پس از ۸۲۹ بنام ابراهیم سلطان بن امیر کبیر ابوالفتح شاهملك نویان ساخته است دردومقاله: نخستین در یازده باب و دومی درنه باب (گ۱ر و ۷ر و۱۱پ و۱۴ر) (ذیل ریو ش ۱۴۹ ـ نشریه ۱۴: ۲۲۶) درآن یادشده ازبرخورد امام رازی بانجم‌الدین کبری درزمان علاءالدین خوارزمشاه در خوارزم (۴۷ر) وسفر مؤلف بدشت قبچاق و کشورهای همسایهٔ ایران بسفارت(۱۸۳ر) واز کنوز الحقایق فی رموزالدقایق خود او(۲۵۶ر) وتاریخ در گذشت امیر کبیر درشب دوشنبه ۸ ع۱/۸۲۹ (=رحمةالله علیه) دو روز پیش از تاریخ مرگ پیامبر، دعای امیرزاده ابراهیم سلطان وقصیده‌ای که خود مؤلف در مرثیهٔ پدر ومدح پسر سروده در اینجا هست (س۱۲ر۱۵پ) نام این دو درپایان هم هست.

آغاز افتاده: حسین بن حسن احسن‌الله‌الیه و غفر له ولوالدیه برضمیر منیر ارباب‌الباب وخاطر مستنیر اصحاب آداب هر اینه چون آفتاب جهان‌تاب روشن و پیدا و ظاهر وهویدا است .

انجام :

جان و دل مظهرش مست لقای ایزدی

از سر تو مباد کم سایهٔ مریم دوم

چنین است فهرست مطلبهای کتاب :

مقالهٔ اولی درفضائل امتثال اوامر الهی واجتناب از زواجرومناهی (۱٦ر) .

باب اول درفضائل معرفت باری وطریق اکتساب آن وسلوك راه عبودیت بقدر امکان (۱٦ر) .

باب دوم در فضائل علم وعقل وحسن‌نتایج این هردو (٦۷پ) .

باب سوم درتحریض برمصاحبت ابراروتحذیر ازمجالست اشرار (۱۱۱ر) .

باب چهارم‌درفضائل‌معدلت‌وراستی وبحال مظلومان وفقراء ومساکین‌پرداختن (۱۳۲ر) .

باب پنجم درفضائل تقوی که توشهٔ راه عقبی است (۱٥٥ر) .

باب ششم درفضائل محاسبهٔ اعمال ومراقبهٔ احوال خود (۱٦٥پ) .

باب هفتم دربیان فضایل تواضع ورذایل تکبر (۱۷٥پ) .

باب هشتم درفضایل حلم وحسن اخلاق .

باب نهم درفضایل علوهمت و رذایل دون همتی .

باب دهم درفضایل ترجیح حکم خدا برهوا واختیار دین بردنیا .

باب یازدهم در فضایل هشیاری و بیداری و اندیشه کردن از خوف خاتمت و حالت ملاقات باری (با بهای ۸ــ۱۱ افتاده میان برگهای ۱۷۹و۱۸۰) .

مقالهٔ دوم درآیین خدمت حضرت خاقانی ورعایت رسوم جهان بانی در نه باب (۱۸۰ر) .

باب اول درفضایل وفاداری وحق گزاری (۱۸۰ر) .

باب دوم درفضایل اطاعت فرمان پادشاهی (۱۹۳پ) .

باب سوم درفضایل حسن خدمت وشکر نعمت (۲۰٥ر) .

باب چهارم درفضایل اکتساب رضای والده ودعای خیربروالد (۲۲٤پ) .

باب پنجم درفواید دانستن مقادیر مردم وتنزیل هریك درمنزلش (۲۳۷ر) .

باب ششم در فضایل رضادادن بقضای الهی و دوام مصابرت در جریان احکام پادشاهی .

باب هفتم در منافع ارشاد ومرشد وعمل کردن بموجب علم .

باب هشتم درفضایل توکل باوجودحزم وآگاهی .

باب نهم درخاتمةالکتاب (از ۲٥۱ر ، میان برگهای ۲٥۰و۲٥۱ افتاده‌وبابهای ٦ــ۸ وآغاز باب ۹ درنسخه نیست) .

۲۶٥۱

نستعلیق روز آدینه ۱٥ج۱/۱۳۲۹ در ش۱ ، ودیگرشماره‌ها بهمین‌خط ، یادداشت تیموریاشا پسر نجفقلی‌خان مورخ شب دوشنبه ۲۹ج۲/۱۳۰۳ دارد (ص۱٥) .

۱۹س۷×۱٦ ، ۳۷۰گ۱۸×۲۹ ، کاغذ فرنگی ــ جلدترمه‌گرتیماج مشکی .

مجموعه

۱ــ لیلی ومجنون (۱ــ۱۱٦) از مکتبی شیرازی است .

۲ــ شکایت نامه یا درد دل عشاق (۳۱ــ٤۸ هامش) از شرر بیگدلی حسین‌بن

علی‌بن لطفعلی آذر در گذشتهٔ درقم بسال ١٢٤٨ (ذریعه٩:٥٠٩)؛ در آن از ورزشخانه یاد شده است.

٣ـ دیوان (ص٧٦ـ٩٥ هامش و١١٨ ـ ١٣٧ متن دربرخی جاها) از میرزامهر علی چاکر.

٤ـ ساقی‌نامهٔ امیدی (١٢٣ـ١٢٧ هامش).

٥ـ جنگ (هامش ١ ـ ١٣٨ وبرخی جاها درمتن) شعرهای : قاآنی ، جامی ، عاشق سپاهانی ، اشرف ، مصاحب نایینی درپاسخ سوزنی ، کلیم ، ناصح ، نیازی، خرم ، چاکر میرزا مهرعلی ، مهدی بیك اسیر ، دیوانه ، سعدی ، حافظ ، عصمت بخارایی ، فضولی، ناصرخسرو ، خیالی ، عرفی.

٣٦٥٢

نستعلیق جعفربن حاجی حسین دیلمانی در سدهٔ ١١ ، عنوان و نشان شنگرف ، جدول لاجورد وشنگرف ، شعرهای فارسی درآغاز وانجام نسخه هست ، یادداشت ٣ شوال ١٣٦١ دارد.
١٨س ١١×٢٤ ، ١٨٦گ ١٨×٣٤ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدمقوای زرد عطف تیماج مشکی.

مجلس آرا

دراخلاق مذهبی بفارسی درچهل مجلس ازمحمد محسن شیرازی وترجمهٔ فارسی «حکایات ووقایع غریبهٔ زمان بنی اسرائیل» که «علی‌بن مبفری» گردآورده و«هرقصه وحکایتی را رمز واشاره باخلاق حمیده و ذمیمه ذکر فرموده» با چهل حدیث نبوی هریکی پیش از یکی از چهل مجلس (ص٢و٣) واین «مجموعهٔ مکارم‌اخلاق» درزمان شاه سلیمان صفوی وبنام امام ویردی بیگا ساخته شده است (ص٥ـ٨).

چنین است فهرست آن:

مجلس بیست‌ویکم : دربیان آنکه منع زکوة موجب خسران آخرت است .

مجلس بیست‌ودوم : دربیان آنکه بنده بسبب افعال حسنه وصلاح بهدایت الهی میرسد وبسبب اعمال سیئهٔ درضلالت میماند .

مجلس بیست وسیم دربیان آنکه حق تعالی درقیامت بتفضل عمل میفرماید.

مجلس بیست و چهارم : دربیان آنکه ظلم بر مظلوم موجب خسران آخرت است .

مجلس بیست وپنجم : دربیان آنکه اعمال دردنیا مجسم می‌شود .

مجلس بیست‌وششم : دربیان آنکه خیانت حق شوهروتهمت گفتن موجب‌دخول درنارا‌ست.

مجلس بیست وهفتم : دربیان آنکه احیاء اموات دردنیا دلیل رجعت است .

مجلس بیست و هشتم : در بیان آنکه رد سائل نمودن موجب سلب نعمت و پریشانی است .

مجلس بیست ونهم : دربیان آنکه رحم برحیوانات موجب ثواب آخرت‌ونعمت دنیا می‌شود .

مجلس سی‌ام : دربیان آنکه‌اجرای‌شرع پیغمبران برحیوانات می‌شود.

مجلس سی‌ویکم : دربیان آنکه تهمت در حق شخصی موجب رسوایی و عقاب آخرت است .

مجلس سی‌ودوم : دربیان استدراج .

مجلس سی و سیم : در بیان آنکه عبادت از روی اخلاص موجب رفع عذاب میگردد .

مجلس سی‌وچهارم : دربیان آنکه پیروی ناموس مردم موجب رسوایی دنیا و عذاب آخرت است .

مجلس سی‌وپنجم : دربیان آنکه شخص بسبب صلاح مستحق بهشت می‌شود و بسبب کفر وضلالت‌بجهنم میرسد .

مجلس سی‌وششم : دربیان آنکه ایمان از روی یقین سبب هدایت جمعی‌میشود.

مجلس سی‌وهفتم : دریقین واطمینان .

مجلس سی‌وهشتم : دربیان اثبات حشرونشر .

مجلس سی‌ونهم : دربیان آنکه بعدن هرعسری یسری است .

مجلس چهلم : دربیان [آنکه] اعتقاد درتوحید وعبادت از روی یقین موجب کرامت میگردد .

آغاز: بسمله . حمدبی‌حد ومدح بی‌عد مبدعی را سزا است که عقول مجرده و نفوس قدسیه راواسطه‌درایجادعالم‌ساخت واغراض متنوعه عالم کون وفسادراپرداخت.

انجام : وثواب اخروی رسندآمین یارب‌العالمین.

۲۶۵۳

نستعلیق خوش سدهٔ ۱۰و۹ ، عنوان شنگرف ولاجورد وزر ، جدول زرولاجورد ، سرلوح‌زیبا بلاجورد وزروسرخ .

۲۱س۹×۱۷، ۴۲۶گ۱۵×۲۴ ، کاغذسمرقندی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌زرکوب.

مجموعه

۱ـ دیوان (متن) ازامیرخسرو دهلوی (ذریعه ۹ : ۲۹۳) نزدیک ۱۷۸۰۰ بیت وغزل است بترتیب تهجی باتعیین بحرآنها وباتخلص«خسرو» ورباعی باچند غزلی در آغاز باقافیه‌های دیگر درتوحید ومنقبت وچند قصیده درپایان .

۲ـ رباعیات (هامش ۷۳٤ـ۸۰۲) ازخیام در۳۳۰بند .

۳۶۵۴

نسخ علی عسکر بن مؤمن تولمی برای آقامحمدعلی پسر حاجی حسین رشتی در ۱۳۳۳ - ۱۳۳۴، در ۱۶ پ یك رباعی بخواهش ملااحمد مانكدهی نوشته شده ، عنوان شنگرف ، ش۳٦ نستعلیق ریز ۱۳۸٦، جدول سرخ و آبی ، در پنج صفحهٔ آغاز نسخه وشماره نشده سرگذشت سیدمحمد نوربخش ومیر سید علی همدانی است از كتابها مانند مجالس المؤمنین وطرایق الحقائق وتذكرهٔ مرید سمرقندی و مورخ ۳۰ ذی قعده ۱۳۳۳ ، یادداشت ۱۳۸۸ دارد .

۲۹ س ۱۳×۲۳ ، ۱۸۰ گ ۲۱×۳۰ ، كاغذ فرنگی - جلد تیماج مشكی ضربی ترنجی مقوایی.

مجموعه

۱- مرآت التائبین (۱ پ - ۱٦ پ) ازمیر سیدعلی همدانی درچهارباب: حقیقت توبه ، آنچه توبه ازوی واجب است وصغائر و كبائر ، شرایط توبه و تكفیر گناهان و تدارك مظالم ، باعثهٔ تائب بر توبه وعلاج و حل عقدهٔ اصرار (دیباچه) .

آغاز: حمد وثنای نامتناهی حضرت حكیمی راكه حقایق آثار تریاق توبه را سبب شفای بیماران سموم معاصی گردانید .

انجام : محروم نگرداند نسئل الله الكریم ... ان یرینا مكائد النفس ... انه قریب مجیب والحمدلله وحده والسلام علی من اتبع الهدی .

۲- رسالهٔ عقلیه (۱۷ر-۲۱ر) ازهمو درسه باب بفارسی (ش ۳۲۵۸/۸ - طوس ٤ : ۱۳٦) .

۳- رسالهٔ طائفانیه (۲۱ پ - ۲۵ ر) بعربی از همو در احوال و مقامات طائفهٔ عارفان وفضل فقر وحالات فقرا ودرپایان آن مشیخهٔ او هست از نجم الدین محمد بن احمد اذكانی اسفراینی تابرسد بامیرمؤمنان علی .

آغاز: بسمله . و به نستعین . الحمدلله الملك الحمید ذی العرش المجید فعال لما یرید الذی اخرج الخلق من مضیق العدم الی فضاء الوجود ... امابعد فقد سالتنی ... ان اكتب لك ماینبهك من سنة الغفلة ویحذرك الوقوع فی تیه الحیرة .

انجام : وهوصحب اباه الامام الوصی...علی بن ابیطالب ... والحمدلله رب العالمین والحمدلله وحده والسلام علی من اتبع الهدی .

٤- شرح «كنت كنزاً مخفیاً » (۲۵ ر و پ) تفسیر این حدیث است بچهار وجه (ف ٤٦۹) .

آغاز: اعلم وفقك الله لما تبتغی وترضی ان بعض اهل العلم اورد علی هذا الحدیث القدسی ... اشكالا عظیما .

انجام : سببا للظهور والادراك والله اعلم بالحقائق .

۵- العوالم الخمس الكلیة (۲۵ پ - ۲٦ر) .

آغاز: اقول : وروح القدس ینفث فی نفسی - فان وجود الحق من عدد خمس . اعلم ان العوالم الكلیة خمس .

انجام : بحرمة كمل اولیائه من الاقطاب والافراد .

٦- رساله درمعرفت نفس (۲٦ر-۲۷ر) ازمولانا برهان بغدادی (ش ۳۲۵۸/۳) در شرح حدیث علی «من عرف نفسه فقد عرف ربه » وعالم صغیر و كبیر وتفسیر مانند بست بر رسالهٔ پیش .

آغاز: همین معانی مولانا برهان بغدادی ... پارسی ساخته اند . بسمله ... رب یسر ولاتعسر شكر وثنای آن خدایی راكه وجود انسان كامل را مظهر هو غیبیه ومجمع صفات گردانید.

انجام : وحال مقتضی اطناب نیست والحمدلله وحده والسلام علی من اتبع الهدی.

۷- مكارم الاخلاق (۲۷ر-۲۸پ) ازسیدمحمد نوربخش (۷۹٦-۸٦۹) در اخلاق بروش عرفانی .

آغاز: شکر وسپاس حکیمی را که لطایف ملکوتی را بکثایف ملکی ممترج گردانید جهت تکمیل مراتب عرفان.

انجام: وبشراب تجلیات صاحب غبوق وصبوح گردد انه قریب مجیب والحمدلله وحده والسلام علی من اتبع الهدی.

۸ـ نامهٔ بامیر کیا (۲۸ پ ـ ۲۹ر) ازهمو درپاسخ کار کیا امیر کیادراعتباری ونسبی بودن قدم و حدوث.

آغاز: درجواب سؤال امیر کیا ازمنشآت حضرت امام ع بسمله ... نسیمی که ازحضرت لاهوت برمیادین جبروت وبساتین جبروت میوزد.

انجام: حضرت الله تعالی ببر کات انفاس شریفهٔ اولیا شکوك وشبهات اذ کیا بیقین مبدل گرداناد بحرمة کمل اولیائه من الاقطاب والافراد.

۹ـ نامهٔ بوزیر (۲۹ر ـ ۳۰ر) ازهمودر کشف وریاضت.

آغاز: جواب وزیرمن منشآت حضرت نوربخش ... بسمله ... جناب وزارت پناه ... بسلام مخصوص است.

انجام: حضرت فیاض... وعاء قلب سلیم آنجناب را از انوارحقایق ممتلی گرداناد بحرمة کمل اولیائه من الاقطاب والافراد.

۱۰ـ تفسیر آیت «فمن کان یرجولقاء ربه فلیعمل عملاصالحا» (۳۰ر ـ ۳۰پ) از همو.

آغاز: فی بیان هذه الآیة من کلام حضرته ایضا ... فمن کان یرجو. بسمله ... فمن کان لقاء ربه فلیعمل عملا صالحا ولا یشرك بعبادة ربه احدا، مؤمنان همه لقاء ربه معتقدند شیعهٔ اثناعشروشیعهٔ زیدیه ومعتزله لقا راروزقیامت پنداشته اند.

انجام: چوصحبت یافتی اهل وفاباش.

۱۱ـ شرح حدیث العماء (۳۰پ) از همو و جز آنچه از جامی دانسته شده است (ف۴۵۴).

آغاز: فی بیان هذا الحدیث من کلام حضرته ... بسمله ... سئل رسول الله ... این کان ربنا قبل ان یخلق الخلق فقال ... فی عماء مافوقه هواء ترجمهٔ این حدیث آنست.

انجام: حضرت الله ... ببر کات انفاس شریفهٔ محققان مکاشف اهل تقلید را بسرچشمهٔ تحقیق برساند بحرمة کمل اولیائه من الاقطاب والافراد.

۱۲ـ نامهٔ بمولانا حسن کرد (۳۰ پ ـ ۳۱پ) ازهمو دربارهٔ وجود مطلق.

آغاز: سواد مکتوب که همان حضرت، بمولانا حسن کرد نوشته اند این است بسمله ... جناب مولوی شیخ الاسلام ... مولانا حسن ... بسلام ودعامخصوص است.

انجام: عاقبت محمودباد بحرمة کمل اولیائه من الاقطاب والافراد.

۱۳ـ نامهٔ بحکیم (۳۱ پ ـ ۳۳ر) ازهمو درنفس وروح

آغاز: جواب مکتوب حکیم ازتألیفات حضرت امام العالم والغوث الاعظم امیر سیدمحمد نوربخش (ع) بسمله ... آفتاب عنایت از فلك ولایت وبرج هدایت بر اراضی قلوب مستعدان قبول افیاض حکمت ودرایت خاصه بر بستان روح آباد قلب سلیم جناب حکمت پناه ملك الحکماء مقبول الاولیاء تابنده باد.

انجام: حضرت الله تعالی توفیق تحقیق معانی ... رفیق گرداناد بحرمة کمل اولیائه من الاقطاب والافراد.

۱۴ـ نامهٔ بعلاء الدوله (۳۳ر ـ ۳۴پ) ازهمو، این یکی جز علاء الدولهٔ سمنانی (۶۵۹ـ۷۳۶) است، درسر گذشت سمنانی ص۷۱ آمده که نوربخش در خرقه پوشی بسه واسطه شاگرد همین سمنانی است.

آغاز: سواد مکتوب حضرت امام العالم والغوث الاعظم امیرسیدمحمدنوربخش که بعلاء الدوله فرستاد. بسمله ... ظل ظلیل همای همایون همت عالیهٔ امام العالمین

چتر دولت افتخار خواقین امیر علاءالدولة والدین باد.

انجام: توفیق سعادت صحت و دولت ملازمت که مورث کمال عرفان است محقق باد بحرمة کمل اولیائه من الاقطاب والافراد.

۱۵ـ رسالهٔ نوریه (۳۴ پ ـ ۴۵ پ) از همو (طوس ۴ : ۳۱۵) در پاسخ پرسش شیخ شهاب الدین سهروردی از انوار، همان رسالهٔ انوار که از سیدعلی همدانی دانسته شده است (ش ۳۲۵۸/۵).

آغاز: رسالهٔ نوریه ازمصنفات .. امیر سیدمحمدنوربخش ... بسمله وبه نستعین حمد بی‌چد وغایت وثنای بی‌عدونهایت حضرت مطلقهٔ نورالانوار که جمیع عقول ونفوس... خاک عکوس اشعهٔ سبحات جمال اواست.

انجام: وجمیع عارفان رامظهر کشف وعیان گرداناد بحرمة کمل اولیائه من الاقطاب والافراد.

۱۶ـ نامهٔ کمال الدین عبدالرزاق کاشانی بعلاء الدوله سمنانی (۴۵پ-۴۷پ).

۱۷ـ پاسخ علاءالدوله سمنانی بهمین نامهٔ کاشانی (۴۷پ-۴۹ر).

۱۸ـ رسالة السائر الحائر الواجد الی الساتر الواحد الماجد (۴۹ر ـ ۵۳ر) از نجم الدین طامه کبری احمدبن عمر بکری خیوقی در ترجمهٔ فارسی «رسالة الهائم الخائف من لومة اللائم الطالب بقلبه الهارب بقالبه» خود او بزبان تازی (مجلس ۲: ۳۵۴) در ده شرط راه رفتن وسلوک (عنوان ـ دیباچه ـ دیباچهٔ فریتزمایر برفوایح الجمال بآلمانی ص ۴۸ و ۵۱ چاپ ۱۹۵۷ ویسبادن)

آغاز: سپاس خداوندی‌را که خلق را ازعدم بوجود آورد وبعضی خلق‌را بر بعضی تفضیل کرد.

انجام: واز مشغلهٔ ایشان فارغ باشد والسلام والحمدلله رب العالمین وصلی الله علی محمد وآله اجمعین.

۱۹ـ رسالة العاشق (۵۳ پ ـ ۵۴ مکرر ر) از شیخ نجم الدین ابی بکر عبدالله بن محمد اسدی دایهٔ رازی در شرح سخن ابوالحسن خرقانی: «الصوفی غیر مخلوق» بعربی.

آغاز: بسمله. وبه نستعین الحمدلله الواحد الاحد القدیم الوهاب الصمد الکریم.. اما بعد فقد التمس منی بعض من الزمتنی حقوقه اجابته فی اسعاف ملتمسه.

انجام: اکثر من ان یحصی و بعد فاقتصرنا علی هذا المقدار و الحمدلله رب العالمین .. ونعم النصیر.

۲۰ـ معیار الصدق فی کمال العقل والعشق (۵۴ مکرر ر ـ ۶۲ر) ازهمو بفارسی (مجلس ۲: ۳۵۵ ش ۵۹۸/۴) شعرفارسی فارسی باتخلص «نجما» در پایان هست وچهار عنوان فصل دارد.

آغاز: بسمله. وبه نستعین. حمد و ثنا وآفرین بی منتها آفریدگاری را که بتدبیر حکمت ازلی و تاثیر قدرت لم یزلی از نابود محض بود دو عالم غیب و شهادت پیدا کرد.

انجام: قدم درین بادیهٔ بی‌پایان از سر اعتقاد باید نهاد تابو که بمقصود ومقصود توان رسید وفقنا الله و ایاکم سلوک سبیل الرشاد ورزقنا الاستقامة علی قدم السداد فی متابعة سیدالانبیاء محمدالمصطفی صلی الله علیه وآله ... کثیرا کثیرا.

۲۱ـ گلشن راز (۶۳ ر ـ ۷۳ر) از شبستری با بندی از اسیری درستایش آن.

۲۲ـ شیروشکر (۶۴ ر ـ ۶۶ پ هامش) ازشیخ بهایی.

۲۳ـ تفسیرسورة الفاتحه (۷۳ ر ـ ۷۶ پ) ازشبستری.

آغاز: بسمله. به نستعین. الحمدلله رب العالمین... الضالین بدانکه حمد و شکر هرچیزی بقدر شناختن ودانستن آن چیزاست.

انجام: وبصحبت سالکان باسخاوت و کاملان با کرامت برساناد بحق محمد

وآله الامجاد واصحابه وخواص العباد تم الکلام والسلام علی من استمع . . . واکتسب سداد الاسلام .

۲٤ـ رسالهٔ معراجیه باشرح و کیفیت معراج (۷٦ پ ـ ۸۱ ر) گویا ازهمو .

آغاز: بسمله . وبه نستعین الحمدلله رب العالمین . . . امابعد ای طالب طریق یقین که یکی از برادران دین از یك برادر فقیر مسکین ازمعراج حضرت رسالت ... سؤال نمود .

انجام: ومعتقدان ارباب صفا ومریدان اولیاباد بحرمة محمد وآله الامجاد .. وخواص العباد .

۲٥ـ مرصادالعباد (۸۱ ر ـ ۱۷۵ ر) ازشیخ نجم الدین دایهٔ رازی .

۲٦ـ الاصول العشرة یا رسالة فی اقرب الطرق الی الله (۱۷۵ ر ـ ۱۷٦ ر) ازشیخ نجم الدین طامهٔ کبری خیوقی .

۳۶۵۵

نستعلیق وشکسته درمتن وهامش مورخ روزدوشنبه وروزسه‌شنبه ج ۱ ر ۱۲۱۹ (گ ۲۱ ر و ۲۹ پ)، عنوان شنگرف ، برگها ۱ـ۸ و ۱۴ـ۱۹ افتاده ، کاغذ وصالی‌شده .

۲۵ س ۱۱×۱۹ ، ۴۴گ ۲۲×۲۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلدپارچهٔ مقوایی عطف وگوشه‌ها تیماج سرخ .

جنگ

شعرهای : سعدی شیرازی ۸ ر ، جامی ۱۳ ر ، وحشی ۲۰ ر ، مهدی بیك شقاقی ۲۱ ر ، محتشم کاشی ۲۱ ر ، ابراهیم خان ۲۱ پ ، میر سید محمد مشتاق ۲٦ پ ، میرزا محمد تقی حسرت همدانی ۲۹ پ ، آقا محمد عاشق ۳۰ ر ، رفیق ۳۱ پ ، شرف الدین علی یزدی ۳۳ ر ، ملامحمدحسین مشهور ۳۳ ر ، محمدقلی سلیم شاملوی ترکمان ۳۳ پ ، شرف ۳۵ ر ، صفی قلی بیك دیوانه ۳۷ ر ، نسوری ۳۸ پ ، علیخان بیك کوکب ۳۹ پ ، میرزا عبدالمجید قریبی ۳۹ پ ، طرزی افشار ٤۲ پ ، ابوطالب کلیم همدانی ٤۳ ر ، حافظ ٤۰ ر و ٤٤ ر .

۳۶۵۶

۳۵۵۶

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، هفت شکل وتصویرطبی شنگرف ومشکی در گ ۱۳ پ ۱۹ پ ۲۴ پ ۲۷ پ ۳۸ پ ۳۹ ر ۴۰ ر هست .

۲۱ س ۱۲×۲۰ ، ۳۹گ ۱۹×۲۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج ضربی زرکوب درون سرخ .

تشریح الابدان

از منصوربن محمدبن احمد که بنام امیرزاده ضیاءالسلطنه پیرمحمدبهادرخان ساخته است ودرآن یك مقدمه (تقسیمات اعضا) است و پنج مقاله :

۱ـ درذکر عظام وآنچه متعلق است بدو .

۲ـ درذکر عصب واقسام او .

۳ـ درذکر عضل و کیفیت حدوث او .

٤ـ دربحث اورده وشعب او .

٥ـ درذکر شرائین وانواع آن .

خاتمه دراعضای مرکبه و کیفیت تولد جنین (ف ۷۳۹) .

۳۶۵۷

نسخ سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف .

۱۲ س ۸×۱۴ ، ۳۹گ ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ ضربی مقوایی .

رسالة الابراد

ازمحمدعلی طبیب بن نظام طبیب بن محمد علی بن طبیب بن خضر علی طبیب بن

زین العابدین طبیب مازندرانی شاگرد حاجی میرزا بابای ملك الاطباء محمد تقی شیرازی و معاصر ناصرالدینشاه در رد بر سخن کلیزر فرانسوی که در بارهٔ کزاز و بیماریهای عصبی بر خلاف رای ابقراط گفته بود دریك مقدمه و نه فصل ویك خاتمه بنام «آقای حکیم باشی» (دیباچه وپایان رساله).

آغاز: بسمله . سبحانك یا حافظ صحة النفوس والابدان ویامزیل علة العصیان .

انجام : اعصمنا من الخطاء والزلل والنسیان والخلل بمحمد و آله اجمعین و صلی الله علی محمد وآله الطیبین الطاهرین.

۳۶۵۸

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان زرین ، جدول زر ولاجورد.
۳۴س۱۲×۱۶ ، ۲۱۸گ۱۷×۲۳، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج ضربی‌مقوایی.

سیف النبوة یا مشهدالشهدا

نظم روضة الشهداء کاشفی است از حسین ندایی یزدی (تحفهٔ سامی ۱۵۰) در سر گذشت پیامبران و تاریخ اسلام وسر گذشت امامان تاحسین بن علی و سو گواری بر خاندان پیامبر باعباراتی شیوا بوزن مثنوی و عنوانهای آن هم بنظم است در آن آمده :

برندایی ره نجات نمای   بمناجات در برو بگشای
زد بداما نشان ندایی دست   درطلبشان دمی زپا ننشست

دربارهٔ خوابی که دیده میگوید :

ازقضا درمیان کوچه زغیب   سیدی شد دچارمن بی‌عیب
میر اعظم نصیر دین هادی   سرو بـاغ نبی ز آزادی

نیز:

گشت آن نامه همچوماه تمام   کرد سیف النبوه چرخش نام
کردم آن را بنـام پادشهی   که شکسته بحمله ای سپهی
حیدر عهد شاه   اسمعیل   که‌چواوبت‌شکن‌ندیده‌خلیل

....

چون بالهام در خفی و جلی   قصـهٔ مقتـل حسین علـی
شد حواله مراچه‌زهره که من   ننهم همچو خامه سر بسخن
هست این خلعت امام حسین   که بمن داده بهرزینت وزین

....

دوخت شاه شهید خلعت آل   برقد من زبعد نهصد سال

....

شد چوذکر شهادت سعدا   نهمش نـام مشهد الشهدا

....

گشته همنام شاهزاده حسین   داده نامش بنامهـا زان زین
شد سعادت قـرینش از سعدا   که نوشته است روضة الشهدا

....

اوچو ده‌در دربن‌سراچه گشود   من کی ابواب او کنم مسدود
لیك دیباچه سازم ایـوانش   بگذرانم ز کاخ کیوانش
هردر ساده کو نشانده بکار   کلك‌من‌سازدش‌به‌نقش‌ونگار
باب اول بـلای خیل رسل   که بشرع اند هادیان سبل

باب ثانی جفای خیل قریش … کـه نمودند بـا محمد طیش

سومین بـاب در وفـات رسول … که به جنت چگونه یافت‌وصول

بـاب چارم ولادت زهـراست … حال دنیا و رفتن عقبا است

باب پنجم حکایت کرار … موت و مولود آن شه ابرار

ششمین بـاب فصل میر زمن … موت و مولود شاهزاده حسن

باب هفتم مناقب آن شاه … که چنینش نهاده نـام آله

باب هشتم حدیث قتل عقیل … قتل فرزند های او بـی قیل

نهمین باب در شهـادت شاه … جنگ وقتل سپاهش‌ازبدخواه

دهمین باب آنچه شد واقع … بعد حرب از مخالف و تابع

کرد کارا بحق تـام حسین … که‌بعرش‌است‌وفرش‌زینت‌وزین

که بود نام میرزا بی نام (؟) … زیب این نامه تـا بروز قیام

آغاز:

این سرنامهٔ خطبه و تحمید است … این روضهٔ قدس‌ومشهد توحیداست

این شرح و بیان عالم تفرید است … این ترك دل وجان تن تجرید است

ای زمین مشهد شهیدانت … آسمان معبـد سعیـدانت

کشتگانت بکربلای جهـان … گشته عید وصال را قربان

انجام:

که چوآب وهوا کند یاریش … ببرد خستگـی و بیماریش

درعنوان:

این مرهم ریشست که‌آن شیر ژیان

مجروح‌برون رفت چوازپیش‌سگان

حق هم بعقوبات چه فاش و چه نهان

کم ساخت چگونه نامشان همچونشان

۳۶۵۹

نستعلیق روز چهارشنبه ۲۳شوال ، عنوان شنگرف ، در۳۶۰ ص ، نسخه از آغاز افتاده درچند سطری پیش از عنوان «ذکرشیث‌بن‌آدم» .

۱۹س‌۱۱×۲۱ ، ۱۸۱گ۱۸×۲۸ ، کاغذ ـ جلدتیماج مشکی مقوایی.

روضة اولی الالباب فی تواریخ الاکابر والانساب

از مولی فخرالدین ابوسلیمان داودبن ابی الفضل تاج الـدین محمدبن داود بناکتی در گذشته ۷۳۰ که در۷۱۷ (س۴) بنام سلطان ابوسعید بهادرخان آغاز کرده و میرسد بتاریخ اولجایتو (۷۱۸)، درخود آن از « فخربناکت » درستایشی که برای غازان سروده است یاد کرده . او آن را از روی جامع‌التواریخ رشیدی ساخته است . کتاب‌درتاریخ‌پیامبران وشاهان‌عبرانی‌وپادشاهان ایران‌وروم وتاریخ‌هندوفرمانروایان مغول است (استوری ۱ : ۷۹ : ۱۲۳۲ ـ چلبی ـ ذریعه ۱۱ : ۲۹۰ ـ مجلس ۲ : ۱۴۱)

۳۶۶۰

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۱ گویا از «علی‌رضا» نامی‌که شعری ازخود «ازجنون عاقلی افسرده‌شد نرم‌حیات‌ـ‌مجلس‌ماتیره ازروی‌بداندیشست وبس» با عنوان «لمحرره علی‌رضا» درص۱۳۹ نوشته‌نیزشعری دیگر گویا ازهمو «چو آتشی گشته‌ام دلگرم‌هرخار‌ـ که‌بامردم‌چوخاکم‌باددردست» باعنوان «لراقمه» درص۱۳۸ ، آغازافتاده انجام ناقص ، نسخه «فصل اول درمعرفت موضوع ومبادی» ازمقالهٔ نخستین اخلاق ناصری است تااندکی از«مقالت دوم درتدبیرمنازل» (ص ۱۱ ـ ۱۳۵ چاپ۱۲۶۷ بمبئی) درهامش شعرهای‌فارسی است ازعرفی وثنائی وظهوری ورضی نیشابوری وآصفی وطالب‌رکنا وسعدی و «لراقمه» و «لمحرره علی‌رضا» (ص ۱۲۸ و۱۳۹) وملاوحشی وشیخ‌نظامی ولسانی‌وملازوقی وشفایی وفضولی‌وبندی بعربی در پایان آن.

۱۸س‌۵×۱۴ ، ۶۲گ۹×۱۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی‌مقوایی‌گرد وعطف سبز

اخلاق ناصری

از خواجه طوسی است .

٣٦٦١

شکسته نستعلیق کاظم بن عنایت الله درروز پنجشنبه ١٨ع١٢٢٠/٢ .
١۴س ٩×١٥ ، ٦٠گ ١٥×٢٠ ، کاغذ فرنگی - جلدمقوا .

الاربعینات لکشف الانوار القدسیات

ازقاضی سعیدقمی است(مجلس۲:۱۲ ٤ـف ۲۱۲٤)وشامل این رساله‌هادراین نسخه :

١ـ الاشارة والبشارة (٤ر ـ٦پ) .

٢ـ الفوائد الرضوية (٦پ ـ١٧ر) (طوس٥:١٣٨) .

٣ـ مرقات الاسرار ومعراج الانوار (١٧ر ـ٢٦ر) .

٤ـ النفحات الالهية والجواهر الالهامية (٢٦ر ـ٢٨پ) .

٥ـ الانوار القدسية فی تحقيق الهيولى والصورة والنفس (٢٨پ ـ٣٣ر) .

٦ـ المقصد الاسنى (٣٣ر ـ٣٥پ) .

٧ـ الحديقة الوردية فى تحقيق السوانح المعراجية (٣٥ پ ـ ٣٩پ) .

٨ـ الطلائع والبوارق (٣٩پ ـ٦٠ر) .

٣٦٦٢

نستعلیق سیدشریف لاهجانی در ج١٢٢٨/١ در ش١ ، مورخ روز پنجشنبه ١٢٢٨/٢ع٦ ، با عنوان
شنگرف وحاشیه «منه ره» درش٢ .

٢٢س ٩×١٦ ، ١١١گ ١٥×٢٠ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی .

مجموعه

١ـ تعليقات اثولوجيا (٢ پ ـ ٤٤ر) از قاضی محمد سعید قمی است(ف٢٠٨) .

٢ـ مصابيح الهدى ومفاتيح المنى (٤٥ پ ـ ١١١ر) ازمولاناحسن بن عبدالرزاق لاهیجی که دریك مقدمه دردومطلب ودوباب است. درنسخهٔ ما باب دوم نیست. عنوانهای بندها «مصباح» است . درفهرست سپه (٢٠:١) ازاین کتاب یاد شده است . او در آن در پایان ازحدوث دهری میرداماد خرده گرفته است . سرگذشت لاهیجی درذریعه(٢٤٥:٩) آمده ونصرابادی (ص١٥٧) دربارهٔ اومیگوید که « تصوف راباحکمت مربوط ساخته» است . چند رساله‌ای ازاودرمجموعه‌های ش٢٢٦٧و٢٤٩٥ ماهست.

چنین است فهرست مطلبها :

المقدمة فی تقديم مايجب تقديمه وهومطلبان :

المطلب الاول فی کشف الغطاء عن حقيقة هذا العلم وبيان نسبته الى الدين القويم.

المطلب الثانی فيما يتعلق بموضوع هذا العلم وتعيين فنونه .

الباب الاول فی فن تقاسيم الوجود وهويفتتح بخمس مفاتيح .

المفتاح الاول فی العلة والمعلول .

المفتاح الثانی فی الواجب والممكن وحصر المقولات فی الجوهر والعرض .

المفتاح الثالث فی المعقول الاول والثانی والكلی والجزئی.

المفتاح الرابع فی الوجود والمهية و جعلهما .

المفتاح الخامس فی اقسام الوحدة والكثرة وفی اقسام التقابل و فی اقسام السبق وفی الحدوث والقدم

آغاز: بسمله . سبحانك اللهم يامن دلنا على ذاته بذاته وبحكمته على صفاته وتنزه عن مشابهة مخلوقاته.. امابعدواعلموا ايها المتفقدون طريق السدادوالمسترشدون

لسبيل الرشاد ... فعزمت عليه ... واخذت فى هذا الكتاب مودعا فيه من المقاصد . . . وسميته مصابيح الهدى ومفاتيح المنى ورتبته على ثلثة ابواب بعد مقدمة و ثانيته الثقة(؟) فى الفاتحة و الخاتمة .

انجـام: فقد علمت حال الخجة[هذا] آخرما اوردنامن الكلام فى الباب الاول فى فن التقاسيم والحمدلله اولا وآخرا .

٣٦٦٣

نسخ سدهٔ ١١ ، عنوان درشت تر ، حاشیه دارد با نشان «منه» ، در١١١ص، ٢٤س ٨×١۴ ، ١۴٣٫٥٦×١٩، کاغذ سپاهانی ـ جلدمقوا عطف تیماج سرخ.

الاقطاب الفقهية على مذهب الامامية

ازابن ابی‌جمهور احسایی که پس از غوالی اللئالی در٩٠١ ساخته‌است(دیباچه ـذریعه٢:٢٧٣)عنوانها قطب است ، درقواعد کلی فقه است وبسیارسودمند ومستدل.

آغاز: بسمله . وبه‌نستعین . الهناهب لنا من عطائك مايكون سببالرضاك وانح لنا من نفحات جودك مايوصلنا الى خشيتك وتقواك .

انجام : والا كانت قسمته اختيارية (تمت الاقطاب بعون الله الملك الوهاب.)

٣٦٦٤

نستعلیق سدهٔ ٩و١٠ ، شعرها وعنوان ونشان شنگرف ، صفحهٔ آخر نونویس . ٢٥س ٨×٢٥ ، ١٩۴ص١۴٫٣×٢٠ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی.

مشارق الدرارى الزهر فى كشف حقايق نظم الدر

شرحی است بر تائیهٔ ابن فارض از سعدالدین سعید فرغانی شاگرد صدر الدین ابوالمعالی محمدبن اسحق بن محمدبن یوسف بن علی قونوی که بنام نظام الملك پروانه

بیکی ابو المعالی معین الدین سلیمان بن علی کشته شده در٦٧٦ ساخته‌است باستایشی که استاد قونوی ازاین شرح کرده ودر آن ازسال ٦٣٠ یادنموده است (دیباچه ص٣ و٤و٣٩و٤٠ ـ نفحات جامی ـ تاریخ ابن الفوطی یاالحوادث الجامعة ص٦٧٦)دیباچهٔ شارح درص١ـ٤٠ وشرح تائیه در ص٤٣ـ٣٨٤ است .

آغاز: بسمله . ربناعليك توكلنا و اليك انبنا و اليك المصيررب يسر وتمم بالخير حمد وسپاس بی‌حد سزای ذات خداییست که سلطان عزت ووحدتش بصمصام بران غیرت نام ونشان غیریت را قطع ومحو کرد .

انجام افتاده: برسائرمقامات ومواطن هرايته بحكم هوالاول والآخر برين .

٣٦٦٥

نسخ جعفربن علی‌بن محمد در چاشت روز شنبه صفر٧٦۴ ، با اجازهٔ انهاء ١٠ رمضان ٧٦۴ از اسکندربن مهدی قمی استرابادی (؟)، عنوان شنگرف ، آغاز افتاده اند کی پیش از«المقصد الثانى فى الجماعة»، حواشی دارد ، با بلاغ قرائت .

١٦س ٧×١٣ ، ١٩١ص١۴٫٣×٢٠ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی مقوایی.

ارشاد الاذهان الى احكام الايمان

از علامهٔ حلی است (ف١٧٧١) .

٣٦٦٦

نستعلیق سدهٔ ١١ ، آغاز وانجام افتاده .

١٧س ٧×١۴ ، ١٥٩ص١١٫٣×١٨، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی .

دیوان

ازابوطالب کلیم همدانی کاشانی در گذشتهٔ ١٠٦١ ، غزل است بترتیب تهجی

ورباعی . (مجلس ٢:٢٢١ و٣٨٦:٣و٦٦٩ ـ سپه ٦٥٩:٢ ـ مشار٧٥٢).

٣٦٦٧

شکسته نستعلیق محمدحسین لشکرنویس در٣٠ ذی‌قعدة ١٣١٠ و١٥ محرم ١٣١١ در ش ١ ، مورخ ١٣٠٩/٣/٤ در ش٣ ، عنوان سرخ ، دوصفحهٔ آخر بخط خوش هم‌واست.

١٣س٧×١٤ ، ٣١١٧گ١١×١٩ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی مقوایی.

مجموعه

١ـ چهارفصل (١ـ٢١٣) ازمیرزاعلی‌بن یوسف مستوفی آشتیانی میکده که در ١٢٩٧ (یاغفور) ساخته است . درهرفصلی چند داستانی است و فهرست آنها در دیباچه هست (ذریعه ٣١٤:٥ ـ مشار٥٣٨) .

آغاز:

ای بـاسرار حقیقت برده پی
بشنو از نایی حکایت نی زنی
آنکه او جان را دمیده درجسد
از دم آن دم به نـی نایی دمد

انجام :

میکده این در معنی چونکه سفت
«یا غفور»از بهر تاریخش بگفت

٢ـ ظفرنامه یا خردنامه (١ـ٨) ازسخنان نوشیروان ونامی از ابن‌سینا در آن برده نشده است .

٣٦٦٨

نستعلیق ابراهیم‌بن آقاجعفرشیشه‌فروش سپاهانی دریکشنبه ٢٨ شعبان ١٣٢٣.

١٥س٩×١٥ ، ٣٢٨٦گ١٥×٢١ ، کاغذ فرنگی ـ جلدروغنی آراسته بگل‌وبوته درون وبیرون.

دانشکده

از اسحق‌بیك عذری بیگدلی برادر آذر بیگدلی است (ذریعه ٧٠٩:٩ ـ ریحانة ٣٤٥:٢ ـ مجلس ١٥٢:٣ ـ سپه ٤٦٩:٢ ـ استوری٨٧٢ و ١٣٣٧) دراین‌نسخه گزیده‌های قصاید است بترتیب تهجی (س ١ـ٢٠٨) و غزلها بترتیب تهجی (٢٠٨ـ٤٤٧) و رباعی (٤٤٨ـ٥٧١) ونام شاعران درمیان بیتها است.

٣٦٦٩

نستعلیق وشکسته سدهٔ ١٤ ، بهاریهٔ کوثر درگزینی تفرشی که درفهرست ص ع یادشده وبایددر ص٩٣ـ٩٩ باشداکنون‌درنسخه نیست واین برگها را برداشته‌اند.

١٥س٨×١٥ ، ٣٤٨گ١٣×٢١ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا .

جنگ

١ـ منشآت (١ـ٥٩) از قائم‌مقام میرزا ابوالقاسم فراهانی بانمونهٔ خط رمز او در ص ١ .

٢ـ منشآت (٦٠ـ٦٧) میرزا حبیب‌الله‌لشکرنویس تفرشی باعریضهٔ شکایت او بسپهسالار .

٣ـ داستان شیادی سیدهندی کیمیا گر ودارای سرمهٔ خفا بفارسی (٦٧ـ٧٧).

٤ـ نامهٔ حاجی فرهاد (٧٧ـ٧٨) .

۵ـ نامهٔ حاجی ملاصادق قمی (۷۸ـ۸۵) درشکایت از کار کنان دولت‌بشاه .

۶ـ شعرهای صادق آقای هجری (۸٦ـ۸۷) .

۷ـ شعرمیرزا حبیب لشکرنویس تفرشی (۸۷ـ۸۸) .

۸ـ شعری درهجووهزل بفارسی (۸۹ـ۹۰) .

۹ـ شعری ازپسر آقارضاخان فراهانی (۹۱) درشکایت ازمستوفی‌عراق.

۱۰ـ شعرهای معما ولغزبفارسی (۹۲ـ۹۳) .

۳۶۷۰

نسخ عبدالفیاض ازروی نسخهٔمقابله شدهٔ قنبرعلی قاری در۱۰۹۲ ، عنوان ونشان‌شنگرف.

۱۱س۸×۱۴ ، ۱۴۲گ۱۵×۲۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی .

الوقوف

گویا از روی کتاب‌سجاوندی(حقوق ۵۰۳) ساخته شده و گزیده‌ای از آن‌است.

آغاز: سورة الفاتحه سبع‌آیات وهی مدنية بخلاف .

انجام : الخناس ... والناس.

۳۶۷۱

نستعلیق خوش میرغلامحسین عجزنژاد درروزشنبه ۱۹ محرم ۱۳۵۴ .

۱۰س۷×۱۴ ، ۲۵۴گ۱۲×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا .

دیوان

از شوکت و غزل است بترتیب تهجی باتخلص شوکت ورباعی(ذریعه۹: ۵۵۰).

آغاز:

بازی بدشت‌غمت عشوه خیزمرحله‌ها
بسری بشیشه ز خار ره تو آبله ها
گمان‌برند که پیداست‌آتش ازمنزل
ز بس پرید براه تو رنگ قافله ها

انجام :

گلها دارند از چمن روی براه
ما کن بینی تو از شعور کوتاه
استاده نماینـد بعین رفتن
این سرخ قبایان بمحاذات نگاه

۳۶۷۲

شکسته نستعلیق سدهٔ۱۳، تاریخ‌روز پنجشنبه۱۵ج۱/۱۳۷۷در روستای‌مهاجران درمیانه‌هشت، عنوان شنگرف .

۱۲س۷×۱۲ ، ۱۱۸گ۱۱×۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی.

جنگ

شعرهای : سعدی وحافظ ومجرم همدانی وفروغی بسطامی و جلال‌الدین میرزا متخلص بجلال و پریشان وقاآنی و رفیق سپاهانی وسامانی وصباحی است وبیشترآن شعرهای قاآنی وحافظ است .

۳۶۷۳

نستعلیق سدهٔ۱۳، عنوان وشنگرف.

۱۲س۷×۱۲ ، ۱۰۸گ۱۴×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌تریاکی‌ضربی‌مقوایی.

مجموعه

۱ـ اصول دین (۱ـ۱۷۹) رساله‌ایست بفارسی ازوزیر دفترچنانکه در نسخهٔ ما آمده است .

آغاز: بسمله . الحمدلله‌الذی جعلنا من المتمسکین بولایة امیرالمؤمنین . . . اما بعد باید دانست که احب اشیاء نزد خداوند ایمان واقرار بتوحید او ... است.

انجام : وذهابنا ایاك وصلی‌الله علی محمد وآله الطیبین الطاهرین تم‌فی‌ثامن شهرمحرم‌الحرام من شهورسنة ۱۲۸۷ اللهم اغفرلراقمه .

۲ـ کشف‌واشراق (۱ـ۲۱۶) گویا ازهموعرفان و کلام شیعی‌است .

آغاز: بسمله . لله الحمد رب‌السموات ورب‌الارض . . . امابعد برصاحبان ذوق وذ کا... روشن وظاهر است .

انجام : واین رساله‌بکشف واشراق موسوم‌شد ولله الحمد اولا وآخرا وظاهرا وباطنا(تم بالخیروالسعادة.)

۳۶۷٤

شکسته نستعلیق علی رضابن مهدی شریف شهربابکی در۱۲۹۴ .
۱۰س۹×۱۴ ، ۲ج۱۵۲ر۱۷×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی‌زرکوب.

مجموعه

درص ع نسخهٔ ما آمده « کتاب تذ کره و غزلیات بسمل کرمانی » در ص ۱٤۰ پایان‌همین‌تذ کره‌نیزازاویادشده‌است چهاررساله درآن‌هست :

۱ـ تذ کره (ص۱ـ۱٤۰ گ ۲ پ ـ ۷۳ر) در هامش ۱۲۲ ر ـ ۱۳۳ پ هم گویا دنبالهٔ همین تذ کره است ودرآن گذشته‌از شعرفارسی گویاازقاآنی ، سر گذشت‌حاجی

ملاعلی وآقاسید اسمعیل بهبهانی و حاجی‌شیخ‌محمدوآقاسید صادق و امام جمعه‌دیده میشود ، یا اینکه این بند مکرردنبالهٔاین رسالهٔما است چنانکه در گ۱۲۱پ ـ۱٤۵ر درمتن‌آنچه در ص۱ـ۲۵ (این‌شماره) دیده میشود دوباره نوشته شده و در پایان دارد:

« برخی از کلمات مرحوم میرزای بسمل کرمانی درین صحیفه بجهت یادداشت قلمی گردید فی ۱۲۹۷ اللهم اغفرله.. احقرعبادعلی رضانوشته‌است»

باری‌درین‌رساله‌ازناصرالدینشاه ستایش‌شده ووصف‌شمس‌العماره‌درآن‌آمده‌و یاد شده‌ازاینکه‌بسمل کرمان‌بسفارت بافغانستان‌رفته‌وشکفتگی‌ووضع‌خوش کابل‌وقندهار را دیده است . وصف‌شهرطهران‌هم درآن‌هست وشعر خود بسمل‌در ستایش‌همین‌شاه‌و سر گذشت:مظفرالدین‌میرزاولی‌عهدص۴۰، کامران‌میرزانایب‌السلطنه۴۱،یمین‌الدوله ۴۲،حسام‌السلطنه‌سلطانمراد میرزا ٤٤ ، حشمت‌الدوله حمزه‌میرزا ٤٦ ، نصرةالدوله فیروزمیرزا٤٦ ،معتمدالدوله‌حاج فرهادمیرزا٤٥ ، اعتضادالسلطنه‌علیقلی میرزا ٤٧ ، مؤیدالدوله‌طهماسب‌میرزا٤٨،عمادالدوله۵۰، امیراصلانخان۵٤، مستوفی‌الممالك۵۸ ، امین‌الدوله ۵۹ ، معیرالممالك۶۱ ، آصف‌الدوله حاج‌محمدقلی خان ۶۳ ، امیرالامراء سپهدار ۶۵ ، دبیرالملك ۶۶ ، امین الملك ۶۷ ، میرزا هاشم خان امین خلوت ۶۹ ، ظهیرالدوله محمد ناصرخان ۷۰ ، میرزا سعیدخان وزیر خارجه ۷۲ ، شهاب الملك حاج‌حسینخان شاهسون ۷۳ ، میرزا صادق‌خان قائم مقام ۷۶ ، حاجی میرزاحسینخان مشیرالدوله ۷۸ ، معتمدالملك یحیی‌خان ۸۲ ، قاسم‌خان والی ۸۳ ، میرزا فتحعلیخان صاحبدیوان ۸۶ ، آقاعلی آشتیانی ۸۹ ، عبدالعلیخان ادیب‌الملك ۹۰ ، محمد تقی‌خان آذربایجانی ۹۱ ، آقاعلی مقدس ۹۱ ، حاجب الدوله محمد کاظم خان قراباغی ۹۲ ، قوام‌الدوله ۹۳ ، حاجی ملاعلی کنی ۹۶ ، حاجی شیخ مهدی ۱۰۰ ، آقا سید اسماعیل بهبهانی ۱۰۵ ، حاجی شیخ محمد ۱۰۷ ، آقاسیدحسین کاشانی ۱۱۰ ، آقا سید صادق ۱۱۲ ، امام جمعه ۱۱۵ ، سلطان العلماء ۱۲۰ ، ملا محمد تقی کاشانی ۱۲۱ ، شیخ

عبدالحسین ۱۲۳ ، حاج محمدجعفر ۱۲۵ ، میرمحمدعلی کلپایگانی ۱۲۷ ، حاج ملا هادی سبزواری ۱۲۹ ، میرزا کمال‌الدین قمی ۱۳۰ ، محمدحسنخان دامغانی ۱۳۶ .

آغاز: بسمله . وبه‌نستعین ، حمدله ... اما بعد مرحبا مرحبا علی قیصر قیاصر العجم ... السلطان ناصرالدین :

انجام :

تو در سلطنت آنقدرش زنده دار
کـه در جنت عدن گیرد قـرار

تمام شد کتاب مستطاب مشتمل برتعریف وتوصیف شاهنشاه اسلام پناه و امرا وامنای آن‌خدیو کیوان دستگاه وعلمای اعلام وفضلای والامقام‌دارخلافت ... من کلام جناب میرزای بسمل کرمانی بید ... علی رضا ابن المهدی الشریف الشهر بابکی فی غرة ذی‌القعدة الحرام ۱۲۹٤ .

۲ـ دیوان غزلهای بسمل (۷۳ر ـ ۱۲۰پ) باهمین تخلص وازحرف الف تا دال

آغاز:

برو بیاب چه خوش گفت بلبلی بسمل
ز خلق معتمدالملك نکهت گل را

انجام :

بگفتم زیرتیغش دست‌وپایی میزنم وضعش
ندانستم که چون برخواست‌از کس‌دست‌وپا گیرد

۳ـ ترسل (۱۳۵ پ ـ ۱٤۷ ر) از عباس عطارد درپنج باب :

مناجات وفرامین وارقام وعرایض واحکام ، مراسلات و عریضجات ، مراسلات ومحبت وتعزیت نامجات (باب ٤و٥ درنسخه گویانیست) (دیباچه) .

آغاز: بسمله . شکروسپاس افزون ازقیاس خالقی را جل‌شانه سزا است که‌در ایجاد موجودات بلامشارکت چهره گشایی نمود .

انجامناقص : وقف مؤبد وحبس مخلد .

٤ـ جنگ (۱٤۷ پ ـ ۱۵۱ ازچپ‌براست) شعرهای میرزامحمدسعیداردستانی وقاآنی وبسمل شهربابکی (ازروی کتاب ورسالهٔ معتمدیه نوشتهٔ شب ۱محرم۱۲۹۵) وشعرفارسی نوشتهٔ علی رضابن مهدی در۱۲۹٤ .

۳۶۷۵

نسخ گویا ازمحمدصادق منجم که حاشیه‌ای درآن دارد ، ازسدهٔ ۱۱و۱۳ ، عنوان‌ونشان‌شنگرف، مهر یحیی‌دارد ،

۱۵س۱۱×۱٦ ، ۱٤۷گ۱۵×۲۲ ، کاغذفرنگی ـ جلدتیماج تریاکی.

تنبیهات المنجمین

از ملامظفر منجم گونابادی که در۱۰۳۱ ساخته است.

۳۶۷۶

نستعلیق کریم‌بخش‌درروزچهارشنبه ۱۴محرم۱۳۴۴ ،

۱۴س۹×۱٦ ، ۷۹گ۱٦×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی‌ضربی.

داستان بدر منیر و بی‌نظیر

بزبان اردوازمیرحسن دهلوی جزنجم‌الدین حسن دهلوی در گذشتهٔ ۷۲۷ که درذریعه (۹:۲٤۲)وفهرست سپه (۲:۵۸٦) وفهرست منزوی (۲ : ۵۲) یاد شده است . درآن ستایش علی‌ع وآصف‌الدوله بهادر است و کسان‌ایندا‌ستان عبارتند ازبدربی‌نظیر

پادشاه وبی‌نظیر شاهزاده‌وپیر وبدرمنیر ونجم‌النسا وفیروزشاه پسرشاه جن وشاه‌مسعود وداستان عشقی است .

آغاز:

کـردن بهلی توحید یزدان رقم

جهکاجکی سجدی بین‌اول قلم

انجام :

بهه مصرعه اونهمین هو کر فرح

هی اس مسنوی کی بهه‌تادرفرح

(نسخهٔ مسنوی میرحسن دهلوی تاریخ سیزدهم محرم الحرام سنهٔ ۱۲۴۳ روز چهارشنبه‌بخط‌خادم احقرالانام عاصی کریم بخش بانصرام رسید.)

٣٦٧٧

نستعلیق ۴ ذی‌حجه ۱۲۳۶ ازروی نسخهٔ بسیارمغلوطی.
۱۵س‌۱۰×۱۴ ، ۳۹۱گ۱۴×۲۰ ، کاغذ فرنگی- جلدتیماج مشکی .

آثار احمدی

ازسیف‌الدین احمدبن تاج‌الدین حسن استرابادی که میان سالهای ۹۰۰ و ۹۶۴ ساخته ودرسر گذشت و سیرت محمد ص است و امامان تا دوازدهمین آنها (استوری ۱۹۲:۱) .

آغاز: بسمله .

خدایا ز شکرت زبان کام یافت

ز نام تـو هر نامه ای نام یافت

. . . صحیح‌ترین حکایتی که مورخان پاکیزه بیان ... درانجمن بلاغت وچمن فصاحت بقلم تحریر ... ثبت گردانیده‌اند حمد ذات احدیت .

انجام :

چونکه بدین پایه رساندم کلام

به که کنم ختم‌سخن‌والسلام

٣٦٧٨

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، آغازدرحرف الف وانجام درحرف یاء افتاده وهمه غزل‌است‌باتخلص فروغی .
۱۳س‌۱۰×۱۶ ، ۸۴گ۱۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی مقوایی.

دیوان

ازفروغی بسطامی درگذشتهٔ ۱۲۷۴ (مشار۷۴۹) .

٣٦٧٩

نسخ مؤلف ، عنوان شنگرفی ، حواشی دارد.
۱۷س‌۱۴×۲۲ ، ۸۷گ۱۹×۲۹ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج قهوه‌ای ضربی‌مقوایی.

خلاصة المتعبدين وذخيرة المتهجدين

بعربی درآداب و ادعیهٔ نماز شب است در یك مقدمه وده باب و یك خاتمه از نورالدین‌بن عبدالصمدبن حسین حسینی موسوی بحرانی که در روز دوشنبه ۱۷ صفر ۱۱۱۶ درمکه آنراساخته و درروز چهارشنبه ۱۴ع۱۱۲۷/۱ پاکنویس نموده است . تاریخ تولد او دررجب ۱۰۷۲ درپایان هست باابلاغ مقابله از خود او مورخ روز شنبه ۱۷ع۱۱۲۷/۱ . درپایان رساله فهرست منابع‌آن دیده میشود .

آغاز ازدیباچه افتاده : الهند متوجها الی مکة المشرفة لاداء الفرض .

انجام : بحق محمد وآله الطاهرین .

۳٦٨٠

نسخ ۱۲۷۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، نسخهٔ جزو ۱۸–۲۰ را دارد .
۲۳س ۱۱×۱۹ ، ۲۰گ۳۳٦ ، ۳۱×۲۰ ، کاغذ فرنگی آهارمهره - جلدتیماج سبزضربی زرکوب مقوایی.

شرح نهج البلاغة

ازابن ابی الحدید معتزلی است .

۳٦٨١

نستعلیق سیداحمدبن شیخ سلیمان افندی اخوی کوزلوپه‌ای درج۱۱۳٦/۲ ، عنوان شنگرف .
۲۳س ۸×۱٦ ، ۲۵۸گ۱۴ ، ۲۱×۱۴ ، کاغذ استنبولی - جلدتیماج ترباکی عطف قهوه‌ای.

مختار الصحاح

اززین الدین محمدبن شمس الدین ابوبکربن عبدالقادررازی حنفی زنده در ۷٦٨ (منزوی ۴۴۹:۲ - سپه ۲۷۸:۲) .

۳٦٨۲

نسخ قربانعلی درچاشت روزدوشنبه ۱۳/۹/۱۲۴۰ برای ملاآقاحسین (درپایان جزو۱).
۲۱س ۹×۱۴ ، ۲۲۱گ۱۵ ، ۲۱×۱۵ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی.

شرح الحکمة العرشیة

ازشیخ احمد احسایی است (حقوق ۳۷۱) .

۳٦٨۳

نستعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱ ، عنوانها بزرودرسرلوح زرین ، جدول زر و لاجورد ، رساله های نسخه کامل نیست وافتادگی دارد.
۱۵س ٦×۱۴ ، ۱۴۹گ۱۲ ، ۱۹×۱۲ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج سرخ ضربی ترلجی مقوایی.

دیوان

از کاتبی محمدبن عبدالله ترشیزی نیشابوری در گذشتهٔ ۸۳۸ مثنوی های مجمع البحرین و ناظرومنظور و محب و محبوب وبهرام و گلندام و حسن و عشق یاد کرده‌اند که باید مثنویهای خمسه یاپنج گنج او باشد (منزوی ۴۲:۲ - سپه ٦۵۹:۲ - مجالس النفایس ۱۰و۱۸٦ - آتشکدهٔ آذر ۷۲ - تذکرهٔ دولتشاه ۴۲۹ - ذریعه۱٦۵:۳ و۱۷:۷و۲٦۲ - گنج سخن ۲۷۱:۳) در این نسخه این مثنویهای اواست :

۱- مجمع البحرین (۱ر-۴۳ر) .

۲- ده باب (۴۳ پ - ۷٦پ) .

۳- دلگشا یاسی نامه (۷۷ر-۱۱۵پ) .

٤- دلربا (۱۱٦ر-۱۲۹ر) دراین مثنوی او از «ده باب» و «سی نامه» و «نسخهٔ کافیه» دارای دوبحرودوقافیه و «نسخهٔ جان و دل» خود یاد کرده است (ش ۳۰۷۷ بادلیان) .

۳٦٨٤

نستعلیق سدهٔ ۹و۷ ، عنوان شنگرف .
۳۲س ۸×۲۴ ، ۳٦٦گ۱۱ ، ۲۹×۱۱ ، کاغذ سمرقندی - جلدتیماج ترباکی ضربی مقوایی.

نوادرالادوار لخزانة نورالانوار

ازشمس الدین محمدبن قاضی امین الدین ایوب بن ابراهیم دبیری بفارسی - دردرهٔ

الاخبار (ش۴۲ص۵۲) وتتمة صوان الحکمه بیهقی (ش۴۴ ص۸۴) از ابوجعفر محمدبن ایوب طبری ستاره‌شناس حاسب یادشده همانکه در ۳۵۴ میزیسته است (ف۸۲۸) واوجز مؤلف کتاب ما است چه در پایان آن ازاحیاء ومعیار العلم ومعیار العمل و سرالعالمین حجة‌الاسلام محمدبن محمد غزالی وشیخ شهاب‌الدین والماوردی یادشده است

درده فن است ودردیباچه ازمؤلف و کتاب نامبرده‌شده‌است .

چنین است فهرست آن:

این فصل افسوس که باهمه پرسودی آن باپاره شدن برگ آخر نسخه بیشتر آن از میان رفته وا گرنه شاید عصر مؤلف روشنتر میشده است .

آغاز نسخهٔ ش ٥١د کتابخانهٔ دانشکدهٔ ادبیات (ص٢٢٨ فهرست) که بنام خواص ومنافع نامیده شده در ص ٥٣ نسخهٔ ما وانجام آن در ص ١٠٧ نسخهٔ ما دیده میشود .

آغاز: بنام ایزد بخشاینده وبخشایشگر بسمله . تمم وسهل . شکر وثنا ایزدرا کی از کمال حکمت و قوت وقدرت عالم کون وفساد آفرید ... امابعدچنین گوید... شمس الملة والدین محمدبن القاضی امین الملة والدین ایوب بن ابراهیم الدبیری ایدالله افضاله کـه چون منعمی ازین نوع استدعا کرد واجب [آمد] از هر فنی ایجاب کردن و بخدمتش تحفه فرستادن .

۳۶۸۵

نسخ درش۱، نستعلیق چلیپا در ش۲، از سدهٔ ۱۳و۱۴.
۱۷س۹×۱۴، ۱۰گ۱۶×۲۱، کاغذ فرنگی - جلدتیماج عنابی.

جنگ

۱- مرثیة‌الحسین (۱ر-۷رمتن وهامش) از شیخ کامل شیخ احمد (دام ظله) و دیگری بعربی.

۲- دوازده بند آخوندملاحسن مهجورتفتی (۷ پ - ۹ پ) بفارسی.

۳۶۸۶

نسخ سدهٔ ۱۴
۲۰س۱۱×۱۷، ۶۴گ۱۸×۲۴، کاغذ فرنگی - جلدمقوا.

رساله درنحو

بفارسی و باید ازمتاخران باشد.

آغاز: بسمله - الحمد لاهله والثناء علی محال معرفته والعزة لهم... اما بعد پس ازخیالات متباینه مرا رغبت افتاد که ملخصی درعلم نحونوشته شود...

انجام: اول آنکه عوض محذوف است.

۳۶۸۷

نستعلیق ۱۰۷۷ درش‌دو۶، دیگرشماره‌ها همه بهمین خط، عنوان ورقم وشکل‌شنگرف.
۱۱س۵×۹، ۱۵۵گ۱۰×۱۵، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج ازیاکی‌مقوایی.

مجموعه

۱- سراج‌الحکمه(۲-۱۱۸) درپنج‌باب ویك خاتمه هر بابی درپنج‌فصل وبدستور بزرگی در۹۶۱ ساخته شده ودرپایان‌تاریخ خلافت وامامت خلفای راشدین وائمهٔ‌شیعه آمده است بدینگونه است:

باب۱ دربیان واجب ولواحق آن مشتمل برپنج فصل: تعریف واجب الوجود و وممکن‌الوجود - دلیل بروحدانیت باری - وجودنبی - محمدنبی ورسول‌برحق‌است - خلفای راشدین واولاد واصحاب او.

باب ۲ درمعرفت افلاك‌وبروج وغیره مبنی برپنج فصل: عدافلاك و کیفیت‌آن - صاحبان افلاك و صور کواکب وبروج - بعد افلاك از زمین و ستبری هریك - حالات کواکب ودلایل - حالات بروج.

باب ۳ درعناصراربعه درپنج فصل: خاك - آب - هوا - آتش - دریاها.

باب۴ دراقالیم‌سبعه‌ومقاسمهٔ ربع‌مسکون وخط استوا درپنج‌فصل: اقالیم‌سبعه - قسمت فریدون - قسمت نوح - هفت کشور - خط استوا.

باب۵ درترکیب انسان درپنج فصل: حواس خمسهٔ ظاهری وشرح‌اعضا-تشریح بعضی اعضا - بعضی فواید - شرح اعضای باطن - معرفت خواب.

خاتمه درایام مشهوره وبعضی فوایددیگر.

آغاز افتاده: نبی ونصب خلفا وهیأت افلاك وحقیقت مرکزخاك... و آن را سراج‌الحکمه نام نهاد.

انجام: فایده درتواریخ مشهوره بدانکه درنهصدوشصت‌ویك هجری که تاریخ تصنیف این رساله است این تواریخی که مذکور میگردد درحیزتحریرمیآید... از غیبت امام محمد القائم المنتظر المهدی ششصدو نودو هفت سال، از قتل ابو مسلم

هفتصدوبیست وسه سال ، از وفات شیخ ابو علی سینا پانصدوسی و سه سال ، از وفات ملك‌الحکما خواجه نصیرطوسی دربغداد دویست وهشتادوهشت سال ، ازابتدای رصد درمراغه سیصدوسه سال، ازابتدای دولت آل سلجوق پانصدوشصت‌سال ، ازابتدای دولت چنگیزخان سیصدوشصت‌ودوسال ، ازآمدن هلاکو بخراسان و قتل در هرات سیصدو شش‌سال، ازجلوس سلطان‌محمدخدابنده‌دویست‌وپنجاه وشش سال ، ازآمدن‌امیرتیمور ببلخ وقتل امیرحسین یکصدوهشتادونه سال ، ازجلوس شاهرخ میرزایکصدوپنجاه و چهارسال . ازجلوس میرزا الغ‌بیك درسمرقند یکصدوچهل‌ونه سال ، ازجلوس‌سلطان حسین میرزا درهرات هشتادوهفت سال.قدوقع‌الفراغ من‌تألیف‌هذه‌الرسالة‌وتحریرهذه المقالة فی عاشرذی‌الحجة الحرام سنة احدی وستین وتسعمائة .

۲ـ نوروزنامه (۱۲۱ـ۱۲۷) ازخواجه محمد[بن] علی‌حکیم‌ترمذی،درفهرست تاشکند (۲۲۱:۵) تاریخ ۲۵۵ برای در گذشت او یادشده است . احکام روز یکشنبه است تاروزشنبه .

آغاز: بسمله . رسالهٔ نوروزنامهٔ خواجه ابوالحق والدین (؟) محمد [بن] علی حکیم ترمذی رحمةالله علیه . خواجه امام جمال‌الاسلام معنی (مغیث؟) الانام محمدبن علی‌حکیم ترمذی رحمةالله علیه فرموده‌اند من صدوبیست‌وپنج سال عمریافتم‌وتجربهٔ بسیار کردم تاعلم نجوم را دریافتم واحکام افلاك را بشناختم ومنازل آفتاب وماه را معلوم کردم ... واین کتاب رادنوروزنامه، نام نهادم واستخراج هر روز که نوروز شود درآن‌سال چه‌باشد وچه‌دلیل کندنوشتم واین کتاب مشتمل است برایام‌سبعه‌ازیکشنبه تاشنبه، گفته‌شود که درهرسال ازحوادث دوار چه حادث شود درعالم سفلی .

انجام : وسرماهابآخرسال باشد والله اعلم بالصواب.

۳ـ نوروزنامه (۱۲۷ـ۱۳۲) ازهمو گویا همانکه در فهرست تاشکند (۲۲۱:۵) « احکام سالنامه‌ازخواجه‌عبدالحکیم ترمذی » خوانده شده است . احکام‌روزیکشنبه است تاروزجمعه.

آغاز: نوروزنامهٔ نسخهٔ دیگر امام اجل محمود شاه محمد [بن] علی حکیم ترمیزی(!)قدس‌سره‌العزیزروایت‌میکند که صدوبیست‌سال‌عمر کردم تمام‌احکام سال رابشناختم‌وحرمان(؟) فلك رابدانستم وساعت سعد ونحس معلوم‌وتجربه کردم‌وبیرون آوردم تاهرنوروزی‌آید ازحال سال خبرباشد وآن را حالت فلك چه سال‌شود.

انجام : وسرمادرآخرسال باشد . لایعلم‌الغیب الاهو.

٤ـ احکام نجوم (۱۳۲ـ۱۵۱) احکام سکزیولدوز و قوس و قزح وذوذوابه و منازل قمرومعرفت منازل قمروطلوع منازل است .

آغاز: احکام‌سکزیولدوزحکمای‌تر کستان‌وایغورورهبانان عجم گفته‌اند که سکزیولدوزبرمثال شتره‌ستیست دهن‌باز کرده .

انجام : وبتقویم‌حاجت‌نباشدوالله اعلم بالصواب (درص۱۵۱ شکل‌اوضاع‌بروج است) .

۵ـ تحفهٔ نظامیه (۱۵۳ـ۲٤٦) از عبدالقادر رویانی (ش۲۰۹۳/۱ ـ ذریعه ۳ : ٤۷۸ـ استوری ۷۸:۲) فصل چهارم‌آن در تواریخ رومی (دوازده سال پس از مرگ اسکندر) وفرس وملکی ومغولی است ودرفصل ۲۰ آن (ص۲۱۲) از۸٤۲ یزدگردی یادشده است .

آغاز: بسمله . تیمنا بذکرمن جری بامره القلم تو کلا‌بلطف‌من‌تنزه‌عن‌العدم حمدبی‌حدوشکرمرخالق احد را که بی‌معاون ومددانسان‌را براحسن تقویم‌آفرید .. چنین گوید .. عبدالقادرالرویانی... که چون بعضی ازاخوان باوفاوخلان‌باصفابمطالعهٔ سی‌فصل مشغول بودند‌ومعرفت تقویم می‌نمودند ... التماس نمودند که‌نسخه‌ای‌میباید نوشتن ... واین رساله موسوم به تحفهٔ نظامیه .. مشتمل برچهل‌فصل .

انجام : هیچ کاری را نشاید کرد والسلام (تمت‌الرسالة فی اوایل شهر رجب المرجب سنة سبع وسبعین بعدالالف).

۶ـ رساله درماهیت جسم طبیعی (۲۴۹ـ۳۰۷) ازاحمدبن عبدالعزیزسمرقندی ویك تمهید دارد دارای دومقدمه: نخستین در ماهیت جسم طبیعی و اقسام او دومی در انقلاب عناصر، سپس چهاراصل: نخستین در بخار دوم در دخان سوم درباد چهارم درقوس وقزح وهاله، خاتمه درابخره وادخنهٔ زمین.

آغاز: بسمله . الحمدلله فیاض الحکم والمواهب وموصل الطالبین الی المطالب. وبعد چنین گوید ... احمدبن عبدالعزیز السمرقندی که چون کلمه‌ای چند در بیان ماهیت جسم طبیعی واقسام اووانقلاب عناصراربعه ...جمع کرده شد بخاطرفاترچنین آمد که اوتحفهٔ ملازمان حضرت شاه شهزادهٔ عالمیان ا[ر]غو[ن]شاه...ابوالمنصورمظفر حسین گورکان ... گرداند... مرتب برتمهیدی وچهاراصل وخاتمه اماتمهیدمشتملست بردو مقدمه .

انجام : وصواعق ندای اذادکت الارض دکا ... والیه المصیر(تمت الرسالة ...فی شهرشعبان ... سنة سبع وسبعین بعدالالف من هجرة النبی ص) .

۳۶۸۸

نسخ ۱۱۸۹ درسپاهان ، عنوان شنگرف ، باحاشیهٔ «منه» و بلاغ .

۳۸س ۹×۱۵ ، ۹۶گ ۱۵×۲۲ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج آلبالوئی .

مجموعه

۱ـ حاشیهٔ شرح التجرید (۲ پ ـ ۵۳ ر) از مولی عبدالرزاق لاهیجی است (ف۲۳۰) .

۲ ـ حاشیهٔ شرح التجرید (۵۴ پ ـ ۹۶ ر) از آقا جمال خوانساری (ف۲۳۰) .

۳۶۸۹

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، ازکریم افشارخطی در ص۶۴ دیده میشود نیز خطی مورخ ۱۵/۹/۱۴ در ص ۶۵، جدول زرولاجورد ، نشان شنگرف.

سطر گوناگون درجدول ۶×۱۱ ، ۹۹گ ۱۱×۱۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی ضربی گرد تیماج عنابی ضربی.

جنگ

۱ـ سحرحلال اهلی شیرازی (۱ـ۱۲ متن وهامش) .

۲ـ شعرسیدمشتاق وبندی به نثرفارسی ازامیرحسینی سادات (۱۳ـ۱۴).

۳ـ ملمعات مهری جبلی عاملی (۱۵ـ۱۷) .

۴ـ غزلهای صائب تبریزی باعنوان «صائبا سلمه‌الله» (۱۸ـ۳۰) .

۵ـ شعرهای صفی قلی بیك (ذریعه ۹: ۶۱۴ و۶۱۷ ـ مجلس۳: ۶۶۴) (۳۱ـ۳۲متن).

۶ـ مناجات جامی (ذریعه ۹: ۱۹۱) (۳۱ـ۳۶هامش) .

۷ـ مناجات سلمی (۳۶ـ۴۴ متن) .

۸ـ شعرهای سعدی وشریف واعظ (۴۲ـ۴۸ هامش) .

۹ـ شعرهای ناظم و آذری ومحتشم (۴۳ـ۴۸هامش) .

۱۰ـ مثنوی (۴۹ـ۵۴متن) .

۱۱ـ غزلیات کلیم وظهوری ونظیری ومولوی (۵۵ـ۶۳متن).

۱۲ـ آینهٔ بدن‌نمای مهری جبلعاملی (۵۵ـ۶۷هامش) .

۱۳ـ شعرهای جامی وظهوری و کلیم وصیدی و آقاعلی وسرخوش وشیخ نظامی وصایب ونظیری واهلی (۶۸ـ۹۹ متن وهامش) .

۱۴ـ نامهٔ منثور ملا عرفی بملا ظهوری و ستایش ظهوری از شیخ فیضی به نثر (۷۳ـ۷۹متن).

١٥ـ نثر شیخ فیضی هندوستانی (٨٠ـ٨٥متن).

١٦ـ منشآت وبندهایی به نثر (٨٦ـ٩٣متن).

١٧ـ نامه‌ای گویا ازنصیر بمیرزا هادی (٩٤ـ١٠٢متن) که درآن از نصیر (س ٩٣و٩٤) ومیرزاهادی (٩٥) یاد شده است.

١٨ـ بندی به نثرفارسی (١٠٢ـ١٠٦متن).

١٩ـ شعر نویدی ومشرقی وجنید ومسکین (؟) وهلالی وقاسم واوحدی ومفتاح (١٠٧ـ١١٨متن وهامش).

٢٠ـ شعر کاوس‌بیك مصور (١١٩ـ١٢١) درس٩٠آمده «حسب الفرمودهٔ اعزی استادخداویردی مضیع این جزوشدالمأمورمعذور».

٣٦٩٠

نستعلیق سدهٔ ١٣ ، عنوان شنگرف ، باسرلوح لاجورد وسرخ وزر.
١٤س٩×١٤ ، ١٣٧گ١٦×٢٣ ، کاغذ فرنگی نخودی ـ جلدتیماج سبزضربی مقوایی.

تحفة العراقین

ازخاقانی شروانی است (سپه ٢:٤٦٣).

٣٦٩١

نستعلیق مؤلف درسدهٔ ١٣و١٤.
١٩س١٣×١٦ ، ١٥٠گ١٧×٢٢ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا.

مجموعه

١ـ تبصرة العجائب ومرآت الغرائب (١ـ١٥٤) ازنصیرالاسلام میرزامحمدعلی بن

میرزاحسین رفسنجانی کرمانی بفارسی وجنگ‌مانندیست وسر گذشت‌خود اوهم‌درس ٤١ آن‌هست.

٢ـ تسمیة الابرار وتذکرة الاخیار (١٥٥ـ٢١٢) ازهموبفارسی وسر گذشت نامه وترجمهٔ‌حال‌است‌ازحرف الف تاحرف هاء وازدانشمندان معاصرهم درآن‌یاد شده‌است. درس ٢١٠آن از بهجات‌الارواح وفرحات الاشباح مؤلف یاد گردید.

٣ـ جنگ (٢١٥ـ٢٩٥) عجایب وشعرفیض وهلالی وامیر کرمانی و محمدخان دشتی وشیبانی ، درس ٢٤٠ از خشخاش نامهٔ میرزااسمعیل تائب تبریزی.

٣٦٩٢

نستعلیق سدهٔ١٤ ، درص٨٠ شعرعندلیب نورالله‌طبیب‌است درتعریف‌بیخ چینی که‌درحاشیهٔ رسالهٔ بیخ‌چینی وخلاصة‌الطب او مورخ ٩٤٤ دیده شده است ، درص٧٩ درنکوهش قائم مقام نوری چهاربیتی آمده‌که چهارم‌آن‌اینست:

شغال بیشهٔ مازندران را — نگیرد جزسگ‌مازندرانی

١٨س٩×١٦ ، ٦٨گ١٥×٢١ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا

مجموعه

١ـ دیوان (١ـ٧٩) ازصفایی احمد فرزند یغمای جندقی سمنانی زنده‌در١٢٧٤ـ١٢٨٩ ، درغزل بترتیب تهجی و قطعه و رباعی وماده تاریخ و هزل و مطایبه نزدیك به ١٥٠٠ بیت (ذریعه ٩:٦١٢).

آغاز:

اگر جفا است تلافی بمذهب‌تووفارا

هزار قرون کم بود جفای تومارا

انجام: صفایی ازپی‌تاریخ‌این‌قضیه رقم زد (١٢٨٩) ـ عجب گهی بجهنم کشید بارِاقامت.

۲ ـ دیوان قصاید ساغر میرزا محمدعلی شیرازی (۱ـ۵۲) درستایش امامان و [حاج محمد] کریم [خان] بن ابراهیم [کرمانی]

۳۶۹۳

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، باسرلوح زر و لاجورد و سرخ و سفیداب ، دوصفحهٔ نخستین حاشیه سازی شده بزر.

۱۴س، ۷×۱۴ ، ۱۷ـ۱۱×۱۹ ، کاغذسپاهانی ـ جلدتیماج سرخ ضربی.

الذهبیة

رسالهٔ پزشکی که ازامام رضا پنداشته‌اند.

۳۶۹۴

نسخ صفر ۱۰۸۶ .

۳۱س ۷×۲۱ ، ۱۰ـ۱۰×۱۶ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدپارچه‌ای .

جُنگ

ازمحمدشفیع بن محمدعلی استرابادی که در صفر ۱۰۸۶ نوشته است . عباراتی است ازاخطب خوارزم ودیگران درفضائل علی ع .

۳۶۹۵

نستعلیق شعبان ۹۴۵ ، عنوان شنگرف ، یادداشت مورخ ۱۱۱۴ درص ع هست .

۱۵س ۷×۱۲ ، ۱۵ـ۱۴×۱۸ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج عنابی .

زبدهٔ رمل

بفارسی از محمد معین که در ۶۰۶ بنام بدردین سروده ونزدیك ۸۰۰ بیت است (س۲و۳و۴و۶ دیباچه وپایان رساله ـ ذریعه ۱۲: ۲۸) .

آغاز:

هر که را عقل راهبر باشد — کار اوسربسر چوزر باشد

در همه کار راه حق جوید — هرچه گوید همه زحق گوید

انجام :

همه ازفیض فضل وجود ویست — اثر طالع و سعود ویست

باد عمرش بکام دل صد سال — باهزاران تمام و حرمت و مال

تم الکتاب المسمی بزبده فی علم الرمل فی اواخر شعبان سنة خمس و ثلاثین و تسعمائه .

۳۶۹۶

نستعلیق خود شاعر ، جدول زر ولاجورد ، صفحات آراستهٔ بزر .

۱۵س ۱۰×۱۵ ، ۳۴ـ۱۴×۱۸ ، کاغذ مقوای فرنگی گلی ـ جلدمقوا.

دیوان

رباعیات ویك قصیده منصوراست که درروز دوشنبه ۲۹ رجب ۱۳۵۴ (۵ آبان ۱۳۱۴خ) نوشته است .

آغاز: رباعیات وقطعات این جانب منصور .. درتاریخ ... رجب ۱۳۵۴...مطابق بابیستم مهرماه ۱۳۱۴ شمسی نوشته‌ام تاریخ شروع .

فرمان همایون ظفرقرآنست — مجموعهٔ دانش وهنرقرآنست

قانون حقوق اجتماعی‌عموم دستور سعادت‌بشر قرآنست

انجام :

بفکر وعلم آسایش بود درعالم امکان

بعالم ملت بی علم شایان حقارت شد

روزدوشنبه ... هزاروسیصدوچهاردهٔ شمسی .

۳۶۹۷

نسخ ونستعلیق سدهٔ ۱۱ و۱۲ .

۱۷س۴×۱۱ ، ۵۱گ۱۱×۱۷ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدمقوا .

کتاب الدعاء

دعای علوی مصریست (۱ـ۲۵) وحرزیمانی سیفی (۲۵ـ۶۱) ودعای احتجاب یا جوشن سیفی باسند همهٔ اینها بفارسی (۶۲ـ۶۶) وخواص چهل اسم (۶۶ـ۱۰۰)بفارسی. درهامش س۱ـ۶ پندیست بفارسی دربارهٔ خواص آیات از روی خط حسن علیا از روی خط روائی .

۳۶۹۸

نسخ ورش۱، نسخ هادی‌بن‌مهدی‌بن محمد حسینی‌افطسی در۱۵ذی‌حجهٔ ۹۵۴ ورش۲ ، نسخ‌علی‌بن محمدبن عبدالمجیدگرگانی ورش۳، ش۴و۵ نسخ بی‌تاریخ وهمهٔ اینها باید ازسدهٔ ۱۰باشد ،عنوان‌ونشان شنگرف ، ش۵ ناقص، مهرعبدالکافی‌بن طالب مورخ ۱۱۶۷ دارد ، درگ۱۴۵پ ـ ۱۴۸ پ ترجمهٔ‌سوره‌های فاتحه واخلاص است ازتفسیرمولاناحسین واعظ کاشفی.

۱۸س۷×۱۳ ، ۲۱۳گ۱۳×۱۸ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج عنابی‌مقوایی‌گردحنایی .

مجموعه

۱ـ حاشیة‌المدارك (۶پ ـ ۸۷پ) از ملامحمد رفیع است.

آغاز: بسمله . حمدله ... وبعد هذه تعلیقات علقها الفاضل الکامل ... مولانا محمدرفیع اطال‌الله عمره واوصل فیضه ... علی کتاب مدارك الاحکام فی شرح شرایع الاسلام للسید الشریف سید محمد ... جعلتها من حواشی کتابه دام‌ظله ... کاتبا قول المحقق رحمه‌الله بالحمرة فی بعض المواضع . . . قوله رحمه‌الله الکتاب مصدر ثالث آه فی‌الصحاح کتبت کتبا ... خطه ولعل کلامه رحمه‌الله بناء علی مذهب‌الجوهری .

انجام : قوله : فی‌الطرف المنسی علی خاصة الظاهران مراد المتعذر هو ذالك اوینقص عنه فتامل .

۲ـ الصحیفة الرضویة (۸۸ پ ـ ۱۳۴پ) همانکه ازامام‌رضا دانسته‌اند.

۳ـ آداب الداعی (۱۳۵ پ ـ ۱۴۵ر) ازابن فهدحلی‌است.

آغاز: بسمله . الحمدلله موضح‌الرشاد ومرشد العباد ... امابعد فهذه‌نبذة یسیرة تشتمل علی مالابدمنه‌من‌آداب الداعی‌اختصرناها من کتاب العدة وفیهاابواب .

انجام : ومن اراد‌الاستقصاء فی‌هذا الباب فعلیه بکتاب عدة الداعی‌فانه کاسمه وصلی‌الله علی محمد وآله‌الطاهرین .

۴ـ الفخریة فی معرفة النیة (۱۴۹ پ ـ ۱۶۵پ) از فخرالمحققین حلی است (ادبیات ص۳۶۴) .

۵ـ المختصر النافع (۱۶۶ پ ـ ۲۱۱پ) ازمحقق حلی‌است .

۳۶۹۹

نستعلیق‌ساوجبلاغی درج۱۳۶۷/۲ بفرمودهٔ آخوندملامصطفی نجم‌آبادی.

۲۵س۵×۱۳ ، ۸۳گ۱۰×۱۷ ، کاغذفرنگی ـ جلدتیماج زردضربی.

اسرار الآیات و انوار البینات

از صدرای شیرازی است .

۳۷۰۰

نستعلیق مؤلف در ۸۹۷ .

۱۵س-۸×۱۲ ، ۴۱گ-۱۴×۱۸ ، کاغذ سمرقندی - جلدتیماج زرد ضربی مقوایی.

تحفة السلاطین

در پزشکی و بعربی از علی بن احمد متطبب لاهیجانی که در روز چهارشنبه ۲۵ ذی حجهٔ ۸۹۷ ساخته است . نام کتاب دربایان دیده میشود .

آغاز: بسمله . وبه نستعین احمدالله علی عزه وتمکینه حمدایوافی نعمه واشکره علی فضله وتکریمه شکرا یکافی مزید کرمه .. امابعد یقول ... علی بن احمدالمتطبب اللاهیجانی: الاطباء اجتمعوا علی اثبات فضیلة علم الطب .

انجام : و یعمل معجونا بالرسم الشربة قدر عفصة بعد اربعین یوما . تمت الرسالة المسماة بتحفة السلاطین علی ید ... علی بن احمدالمتطبب اللاهیجانی ... فی یوم الاربعة (؟) خمس وعشرین من ذی الحجة المحجة سنة سبع وتسعین وثمانمائة الحمدلله حق حمده والصلوة والسلام علی سیدنا محمد وآله واصحابه وسلم تسلیما کثیرا .

۳۷۰۱

نستعلیق محمد باقر در ۱۳۰۵ و ۱۳۱۴ و محمد سلماسی در ۴-۱۳۰۳ .

۱۴س-۹×۱۴ ، ۳۹۷گ-۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی ضربی مقوایی.

مجموعه

۱ـ اسرارالولایه (۲ پ - ۳۱۷ پ) بفارسی ومثنوی عرفانی است .

آغاز:

این شنیدستی که شه مولی علی
سر خود با چه بگفت از پر دلی

انجام :

محبت جو محبت جو محبت
که یابی از محبت بس فتوحت

۲ـ القنونیة (۳۱۸ - پ ۳۳۷ پ) بدرخواست حاج میرزا محمد زمان کلامی خراسانی ذهبی دربارهٔ حضرات خمس ساخته شده است.

آغاز: بسمله . الحمدلله العلی العالی المتعالی عن مدارك حجة العلماء .

انجام : ولاهم یحزنون .

۳ـ مثنوی عرفانی فارسی (۳۳۸ر-۳۴۹ر) .

آغاز:

بدان ای عارف اسرار یزدان
حبیب راز دان اهل عرفان

انجام :

خوش ایشانند انسان زمانه
نباشد غیر ایشان در زمانه

۴ـ تحقیق معنی انا الحق ولیس فی جبتی سوی الله من قول الناظم (۳۴۹پ-۳۵۰پ) بنثرعربی از سرایندهٔ همین مثنوی فارسی.

۵ـ شمسیهٔ ظهوریه (۳۵۰ پ ـ ۳۵٤پ) بفارسی از مجد الاشراف جلال‌الدین محمدحسینی شریفی ذهبی ودرآن یاد شده از مانکجی صاحب درویش وناصرالدینشاه وآقای‌مطلق مستوفی‌الممالك.

آغاز: سپاس بیرون از حد قیاس سزاوار کبریای انکسیکه بطونش مجهول.

انجام: والعجزعن درك الادراك ادراك قدتمت بعون‌الله وعنایاته.

۶ـ تذکرهٔ سلسلهٔ ذهبیه (۳۵۵ پ ـ ۳۶۹ر) بفارسی از محمدلك سلماسی پسر اسدالله‌خان‌آذربایجانی باس گذشت بزرگان ذهبی مورخ ۳۰ذی‌حجهٔ ۱۳۰۳.

۷ـ صدوده‌بند(۳۶۹ پ-۳۹۷پ) بفارسی ازقاضی کرده‌مدانی بخط‌همان‌سلماسی مورخ ۲۷ع۱۳۰٤/۲ درچهارباره.

آمد البتی گوی مابیسوی شد برسوی ما

تابید خور بر کوی مابادا فدایت جان من

انجام: این مسند ارشاه بود بادا فدایت جان.

همهٔ این رساله‌ها ومنظومه‌ها از صوفیان اخیر ذهبی شیراز است و ارزش علمی وعرفانی ندارد.

۳۷۰۲

نستعلیق محمدحسن چوپان فرزند محمدمحسن درروزیکشنبه ۳ج۱۱۳۳/۱، عنوان‌شنگرف. ۱۰س۶×۱۰، ۱۱۸گ۱۱×۱۶، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌ترپاکی.

جواهرالکلمات فی‌العقود والایقاعات

از مفلح‌بن حسن‌بن رشیدبن صلاح صیمری که در ۱۰ج۸۷۰/۱ برای‌پسرخود شیخ نصیرالدین حسین در گذشتهٔ ۹۳۳ ساخته ویك مقدمه ودوباب درآن‌هست(طوس ۳٤:۲و۳۵و۴۰۳:۵ ـ ف ۱۹٤۵ ـ ذریعه ۲۷۸:۵).

آغاز: بسمله. الحمدلله رب‌العالمین ... وبعد فقدالتمس منی بعض ... ان اجمع له صیغ‌العقود والایقاعات ... و رتبنا کتابنا هذا علی بابین و ثلاث مقدمات و سمیته جواهرالکلمات فی‌العقود والایقاعات.

انجام: فرغ من تعلیقه مصنفه ومؤلفه ... مفلح‌بن حسن‌بن رشید الصیمری... یوم العاشر من جمادی‌الاول سنة سبعین و ثمانمائة ... کثیرا (الی هنا بخط المصنف رحمه‌الله تعالی...)

۳۷۰۳

نسخ حسین‌بن صفرعلی واعظ.
۱۳س۷×۱۱، ۹۷گ۱۱×۱۷، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی.

رسالهٔ سهله فی‌شرح قبله

ازعلی‌اکبربن علی‌بن محمداسماعیل‌بن مهدی که درروز ۲۶ع۱۲۵۵/۱ساخته ودرروز یکشنبه پایان ذی‌قعدهٔ ۱۲۵۶ پاکنویس نموده‌است، درشرح مبحث وقت‌وقبلهٔ الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة است،بدرخواست شاگردان‌درد‌وباب هریك درمقدمه ومقاله نوشته شده است. نام مؤلف (علی‌اکبر) در پایان‌آمده است.

آغاز: بسمله بعد از حمد خالق اکبر... چنین گوید... ابن علی بن محمد اسمعیل‌بن مهدی.

انجام: والسلام من اتبع‌الهدی.

۳۷۰٤

نسخ‌سده۱۳، عنوان ونشان شنگرف، مهرمحمدعلی‌بن اسمعیل‌مورخ۱۳۴(۱۰۳۴) دارد. ۱۴س۶×۱۲، ۳۵گ۱۴×۲۰، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌عنابی.

عقود نکاح و متعه و کفارهٔ افطار روزهٔ ماه رمضان

از محمدباقر بن اسمعیل حسینی خاتون آبادی بنام شاه سلطان حسین موسوی بهادرخان در سه مطلب: عقد نکاح دایم - عقد متعه - احکام افطار روزهٔ ماه رمضان (ف۲۷۲۸).

۲۷۰۵

نستعلیق سدهٔ ۹ و۱۰، عنوان شنگرف، میان ص۱ و۲ افتاده.
۱۶س۹×۱۳، ۱۱ص۱۴×۱۹، کاغذ سمرقندی - جلد تیماج سبز ضربی مقوایی.

الالغاز من مسائل فقهیة

در مسائل دشوار فقهی است با عنوانهای «مسئلة - جوابه» نسخهٔ ما پس از دیباچه افتاده و میرسد بمسائل کتاب بیع و کتاب الرهن را دارد تا باب الحساب. در آن از شرح مختصر والمعین فی الفرائض مؤلف یاد شده است.

آغاز: بسمله ثم وقفت علی کتاب لطیف فی نوع الالغاز والی الآن لم اعلم مصنفه والنسخة المکتوب منها سقیمة جدا مؤرخة بربیع الاول سنة احدیٰ و ستین وسبعمائة وصورته الحمدلله باریء الانام العزیز العلام المهیمن السلام ... امابعد فان التصنیف فی الدین من شرایع الطاعات .. وعلم الفقه من هذا القبیل ... ولهذا کانت العلماء به ارفع العلماء مکانا ... فاحببت ان اهدی الی خزانة المولویة الملکیة العالمیة العادلیة کتابا یشتمل علی نکت من الالغاز من مسائل.

انجام: وقد اوردنا نظائر هذه المسئلة فی کتاب المعین فی الفرایض و فی هذا القدر کفایة والله الموفق للصواب والیه المرجع والمآب وهوحسبنا ونعم الوکیل.

۲۷۰۶

نستعلیق محمدرضا بن میرزا طاهر آشتیانی در ۱۲۶۸، عنوان شنگرف.
۱۴س۷×۱۴، ۱۱۱ص۱۱×۱۷، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی.

ذخیرهٔ اسکندری

بفارسی است در کیمیای باسلیقا و ترجمهٔ متن عربی ذخیرهٔ اسکندری دیگری که می‌شناسیم (ف۹۷۰ - طوس ۳: ۲۵۹ ش۵۶ - ذریعه ۸: ۱۳) نیست و فهرست مطالب آن در آغاز هست.

آغاز: بسمله: فهرست این کتاب مشتمل است بر سه جزو جزو اول محتوی است بریک مقدمه و چهار مقالت؛ جزو دوم مشتمل است بر دو مقاله، جزو سوم که خاتمه است متضمن است بر سه فن از فنون ذخیرهٔ اسکندری.

انجام: فی ذیل رطب اربعة عشر یوما فانه ینحل.

۲۷۰۷

نستعلیق آدینه ۱۶ رجب ۱۲۷۰ در ش۱، ش۲ بهمین گونه خط.
۱۷س۱۱×۱۸، ۳۴ص۱۹×۲۱، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی.

مجموعه

۱- انیس العشاق (۱-۴۴) از شرف الدین حسن رامی که در شوال ۷۲۶ ساخته است (ادبیات ۳۵).

۲- دیوان (۴۶-۸۷) از صبا و قصاید او است.

۳۷۰۸

نستعلیق چلیپا در ش۱و۲ که یکخط است و ش۲ مورخ روز یکشنبه ع۱۰۰۹/۱ درجیل کرا، در ۵ پ –۶ر پراکنده‌ها است، ش۳ بنسخ نوشتهٔ شرف‌الدین علی‌شیرازی درروز پنجشنبه ج۱۰۳۷/۲، ش۴ بنسخ دیگر گویا از همین تاریخ.

۲۶س۸×۱۷، ۳۴۹گ۱۴×۲۱، کاغذسپاهانی - جلدتیماج حنایی‌ضربی.

مجموعه

۱ـ رسالة فی احکام النجوم (۲ر و پ) بعربی دران آمده «وقد شرحنا ذلك فی رسالة تأثیرات النجوم فی المواليد» (بندی ازاین کتاب است).

۲ـ رسائل اخوان‌الصفا (۲پ ـ ۵ر) رسالهٔ نخستین از طبیعیات است در هیولی و صورت.

۳ـ انموذج‌العلوم (۱ـ۴٤) ازدوانی (ف۱۵۸) ازاستادان ومشایخ اودرآغازاین رساله یاد شده است.

٤ـ معراج‌الوصول فی شرح منهاج‌الاصول (٤۷ ـ ۷۳) شرحی است بر کتاب اصول بیضاوی ازمجدالدین ابراهیم ایکی (ف۱۷۳۳).

۳۷۰۹

نستعلیق یوسف نهاوندی در متن وهامش.

۱۵س۶×۱۴، ۳۹گ۱۳×۲۲، کاغذ فرنگی جلدتیماج حنایی‌ضربی.

شاهبیت

گزینی است ازیوسف نهاوندی در۱۲۵٦ ازسروده‌های شاهزاده محمودمیرزای قاجار، او خود را «غلام زرخرید» اومیخواند ومیگوید که در نهاوند و تبریز در نزد

اوبوده‌ام ودرتبریز اینها را گزین کرده‌ام ومیگوید که شعرهای او درستایش محمدشاه قاجار وشهزاده قهرمان میرزا است وچون بیشتر آنها درستایش پادشاهست این‌رساله را «شاه‌بیت» نامیدم. غزل‌است وقصیده وقطعه ورباعی ومثنوی و در ۲۰ رجب ۱۲۵٦ گردآوری شده است (مجلس۳:۱٤۹).

آغاز:

بشبهای غمت ازدیده می باریم کوکبها
خداوندا چها آید بروزمن ازاین شبها

انجام:

دلم را زانوار کن منجلی　　بحق محمد بذات علی

۳۷۱۰

نستعلیق باقربن محمدعلی‌خراسانی درروز آدینه ۲٦ع۱۲۵۹/۲ درزمان تحصیل‌درتهران‌درمدرسهٔ حاجی‌رجبعلی، آغاز ازدیباچه اندکی افتاده.

۱۵س۷×۱۲، ۱٤۹گ۱۱×۱۹، کاغذ فرنگی - جلدتیماج سرخ ضربی‌مقوایی.

صراط‌النجاة

همانکه از محمدباقر مجلسی دانسته‌اند (ف۱٤۰۸ ـ حقوق۱٦۰).

۳۷۱۱

نسخ محمدبن ابراهیم بن یحیی درروزشنبه ٤ع۸۹٤/۲ (پایان‌کتاب‌نخستین)، عنوان‌ورشت مشکی وشنگرف، نسخه یکصفحه‌ای پیش‌از «الفصل الثامن فی‌بیان ماوجد من‌الاقسام المذكورة» ازباب‌دوم‌از کتاب یکم را دارد ومیرسد به فصل ۲ باب۲ کتاب۳ درالهیات.

۲۳س۱۲×۱۹، ۲۸۱گ۱۸×۲۵، کاغذسمرقندی - جلدمخمل‌سرخ‌مقوایی.

المباحث المشرقية

ازامام فخرالدین رازی است (مجلس ۲:۷٤).

۳۷۱۲

شکسته نستعلیق ۲۷شعبان ۱۲۷۴ ۰
۱۶س۱۰×۱۷، ۲۲۴گ۱۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی.

مصابیح القلوب

از خواجه ابی‌سعید حسن شیعی بیهقی سبزواری است (حقوق۱۹۳).

۳۷۱۳

نسخ محمدعلی‌بن محمد حسین تبریزی درروز آدینه ۱۰ ذی‌حجه ۱۳۱۶ در ش۱۰ وروز دوشنبه ۱۳۱۳/۲ع۴ درش۴ وشب شنبه ۲ع۸/۱۳۱۳ درش۵ وروز ۳۰ج۱/۱۳۱۳ درش۷ و۱۳۱۴درش۹.
۲۱س۱۰×۱۵ ، ۱۰۲گ۱۷×۲۲ ، کاغذفرنگی ـ جلدمقوا عطف تیماج مشکی.

مجموعه

ده رساله است از مولی محمدتقی‌بن حسینعلی هروی سپاهانی (۱۲۱۷ـ۱۲۹۹) (ف۲۰۸۰ ـ حقوق ٤۸۹و۳۱۹و۲۸٦ـطوس ٤۲۷:۵).

۱ـ رسالة فی‌الطلاق بعوض من‌الزوجة (۱ـ۱٤) تاریخ ذی‌قعدهٔ ۱۳۱۲ درپایان هست و باید تاریخ نوشتن نسخه باشد نه تألیف.

آغاز: بسمله . حمدله ... فیقول ... محمدتقی‌ابن حسینعلی‌الهروی . . . ان‌هذه رسالة فی‌تحقیق مسئلة فرعیة وقع الخلاف فیها .

انجام : باطنا وظاهرا .

۲ـ حاشیة رسالة‌الطلاق بعوض (۱٤ـ۱٦) .

آغاز: بسمله. حمدله. فیقول ... محمدتقی‌بن حسینعلی الهروی ازهذه‌تعلیقات وجیزة علی بعض‌الکلمات التی رایت ... مماوقعت فی‌الرسالة التی الفها . . . القمی فی بیان ان‌الطلاق بعوض من دون کراهة من الزوجة هل یکون صحیحا املا .

انجام : کاف فی عدمها والسلام .

۳ـ رسالة فی عرق‌الجنب من‌الحرام ونجاسته وطهارته (۱٦ـ۳۳).

آغاز: بسمله . حمدله ، فیقول ... محمدتقی‌بن حسینعلی‌الهروی ان هذه رسالة مشتملة علی فروع نافعة .

انجام : وظاهرا وباطنا .

٤ـ رسالة فی من صلی‌صلوات متعددة بوضوء رافع (۳٦ـ٤۰) .

آغاز: مسئلة من صلی کل واحدة من صلوات یومه بوضوء رافع ثم انکشف له فساد احد الوضوآت .

انجام : ولی الفضل والانعام .

۵ـ رسالة فی‌التعارض بین‌المقرر والناقل (٤۰ـ٤۷) .

آغاز: بسمله . حمدله ...فهذه عجالة فی تحقیق ان الخبرین المتعارضین اذا کان احدهما مقرراً لحکم الاصل والآخر ناقلاعنه فهل یحکم بتقدیم‌الناقل‌اوالمقرر.

انجام : اولا وآخرا .

٦ـ اللغز (٤٦ـ٤۷) .

آغاز: بسمله . امابعد حمدالله العالم بما فی‌الضمائر ... فیقول .. محمد تقی‌بن حسینعلی الهروی اخبرونی عما اصفه لکم من الزمان والمکان .

انجام : والحمدلله‌رب‌العالمین .

۷ـ التعارض بین‌المطلق والمقید (٤۸ـ٤۹) .

آغاز: سئوال: التعارض بين المطلق والمقيد الى كم عدد يرتقى.

انجام: والله يضاعف لمن يشاء.

٨ـ اصالة الامكان (٥٠ـ٥٤).

آغاز: سئوال: قول الاصولى اذا شك فى امكان شيىء و امتناعه فالاصل الامكان باطل.

انجام: باطنا وظاهرا.

٩ـ تحقيق معنى الالف و اللام (٥٥ـ١٠١) (حقوق ٢٨٦)

آغاز: بسمله. حمدله ... فيقول ... محمدتقى بن حسينعلى الهروى ... ان هذه رسالة فى تحقيق معنى الالف واللام ومايتعلق بها.

انجام: البررة الكرام ١٢٩٤.

١٠ـ نفى حجية مطلق الظن (١٠٢ـ٢٠٠) تأليف روز پنجشنبه ١٧ شوال سال ١٢٤١ ونام او وتاريخ درپايان ديده ميشود.

آغاز: بسمله. وبه نستعين الحمدلله الذى اوضح معالم الدين ... فيقول ... محمد تقى بن حسينعلى الهروى ان هذه رسالة وافية و عجالة كافية فى تحقيق ان الحجة فى معرفة الاحكام الشرعية فى امثال هذه الازمنة هل هى طرق معينة وظنون مخصوصة او كل ظن لم يقم على عدم حجيته بالخصوص حجة الفتها حال قرائتنا هذه المسئلة عند شيخنا العلامة واستادنا الفهامة ... ورتبتها على مقدمة و منهجين وخاتمة.

انجام: الف الف سلام وتحية.

٢٧١٤

شكسته نستعليق محمدمهدى بن حاجى محمد جعفر بن آقا محمد صادق كاشانى گويا در ١٢٧٧ ، شعر لطفعلى تبريزى مورخ ١٢٧٧ درپايان هست.

١٩ س، ٨×١٩ ، ٢١×١٤ـ٢٤٤ ، كاغذ فرنگى رنگارنگ ـ جلد تيماج حنايى.

حقايق الازلية وسطى

ازمحمودبن ابى القاسم كاشانى بفارسى در كلام شيعى آميخته با جفروعلم حروف وبسيار شگفت انگيز ودر آغاز آن از تفسيرصافى فيض يادشده است.

آغاز: بسمله. حمد و سپاس بى حد مرجليلى را كه آفتاب جلال عرش عزت آفتاب جلال جملهٔ آفتاب ... چنين گويد محمودبن ابى القاسم الكاشانى كه اين كتابى است مسمى بحقايق الازلية وسطى كه شطرى از حقايق الازلية كبراى عربى از براى اين حقيراست و مشتمل بريكباب وچهارركن وسقف مرفوع، باب آن درتعريف ابجد، و ركن اول در توحيد وثانى درنبوت وثالث درولايت و رابع درعصمت وسقف مرفوع در معراج ومعاد بطريق علم حروف كه اشرف جميع علوم است بادلهٔ نقل و عقل بطريق خاص كه سبقت نگرفته براين حقيرديگر كسى ... وبطريق علم فرقان كه تعبيرازعلم جفروتكسيرشده.

انجام: فليطلب منا كله فى مقامه.

٢٧١٥

شكسته نستعليق سدهٔ ١٣ .

١٢ س، ٧×١٤ ، ٩٨ـ١٤٣ ، ٢٠×١٤ كاغذ فرنگى ـ جلد تيماج عنابى .

سفرنامه

به نثر ونظم ازابوالنصرفتح‌الله شيبانى كاشانى است در سه مقاله.

آغاز: بسمله. آرى آرايش سخن درستايش حليمى عليم است ... كه آدمى را بفضيلت بيان ... بياراست ... اين مقاله مشتمل است برچهارفصل:

[نخستين] درنژاد وصنعت ونام مؤلف وسبب اتفاق سفراو بخراسان ازعراق ...

[دوم] درسبب فراهم آوردن ترهات خویش ... [سوم] در تقریر اسباب فراغت خاطر شاعر ودبیر [چهارم] در غروب کوکب عمر خدایگان ... و طلوع آفتاب دولت ... حسام السلطنه .

انجام : وچشم استخلاص بوساطت دارم انشاءالله تعالی . تمت مقالة الثالثة فی ذی حجة الحرام ۱۲۷۳ .

درپایان نامهٔ بی‌نقطه‌ایست از میرزا محمدعلی منشی شیرازی بفریدون میرزا مورخ روز سه شنبه ۹ج۱۲۹۰/۲ و حکم میرزا ابراهیم‌خان منشی باشی مورخ محرم ۱۲۵۵ .

۳۷۱۶

نستعلیق محمدبن طهماسب‌قلی نجم‌ثانی تبریزی کاظمی نایب اول کارگذاری بغداد در کاظمین در روز دوشنبه ج۱۳۰۷/۱ در ش۱ ، ش۲ مورخ دهۀ یکم ج۱۳۰۷/۲ ، ش۳ مورخ ۲۶ج۱۳۰۷/۲ ، ش۴ مورخ ۲۹ج۱۳۰۷/۲ ، ش۵ مورخ ۲۵ رجب ۱۳۰۷ ، در آغاز و میانه پراکنده‌هاست.

۱۲۳س۱۴×۲۰ ، ۱۶۰گ۲۱×۳۶ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج عنابی متوالی.

مجموعه

۱- یوسفیهٔ ملیحه (۲ پ - ۸۳ پ) بفارسی در تفسیر داستان یوسف وتطبیق آن باداستان کربلا .

آغاز: مجلس اول این کتاب که خواب یوسف و تعیین یعقوب است . بسمله . بعدازحمد وستایش قادرمتعال وپس از پرستش ونیایش حی لایزال جواهر نقود معدود شکر واجب .

انجام : بی منت خلق یا علی الاعلی .

۲- فصوص الیواقیت فی نصوص المواقیت (۸۴ پ - ۱۱۷ پ) از امام الحرمین

ابوالمحاسن میرزا محمد ایرانی کاظمی که بعربی ودر ۱۳۰۰ ساخته است مورخ روز پنجشنبه دهۀ یکم ج۱۳۰۰/۲ در کاظمین ومی‌نویسد بچاپ رساندم .

چنین است ماده تاریخهای این رساله : رفتن مؤلف بسامرا در ۱۲۸۵ و ۱۲۹۰ وبمکه وسواری راه‌آهن در ۱۲۹۵ وحج‌هاشم حسینی وابراهیم سپاهانی در ۱۲۷۸ وجلوس عبدالعزیزخان در ۱۲۷۸ ومرگ شیخ مرتضی در ۱۲۸۱ وسیدعلی موسوی اجازه‌دهندهٔ بمؤلف در ۱۲۸۳ وملاآقای دربندی در ۱۲۸۵ وملامحمدعلی محلاتی شیرازی در ۱۲۸٤ وحاج‌میرزا باقربن احمد تبریزی در ۱۲۸۵ وحاج‌حسینعلی تویسرکانی اجازه‌دهندهٔ بمؤلف در ۱۲۸٦ وحاج‌شیخ‌عبدالحسین تهرانی در ۱۲۸٦ وحاج‌میرزا محمدشهرستانی حایری در ۱۲۸۷ وحاج محمد صالح‌بن مصطفی کبه در ۱۲۸۷ و شیخ صالح بن مهدی حایری در ۱۲۸۸ وشیخ‌مهدی بن‌علی‌بن جعفر نجفی در ۱۲۸۹ وشیخ‌راضی بن‌محمدنجفی اجازه‌دهندهٔ بمؤلف در ۱۲۹۰ وحاج‌سید اسدالله‌بن سیدمحمدباقر سپاهانی در ۱۲۹۰ وشیخ قاسم نجفی در ۱۲۹۰ ومیرزا زین‌العابدین حایری طباطبایی در ۱۲۹۲ وحاج‌ملارفیع‌بن علی رشتی شیخ‌مجیزاو در ۱۲۹۰ ومولی‌علی‌بن خلیل طبیب رازی اجازه‌دهندهٔ بمؤلف در ۱۲۹۱ در ۷۳ سالگی وعزه‌دختر اسماعیل همدانی در ۱۲۹۳ وعلی‌نقی‌بن‌محمدنقی طباطبایی غروی (کشته‌شدن او) در ۱۲۹٤ ومحمدپاشا در ۱۲۹٦ وسیدمهدی بحرالعلوم در ۱۲۹۸ وجوادبن حسین نجفی اجازه‌دهندهٔ بمؤلف در ۱۲۹۸ وحسن‌بن خلیل‌الله حسین محلاتی شهریارخان در ۱۲۹٤ وآقاخان در ۱۲۹۸ و علی‌بن حسین و عبدالله حمود از رؤسای خوارج در ۱۲۹۱ وعبدالوهاب آل داود پدر مؤلف در ۱۲۹۸ و رفتن ناصرالدین شاه بعسکریین در ۱۲۸۲ ورفتن مؤلف بعتبات در ۱۲۸۷ ومردن پادشاه فرانسه در ۱۲۸۷ وساختن فرهادمیرزا صحن کاظمین را در ۱۲۹۸ وحبس شدن شیخ‌محمدحسین‌بن‌هاشم کاظمی بدستورمجلس شوری درنجف ۱۲۹٤ وتاریخهای دیگر که روی‌هم بهفتاد میرسد وهمه بنظم عربی است .

آغاز: بسمله . وبه نستعین .

درسخن پنهان شدم چون بوی گل دربرگ گل

هر که میخواهد ببیند در سخن بیند مرا

... یواقیت محامد یترصع بها جواهر الکلام تهدی الی من اشرقت علی هیا کل الازل انواره ... فیقول ... محمد الملقب بالایرانی ... هذه عدة من التواریخ لنا وفینا التقطناها من کتابنا .

انجام : اختتام پذیرفت والسلام .

درپایان نسخهٔ ما پس از این رساله اجازهٔ میرزا زین العابدین طباطبائی است بمیرزا محمد همدانی آل داود .

۳ لؤلؤة البحار فی منقبة الائمة الاطهار (۱۱۸ پ ـ ۱۳۶ ر) در بارهٔ زهرخوردن امام رضا است از محمد رفیع طباطبایی تبریزی دراینکه او اگر میدانست چرا خورد و اگر نمیدانست این منافی با عقیدهٔ شیعیان است درعالم امام پنج پاسخ داده شده ومورخ ۱۱ ج ۱/ ۱۳۰۰ است .

آغاز: بسمله . حمدله .. چنین گوید ... محمدرفیع حسینی الطباطبایی التبریزی نظام العلماء که این روز ها یکی از احبا در مسئلهٔ تناول سم حضرت رضا . . . سئوالی نموده .

انجام : حول حولنا الی احسن الاحوال .

درپایان مؤلف پس از این رساله شرحی دربارهٔ چاپ این رساله می نویسد ومیگوید که آقامیرزا عبدالرحیم ساعدالملك وزیر و بیر مهام خارجهٔ مملکت آذربایجان دستور چاپ این رساله را داده است وامید که کتابهای دیگر مؤلف: انیس الادباء وسمیر السعدا ومصابیح الظلم و تشریح الحکم هم بچاپ برسد .

٤ـ فال نامه (۱۳۹ پ ـ ۱۵۵ پ) بفارسی بنام امام جعفر صادق (ش ۱۹۹۷/۱ و ۲۰۱۸/۱) .

آغاز: بسمله . حمدله ... این فال نامه ایست که از امام جعفر صادق ... مرویست .

انجام : جنات عدن مفتحة لهم ـ دارهای دنیی و دنیایی تو گشاده شود ایجبون انما ... عدت .

٥ـ رساله در علم غیب (۱۵۷ پ ـ ۱۶۱ پ) استخراج ضمیر است از شاکر (ذریعه ۴۹۳:۹) بیشتر آن بنظم است ورموزی هم دارد .

آغاز: بسمله . حمدله ... اگر کسی درضمیرخود شیئی را ملاحظه نماید .

انجام :

این کتابی است علـم غیبش نام

که ز من یافت نظم او اتمـام

گشت شاکر مذاق را شاکر

گشت چون نظم این کتاب تمام

....

تا نگردد ملول خلق زین عبارات از خواص وعام

۲۷۱۷

نستعلیق امامقلی صایغ درروز یکشنبه ۳۰ ذی حجهٔ ۱۰۱۵ ، جدول زر و لاجورد ، سرلوحهای زر و لاجورد درجای عنوانها دارد ، نامه ای از او در پایان هست باعنوان « رقعهٔ امامقلی صایغ تخلص که در طلب کاغذ نوشته» ونام اوتنها دراینجا دیده میشود ، یادداشت دارندهٔ نسخه ازمردم خبوشان مورخ ۱۲۴ سال پس از تاریخ نوشتن نسخه درپایان هست ، درص ع آمده: «این نسخهٔ شریف در ۳۰ رجب... ۱۰۵۴ دراکبراباد داخل عاریت خانهٔ شمس الدین محمد اردبیلی شده» .

۱۵ س ۷ × ۱۵ ، ۹۶ گ ۱۴ × ۲۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی ضربی ترنجی مقوایی .

جام جم

از رکن الدین اوحدی مراغی سپاهانی در گذشتهٔ ۷۳۷ است (مجلس ۳: ۱۶۷ ـ مشار ٤٦٤).

۳۷۱۸

نستعلیق کمال الدین حسین بن محمود در روز دوشنبه ۱۴ع۱/۱۰۳۴ توشقان ئیل ، عنوان و نشان شنگرف ، مهر محمد حسین دارد و یادداشت مورخ ۱۱۰۷ .
۱۹س ۸×۱٦ ، ۲۰۰گ ۱۴×۲۲ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی.

دستور الوزراء

ازخواندامیر است (ادبیات ۲۳٦) و تاریخ آن (۹۱۵) از نامش برمیآمد (دیباچه).

۳۷۱۹

نسخ مؤلف در آغاز دهۀ دوم صفر ۱۳۱۷ (میانۀ نسخه) ، نشان شنگرف ، نسخه از نماز جماعت است تا نماز خوف.
۲۱س ۱۰×۱٦ ، ۱۷۰گ ۱٦×۲۳ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج عنابی ضربی مقوایی.

مصباح الفقیه

ازحاج آقا محمد رضای همدانی است (حقوق ٤٦٨) .

۳۷۲۰

نستعلیق غیاث الدین بن مهدی حسینی در روز پنجشنبه ۱۷ رجب ۹۸۴ در ٦۴ سالگی در آغاز فرمانروایی شاه اسمعیل دوم صفوی بیشتر در شبها پیش چراغ در بیش از شش ماه در راه عتبات عراق عرب در روضهٔ

شهرك وليجان ازروی نسخهٔ مؤلف و در بوراو ، نسخه جلد یکم است و فاتحه تا آل عمران و ۲۱۰۰۰ بیت ، عنوان و نشان شنگرف .
۲۵س ۱۳×۱۸ ، ۳۱۹گ ۱۸×۳۵ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج مشکی مقوایی.

منهج الصادق فی الزام المخالفین

ازملافتح الله بن شکرالله شریف کاشانی در گذشتهٔ ۹۸۸ است (طوس ٤: ٤٥٦) و در ۱۹ محرم ۹۷۰ آن را ساخته است (پایان نسخهٔ ما بگواهی نویسندهٔ آن) .

۳۷۲۱

نستعلیق غیاث الدین محمود بن محمد گیلانی در محرم ۱۰۸۸ ، جدول زر و لاجورد ، متن زیر خط زرین ، عنوان شنگرف ، سرلوح بزرولاجورد و سرخ و شنگرف ، نسخه از آغاز تا اجاره است.
۱۹س ۹×۱۹ ، ۳۳۳گ ۱۵×۲۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی.

الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة

ازشهید ثانی است .

۳۷۲۲

نسخ امامقلی بن علی اکبر سیرجانی در ۴ محرم ۱۲۴۷.
آغاز: وصورتها و شکلها که اندرجسم موجود است (پیش از تعریف جسم).
انجام : و اگر از این قسمتها بگذرد خویشتن و صناعت را العریض کرده دارد مگر خرد سخره و ریشخند را چنانکه اکنون است والله المستعان.
۲۵س ۱۱×۲۰ ، ۱۳۱گ ۲۱×۳۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد روغنی زمینه مشکی آراسته برگهای زرد و سبز و سرخ .

التفهیم لاوائل صناعة التنجیم

تحریر فارسی این کتاب از مؤلف آن ابوریحان بیرونی مورخ روز سه شنبه

٢٥رمضان ٤٢٠ = ٣آبان‌روزاردی‌بهشت سال ٣٩٨ (ص١٢٤) برای ریحانه بنت الحسن (استوری ٢: ٤٤ - مشار٤٣٩).

٣٧٢٣

نستعلیق سدة ١۴ ، عنوان شنگرف ، جدول زرولاجورد.
١١س ٨×١۵ ، ۵٠گ١٢ ×٢٠ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج سبزگردسرخ.

دیوان

ازسیف الدوله محمد میرزای‌سلطان قاجارپسر فتحعلیشاه (ذریعه ٩ : ٤٥٩ - مجمع‌الفصحاء ١:٣١ - سپه ٢:٤٧٧ - مجلس ٣:١٤٨) غزل است بترتیب‌تهجی باتخلص سلطان وقطعه ورباعی.

آغاز:

گر بسنجند بمحشرشب هجران را
ظاهرایشت که‌شاهین‌شکند میزان‌را

انجام :

ای ظلم تـو باعث سرافرازی من
بنگر بمن و حالت جانبازی من
هردم ز غرور و ناز گوبی‌سلطان
بنگـر بمن و بطور طنازی من

٣٧٢٤

نستعلیق درمتن وهامش‌ازسدة٩و١٠، عنوان شنگرف، یکشمر لوح‌درمیانه‌هست، آغاز ومیانه افتاده ونسخة آشفته است.
١٩س٨×١٦ ، ١٩١گ١۴ ×٢١ ، کاغذ سمرقندی - جلدتیماج لرباکی‌ضربی‌مقوایی.

هفت‌اورنگ

ازجامی است (ذریعه ٩: ١٨٨) وشامل : یوسف وزلیخا ولیلی ومجنون .

٣٧٢۵

نسخ سدة ١۴ ، در٢٣٣ص.
١٩س٩×١۵ ، ١۴گ٣٢٤ ×٢٢ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج‌زریاتی‌مقوایی.

اسرار الرضویه

ازمحمدحسن بن محمدتقی سبزواری که در ١٢٨٧ ساخته است (ابیات ٢٨) سر گذشتی ازاودراین کتاب هست .

٣٧٢٦

نسخ گویا ازخودخوانساری درهمة شمارهها.
سطرواندازه‌گوناگون ، ١١٨گ١٨ ×٢٣ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج‌عنابی‌ضربی‌مقوایی.

مجموعه

١- رسالة فی‌الصلح عن حق‌الرجوع و اسقاطه (٢پ-٢٤پ) از محمدحسن‌بن عبدالکریم خوانساری‌در٢٨ ذی‌قعدة ١٣١۵ .

٢- رسالة فی‌صوم‌المسافر (٢۵ پ - ٤٧پ) گویا از همو .

٣- رسالة فی‌المعاملة المحاباتیة (٤٨ پ - ٦١پ) گویا ازهمو.

٤- مسئلة الشرط فی ضمن‌العقد (٦٢ر-٧٨ر) گویاازهمو .

۵- الرواشح السماویة (٧٩ پ - ١١٨ پ ازراشحة یکم است تا راشحة ٣٨) از میرداماد (حقوق٣۵٨) .

۶ـ زبدة الاصول (۱۱۹ پ ـ ۱۳۶ ر مورخ شب ۳ ذی‌حجهٔ ۱۳۰۳) از شیخ بهایی.

۷ـ الحبل المتین (۱۳۶ پ ـ ۱۳۷ پ بخش مواریث).

۳۷۲۷

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۳، عنوان شنگرف، جدول شنگرف ولاجورد، انجام ش ۱ افتاده، با دیباچه‌ای در سرگذشت شاعر ردوشماره.

۱۴س ۸×۱۴، ۱۲۰گ ۱۵×۲۲، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سبز ضربی زرکوب مقوایی.

مجموعه

۱ـ دیوان (۱ـ۱۸٤) از ابوالفرج رونی است نزدیك به ۲۶۰۰ بیت.

۲ـ دیوان (۱ـ٤۸) از ادیب صابر ترمذی است.

۳۷۲۸

نستعلیق سدهٔ ۱۱، عنوان شنگرف، نسخه‌ای آشفتگی نیست.

۱۵س ۸×۱۴، ۹۷گ ۱٤×۲۰، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج عنابی ضربی.

جامع الصنائع والاوزان برای مطالع فتحخان

بنام همایون فتحخان ساخته‌شده (۵و۷) ومؤلف درهمه‌جا جز در معایب از شعرهای خود گواه آورده است (ص۶).

چنین است فهرست آن که درچهار قسم است وهریکی دردو باب:

قسم ۱ اصول وفروع قواعد نظم (۹) دردو باب: کیفیت نظم وتقطیع ومصطلحات این فن (۱۱) ـ معرفت سخن منظوم وطریق تقطیع ودوایر وبحور واوزان (٤۳).

قسم دوم محاسن اشعار دردو باب: صنایع معنوی (۵۳) ـ صنایع لفظی (۹۲).

قسم سوم در معایب اشعار دردو باب: معایب باطن (۱۶۰) ـ معایب ظاهر (۱۶۶).

قسم چهارم طرزهای نظم وسر کلمات مشکل از پارسی وعربی دردو باب: طرزهای نظم ونام صاحبان طرز (۱۸۰) ـ شرح کلمات مشکل از پارسی وپهلوی وجز آن (۱۸٤).

در آن از خاقانی وانوری ونظامی وعبدالواسع جبلی وظهیر وکمال صفاهانی و سعدی وقاضی اثیر فقهویه وتاج ریزه وبهار بخاری و عمید بویکی (۲۶) و مغیث الدین هانوی (۱۳۷) وسعدالدین منطقی (۱۵۱) یادشده واز گشتاسب‌نامه وشاهنامه وبحری‌نامه (۲۷).

در آن از «خسرو شاعران» (۲۶و۲۹و۵۹و۶۹) و از ملك الشعراء احمد خسرو (۱۲۲و۱۲۶) وشه خسرو (۱۵٤) نامبرده شده و گویا او مؤلف این کتاب باشد.

آغاز: بسمله. حمدی که اوهام فضلای کامل وبلغای شامل در حصر واحصای آن سراسیمه ماند... مر آن مبدع بدایع ومخترع صنایع را که رباعی عناصر در نظم کونین پرداختهٔ اواست.

انجام: خسرو: پادشاه، نیا: جد بزرگ.

۳۷۲۹

نستعلیق خوش عبدالواسع بن شیدا در ۱ ذی‌قعده ۱۳٤۹ برای میرکشیکچی‌باشی و سرلوح زر و لاجورد وسرخ و عنوان شنگرف و جدول زر ولاجورد درش۱ با کاغذ سفید، نستعلیق از همین تاریخها در کاغذ آبی واز انجام افتاده درش۲.

۹س ۸×۹و۱۲س ۷/۵×۱۵، ۵٤گ ۱٤×۲۲، کاغذ فرنگی ـ جلد مخمل بنفش.

مجموعه

۱ـ الهی‌نامه (۲پ ـ ۱٤پ) از خواجه عبدالله انصاری (مشار ۱٤٤).

۲ـ کشف‌الغرائب (۱۵پ ـ ۵٤پ) ازملکم‌خان (ادبیات ۳۹۲) .

۳۷۳۰

نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴

۱۴س ٦×۱۲ ، ۱۴گ۳۴۱۴×۱۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی .

دیوان

غزلها است باتخلص سیفی بترتیب تهجی .

آغاز:

الا یا ایها الساقی بده زان جام صهبا

که در عالم نمی‌باشد بجز وی حاصل جانها

انجام :

سیفی ز جهان بگذرد وز خلق جهان بر

جز صاحب جان کوست مرا بود و نبودی

۳۷۳۱

نسخ سید حسین پسر مؤلف در نیمهٔ شب یك شنبه ۸ج۲ در ۱۱۴۱ از روی مسودهٔ مؤلف ، در روز سه شنبه ۲۵ذی‌حجهٔ ۱۲۴۲ مقابله شده است ، عنوان شنگرف ، در ٦٦۸ص .

۱۹س ۷×۱۵ ، ۳۳٦گ۱۳×۲۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی با لولاودرون لولا سرخ .

مناهج‌العارف

بفارسی ازابوالقاسم جعفربن حسین حسینی موسوی در یك مقدمه و پنج فصل ویك خاتمه و درشب پنجشنبه ۵ج۲/۱۱٤۱ آنرا بپایان برده است، دراصول‌دین‌شیعی

است با استدلال . نام ونسب او ونام کتاب درآغاز وانجام هست .

آغاز: بسمله . حمدله... وبعدچون دربن اوان بتقدیرخالق منان... ابوالقاسم‌بن الحسین الحسینی‌الموسوی ... راوروده‌بیعضی‌ازمحال‌بروروه اتفاق افتاد وادراك‌صحبت جمعی از اعزهٔ آن حدود ... روی‌داد .

انجــام : و مسلما تسلیما کثیرا کثیرا .

۳۷۳۲

شکسته‌نستعلیق در ش۱و۲ بادوقلم‌هردو ازسده ۱۴ ، عنوان درشت‌گر، درپایان ۵ص پراکنده‌های اکسیرات وحروف .

۱۷س ۱۲×۱٦ ، ۵۴گ۱۸×۲۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سرخ ضربی‌زرکوب .

مجموعه

۱ـ سرالاسرار (۱ـ۸٦)ازاسمعیل‌بن حاجی‌مقیم سمنانی درترجمهٔ‌شمس‌الانوار ازعربی درعلم حروف .

آغاز: بسمله . حمد مرخدای که بودیعت سپرده دررقوم حروف بدایع اسرار خود را .. پس‌میگوید ... اسمعیل‌بن حاجی مقیم سمنانی ساکن قریهٔ سرخه .

انجام : باب پانزدهم درمسائل مختلفه وانواع آن .

۲ـ رسالهٔ وصایا (۱ـ۱۵) بفارسی با گواهی ازآیات قرآن .

آغاز: بسمله . وصیت اول خداوند تبارك وتعالی دروصیت عامه می‌فرماید .

انجام : ازمن برداشته میشود وصیت .

۳۷۳۳

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۴ .

۱۹س ۱۰×۱۹ ، ۵۲گ۱۸×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا .

فهرست کتابخانهٔ رضوی

سیاهه و فهرست کتابهای کتابخانهٔ آستان قدس رضوی است بترتیب علمی از تفاسیر تا مرقعات بایاد کردن شماره ونام واندازه و خط وجلدآنها . درص ع هم ازچهار نسخه یاد شده و ازشانزده نسخهٔ وقف صدیق الملك . درخود فهرست در ص ۱۰۰ ازوقف صدیق الملك یاد گردید (جز نسخهٔ کتابخانهٔ دانشکدهٔ حقوق ص۱۶۷فهرست) .

آغاز: صورت کتب کتابخانهٔ مبارکه حضرت ثامن الائمه .. بقرار تفصیل ذیل است : تفاسیرخاصه ، جوامع الجامع .

انجام : مرقع رقعی عبدالخالق خان ... خطوط اساتید وتصاویر چینی است.

۲۷۳۴

نسخ گویا از خود محشی ، عنوان قوله شنگرف ، حاشیهٔ «منه مد ظله السامی ، منه دام عزه» دارد .

۳۴گ۱۰×۱۷ ، ۳۰۰گ۱۸×۲۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج کبود ضربی مقوایی.

حاشية الروضة البهية فى شرح اللمعة الدمشقية

ازآقاجمال خوانساری است (ذریعه ۹۳:۶ـسپه‌۱:۳۹۱) .

آغاز: بسمله . به‌نستعین . حمدله ... قوله فى الحاشية ما كان متعلقه عاما ای من الافعال العامة التى لايخلوعنهافعل نحو كاين وحاصل . قوله فيها واجب الحذف كالواقع خبرا اه فان المشهور بينهم ان متعلق الظرف .. واجب الحذف .

انجام : صلی‌صعیرا کتب مؤلفها.. جمال الدين محمدبن حسين الخوانساری... فى شهر رمضان .. سنة اربع ومائة بعدالالف ... تسليما كثيرا (كتاب الطهارة).

۲۷۳۵

نستعلیق محمدامین بن محمدابراهیم لازی خوافی درخواف درذی‌قعدهٔ ۱۳۲۸ برای ملاابراهیم در ش۲ ، ش۱ بهمین خط ، عنوان شنگرف ، جدول شنگرف ولاجورد ، درهامش شعرهای فارسی است باخط بدی، نسخه درع۱۳۲۹/۲ درخواف وهرات از آن ابراهیم بن سلیمان رودی خوافی بزرگی بوده بامهره «ابراهیم ۱۳۲۹» همو .

۱۲س۹×۱۴ ، ۱۳۶گ۱۵×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی.

مجموعه

۱ـ عروض سیفی (۱ـ۱۱۹) ازمولانا سیفی بخاری که در ۸۹۶ ساخته و میزان الاشعارهم خوانده میشود وتاریخ آن ۸۹۶« = فیضها » است (حقوق ۱۶۳ ـ ادبیات ۳۵۶ ـ ذریعه۹:۴۸۶) .

۲ـ رسالهٔ قافیه(۱۲۰ـ۲۶۹) گزیده‌ایست از بخش دوم المعجم رازی ازنورالدین بن احمدبن عبدالجلیل زیارتگاهی بنام امیرعلی‌شیر پیش از۸۹۲ درمدرسهٔ شریفیه اخلاصیه درپنج مطلع (دیباچه) :

۱ـ بیان اشیائی که موجب بصیرت است شروع کنندهٔ این علم را درسه رکن (۱۲۲) .

۲ـ بیان قافیه وحروف وحرکات که قافیه ازآنها مرکب میشود در سه رکن (۱۳۳) .

۳ـ بیان زواید اواخر الفاظ عجم که تحقیق مدارقافیه یعنی روی بر آن موقوف است درسه رکن (۱۹۶) .

۴ـ القاب واصناف وعیوب قافیه درسه رکن (۲۳۶) .

۵ـ بیان حاجب وردیف وهنروعیب اشعار در سه رکن (۲۵۱) .

وخاتمه دروصایای شاعر (۱۶۸) .

درآن آمده « درین بیت جد این فقیر » درهامش آمده « یعنی مولانا شرف الدین عبدالقهار ... منه » (ص ۲۴۲).

فهرست مطالب همین رساله هم در دیباچه و هم در صفحهٔ عنوان نسخه هست. شریف عبدالقهار بن اسحق را میشناسیم که میزان الاوزان و لسان القلم بنام بابر شاه (۹۳۲ـ۹۳۷) ساخته است (ادبیات ۵۰۶ ـ دیباچهٔ مدرس رضوی برالمعجم رازی س ط و کوو کز) درمجالس النفایس (۳۰ و ۲۰۳) ازعبدالقهارهروی یاد شده است (نیزذریعه ۹:۶۹۲).

درآن یاد شده از یوسف عروضی (۱۸۲) ومعیارالاشعار (۱۸۴ـ۱۸۵).

آغاز: بسمله . نورانی اختری که مطلع انوار بیان را شاید وروحانی جوهری که مخزن اسرارجنانرا بیاراید ذکر صانعی است.

انجام: وطریق شعردرهرباب ازوصف وتصریح وتعریض واستعارات ومجازات است.

۳۷۲۶

نستعلیق ۱ ج ۱۲۹۷/۱ در ش ۱ ، ش ۲ بهمین خط ، عنوان شنگرف ، درس ۱ و ۲ دولتنامه است یکی بناصرالدین شاه .

۱۰ س ۶×۱۴ ، ۲۱×۱۳.۳۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی مقوایی.

مجموعه

۱ـ جمع مختصر (۳ـ۵۳) ازوحید تبریزی است (حقوق ۷۲) نسخهٔ ما هم گویا از همین کتاب است چه در س ۴۱ از وحیدی درشعری یاد شده است . این عنوانهای مطالب دراین رساله دیده میشود: اسامی چهارر کن (۳) ، فصل دربیان آنکه شعرچیست (۲۰) ، فصل دربیان اشکال دوایر بحوررسالهٔ عروض (۲۷) ، فصل درصنایع بدیعیه (۳۳).

آغاز افتاده : وآن چهارحد را چهارر کن نام نهاده اند.

انجام : همه نفاد است والسلام ورحمة الله وبر کاته .

۲ـ مخزن البحورومجمع الصنایع (هامش ۱۱ـ۱۶) شامل ۵۵ بحر بجزاصول وفروع ازشمس فخری عروضی شاعر (عنوان نسخه ـ ادبیات ۴۳۳).

نسخه از « بحرطویل سالم وتجنیس ناقص » آغازشده ومیرسدبه بحرمدارك سالم یا ر کض الخیل که بگواهی نویسندهٔ نسخه ۴۹ بحرمیشود.

پس ازنام هربحری بیتی است بفارسی باوزن عروضی آن . پس ازین (۱۷ـ۳۶) هم تقطیع بحرها است وتعریف رباعی وغزل وقطعه ومثنوی وقصیده وانواع آن ومسمط ومخمس نیزفصل درشرح حالات اجزای عروض وبحرها ودوائر وصنایع بدیعی .

۳۷۲۷

نستعلیق سدهٔ ۱۲ ازروی نسخهٔ مؤلف ومقابله شدهٔ باآن ودرزمان او ، جای عنوانها سفید ، در ۶۳ ص .

۱۴ س ۸×۱۶ ، ۱۴.۳۵×۲۲ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سبزمقوایی.

مذاکرات فی المحاضرات

ازمحمدعلی حزین پسر ابی طالب زاهدی لاهیجی گیلانی سپاهانی (۱۱۰۳ـ۱۱۸۱) که شیخ علی حزین خوانده میشود (ذریعه ۹:۲۳۵ ـ مجلس ۳:۲۵۹) در آداب مناظره ومحاوره است بفارسی وبسیارسودمند.

درآن یادشده است از آقاجمال الدین محمدخوانساری (۲۳)

درچهارمقاله است نخستین دردومقام :

۱ـ درمحاسن کلام (۱)

۲ـ درذکر اشارتی چند که مقدمهٔ مقصود درین کتاب است یاشرط مقصود یامناسب آنست برسبیل اجمال مقصوربر کلمات مفیده (۵)

مقالهٔ دوم : درعلم مناظره وشرایط و آداب آن (۱۳)

مقالهٔ سوم : درعلم محاوره و آداب آن (۲۰)

مقالهٔ چهارم : درفواید متفرقه ازحکم وامثال ونکات و کلمات بلغا

* واجوبهٔ مسکته وحکایات وظرایف ونوادراقوال (۲۸)

آغاز: بسمله . وبه نستعین . ازفیض ایزدی خواستارم که دلی دهد که یاداورا سزد وربانی بخشد که ستایش او را شاید تارسم عبودیت بجای آید وراه‌بند گی سپری گردد ... چنین گوید .. محمد المشتهر بعلی اللاهجی ... درهجوم هموم دامن اندوه .. چندی اشتغال حواس آشفته را فی‌الجمله پناهی و گریز گاهی تصور نموده سخنی چند در علم محاوره و قانون مناظره وآنچه مناسب این مقام نماید نگاشتن گرفت ... به « مذا کرات فی‌المحاضرات » تسمیه خواهد یافت مشتمل برچهارمقاله .

انجام : یاحبذاالوصال ولوبالخیال . (بلغ قبالا بنسخة کتبها المصنف دام ظله العالی) .

۳۷۳۸

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، شعرها بنسخ.
۱۷س۷×۱۴ ، ۳۴۰گ۱۵×۲۲ ، کاغذفرنگی ــ جلدتیماج تریاکی‌ضربی.

شرح الخلاصة الالفیة

شرحی است از علی‌بن نصرالله آقاخان معتمدالسلطان وزیرعسکرخاقان بعربی باترجمهٔ هربندی بفارسی . نسخه میرسد تاشرح بیت « فتی وانفك وهذالاربعة ـ لشبه نفی اولنفی متبعة » .

آغاز: هذا کتاب شرح الفیه . بسمله . الحمدلله‌الذی علم آدم الاسماء کلها .. . فیقول ... علی‌بن نصرالله الملقب بآقاخان الذی هومعتمدالسلطان وزیرعسکر الخاقان.

انجام : و آنچه بعد ازانست‌تم شرح‌الفیةابن مالك بحمدالله و المنة و عونه و کرمه .

۳۷۳۹

نسخ معرب وشرح وحواشی به نستعلیق ، عنوان‌شنگرف.
۱۱س۹×۱۵ ، ۲۸۸گ۱۷×۲۵ ، کاغذسپاهانی ـ جلدتیماج عنابی‌سوخت‌ضربی.

نهج البلاغة

نسخهٔ ما نوشتهٔ مولانا محمد رضابن محمد باقر صوفی همدانی است که در روز پنجشنبه درسال ۱۰۹۵ درهمدان انجام رسانده ودرمیان سطور وحواشی‌شروحی‌هست که باید ازخود اوباشد .

۳۷۴۰

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف ، جدول زروشنگرف ولاجورد ، سرلوح‌آراسته بزر وسرخ درزمینهٔ لاجورد ، درهامش چندصفحهٔ آغاز شعرفارسی است (۱-۱۷) ، نیزآغاز معراج‌خیال‌درص۱۰۸، بایادداشت تاریخ ۱۳۳۵ درص۴۹ وتاریخ ۱۱۷۶ درص۱۱۱ ، دوصفحه‌شماردارد کهن‌قرآن‌از۱است تا ۴۵۹ وتازه‌قرآن تاص۴۱۳این‌افتادگی‌درمیان مقطعات وغزل‌فرقی‌است .
۱۴س۷×۱۴ ، ۱۸۱گ۱۴×۲۰ ، کاغذسپاهانی ـ جلدتیماج‌تریاکی‌ضربی‌مقوایی بالولا.

مجموعه

۱ـ دیوان (۱ـ۱۰۷)ازابوتراب بیك‌فرقتی انجدانی انکوانی کاشی‌پسرخواجه زین‌الدین علی‌بیك وزیر کاشان واوهم چندی وزیرونویسندهٔ جلالا مقصود بیگا ناظر سر کارخاصهٔ شریفه بود و درهمین کاشان درشب آدینه ١٤ شعبان ۱۰۲۵ در گذشت (ذریعه ۹:۳۷ ـ نصرابادی ۴۹۷ ـ میخانه ۴۱۳) .

دیباچه‌ای در آغاز این دیوان درسر گذشت او هست با ماده تاریخ مرگ او از میرزا شرف‌الدین حسینی طباطبائی کاشانی ورثای محمدباقر علمی ومحمدشرف کامل ومهدی‌قلی‌بیك كرمی برای او. دوست او عبدالکریم بن میرزا علی کاشانی این‌دیباچه را نوشته واوستکه دیوان او را فراهم آورده‌است. دراین‌دیوان قصیده است در ستایش علی وامام‌رضاوشاه‌عباس وحکیم رکن‌الدین مسعود وترجیع‌بندساقی‌نامه‌وترکیب‌بند ومثنوی حکایت حاتم ومقطعات (ناقص) و غزل است بترتیب تهجی و مفردات و هجو استاد جهات صابونی و یك آبله رویی سپس رباعیات که برخی در بارهٔ تاریخ مسجد میرغیاث‌الدین منصور وباغ مرحوم آقا خضر وهجومیربخیر و گل تاه قدوفیضی نقاشی است.

آغاز: حمدی که عندلیبان گلشن نظم در گلزار الفاظ بهزار دستان بهترین نوایی سرایند ... یادبو کسی گفت که رضوان بهشت‌است ..

د گر زلالهٔ نورسته کـوه فصل بهار
چومادریست که فرزند پرورده بـکنار

انجام:

فیضی بکمان پنبه زن میمانی — مردی زتوعاراست بزن میمانی
سر کنده‌وپاقوی‌و کوروبدشکل — زسر تا بپا بکیر من میمانی

٢ـ دیوان (١١٢ـ٢١٣) ازمیرمحمدهاشم‌سنجرفراغی (ص١٦٤) فرزندمیررفیع‌الدین حیدر معمایی رفیعی طباطبائی کاشی (٩٨١ ـ ١٠٢١) قصیده است در ستایش خدا و اکبرشاه هندی و جزآن (افتادگی دارد میان ص٢٢٢ و٢٢٣) و غزل از حرف تاء تا حرف یاء و دورباعی. سرگذشتی ازاوبخامهٔ پرتو بیضایی درآغازهست (میخانه ٣٢١ـ ذریعه ٩:٤٧٢).

آغاز:

ای جوهر ذات تو زاشباه مبرا
نازان بوجود تو تبارك و تعالی
محتاج‌سحایت‌چه‌سماوی‌وچه‌اراضی
ممنون عطایت چه‌موالیدوچه‌آبا

انجام:

بگذشت بهار و مـا شرابی نزدیم
در سایهٔ گل یك مژه خوابی نزدیم
یار آمد و جلوه کرد وما بیخبران
بر دیـدهٔ بخت مشت آبی نزدیم

(تمت‌الدیوان امیرسنجر کاشانی‌علیه‌الرحمه).

٣٧٤١

نسخ روزشنبه ٧ رجب ١٠٣٠ در ش١ وآغازافتاده، ش٢ بهمین خط ودرهمین تاریخها، عنوان شنگرف.

١٧س ٧×١٦، ٢٠٠گ ١٥×٢٥، كاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج زرباكی مقوایی.

مجموعه

١ـ شمس‌المعارف ولطائف‌العوارف (٢رـ١١٤ر) ازابوالعباس احمدبونی است.

٢ـ جنگ (١٤رـ١٩٩ر) پراکنده های علم حروف است بدینگونه: در گ ١١٤رـ١٣٩ عباراتی است‌ازتعلیقهٔ بونی وفصلی ازلمعهٔ او و «باب من‌خواص‌الاحرف» (ازابن‌سبعین) و «باب لتقویة الباه» و «فصل‌فی‌التکسیر» و «باب فی استخراج الوفق العددی» و «باب معرفة صیاح الغراب فی‌الایام السبعة» و «باب فی معرفة الوقفة»

و «الفتوحات خصوصا لمن یعانی البیع والشری» و «آخر لقضاء الحاجة» و «فصل فی صحة الوفق» از بونی و «فایده فی المعجم الصغیر للطبرانی» و «باب الرجفة» و «باب لحفظ القرآن» و باب لنفی الجن والانسان من الدار و قصیدة فی الاسماء الحسنی بعنوان وسیلة ابن رؤیاك عمادالدین یحیی نحوی یمنی، دو قصیدهٔ عربی است دومی نوشتهٔ ۱۴ ج۲/۱۰۲۰ (۱۳۹ پ - ۱۴۶ ر) سپس دعای اسم اعظم است و اسماء الله بونی و تصریف اسم الله تعالی در سه باب (۱۴۶ پ - ۱۶۵ ر) و منافع القرآن العظیم از درالنظم محمد بن جماعه (۱۶۵ ر - ۲۹۹ ر).

۳۷۴۲

نسخ سدهٔ ۱۴، عنوان و رشته گر.
۱۷ س ۱۰×۱۷، ۲۴گ ۱۵×۲۲، کاغذ فرنگی - جلد تیماج عنابی.

اصول و فروع دین مسیحی

بفارسی دربارهٔ «عقاید و تکالیف دین مسیحی انجیلی» پروتستانها در دو فصل: اصول دین و عقاید در ده باب - فروع دین و تکالیف در دوازده باب. در هامش مدارك آن از عهد جدید نشان داده شده است.

آغاز: اصول و فروع دین مسیحی. حمد و سپاس بی حد وعد خدای واحد حقیقی را سزا است.

انجام: و بحیات جاویدان آمین.

۳۷۴۳

نستعلیق چلیپای سدهٔ ۱۱، عنوان و نشان شنگرف، ش۲ تا نیمهٔ قاعدهٔ دوم است و افتاده.
سطر چلیپا ۸×۱۵، ۴۰گ ۱۴×۲۰، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج حنایی زرکوب مقوایی.

مجموعه

۱- رسالهٔ صناعیه (۱ - ۵۷) از میرفندرسکی است و در عنوان نسخهٔ ما آمده «رسالة فی بیان حقایق الصنایع الکلیة والجزئیة و بیان مراتبها فی الشرف والخسة والبحث علی تحصیلها من مخترعات السید الاجل امیر ابوالقاسم قدس سره» در تذکرهٔ نصرابادی (۱۵۳) از این رساله یاد شده است.

۲- ده قاعده (۵۷-۵۸) از سیدعلی همدانی و ترجمه ایست از الاصول العشرة نجم الدین کبری (ف ۶۳۶).

۳۷۴۴

شکسته نستعلیق مصطفی بن احمد بن مصطفی بن جعفر شهیر بمیر قشنگ بن عبدالله بن اسحق حسینی اشرفی مازندرانی در سه شنبه ۱۶ صفر ۱۳۱۹ در ش۱، مورخ روز یکشنبه ۲۰ ع۱/۱۳۱۹ او دلیل از روی اصل، در گ ۳۵-۵۳ پراکنده های کیمیایی است بخط هم او از روی نسخهٔ حاجی سالم در یکشنبه ۲۴ صفر ۱۳۲۰.
۱۴ س ۷×۱۴، ۵۶گ ۱۱×۱۸، کاغذ فرنگی - جلد تیماج کرباکی.

مجموعه

۱- کشف الاسرار (۲ پ - ۳۲ پ) از محمد بن علی اکبر اشکوری کا کرودی در رمل بفارسی برای دو فرزند عبدالباقی و عبدالصمد (دیباچه) عنوانهای فصل دارد.

آغاز: بسمله. حمد و سپاس و ستایش سزاوار احدی است که بواسطهٔ ظهور دو طریق بزبان ما و عقل کل بزبان حکما که مبدء عالم غیب و شهود است از نور خود خلق فرمود.

انجام: طریق. جماعت.

۲- رسالهٔ رمل (۳۴ پ - ۵۲ پ) از مصطفی بن احمد بن مصطفی بن جعفر میر قشنگ بن

عبدالله‌بن اسحق حسینی اشرفی مازندرانی در۱۳۱۹ بفارسی با دیباچه‌ای از او وخود رسالهٔ همه‌اش ازنفایس‌الفنون است درهشت فصل (دیباچه).

آغاز: بسمله. شکروسپاس لایق درگاه واحدی که خرد در کنه ذات اقدسش واله وشیدا است.

۲۷۴۵

نستعلیق حمدی‌آقحصاری شاگرد مؤلف در نیمه‌های ذی‌قعدهٔ ۱۰۴۲، عنوان و نشان و جدول شنگرف.

۲۱س۷×۱۵، ۱۲۵گ۲۰×۱۲، کاغذ استنبولی - جلدتیماج قهوه‌ای.

شرح اصول الحکم فی نظام العالم

از کافی آقحصاری که نخست بعربی نوشته وسپس بدستورسلطان‌محمدخان‌بن مرادخان‌بترکی ترجمه‌وشرح آمیخته کرد، دریك مقدمه است: سبب نظام‌العالم، وچهار اصل: سبب نظام‌السلطنة، الرای والتدبیر، وجوب استعمال آلات الحرب و القتال، اسباب الظفر والعون من‌الله، وخاتمة فی الصلح و العهد. اومتن‌را درذی حجهٔ ۱۰۰۴ بانجام رساند. نام مؤلف و کتاب وتاریخ دردیباچه وپایان هست.

آغاز:

حمد اول ناصر قهاره که ایتدی منصور
عسکر دین ظفر رهبری کفری‌مشهور

... اما بعدشول زمانکه‌پادشاه‌ظل‌الله وشهنشاه عالم پناه .. محمدخان‌بن‌سلطان مرادخان‌بن سلطان سلیم‌خان‌بن سلطان سلیمان‌خان.

انجام: معذور بیورلران‌شاءالله تعالی.

۲۷۴۶

نستعلیق ۱۰و۱۱، عنوان شنگرف، آغازوانجام‌افتاده.

آغاز:

زین‌گفت روانم آمیده   شدهمیرخواب ناز دیده
درخواب‌کلیم رولما شد   چون‌روح بقالب‌آشناشد

انجام:

عشقم بهوس‌قرین نباشد   بودیش رفیق نام لیلی

******

[چون] برف کز آفتاب شد آب   سنگ ازدم من شود چو سیماب

(درعنوان: درخاتمهٔ کتاب‌گوید).

۱۴س۶×۱۴، ۱۴۷گ۱۴×۲۰، کاغذ متن سپاهانی و حاشیهٔ فرنگی - جلد تیماج سبز ضربی مقوایی تازه.

لیلی‌ومجنون

از محمدامین میرجملهٔ روح‌الامین شهرستانی سپاهانی (۹۸۱-۱۰۴۷) بفارسی که بنام سلطان محمد قطبشاه دکنی(۹۸۸-۱۰۲۰) ساخته است (نصرابادی۵۶-ذریعه ۲۶۰:۷و۳۸۶:۹ - مجلس ۲۹۱:۳ - ریوص۶۷۵).

آغاز درفهرست ریو:

ای حسن طرازعشق‌پرداز   انجام نمای کار زآغاز

درآن آمده:

گردی چو دودرج را پرازدر   شد چرخ برین ز حرف توپر
گردید روان تمام انگیز   از خواندن حرف‌عشق پرویز
دل گشت چو قید کام شیرین   از قصهٔ بی نظیر شیرین
از مطمح تو جهان جوان شد   رخسار زمین چو آسمان شد
شد آگه ازین‌چه شیخ گنجه   آن برده ز مهر وماه و پنجه
مشهور جهان بخوش کلامی   یعنی که سراج دین نظامی

....

از روح امین سحر کردار   گشتست جهان تمام گلزار

....

بنوشته بران کلید موزون   نام لیلی به پیش مجنون

....

چون در چرخ چارمین باز   بارواح امین شدم هم آواز

....

یارب تو باین شه مؤید   کش نام نکو شده محمد

....

چون مایه ور از تو میشود دل   از روح امین مباش غافل

ساقی نامه ای در دیباچه هست .

۳۷٤۷

نستعلیق محمدحسن بن محمدرحیم کوهی در روز چهارشنبه شعبان ۱۳۰۳ .
۱۲س ۵×۱۰ ، ۶۰گ ۱۲×۱٦ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج عنابی ضربی .

دیوان

سروده های میرزا صادق هجری است .

۱ـ تاریخ ایران و اسلام (۲ پ ـ ۳۷ پ) .

آغاز:

بسم الله الرحمن الرحیم   هست کلید در گنج حکیم

چرخ لوایی که نخستین گشود   بر سرا کلیل کیومرث بود

انجام :

بردچه حجاج از این جنگ نام   کوکب او یافت عروجی تمام

لعن بحجاج و بابن زبیر   بر پسر سعد و دگر بر زبیر

۲ـ مثنوی (۳۷ پ ـ ٤۹ ر) .

آغاز:

معشر العشاق من اهل الجوی   انثنی آنست نارا بالطوی

انجام :

عارف کوهی نوشته این کلام   روح هجری شاد بادا والسلام

۳ـ فخریه (٤۹ پ ـ ۵۸ پ) .

رب بما جدت و انعمتنی   شکرك الهمت والزمتنی

انجام :

داد ز بانش چه بگفتن بدل   دایره طی کرد که طی العجل

٤ـ مثنوی وغزل (۵۹ ر ـ ٦۰ ر) .

آغاز:

ای نو گل گلشن جوانی   ای تازه بهار جاودانی

انجام :

پس از رساندن مکتوب نکته بربایی

بعرض یار زبان فهم نکته دان برساند .

۳۷٤۸

نسخ عبدالحمید حسینی در ۱۳۸۱ وحواشی نستعلیق در ش۱ ، ش۲ نسخ انجام : باسبا مستفعلن (در فائده ۱۳۵ مقدمه)، ش۳ نستعلیق و تا کلمهٔ سامراست ، در ۱۰۵ ر ـ ۱۱٤ پ شعر جاهلی و اسلامی عربی است ، همه اینها باید نوشتهٔ همان حسینی باشد.
۱٤س ۱۱×۱٦ ، ۱۱۵گ ۱۸×۲۳ ، کاغذ ـ جلد تیماج قهوه ای مقوایی .

مجموعه

۱ـ دیوان (۲ پ ـ ۴۳ ر) از مجنون عامری بروایت ابوبکر والبی است.

۲ـ شرح نصاب (۴۴ پ ـ ۵۸ر) ازمحمد حسین بن محمدرضای شریف طالقانی، درآغاز دیباچه است ومقدمهٔ عروضی که دوازده فائده در آن هست (نسخهٔ ما)(فرهنگنامه‌ها ص۲۵۳ ـ مشار۱۰۲۹).

آغاز: بسمله . حمدله ... امابعد اقل عباداللّه ... ابن محمد رضا الشریف محمد حسین الطالقانی... چنین چهره نما میگرداند.

۳ـ برهان جامع (۵۹ ر ـ ۱۰۴ پ) از حاج ملاباشی محمد کریم بن مهدیقلی سرابی تبریزی در۱۲۵۱ بنام فتحعلیشاه برای بهمن میرزا در یك مقدمه در ده طراز وبیست ونه باب (مشار۲۱۹).

۳۷۴۹

شکسته نستعلیق چلیپای ۱۰۳۸ـ۱۰۸۰ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول زرولاجورد، سطر واندازهٔ گوناگون وبرخی۱۱×۲۲ ، ۲۰۲ـ۳گ۱۶×۲۸ ـ کاغذ سپاهانی ـ جلدمقوا .

کشکول

مطالب فلسفی و عرفانی واخلاق و پزشکی وتاریخ وسر گذشت دانشمندان و شاعران و فرمانروایان است بعربی و فارسی گردآوردهٔ محمد معصوم بن عبدالعلی کرمانی و محمد زمان (ص ۳۶و۶۱ و ۳۲۱) در تاریخ روز پنجشنبه شب عید رمضان ۱۰۳۸ اردی بهشت سال دوم فرمانروایی شاهجهان درا گره (۵۴) و شعبان ۱۰۳۸ در همانشهر (۳۷۷) و ۱۹ شعبان ۱۰۳۹ (۳۷۹) و۱ج۲/۱۰۸۰ درلاهور (۶۱)این تاریخها از محمد معصوم است و نوشتهٔ محمد زمان تاریخ ندارد . درآن دوازده امام طوسی هم

هست (۵۰) وبندی از ریاض الرضوان امیرغیاث الدین منصور بعربی(۴۴).

نیز رسالة فی نجاسة الخمر(۵۶ـ۵۸) از احمدبن زین العابدین عاملی دررد رسالهٔ امین استرابادی (ف۲۶۶۷).

آغاز: بسمله . الحمدللّه الذی هدانا لهذا وما کنا لنهتدی لولا ان هدانااللّه . . . امابعد فیقول ... احمدبن زین العابدین العلوی ان بعض الناس لما غلب علیه الوسواس الخناس کتب عریضة فی طهارة الخمر ثم انه بعد مارای جوابه عنها کتب رسالة اخری یشعر بظاهرها الحکم بطهارة الخمر والکافر من الیهود والنصاری وانی لاریه انه لو کتب بعدها رسالة لیزدفی طنبور الجبابرة نغمة اخری وهی الحکم بطهارة النجاسات العشر باسرها ... انه قال بعدحمداللّه ... بهذه العبارة وبعد فقد تواترت الاخبار عن الائمة . . . بانه اذاصح عند کم عنا حدیثان متناقضان فاعملوا بماهو الابعد عن اقوال العامة.

انجام: فلنذ کر طرفا من الاخبار الصریحة الدالة .

نیز بخشی از تذ کرهٔ هفت اقلیم امین احمدرازی (۸۳ـ۱۵۳) که در آن از گشودن عراق در۱۰۴۴ (بگوشاه نجف فتح نموده و سرعباس و آستان نجف) یاد شده است (ص۱۰۰)واز تاریخ ا کبری ابوالفضل بن مبارك (۱۵۴ ـ ۱۶۴) وبندی در سنگشناسی (۱۷۲ـ۱۷۳) و نسب صفویان وسر گذشت پادشاهان عثمانی واوزبکان وامیرعلیشیر نوایی (۱۸۶ـ۱۹۶) وشعرای دیگر (تا۲۰۳) ودیباچهٔ گلزار ابراهیم (۲۰۸) ودیباچهٔ خوان خلیل (۲۱۶) وسر گذشت شاه اسمعیل صفوی (۲۲۸) وسلطان میرزا بایقرا (۲۳۰) ومیرزا بدیع الزمان (۲۳۱) نیزسر گذشت وشعرعبیدزا کانی (۲۳۸) و شرح رسالهٔ زینون کبیر ازفارابی (۳۱۸ـ۳۲۱) نوشتهٔ محمدزمان ازروی خط میرزاابراهیم همدانی نیزعلم قیافت (۲۶۰ـ۲۶۳) وسهواللسان صادقی کتابدار دربارهٔ شعرهای شیخ فیضی (۳۶۸ـ۳۷۰).

آغاز: سهواللسانی که صادقی کتابدار فارس مضمار سخنوری شیخ فیضی هندی

اسناد نموده : بررای رزین ارباب اتقان وبرضمیرمنیر اصحاب امعان مخفی و مستور نماند که درین ولاسحاب توجه خاطر ... شیخ ابوالفضل الفیضی .

انجام :

باشد مگر گشاید این کاربسته تابی

سر تیز کن بآتش آه کره گشاه را

نیز بندی ازبحرالانساب محمدبن جعفرحسینی نوشتهٔ شعبان ۱۰۳۸ درا گره (۳۷۷) وبندی از خواجهٔ طوسی دربارهٔ تطبیق نامهای امامان با حروف ابجد و اعداد (۳۷۸_۳۷۹) مورخ ۱۹ شعبان ۱۰۳۹ نیزرسالهٔ خواص السور(۳۹۳_۴۰۱).

آغاز: بسمله . و به نستعین . بدانکه هر یك از صفات ایزدرا باید دانست که صفت کمال است .

انجام افتاده : سه باربخواند هرشب جمعه که ایمن ازعذاب باشد .

۳۷۵۰

نستعلیق مرادعلی بن حسن کاتب درروزسه‌شنبه صفرولیمه‌های ع ۱۰۶۳/۲ ، دراین نسخه مخزن الاسرار است وخسرووشیرین ولیلی ومجنون وهفت پیکرواسکندرنامه (شرف نامه ـ اقبال نامه) با پنج سرلوح در زمینهٔ لاجورد وزروآراسته بگل وبوتهٔ سرخ وسبز ، عنوان شنگرف ، جدول زرولاجورد .
۲۵س ۹×۱۸ ، ۳۰۹گ ۱۴×۲۴ ، کاغذسپاهانی ـ جلدتیماج عنابی مقوایی .

پنج گنج

ازنظامی گنجوی است (ادبیات ۵۲) .

۳۷۵۱

نسخ ونستعلیق اصل مؤلف باخطخوردگیها واصلاح شده ها وبحاشیه رفته‌ها و پاك شده ها ، عنوان ونشان شنگرف درآغازوانجام نسخه خبراست وتاریخ وشعرعربی وفارسی .
۱۵س ۷×۱۴ ، ۱۷۶گ ۱۲×۱۸ ، کاغذسپاهانی نخودی وسفید ـ جلدتیماج ترياکی .

تحفة العشاق

از محمد کریم شریف قمی دردفاع ازتصوف ودرویشی بروش شیعی اثنی‌عشری وبااستدلال وبا گواه آوردن سخنان وعبارات دانشمندان شیعی و گویا دررد گفته های محمد طاهرشیرازی قمی (در گذشتهٔ ۱۰۹۸) چه درآن درباب نغمات آمده: «وحضرت آخوند مولانا محمدطاهر که یکی ازمانعین این طور و طریقه است در حضور ایشان قرآن وابیاتی که زادهٔ طبع شریف ایشان است بآوازخوانده میشود» (ص ۲۵۶) و «بعضی عزیزان در کتاب تحفةالاشرارخود استشهاد برتسنن شیخ (محیی الدین) آورده فقیر او را شیعه ومحب اهل بیت ... میدانم» (۱۴۳) میدانیم که محمدطاهرقمی تحفةالاخیار دارد در رد صوفیان که در ۱۰۷۵ ساخته (حقوق ۳۸) واین رساله هم در ۱۰۷۸_۱۰۹۷ ساخته شده واین محمد طاهرومؤلف رسالهٔ ماهردو ازمردم قم هستند پس بایداین رساله دررد همان تحفة الاخیار باشد که او آن را تحفة الاشرار خوانده است اودر بارهٔ خود میگوید که «هفده رساله ازمحیی الدین دیدم وشش باب ازفتوحات راخواندم» (۱۳۳) اوبسیاری ازدانشمندان شیعی را مانند خواجهٔ طوسی مؤلف انوار حکمت و اوصاف الاشراف و آغازوانجام ومقامات العارفین شرح اشارات وابن ابی‌جمهوراحسائی مؤلف مجلی وعلامهٔ حلی ودوشهید را درشمارصوفیان میآورد (۴۵) .

دراین رساله ازبسیاری ازدانشمندان قدیم شیعی وازعارفان و کتب عرفانی یاد شده وازمیان دانشمندان شیعی عصرمؤلف ازشیخ بهایی وسیدداماد وعبدالرزاق لاهیجی وآخوند مولانا رجب علی ومحمدمحسن کاشی ومولانا محمود عبدالعظیمی وشیخ حسین تنکابنی و محمد تقی‌مجلسی و محمد باقر خراسانی که همه مشرب تصوف داشته اند (۴۶_۴۷ و ۱۷۰ و ۲۳۳ و ۲۵۶) واستادومرشد خود او «آقامحمد سعیدالشریف الشهیر بالقاضی ادام الله ظله» (۱۴۸) و «آخوند مولانا صدرالدین محمدشیرازی» (۲۰۱) نامبرده شده است . همچنین ازمقالات ابن بزاز (۹) یادشده وسخنان شیخ صفی الدین درآن بسیار

آمده است . بندی از انوار حکمت خواجهٔ طوسی در آن دیده میشود (ص٣٤٤).

درهامش ص٢٠٤ یادداشتی است از مؤلف دربارهٔ خوابی که دیده وذکری که کرده مورخ شب ٨ ذی‌حجهٔ ١٠٧٨ ونامش در پایان آن «محمد کریم» هست .

فهرست مطلبها

آغاز: بسمله . وبه ثقتی . سپاس وستایش کریمی را که حدایق ریاض ممکنات

را از بیداء ظلمت آباد عدم بصحراء وجود آورد و تخم مشیت را در مزرعهٔ بستان غیب تربیت فرمود وبید قدرت خاك آدم را بسرشت تا از آن شجرهٔ انسانی سر بر آورد . اما بعد این رسالهایست موسومه بتحفة العشاق در بیان حال و احوال عاشقان بجان و دل مشتاق ... چون این ذرهٔ بی‌مقدار ... محمد کریم الشریف القمی ... شنیده که بعضی از عزیزان بنا بر فهمیدهٔ خود گذاشته ونسبت اقوال وافعال نامناسب باین طائفه داده مجملا اینکه این طایفه وحدت وجودی‌اند و ... همه چیزرا خدا میدانند وترك نماز کرده و واصل میشوند وعشق بازی امردان راشعار خود کرده وبنظر فقیر نه در کتب ایشان چنین حرفی دیده که موهم مراتب مذکوره بوده باشد و نه از اکابر ایشان شنیده بلکه ایشان را حامل اسرار ائمهٔ اطهار ... وتابع اخبار وآثار سیدابرار شاهان عرصه دیده و دانسته ... ازین فقیر بعضی از عزیزان طور وطریقهٔ ایشان را می‌پرسید بالضروره وناچار آنچه دیده وشنیده از حقیقت احوال ایشان . . . ذکر کرده برطبق هر مدعای ممنوعه جوابی مدلل بآیات واحادیث واقوال حقهٔ صوفیه وشیعهٔ ائمهٔ هدی و بعضی از مقالات سلطان العرفائی طاب ثراه درمقدمه وچهارده باب و خاتمه بمسامع دوستان و شیعیان اهل ایمان میرساند .

انجام: وبرهر بی‌ادبی و گستاخی که واقع شده ذیل عفو بگسترانند والسلام علی من اتبع الهدی الهی وسیدی انت مسبب الاسباب ... یا کریم قداتفق تألیف هذه الرسالة فی شهر رمضان المبارك من شهور سنة سبع وتسعین بعد الالف .

٣٧٥٢

نسخ ونستعلیق سدهٔ ١٣ ، عنوان ونشان شنگرف ، مقابله شدهٔ شیخ الاسلام طهران در ذی‌حجهٔ ١٢٧٨ (ص٩٦) ش٢ مورخ ج١٢٧٠/١، همهٔ شماره‌ها از یکی باید باشد.

١٧س ٨×١٥ ، ٨٦×١٤×٢١ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج عنابی ضربی.

مجموعه

١ـ ترجمه وتفسیر ثمرهٔ بطلمیوس (١ـ٩٦) ازخواجه طوسی (ف٦٥٦).

۲ـ اسرارالنجوم (۹۹ـ۱۱٤) که ازارسطودانسته‌اندهمان‌مقالةفی‌احکام‌النجوم (ف۹۰۰۵).

آغاز: کتاب اسرارالنجوم للحکیم ... ارسطاطالیس وضع للاسکندر وسم هذه الفصول بالقضایاوهی مائةفصل‌الفلك مطبوع وافماله اتفاقیه .

انجام : والسکین یقطع بها .

۳ـ التفهیم (۱۱٦ـ۱۵۸) ازبیرونی ونسخه اواخراین کتاب است . درص۱٦۱ـ ۱۷۰ پراکنده‌های نجومی است .

۳۷۵۳

نستعلیق عبدالله در۱۷رمضان ۱۱۰۷ ، عنوان و نشان شنگرف ، جدول سرخ ولاجورد و زرد ، حواشی دارد.

۱۵س۷×۱٦ ، ۱۷۴گ۱۲×۲۴ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی مقوایی عطف ودرون سرخ بالولا .

مثنوی‌مسدس

ازعبداللطیف‌عباسی(مجلس۱۰۷:۳) درنیمهٔ نخستین سدهٔ دهم که ازروی‌چندین نسخه‌آماده ساخته (ص۳س۱۵)بادیباچه‌ای به نثروفهرست مطالب (بانشان‌دادن‌شمارهٔ صفحات در بیست صفحه) . این نسخه دفتر پنجم است و در ۱۰۳۲ ساخته شده است (ص۲۰دیباچه) .

۳۷۵٤

نستعلیق عبدالوهاب‌بن محمد ازروی نسخهٔ اصل در۱۰شعبان ۱۱۹۳ ، عنوان‌شنگرف ، نسخه از دیباچه‌افتاده ومیرسد تا به فصل ۵۲ مقصد۳ ونویسنده پیش‌ازاین‌نیافته‌بود، درپایان پراکنده‌های دعا و خواص وختم‌است ودرآن تاریخ ۲۱صفر۱۱۹۹ دیده میشود.

۲۰س۱۲×۱٦ ، ۳۷۱گ۱٦×۲۱ ، کاغذسپاهانی ـ جلدتیماج‌زرباکی‌مقوایی.

طلسم‌سلطانی

بفارسی درترجمهٔ غایةالحکیم ابوالعباس احمد مجریطی وبنام ابوصالح سلطانا دارای یك مقدمه دارای سه فصل وسه مقصد هریکی دارای چندفصل (ش۱۹۲٤/۱) .

۳۷۵۵

نستعلیق سدهٔ ۱۱و۱۲ ، عنوان شنگرف .

۱۷س۷×۱۲ ، ۱۸۵گ۱۲×۲۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌زرباکی‌ضربی.

شرح‌رسالهٔ هیئت

شرحی است بفارسی وآمیختهٔ با متن ازحبیب‌الله تویسر کانی بر رسالهٔ هیئت قوشچی (دیباچه).

آغاز افتاده دردیباچه : واعانت اشکال اقلیدس بردرج ودقایق افلاك‌وحقایق اجرام نجوم ومرکزخاك .

انجام افتاده: درفصلی‌ازمقالهٔ دوم درمعرفت خط نصف النهار : چنانکه اشاره بتحصیل آن‌نموده که زمین را .

۳۷۵٦

نستعلیق سدهٔ ۱۳گویا ازخودمؤلف ، نشان شنگرف.

۲۲س۱۱×۲۰ ، ۲٦۱گ۱۷×۳٦ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی.

تذکرةالمؤمنین وروضةالمستمعین

از امین بن عبدالعظیم حسینی یزدی ابرقوهی بفارسی در یك مقدمه و دوباب

وخاتمه در وعظ وپند مذهبی و روضه خوانی ، در ص ع فهرست کتابهایست و از آنها است نصیحةالعوام ازپدر مؤلف .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . حمدله ... چنین گوید ... ابن‌عبدالعظیم‌الحسینی الیزدی امین الابرقوهی .

انجام : افتاده درخاتمه درخطبهٔ بیستم : بسیوف‌الاشقیاء فصلوات‌الله .

۳۷۵۷

نسخ روزیکشنبه پایان ذی‌قعدهٔ ۱۰۶۴ ، عنوان ونشان شنگرف.
۱۴ر۹×۱۴ ، ۱۳۱گ۱۵×۳۱ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی.

غریب‌القرآن

ازابوبکر محمدبن عزیز سجستانی نحوی، درنسخهٔ ما سندآن چنین است : از ابومنصور هبةالله‌بن حامد درشوال ۶۰۲ از قاضی ابوجعفرعبدالواحدبن احمدبن‌محمد ثقفی کوفی در مدینه در خانه‌اش درع۱/۵۵٤ از عبدالجلیل‌بن محمد ساوی‌درذی‌قعدهٔ ٤۹۲ در مسجد جامع کوفه و از ابوطالب مبارك بن علی صیرفی بغدادی در ۵٦۱ از ابوالقاسم اسمعیل بن احمد سمرقندی در ۵۲۸ از عبدالباقی‌بن فارس مقری معروف بابن ابی‌الفتح در جامع عمر فسطاط از پدرش از ابوبکر محمد بن عزیز سجستانی نحوی .

آغاز: بسمله . اخبرنی السید الاجل الاوحد العالم رضی‌الدین عمید الرؤساء ابومنصور هبةالله ... السجستانی‌النحوی قال الحمدلله رب‌العالمین ... هذا تفسیرغریب القرآن الف علی حرف‌المعجم لیقرب‌تناوله ویسهل حفظه علی من اراده .

انجام : الیاء المکسورة قیل‌لیس‌فی‌العربیة کلمه اولها یاء مکسورالافی‌قولهم یسارلغة فی‌یسارللید الیسری .

۳۷۵۸

نستعلیق۱۷ع۱-۱ رمضان۱۱۹۳ ازروی‌خط مؤلف ، عنوان شنگرف ، حواشی‌دارد،یادداشتهای تاریخی درهامش ، دیباچه‌ای درنسخه نیست.
۲۰س۱۱×۱٦ ، ۳٦۴گ۱۵×۲۲ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی‌مقوایی.

تذکره یاتاریخ شوشتر

از سید عبدالله شوشتری (ش۲/۱۹۲٤ _ مصفی ۲٤٦) .

۳۷۵۹

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۴ .
۱٦س۱۲×۱۵ ، ۳۱٦گ۱۷×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی ضربی .

اللؤلؤة الغالیة فی اسرارالشهادة

از ابوطالب‌بن ابوتراب حسینی قاینی بعربی وفارسی درمقتل حسین(ع)ازروی بحار (دیباچه)نسخه یادداشت مانند واصل است .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی شرح صدورنا بلوامع الاسرار و اشرق افئدتنا بشوارق‌الانوار .

۳۷٦۰

نستعلیق سدهٔ ۹و۱۰ ، عنوان ونشان شنگرف .
۲۵س٦×۱۴ ، ۱٦٦گ۱۰×۲۰ ، کاغذ سمرقندی - جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی.

مجموعه

۱ـ لب لباب معنوی (۲پ ـ۱٦۳ر) از کاشفی که در۸۷۵ ساخته است (مجلس ۳ : ٦۷۱).

۲ـ رسالهٔ وجود (۱۶۳ پ ـ ۱۶۶ر) از میرسید شریف گرگانی (ف ۵۱۴).

۳۷۶۱

نستعلیق ۴ صفر ۱۳۳۷ ، عنوان شنگرف.
۱۵س ۹×۱۶ ، ۳۷۵گ ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا.

تاریخ قاجار

گویا از یکی شاهزادگان قاجار (ص ۱۴۶) و گویا بنام نصیر (ص ۱۷) ومربوط بحوادث زمان آقامحمدخان قاجار وشاید نام کتاب هم «همایون نامه» باشد (ص ۱۴۷) در پایان قصیده‌ایست از فتحعلی‌خان صبای کاشی دربارهٔ تاریخ تألیف این کتاب که برای شاهزاده‌ای گویا مؤلف کتاب ساخته است . درنسخهٔ وقایع تاریخی سال ۱۲۰۶ است تا جلوس «نواب همایون وشهادت آن حضرت وفرستادن نعش خاقان بنجف».

آغاز افتاده وبریده شده: رکاب سلطانی بهم سفران گذشتهٔ خود پیوند یافت . ذکر طغیان مازندران و محاربهٔ حضرت سلطانی با مقیم خان ساروی و انهزام و کشته شدن او .

انجام :

گرچه تاریخ است تاریخش ولی طبع صبا
گفت تاریخش بود این لوح محفوظ دوم

۳۷۶۲

نسخ سدهٔ ۱۲ و ۱۳ ، عنوان شنگرف.
۱۷س ۷×۱۳ ، ۱۹گ ۱۶×۱۶ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا.

بیان المشکلات علی المبتدین من جهة التجوید فی القرآن المبین

درآن چند فصل است ودوعنوان تفریع وخاتمه هم دارد و بعربی است .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی جعلنا من التالین لکتابه ... وبعد فقد شرعت فی کتابة نکات یسیرات فی بیان معرفة الممدودات والمقصورات التی فی کتاب‌الله . . . وسمیته «بیان المشکلات علی المبتدین من جهة التجوید فی القرآن المبین» .

انجام: وفی‌هذا الکلام‌مایغنی‌عن‌التطویل انتهی والحمدلله علی‌التمام‌والصلوة والسلام علی رسوله خیرالانام‌وآله وصحبه اجمعین .

۳۷۶۳

شکسته نستعلیق شیخ‌لطف‌علی در ۱۲۲۳ ، عنوان ونشان شنگرف.
۱۴س ۱۰×۱۶ ، ۳۵۶گ ۱۶×۲۱ ، کاغذ هندی ـ جلدتیماج قهوه‌ای.

منشآت

آقای باستانی آنرا «کلمات طیبات» یا «رقعات عالم گیری» نامیده‌است، نامه‌های بشاهزادگان در پند واندرز ونامه‌های بصدور ووزیران ودرباریان است مانند شاه‌عالم بهادر ومحمد معظم ومحمد اعظم جلال‌الدین ومحمدباقر داروغه و فضایل خان وقاضی عبدالله ومعتمدخان ومحمدا کبر معتبرالدین وشایسته خان بهادر وعیارالدین خان بهادر فیروزجنگ خان وذوالفقارخان بهادرفیروزجنگ و نظام‌الملک آصف‌خان بهادر فتح جنگ وصدرالدین محمدخان صفوی دوم بخشی وصدرالدین محمدامین‌خان ولطف‌الله خان وعنایت‌الله خان وشیخ عبدالباقی .

آغاز: فرزند سعادت‌توام شاه‌عالم بهادر .

انجام : استخراج کرده خواهدشد فقط .

۳۷٦٤

نستعلیق سدهٔ۱۴، باسرلوح ، جدول زر ولاجورد وشنگرف ، یادداشت روزسه‌شنبه ۲۲صفر۱۲۶ (۱۲۰٦) دارد .

۱۲س۹×۱۴ ، ۱۲۹گ۱۴×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا .

دیوان

از خاقان فتحعلیشاه‌بن جانسوزشاه قاجار (۱۲۱۲ـ۱۲۵۰) و بچاپ رسیده‌است (ذریعه ۲۸۰:۹ ـ مجمع الفصحاء ۱ : ۲۳ ـ مشار ۷۲۸) غزل است بترتیب تهجی با تخلص «خاقان» که در بیشتر جاها در نسخهٔ ما سفید گذارده شده است و رباعی و قطعه .

آغاز:

هر کس بمطلبی ز تو بر مقصدی رسد
ای منتهای مطلب من بندگی تو

دور از رخ گلفام تودر سینه دارم خارها
دره تو باجان ودلم تاحشر دارد کارها

....

ازحسرت کوی بتان [خاقان] بودنالان همی
مانند بلبل روز و شب از دوری گلزار ها

انجام :

دل سنگ تاب شنیدن ندارد
مکن ناله [خاقان] ازین قصه بگذر

۳۷٦٥

نستعلیق چلیپای سدهٔ۱۱ ، عنوان شنگرف ، جدول زر ولاجورد ، سرلوح زرین آراستهٔ زیبا دارد ، مهرمحمدجعفر دارد ، نسخه درصفر۱۳۳۳ از آن محمدباقر بن محمدهادی بوده‌است .

سطرچلیپا ۵×۱۴ ، ۳۴گ۱۰×۲۰ ، کاغذ سپاهانی رنگارنگ ـ جلدتیماج عنابی ضربی مقوایی گرد سرخ .

جنگ

دیباچه‌ای دارد به نثر ودرآن «مجموعه» و «سفینه» و «بیاض» خوانده شده‌است . درآن غزلهای فارسی است از : طالب کلیم ۳ ، صایب تبریزی ۵ و۵۹و۶۶و۷۵و۱۳۳، شوکت ۱٤و۷۲و۷۸و۱٤۹، عرفی ۲۰و۶۹و۹٦و۱۵٦ ، حافظ ۳٤و۱۲۳، جامی ۳۵و٦٤ و۷۰و۱۱۹ ، شاهی ۳۹ ، خسرودهلوی ٤۰و۱۱۰ ، قاسم انوار ٤۲و۱۱٤، نحیفی٤۵ ، طرزی ٤۵ ، حسن دهلوی ٤٦ ، مرشد ٤٦ ، فیضی ٤۸ ، امیرهمایون ٤۹ ، آصفی۵۰ ، کشوری خلخالی ۵۰ ، کلیم چلبی ۵۱ ، هلالی ۵۳و٦٤ ، رسوا و شوکت در پاسخ او ۵٤ ، امیرعلایی ۵۵ ، سایل ۵۵، دهکی ۵٦ ، ناصرعلی ۵٦و۱۰۲ و۱٦۹ ، طالب آملی ٦۳و۷٤ و۹۳، وحشی٦۹، جامی افندی ۱۰٦ ، کمال ۱۱۸ ، رسوا ۱۲۳ ، شفایی ۱۲۵ ، غازی ۱۲۵ ، تمنا ۱۲۷ ، نصرت ۱۲۷ ، نابی بشرکی ۱۳۳ ، شیخ احمد تبریزی کرد بکردی ۱۷۸ ، سلطان مراد بشرکی ۱۸۱ .

آغاز:

این نادره مجموعهٔ اقسام سخن
گلهای کلام را بود چون گلشن
بفروخته از بیاض آن عارض حور
دل سوخته از سواد آن مشك ختن

این نه مجموعه‌ایست بل مجمعی است ازالفاظ ومعانی رنگین واین بیاضی‌است بل سوادی است اززلف ورخسار حورالعین ...

درین سفینه که بحریست پردر و گوهر
که فکرما همه وقت‌درو کند(؟)نکند
زنظم و نثر بزرگان لطیفه‌ها است‌درو
که درك معنی آن ذهن بی هنر نکند
سفینه نیست که‌بحریست پردرو گوهر
چنین سفینه سر از هیچ بحروبر نکند
توقع آنکه هرآنکس که‌بیندازره‌لطف
بجـز مطـالعه اندیشهٔ دگـر نکند
به نقل گوهراو گر کنند میل رواست
کسی مضایقـه با کس اینقدر نکنـد
ولـی بعاریت و بـر سبیل ملـکیت
توقع آنکه کسی سوی او نظر نکند

٣٧٦٦

نسخ سدهٔ ١٤ ، عنوان شنگرف ، جدول زروشنگرف ولاجورد.

١٤س-١١×١٤ ، ١٨×١١-٣٤٦١ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج زرباکی‌ضربی‌مقوایی.

فرادیس یا فردوسیه

درپند واندرز واخباراست و داستانها ومطایبات و شوخیها با شعر فارسی خود مؤلف (ص١١٦) وشوخی‌لطفی شاعروشعرمیرزا بایسنقر ودرآن‌ازداستان‌قحط ١٢٨٧ یاد شده است (٣١).

آغاز: الحاصل تفرج گاهی ازبرای انسان بهترازباغها وبستانهائی که در این کتاب است ... نیست این کتاب را در کمال پریشانی واغتشاش حواس تألیف‌وتصنیف نمودم .. ونامیدم این کتاب را فرادیس و فردوسیه بیاری خداوند و همه داخل شوند درفردوس بعد ازاسلام حتی روسیه وپروسیه .

انجام ناقص : چرا خود را زحمت میدهی سبب و به .

٣٧٦٧

نسخ گویاازخود مؤلف‌ومتن‌زیرخط‌باحاشیهٔ «منه» در ش١ ، نوشتهٔ فخرالدین‌بن‌احمدکردستانی ازروی خط مؤلف درصفر١٢٦٥ درش٢ .

١٥س-٦×١٠ ، ١١-٣٧٢×١٦ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج حنائی ضربی .

مجموعه

١ـ رسالة فی نقض‌الصحیفة (٢ پ ـ ٦٤ ر) ازمحمودبن محمدتبریزی دردفاع ازآرای شیخ‌احمد احسایی وپاسخ بمخالفانش که درتبریزآغازودرتهران در ساعت ٣ شب یکشنبه شعبان ١٢٥٦ بانجام رسانده‌است . درآن دربارهٔ مخالفان آمده : «فکتب منهم صحیفة ملعونة فیها مسائل مسئولة و عبائر مرموزة سئل فیها عن حال قائلها .. فکفره قوم‌وسکت عنه آخرون فسلطنی‌الله علی‌تلك‌الصحیفة الملعونة کالارضه‌فمزقتها» ده عبارت این «صحیفهٔ‌ملعونه»درآن آمده‌وخرده گیری شده است . درآن‌ازشفاءالقلوب فارسی مؤلف یاد گردید .

آغاز: بسمله . وبه ثقتی الهی تاهت اوهام‌المتوهمین و قصرت طرف‌الطارفین وتلاشت اوصاف الواصفین .

انجام : وصلی‌الله‌علی محمد وآله الطاهرین .

۲ـ شرح العوالم (۶۵پ ـ ۷۲ پ) گویا از همو، شرحی است بر چهاربند مقتل عوالم العلوم والمعارف دربارهٔ مقتل حسین (ع) مورخ شب ۶ رمضان ۱۲۶۱ .

آغاز: قال فی مقتل العوالم الی ان قال فلما اقبل اللیل راح الی مسجد النبی ... اقول سئلت فی دار الخلافة طهران عن بعض الاخوان عن سبب ترك الوداع و الزیارة فی اللیلة الاولی .

انجام: ومکاره الدنیا بلاعدد والحمدلله علی کل حال وصلی علی سیدنا محمد وآله خیر آل .

۳۷۶۸

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۳، عنوان ونشان شنگرف ، در ۲۱۹ص.
۱۰س ۵×۱۲ ، ۱۱۱×۱۰×۱۷ ، کاغذ فرنگی آبی ـ جلدتیماج زریاکی ضربی.

جواهر القرآن

آغاز: بسمله . حمدله ... بدانکه چون مولینا تحققلی شربت دار رسالهٔ مسمی بجواهر القرآن درثواب قرائت وخواص سوره وبعضی از آیات فرقانی تألیف نموده بود وثواب قرائت اکثر مفسرین ذکرنموده و خواست که خواص بعضی از سور وآیات را بیان سازد که درحین نازله وضرورت متوسل بآیات شریفه گردد لهذا بآنچه درا کثر اوقات محتاج الیه میبود اکتفانمود وبحمدالله و توفیقه شروع در مقصد میرود مؤلف مذکور میگوید ازقدرت‌نمای نفایس طاعات و چهره گشای عرایس حسنات سلطان ممالك رسالت ... احادیث بسیار وروایات بیشمار درخواص آیات و سورهٔ فرقانی در هر نازله وارد است .

انجام: وبرابی لهب وزوجهٔ اولعنت کند ازعقاب (افتاده درسورهٔ ابی لهب) .

۳۷۶۹

شکسته نستعلیق مؤلف ، ۲۱۳ ص.
شعرهای بخط طاهری حبیب‌الله قمی مورخ ۳رجب ۱۳۱۵ درپایان هست و شعرهدایت علی و صفاعلی (برگ۳ پاره شده) .
۱۱س ۱۱س ۷×۱۳ ، ۱۰۹×۱۱×۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج عنابی ضربی .

جنگ فقر

ازمشتاقعلی مهدی بن اسماعیل قمی دربارهٔ رهبران و بزرگان تصوف وعرفان و سخنان آنها ودر ۱۳۱۸ ساخته است . دربیان معرفت خرقه است وسخنان بزرگان از اویس ومالك دینار وابوحازم مکی وفضیل بن عیاض وابراهیم ادهم وبشرحافی وذوالنون مصری وبایزید بسطامی .

آغاز: بسمله . حمدله ... الضالین واما بعد افتخار دارد ... ریزه خوارخوان حضرت صفی‌علی‌شاه مشتاقعلی ابن اسمعیل قمی مهدی ... برجمع‌نمودن بهترین الفاظ ونیکوترین کلمات که بیانات طایفهٔ اولیا است .

انجام: وبپیوستن نباشد مگر بعدازگسستن الفقیرمحتاج مهدی مشتاقعلی .

۳۷۷۰

نستعلیق سدهٔ ۱۴ .
۱۴س ۶×۱۴، ۱۰۲×۱۲×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج زریاکی.

مجموعه

۱ـ فرهاد وشیرین (۲ر ـ ۸۱ر) ازوحشی ووصال (مجلس ۳: ۶۱۰) .

۲ـ گلشن راز (۸۲ پ ـ ۹۲ پ) ازشیخ محمود شبستری است .

۳ـ چنگ (۹۲پ ـ ۱۰۲پ) شعرهای پرویز بختیاری و دوشاعر دیگر گویا کفاش و بی‌باك ودیگری‌وبهایی‌ودوبند نثرفارسی.

۲۷۷۱

نستعلیق سدهٔ ۱۲و۱۳، عنوان ونشان وجدول شنگرف ، یادداشت ۱۳۱۲دارد.
۱۵س۷×۱۵ ، ۱۴۳گ۳۴×۲۱ ، کاغذ هندی ـ جلدتیماج سبزضربی‌مقوایی‌گردترباکی.

کلیات

ازملاطغرای مشهدی یاتبریزی درگذشتهٔ ۱۱۰۰ است وشامل :

۱ـ مرآت‌الفتوح(۱ـ۱۹) (ذریعه ۶۴۹:۹ ـ منزوی ۱۹۵۰:۲س۹ ـ ریوص۸۵۰).

۲ـ کنزالمعانی (۲۰ـ۲۸) (منزوی۱۰) .

۳ـ تعدادالنوادر(۳۱ـ۳۷) (منزوی۲۳) .

٤ـ مرقعات (۳۹ـ٤۷) (منزوی۳).

٥ـ تحقیقات (٤۹ـ٥٤) (منزوی۱۳) .

٦ـ مشابهات ربیعی (٥٥ـ٦۲) (منزوی۸) .

۲۷۷۲

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف ، باسرلوح.
۱۵س۸×۱۷ ، ۱۵۲گ۱۴×۲۲ ، کاغذ هندی ـ جلدتیماج‌مشکی‌ضربی.

سخن‌عالی

مثنوی ونزدیك‌به٤۲۰۰ بیت گویا از نعمت خان عالی میرزا محمد شیرازی دانشمندخان‌در گذشتهٔ ۱۱۲۰ وشاعردرباری هند (ذریعه ٦۷٦:۹) .

درآن‌آمده (ص۹۱):

ماجرایی در حضور من گذشت   سال هجری‌بدهزاروشصت وهشت

چنین است عنوانهایی که در نسخهٔ ما دیده میشود :

۱ـ تمثیل استعاذه ازشیطان (٦)

۲ـ بیان حصول سعادت نفس ازمعرفت ذات وشآمت ذمایم خصال وقبح مآثرشهوات (۸)

۳ـ تمثیل نیاك پنداشتن بد واصلاح فاسد (۱٥)

٤ـ نکوهش فروختن دین بدنیا (۱۸)

٥ـ تمثیل تحصیل کام بحیله وایذای غیربصفات رذیله (۱۹)

٦ـ انباءِ از فایدهٔ توکل وتوسل بمبدای هرجزووکل (۲٥)

۷ـ بیان وثوق بعنایت حق وترك اضطراب وقلق (۲٥)

۸ـ تحدید اندازهٔ عقل معاش وتحقیق حسن وقبح وتلاش (۲۷)

۹ـ بیان‌فضیلت اعتمادمرزوق‌بررازق وعجزمخلوق درجنب قدرت خالق (۲۸)

۱۰ـ تموج غیرت الهی ازبحرفیض نامتناهی (۲۹)

۱۱ـ تمثیل هبوط نفس بدرك الاسفل ضلال وصعودآن بدرجهٔ الاعلی سعادت وحسن مآل (۳۰)

۱۲ـ بیان شرافت بالذات که درایمان است وخساست بالطبع که در کفروعصیان است (۳٤)

۱۳ـ تمثیل وخامت عاقبت ازاشتباه وتأویل محرومی‌ازمطلب دلخواه (۳٥)

۱٤ـ مدت شادمانی ازامرموهوم وخسارت متفرع برشعف‌از کام معدوم (٤۰)

۱٥ـ تمثیل مکاره ناشی از اغلاط وبیهودگی نشاط و انبساط (٤۱)

۱٦ـ ذم غفلت وحماقت که مایهٔ مخافت است وآفت (٤۳)

۱۷ـ ...غافلان و کورباطنی‌جاهلان (٤٤)

آغاز:

حمدوشکر او را که هرچه هست ازواست — دام هستی حلقه وار از های و هو است

لاوالامایهٔ هرقید شد — تاروپوداز بهردام صیدشد

انجام :

یعنی اینجا من عمل کردم بذات — معتبر نبود تعدد در صفات

۲۷۷۳

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، جدول زرولاجورد وشنگرف ، عنوان شنگرف.
۱۱س، ۱۰×۱۷ ، ۳۸۴گ، ۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای.

دیوان

ازمایل افشاراست .

آغاز: مسمطات ترجیمیهٔمایل افشار شیخ‌الشعرا که در تمجید بزرگان دین و دولت انشاد نموده یکصدوده مسمط است بعدداسم مبارك .. علی ... وترجیع هریك در لعن یك ودوسه نفر ازاشقیا که قاتل شهدای کربلا و غیرهم میباشد و هر مسمطی را بزبان حال یك ودوسه‌نفر ازبزرگان دین ودنیا گفته ... از زبان حال شهنشاه ، امین خلوت ... منجم‌باشی تا ۹۳ مسمط انشاد شده ولی در این نسخه قلمی نشده زیرا که تمام‌این نسخه مغشوش‌است ودرنسخهٔ دیگردرست شده این مجلد ازمراثی‌ومسمطات ترتیب ندارد نسخهٔ دیگرهست که صحیح است .

شاه شهدا که خوانیش ثارالله — شد کشته‌برای گریه‌وزاری‌وآه

انجام :

مایل افشارپیر کـور و کـر — زین کلامش کرد جودت‌راخبر

گـرمنجم باشی والا نـژاد — لعن بر خولی و بر ابن زیاد

۲۷۷٤

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف.
۱۵س، ۱۰×۱٦ ، ۱۲۸گ، ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی.

خواص الحیوان

از خواجه محمدتقی تبریزی درترجمهٔ حیات‌الحیوان باختصار نخست‌نام عربی سپس فارسی آنگاه ترکی وخواص ومنافع ومضار هرحیوانی دربیست وهشت‌باب بنام شاه عباس(دیباچه ـ مجلس ۲:۴۵۰) جزترجمهٔ علی‌بن محمد هروی (مجلس۲:۴۴۷).

آغاز: بسمله . حمد بی‌حد و ثنای بی عد خداوندی را سزد که مشکوة بنیان حیوان بچراغ جان برافروخت و قلوب بنی‌نوع انسان را طریقهٔ ادراك معانی و فهم لغات مبانی بیاموخت .

انجام: صاحب صداع سعوط کنند نفع عظیم بخشد . الحمدلله‌الذی وفقناعلی الاتمام ... الطاهرین.

۳۷۷۵

نستعلیق محمدحسین‌بن محمد تقی کاتب خاتون‌آبادی در۲۵ شوال ۱۰۵۱ ، عنوان‌ونشان‌شنگرف، جدول زرولاجورد ، سرلوح دارد .

۱۸س ۷×۱۵ ، ۱۰۰گ ۱۱×۲۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج لرباکی‌ضربی‌مقوایی.

لطائف غیاثی باسرار التنزیل

ازامام رازی که بنام ابوالفتح محمدبن ملکشاه ودرسه مقاله ساخته وآنچه را که در چهل سال گرد کرده بود در آن آورده (سپه ۱۲۵:۳ ـ طوس ۲۷۸:٤) نام کتاب از نویسندهٔ نسخه است وتا فصل پنجم درشرح قوتهای نفسانی را دارد .

آغاز: حمدبی‌حد وبی‌نهایت ومدح بی‌عد وبی‌غایت حضرت جلال آن‌خدای را.

انجام: در بقیت دلایل تفکر کند والله اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب.

۳۷۷۶

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان زرولاجورد ، جدول زرولاجورد.

۱۱س ۵×۱۲ ، ۳۵۲گ ۱۰×۲۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌تریه‌کی.

خلاصة الخمسة

گزیده‌ایست ازپنج گنج نظامی ازهفت پیکرتااسکندرنامه .

۳۷۷۷

نستعلیق محمدصالح‌بن حاج محمدباقر قزوینی درروزآدینهٔ ۱۱ شوال در۱۱۱۷ ، عنوان‌ونشان شنگرف .

۱۸س ۷×۱۵ ، ۱۲۹گ ۱۰×۱۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی .

فرح الحزین بالمکاره وفوت البنین

ازمحمد مهدی‌بن حاج‌علی‌اصغر که در ۲۰ع۱۱۱٦/۱ درترجمهٔ مسکن‌الفؤاد شهید وبحارالانوار مجلسی درپنج‌باب ساخته‌است (دیباچه) .

آغاز از دیباچه افتاده : حرم کبریـا مشرف و بخلعت والای دیبای زیبای فرمانفرمایی‌فرمان فرمایان مشنفند .

انجام: سنة ست عشرة ومائة بعدالالف هجریة حامدا مصلیا .

۳۷۷۸

شکسته نستعلیق ملامحمد رضابن ملارستم‌گرجی درروزسه‌شنبه ۹ذی‌قعدهٔ ۱۲٦۳ درش۱ ، ش ۲ ازملامحمدکفش‌دارآستانهٔ عبدالعظیم در۱۲۴۱ ، عنوان درشت‌تر.

۱۵س ۸×۱۲ ، ۱۱۴گ ۱۱×۱۸ ، کاغذفرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌مقوایی.

مجموعه

۱ـ مفاتیح الرموز (۱ـ۱۸۵) از شیخ حسن زاهد غریب کرمانی ساختهٔ ۱۲۸۵ بفارسی در «عمل جوانی وبرانی ازعلم کاف».

آغاز: بسمله حمدبی‌حد وثنای بی‌عد مرحکیمی را که ازماء رافت بید قدرت طینت‌آدم... را ازاربعین صباح تخمیر کرد.

انجام: وختم کتاب شد بفضل‌الله تعالی وحسن توفیقه.

جنگ (۱ـ۳۵) شعرهای کیمیایی فارسی:میرحسین اخلاطی، میرفندرسکی، همتی، آقامحمد بیدابادی، امانی، شیخ‌بهایی، مولوی، طاهری، شاه نعمةالله ولی، ابن عمو، طغرایی، شیخ ولی‌الله، شیخ عبدالله، بدیع طوسی، شرف، ابن‌ولد.

۳۷۷۹

نستعلیق سدهٔ ۱۴.
۱۴س۷×۱۴، ۱۱۴گ۱۱×۱۷، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی.

دیوان

ازنورعلی‌شاه محمدعلی‌بن میرزا عبدالحسین‌بن محمدعلی رفی‌طبسی سپاهانی درگذشتهٔ ۱۲۱۲ (مجلس ۱۷۱:۳ ـ سپه ۴۸۹:۲و۶۹۵ ـ مشار۷۶۱).

۳۷۸۰

نستعلیق سدهٔ۱۱، عنوان شنگرف، حواشی دارد بانشانهٔ «من»، انجام: و یمکن توجیه کلام المصنف بحیث لایتوجه علیه‌شیء بان یقال لماثبت سابقا ان الامکان علة‌للاحتیاج.
۱۶س۴×۱۱، ۳۷۲گ۱۱×۱۸، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای عطف‌تریاکی.

حاشیة المختصر

ازخطایی است (ف۲۱۹۸).

۳۷۸۱

نستعلیق سدهٔ ۱۴، نیمهٔ دوم نسخه زیارات‌است.
۱۵س۷×۱۱، ۳۸۶گ۱۱×۱۵، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی.

آداب ومناسك حج

ازمحمدباقربن محمدتقی موسوی است.

آغاز: بسمله.حمدله..امابعد مقصردر گاه‌رب‌العالمین...محمدباقربن‌محمدتقی الموسوی بعرض برادران دینی میرساند.

انجام: کفاره لازم نیست.

۳۷۸۲

نستعلیق سدهٔ۱۴، نسخه تاوسط‌حدیقهٔ سوم است درحرف ثاء.
۲۲س۱۱×۱۷، ۱۳۳گ۱۴×۲۰، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا.

حدائق السیاحة

ازحاج‌میرزازین‌العابدین مست علی‌شاه تمکین‌پسراسکندرشیروانی (۱۱۹۴ـ۱۲۵۳) و گزیده‌ایست‌ازبستان‌السیاحة اوودرشیراز بسال ۱۲۴۲ آن رابپایان‌برده‌است (ذریعه ۳۸۵:۶ ـ استوری ۱۱۵۱:۱ ـ پاریس ۶۷۳ ـ ریوذیل ۱۴۱).

آغاز: بسمله. وبه ثقتی. حدایق حمدوثنا وریاض سپاس بی‌منتها مختص ذات واجب‌الوجودی است.

۳۷۸۳

نستعلیق محمدعلیابادی درروزآدینه رجب ۱۲۴۸ درش۳، ش۸نوشتهٔ ۱۲۴۸درکرمانشاه،ش۹،

نوشتهٔ میرزا محمد بن میرزا مهدی نوری در ۱۲۴۲ ، دیگر شماره‌ها از همین تاریخها است ، در میانه و ص ۱۲۳–۲۷۱ پراکنده‌های کلامی و فلسفه و خبر و شعر فارسی خاور (۱۴۰) و بی‌باك (۱۸۰) و ابن حسام (۱۸۴) است .

۱۸ س ۷×۱۲ ، ۱۳۵ گ ۱۰×۱۷ ، کاغذ فرنگی کبود - جلد تیماج مشکی .

مجموعه

۱- رسالهٔ مجاهده (۱-۵) از محمدتقی مجلسی بفارسی .

آغاز: بسمله . هذه رسالة مولانا محمد تقی مجلسی ره . حمدله . والصلوة علی افضل الهادین ... و بعد چون بنای ایمان وایقان برریاضات ومجاهدات است ... وشکی نیست که مراد ازین مجاهده مجاهدهٔ اکبر است .

انجام: و تا کسی مثل ایشان نشود ایشان را ادراك نمیتوان کرد و شناخت والحمدلله رب العالمین ... وعترته الانجبین .

۲- ده قاعده (۵-۱۱) از سیدعلی همدانی که ترجمهٔ فارسی الاصول العشرة شیخ نجم الدین کبری است (ف ٤۳٦) .

۳- مرآت المحققین (۱۱-۳۰) از شیخ محمود شبستری . نسخهٔ کتابخانهٔ دانشکدهٔ پزشکی که درفهرست ره آورد (ص ۳٤٥) بنام فلسفه آمده باید همین کتاب باشد .

٤- رساله درسلوك (۳۱-۳۳) از آقامحمد بیدابادی بفارسی .

آغاز: بسمله . وبه نستعین از افاضل ... آقامحمد بیدآبادی ... کلامی نقل شده است که بجهت بعضی ازسالکین و طالبین نوشته اینست که یا اخی و حبیبی ان کنت عبدالله فارفع همتك ... غلام همت آنم که زیرچرخ کبود ... یعنی به تاملات صحیحه و کثرت ذکر مرگ خانهٔ دل را ازفکرغیرحق خالی کن .

انجام: ذوق این باده ندانی بخدا تانچشی .

۵- رسالهٔ تخلیه وتجلیه درطریق سلوك (۳۳-۳٦) .

آغاز: بسمله . امابعد بدان ای برادرعزیز که راه بسوی قرب حق ... منحصر است بدوچیز تخلیه وتحلیه .

انجام: این است مختصری ازمطول ومجملی ازمفصل درطریق سلوك راه خدا .

٦- رسالة في طريق الرياضة الشرعية (۳٦-۳۸) بعربی و از خلسه او دران یاد کرديد .

آغاز: بسمله . وبه نستعين . من افادات مولانا محمدتقی المجلسی .. فی طريقة الرياضة الشرعية الذی وجدهذا الضعيف فی ازمنة الرياضات انی كنت فی مطالعة التفاسير الی ان رايت فی ليلة فيما بين النوم واليقظة سيدالمرسلين و انواره بحيث ملاء الجو فاستيقظت فالهمت بان القرآن خلق سيدالمرسلين .

انجام: فان نسيتهما فاقضهما .

۷- الاعتقادات (۳۹-٦۳) ازمحمدباقرمجلسی بعربی (ف ٥۳٥) .

۸- اجوبة الاسئلة (٦۷-۸٥) ازشیخ علی نقی بن شیخ احمد بن زین الدین احسایی درپاسخ پرسش فلسفی میرزا محمد حسن بن میرزا محمد .

آغاز: بسمله . حمدله . . . و بعد فيقول . . . علی نقی ابن احمد ابن زين الدين الهجری .

انجام: تعالی عن الاحتياج والافتقار .

۹- پاسخ چهارده پرسش کلامی (۹۳-۱۲۲) بفارسی و حل آنها بروش شیعی .

آغاز: سؤال در احادیث هست که وقت سکرات موت پیغمبر . . . وائمهٔ هدی وجبرئیل ... بنزد میت حاضرمیشوند .

انجام: عصمت مانع ازارتکاب مناهی است والسلام و الاکرام .

۳۷۸٤

نستعلیق محمدهادی پسر محمدصالح بن احمدمازندرانی مؤلف دربود او در روز آدینه ۱۸ رمضان

۱۰۷۴ ، جلد یکم نوشتهٔ روز یکشنبه ۷ محرم ۱۰۷۴ ، عنوان و نشان شنگرف ؛ نیمهٔ دوم اجازهٔ محمد تقی مجلسی در ۱ رجب ۱۰۶۴ بمؤلف در آغاز نسخهٔ هست از روی خط او نوشتهٔ همین محمدهادی در نیمه‌های محرم ۱۰۷۴ ، در ۵۲۹ ص.

۲۷ س ۸×۱۸ ، ۳۲۷۱ر۱۴×۲۵ ، کاغذ سپاهانی ــ جلد تیماج عنابی مقوایی .

شرح الکافی

ازمولی محمدصالح مازندرانی‌است . دراین نسخه دوجلداست:

۱ــ کتاب‌العقل وفضل‌العلم (ص۱ــ۳۰۷) تألیف ۱٤ صفر۱۰۶۳ .

۲ــ کتاب‌التوحید (ص۳۰۹ــ۵۳۹) تألیف روزپنجشنبه ۱رمضان ۱۰٦٤.

۳۷۸۵

نستعلیق شاگرد دشتکی کمال بن نور بن کمال طبیب در رههٔ سوم ج۴/۹۸۵ در ش ۱ ، شماره های دیگر بهمین خط باید باشد ، عنوان و نشان شنگرف ، در هامش ص۱۶۴ــ۱۶۷ رباعیات خیام است بخط محمد شریف در دمشق در دههٔ سوم ع۱۰۰۳/۱ در صحبت میر عماد و مختاریک .

۲۴ س ۴×۱۰ ، ۸۴ر۹×۱٦ ، کاغذ سمرقندی ــ جلد تیماج تریاکی.

مجموعه

۱ــ ضیاءالعین (۱ــ۵۲) حاشیهٔ شرح حکمةالعین است از غیاث الدین منصور دشتکی (طوس ٤:۲۰۵ ــ ف۲۹٦) .

آغاز مانند ش۲/۳۸۰ .

انجام : ماحققناه فی کتب‌الحکمة (هذا آخرما وجدنا من الحواشی الشریفة المنصوریة اسکنه‌الله تعالی فی اعلی غرف جنانه بمنه و احسانه) .

۲ــ حاشیة‌القانون(۵۹ــ۹۸)ازهمین‌دشتکی وناظربشرح قطب شیرازی‌برقانون ابن‌سینااست .

آغاز: بسمله . وعلیك اعتمادی یاحکیم یاغیاث المستغیثین نشکرك علی ماهدیتنا

بقانون کامل فیه النجاة والشفا ... وبعد فان الفقیر غیاث‌المشهور بمنصوریقول انی فی بعض الاوقات اوان الاشتغال بالفلسفیات و النظر فی الحکمیات طالعت کتاب‌القانون... فقررت للقانون قانونا وجعلت من‌الدرر و الجواهر ما کان مکنونا .

انجام : و بعد هذا لایخفی علی مایرد علی قوله لان الرطوبة الغریزیـة الخ الموطن الرابع فی امزجة سکان البلاد وانی حررت قبل هذا فی رسالة جامعة لاحوال الاعلام فی‌هذا المرام فلنورده‌هنا وهی هذه ...

۳ــ رسالة فی اعدلیة امزجة سکان خط الاستواء (۹۸ــ۱۱٦) از همو و اینهم حاشیه مانندیست برقانون ودنبالهٔ شمارهٔ پیش

آغاز: بسمله . وبه نقتی ربنا یسرلنا کمال الاعتدال فی استواء الاقوال والاحوال اقتداءاً بمعدل نهارالعدل والاحسان مشرق شوارق‌العلم و العرفان غیاث‌الحق والیقین لازال ناصرشرعه منصورا بین‌العالمین فی‌العالمین وبعد فان ... غیاث المشهور بمنصور یقول‌لایخفی علی اولی النهی ان اعدلیة امزجة سکان خط الاستواء معرکة للاراء... ولقد اریناك هذا وهدیناك الیه لشیء من آیاتنا الکبری .

انجام : وما بعده بارد . انتهی کلام العلامة بعبارته وفیه ما فیه .

٤ــ حاشیة القانون (۱۱۹ــ۱٦۷) از همین دشتکی بعربی و تنها راجع بمسئلهٔ بساطت نار وموضع طبیعی آنست وسخن‌در آن بمسئلهٔ مکان میکشد و بسیار سودمنداست.

آغاز: بسمله . اللهم ایدنا و ثبتنا علی الاقتداء بغیاث‌الوری والاقتفاء بقانونـه الکامل الذی‌فیه النجاةوالشفاء ... وبعد فان ... غیاث المشهور بمنصوریقول انی‌حضرت حینا فی الحضرة العلیة البهیة و عند السدة السنیة الزکیة الحسنة الحسینیة فانجر المکالمة والمباحثةالی حکایة مؤاخذةبعض‌الفضلاء علی کلام‌الشیخ الرئیس‌ابی‌علی‌بن سینا حیث قال فی‌القانون‌النارجرم بسیط موضعها الطبیعی فوق‌الاجرام العنصریة کلها.

انجام : یکون المراد به هذا المعنی بعد تحقق انه ای لفظ الموضع (ننوشته مانده) .

۳۷۸٦

نسخ سیدمهدی بن سید محمدرضا متولی امامزاده پنجه شاه کاشان در ۱۲ بهمن ماه ۱۳۲۰،
۱٦ س ۱۰×۱۵ ، ۲۵ ۱۴ ×۲۰ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی.

دیوان

از حیاتی (ذریعه ۹: ۲٦۸) غزل است و ترکیب‌بند و رباعی و ساقی نامه نزدیك ۱۲۰۰ بیت.

آغاز:

ایدرهوای گلشن کوی تورازها — طیار جانگشود بهر گوشه بالها

* * * *

سرچشمهٔ حیات حیاتی ز لعل تست

نوشد ببوی چشمهٔ لعلت زلالها

انجام:

ای اهل لبت زیاقوت گرو — ازخرمن حسنت مه و خورشید دوجو

گردون هدف ناوك آه من شد — قربان کمال ابروی تومه نو

۳۷۸۷

نستعلیق محسن بن میرزا اسمعیل آشتیانی در ۱۳۲۷ (تخاقوی ئیل) در ش ۱-۵ ، ش ٦ - ۸ شکسته نستعلیق ۱۳۳۴ است.

سطر و اندازه گوناگون، ۹۷ ۱۲×۲۰ ، کاغذ فرنگی سفید و آبی - جلد مقوایی.

جنگ

۱ـ پیمان ترکمانچای میان ایران وروس (۱)

۲ـ پیمان بازرگانی میان ایران وروس در ۵ شعبان ۱۲٤۳ (۲۵)

۳ـ پیمان تشریفات سفیران ایران وروس در ترکمانچای در ۵ شوال ۱۲٤۳ (۳۸)

٤ـ پیمان بازرگانی دربارهٔ ورشکستگی اتباع ایران وروس (٤۷)

۵ـ وصیت نامهٔ پطر کبیر بفارسی (۵۷)

٦ـ ندای عدالت بمجلس وزرای ایران از ملکم (۱-۲٤)

۷ـ مقدمهٔ ندای عدالت عریضهٔ یکی ازوزرای ایران که درپاریس بتاریخ ماه جمادی الاخر سنهٔ ۱۳۲۳ بآستان همایون شاهنشاهی عرضه کرده ازملکم (۱-۷)

۸ـ کشف الغرایب (۱-۷۸) از ملکم دانسته‌اند (ابیات ۳۹۲) ولی بنوشتهٔ مهدیقلی هدایت ازمیرزا محمدخان مجدالملك است درخرده گیری از میرزا یوسف مستوفی الممالك (راهنمای کتاب س۳ ش٦ ص۷۷۳).

۳۷۸۸

نسخ مؤلف ، عنوان ونشان ورقم شنگرف ، باسرلوح زرین وآراسته برنگهای سبز وسرخ وآبی، جدول وستون بندی زر ولاجورد،

۱۰ س ۸×۱۴ ، ۷۰ ۱۲×۲۱ ، کاغذ فرنگی آهارمهره - جلد تیماج عنابی.

منهاج المستخیر

از محمد حسین بن کاظم علوی حسینی فاطمی سلطان القراء و رئیس الحفاظ و صدرالخطباء آستان قدس رضوی که دربارهٔ استخاره دریك مقدمه وهشت منهاج بنام مظفرالدین شاه وبرای میرزا محمد حسین وزیر دفتر در شب پنجشنبه ۲۳ع۲/۱۳۲۲ ساخته وبفارسی است . چنین است فهرست آن:

مقدمه درفضیلت و کیفیت استخاره.

منهاج۱ در استشارهٔ بامؤمنان .

منهاج۲ در آداب نماز وادعیهٔ استخاره .

منهاج۳ دراستخارهٔ بنادق .

منهاج٤ دراستخارهٔ بقلب .

منهاج٥ دراستخارهٔ ذات الرقاع .

منهاج٦ دراستخارهٔ رقاع .

منهاج۷ دراستخارهٔ به تسبیح .

منهاج۸ دراستخارهٔ به مصحف .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی اظهر من آثار سلطانه ما حیر مقل العقول من عجائب قدرته .

انجام : افضل الصلوة و ازکی السلام .

۳۷۸۹

نستعلیق حاجی محمد بن مولانا جعفر مازندرانی درروز پنجشنبه ۱۰۳۱/۱ع۱۴ درشهر اگره، عنوان شنگرف ، صفحه یکم نونویس.

۳۵ص-۱۰×۱۸ ، ۲۴×۱۶-۳۲۲ ، کاغذ هندی - جلد تیماج تریاکی ضربی.

موید الفضلاء

ازمولوی محمدلاد درآغاز سدهٔ ۱۰ (۹۲۵) نسخهٔ ما تتمة الکتاب رانداود(مشار ۱۵۲٦ - فرهنگ نظام ٥ ص یب) .

آغاز: بسمله . محامد متواتر ومدایح متکاثر مرداداد توانا را که بتألیف چند حروف معدوده چندین لغات نامحصوره و کلمات غیر محدوده پرداخت . . چنین میگوید ... محمدلاد ... اینکتاب مشتمل است ازلغات عربی علی قدر مایحتاج من الصراح

والتاج وازلغات فارس و روم وسمرقند وماوراء النهر وهند و ترك و جز آن آنچه از لسان الشعراء وآداب الفضلا و دستور الافاضل وزفان گویا وموایدالفواید وشرح مخزن اسرار وطب حقایق الاشیاء مذکوراست وآنچه درشرفنامه وقنیة الطالبین و درفرهنگ علمی وعلی بنکه پی و فخر قواس ودیگر فرهنگنامهها و نسخه های متعارف و متداول مسطور است وازمصطلحات شاعران وحکیمان ومنجمان و رمالان و طبیبان و فقیهان ومغنیان و میخواران و سالکان آنچه میان ایشان معروف و مشهور است و آنچه از استادان واهل لسان مسموع ومنقول است وآنچه ازینبوع فکر استنباط نموده واستخراج کرده شاید که این را شامل نامند وازین که فضلا را بینایی درعلم وفضل ازین کتاب حاصل میشود باید که این را عین الافاضل خوانند لیکن هرچه این کتاب مؤید فضلا است درحل مشکلات وفتح مغلقات ومقوی شعرا است درسخندانی وفهم معانی اولی اینست که این را مؤیدالفضلانام دارند وباعث بر تألیف این کتاب آن شد که شرفنامه اگرچه فرهنگ متاخر وجامع است و شرف دارد از فرهنگنامههای دیگر باآن بهم تتبع لغت حاجت بفتح دیگر میافتد خصوصاً باقنیة الطالبین که جامع آن قدوة الفاضلین امام السالکین استاد عالم این باب قاضی شه این خطابست وآن درلغت موازی شرفنامه خواهد بود بلکه زیاده بالتزام آنچه در شرفنامه آمده است در این ترك اقتادم مگر بمعنی دیگر بنابر آن مؤلف بتائید مؤید العباد بتألیف این نسخه بنیان نهاد که مجموعهٔ جامع جمیع نسخه است و ناسخ همهٔ نسخ واسامی آن نسخ در حیز لغات مسطور است مگر آنچه معروف ومشهوراست معلم بدین آداب:ص : صراح ، ت : تاج ، ش: شرفنامه، ق: قنیة الطالبین،مف : موایدالفواید ، شم: شرح مخزن ، ل : لسان الشعرا ، اد : ادات الفضلا ، دس : دستورالافاضل ، ز : زفانگویا ، ط : طب حقایق الاشیاء و جزان ، عل : علمی، عن : علی نیك پی ، فخ:فخر قواس ، بجای فی الصراح : فص، وبجای کذا الصراح : کص ، وعلی هذاقس . واین نسخه کافی وشافیست برای خواندن وسبق گفتن شاهنامهٔ

فردوسی طوسی وخمسهٔ نظامی وستهٔ ثنائی ودواوین خاقانی وانوری وظهیروعبهری و حافظ وسلمان وسعدی و خسروو جزآن واین نسخه بترتیب حروف تهجی مرتب آمد تاجوینده زود یابد. حرف اول را کتاب ساختیم وحرف آخررا باب ودرهر بابی سه فصل پرداختیم مگر در بابی که سه لغت نیافتیم : یکم در لغت عربی که در فارسی مستعمل است ودوم درلغات فارسی وپهلوی و مانندآن وسیوم درلغات ترکی. ودرهرچیز معنی این مبین شده.ملتمس آنکه اگر بسهوویانسیان عربی یاترکی درفصل فارسی یابرعکس آن یابندبباید که بعدتحقیق باصلاح قلم رانند وهمچنین درترتیب حروف میانها اگرفرود یا بالاافتاده باشد بجای آن آرندو تتهٔ الکتاب در بیان اعداد و حساب و قواعد و بعضی تصرفات فرس بدان ملحق کردم درین فواید بسیاراست .

انجام : یقری یالا ، یکندی سجده کردن .

۳۷۹۰

نستعلیق محمدحسین بن محسن گیلانی درروز سه‌شنبه ۱۴صفر ۱۲۷۰ درش۱ ، روز پنجشنبه ۱۵ صفر ۱۲۷۰ درش۲ ، ش۳ بی تاریخ بهمین خط .

۲۰س۱۰×۱۵ ، ۱۸–۳۷۲×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی.

مجموعه

۱ـ اصول علم رمل (۱ـ۳۸) بفارسی دریک مقدمه ودومقاله .

آغاز: بسمله . حمدله ... وبعد این رساله‌ایست مشتمل بریک مقدمه ودومقاله: مقدمه دربیان اصول این علم ازتولد این اشکال وتسکینات .

مقالهٔ [اول] دراصول احکام وضمایر .

مقالهٔ دوم دراعمال متفرقه .

انجام : وبال عطارد شرف زهره .

۲ـ تحفه (۳۸ـ۷٤) ازناصرالدین احمدبن حیدربن محمد شیرازی.

آغاز: ثنای بی‌پایان ملکی راست که ملکت دل را صباح استرواح پاس‌سپاس وی است ... چنین گوید ... ناصرالدین احمدبن حیدربن محمد شیرازی که جمعی از ارباب دهرالتماس مختصری کردند در علم رمل ... این مختص . . . تحریر افتاده و موسوم به تحفه ومشتمل برچهارمقاله .

مقالهٔ اول دروضع کیفیت این علم وبیوت ومنسوبات ایشان بااشکال .

مقالهٔ دوم دراصول احکام وطرح ضمایر .

مقالهٔ سیم دراعمال متفرقه وخبایا وارباع وانقلاب وغیره .

مقالهٔ چهارم درحکم سال هر کس وحکم سال عالم وختم کتاب .

انجام : ١٤ روز .

۳ـ تقویم رمل (۷٤ـ۱٤۳) ازابن ابوالعلای اقلیدی و۶۷ فصل دارد.

آغاز: بسمله حمدوثنا برمبدع بی‌آلت و مخترع بی بضاعت وجود موجودات آن خداوندی که گردتغیر برچهرهٔ جلال اوننشسته . اما بعد بدانکه این ضعیف‌ابن ابوالعلاء اقلیدی ... این تقویم رمل ساخته وآن را برصدوشانزده تسکین نهاده است شانزده درظاهر وصد درباطن . .

انجام : والتسکین المذکور (سپس چهارجدول رمل‌است).

۳۷۹۱

نستعلیق عبدالحسین کالبی پسرمحمدتقی درروزچهارشنبه ۲۹ اردی‌بهشت ۱۳۱۶ع،‌ اسخه‌راروح‌الله کیا در۱۶/۴/۳ به موسی سلطانی داده است.

۱۰س۱۱×۱۸ ، ۱٤۰–۳۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا.

نصاب طبری

فرهنگ زبان طبری است بنظم فارسی از تیمور قاجار طبری متخلص بامیر

بدستور اردشیر میرزا و بنام محمد شاه قاجار (واژه‌نامهٔ طبری ۳۱ـ۴۶ ـ فرهنگنامه‌ها ص۱۱۷).

آغاز: حمدی افزون از حساب که کلمات سخن سرایان ترجمه و تعدادش نکنند . . .

م یار عزیز ای خجیر ریکا | ترا جان عشاق بادا فدا

انجام:

هم تله دان صدای کاووپلنگ | قرنش از هرچه جانور در جنگ

۳۷۹۲

نسخ سدهٔ ۱۴، عنوان شنگرف.

۱۷س ۹×۱۶، ۱۶۰،۳۸۵×۲۲، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سبز ضربی مقوایی.

خلاصة المصائب

بدستور آقاسید علیا ساخته شده و در چند مجلس است و گویا همانکه در ذریعه (۲۳۳:۷) یاد شده که در شصت مجلس است و از مولی محمد حسن قزوینی و در ۱۳۲۸ ساخته شده است.

آغاز: بسمله . هودج آرایان منازل محنت و بلا و مرحله پیمایان مراحل مشقت و ابتلا.

انجام افتاده: باز گرداند چنانچه.

۳۷۹۳

نستعلیق گویا از همان عبدالنبی جزائری که یادداشت مورخ پایان روز پنجشنبه ج ۱۱۵۵/۱ او در پایان هست، عنوان در شت مشکی و شنگرف، نسخه دارای فن طبیعیات است.

۲۲س ۹×۱۸، ۱۴۰،۴۴۱×۲۸، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج تریاکی مقوایی.

الشفاء

از ابن سینا است.

۳۷۹۴

نستعلیق اسماعیل بن باقر حسینی خاتون آبادی (سدهٔ ۱۱) متن شنگرف.

۲۴س ۸×۱۷، ۱۳۰،۳۱۱×۲۵، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای مقوایی.

فرائد القلائد فی مختصر شرح الشواهد

از بدر الدین ابومحمد محمود بن احمد عینی (حقوق ۴۰۸).

۳۷۹۵

نسخ سدهٔ ۹ و ۱۰، متن شنگرف، انجام افتاده و در اعمال اسماء الفاعلین.

۱۷س ۹×۱۳، ۱۴۰،۱۳۸×۱۸، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج قهوه‌ای مقوایی.

شرح الخلاصة الالفیة

از شیخ ابوزید عبدالرحمن بن علی بن صالح مکودی است.

۳۷۹۶

شکسته نستعلیق مورخ ۱۴ ج ۱۲۸۶/۱، انجام افتاده.

۱۸س ۸×۱۷، ۱۴۰،۱۳۵×۲۱، کاغذ فرنگی رنگارنگ ـ جلد تیماج زرد مقوایی.

کتابچهٔ روزنامه

در صفحهٔ عنوان آمده «کتابچهٔ روزنامه که در منزل شهرستانک ترجمه شده بتاریخ چهاردهم شهر جمادی الاول ۱۲۸۶».

آغاز: ترجمهٔ روزنامهٔ پطربورغ مورخ ۲۷ آوریل ۱۸۶۹ مسیحی اخبار خارجه پولتیکه.

۳۷۹۷

نستعلیق ۱۲۵۵.
۱۷س ۹×۱۵ ، ۳۸گ ۱۴×۲۰ ، کاغذ فرنگی آبی ـ جلد تیماج تریاکی.

دیوان

از پریشان قراگوزلو مرتضی‌قلی‌بیك (ذریعه ۱۵۸:۹ ـ مجمع‌الفصحا ۸۳:۲).

آغاز: بسمله . دیوان غزلیات ، رباعیات ، مطایبات مرتضی قلی بیك پریشان تخلص.

اول نامه بنام حی و توانـا — صانع و پرورن کار و عالم و دانا

انجام:

خوشا حالت که پیش چشم جانان
بسوزی تا خلاصی یابی از جان

۳۷۹۸

شکسته نستعلیق محمدبن شکرالله قمی در روز یکشنبه ۲۰ع۲/۱۰۹۴ در ایروان که برای خود از «باب دوم در مبداء تا «فصل۴ در بیان معاد» را نوشته است ، عنوان و نشان شنگرف.
۲۱س ۷×۱۵ ، ۸۵گ ۱۴×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی ملوایی.

مرصاد العباد من المبدء الی المعاد

از نجم‌الدین دایهٔ رازی است (ف۶۷۸).

۳۷۹۹

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۳ در تبریز.
۱۴س ۸×۱۵ ، ۱۷۰گ ۱۴×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی ملوایی.

جنگ

شعرهای : وصال ، فارغ ، میرزاصادق تفرشی ، نظری ، محتشم ، اوحدی ، غرغی (ریشنامه) ، آقامحمدجعفر ، عاشق ، ذبیحی ، شوقیا ، قصاب ، جامی ، آذر ، نظر ، ذره ، رفیق ، قمری . در پایان داستان شیرین و فرهاد است بنظم.

۳۸۰۰

نسخ ۱۲۷۹ ، عنوان و نشان شنگرف ، ورص ۳۷۰ص.
۲۳س ۷×۱۴ ، ۱۹۲گ ۱۴×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی ملوایی درون سرخ.

نزهة المشتاق فی ریاض العشاق

از محمد هیکل بن محمد شافعی که در ۱۱۱۵ در یك مقدمه و ده باب و خاتمه ساخته است :

المقدمة فی المحبة و معناها و علاماتها .

الباب الاول فیمن قتل من المحبین بسهام المحبة .

الباب الثانی فی الصحبة و الصداقه .

الباب الثالث فی ذکر حقوق الصحبة .

الباب الرابع فی ذکر شروط من تجب صحبته .

الباب الخامس فی ذکر حقوق المسلم علی المسلم .

الباب السادس فی ذکر الحسن والجمال .

الباب السابع في السخاء والكرم والجود.

الباب الثامن في ذكر الفصحاء من الرجال والنساء.

الباب التاسع في ذكر محاسن الاخلاق.

الباب العاشر في ذكر هدايا الملوك.

الخاتمه في ذكر النوادر والنكت والاشعار.

آغاز: بسمله وبه نستعين الحمد لله الذى نزه قلوب العشاق فى غياض رياض الجمال وسقاهم من بحار الظرف شرابا من بارد سلسال الماء الزلال.

انجام: وحسبنا الله ونعم الوكيل ولاحول ... العظيم وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه اجمعين برحمتك ياارحم الراحمين.

۳۸۰۱

نسخ اشرف بن محمد بن جعفر علوى حسينى در سدة ۷ و۸، عنوان درشت، آغاز افتاده و چند كلمه‌اى پيش از خطبهٔ شقشقيه را دارد تا پايان، اشائهٔ بلاغ دارد و «بلغ العراض على والدى ادام الله ايامه» و «بخطه» و «بغير خطه» درهامش، نسخهٔ بسيار پاكيزه‌ايست.

۲۱س ۱۲×۱۷، ۱۴۷گ ۱۵×۳۲، كاغذ سمرقندى ـ جلد تيماج مشكى ضربى.

نهج البلاغة

از رضى موسوى بغدادى است.

۳۸۰۲

نسخ درش۱ از سدهٔ ۱۱ و ۱۲ و عنوان شنگرف، نستعليق درش۲ از سدهٔ ۱۳.

۱۴س ۶×۱۲، ۳۹گ ۱۱×۱۷، كاغذ سپاهانى ـ جلد مقواعطف تيماج قهوه‌اى.

مجموعه

۱ـ اصول دين (۱ـ۴۳) در ذريعه (۱۰۷:۱) وطوس (۲:٤) از اثبات الواجب ملا ميرزا

محمد بن حسن شيروانى در هفت اشراق ياد شده كه آن بعربى است ولى نسخهٔ ما فارسى است ودر آن عبارتى آمده باعنوان مقدمه ودرهامش دارد «اين مقدمه تا آخر از كلام آخوند علامى مجتهد الزمانى مولانا محمد باقر خراسانى است در ديباچهٔ رسالهٔ مبسوطى كه در عبادات نوشته است»، اين نسخه اگر از خود شيروانى نباشد گرفتهٔ از آن رسالهٔ عربى خواهد بود.

آغاز: سه دليل است دال بر اثبات صانع واثبات نبوت واثبات امامت از افادات علامى فهامى سيد المحققين آخوندى مولانا ميرزاى شيروانى تغمده الله بغفرانه. بسمله. بدانكه اثبات صانع عالم محتاج بمصدقات بسيار وبتطويل واكثار نيست.

انجام افتاده در اثبات امامت: وطريقهٔ ائمهٔ هدى راه قدوه ومطبوع خود وطريق

۲ـ ديوان (۱ـ۵۵) از مخلص ميرزا محمد كاشانى (سدهٔ ۱۲) وغزل است بترتيب تهجى (مجلس ۶۶۹:۳).

آغاز افتاده:

نمودى سرفرازنامه چون من خاكسارى را
رساندى از نسيم لطف بر گردون غبارى را

انجام:

منكه دايم با خيال يار گرم صحبتم
جز سر زانو نمى‌باشد مرا سرمنزلى

۳۸۰۳

نستعليق سدهٔ ۱۳، عنوان شنگرف.

۱۸س ۸×۱۱، ۱۵۴گ ۱۰×۱۵، كاغذ فرنگى ـ جلد تيماج مشكى مقوايى.

حاشية شرح التجريد

از جمال الدين محمد خوانسارى است (ف۱۱۲۵) در صفحهٔ عنوان نسخهٔ ما آمده كه از مولى عبدالرزاق لاهيجى است.

آغاز: بسمله . حمدله ... قولهاعتبرت فيه حدوث الخلق الخ اقول هذا اشارةالى طريقة جماعة من المتكلمين الذين قالوا علة الحاجة الى الموثرانما هى الحدوث .

انجام افتاده : المسمى بالاحساس بلاآلة .

٣٨٠٤

نستعليق داودبن محمدحسين على‌آبادى در ١٤ محرم ١٣٠١ ، ١٥س٧×١٥ ، ٨٧گ١٤×٢١ ، كاغذ فرنگى ـ جلدمقوا .

زوك تيمورى

ازامير تيمور دانسته‌اند (ادبيات ١٢٦ ـ حقوق ٥٩) .

٣٨٠٥

نستعليق سدهٔ ١١و١٢ ، عنوان شنگرف ، ورهامش پراكنده‌هااست، درآغازوانجام‌نسخه‌برگهاى ديگرصحافى شده است .
سطروانداز‌هگوناگون ، ١٨٨گ١٤×٢١ ، كاغذ هندى ـ جلدتيماج ترياكى‌ضربى‌مقوايى .

اخلاق حسنى

ازعلى‌بن طيفور بسطامى مؤلف‌انوارالتحقيق (مجلس٢:٣٣٤) وتحفةقطب‌شاهى (بادليان ١٤٧١) كه بنام ابوالحسن سلطان ساخته است (ديباچه ـ نشريه ١ : ٢١٢) بدينگونه :

مقدمه درتعريف حكمت عملى وتقسيم آن وبيان بعضى فوايد متعلق‌بدان.

اصل اول درعلم تهذيب اخلاق (نه فصل) .

اصل دوم درعلم تدبيرمنزل (هفت فصل) .

اصل سوم درعلم سياست مدن (هفت فصل) .

خاتمه دروصايا ونصايح متنوعه وبيان مواعظ وفوايد متفرقه

آغاز افتاده ازدیباچه :

لايح ازروى او فروغ نهار   فايح‌ازخوى او شميم‌بهار
ذات اومظهر جمال وجلال   گشته‌پيداازوصفات كمال

انجام افتاده : پادشاهى عالى مقدار ازحكيمى بزرگوار وصيتى طلبيد حكيم فرموداى‌ملك‌همه وصيتها درين كلمهٔ مندرج است ... فرمان خداى را ... فرومگذار .

٣٨٠٦

شكسته نستعليق ميرزاابراهيم اشترى شاعر دررمضان ١٣٠٠ (ش٥) ، حواشى‌لغوى‌داردد‌رش١٠ ١٥س٨×١٦ ، ١١٢گ١٥×٢٢ ، كاغذ فرنگى‌آبى ـ جلدتيماج‌سبزضربى مقوايى .

مجموعه

١ـ شمس المناقب (١ـ١٧٢) از سروش اصفهانى شمس‌الشعرا محمد على بن قنبرعلى (١٢٢٨ ـ ١٢٨٤) (ذريعه ٩ : ٤٤٣ ـ ملك ٥٠٥٣ ـ مشار ١٠٤٢)نخست ديباچه‌ايست درسر گذشت او ازحسين‌قلى‌خان سلطانى (١ـ١٥) سپس شمس المناقب (١٧ـ٥٨) كه قصيدها است در ستايش دينى ودربارى باقصيدهٔ ميرزا مشترى در ماده تاريخ چاپ آن مورخ ١٣٠١ ، سپس چند غزل است (١٥٩ ـ ١٧٢)، درديباچهٔ از روضةالاسرار وترجمةالف ليلة وليلة كه سروش پس ازدر گذشت قهرمان‌ميرزا كرده وازشعرهاى خود هم درآن آورده‌است‌ياد گرديد (٥) نيزازمنظومهٔ اردى‌بهشت‌او(١٠)

٢ـ بدايع‌الاسحار فى‌صنايع‌الاشعار (١٧٣ ـ ١٧٨) از قوامى مطرزى غزنوى در ستايش قزل ارسلان بفارسى (ادبيات١٧٨و٢٥٠) .

٣ـ عنوان الحكم (١٧٩ ـ ١٨٦) يا قصيدهٔ نونيهٔ ابوالفتح بستى بعربى (ذريعه

۹ : ۱۳۵) یا ترجمهٔ فارسی بدر جاجرمی (ادبیات ۲۲۳) نه ترجمهٔ کهن دیگر آن (ادبیات ۱۶۱) .

۴ـ رسالهٔ موسیقی (۱۸۷ـ۱۹۶) از خواجه عبدالرحمن بن سیف الدین غزنوی بفارسی بنثرونظم باشعرهای کوکبی‌شاعر درسلطانیهٔ خود .

آغاز: مختصریست دربیان‌دوازده‌مقام موسیقی وبیست وچهارشعبه و شش‌آواز که دانسته‌شود واضع هرمقام واسم او ، وتعلق یکدام برج ازبروج دوازده گانه‌دارد، ادای آن درچه وقت ، برای چه مرض مفیداست، بجهت حکمای ابدان واهل موسیقی بافایده است . بسمله . چنین گوید خواجه عبدالرحمن ابن سیف الدین غزنوی که در اول هفت مقام وآوازبود هر کدام متعلق بپیغمبری که در وقت خاصی ادا میفرمودند.

انجام : کین ایرج ، مهرانگیز .

۵ـ سفرنامه (۱۹۶ـ۱۹۹) بنظم فارسی از حاجی میرزا محمد ابراهیم مشتری طوسی دربارهٔ سفرحج خود .

آغاز: مختصری ازسفرنامه درتحمید پرورد گار بتوفیق‌یافتن مشتری بمکه .

ای نام تو با هزار اعزاز   برنامهٔ کاینات آغاز

انجام :

پیروزی و کامکاریش ده   صد قرن تو شهریاریش ده

در ص ۲۰۰ـ۲۲۲نیزشعرهای‌سفرمکهٔ هم‌واست وقصیده درستایش دینی‌ومسمط حاجی میرزا وفایی ششتری که در کربلاسروده ومسمطی‌ازهمین‌میرزای مشتری‌وچند غزل ورباعی اووهمهٔ اینها مذهبی‌است .

۲۸۰۷

نسخ‌سدهٔ۱۲، باسرلوح‌زرین وآراسته برنگهای سرخ ولاجورد ، عنوان‌ونشان‌شنگرف، جدول‌زر ولاجورد ، مقابله شده است ، یادداشت ابوالقاسم‌بن‌عباسقلی مورخ شوال ۱۳۰۱ دارد در سرگذشت مجلسی برای میرزاشفیع.

۱۳س‌۸×۱۵ ، ۱۳۹۶گ‌۱۳×۲۱ ، کاغذ سپاهانی آهارمهره ـ جلدتیماج‌مشکی‌مقوایی.

مقباس المصابیح

از مجلسی دوم که دررمضان ۱۰۹۶ ساخته است (مشار۱۴۸۸).

۲۸۰۸

نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ .

۱۱س‌۶×۱۴ ، ۲۵۶گ‌۱۱×۱۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج عنابی‌ضربی‌مقوایی.

منهج السالکین ووسیلة نجاة الهالکین

از یکی ازشاگردان آقاحسین خوانساری (ص۲) بعربی با دیباچه‌ای بفارسی پس ازخطبه وپیش ازمقدمه وباعبارات منظوم‌ومنثورفارسی درمیانهٔ رساله .

درآن از حکیم مؤمن تنکابنی سخنی‌آمده وازداستان سلامان وابسال طوسی وسخنی ازنجم‌الدین کبری دربارهٔ شریعت وطریقت وحقیقت و اقرب الطرق الی الله و قصیدهٔ عینیهٔ‌ابن‌سینا ورموزحمزه وقصیدهٔ فیاض درستایش‌پیامبر وازغزالی‌دربارهٔ‌اسرار نماز یادشده است .

چنین است فهرست مطالب :

الباب‌الاول فی مراتب السلوك .

الباب‌الثانی فی صفات‌السالك .

الباب‌الثالث فی مذمة الدنیا واهلها .

الباب‌الرابع فی فضل‌العلم ووجوبه .

الباب‌الخامس فی وجوب‌الکسب و فضله .

الباب‌السادس بیانا من احوال‌الانسان .

الباب‌السابع‌فی‌اسرار العبادات وفیه مقاصد .

المقصدالاول فی ذکراسرارالطهارة .

المقصدالثانی فی ذکراسرارالصلوة .

آغاز: بسمله ونستعین . یامن اشرق بنوره قلوب السالکین وشرح بحکمته صدور العارفین نحمدک اللهم اله العالمین . . . اما بعد فهذه اسرارخفیة وحقایق مخفیة حققها المولوی الاعظم و الحبر المعظم قدوة العلماء الراسخین و اسوة الحکماء المتالهین استادالکل فی الکل آقاحسین الخانساری ادام الله فضله العالی ... قد اوضح فی بیانها وبالغ فی تحقیقها وزدت فیها ماینا سبها من الآیات والاحادیث و کلام المحققین نظما ونثرا وفیها تحقیق امرالنبوة والامامة والولایة ... و سمیتها منهج السالکین و وسیلة نجات الهالکین .

قدانار العشق للعاشق منهاج الهدی

سالک راه حقیقت عشقه آید اقتدا

بدان ... که درویشی امریست مخفی وحقیقتی کم یاب ... اکنون شروع نماییم دربیان مطلب بدانکه حقیقت درویش سه چیز است اول متابعت شریعت دوم سلوک طریقت سیم طلب حقیقت وباین جهت این کتاب را مشتمل برسه قسم گردانیدیم قسم اول دربیان احکام شریعت است وچون آن بسیار مبسوط است درین مختصر گنجایش آن ندارد پس شروع درقسم ثانی نماییم واین دربیان سلوک طریقه است ودرین مقدمه وچند باب میباشد . المقدمة فی ترقیات النفس وتنزلاتها .

انجام : حکایات واخبارفی صلوة الخاشعین ... وتا کل طرف من اطراف بعضهم واحتیج الی القطع منهم .

۳۸۰۹

نستعلیق مؤلف ، عنوان شنگرف .
۲۸س ۹×۱۸ ، ۱۴۳گ۱۴۹ ، ۲۱×۱۴ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج عنابی ضربی .

فوائد علیه

کشکول مانندیست ازعلی بن عبدالله بن هدایت الله نهاوندی برادرزادهٔ میرعزیز وپسر برادرزادهٔ نورای واقعه نویس (۴۲) ومعاصر سیدعبدالله شوشتری (۱۵۴) وشاگرد سیدمحمد طباطبا (۱۶) ومؤلف رسالهٔ سنگ محک (۲۶۰) که در ۱۱۷۱ ساخته است (۱۰۲) شعراو درآن هست (۸و۱۴۹و۱۵۲و۱۵۵و۱۵۷) وتقلیدی که از عبید زاکانی کرده (۲۱۹-۲۲۴) واوصاف الناس او (۵۱-۵۴) . نام کتاب درص ۱۵۲ و ۲۱۹ دیده میشود . درآن نکاتی ازتاریخ صفویان می‌بینیم .

چنین است عنوانهای آن :

آغاز افتاده : اماشیر پادشاهانند که دوست میدارند .

انجام افتاده : فی‌صدق‌الحدیث .

۳۸۱۰

نسخ بایزیدبن نظام‌الدین عبدالرزاق بسطامی که در۱۰۹۹ نوشته‌است، در پایان آمده : «قد فرغ من تالیفها وتسویدها فی‌مدرسة‌المقصودیة الناظریة فی‌بلداصفهان فی‌یوم‌الخمیس الثنی شهر الرابع من عشرالاولی من‌السنة التاسع من عشرالتاسع من‌المائة الاولی من‌الالف الثانی ... علی‌ید...ابن‌نظام‌الدین عبدالرزاق بایزید البسطامی...»

۱۷س–۷×۱۴ ، ۹۷گ۱۱×۱۷ ، کاغذ سپاهانی – جلدتیماج‌مشکی ضربی.

خلاصة الاذکار واطمینان القلوب

ازفیض کاشانی است (منزوی ۱:۱۰۵۰).

۳۸۱۱

نسخ سدهٔ ۱۴ ، عنوان ونشان ورقم شنگرف ، یادداشت میرزاعبدالواسع‌بن‌عبدالکریم‌حسینی‌در ع۱۳۲۱/۲ دارد بامهرا وش۶ازپایان‌افتاده.

۱۸س–۵×۱۱ ، ۷۴گ۱۱×۱۷ ، کاغذ فرنگی – جلدتیماج‌زرد ضربی.

مجموعه

۱ـ سی‌فصل (۲ پ ـ ۲۳ر) ازخواجهٔ طوسی بفارسی.

۲ـ اختیارات مسیرالقمرفی‌البروج (۱۹پ ـ ۲۰ ر هامش) از خواجهٔ طوسی بنظم فارسی (مدرس ۳۰۶) .

۳ـ احکام منازل قمر (۲۳ پ ـ ۲۴پ هامش) ازهموبنظم‌فارسی.

۴ـ سیرستارهٔ سکزیلدوز (۲۴پ‌هامش) به نثرفارسی .

۵ـ رویت اهله (۲۵ر) جدول است پابندی به نثر .

۶ـ شرح الملخص فی‌الهیئة (۲۶ پ ـ ۷۴ر) ازقاضی‌زادهٔ رومی (ف۹۱۷).

۳۸۱۲

نستعلیق ریز خلیل‌بن حاج‌محمدبن‌خلیل‌استانبولی منجم‌ثانی دولت‌عثمانی روز۲۵ع۱۱۵۴/۲عنوان ونشان شنگرف ، یادداشت محمدرضای‌منجم‌نجم‌الملك دوجاردرهامش‌هست(۱۳۸پ و۱۶۱پ) ، نیز حادثهٔ آسمانی سال ۱۱۸۳ (۲۱۵ر) ، نسخهٔ هشت‌صفحه‌ای پیش‌ازفصل‌دوم درقرانات‌کواکب بامشتری در مثلثات اربع وبروج اثنی عشرازباب یکم‌است.

۲۱س–۶×۱۱ ، ۲۳۶گ۱۱×۱۷ ، کاغذاستنبولی – جلدتیماج‌ترپاکی‌مقوایی.

تنبیهات‌المنجمین

ازملامظفربن محمدقاسم‌بن مظفر گونابادی که در۱۰صفر۱۰۲۴–۱ج۱۰۳۱/۲ وبنام شاه عباس ساخته است (ش۱۴۶۶ ـ استوری ۸۸:۲ ـ مجلس ۹۰:۲ ـ ادبیات ۱۳۸) اودران از شرح خود بربیست‌باب بیرجندی‌یاد کرده است (۲۰۲ر).

۳۸۱۳

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف ، جدول زرولاجورد وشنگرف ، باسرلوح زرین و لاجوردی و آراسته برنگهای سرخ وآبی ، دوصفحهٔ‌آغاز زرافشان.

۱۵س–۷×۱۵ ، ۲۱۶گ۱۳×۱۹ ، کاغذ فرنگی – جلدتیماج‌عنابی.

مرآة الصالحین

از حسین‌بن فضلعلی تبریزی دریك مقدمه در هفت منهج و دوازده باب در دعا وذکر رووز هفته وماه وسال و زیارتهای امامان است (دیباچه) فهرست مطالب در آغاز نسخه هست .

آغاز: بسمله . مصباح نوربخش گوشه نشینان صوامع دعا مفتاح گـره گشای معتـکفان مجامع وفامنهاج قبله‌نمای طایفان کعبهٔ صفاحمدمالك‌الملکی‌است .

انجام : چون فرد باطل بیرون‌نکنند الحمدلله‌اولا وآخرا وصلی‌الله علی‌محمد وآله باطنا وظاهرا والحمدلله رب‌العالمین.

۳۸۱٤

نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ .

۱۴س‌۹×۱۷ ، ۱۱۹گ‌۱۷×۲۲ ، کاغذفرنگی ـ جلدتیماج‌تریاکی‌درون‌آبی.

مجموعه

۱ـ دیوان (۱ـ۶۱) ازنیاز‌غزلهای اواست بترتیب تهجی.

آغاز:

تا گرم کرد عشق‌تو بازار خویش‌را
آتش کشید حسن خریدارخویش را

.....

خاموش اگر نیاز شد از گفتگوی‌تو
از یاد برده پیش تو گفتار خویش را

انجام :

قصهٔ ناز تو کـو تاه نمیکرد نیاز
داشت بر سرو بلند تو اگر دست‌رسی

۲ـ قصیده ومنظومه (۶۲) ازمحمد جعفربیك‌محروم‌زنوزی‌بخط‌خوداودرتبریز در ۱۳۰۰ .

۳ـ دیوان (۶۳ـ۱۰۳) اززرگر .

آغاز:

خواهم اربوسه زنم لعل لب جانانرا
تا لبش را بلب آرم بلب آرم جانرا

.....

همچو زر زانش سودای تو دربوتهٔ غم
میگدازی دل و جان زرگر سودایی را

انجام :

الفت گرفته یارباغیار زرگرا — کاری‌بکن کز الفت‌اغیار بگذرد

٤ـ رباعیات (۱۰٤ـ۱۵۰) ازخیام .

۵ـ چاه وصال (۱۵٤ـ۱۶۸) ازسند . (ذریعه ۹:۷٤ـ ٤۷٤ـ نصرآبادی‌۳۲۷)

آغاز:

سپهدار دیار درد مجنون — علم‌زدروزی‌ازحی‌سوی‌هامون

انجام :

جهان خرم شد ازفیض زلالش — ز چرخ آمد لقب چاه‌وصالش

۶ـ بهاریه (۱۶۹ـ۱۸۶) ازظهوری .

۷ـ ساقینامه (۱۸۷ـ۱۹۳) ازحکیم پرتوی (نشریه ش۱۵ ـ ذریعه۹ : ۱۵۷)

۸ـ ساقینامه (۱۹۳ـ۱۹۶) ازمرشد بروجردی (نشریه‌ش۷۵) .

۹ـ ساقی‌نامه (۱۹۶ـ۱۹۷)ازحکیم‌جوهری (نشریه ندارد) .

۱۰ـ ساقینامه (۱۹۸ـ۲۰۳) ازمیررضی‌ارتیمانی (نشریه‌ش٦٤) .

۱۱ـ ترجیع‌بند (۲۰٤ـ۲۰۷) از ناصری .

۱۲ـ ترجیع‌بند (۲۰۷ـ۲۱۱) ازهاتف.

۱۳ـ رباعیات ابوسعیدابوالخیر (۲۱۱ـ۲۱۹) .

۱۴ـ ساقینامه (۲۲۰ـ۲۲۱) از حاج ملاهادی سبزواری اسرار در گذشتهٔ ۱۲۸۱ (نشریه ش ۱۱۴).

۱۵ـ جنگ (۱۵۱ ـ ۱۵۳ و ۲۲۲ ـ ۲۳۵) شعرهای: فیضی تبریزی بتر کی (۱۵۱ـ۱۵۳) وشعرهای فارسی فخر الدین عراقی وسلمان ساوجی وفیض کاشانی ومیرزا هما وعاشق سپاهانی ومحتشم وطبیب شیرازی و میرزا هادی بن صدرالممالك و کلیم وزرگر خراسانی وخادم ونظیری وآذر وملامؤمن وبیان الملك ویغما وسلطان بسطامی.

۳۸۱۵

نستعلیق سدهٔ ۱۴.

۱۴س ۹×۱۶، ۱۰۳گ ۱۴×۲۱، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج عنابی مقوایی.

دیوان

ازقاصر کرمانی ورباعی است وغزل و ترجیع بند و مثنوی با بند هایی به نثر در میانه.

آغاز افتاده:

نمایم هدیه در بارالله	یکی حمد وسه نوبت قل هو الله

اگر گویی تواینها جمله از اوست	بگویم می پذیرد کار آگاه

انجام:

ببرزخ اگر در عذابند ساز	ز راه کرم عفو ای بی نیاز

۳۸۱۶

نستعلیق گویا از خود مؤلف، عنوان درشت تر.

۱۱س ۶×۱۲، ۸۴گ ۱۲×۱۸، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی.

مفتاح الاسرار ومصباح الانوار

ازمحمد حائری طهرانی دریك مقدمه درچند فصل وسه باب ویك خاتمه دربارهٔ «عنوان کتاب امثله» بروش فلسفی وعرفانی.

مقدمه دربیان اموری که پس ازشروع لازم است درچند فصل (۳).

باب یکم در بیان بسمله ووجه ابتداء بان و بیان اجزاء و جزئیاتش در چهار مقصد (۲۸).

آغاز: بسمله. جمال حمدی که قابل تجلی درمرایای تمام انفس و آفاق باشد سزاوار حضرت احدیت است که جمیع ذرات وجود را مرآت توحید خود نموده.

انجام: خصوصیت مشخصه معینه را بود حقیقة.

۳۸۱۷

نستعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱، جدول زرولاجورد، باسرلوح زرین.

۱۷س ۸×۱۵، ۶۴گ ۱۳×۱۹، کاغذ سمرقندی ـ جلدروغنی باگل وبوتهٔ رنگین درون سبز.

دیوان

از قاسم انوار وغزل است باتخلص قاسمی (سپه ۳: ۶۵۳).

آغاز:

من بیچارهٔ سودازده سر گردانم	که باوصاف خداوند سخن چون رانم

انجام افتاده:

عجب حالی که یك قطره ازبحر	حدیث قلزم ز خار گوید

۳۸۱۸

نسخ چاشت روز ۲۲ شعبان ۱۰۷۷، عنوان شنگرف، حواشی با نشان «منه»، متن بالای صفحات.

۱۹س ۴×۱۴، ۵۹گ ۱۱×۱۹، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی ضربی.

حاشیة التهذیب

از ملانجم الدین عبدالله بن شهاب یزدی شهابادی است .

۲۸۱۹

نستعلیق ۸ ذی قعدهٔ ۱۱۰۰ در ش ۱ ، دیگر شماره‌ها بهمین خط ، عنوان و نشان شنگرف .
۱۴ س ۷×۱۳ ، ۵۲گ ۱۴×۲۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی ضربی درون آبی .

مجموعه

۱ـ السعدیة (۱ ـ ۷۳) ازعلامهٔ حلی است (ادبیات ۳۱۳) .

۲ـ احادیث الرضا (۷۴ـ۸۸) بروایت ابواحمد غلابی .

۳ـ آداب النسا والفرق بین احکامهن (۸۹ـ۹۲) ازخصال ابن بابویه .

۴ـ رساله درسمت قبله (۹۳ـ۹۹) دوفصل دارد یکی دربیان اصطلاحات دومی دربیان سمت قبله (گویا نسخه ناتمام است) .

آغاز: بسمله لله تعالی الحمد والمنة ... این مختصریست درمعرفت سمت قبلهٔ هراقلیمی وشهری که بالتماس بعضی ازعلما درصدد افاده واستفاده بوده‌اند ... نوشته شد ... مشتمل است برمقدمه و دوباب وخاتمه .

انجام : وطول وعرض آن شهرها نهاده شد برقم درجدول منقول اززیج مولانا... نصیرالحق والدین الطوسی تغمده الله بغفرانه .

۳۸۲۰

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ،
۱۴ س ۶×۱۲ ، ۵۷گ ۱۴×۲۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد مقوا .

مجموعه

۱ـ رساله درعمل دعوات اسماء عظام درپانزده فصل (۱ ب ـ ۴۶ر) از « درویش بیخویش » شاگرد مرشد « شیخ ظهور حاجی حضور » بفارسی .

آغاز: بسمله . درعمل دعوات اسماء عظام وغیره و شرایط آن و این مشتمل برمقدمه وفصول است .

انجام : فی لافی میم ... لی لی .

۲ـ رساله دربیان معانی اصطلاحات دیوان حافظ (۴۶ ب ـ ۵۶پ) بفارسی در اسرار لسان الغیب ، مقدمه دراسامی عشق و عاشق و معشوق ، فصل توسط اسامی آلات طرف عشرت ، خاتمه دراسامی احوال عاشق ومعشوق .

آغاز: بسمله . حمد وسپاس خدای را جل جلاله که درمعانی در صورت بیان عیان میکند وطرازحقایق را درپس پردهٔ دقایق مجازپنهان .

انجام : ماه تابان تجلی جمال مهرومحبت را گویند (تمت بالخیروالسعادة) .

۳۸۲۱

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان ورقم شنگرف .
۱۲ س ۸×۱۵ ، ۳۴گ ۱۴×۱۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی ضربی .

رساله درتقویم

عنوانهای : « باب یکم درتقویم آفتاب ، فصل درتقویم کواکب » باب دراعمال که بعد ازاستخراج کنند ، فصل درطریق گرفتن بعد ، فصل در مزاجات زحل ، فصل در استخراج ساعات تحویل وانتقال آفتاب از برجی ببرجی ، فصل درحالات قمر ، فصل در

ترتیب اعمال بروفق جدول، فصل درعمل تقویم منازل، فصل درمعرفت ساعات تحویل آفتاب، فصل دراعمال خسوف» در آن دیده میشود.

آغاز: بسمله. در استخراج تقویم واین مشتمل است بر مقدمات مقدمهٔ اول چون خواهد که تقویم یکسالهٔ آفتاب را استخراج کنند.

انجام: ووقت معظم باثرش باشد... (بریده شده دوسه کلمه) وبالله التوفیق وعلیه التکلان).

۳۸۲۲

نستعلیق سدهٔ ۱۱ درش۱و۲ که تاعنوان حدیث لهم را دارد، ش۴ نسخ چلیپا ازهمین سده، عنوان ونشان شنگرف.

سطرچلیپا ۷×۱۴، ۵۹گ، ۱۱×۲۰، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی سوخت ضربی مقوایی.

مجموعه

۱ـ مرآت سلیمانی (۱ر-۱۷پ) ازمحمدعلی بن محمدقاسم که درسیاق ودفترداری است (ش۳۶۰۹).

آغاز: رساله درعلم سیاق و دفتراز گفتار ملامحمدعلی ابن محمد قاسم مسمی بمرآت سلیمانی. بسمله. حمدبی‌حد سزاوارپرورد گاریست که روح انسانی را بتاج وهاج خرد اختصاص داده... و منعوت به لاینطق عن الهوی... و برعترت طاهرین معصومین او... بعد چنین گوید... محمدعلی که پیوسته چون مدیش سردفترمذا کره درپیش اهل دانش وهمواره مانند مقرر گوشوارهٔ گوش اعتبار درنظر اهل بینش بودودر ابواب مفرده تفکرعلی‌الدوام ازلذت ادراك جواهر معرفت سیراب و از تحصیل لآلی آداب بهره‌مند می‌بود.

انجام: مرآت هفدهم دربیان مال ومنال وجهات ووجوهات وبمبلغ وبلامبلغ

وذ کوفردای مخرج دوازده‌یك ماه رمضان... دویم آنکه حاشیهٔ بعیدهٔ فوقانی آن برابر است باعدد معصومین... وحاشیهٔ بعیدهٔ تحتانی آن بشهادت ومن جاء بالحسنة فله عشر امثالها (مرآت هفدهم مطلب دوم).

۲ـ رساله دررجعت (۱۸ر-۵۵پ) از مجلسی همان، ترجمهٔ چهارده حدیث (ف ۱۲۰۳).

۳ـ باطل السحر (۵۶ر-۵۹پ) افسونی است بفارسی که دعانویسان وافسونگران برای تباه ساختن جادومیخوانند.

آغاز: بسمله. حمدله. والصلوة والسلام علی خیرخلقه محمد و آله اجمعین قل‌قل سرجهان قل قل میان جهان قل‌قل همهٔ جهان قل‌قل.

انجام: وسلم تسلیما کثیرا کثیرا.

۳۸۲۳

نسخ منصوربن سلیمان بن حسن دمناوی ازهری درروزدوشنبه ۲۱رمضان ۱۰۵۴ برای محمدافندی ترکی، عنوان ونشان وجدول شنگرف، بایادداشت میرزاپاشازاده عبدالرحمن مورخ۱۱۳۷، نیز یادداشت ۱۱۶۹ که پاك کرده‌اند.

۲۱س ۹×۱۶، ۳۴گ ۱۳×۲۰، کاغذ استنبولی - جلدتیماج ترياکی ضربی مقوایی.

القول الدال علی حیاة الخضر ووجود الابدال

ازنوح افندی بن مصطفی حنفی در نه باب.

چنین است فهرست نه باب آن:

۱ـ فی نسب الخضر واسمه ولقبه وسبب تلقیبه و کنیته واسمابیه و زمانه (۱۱)

۲ـ فی کون الخضر نبیا (۱۶)

۳ـ فی کونه حیا موجودا بین اظهرنا (۱۸)

۴ـ فی سبب تعمیره (۲۲)

۵ـ فی بعض ماورد انه حی موجود بین اظهرنا (۲۵)

۶ـ فی ماورد انه کان حیا موجودا فی زمن النبی (۳۰)

۷ـ فیما جاء فی بقائه بعد النبی ومن نقل عنه انه راه و کلمه (۳۴)

۸ـ فی حجج القائلین بوفاته (۴۹)

۹ـ فی وجود الاقطاب والاوتاد والنجباء و الابدال (۵۵)

آغاز: الحمدلله الذی جعل العلم مصباح الهدی واماما به فی امور الدین یقتدی ... امابعد فیقول .. نوح بن مصطفی الحنفی ... ان بعض الاخوان قدسالونی فی جامع قوصون عن الخضر ... هل هو حی موجود الان ام لاوعن الابدال والنجباء و النقباء و الاوتاد و الاقطاب هل لذلك اصل ام لافاجبت علی وجه الاختصار.

انجام: یامن لایخیب رجا المسلمین والحمدلله رب العالمین.

۳۸۲۴

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، حواشی بانشانهٔ «منه دام ظله العالی» ، «منه دام ظله» ، یادداشت تملك وقرائت این کتاب ازعبدالله بن محمدحسین سپاهانی در ۱۲۸۵ در پایان هست. ۱۲س۷×۱۳ ، ۹۸گ۱۳×۲۱ ، کاغذسپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی.

مصقل صفا در تجلیه و تصفیهٔ آینهٔ حق‌نما

ازاحمدبن زین‌العابدین علوی عاملی که برای شاه صفی درمحرم ۱۰۳۲ ساخته ودرآن برنصارا رد کرده است. اومتن را بی‌دیباچه بندبندآورده وازآن خرده گیری نموده‌است. (دیباچهٔ بخش دوم جلد سوم همین فهرست ص دو ـ مجلس ش ۷۱۵ ـ طوس ۱:۸۲ش۲۵۶تا۲۵۸ ـ سپه ۱۳۱۰ ـ) درآغازازدیداری که درخلسهٔ تاریخ ۱۰۳۰

ازپیامبر کرده وبدوفرموده «که ترا باید رسالت وپیامی از جانب من بجای آوری» یاد کرده وآن را بساختن این کتاب تعبیر نموده است.

آغاز: کتاب مقصل صفا در تجلیه و تصفیهٔ آینهٔ حق نما در رد مذهب نصاری. بسمله. بعدازحمدقیومی که آستان ربوبیتش ازسدرةالمنتهی‌سا کنان ...لاهوت برتراست و قدوسی که سدهٔ قیومیتش ازافکار پاك‌طینتان پیشگاه ملوك اقدس واطهراست ... چنین گوید .. احمدبن زین‌العابدین العلوی العاملی این قراضهٔ رایقه مزین گردید بزیورسکهٔ نام نامی ... سلطان شاه صفی الصفوی الحسینی الموسوی .. چه دربهترین ساعتی ... ازشبهای ... هزاروسی ... چون دیدهٔ ظاهر گرم خواب گردیده ... ناگاه مشاهده سروری نمودم ... دانستم که آن ... محمد مصطفی است ... پس درین معاینهٔ روحانی ... ناگاه اشارت ... آن سروربطلب نزدیکی این بی بضاعت شده بخدمتش شتافتم .. زبان ... خود را گشاده فرمودترا باید رسالت وپیامی ازجانب من بجای آوری پس درآن نشأه قبول نموده ... همیشه ازدیدن این امرشگرف ... متامل ازجهت تعبیر واشارات مثالی اوبودم تا که تصنیف این کتاب مستطاب بعد ازچندین رساله ... دررد ظنون .. یهودان ونصرانیان وبالجملة کتاب لوامع ربانی دررد شبهات نصاری ودربیان تغیراناجیل یوحنا ومتی ومرقس ولوقا و کتاب صواعق رحمن در رد مذهب یهودان و درتبیان تغیرتورية وزبوروسایر کتابهای ایشان ... اتمام پذیرفته .. بعضی علمای نصاری مانند ... پادری جوان وعارف روابط والفاظ ومعانی توی برتوی پادری پریو از مصنفات آرایش دهندهٔ صورت کدهٔ ظاهرشان .. ازسا کنان بلادمغربزمین بکرسی نشین پیشطاق لدولداد پادری می‌میلاد اشتهار دارد تصنیفی موصوف بآینهٔ حق‌نما دراثبات تثلیث ... وبازدراثبات خدایی مسیح وعدم وقوع تغیردرانجیل ومنسوخ نگردیدن آن بفرقان عظیم ومنسوخ بودن تورية بانجیل بنظررسانید درتاریخ غلب (۱۰۳۲) ... وچون آن آینه بکدورات شبه وشکوك غبارآلود بود لاجرم ... آنرا حاجت بمصقلی

افتاد... بنابر آن این رساله موسوم گردید به «مصقل صفا درتجلیهٔ آینهٔ حق‌نما دررد تثلیث نصاری».

انجام: امید که از رد اهل جدال و مراء که مبرسمان خیـال پرستند مصون و بقبول اهل کمال‌وصفا که‌مشاهدبوارق‌انس‌اند مقرون گردد. والحمدلله‌علی‌ماهدانا... والی معاوج‌القدس رقانا قداتفق تمام تصنیف هذه العجالة الوثیقة والرشاد الانیقة و هو کتاب مصقل صفا فی شهر محرم الحرام سنة غلب من الهجرة النبویة صلی الله علیه و آله وسلم».

۳۸۲۵

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۳؛ عنوان شنگرف، جدول‌زروولاجورد، ۱۳س۸×۱۴، ۱۹گ ۱۴×۲۱؛ کاغذفرنگی - جلدمقوا.

عقاید نسوان

از آقاجمال‌الدین محمد خوانساری است ورفتارو کردارزنان زمان‌خورابساخت فتواهای فقیهانی بنام « بی‌بی‌شاه زینب و کلثوم ننه، وخاله جان آقا وباجی یاسمن ودده‌بزم آراء»در آن‌آورده ویك مقدمه ونوزده باب ویك خاتمه‌در آن گذارده است.

(سپه۲۹۱۳/۱۳۸- نشریه۲۲۳:۱ - فهرست رزن ص۲۹۵ ش۱۱٦ - مشار۱۲۷۱)

باب‌اول دربیان غسل و وضو وتیمم

باب دوم دربیان‌نماز.

باب سیم دربیان روزه.

باب چهارم دربیان نکاح کردن.

باب پنجم دربیان افعال واعمال شب زفاف.

باب ششم دربیان زاییدن زاهو.

باب هفتم دربیان حمام رفتن.

باب هشتم دربیان سازها.

باب نهم دربیان فضیلت واوقات سازها.

باب دهم دربیان معاشرت زنان با شوهران‌ومادرخوانده.

باب یازدهم درمطبوخاتی که بنذرواجب می‌شود.

باب دوازدهم دربیان تعویذات چشم‌ خم.

باب سیزدهم درباب محرم ونامحرم.

باب چهاردهم دربیان اوقات استجابت دعای زنان.

باب پانزدهم‌دربیان‌آمدن مهمان‌بخانه وبیرون‌رفتن.

باب شانزدهم دربیان خواهرخواند گی.

باب هفدهم اوقات صیغه خواندن خواهرخواند گی.

باب هیجدهم درخواهرخواند گی بی‌دیدن یکدیگر.

باب نوزدهم درچیزهائی که خواهرخوانده‌ها برای یکدیگرمیفرستند.

خاتمه درفواید متفرقه و منافع کثیره.

درچاپ‌سنگی‌تهران درمطبعه‌علمی شانزده‌باب ویك‌خاتمه‌است

آغاز افتاده: باشند یاشوهر را امین نداند که مبادا چون زن بحمام [برود] شوهرش باجاریه مقاربت‌نماید دربن صورت‌ترك غسل واجب است(باب یکم)

انجام: سفت مؤکداست (تمت الکتاب بعون الملك الوهاب) اشعاری که خواهرخواندها بیکدیگرمی‌نویسند دروقت فرستادن گل.

سیبی بکف‌من‌است‌اگر بر گیری یعنی که زدیدنت ندارم سیری

....

مدتی است از غم تو بیمارم بستان از کف من این عناب

(تمت)

۳۸۲٦

نستعلیق ۱۳۷٦ ورش۱که ازآغازافتاده وآشفته هم‌هست، ش۳ نیز ازهمین‌تاریخ،عنوان‌شنگرف،

در۲۰۳ر-۲۱۴و۴۸ر-۶۰ر افسون است و دعا و قلم مشجر دیسقوریدوس و قلم برتاوی و عبری و نسخهٔ قلمی کتاب راحت جابر بن حیان و پراکنده‌های دیگر است .

۱۹س۸×۱۴ ، ۳۷۸گ۱۱×۱۷ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی.

مجموعه

۱ـ اسرار قاسمی (۱۵ر-۴۷ر) از کمال الدین حسین بن علی واعظ کاشفی در گذشتهٔ ۹۱۰ و بنام کشف الکشاف هم خوانده میشود و بدستور میر سید قاسم الانوار یکی از فرمانروایان صفوی ساخته شده و در پنج مقصد است و هر مقصدی چند اصل و خاتمه دارد (ذریعه ۲:۵٤ ـ مشار ۹۳) .

۲ـ رساله درپزشکی (۶۰ پ ـ ۷۷ پ) بفارسی و چند عنوان فصل دارد.

آغاز: هذاالکتاب طب و برخی اشیاء متفرقه بسمله . بدانکه آخرت عالم علیا و دنیا عالم سفلا است.

انجام افتاده : ایضا شکر خام یك سیر شیر گاو ... بی نمك بخورد ایضا .

۳۸۲۷

نسخ ۱۱۴۰ ، عنوان شنگرف.

۱۸س۸×۱۶ ، ۱۶۵گ۱۴×۲۳ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی.

نور الیقین بین المخافتین

بعربی از امیر محمد نصیر بن محمد معصوم که میگوید که من نزدیك به بیست سالگی خواستم دردین بینا شوم و شرح قوشچی و شفا و اشارات و شرح هدایه و حکمة الاشراق و مانند اینهارا گمراه کننده دیده‌ام و بمعصومان متوسل شدم و این کتاب را نوشتم . کتاب خبر است و کلام شیعی باعنوان «مرآت» .

آغاز: بسمله . الحمدلله مثمر حدیقة الامکان بفیض الوجود ومنشی روضة العلم

به بحاجة مابذاته مفقود وجاعل الاختصاص برهاناعلی علمه کالنور ... اما بعدفیقول ... ابن محمد معصوم الامیر محمد نصیر.

انجام : اذرفع الانبیاء وختمهم بمحمدصلی الله علیه وآله وسلم.

۳۸۲۸

نسخ و نستعلیق علی بن عبدالرسول در روز آدینه ۴ع۱۳۱۴/۱ درزمان مظفرالدین شاه در ش۱ ، ش۲ مورخ روز چهارشنبه ۱۳۱۴ ، شماره‌های دیگر هم بهمین خط است ، عنوان شنگرف، نسخه در۱۳۳۳ از آن همو بوده‌است ، در ش۵ حاشیه‌هااست بانشانهٔ «منه» و شکلها سفید گذارده شده.

۱۴س۸×۱۴ ، ۱۶۰گ۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی آبی - جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی.

مجموعه

۱ـ فرحة الغری بصرحة الغری (۲پ-۶۷ر) از ابن طاوس غیاث الدین ابوالمظفر عبدالکریم بن احمد (٦٤٨ ـ ٦٩٣) در دو مقدمه و پانزده باب (طوس ۲۹۵:۵ ـ ف۱۳۰٦) در پایان آن از تاریخ ٦٨٨ یادشده‌است .

۲ـ اثبات الواجب القدیم (٦٨ پ ـ ۹۰پ) از جلال الدین محمد دوانی (طوس ٦:٥) .

۳ـ الأجازة (۹۱ پ ـ ۱۱۱ر) از حسن بن زین الدین عاملی به سید نجم الدین بن سید محمد حسینی دو پسر او ابوعبدالله محمد و ابوالصلاح علی در سه مرتبه از طرق روایت (ننوشته مانده در مرتبهٔ دوم) .

٤ـ قبلة الآفاق (۱۱۲ پ ـ ۱٤۱ر) از آقا رضی الدین محمد بن حسن قزوینی در گذشتهٔ ۱۰۹٦ در آن از «استاد دام ظله درشرح کافی» و از رسالهٔ قبلهٔ ابن شاذان ساختهٔ ٥٥٨ و رسالهٔ قبلهٔ شیخ بهایی و رسالهٔ قبلهٔ خراسان پدر او یادشده‌است (ش۱٦۱٤/۳ ـ سپه ۱/٦۱۷ و ٥۹۸٦/۲ ـ ادبیات ٤۰٤) در چهار رکن :

رکن اول ـ دربیان حقیقت قبله و ماینا سبها در چهار فصل.

فصل۱ درتصویر کعبه وتمهید بعضی ازمقدمات .

فصل۲ درتحقیق ماهیت قبله .

فصل۳ در تعریف جهت کعبه .

فصل٤ درعلامات .

رکن ثانی دربیان تحصیل سمت قبله بطریقهٔ مشهوره .

فصل۱ درتمهیدمقدمه .

فصل۲ درتقریرطرق مذکوره .

فصل۳ درتقریرطریق دایرهٔ هندیه .

رکن ثالث دربیان تحصیل سمت قبله بطریق جدید .

فصل۱ در کیفیت‌وضع‌این آلت(که خودقزوینی ساخته‌ومجمع البلادنامیده است)

فصل۲ درطریق استخراج سمت قبله از کرهٔ مجمع البلاد .

فصل۳ درفواید دیگر که از کرهٔمذکورمستنبط میتواند شد .

رکن‌رابع درتفصیل بعضی ازامورمستخرجه از کرهٔ مجمع البلاد .

فصل۱ درذکرسمت قبلهٔ بلاد:

قسم‌اول بلادی که انحراف قبلهٔ آنها شرق‌است ازجنوب .

قسم ثانی بلادی که انحراف آنها شرق‌است‌ازشمال .

قسم ثالث‌بلادی که‌انحراف‌قبلهٔ آنهاغربی است ازشمال.

قسم رابع بلادی که انحراف قبلهٔ آنهاغربی‌است ازجنوب.

فصل۲ درذکرموقع توجه بلادمشهوره ازحدود کعبه.

فصل۳ درتفصیل بعدمسافت بین‌البلاد.

آغاز: بسمله‌اللهم کماولیت‌نبیك قبلة یرضاها انزل علیه‌وآله من‌الصلوة‌از کاها ومن‌البرکات افضلها وانماها برمحرمان کعبهٔ یقین ومحرمان اسراردین‌مبین‌پوشیده

نیست که صحت عمدهٔ وسایل تقرب‌بخدا وافضل جهات مدینهٔ طیبه ملت‌بیضا ... منوط است . . . لهذا . . . رضی‌الدین محمد قزوینی‌مناسب دید که رساله‌ای‌مشتمل‌بر تحقیق حقایق این مطلب ... ترتیب دهد ... واین رساله مبتنی برچهارر کن ... هرر کنی . . . برچند فصل ومسمی شد به قبلة الافاق .

انجام: تاچین سیصدوده فرسخ سی ونه مرحله(تمت النسخة الشریفة بعون‌الله تبارك وتعالی) .

۵ـ قبلة الافاق یا حاتمیه در استخراج خط نصف النهار و معرفت سمت قبله (۱٤۲ر ـ ۱۵۹ر) ازملامظفر گونابادی که در یك مقدمه و پنج باب و برای خواجه ناصرالدین حاتم‌بیك ساخته‌است (دیباچه ـ سپه ۱۲۱:۳ ـ استوری ۸۸:۲).

آغاز: بسمله . افتتاح کلام درهرمقام واختتام مقال در همه حال حمد و ثنای قادری را سزد .

انجام: و رساله را برآن‌ختم‌نمودیم والله‌الهادی‌الی‌سواءالطریق‌والموصل‌الی مقام التحقیق .

۳۸۲۹

نستعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱ ، نوشتهٔ عزیزالله‌بن ناصرالدین‌رازی دراگره در۱صفر۹۷۳ درش۳ ، و۱۰ شان ۱۰۰۵ درش۴ ، عنوان شنگرفی،بایادداشت مورخ ۱۹شعبان ۹۷۶ ، شعرمیرظلی‌مشهدی‌بخط خلیل بیگی مورخ رجب ۱۰۸۰ برای حکیم غلامرضا وخط محمدرضای مشهدی داغی وشعرمحمدنصیر بخط‌خود اومورخ ۱۰۸۰ درآغازهست وپراکنده‌ها نظم ونثردیگر ، مالك محمدحسین‌کمان‌تبریزی‌وملامحمدحسین مازندرانی ، پراکنده‌هایی درمیانه هست وازآنهاست نسخهٔ شیخ‌صنعان درص۱۷۳.

۱۵س۷×۱۴ ، ۱۱۶گ۱۴×۲۰،کاغذسپاهانی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی.

مجموعه

۱ـ شرح رسالهٔ معمیات (۱ـ٤٦) ازخواجگی بلخی متخلص به نامی بر رسالهٔ

میرحسین بن محمد حسینی شیرازی نیشابوری در گذشتهٔ ۹۰۴ (مجلس ۱۲۹:۳و۱۳۶ـ منزوی ۳۹۳:۲و۳۹۴) .

آغاز: بسمله . حمدنامحدود کاملی را که معمای حقیقت ذاتش مبرا ازتشبیه ومعرا ازتبدیل است . . چنین گوید ... خواجگی البلخی المتخلص بالنامی که درین اوقات مطالعهٔ رسالهٔ طوطی شکرستان بلاغت . . . امیرحسین . . . کرده میشد چنان بخاطرفاتر خطور میکرد که معمیاتی که خدمت مشارالیه روح‌الله روحه متوجه بیان آن نشده‌اند نقاب اجمال ازچهرهٔ تفصیل آنها گشاده گردد .

انجام : و غرض آنست که اگر شین را نویسی یعنی حاصل کنی لفظ نه نون خود را بسوزد .

۲ـ خلاصة التشریح (۵۱ـ۱۴۹) ازاسماعیل بن ابراهیم بن شیخ احمد در بیست و پنج باب .

چنین است فهرست بابهای آن چنانکه دردیباچه دیده میشود وبرخی از بابها درخودرساله پس وپیش شد، است .

باب اول درآفرینش انسان .

باب دوم درحال کود کی تا پیری .

باب سیوم درطبایع چهارفصل واختیارغذا .

باب چهارم درشناختن عناصر اربعه .

باب پنجم درهوای شهرها وآبهای مختلف و موافق .

باب ششم درتدبیرسفر کردن و کشتی نشستن .

باب هفتم درنفع و ضرفصدوریاضت .

باب هشتم درتدبیر خواب وبیداری .

باب نهم درنفع وضرمباشرت .

باب دهم درنانها ودانه‌هائی که‌ازونان سازند .

باب یازدهم درنفع وضرحمام .

باب دوازدهم درنفع وضر گوشتها .

باب سیزدهم درنفع وضرآشها .

باب چهاردهم درنفع وضرشیرینیها .

باب پانزدهم درمیوه‌های تروخشك .

باب شانزدهم درنفع وضرحوایج دیك .

باب هفدهم درنفع وضرترها .

باب هیجدهم درشیرها وآنچه‌ازشیرسازند .

باب نوزدهم درنفع وضر ترشیها .

باب بیستم درنفع وضرشرابهای حلال و گوارشها .

باب بیست‌ویکم درخواص ملبوسات .

باب بیست‌ودوم درخواص جواهر .

باب بیست‌وسیم درانواع ریاحین .

باب بیست‌وچهارم درعطرها .

باب بیست‌وپنجم دراحکام کواکب سبعه .

آغاز: بسملهٔ . حمدوثنامدور گوی گردون‌ومدبرسطح هامون ... که‌ازتر کیب بسایط چهارار کان این سه گونه اجسام پدید کرد . . . چنین گوید . . . اسمعیل ابن ابراهیم ابن شیخ احمد تبریزی ... که چون بشرف تقبیل انامل ... صدرالملة والدین .. الخواجه ابراهیم ... مشرف شد شرط بند گی را واجب دید رساله‌ای دراطعمه واشربه وملبوسات وغیره درهرفصل که تن درستان را بکارآید ودر گاه عالی را شاید تألیف کردن ... واین رساله را خلاصة التشریح نام کردیم وبیست وپنج باب نهادیم .

انجام: تولد هرفرزندی‌درین ساعت بوجود آید دلیل کند که بانعمت‌ودولت باشد انشاءالله تعالی آمین.

۳ـ یادنامهٔ سنجری (۱۵۵ـ۱۹۱) عنوانهای باب دارد ورسالهٔ کوچکی‌است در پزشکی ودرمان بیماریها.

آغاز: کتاب یادنامهٔ سنجری خوانند. بسمله. حمدله.. امابعد این کتاب را یادنامهٔ‌سنجری خوانند باب اول درمعرفت بنی‌آدم ازچهارطبایع.

انجام: وسه روز حقنه کند نافع باشد والله اعلم بالصواب

٤ـ قرابادین (۱۹۳ـ۲۲۹) نسخه‌های طبی است برخی ازمولانا رکنا و مولانا قطب‌الدین و مولانا ابونصر و فخراحمد و برخی برای خواجه شاهی والله قلی بیك و یعقوب شاه و آقا میرعلی ساخته‌شده است.

انجام: خشکه داروماز و کات هندی مرد ارسنگ انزروت سیاه دارو جهت چشم را سوخت ۵ م دندان خوك ٤م ... گوگردفارسی ۱۰ م قرادهٔ مس۲م.

۵ـ ستهٔ ضروریه (۵۱ـ۱۲۸هامش) گذشته ازمبحث ستهٔ ضروری مسألهٔ درمان بیماریهاهم درنیمهٔ دوم آن هست وجز آنچه که در فهرستهای حقوق (۱۳۵) و طوس (۳:۲۷۳)وره‌آورد(۲۴۳) وذریعه (۱۴٤:۱۲) یادشده است. چنین است‌فهرست‌آن:

باب‌اول درچگونگی هواوتدبیرآن.

فصل‌اول اندر تدبیرفصلهای سال.

فصل‌دوم اندرتدبیرشهرها وخانه ومسکن.

فصل‌سیم اندرتدبیرجامه پوشیدن.

باب‌دوم اندرتدبیرما کول و مشروب.

فصل‌اندرتدبیرآب.

باب‌سیم اندرتدبیرخواب وبیداری.

باب‌چهارم اندرحر کت وسکون.

باب‌پنجم اندراستفراغ واحتباس.

فصل۱ اندرتدبیرمسهل‌دادن.

فصل۲ اندرتدبیرقی کردن.

فصل۳ اندرتدبیرفصدوحجامت.

فصل٤ رگها که بیشترزنند.

فصل۵ اندراستفراغهای دیگر.

باب‌ششم اندراعراض نفسانی.

فصل۱ اندرتدبیربرای مزاج پیری.

فصل۲ اندرتدبیرمسافران.

مقاله اندریاد کردن ادویهٔ مفرده (بترتیب تهجی) باب درمعاجین ـ باب اندر شربتها ـ باب‌اندرمطبوخات‌ـ باب‌درمسهلها ـ باب‌اندرقرصها ـ باب‌درمرهمهای‌جراحی باب درداروهای چشم.

مقاله اندرتقدمه‌المعرفة:

باب اول اندرنبض ـ باب دوم دراجناس نبض ـ باب‌اندراحوال بول ـ باب‌اندر نشانهای بیماری ـ باب اندرعلامتها که نشان امراض‌آینده باشد ـ باب اندرنشانها که از پس بیماری پدید آید ـ باب اندرنشانها که در آخر بیماری واقع شود ـ باب اندر بحرانها.

باب‌اندرسرسام گرم ـ باب اندرسرسام سرد ـ باب اندر مالیخولیا ـ باب اندر غفلت وفراموشکاری ـ باب‌اندرسکته ـ باب‌اندردوار ـ باب‌اندرفالج‌ورعشه ـ باب‌اندر لقوه ـ باب اندر کابوس ـ باب دربیماری چشم ـ باب اندر بیماری گوش ـ باب اندر بیماری بینی ـ باب‌اندرباسوربینی ـ باب‌اندربیماریهای دهان ـ باب‌اندرزکام ونزله‌و سرفهٔ خشك وتر ـ باب‌اندربیماریهای دل ـ باب‌اندربیماریهای معده ـ باب‌اندربیرون

آمدن مقعد ـ باب در بیماریهای سپرز ـ باب اندر بیماری گرده ومثانه ـ باب در بیماری زنان ـ باب اندروجع مفاصل ـ باب در دفع سموم.

آغاز: بسمله . وبه نستعين . حمدله ... اما بعد بدانکه تن مردم جسمی است مرکب ازچهارعنصر ... تدبير ستهٔ ضروريه موجب تندرستی است پس ما درين کتاب تدبيرهريکی ازيشان بازنماييم.

انجام: نافع خواهد بود انشاءالله تعالی وتقدس تحريرا في عاشر شهررمضان المبارك سنة خمس والف من الهجرة النبوية .

٦ـ علاج الامراض (١٢٩ ـ ١٦٧) که بنام جلال الدين ابوالمظفر اسکندر در پنجاه وهشت باب ساخته شده ودربارهٔ بیماریها است ازسرتاپا وتبها و گزیده گیها و زهرها . درخودآن نامی بکتاب داده نشده و نباید هم آن کتابی باشد که در فهرست مشار(١١٢٦) وذريعه (١٤٤:٢) ازآن يادشده‌است.

آغاز: بسمله . امدادحمدوثنای بی‌غايت واعداد سپاس بی‌نهايت سراپردهٔعظمت پادشاهی را که شريعت نبوی راقانون نجات انس وجان وثنای تن‌وجان گردانيده .

انجام: باب دردفع ريشه .. دراز کردن موی بآب چغندروآب نخود بشويند نافع بود.

٧ـ ذخيرةالملوك(١٦٨ـ١٧٠) ازسيدعلی همدانی‌است واين نسخه‌بخش‌فراست اين کتاب است.

٣٨٣٠

نستعليق سدهٔ ١٠ ، عنوان ونشان شنگرف ، نسخه را اسماعيل‌درسپاهان در١١٧٣ خريده است (بامهر مورخ١١٦٣) ، شعرفارسی آقااسدالله مدرس مدرسهٔ حکيم‌درپايان‌هست.

١٧س‌٧×١٤ ، ٧٧گ‌١٢×٢٠ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتيماج‌سبز .

مجموعه

١ـ شرح رسالهٔ معما(١ـ٨٩)ازعبدالغنی‌بن داودبررسالهٔ برهان‌الدين‌محمد در بنام‌ابوالمظفرخان شيرانشاه و بدرخواست شاگردان شارح که آن رساله را نـزدش ميخوانده‌اند . رساله دارای يك مقدمه است وبيست وشش قاعده (ديباچه) و در زمان ميرعلی شيرنوايی ساخته شده است (ص٦).

چنين است‌نام‌شاعرانی که‌معمای آنها دراين کتاب آمده وياازآنها يادشده است:

١ـ علاءالدين شاشی	٧
٢ـ حافظ سعد	٢٠ـ٩ـ٨
٣ـ محمد ابی‌سعيدمعمايی	١١ـ١٠
٤ـ محمدمعمايی	١٠
٥ـ مولانا خردمعرف	٢٣
٦ـ مولانازين‌الدين	٢٤
٧ـ مخدوم	٢٧
٨ـ اميريحيی‌علوی	٦٠ـ٣٢
٩ـ حسن خاتمی	٣٥
١٠ـ خواجه عبدالله روشی	٤٣
١١ـ مولانا ميرعلی	٥٥ـ٥٣ـ٥١
١٢ـ محمدمجلد	٧٦ـ٥٣
١٣ـ ميرمرتضی سرابی	٧٩
١٤ـ منوچهربديعی مؤلف رسالهٔ شانزده اصل	٤
١٥ـ برهان‌الدين محمدالکر	١
١٦ـ شرف‌الدين علی يزدی	٦

۱۷ـ مولانا کشی ٦۱

۱۸ـ مولانااشرف ۸۳

آغاز شرح : بسمله . رب اعنی علی اتمام ماقصدته سپاس بی‌حد وستایش بی‌عدد قادری را که مصوراشیا ومعلم اسماست ... چنین گوید ... عبدالغنی‌بن داود .

آغاز متن : این مختصریست مشتمل برمقدمه و قواعدی چند که معتبر است درمعماوبرخاتمه اما مقدمه دربیان حقیقت معماوتقسیم آن وتعریف‌اقسامش .

انجام شرح افتاده : چنین گفتی که لفظی خواهند که میان‌اولفظ اول‌تجنیس (درقاعدهٔ یازدهم).

۲ـ خزینة‌اللغات فی‌بیان مصطلحات المفردات والمرکبات (۱ـ۱٤۹) بفارسی درچندباب وفصل بترتیب‌تهجی وفرهنگی است عربی وفارسی بفارسی.

آغاز: بسمله . حمدوثنای فراوان وشکروسپاس بی‌پایان مرآفرید گار بیچون ومبدء کن‌فیکون ... هذاالکتاب خزینة‌اللغات فی‌بیان المصطلحات‌المفردوالمرکبات باب اول فصل الف استقصانهایت مبالغت وآخرت .

فصل س دریواس . . . چوپ که پس درنهند . . . در سموس مروارید درخشنده (افتاده).

۳۸۳۱

نستعلیق ونسخ سدهٔ ۱۲ .

سطرجلیپا ۸×۱۲ ، ۱۱۰گ‍۱۱×۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌مشکی‌ضربی.

جنگ

شعرهای فارسی این‌سرایند گان‌است :

فهرست نامها

طوفان هزارجریبی۸۵ـ۵ میرحاج۱۷

محمد رضای قمی مشهدی درترجمهٔ منظوم قصیدهٔ حمیری ۱۸ـ۲۸

میرزاداودمتولی ٦۸ـ۲۸ محتشم کاشی۳۷ـ۲۹

حیرتی۳۳ شانی‌تکلو۲۰۳ـ۱۱۳ـ۱۲۲ـ۱۰٤ـ٤۸

کمال‌اسمعیل۵۱ ابن‌حسام۱۵۲ـ۵۸

نظام‌استرابادی۱۵۹ـ۷۵ـ٦۱ جامی۹۸ـ۸۲ـ٦۳

میرنورالدین‌محمد کاشی‌نجیب‌تخلص۷۰ شیخ‌بهایی۷۳

مولاناجفا کش۷۸ امتی ۷۹

عرفی ۱۵۰ـ۸۳ مولاناناسخ‌شیرازی۹۰

مولانا والی ۱۱۷

مولانا وحدت بخط محمدحسین‌بن‌عبدالحمیدحاجی‌مورخ‌سنهٔ۱۱۹۱ ۱۲۷

میرزا محمدحسین صاحب رقم متخلص به حسن ۱۷۷تا۱۹٤و۱۳۳

مفلوك تبریزی۱٤٦ مولانالسانی ۱٤۷

ملاوارسته ۱۵۸ حشری۱۵۸

جوهری ۱۹۵ـ۱٦۰ قدسی ۱۹٤

میرزاطاهروحید۲۰۳ راقم‌مشهدی‌سعدالدین‌محمد۲۰۲

زاهدتبریزی میرزاقاسم۲۰۳ نقی کمره‌ای ۲۰۷

میرفتاح مراغه (قیامتنامه بترکی) ۲۱۰

آغاز ترجمهٔ‌قصیدهٔ‌حمیری : بسمله . شرح‌قصیدهٔ سیداسماعیل حمیری درشان حضرت‌امیرالمؤمنین . بسمله . حمدله . . . این‌رساله‌ایست دربیان‌وحدیث که دلالت میکند بر فضیلت‌سیداسمعیل حمیری‌وحفظ کردن قصیدهٔ او که مترجم آن ... محمد رضابن‌میرزا محمدبن‌محمدرضابن اسماعیل‌القمی الاصل‌المشهدمولدا ومسکنا ...

لام عمر باللـوى مربـع   طامسة اعلامـه بلقـع

داشت‌جایی‌ام‌عمرانـدرلوی   مانده آثـار کـهن از . . . .

(پاره شده) .

انجام :

الحمیری مادحکم لم‌یزل   ولـو تقطع اصبعا اصبع

حمیری‌مدح‌شما گویدمدام   گر کنندانگشت‌ازانگشتش‌جدا

٢٨٣٢

تعلیق .

١٤س٧×١٤ ، ٣٧گ١٣×٢١ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج زردضربی.

آیة الملك

ازحسین‌بن عبدالله که‌در١٢٥٨سروده‌وعرفانی‌است . درآن‌آمده:

عرضه دارد ابن عبدالله حسین   برو کیلان‌خدایی کذب‌ومین

. . . .

آیة الملکش بود فرخنده نام   کرده‌ام درالف‌بیت‌آن‌راتمام

آغاز:

ای بحمدت افتتاح هرثنا   وی‌زتوتسدیدحول‌ازهرخطا

منتت‌برهرچه‌دربالاوپست   نیستی‌ازمنتت گردیده‌هست

انجام :

بهر این الفیه تـاریخ از هجا   گفت‌ساقی‌غین‌وراونون‌وحا

(غ‌رن‌ح=١٢٥٨) رقمه من‌نظمه‌فی ٦ شهر جمیدالاول‌فی‌سنة١٢٥٨.

٢٨٣٣

نستعلیق مؤلف درروزشنبه ١٦ع١٢٨٥/٢.

٢٣س٩×١٧ ، ٦١گ١٤×٢١ ، کاغذفرنگی‌زرد ـ جلدمقوا.

تایید الحق

بعربی ازمحمدباقرطباطبایی که در١٦ رجب ـ پایان ذی‌حجهٔ ١٢٨٠ (=تأیید الحق برحمة‌الله) ساخته‌است (پایان‌رساله) .

آغاز: بسمله . الفصل‌الثانی فی‌ابطال التثلیث باقوال‌المسیح .

انجام : علی هاجرهاالاف التحیة .

٢٨٣٤

نستعلیق ١٣٤٢ ازروی نسخهٔ نوشته شدهٔ ازروی‌اصل درش١ ، مورخ ع١٢٣٧/٢ درش٢، مورخ ٢٧رمضان ١٠٨٦ ازعبدالله‌بن محمدکاظم رازی درش٣ باحاشیهٔ «منه‌دام‌فیضه» ، عنوان‌شنگرف.

١٥س٧×١٢ ، ١٣٩گ١٥×٢١ ، کاغذسپاهانی ـ جلدتیماج ترپاکی‌ضربی‌مقوایی.

مجموعه

١ـ صیغ العقود والایقاعات (٢ پ ـ ٢٤ پ) از محقق کرکی شیخ علی شارح (ف١٩٤٥) .

٢ـ صیغ مشکله (٢٦ پ ـ ٣٠پ) .

آغاز: هذا کتاب صیغه‌های دشوار . رب وفقنی . بسمله . وبه نستعین باتمامه . حمدله ... امابعد بدانکه این رساله‌ایست دربیان بعضی صیغه‌های [دشوار] است که دوربذهن‌میاید . تخصیصهٔ امراست ازباب رباعی مزید فیه .

انجام : بصورت جزم بیفتاد ووشد.

۳ـ الرفع والدفع (۳۲ر-۱۳۹ر) در دومقصد (اعتقادات ـ اعمال) هر یکی دارای پنج باب . عنوانهای مطالب «هدایه» است همان الرفع والدفع فیض که در ده عاوده باب است (ذریعه ۱۱:۲٤٥) .

آغاز افتاده ازدیباچه : ان خیرهادالی الله عزوجل نبینا محمدالمصطفی.

انجام : ولاینتظر صلاحك .

۳۸۳۵

نستعلیق گویا نسخهٔ اصل.

۱۸س ۸×۱۵ ، ۱۹۳ گ ۱۲×۱۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی.

شرایط الطریقه و معارف الحقیقة یا قوائم الانوار وطوالع الاسرار

ازابوالقاسم حسینی شریفی ذهبی شیرازی که درهفتادسالگی در تهران در ۱۲۸۲ بنام شاه ساخته ودران از آیات الولایه و براهین الامامة وشرح حدیث خلقت نور محمدی وتحفهٔ ناصریه وطباشیرالحکمة وشرح مصباح الشریعة یاد کرده است (دیباچه) درعرفان گروه ذهبی است .

آغاز: بسمله . به نستعین . حمدله ... امابعد بدانکه علم معرفة الله علمی است شریف که اعظم علوم دین است .

انجام : العارف یخلق بالهمة مایشاء والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته.

۳۸۳۶

نستعلیق علی محمد نوری در روز چهارشنبه ۲۹ ج ۱۳۴۰/۱ (توشقان ئیل) ، جدول زر و لاجورد ، دو صفحهٔ آغاز حاشیه سازی شده بزر ، سرلوح در زمینهٔ لاجورد آراسته بزر و سرخ و سبز.

۱۱س ۸×۱۴ ، ۱۳۹ گ ۱۴×۹۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلد پارچه گرد تیماج سرخ.

منهاج المناهج

رسالهٔ یوحنای اسرائیل مصری است (حقوق ۲۹۰) و دراین نسخه نویسندهٔ آن درآغاز و انجام آنرا چنین نامیده است .

آغاز: بسمله. کتاب منهاج المناهج حق تعالی جل جلاله ببرهان تحقیق نه تقلید ازخاطرهمگنان مرفوع گرداناد .

انجام : وبرآن زنده گردم ان شاءالله تعالی .

۳۸۳۷

نستعلیق هدایةالله همدانی در ش۱ و۲ ازسدهٔ ۱۲ و۱۳ ، نستعلیق درشت تر در ش۳ باجدول زر ولاجورد وسرلوح زیبا ، عنوان شنگرف.

۱۷س ۷×۱۴ و۹س ۸/۵×۱۵ ، ۳۴۴ گ ۱۳×۲۱ ، کاغذ سپاهانی آهارمهره ـ جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی .

مجموعه

۱ـ حق الیقین (۱۰ پ ـ ۱۷پ) از شیخ محمود شبستری است .

۲ـ نوروحدت (۱۸ر-۲٤ر) از خواجه عبدالله مغربی باعنوان «ای سید» .

آغاز: بسمله . این رسالهٔ نور وحدت من تصنیفات ... خواجه عبدالله المعروف بخواجه حورا المتخلص بمغربی ... شب جمعهٔ مبارك در عرش خواجه بهاءالحق والملة والدین المعروف به نقشبندی ... سیم شهرربیع الاول فی سنة ۱۱۵۳ اتفاق شروع در اظهار این اسرار واقع شد الحمدلله که حقیقت ازآفتاب روشن تر است و جمال وحدت ازمرآت کثرت بهمه حال درنظر اما بعد ازحقیقت توبسوی توراهی است اگر بچشم همت مطالعه فرمایی .

انجام : وبگفتگوی زبانی اکتفا واقع نشود .

۳ـ آداب سلطنت ووزارت (۲۵ پ ـ ۴۳پ) بفارسی دردوباب (نشریه ۱: ۲۱۱) .

باب اول درآداب سلطنت .

فصل۱ درآدابی که پادشاه را جمع می باید کرد .

فصل۲ دراستماع کلمات.

فصل۳ در مشورت .

فصل٤ دراعوان مملکت .

باب دوم درآداب وزارت درسه فصل .

فصل۱ درآدابی که وزیررا جمع باید کردن .

فصل۲ درصنوف خدمات که واجب است وزیررا .

فصل۳ درخدمات جذب منفعت ودفع مضرت .

آغاز: بسمله . سپاس وستایش مرخدایی را جل جلاله که پدیدآرندهٔ مخلوقات ودارندهٔ مصنوعات است ... امابعد بدان ... کهاین رسالتی است درآداب سلطنت ووزارت مبنی بردوباب .

انجام : تاخلل برخیزد والله اعلم بالصواب سنة ۱۱۳٦ .

۳۸۳۸

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف .

سطرچلیپا ۷×۱۸ ، ۱٦گ۱۰×۳۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدمقوا .

خواص چوب چینی وقهوه وچای

از قاضی بن کاشف الدین محمد یزدی که بنام شاه عباس در۱۱۳۰ درسه باب ساخته است .

۳۸۳۹

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف ، نسخه شرح قصاید است ومقطعات وآغازوانجام افتاده.

۱۸س ۹×۱۵ ، ۸۷گ ۱۳×۲۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج ترياكی ضربی مقوایی.

شرح دیوان انوری

ازابوالحسن فراهانی است (ادبیات ۳۳۱) .

۳۸٤۰

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان درشت ، محمدداود علامی نسخه را در۱۰۴۰ خوانده است ، شعر فارسی محمدامین درص ع هست.

۱۹س ۸×۱۴ ، ۱۲۸گ ۱۳×۲۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی.

تنزیه الانبیاء

از شریف علم الهدی سیدمرتضی است .

۳۸٤۱

نستعلیق باستانی راد در۱۳۱٦ ، عنوان شنگرف .

۱۷س ۹×۱۷ ، ۹۹گ ۱۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی.

دیوان

از حاج سلیمان صباحی بید گلی کاشانی درگذشتهٔ ۱۲۱۸ در ۸۵ سالگی (ادبیات ۲٦٤) بادیباچه‌ای درسرگذشت او از پرتو بیضایی بخط آقای باستانی راد . قصیده است وماده تاریخ وغزل بترتیب تهجی .

آغاز:

شباهنگام چون بنهفت رخ این لالهٔ حمرا
شکفت ازچشم انجم صدهزاران نرگس شهلا

انجام:

چشم عابد کجا و چهرهٔ صبح گوش زاهد کجا و نغمهٔ چنگ

۳۸٤۲

نسخ سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف.
۹س ۸×۱۴ ، ۲۳۷گ ۱۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سبزضربی مقوایی.

مجموعه

۱ـ رساله دراصول وفروع دین (۲ پ ـ ۹۷ پ) از حاجی ملا محسن بن محمد سمیع بفارسی .

آغاز: هذا رسالهٔ حاجی ملامحسن سلمه‌الله تعالی بسمله . وبه نستعین. حمدله.. امابعد این چند کلمه‌ایست دربیان مجملی ازاصول‌الدین و فروع‌الدین که . . . محمد محسن‌ابن محمد سمیع درسلك تحریردرآورده .

انجام : فلایجوز کرها .

۲ـ ترجمهٔ اعتقادات مجلسی (۹۸ پ ـ ۱۷۹پ) ازهمو .

آغاز: هذا رسالهٔ اصول مذهب . بسمله . وبه نستعین . حمدله .. اما بعد این چند کلمه‌ایست درترجمهٔ رسالهٔ اصول‌المذهب از مصنفات عربیه ... محمدباقراصفهانی ملقب به مجلسی .

انجام : ازتقصیراوبگذرد .. یارب‌العالمین .

۳ـ قرة‌العین لزائرالحرمین (۱۸۰ر ـ ۲۳۷ر) ازهموبفارسی .

آغاز: هذا رسالهٔ مناسك حج ازجناب حاجی ملامحسن . بسمله . وبه‌نستعین. حمدله .. وبعدچنین گوید ... محمد محسن‌ابن‌محمد سمیع .. که این‌چند کلمه‌ایست در مهمات مسائل حج مسمی بقرة‌العین لزائر الحرمین مشتمل برمقدمه و چند فصل و خاتمه .

انجام : صادق خواهی بودتم‌بده‌الاوسط من اول النصف الاخیر من‌عام‌تاریخی من‌الهجرة‌المصطفویة ، صلوات‌المنظومة .

ربنا صل علی سیدنا صاحب‌المعراج‌فخرالعالمین
محسن‌مادح آل‌المصطفی سره‌الله بهم والوالدین

۳۸٤۳

نسخ سدهٔ ۱۱و۱۲ ، ترجمهٔ فارسی نستعلیق ریز ، نشان شنگرف ، در۲۳۵ص.
۹س ۱۰×۱٦ ، ۱٦۸گ ۱۵×۲۲ ، کاغذاستنبولی ـ جلدتیماج مشکی مقوایی .

مصرحة‌الاسماء

فرهنگ عربی است بفارسی ازلطف‌الله‌بن یوسف صاحب قاضی در گذشتهٔ ۹۰۰ یا ۹۲۲ که بنام سلطان بایزید دوم (۸۸٦ ـ ۹۱۸) و گویا در ۹۰۷ آن را ساخته است (ش ۳۹۸۹ ـ فرهنگنامه‌ها ص۲۰۱) در ص ع آمده «کتاب المرقات من علم اللغات المسمی بمصرحة الاسماء» ودردیباچه آمده « فسمیتها مصرحة الاسماء مع قصدالتاریخ فی الاسماء» .

۳۸٤٤

نسخ ونستعلیق سدهٔ ۱۳ .
۱۸س ۸/۵×۱٤/۵ ، ۲٦۱گ ۱٤×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج عنابی ضربی .

مجموعه

۱ـ رسالهٔ اعتقادات (۲ پ ـ ۲۰ پ) بعربی.

آغاز: بسمله وبه نستعین. الحمدلله الذی قدعلاعلی کل شیء باحدیته فهو علی کل شیء شهید ... هذه وجیزة مختصرة فی اعتقاداتی کتبتها تذکرة لنفسی

انجام افتاده : لیستابمادة ولا.

۲ـ رساله‌درفع شبهات‌بابیه (۲۲ر-۳۶پ) مورخ سه‌شنبه ۲محرم وروزدوشنبه ۱محرم ۱۳۰۵ دردوبند در رد شبهات بابیها ودرعنوان بند دوم آمده ... فرمایش فرمودند، پیداستکه از سخنران وخطیبی است.

آغاز: سه شنبه دوم شهرمحرم‌الحرام ۱۳۵۰ بسمله. حمدله ... خداوند عالم در کتاب مستطاب خود میفرماید.

انجام: لایسبقونه بالقول وهم بامره.

۳ـ اسرارالحروف (۳۷ پ ـ ۶۱پ) از حافظ رجب برسی.

آغاز: بسمله. و به ثقتی. الحمدلله المفرد بالازل و الابد ... یقول ... رجب الحافظ البرسی ... اعلم ان بعض الحاسدین ... اخذوا بطرفیه وازاحونی.

انجام: وانه عدو.

۳۸۴۵

نستعلیق ۱۶ رجب ۱۳۱۳ در ۱۴شبانه‌روز ازروی نسخهٔ اصل.

۱۵س۶×۱۲، ۱۸۲ گ۱۱×۱۸، کاغذفرنگی ـ جلدتیماج عنابی‌ضربی.

القواعدالباقریة

فواعد کلی اصولی و فقهی است بافروع‌آن با عنوانهای قاعده و تنبیه و فائدة

بااستدلال وبسط درمطالب‌وبسیارسودمنداست. درآن یاد شده از محقق قمی‌وازرسالهٔ کلامی مؤلف که درآغاز تحصیل نوشته است.

آغاز: بسمله. نحمدك‌اللهم‌علی ما علمتنا من‌البیان ونسئلك العصمة‌من‌الغوایة فی‌التبیان ... وبعد کثیرا ما خطر ببالی ان اکتب نبذا من قواعد شرعیة مشتملة علی فروع فقهیة ... وسمیتها بالقواعد الباقریة.

انجام: وعدم‌ابقاء ماله وزوجته السابقین عنده.

۳۸۴۶

نستعلیق‌محمدمکارم‌دردوشنبه ۸ شوال ۱۱۵۷، جدول زرولاجورد وشنگرف، عنوان ونشان شنگرف، یادداشت تاریخی درآغازوپراکنده‌ها درپایان هست، نسخه ازآن عبدالله‌بن نجم‌الدین‌بوده است و خط ومهراومورخ ۱۳۰۴ درص ع هست.

۲۱س۱۰×۱۹، ۳۷۰گ۱۵×۲۴، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج عنابی‌ضربی‌مقوایی.

جام جهان نمای عباسی

از حکیم میرزا قاضی بن کاشف الدین محمد اصفهانی درگذشتهٔ ۱۰۷۵ (ادبیات ۱۴۱).

۳۸۴۷

نسخ میرزا ابوالحسن‌بن محمدجعفر وست غیب حسینی شاعرکه شعرش در ص ع هست در روز چهارشنبه ۱۰۷۹/۷/۸، وقف همین ابوالحسن‌بن محمد جعفرحسینی بخط ومهراو، حواشی‌دارد، عنوان ونشان شنگرف.

۱۸س۶×۱۲، ۲۹گ۹×۱۸، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی عطف سرخ درون زرد زرکوب.

الاربعون حدیثا

ازشیخ بهایی است.

۳۸۴۸

نستعلیق سدهٔ ۱۴ .
۱۴س ۹×۱۷ ، ۱۲۵گ۱۵× ۲۳ ،کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سبزمقوایی تازه .

دیوان

ازمحمدتقی‌بن علی‌محمد نوری مجنون وحید مازندرانی درمرثیه‌وسو گواری خاندان پیامبراست بادیباچه‌ای بنثر و باتخلص مجنون ووحید .

آغاز: بسمله . الحمد لمن خص خواصه بعامة المصائب . . چنین گوید ... ابن علی محمد محمد تقی نوری مازندرانی ...

السلام ای خاصی آل عبا شاه انام
مقتدای جن وانس ورهنمای خاص‌وعام

انجام افتاده :

از مهرتو برعروس زارت   بر کسو سخنی فدات قاسم

۳۸۴۹

شکسته نستعلیق محمدرضای قزوینی (ص۶۱) برای میرزامحمدادیب محیط درروزچهارشنبه ۲۷ ع۱۲۸۹/۱ (ص۱۶) وروز آدینه ۲۹ع۱۲۸۹/۱ (ص۲۵ لیزص ۹۶و۱۳۷) باسرلوح ، جدول‌سرخ‌وآبی.
سطرچلیپا ۸×۱۰ ، ۱۱۳گ۷۰×۱۶ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج ثریاکی‌ضربی مقوایی .

جنگ

۱ـ شعر (۱ ـ ۶ و ۲٤ ـ ۲۵ و ۶۲ـ۱۰۳ و۱۰٤ ـ ۱۰۸) ازمجدالادباء میرزا حیدرعلی ثریای تهرانی (ذریعه ۹ : ۱۸٤) .

۲ـ نامه‌های همین‌حیدرعلی ثریا (۱۶ـ ۲۳) بخط خود او مورخ‌روز پنجشنبه ۲۸ع۱۲۸۹/۱ .

۳ـ شعر(۲۶ ـ ۳۸ و ٤۰ ـ ٤٤ و۱۰۳ ـ ۱۰٤) از میرزا محمد محیط قمی .

٤ـ قصیده (۳۹ ـ ٤۰) از میرزا عبدالعلی بهجت خراسانی .

۵ـ قصیدهٔ الترامیهٔ کاتبی (٤۵ ـ ۵۲) .

۶ـ شترحجرهٔ ابن حسام (۵۲ ـ ۵۷) .

۷ـ قصیدهٔ الترامیهٔ شتروخار وحجره (۵۷ ـ ۶۱) از بیانی .

۸ـ نامه‌ای فارسی دربارهٔ رفتار ناپسند روضه خوانی ملااسماعیل نام و سفارش اینکه باید واعظ موسیقی هم بداند ووجود محمد علی خان مطرب را غنیمت بشمارد (۱۰۹ ـ ۱۱۰) .

۹ـ قصیدهٔ الفیه (۱۱۱ ـ ۱۱۳) مانند قصیدهٔ قرةالعین .

آغاز:

جذبات شوقك الجمت بسلاسل الغم والبلا
همه عاشقان شکسته‌دل که‌دهندجان‌برهٔبلا

۱۰ـ شعرمشتاقعلی‌شاه کرمانی (۱۱۳ ـ ۱۳۰) .

۱۱ـ قصیدهٔ امیرمعزی سمرقندی (۱۳۱ ـ ۱۳۷) .

۳۸۵۰

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۲و۱۳ .
سطرچلیپا ۱۰×۱٤ ، ۱۲گ۱٤×۲۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی.

دیوان

ازحزین گیلانی شیخ محمدعلی‌بن ابی‌طالب زاهدی سپاهانی (۱۱۰۳ ـ ۱۱۸۱) (ذریعه ۹: ۲۳۵ ـ مجلس ۳: ۲۵۹ ـ یادداشتهای اقبال‌درمجلهٔ ادبیات‌س ۸ ش٤ ص۳۷ـ مشار۷۲۷) بدینگونه :

۱ـ گله وشکوهش ازهندیان وهند (۱ـ۶) .

۲ـ پاسخ میرزا ابوطالب شولستانی درداوری میان شعرجمال‌الدین عبدالرزاق و کمال اسمعیل سرودهٔ ۱۱۳۲ (۶ـ۸).

۳ـ قصیده درستایش خدا بپیروی از میرفندرسکی (۸ ـ ۱۰).

٤ـ قصیده درهجوامیری (۱۱ ـ ۱۳).

٥ـ قصیده درهجومردم کشمیر (۱۳ ـ ۱۵).

٦ـ ریاض‌السحر (۱٦ ـ ۲۰).

۷ـ قصیده درستایش پیامبر (۲۰ ـ ۲۳).

۲۸۵۱

نسخ سدهٔ ۱۳ ، عنوان ونشان شنگرف.

۱۵س۷×۱۱ ، ۲۹ر۱۱گ×۱۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی.

مجموعه

۱ـ منتخب تقویم اللسان (۲ پ ـ ۱۰۹ پ) گزیده ایست از محمد شریف بن محمدباقر نوری از تقویم‌اللسان خود او درهفت قرائت و بنام میرزا مرتضی در زمان شاه سلیمان صفوی بدستورشیخ‌محمد قاری کاظمی دریك دیباچه ومقدمه وچهارده‌باب وخاتمه (دیباچه).

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی انزل علی عبده الفرقان . . اما بعد چـون این بی‌بضاعت ... که در ... قم بتلاوت کلام ملك علام مشغول بودم بترغیب‌وتکلیف‌جمعی ازبرادران‌دینی .. رسالهٔ تجویدی‌بقرائت سبعه موسوم بتقویم‌اللسان مرقوم‌قلم‌شکسته زبان نمودم و بعد ازمدتی ازان بلده .. وارد .. صفاهان شدم .. بتحریر این مختصر پرداخته منتخب تقویم‌اللسان موسوم ساختم .

انجام: الهم اشرح بالقرآن صدری و (درخاتمه واندکی افتاده).

۲ـ تحفة‌الاخوان (۱۱۰ پ ـ ۱۲۹ر) بعربی‌ازمحمدحسن‌بن ملاعین‌علی‌دربارهٔ اصول وفروع دین باختصار ورسالهٔ عملی است .

آغاز: بسمله . حمدله . . . امابعد این چند کلمه ایست از واجبات که علما فرموده اند .

انجام: این را دفاع میگویند اللهم اغفرلنا .. والمؤمنات .

۲۸۵۲

نسخ سدهٔ ۱۳ ، عنوان ونشان شنگرف.

۱۱س۸×۱۱ ، ۱۴۴ر۱۱گ×۱٦ ، کاغذ فرنگی ـ جلدروغنی درون وبیرون وفرسوده.

مهیج‌الاشواق یامعجون الهی

ازمحمودبن محمدعلی‌بن محمدباقربهبهانی در گذشتهٔ ۱۲٦۹ درعرفان‌وتصوف بعربی باشعرهای فارسی (سپه ۱ : ٥٤٤ ـ سر گذشت بهبهانی ص٤٦٦).

آغاز افتاده ازدیباچه: اما [بعد] فیقول .. محمودبن محمدعلی‌بن‌محمدباقر . . ان هذه‌مهیجات لاشواق‌افئدة الطالبین ... تسمی‌بمهیج‌الاشواق‌وان‌شئت‌فسمها‌بالمعجون الالهی .

انجام: ولیکن هذاآخرمااردنا ایراده فی هذه المجموعة المؤلفة ... وصلی‌الله علی محمدوآله .

۲۸۵۳

نستعلیق محسن‌بن مهدی در روز پنجشنبه ۱۹ ذی حجهٔ ۱۲٦۴ درزمان ناصرالدین‌شاه ، عنوان شنگرف .

۱۸س۸×۱۴ ، ۱۰ر۱۲گ×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا .

راحة المیزان فی معرفة الاوزان

ازعیسی بن محمد نجفی بنام نواب دانشمندخان و شعر خود اوهم درآن هست (۱و۲) وبعربی است.

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی خلق کل شیء فقدر تقدیرا . . . وبعد فیقول . . . عیسی بن محمد النجفی هذه رسالة وجیزة فی معرفة الوزن والکیل . . . خدمت بها خزانة النواب . . . دانشمند خان و سمیتها براحة المیزان فی معرفة الاوزان . . . ورتبتها علی مقدمة (فی بیان جمل من المقصود ص۳) وفصل (فی بیان اصول الاوزان الاثنی عشر ص۳) وخاتمة (فی ذکر بعض الفوائد ص۱۱) .

انجام : وحجج الله علی الانام .

۲۸۵۴

نستعلیق محمدبن میربابای حسینی درروز۱۴محرم ۱۳۳۲ ، عنوان ونشان شنگرف.
۱۵س۷×۱۱ ، ۲۱۴گ۱۱×۱۶ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج زیاگی ضربی زرکوب مقوایی.

منتخب مجالس المؤمنین

گزیده‌ایست در شش هزار بیت ازعبدالملك خادم حسینی از مجالس المؤمنین شوشتری که در پنجاه هزار بیت است در یك فاتحه ودوازده مجلس درسال ۱۱۲۸ بنام شاه سلطانحسین صفوی ومحمد قلیخان قورچی باشی (دیباچه) درپایان همهٔ پاسخ شبهات ابلیس هست وپیش از آن سفارشهای خودشوشتری است درباره این کتاب .

آغاز: بسمله. وبه نستعین . پیرایهٔ انتخاب درر معانی و گوهر بیان که منتخب نقد گرانمایهٔ روانست نثار محفل ثنای واهبی باد . . اما بعد ... عبدالملك الخادم الحسینی مشهود میدارد .

انجام : وآمرزش ایشان نخواهی داشت .

۲۸۵۵

نستعلیق حبیب‌الله‌بن مصطفی زلوزی در۱۲ذی‌قعدهٔ ۱۳۹۸ ، شعرهای مضطر مورخ ۱۴۰۰ نوشتهٔ میریحیی وسرخوش خراسانی درهامش وشعری مورخ ۱۳۹۹ درص ع هست .
۱۱س۱۱×۱۸ ، ۵۶گ۱۸×۲۲ ، کاغذ فرنگی رنگارنگ ـ جلدتیماج مشکی.

دیوان

از ابواسحق اطعمهٔ حلاج با دیباچه‌ای به نثر فارسی و سپس کنزالاشتهاء او و ترجیع و غزل (ذریعه ۹: ۱۳۵) .

۲۸۵۶

نسخ بی‌تاریخ درش۱، نسخ ۱۸صفر۱۳۳۶ درکربلا درش۲، نستعلیق ترکی حمزةبن نظام صدیقی خلخالی و عنوان ونشان شنگرف و باحواشی درش۳و۴ ، عنوان درشت‌تر درش۱، همه‌شماره‌ها باید از سدهٔ ۱۳ باشد.
۱۵س۱۰×۱۴ ، ۱۱۸گ۱۶×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج عنابی ضربی مقوایی.

مجموعه

۱ـ ترجمهٔ شواهد البهجة المرضیة فی شرح الخلاصة الالفیة (۲ ر ـ ۵۸ ر) از نظام‌الدین احمد اردبیلی بفارسی که برای طالبان ترك ساخته ونامش در پایان آن دیده میشود وترجمه‌ایست از شرح شواهد عینی (الفرائد) باافزوده هائی از خوداو(ذریعه ۱۳ : ۳۳۸) .

آغاز افتاده : اگر میبودم عارف بعواقب ازو فوت نمیکرد مرا ابتداء او . . . افاتلوه احضروا الشهود .

انجام : وخطایی که شده باشد در گذرند والله اعلم بالصواب .

۲ـ شرح ایساغوجی (۵۹ پ ـ ۸۵ ر) ازحسام‌الدین حسن کاثی (طوس ٤: ۳۸۳).

٣ـ حاشیهٔ شرح آداب البحث (٨٦ پ ـ ١١٧ پ) از الغ‌بیك بر شرح كمال الدین مسعود بن حسین شیروانی در گذشتهٔ ٩٠٥ بر آداب البحث سمرقندی (طوس ش ١٤٢ منطق ـ ف ٥٩ ـ طلس ٣٠٣).

آغاز: قوله المنة علینا اه سلك طریقة العمل بالحدیث معنی.

انجام: فی التنبیه السابق فلتذكر تمت بعونه وفضله الشامل.

٣٨٥٧

شكسته نستعلیق سدهٔ ١١، نسخه از آن صدرالسلطنه وزیر فواید عامه بوده در ١٣٢١ (مهر او). بخشیدهٔ آقای ایرج‌افشار بآقای باستانی‌راد در ٣٢/١٢/١٠ (ص ع).

سطر چلیپا ٩×١٩، ١١٢ گ ٣/١٤×٢٤ كاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی عطف حنایی.

جنگ

بخط شفیعای خراسانی و میرزا محمد حسین لواسانی در ١٠٧٣ (ص ٦ و ٣٥) ومحمدتقی در ١٠٧٣ (ص ٥٩) شامل:

١ـ دیباچه‌ای درستایش این «مجموعه» (ص ١ـ٦) بخط همان لواسانی و گویا ساختهٔ خود او.

٢ـ دونامه از میرزا محمد اكبر دولتابادی (٢٠ـ٢٨).

٣ـ نامهٔ منوچهر خان بنواب حسن‌خان (٣٤).

٤ـ قدغن شراب (٣٥).

٥ـ انوار حكمت (٣٦ـ٤١) از غزالی درتصوف و نام كتاب در دیباچه هست.

آغاز: الحمدلله الذی نور مصابیح القلوب بانوار حكمته و زین بساتین الارواح بازهار نعمته اما بعد الهی بعزت آنها كه رخش همت درساحت میدان قناعت تاخته‌اند.

انجام افتاده: آن درخت را بگذارد و برود.

٦ـ از دیباچهٔ رساله‌ای دربارهٔ آلت مظهر الانوار (٢١٨ـ٢٢١) در بارهٔ همین آلت مظهرالانوار كه برای معرفت سمت قبله وضبط ساعات وجمیع آنچه با اسطرلاب معلوم میشود بازواید مختصهٔ بآن ساخته و تحفهٔ مجلس سامی صاحبقران محمدزمان قزاق‌خان كرده شده و ناگزیر ترتیب رساله‌ای نموده شده شامل یك مقدمه وچندفصل وخاتمه (مورخ ع ١٠٨٥/٢).

گذشته ازاین بندهای منثور شعرهای این شاعران هم دراین جنگ هست:

ظهوری ٧ـ١٣، قطران ١٠، نطقی نیشابوری ١١، میرشاهمیر همدانی ١١، طالب كلیم ١٢، میر صیدی تهرانی ١٤ـ٥٢، محمد جان قدسی ٢٩، حكیم محمد سعیدا ٤٢، میرزاجلال اسیر ٤٦، كاظمای كاشی ٥٢، ادیب صابر ٥٩، تجلی شیرازی ٥٩، شیخ اوحدی ٥٩، نظیری ٦٢، عرفی ٦٣ ـ ١٧٦، تجلی ١٠٨، نقی ١٠٩ـ٢٠٦، فیاض ١١٢، نوعی ١٢٠، فیضی (مركزادوار) ١٣٩، شوكتی ١٥٢، میروالهی قمی ١٥٧، امین ١٥٩، حكیم پرتوی ١٦٦، اثیر الدین اخسیكتی ١٨١، كاشی ١٨٣، طاهر ١٨٣، وحدت ١٨٦، خواجه حسین ثنائی ١٩٠، فیضی (نل‌ودمن) ٢١٤ ـ ٢١٧ یادداشت مورخ شوال ١٣١١ ازصدرالسلطنه وزیر فواید عامه امیرتومان حاجی حسین قلی‌خان پسر میرزا آقاخان‌نوری وسفیرایران دربغداد در آن هست واو میگوید كه این جنگ را درتهران دربازارسمسارها خریده‌ام ونیمهٔ دوم آن (ص ٦٢ـ٢٢١) بخط شفیعا (محمدشفیع حسینی خراسانی) است ومن نوشته‌های سالهای ١٠٦٣ تا ١٠٨٥ اورا دیده‌ام و خط او را میشناسم واین میرزا محمد حسین لواسانی شاگرد شفیعا دیباچه و چند جزوی بآن افزود وآن محمدتقی هم چیزی نوشته برآن افزوده است (شعرادیب صابر وتجلی شیرازی واوحدی درص ٥٩) وایندو همزمان شفیعا بوده‌اند.

این یادداشتها رااودرجیرود وسیاوشان وحسن آبادقم وساروق كه میخواست

ازتهران بسوی بغداد برای سفارت بروه نوشته ودرآن ازناصرالدین‌شاه ومیرزا یوسف مستوفی‌الممالك ومیرزا سعیدخان وزیرخارجه وپدرخود وقایم‌مقام میرزا ابوالقاسم فراهانی یاد کرده است . اومینویسد که این جنگ را به پنجاه اشرفی خریده ام ولی هزاراشرفی ارزش دارد وخط شفیعا ۷۹ برگ است (س۵۷ـ۶۱و۱۷۵ و۲۲۲و۲۲۳) .

۳۸۵۸

نستعلیق سدهٔ ۱۱و۱۲ .

۱۷س۷×۱۶ ، ۱۴۳۴۱×۲۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی.

دیوان

از حکیم‌شفایی ومثنوی است و تخلص شفایی هم در آن دیـده میشود (ذریعه ۹ : ۵۲۹).

آغاز:

ای ورد تو تحفة العراقین　　وی زهر تو شکر مذاقین

انجام افتاده :

ازین‌حوران که‌بطن‌فکرتم‌زاد　　زرشک‌ازصلب‌دشمن‌نطفه‌افتاد

۳۸۵۹

نستعلیق قاضی‌زاده عبدالخالق که ازمصنف درنجف آن‌خوانده‌است (ص ع) ، عنوان شنگرف و سفیدگذارده شده درنیمهٔ دوم ، حواشی دارد برخی با نشانهٔ «شرح‌عمیدی ، منه»مالك سعدالدین‌محمد غفاری ومحمدابراهیم‌بن فضل‌الله موسوی‌استرابادی.

۲۱س۹×۱۴ ، ۱۵۴۳۱۵۴×۲۱ ، کاغذ استنبولی ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی‌متوالی.

شرح‌التهذیب

این شرح ازعمیدالدین‌ابی‌عبدالله عبدالمطلب (۱۵شعبان ۶۸۱ـ۱۰شوال ۷۵٤)

بر تهذیب علامهٔ حلی که دربودماتن ساخته است نیست ونه ازضیاءالدین عبدالله برادر عمیدالدین (سدهٔ۸) که در۱۵ رجب ۷٤۰ ساخته است (ف۱۷۲۷ ـ حقوق ٤۸۸ ـ ذریعه ۱۵:۱۳و۱۶۸ ـ طوس ۱۹۸:۲ و ۲۰۶) بلکه از سیدحسین عمیدی حسینی نجفی است وازسدهٔ ۱۰ (ذریعه ٥۱۳:٤ و۱۶۷:۱۳) باعنوانهای «قوله» .

آغاز: بسمله‌احمدالله کماامرواصلی علی من اشق له القمروآله المیامین‌الغرر ماغاب نجم وظهروبعدفیقول‌الفقیرحسین‌العمیدی الحسینی هذه نبذة من‌الفوائدعلقتها علی کتاب تهذیب‌الوصول الی علم‌الاصول للعلامة المستغنی بسبب الاشتهارعن‌الاکثار اعلی‌الله مقامه ... اخذتها من کتب عدیدة فی مدة مدیدة واضفت الیهامالها و علیها مما بفکری القاصر وخاطری الفاتر ... قال‌المصنف طاب ثراه الحمدلله. هوالثناء باللسان علی‌قصدالتعظیم والتبجیل .

انجام : [قوله] فی شرایط الحکم الی‌آخره لما فرغ من ذکـر شرایط علیة الحکم شرع فی ذکرشرایط الحکم نفسه ... فاذادل النص علی ان‌الخمر مطلقا حرام غلب علی‌الظن ان النبیذ حرام والظن (ننوشته گذارده شده).

۳۸۶۰

نستعلیق امیرخاکی شکرالله‌بن قوام‌الدین‌حسین‌شیرازی در۱۴ذی‌حجهٔ۹۸۰، بلاغ قرائت ابراهیم‌بن عبدالله مازندرانی باملامحمدامین درقریة السلام طایف حجازدر۱۰۴۵ دارد ، نسخه‌ازآغاز مکاسب است تامشیخه واندکی افتاده‌درپایان وآغاروبااندکی ازعبارات‌درآغاز ، مالك‌اسدالله‌بن‌موسی‌حسینی‌زنوزی خویی در۱۲۵۵ ، حواشی دارد.

۲۳س۱۱×۲۳ ، ۱۸۳۴۹۵×۲۵ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج‌سبزمتوالی تازه .

تهذیب الاحکام

ازشیخ طوسی است.

۲۸۶۱

نستعلیق علی‌نقی بن عیسی ممسنی درروزچهارشنبه ۱۵ج۱۱۱۴/۲ ، باسرلوح زرین و لاجوردی ، جدول زرولاجورد ، ستون‌بندی شنگرف ، یادداشت تولد ۱۱۵۲و۱۱۵۵ درص‌ع‌هست .

۱۵س۷×۱۵ ، ۲۰۸گ۱۳×۳۱ ، کاغذ سپاهانی ــ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌ترنجی‌گلدار زرکوب مثوایی .

دیوان

سلیم تهرانی میرزا محمدقلی ترشتی در گذشتهٔ ۱۰۵۷ نزدیك شش هزار بیت و دارای مثنوی (۱ـ۹۸) وغزل بترتیب تهجی (۹۹ ـ ۳۷۷ گویا ناتمام درحرف یـاء) وقطعه وماده تاریخ ورباعی (۳۷۸ـ۴۱۲) (ذریعه ۹:۴۲۴ ـ مجلس ۳۰۲و۶۶۸) .

آغاز:

شنیدم روزی از خونابه نوشی

چو گل از پردهٔ تن خرقه پوشی

نه فکر زندگی او را نه مرگی

چو سروآزاده‌ای بی‌شاخ‌وبرگی

انجام :

ای ملك دکن ز مقدمت باغ جهان

بر موکب تو تنگ فضای امکان

هرگاه که لشکر تو جنبید ازجای

در بـادیـه معمور شود شهر روان

۲۸۶۲

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، عنوان‌شنگرف ، جدول‌سرخ.

۱۵س۸×۱۶ ، ۲۹۴گ۱۴×۲۲ ، کاغذفرنگی‌آبی ـ جلدتیماج‌عنابی‌ضربی.

کلیات

ازفوقی فوق‌الدین احمد یزدی شامل :

۱ـ دیوان غزلیات بترتیب تهجی باتخلص ورباعیات هجو او (۱ـ۴۴)

آغاز:

امشب که داد جلوهٔ فلك بارگاه را

کردیم وقف . . . اثر . . . آه را

انجام :

بیتاب ز جور چرخ چون می نشوم

زینسان که بکام چرخ تابی بینم

۲ـ اطوز گنج باسی گنج (۴۷ـ۹۴) رساله‌ایست بفارسی و منثور باعنوانهـای گنج ازیکم‌تاسی‌ام وهر گنجی مربوط‌بیکی‌از آوازهای‌طبیعی‌ازچپ‌چپ‌زردر کیسه‌تا آواز « الله اکبر » وبطور هزل وشوخی وبسیار شیرین (ش۱۴۱/۲۵۹۱ص۶۵۶ـ۶۵۸ وش۲۶۱۹/۲) .

آغاز: بسمله اما بعد بلکه مابعد بدانکه رساله‌ایست مشتمل‌برفوایدومنافعی چند سنجیده و بنای این مزخرفات .. برسی‌باب نهاده هربابی از آن بگنجی ملقب است وهر گنجی ازآن بر مقامی و مسمی باسمی خاص شده است و این رساله موسوم است باطوز گنج .

انجام: ودردنیا عزیزاند من نمیدانم که اینها چه چیزاند .

ازمسوخانند اکثر فوقی این نامردمان

پاره‌ای‌سگ پاره‌ای خرپاره‌ای کژدم‌شدند

۳ـ فرهاد وشیرین (۹۵ ـ ۱۷۹) بادیباچه‌ای به نثروبوزن مثنوی آنهم بهزل وشوخی.

آغاز: مانند ش۲۶۱۹/٤.

انجام:

همان بهتر که در دشت ندامت کنی فریاد تا روز قیامت

۳۸۶۳

نسخ محمدحسن قزوینی کربلایی (سدهٔ۱۴) .
۱۸س۱۱×۱۷ ، ۱۴۰۳۶٦ ×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا .

رومان‌دارا

ازمیرزا احمد دارا پسر حاجی محمد حسین کازرونی در کراچی در ۱۹۱۳ و گفتگوایست میان یك تن فرانسوی ویکتن ایرانی در بارهٔ وضع اجتماعی ایران و نکوهش اژان وبسیارتند. درص ع آمده «دوم رومان دارا ترجمهٔ میرزااحمددارا‌خلف مرحوم حاجی حسین کازرونی کراچی سنهٔ ۱۹۱۳».

آغاز: بسمله.

بیاری خـلاق حـی مجیب کنم مدح آل رسول‌ای‌نجیب
چو من مسلم و شیعهٔ مؤمنم بقرآن و ختم رسل مذعنم
که‌رومان‌داراجزاندرز نیست بجزخیرخواهی‌غرض گو که‌چیست

برادرجان! امید که پیوسته کامیاب بوده باشید.

انجام:

بخوان‌رومان داراهمچودارا بکن‌دل‌نرم‌چون‌سنگ‌خارا

تمت حرره الاحقر محمدقزوینی کربلایی مسکن.

۳۸٦٤

شکسته نستعلیق و نسخ سدهٔ ۱۳ و نسخهٔ اصل.
۲۴س۱۳×۱۸، ۱۷۰۳۱٦۴ ×۲۲ ، کاغذفرنگی آبی ـ جلدتیماج مشکی.

کشکول

جنگی است بفارسی وعربی ودارای سیزده رساله و گفتار که محمودبن‌ابراهیم تهرانی(پایان‌نسخه)در۱۲٤٦/٥/۲٦(ص۱۷)و۱۲٥۳(۱۷۲)بدان میپرداخته‌درپنجشنبه ۱٤ شعبان ۱۲۸٤ نوشتن‌آن‌را بانجام رسانده است (پایان‌نسخه) بیشتر عبارات منثور آن از کشکول شیخ‌بهایی است.

درآن (ص۱٤۷) آمده : «باشارهٔ صاحب مفیض‌المواهب این سفینهٔ بی قرینه و مجموعهٔ مصنوعهٔ اعنی عارف معارف کمال . . . مولانا ملاشیخ محمد بیای چوبین قلم تلامذت شیم راه پیمای صحایف کثیر اللطایف این حدیقهٔ انیقهٔ همیشه بهار که ذریعهٔ تذ کاروو‌سیلهٔ یاد گاراست» نیز : «من خط جدی» (۲۰۰).

درآن ازنفایس‌الفنون وحقائق‌الانوار فی‌حقایق‌الاسرار (۱٥۲) هم عباراتی‌آمده وتفسیرزبرو بینات ازشرح‌جام(گویا:جامع) عباسی (۱٥۸) وخطبة‌البیان (۱٦۲)وآمار شهرقسطنطنیه در۹۹۲ از کشکول (۱۷۳) هست.

درآن گذشته ازبندهای فارسی وعربی منثورشعرهای این سرایند گان‌هم دیده میشود :

فانی (۱ـ۷)وامرء‌القیس(۸ـ۱٥) و مولوی(مثنوی) (۱٦ـ۲٦) وعلی‌ع(۲٦و٥۸) وشیخ‌بهایی بعربی (۲۷) وعرفی (۲۸) وصائبا وواعظ وفخررازی (۲۹) وسعدی‌وفایض ومولوی درمثنوی وباباافضل (۳۰) وفیض(۳۱ـ۳۲) وشبستری‌در گلشن‌راز(۳۳ـ٤۰)

وعصمت بخارایی ومولوی وعطاروسنایی (٤١ـ٤٢) وپیرجمال (٢٣٤ و ٢٤٦) وجمالی (٢٥٢) ونظامی (٢٢٦).

این است رساله‌های مندرج دراین جنگ :

١ـ موالید سیدالانبیاء وعترته‌النجباء (٤٣ـ٥٨) بفارسی.

آغاز: بسمله موالید سیدالانبیاء وعترته النجباء .. اکثر اصحاب برانند.

انجام: چنانچه دربعضی اخبارشرح آن وارداست.

٢ـ لغزالکافیة (٦٠ـ٦٣) ازشیخ بهایی (منزوی ٢٠٤٢٠٢).

٣ـ معمیات (١٠٦ ـ ١٠٩) ازمیرحسین معمایی شیرازی نیشابوری در گذشتهٔ ٩٠٤ که برای میرعلی‌شیرنوشته است (حقوق ١٥٠ ـ ادبیات ٤٣٠).

٤ـ معمیات (١٠٩ـ١١١) دربارهٔ تحصیل وتکمیل وتسهیل وانتقاد وتحلیل و ترکیب وتبدیل وتنصیص وتسمیه وتلمیح وترادف وتصحیف واستعاره وتشبیه و عمل حسابی و کنایه وتلخیص وقلب ومعماهایی بنام کسان بنظم.

آغاز: باسمه‌سبحانه وتعالی.

چو از حمد و تحیت یافتی کام

بدان ای در معما طالب نام

که اعمال معمایی سه قسم است

که هریك کنج اسماء طلسم است

انجام: وثلث او باضافهٔ او مساوی اوست.

٥ـ لغز الزبدة یا اعجاز الاصناف (١١١ ـ ١١٧ مورخ پنجشنبهٔ ١٢٤٦/٥/٢٦ باحواشی منه) بعربی از شیخ بهایی که درطوس در ١٠٢١ (= رضویه) ساخته است (حقوق ٥٤٠) نام دوم رساله درپایان نسخه ازنویسنده است.

٦ـ معمیات (١١٨ـ١٢٢) بنظم‌بنام کسان وحل آنها به نثر.

آغاز: باسم‌صادق، خبر کن مارا ازاین اسمی که چون اودرآخر اسم بیندازی اول وآخرمساوی شود.

انجام: نصیر:

دایما فکرشرف اندوه ودلداری‌بود

چون نصیب اوست‌میکوشد که‌آن‌یاری‌بود

چون‌آن با یعنی پای نصیب رشودنصیرشود

٧ـ شرح‌الالفاظ فی کشف الالفاظ (١٢٩ـ١٣٦) فرهنگی است‌برای مصطلحات عرفانی ازحسین‌بن‌احمد تبریزی خالدی بفارسی درسه‌فصل (نامهای معشوق ـ نامهای مشترك میان‌عاشق‌ومعشوق ـ نامهای عاشق) نام کتاب دردیباچه هست، جز اصطلاحات صوفیان ش٨٩٠/٨ (ف٤١٠).

آغاز: بسمله و به نستعین حمد وسپاس خدای راکه درر معانی را در تحت صوربیان عیان می کند ... اما بعد ... حسین‌ابن احمد التبریزالخالدی ... میگوید.

انجام: جست وجوی خورده گیری را گویند که تقصیر دروجود آمده بود و منازعت عاشق ومعشوق را نیز گویند والله اعلم بالصواب.

٨ـ غالب ومغلوب (١٤٣ـ١٤٤) بعربی ازبطلمیوس.

٩ـ شرح خبر کمیل (١٤٩ـ١٥٠) ازعزالدین محمود کاشی.

١٠ـ الاصول‌العشرة (١٦٤ـ١٦٦) از خیوقی.

١١ـ طریق الریاضة‌الشرعیة (١٦٧) ازمحمدتقی مجلسی که درآغازآن‌ازخلسهٔ خود ودیدارپیامبر که جوراپر کرده بود وتعبیرآن باینکه باید در قرآن اندیشید یاد نموده است.

آغاز: بسمله. من‌افادات مولینا محمدتقی‌المجلسی قدس‌سره فی‌طریق‌الریاضة الشرعیة التی وجدت فی ازمنة الریاضات انی کنت فی مطالعة التفاسیر.

انجام: والائمة الطاهرین علیهم السلام.

۱۲ـ آداب الریاضة (۱۷۰ـ۱۷۲ مورخ ۱۲۵۳) از شیخ احمد بحرانی که دارندهٔ نسخه سرگذشت اورا در پایان آورده و نوشته که او در راه مکه در ذی قعدهٔ ۱۲۴۱ درگذشته و درمدینه بخاك سپرده شده است.

آغاز: قال سلمه‌الله وبین لی فی آخر الاجوبة طریقة الریاضة و کیفیة تحصیل السعادة والمعرفة...

انجام: وخشی العواقب ورحمة‌الله وبرکاته.

۱۳ـ نامهٔ محیی الدین عربی اندلسی بامام فخررازی (۲۱۲ ـ ۲۱۴) بعربی (ف ۵۰۲).

۳۸۶۵

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۴.

سطر گوناگون ۱۵×۱۹، ۱۰۵گ ۱۸×۲۴، کاغذ فرنگی ـ جلد پارچه‌بنفش مقوایی.

جُنگ

گرد آوردهٔ ضیاء الدین ندیم باشی بفارسی ومطلبهای پراکنده است و از آنها است:

۱ـ ترجمهٔ پاره‌ای ازشعرهای خیام وانوری ودیگران بفرانسه و گزیده‌ای ازچند جریده وچند کتاب مانند جواهر الاسرار آذری وبستان السیاحة وناسخ.

۲ـ شعرهای میرزا سید احمد لاهیجانی آقازاده بدر وازجنگ نفایس الخیال او (۲۱ ـ ۲۴).

۳ـ شعر خائف قمی (عبدالرزاق بن علی اصغر) (۷۲ـ۷۳) وتمنا باعنوان «لمحرره تمنا» (درص ۴۰).

۴ـ یادی ازشیم فرخی حاجی میرزا آقاسی وزیر محمدشاه در حکمت الهی (از جنگ بدر لاهیجی ص ۳۹).

۵ـ نامه‌ای شیرین از حاجی محمد کاظم ملك التجار در پاسخ نصرة الدوله به تبریز (ص ۴۴).

۶ـ رباعیات خیام ازروی نسخهٔ چاپ نیکلا قونسول فرانسه دررشت ـ ترجمهٔ رباعیات خیام بفرانسه ومثلهای فرانسوی بفارسی.

۷ـ نصاب منظوم فرانسه.

۸ـ فرهنگ فرانسه بفارسی.

۳۸۶۶

نسخ ۹۷۶، عنوان ونشان شنگرف، یادداشت ۱۲۴۲ بخط نستعلیق وبترکی درص ع هست.

۱۳س ۱۰×۱۴، ۶۰گ ۱۴×۲۰، کاغذ استنبولی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی.

جامع الفرس

فرهنگ ترکی بفارسی در پنج قسم: اسماء، افعال، حروف، اسماء شهور از تواریخ سریانی، قواعد شعریه، برای محمد پاشا ساخته شده و «مجمع الفاظ فرس» است و «چون جامع الفاظ» است «نامش جامع الفارسی» نهاده شد چلبی ازجامع الفرس مصطفی بن محمد آینه کوبی یاد کرده وآن درسه قسم وباید بعربی باشد.

آغاز: کتاب جامع الفارس(؟) بسمله رب تمم بالخیر وبه نستعین. حمد وسپاس وثنای بی‌قیاس بران خدای فرمانده را که موجود کرد آن بنده را.

انجام: آلن والله وقرآن (تمت سنهٔ ۹۷۶) (درقسم افعال).

۳۸۶۷

نستعلیق خوش شارح، فهرست از عبدالستار بن عبدالجبار در پایان هست.

۱۴س ۷×۱۴، ۱۲۴گ ۱۰×۱۷، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سبز ضربی درون آبی.

شرح القصاید

شرحی است از محمدبن جعفربن محمدباقر تبریزی قراجه داغی اهری بر دوازده قصیدهٔ شیخ احمد احسایی که در تبریز در روز شنبه ۲۳ ج ۱۲۶۹/۲ بانجام رسانده است. در دیباچه و پایان نام ماتن و شارح و کتاب و تاریخ هست. در فهرست احسایی (٤٤:٢) از دیوان مراثی او که دوازده قصیده است در رثای آل عبا و همچنین از قصایدی که تدوین نشده و در ستایش امامان است یاد گردید.

آغاز: وبه نستعین. بسمله. الحمدلله الذی افاض حیاض قلوب العارفین من فیضان بحار البلایا والمصایا ... فیقول ... محمدبن جعفربن محمدباقر.

انجام: فعلیه لعنة الله والملائکة و الناس اجمعین.

۳۸۶۸

نسخ محمدبن حسن بن محمد حسینی موصلی در ع ۷۷۶/۲ در ش ۴، ش ۱ بهمین خط، عنوان و نشان شنگرف، با حواشی در ش ۲ و بخط ریزتر، با مهر شعاع مورخ ۱۳۱۵.

۹ س ۷×۹، ۵۳ گ ۱۴×۱۷، کاغذ سمرقندی - جلد تیماج مشکی.

مجموعه

۱- رسالة فی الکلام یا جوامع الکلم فی بدایع الحکم (۲ پ - ۸ پ) عنوانهای آن فصل است و بسیار گزیده و کوتاه و شیوا.

آغاز: بسمله. اعن بجودك اللهم لك الحمد اهدنا سبلنا وصل علی محمد و آله ایها المستبرر له اوتیت فی حبیبه ماترجوهاك جوامع الکلم فی بدایع الحکم و اتقنها و صنها! صانك الله! العلم تصور و تصدیق، ضروری و نظری، بالوجدان، الضروری یناظر بها، لاعلیها. النظر الصحیح یفید العلم ضرورة، وقدیختلف فیه، ونفیه به تناقض، کثر الخلاف فی الالهیات لعسرها، فمن منکر ومحوج الی المعلم، مایمکن یثبت بالنقل،

ومایتوقف علیه صدق المخبر بالعقل، والافبهما، اللفظی و ان توقف علی ظنیات، قد یفید الیقین بقرینة اوجبت المعرفة اجماعا، اوعقلا، والمقدور النظر.

انجام افتاده: فصل الامام نصبه دفع مضرة مطلوبة.

۲- رسالة فی البلاغة (۹ ر-۵۳ پ) در دو فصل است: علم معانی، با عنوانها قانون و چهار فن و نوع؛ علم بیان در چهار اصل: تشبیه، مجاز، استعاره، کنایه؛ سپس علم بدیع است در دو قسم: معنوی و لفظی؛ رسالهٔ کوتاه و گزیدهٔ بسیار شیوایی است.

آغاز افتاده: الله اعناق الامال من کل بلدسحیق یعفر فی فنائه جباه الصید ... وامتثالا له حین امر بتلخیص مستودعاته وتجریدها .. وهومرتب علی مقدمة وفصلین.

انجام: کانه غنی المصنف له لازالت امور العالمین منتظمة برایه و اقطار المشارق و المغارب منورة برواء، والحمدحق حمده والصلوة علی نبیه محمد و آله الطیبین الطاهرین اجمعین فرغ من تحریره لنفسه وتحقیقه ... محمدبن حسن بن محمد الحسینی المشتهر بالموصلی ... فی ربیع الاخر لسنة ست وسبعین وسبعمائة الهجریة.

۳۸۶۹

نستعلیق مؤلف و محمدعلی گواری گویا شاگردش در ۱۳۰۱.

۱۷ س ۱۴×۱۷، ۱۵۹ گ ۱۸×۲۲، کاغذ فرنگی - جلد مقوا.

التقریرات

رسالهٔ اجتهادی است گویا از عبدالعظیم اصفهانی بعربی در بیع و حبوه و غنا و پاره‌ای از مسائل اصول مانند تقلید و جز آن.

۳۸۷۰

نسخ ۹۵۸ در ش ۲، ش ۱ و ۳ بهمین خط، عنوان و نشان شنگرف، یادداشت ۱۰۲۲ دارد، در ۵۵ ر-۶۰ پ

خبر است بفارسی ودعا ، در۱۱۸ر-۱۱۹پ مذهب کسایی است ووجوه مدات القران ابن مهران.

۱۴س۹×۱۰ ، ۱۵۱گ۱۲×۱۴ ، کاغذسمرقندی - جلدتیماج سفید مقوایی.

مجموعه

۱ـ المبسوط فی القرآت السبع والمضبوط من اضاءات الطبع (۲ پ ـ ٥٤ ر)

ازمحمدبن محمودبن احمدبن علی شریف قاری سمرقندی که در سه کتاب است:نخستین

درسی باب سومی در اصول قرائت در بیست و چهارباب و دومی بنام التحبیر علی طریق

التشجیر درقرائت مشجر ، این نسخه سی باب کتاب نخستین است .

(مجلس۳:۳۱ ـ طوس ۲:۲۳٤ ـ استوری ۱:٤۰و۱۲۱۸ـنشریه۱:۱۳۰).

۲ـ المفردة (٦۱ ر ـ ۱۱۷پ)درقرائت ازابی جعفرقاری مدنی بعربی.

آغاز افتاده:واگرمکسورباشد تسهیل کالیاء وتسهیل کالالف آنست که صرف

مسهل میان همزه والف باشد .

انجام : سورة الکافرون وسورة نصروسورة اخلاص ومعوذتین بلاخلاف (تمت

المفردة فی قراءة ابی جعفر القاری المدنی علی یدی .. جلال الدین بن محمد بن حاجی

علی طالب فی خامس عشرین شهرشوال ... یوم الاثنین سنة ثمان خمسین وتسعمائة) .

۳ـ المفردة لابن کثیر (۱۲۰ر ـ ۱٦٥پ) از جمال الدین حسین حلیم پیری نام

مؤلف در مرع آمده وازآن برمیآید که اودرهنگام نوشته شدن این نسخه زنده بوده

است .

آغاز: بسمله و ما توفیقی الابالله علیه توکلت والله انیب الحمدلله الذی فضلنا

علی کثیر من عباده المؤمنین ... امابعد بدانکه این مختصریست در ذکر قرائت . .

عبدالله بن کثیرمکی بروایت بزی وقنبل . طریق تیسیروشاطبی .

انجام : سورة البلدایحسب ... رقبة بنصب.

۲۸۷۱

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، در۳۲۴ ص ،

سطرچلیپا ۱۲×۱۷ ، ۱٦٦گ۱۵×۲۰، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج عنابی ضربی مقوایی.

جنگ

گویا گردآوردهٔ صالح بیك باد کوبه ای شیروانی (۲۳۹و۲۵۹) وشعرهای نزدیك

به ۲۲۲ تن شاعر فارسی وترکی و نزدیك بده هزار بیت در آن هست و بسیاری از

استقبالها ای که از شعرها شده است در آن دیده میشود مانند استقبالی که چند شاعر

ازشعرشاه عباس که دراشرف مازندران سروده است کرده‌اند مانند میرزافصیحی وآقا

قوام الدین ومولانا نایب وسه گمنام دیگر (۲۷۳) واستقبال شیخ بهاءالدین وقاضی خان

صدر ازشعراو (۱٤۹) .

چنین است فهرست نامهای آنان بااشاره ببرخی ازشماره‌های صفحات :

حرف الف

حرف ب

حرف ت

حرف ث

حرف ج

حرف چ

حرف ح

حرف خ

حرف ر

حرف زا

حرف سین

حرف شین

حرف صاد

حرف ضاد

حرف طا

حرف ظا

حرف عین

حرف غین

حرف فا

حرف قاف

حرف کاف

حرف لام

حرف میم

مدیحی ۱۸٤ — مفلسی ۲۸۳
مفاخر ابوالمفاخر رازی ۲۳۱ — منصبی ۹،۱۸۷
حکیم محشری ۷۵ — میرزا ملك مشرقی ۲۵۸
ملك (قلیچ خان بیگ) ٥ — مایلی ۱۸۱
میلی (میرزاعلی) ۱٦۹ — ملهمی تبریزی ۲۲۸،۱۹۰،۱۱٥،۳۷
مخفی ۲۰۰ — مؤمن حسین یزدی ۱۱٦
ملك قمی ۱۲٥ — مغربی ۲٦۱
مقیما ۱٦

حرف نون

نایب ۲۷۳ — نظامی گنجوی ٤،۱،٤
نظام استرابادی ٥٤،۲٦ — نذری ۸٤
نظامای زرگر ٥٥ — نظیری ۱۳۱
نوری ۱۳۲ — نامی ۱۹۸،۱٥۷
نیازفواس ۱۱ — نقی کمره‌ای ۲٦٤،۱۹
قاضی نور ۲ — نصیرای همدانی ۱۹۰
ناصر بخاری ۲۳۲ — نعمتی ۲۸۸
نرگسی ۲۷۳ — نصیرا ۲۸۸
نظام دستغیب ۲۸٤ — نوروزی ۲۹۲

حرف واو

ولی دشت بیاضی ۸۲ — والهی قمی ٤۳
وفائی ۲۷۱ — وصفی ۲۲۸

واقفی ۸٤ — وحشی ۷۳

حرف ها

هاتفی ٤۷ — همایون ۲۸۳

حرف یا

یحیی ۳۰،۱٦ — میرزامحمدیوسف ۲۲٦

۲۸۷۲

نسخ سدهٔ ۱۴ ، عنوان شنگرف ، کاغذ در پایان فرسوده و پاره شده و بسیاری از عبارات در گوشه‌های پایین صفحات رفته است .

۱۴س ـ ۸×۱۵ ، ۳۲۴گ ـ ۱۴×۲۲ ، کاغذ فرنگی فرسوده ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی .

فردوس التواریخ

از حسن بن فخرالدین بن عنایة الله حسینی جز آن ابن معین حسن بن عابد ابرقوهی (استوری۱ : ۸٦ و ۱۲۳٤) ودرست همان فردوس التواریخ نوروزعلی بسطامی (مشار ۱۱٥۹) درست نمیدانم که مؤلف واقعی این کتاب کیست .

در تاریخ شهر طوس است در یك مقدمه در ۵ عنوان کتاب و مجملی از خدمات قاجاریان در آستان قدس * و چهار باب : فضیلت طوس و بنیاد گذاران این شهر و آستان قدس رضوی ـ سر گذشت دانشمندانی که در این شهر بخاك سپرده شدند و هارون و مأمون و امام رضا ـ گفتگوهایی که میان دانشمندان شیعی وسنی در این آستان شده و سخنان دانشمندانی در بارهٔ آن و شرح طب الرضا ـ فهرست موقوفات آستان قدس . نام کتاب تاریخ تألیف است :

کتابش را چه درفردوس بردند — حبیب حق زطبعش جست تاریخ

برون آمد بتاریخش ز فردوس رسول و گفت فردوس التواریخ

آغاز: هذا کتاب فردوس التواریخ. بسمله. الحمدلله الذی جعلنا من المجاورین للروضة الرضویة . . . چون این حقیر . . . حسن بن فخرالدین ابن عنایة الحسینی چون برنخورده‌ام باینکه مورخی یا عالمی ... درخصوص بلدهٔ ... رضوی ... تاریخی.. تألیف نموده باشند ... شروع در تألیف این نسخهٔ شریفه نمودم و مشتمل نموده بریك مقدمه وچهارباب.

انجام: وزن آن قفل صدوهفتادو یك مثقال است و خود آن مرحوم در آنجا مدفون است (ننوشته مانده در پایان فهرست کتابهای کتابخانهٔ آستان قدس برابر با س۵ ص۴۲۸ چاپ ۱۳۱۵ ق از فردوس التواریخ نوروزعلی بسطامی و نزدیك بدو صفحه‌ای ندارد)

۲۸۷۳

شکسته نستعلیق سد ۱۴.
۱۳س ۸×۱۴ ، ۳۴۹گ ۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج عنابی مقوایی.

سفرنامه

تاریخچهٔ قشونکشی ناصرالدین شاه است بعربستان برای سرکوبی برخی از شیوخ عرب و گرفتن مالیات چند ساله با ریاست سرداری از تهران نوشتهٔ یکی از صاحب منصبان.

آغاز افتاده: ایشان بدبگذر ولیکن.. بسیارخوش گذشت.

انجام افتاده: درهمان کاروانسرا مانده است.

۲۸۷۴

نسخ پایان صفر ۹۸۰ ، عنوانها سفیدگذارده شده.
۱۷س ۶×۱۱ ، ۱۶۸گ ۱۱×۱۸ ، کاغذ سمرقندی - جلد تیماج مشکی ضربی.

حاشیة حاشیة لوامع الاسرار فی شرح مطالع الانوار

دومین حاشیهٔ میرصدرالدین محمد دشتکی است برحاشیهٔ سیدشریف برشرح قطب رازی برمنطق مطالع الانوار ارموی (س ع) ورد بردوانی (ذریعه ۶:۷۷ - چلبی درالطبقات الصدریة - طوس ش۲۷).

آغاز: بسمله. و به نستعین. [قوله] لما کان الجمیل الخ فان قلت سیعترف العلامة بان الجمیل ههنا محمودبه کما هوالمتبادرالی الفهم.

انجام: [قوله] هذا نقض اجمالی ای قول الشارح لانهما تابعان... فیلزم انها لایوجدان اصلا بدون المطابقة مستلزم للمطابقة غیرمسلم.

۲۸۷۵

نستعلیق شهاب‌الدین فتوحی در۱۴ صفر ۱۰۰۵ ، عنوان شنگرف.
۱۵س ۶×۱۱ ، ۳۷۸گ ۱۰×۱۷ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی.

مجموعة الصنایع

بفارسی درچهل ویك باب روبهم دارای صدوچهل فصل بدینگونه:

باب اول - درساختن مروارید و آن هفت فصلست.

باب دوم - درساختن لعل ویاقوت و آن هفت فصلست.

باب سوم - دررنگ کردن بلورچون رنگ لعل ویاقوت بود و آن هفت فصلست.

باب چهارم - در جلا دادن مروارید که چون معدنی روشن باشد و آن چهار فصلست.

باب پنجم - درحل کردن زروآن بعضی در ملمع بکار آید و بعضی در نوشتن ونقاشی و کمان ساختن و آن چهار فصلست.

باب ششم ـ درساختن زمرد وزبرجدلطیف وآن سه نوعست.

باب هفتم ـ درساختن‌فیروزه والماس ومرجان والماس نیلی وقوسی که‌از کانی فرق نتواند [داد] وآن چهارفصلست.

باب هشتم ـ دررنگ کردن عاج ازهررنگ وآن چهارفصلست.

باب نهم ـ درتلاویح بلوررنگهای غیرمکرروآن یك فصلست.

باب دهم ـ دررنگهای فرنگی وبطانهٔ چین واین رنگها درزنگاروسبز آن در کارآید وبطانهٔ چینی درصدف کاری.

باب یازدهم ـ درساختن‌تیغهای فرنگی که مانند کاغذتوان پیچید وبراق باشد و رخته نکند وآهن وآبگینه ببرد وسبزی عجائبیست واین چهارنوعست.

باب دوازدهم ـ درساختن‌تیغ‌وپیکان وسرنیزهٔ زهرآلود که چون دشمن‌زخمی شود بهیچ دارو به نشود وهلاك گردد این چهارنوعست دردوفصل.

باب سیزدهم ـ درآب دادن تیغ و کارد که بی مثال باشد و آن چهارنوعست درچهارفصل.

باب چهاردهم ـ در ساختن مینای هفت‌رنگ و نگینهای هفت رنگ و آن دوفصلست.

باب پانزدهم ـ درساختن‌هفت‌رنگ غیرمکرر که عورات دست‌بندند وغیرمینا هفت رنگ لطیف بود و آن چند نوعست.

باب شانزدهم ـ درپختن شنگرف رومی و شنگرف رمانی و شنگرف زوالی و شنگرف فرسی وفرنگی وفارسی وآن هفت نوع درسه فصلست.

باب هفدهم ـ دررنگ کردن کاغذ بعضی رنگ قدیم وبعضی جدید غیرمکرر وآن بیست وچهاررنگست دردوفصل.

باب هژدم ـ در ساختن زنگار و آن هفت نوع زنگارست: زنگارنقره که‌آنرا

سبزه‌دهن میگویند، زنگارترسائی، زنگار فرعونی، زنگار مصفا، وزنگاربرفویه، وزنگارفیروزه، وزنگارنقاشی، وهریك را خاصیت گفته‌آید وآن سه فصلست.

باب نوزدهم ـ درساختن‌لاجورد عجائب‌واین لاجورد ازهنرهای غریبه‌است‌وآن سه فصلست.

باب بیستم ـ ازشنگرف صاف کردن که چون شود جهت نقاشی و غیره و آن شش نوعست.

باب بیست و یکم ـ درساختن کوزه جهت شنگرف پختن و جهت ساختن چاه و فن جهت حل مروارید وغیره واین ضرورتست درین کارها وساختن گل حکمت و قلقندوقلقطار وقلقدیس وقلقیت ساختن جهت رنگ کردن بلوروغیره ودراین کارها این اسبابها میسرنشود وآن چهارفصلست.

باب بیست ودوم ـ دررنگ کردن ظرفهای از کوزه که مانند زمردباشدوآن یك فصلست.

باب بیست وسوم ـ درحل کردن‌نقره ومس‌وفولاد وسرب وقلعی وزرنیخ‌وغیره وآن‌دربسیارجاهابکارآید وآن‌پنج فصلست.

باب بیست‌وچهارم ـ در کشتن زرونقره ومس وفولاد وابرك که‌اثراطلق گویند و کشتن سیماب جهت خوردن وآن پنج فصلست.

باب بیست وپنجم ـ درساختن نا کنیه(؟) جهت پازهر وآن دوفصلست.

باب بیست وششم ـ حکمت روغن سکندری وروغن نی و تعبیهٔ جهت آتش در قلاع و سرشمنان افکندن، این‌هنرغریبه‌است وحکمت عجیبه وآن چهارفصلست.

باب بیست وهفتم ـ درساختن کتکه ازسیماب جهت امساك وآن انواع‌بودهفت وچهارعقده است غریبه وآن یازده فصلست.

باب بیست وهشتم ـ عمل‌سفیداج ریش وسفیداج مهره وسفیداج کاشغری گل وآن سه فصلست.

باب بیست‌ونهم ـ درصنعت نخل‌بندی از زر وسیم که از گل یاسمین ومو کره که از گلهای دیگر فرق‌نتوان کرد وبوهدومتحرك و لرزان باشدغریبه و آن سه‌فصلست .

باب سی‌ام درصنعت حلیة الکتاب وروغن از کاغذ برداشتن وقلم نقاشی کردن وسیاهی ساختن ودوده گرفتن و کاغذ راسطبر کردن که بغدادی شود وآمیختن جهت نوشتن چیزهای غریبه وآن ده فصلست .

باب سی‌ویکم ـ درصنعت کتاب که چون بنویسند پیدا نباشد چون‌بآتش‌بدارند هررنگ پیدا شود وازهررنگ دارویی پدیدآید غیرمکرروآن یك فصلست .

باب سی‌ودوم ـ دستهای کاردساختن‌لاجوردی وسبزوسرخ‌وزرد وصدفکاری که ازسنگ پاره‌های قیمتی فرق‌نتوان کرد وآن دوفصلست .

باب‌سی‌وسیوم درعجابیها که خداوندان زرق نمایند مثل آنکه چیزی در دست گیرند غایب شود دردست، وآتش دردردست گیرند نسوزند، و در جامه کنند نسوزد ، ودردهان گیرند نسوزد، وشعبده‌ها و چراغها ولعبهای غیر مکرر ، و صنعتهای غریب وعجیب، وآن انواع است در پنج فصل

باب‌سی‌وچهارم ـ درعمل‌سریشم‌پنیرواین‌راجواهرالسریشم‌خوانندچندین‌عمل که دراین کتاب گفته شده بعضی موقوف برین سریشم است ناچار درقلم آمد چرا که استادان این را مخفی داشته‌اند که رکن هراینست یك فصلست .

باب سی‌وپنجم ـ درصنعت دارویی که چون برتیربدان بچسبانند دریشکال برنیایند وچون ده روزدرآب بنهند زیان نکند وآن یك فصل‌است .

باب سی‌وششم ـ درساختن نارنج سخن‌گو که اگرصدبارجنبانند چون بلبل آوازدهد وبوی مشك ازوآید وساختن طوس کمان ازهررنگ لطیف غیرمکرر وآن دوفصلست ویکی رنگ ساختن .

باب سی‌وهفتم‌درساختن‌برنج‌مشقی وساختن سیماب وحل کردن طلق‌وساختن مثل سرمه از جوهرجسدبصری و کحل الجواهر شاهی و ساختن تیزاب فاروق و آن هفت فصلست .

باب سی وهشتم دررنگ کردن‌یاقوت سفید که لعل شود یك فصلست و صنعت وصفت خط نوشتن برعقیق ونوشتن برسنگها و خواص سنگها وساختن مس از آهن وساختن اقلیمیاسیم وساختن بروجهت سخت رنگ بلوروغیره ، صنعت‌تکمهٔ رنگین وتعویذ ودانستن هراناری که چند دانه دارد واین هفت فصلست .

باب سی ونهم ـ درصنعت آنکه ازهررنگ که برجامه بچکد ازتیل یا روغن یا سیاهی که ازجامهٔ ابریشمی و کمخاب واطلس و قطنی وصوف بآسانی ازو دور شود وآن یك فصلست .

باب چهلم ـ دررنگ کردن موی و دراز کردن موی و دارویی که موی را برویاند ودارویی که موی را منع کند وسیاه کردن موی وسفید کردن است وآن‌نیز انواع بود سه فصلست .

باب چهل‌ویکم ـ درآتش‌بازیها ازهررنگ‌طاوسی وسبزوهفت رنگ وزرچاك وهوائی‌وطوطك‌اندرقفس و گلهای غیرمکرروآن‌انواع‌بود دردوفصل‌جمع‌آمده اکنون یك یك درقلم‌آوردن واجبست تاطالبان فایده گیرند .

این فهرست در دیباچه است و باعنوان بابهای متن یکسان نیست و متن هم بی آشفتگی نیست .

آغاز: بسمله . حمدوسپاس بدیع الاساس حضرت صانعی را که مجموعهٔ وجود وجمیع موجودات نقطه‌ای ازپرتوآثارصنع و کمال قدرت اواست .

آثار صنع بین که درین گلشن کرم
هردم لطیفه ای بوجود آید از عدم

... امابعد برخاطر ... ارباب الباب وهنرمندان صناعت بضاعت ...

آن اهل دلان که در صناعت — دارند همه هنر بضاعت

مخفی نماند که درعرصهٔ عالم ازهنرلطیف‌تر بضاعتی‌نیست ... چون این ضعیف خاکسار درجمیع فنون سعی‌بلیغ برده وازهرخرمنی خوشه‌ای بدست‌آمده ودرخدمت

بسی استادان طریق سپرده و انواع هنر مشاهده نموده و آزموده . . . این کتاب . . . «مجموعة الصنایع» نام کردم ... واین مجموعه صدوشصت هنر که هر یکی درذات خود بی‌نظیروپسندیده است وبر گزیده درچهل باب تقسیم شده ودر صدوچهل فصل است.

انجام : باب چهلم در آتش‌بازی از هر رنگ طاوسی وسبز وهفت رنگ زرچك و هوایی وطوطك درقفس و گل خیار و گلهای غیرمکرر فصل اول درصنعت تیزه‌دار ... در خاتمة الکتاب شوره . . . هر که دراین کتاب شروع نماید مقصود کلی حاصل کند بتوفیق‌الله تعالی جل‌جلاله وعم‌نواله .

۲۸۷٦

نستعلیق حسین بن علی شیرازی در آغاز ع۱/۱/۸۸ .

۱۴س ۱۰×۱۲ ، ۱۳۴گ ۱۵×۱۹ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج زرباکی ضربی درون و بیرون و مقوایی بالولا.

دیوان

از سلمان ساوجی (مشار ۷۳۷) نزدیك به ۳٤٤۰ بیت ، قصیده‌است وغزل به ترتیب تهجی .

آغاز:

هردل که در هوای جلالش مجال یافت

عنقای همتش دوجهان زیر بال یافت

انجام :

رخش مراد و ابلق اقبال زیرزین

پای تودررکاب ونگه دار کرد کار

۲۸۷۷

نستعلیق سدهٔ ۱۳ و ۱۴ گویا خط شیخ محمدعلی کرمانشاهی.

۱۵س ۷×۱۴ ، ۲۰۱گ ۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی موریانه خورده وپاره‌ای از عبارتها رفته ـ جلد تیماج سبز ضربی مقوایی.

مجموعه

۱ـ شرح اصطلاحات الصوفیة (۱ـ ۳٤۷) شرحی است ازمحمدعلی مودودلاری مؤلف فیوضات محمدی (ص۱۳) بررسالهٔ کمال‌الدین عبدالرزاق کاشی در اصطلاحات صوفیان که پس از اتمام بنام نظام‌الدین خلیفه ساخته است (دیباچه) شعر اوهم دراین شرح هست (ص۳و۱۷و۲۱وجاهای دیگر) متن پس از «قوله» وسپس شرح فارسی است. درآن ازحجة‌الاسلام در کنوزالجواهر وقیصری وصاحب رسالهٔ قدسی یادشده‌است (ص۷و۸و۱٤) نسخه تا « باب الغین الغراب ... الغین » است .

آغاز: بسمله . وبه‌نستعین . یامن انطق لسان الکل من الکلم بحقایق المعارف ودقایق اللطایف ... وبعد مقرراست که صوفیه را مثل دیگر علما مصطلحی چنداست .. اما آنچه خدمت علامه‌الوری .. کمال‌الدولة والدین عبدالرزاق نوشته‌اندمستخرج‌ازمنازل السایرین تعلیقات قطب‌الکاملین .. خواجه عبدالله انصاری ... اتم‌ترتیباواکثر جمعا واقرب تناولا وابین مسائلا واقع است .

انجام : وهذه اشارة بقوله ع وانه لیغان علی‌قلبی وانی لاستغفرالله فی کل یوم سبعین مرة والله‌اعلم واحکم بالصواب .

۲ـ اسماءالله (۳٤۷ـ۳٦٦) ازمحیی الدین اندلسی .

آغاز: قال‌الشیخ‌الاجل محیی‌الدین العربی قدس سره فی حضرة الحضرات‌وهی الجامعة للاسماء الحسنی‌فهوعز وجل‌الله من حیث هویته وذاته .

انجام : الصبورعلی ما اوذی به . . . والباب یتسع المجال فیه فلنقتصرفیه‌علی ماذکرناه والله یقول‌الحق وهویهدی‌السبیل .

۳ـ رساله در کف‌بینی (۳۷۳ـ۳۹۱) بابك شکل دست .

آغاز: بسمله. وبه‌نستعین. حمدله ... امابعد این مسطوری چنداست‌درشناختن علم ید که استادان ماهرنوشته‌اند وبتجربه معلوم کرده‌اند.

انجام : واگر بدین شکل باشد این مرد بدماغ باشد (تم).

٤ـ جفر (۳۹۱ـ۳۹٤) دوباب داردودومقدمه وچند قاعده .

آغاز: باب دربیان جفرمرتضوی ع مقدمهٔ اول دربیان وضع جفربدانکه جفر درلغت پوست بزغاله را گویند و دراصطلاح علماء اهل حق دانستن استخراج امور و احوال آدم وعالم است از جزویات و کلیات دهر بتدریج زمان وطاقت انسانی ووضع در لغت نهادن بود ودراصطلاح علمای اهل جفرعبارت ازثبت ابجد هوزحطی کلمن سعفص قرشت ثخذ ضظغ که بیست وهشت حرف است که برازای هرحرفی بیست وهشت صفحه باشد ودرهرصفحه بیست وهشت سطرودرهرسطری بیست وهشت خانه ودرهرخانه‌ای چهارحرف بر وجهی که چهارابجد حاصل شود ومجموع صفحات جفر ۷۸٤ باشد . . باب دوم دردانستن احوال وبیرون آوردن مقصوه کلی وجزوی ازوضع جفربرنهج طریق مرتضوی (ع) مقدمهٔ دوم دردانستن آنچه دراستخراج احوال مهم است.

انجام : ومی‌باید که نیکودرین ترکیب نظر کنند وبجمعیت وحضور باطن تا مغیبات (ننوشته مانده) .

۲۸۷۸

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۴ .

۱۹س ۸×۱۷ ، ۶۷گ ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا عطف تیماج قهوه‌ای.

دیوان

ازادیب نیشابوری شیخ عبدالجوادبن ملاعباس طوسی (۱۲۸۱ـ۱۳٤٤) که بنام لئالی مکنون بچاپ رسیده است (ذریعه ۶۶:۹ ـ مشار ۱۳۳۰).

آغاز:

نگارندهٔ کار نامه بوش   بهریك منش داده دیگر روش

انجام :

چون کلهٔ یاوهٔ شبان بادادهش روز وشبان

وای آتش افروزی زبان کیة النار آمده

۲۸۷۹

نسخ سدهٔ ۱۳ ، عنوان وشکل و رقم شنگرفی، یادداشت جوادجهانبخش لهاوندی منجم‌باشی که درزمان ناصرالدین‌شاه مالك نسخه‌بوده‌است دارد ودرآنها تاریخ ۱۲۶۸ (۱۸۵۲) و۱۲۷۰ (۱۸۵۴) دیده میشود .

۱۹س ۶×۱۵ ، ۲۸۶گ ۱۵×۲۳ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی‌ضربی‌متوالی.

تحفهٔ بهیج رصینی ترجمهٔ زیج قسینی

ازاسماعیل خلیفه زاده بدستورسلطان مصطفی‌خان سوم پادشاه عثمانی ازفرانسه بترکی (دیباچه ـ ش۶۸۳سپه) اصل‌از کتاب کاسینی (۱۷۱٤ـ ۱۷۸٤) است . مریك مینویسد که « این کتاب علم‌نجوم درد ارالسلطنهٔ تبریز ترجمه شده ودردارالنشاط ارومیه باتمام رسیده که کمترین بند گان خدا مریك صاحب از اهل ینگی دنیا در ۱۲۵۸ ترجمه نمودم » (پایان نسخه) در نسخهٔ مابرخی جاها ترجمهٔ فارسی لغتها ترکی زیر سطرها هست . یك مقدمه وچهارده مطلب ویك خاتمه دارای دونگره(؟)است و سپس جدولهای نجومی در دوسوم کتاب .

آغاز: بسمله . اچناس حمد وسپاس توهم تناهیدن معرا وانواع شکر بی‌قیاس تخیل تباهیدن مبرا علیم علام بی گمان خلاق جهان کن فکان .

انجام بخش منثور : ایضاح مثال ایجون مثال مذکور بصورتنه کتب و تحریر اولندی تمت شرح مرغوب ۲۱ من ح سنهٔ ۱۲۰۵ .

انجام کتاب بقیهٔ جدول بعدعطارد از آفتاب موافق زیج فرنگی است .

۲۸۸۰

نستعلیق محمد حسین البرغانی در ۲ رجب (سدهٔ ۱۳) مالك محمدتقی ارانی.

۱۵س ۱۰×۱۶، ۷۲گ ۱۵×۲۱، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی.

ورقه و گلشاه

فهرست عنوانهای این داستان منظوم فارسی در این نسخه چنین است :

عروسی کردن ورقه و گلشاه .

شبی خون زدن بنی‌عمر لعین در مجلس ورقه .

مجلس دویم گرفتارشدن گلشاه اورا بقتل خلاص کردن .

فرستادن ورقهٔ غلام خود را بجانب شهر یمن بنزد سلیم‌شاه .

نیامدن غلام ورقه وخود رفتن بیمن نزدخالوی خود .

نزدیك یمن رسیدن ورقه و کاروان را دیدن واحوال یمن پرسیدن .

اول جنگ ورقهٔ نوجوان مالك عنتر در بیرون قلعه .

گرفتارشدن ملك عنتر لعین بدست ورقه .

شناختن غلام ورقه درپای ورقه افتادن .

امر کردن ملك عنتر بدین قتل ورقهٔ بیدل .

هزیمت نمودن قوم ملك عنتر وغارت نمودن اهل یمن .

حکایت ملك محسن پادشاه شام ومجلس آراستن و گفتگو بهر ولایت بردن

نقل کردن تاجر بجهت ملك محسن صفت گلشاهرا بملك یمن ندیده عاشق شدن

مجلس چهارم طلب کردن ملك محسن گلشاهر ازهلال .

آگاه کردن گلشاهرا ازخواستگاری ملك محسن وشکایت ایام

سپردن امانت ورقهٔ عاجز بیچاره بهم رازمحرم خود .

زاری نمودن گلشاه واشك حسرت ریختن گلشاه در وقت روانه شدن .

وفات گلشاه .

آمدن ورقه وقصد کردن خود را از برای گلشاه

آمدن دختر که همراز گلشاه بود، آگاه نمودن ورقه را ازدادن امانت باو .

دربیان شرح گوید .

غزل گفتن ورقهٔ بیچاره درجدایی گلشاه مظلوم

رسیدن ورقهٔ بیچاره درراه طبیب دیدن نبض اورا .

غزل گفتن ورقهٔ درفراق گلشاه و وفات نمودن .

پیغام دادن غلام سواران را وآگاه ساختن گلشاهرا ازین واقعه .

غزل گفتن گلشاه برسرتربت ورقه .

هلاك کردن گلشاه مظلوم خود را برسرتربت ورقهٔ بیچاره .

آمدن حضرت رسول وحضرت علی بن ابی‌طالب وآگاه شدن ملك محسن وزنده کردن ورقه و گلشاه .

آغاز: قصهٔ ورقهٔ گلشاه . بسمله .

شنید ستم در ایام پیمبر یکی خیل بدی باجاه بافر

دراطراف یمن بگرفته آرام بدی خیل بنی‌شیبان نشان‌نام

زاسباب جهان معمور بودند بمردی درجهان مشهور بودند

انجام :

بود برمن عیان احسان حیدر نبخشیدم بتو بی جان حیدر

۲۸۸۱

نستعلیق سدهٔ ۱۰ و ۱۱، عنوان شنگرف، یادداشت ۱۳۱۹ دارد، انجام افتاده در «فصل ششم درسایر اموری که مرکب ازفلزات اند ... بذکر دومرکب دیگر اختصار کنیم» .

۱۰س ۴×۱۰، ۱۵۲گ ۹×۱۴، کاغذ سمرقندی - جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی.

جواهرنامه

ازصدرالدین محمدبن منصوردشتکی است (حقوق ۹۲ ـ ادبیات ۱۹۲) .

۳۸۸۲

• نستعلیق سدهٔ۱۱و۱۳در پایان کتاب باندازهٔ یک سوم(ص۳۶۳-۴۳۶)، عنوان ونشان شنگرف ، تاریخ تولد شوال ۱۳۲ (-۱۳۰۲) دارد .

۱۹س۸×۱۷ ، ۲۱۴گ۱۳×۲۴ ، کاغذ سپاهانی فرنگی ــ جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی.

مصابیح القلوب

ازخواجه ابی‌سعید حسن شیعی بیهقی سبزواری در۵۳ فصل (حقوق۱۹۳) .

آغاز: مانند ش۱۸٦ (ف ۱۵۳٤) .

انجام : وآخرین ائمهٔ معصومین الطیبین الطاهرین علیهم الصلوة والسلام آمین یارب العالمین .

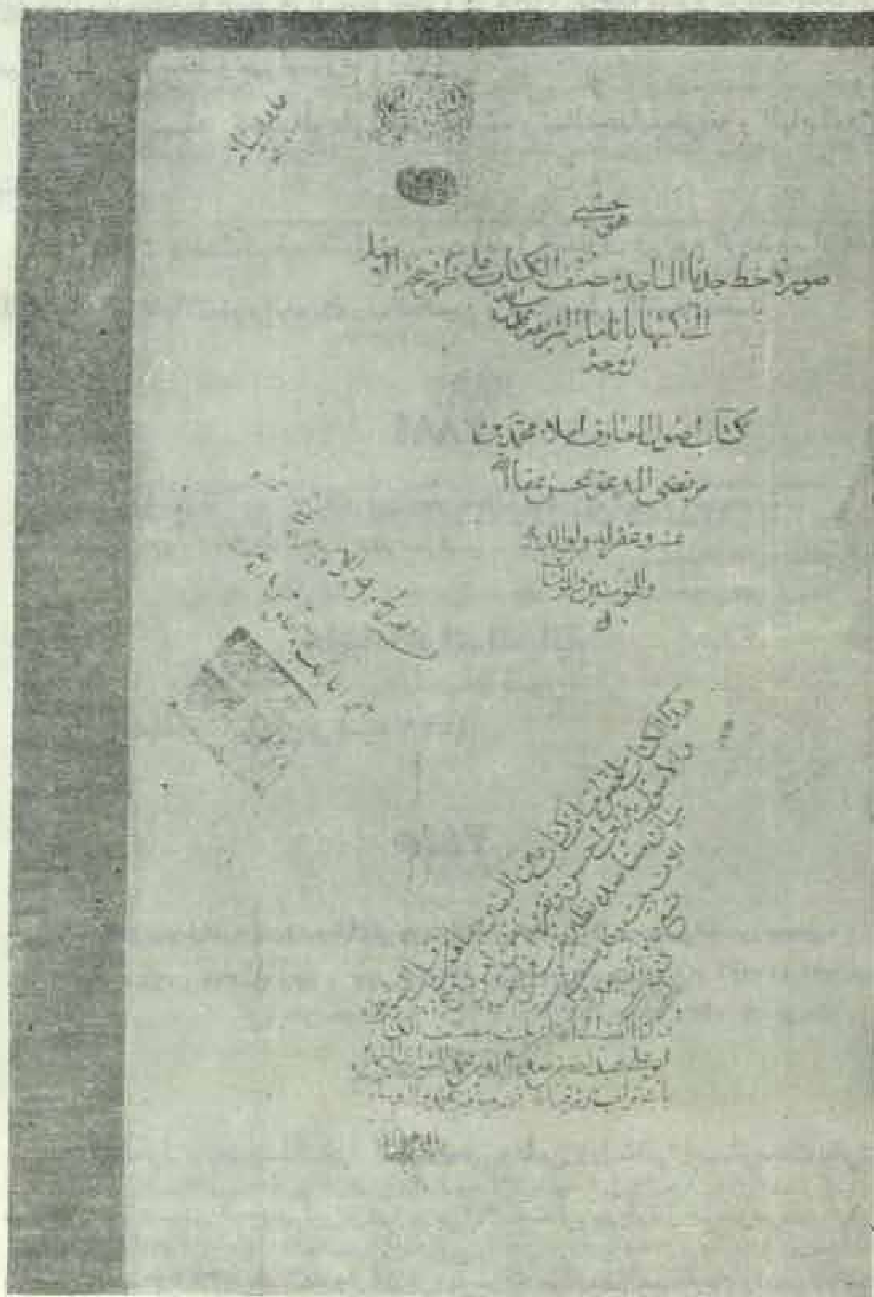
۳۸۸۳

نسخ ابوعلی ابوتراب عبدالله بن صدرالدین محمدشیرازی دخترزادهٔ مؤلف ، عنوان ونشان شنگرف، حاشیهٔ «منه» دارد ، دارندهٔ نسخهٔ محمدمهدی باخط ومهرمورخ ۱۳۲۷ ، برگ آخر نونویس .

۱۹س۷×۱۳ ، ۱۰۰گ۱۲×۱۸، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی مقوایی گردسرخ.

اصول المعارف

ازفیض کاشانی که درده باب ویک خاتمه ودر۱۰۸۹ ساخته است (مجلس۲:۱۳-۴۱۳ـ ذریعه ۲ : ۲۱۱ ـ محجه ۲ : ۹و۲۷و۴۰) ابوعلی عبدالله بن صدرالدین محمد شیرازی شهیربه ابوتراب که خود را دختر زادهٔ فیض میخواند درص ع نسخهٔ ما مینویسد که

ص ع اصول المعارف ش ۳۸۸۳ فیض کاشانی وخط دخترزادهٔ او

این کتاب نزدیك به چهار هزار بیت است و در ۱۰۸۹ ساخته شده و گزیده ایست از عین‌الیقین او (بخط و مهراومورخ ۱۱۱٤).

آغاز: بسمله . نحمد الله علی حسن توفیقه و نساله هدایة طریقه و الهام الحق بتحقیقه .

انجام : وننشئکم فیمالاتعلمون تمت اصول المعارف فی یوم الاحد وصار هذا الکلام تاریخ عام‌الاتمام والحمدلله رب‌العالمین والسلام علی الانبیاء محمد

۲۸۸٤

نسخ سدة ۱۰ و۱۱ ، عنوان شنگرف و در بیشتر جاها سفید گذارده شده ، انجام افتاده .

۱۹س ۸×۱۲ ، ۱۷۸گ ۱۴×۱۸ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد مقوا .

حاشية الفوائد الضيائية

از عصام‌الدین اسفراینی (سپه ۲:۳۲).

۲۸۸٥

نستعلیق ریزمؤلف ، در دو صفحهٔ آغاز دو بند عرفانی وفلسفی است بهمین خط ، در ۱۵۵ص .

۱۸س ۹×۱٦ ، ۷۹گ ۱۱×۱۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی .

منتخب الاخبار

کشکول مانند ومطالب پراکندهٔ تاریخی وعلمی وداستانها است ازمحمدباقربن محمدمهدی حسینی گنجوی تبریزی ، درص۹۷ داستانی دربارهٔ زخم سرمردی از ایل شاهسون مورخ ۱۳۱۲ یاد شده واز آن برمیآید که مؤلف دراین تاریخ زنده‌بوده‌است.

آغاز: اعوذبالله من‌الشیطان‌الرجیم . بسمله ومنه التوفیق وبه نستعین الحمدلله

رب‌العالمین . . وبعد این رساله‌ایست مختصر و مجموعه‌ایست محقر که این بنده . . محمدباقر بن محمد مهدی ابن‌حسین‌الحسینی العلوی القرشی گنجوی‌الاصل تبریزی المسکن ... بجهت یادگاری بعض اخوان‌الصفا مرقوم کلك بیان گردید وموسوم گشت به منتخب‌الاخبار .

انجام : مجرب است ونافع ومؤثر است .

۲۸۸٦

نستعلیق محمدقاسم‌بن عبدالله‌بن داودبن عبدالله‌بن احمدبن محمد کشمیری دراجین دربکهزاروشصت والدی ، عنوان و آیتها شنگرف ، نام‌نویسنده در پایان آمده و تاریخ در ص ع ولی پارهشده است ، فهرست مطالب در آغاز هست.

۱۷س ۸×۱۷ ، ۲۵۳گ ۱۴×۲۴ ، کاغذ هندی ـ جلد تیماج عنابی ضربی مقوایی.

ترجمهٔ قطب شاهی

ازابن خاتون عاملی است .

۲۸۸۷

نستعلیق محسن موسوی سپاهانی شاگرد جلال‌الدین ملقب به مجدالاشراف از ناصرالدین‌شاه در ۱۳۰۵ و۱۳۰٦ و۱۳۰۷ ، بلاغ مقابله دارد ، عنوان شنگرف .

۱۴س ۹×۱۴ ، ۱٦۲گ ۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سرخ ضربی.

مجموعه ۵۹

۱ـ رساله در معراج (۲ پ ـ ۳۳ پ) بروش عرفانی ذهبی اخیر از میرزا بابا ابوالقاسم‌بن عبدالنبی حسینی شریفی ذهبی رازشیرازی مؤلف تباشیر الحکمه وقوائم الانوار (میانهٔ رساله) .

آغاز: بسمله . الحمدلله والسلام‌علی عباده الذین اصطفی محمد .. ؛ اما بعد اعلم

ایها الاخ ... آنکه حالات ومقامات وواردات طائفهٔ عزیزهٔ انبیا واولیا ... بمدارك عقول ناقصه راست نیاید .

انجام: رونشین اندرحضور اولیا . والسلام خیرختام و آخر دعویهم ان الحمد لله رب العالمین

۲ـ اسرار التوحید والنبوة والولایة والمعاد (۳٤ر ـ ۱۰۱ر) بفارسی بروش ذهبیها وباید ازهمو باشد .

آغاز: بسمله . بسم الله وبالله و الحمدلله وعلی دین رسول الله ... امابعد فاعلم یا ولدی ... ان هذه الکلمات شطریات من اسرار التوحید و النبوة و الولایة و المعاد و شطحیات فی الالهیات الاولیة والاخرویة .

انجام: دراینجا همین قدر کافی است والسلام علی محمد وآله اجمعین (تمت الرسالة الشریفة المسمی بجواب سؤال ...) .

۳ـ مرصاد العباد لنجاة العباد (۱۰۱ پ ـ ۱۲۳ ر) ازهمو بروش ذهبی کبروی رضوی که درهفتادسالگی ساخته است .

درآن ازسه رسالهٔ دستورالعمل مختصرومطول وقوائم الانوار و آیات الولایة و وتباشیر الحکمه ملقب به تحفهٔ ناصریه و کتاب براهین الامامه اویاد شده است .

آغاز: بسمله وبه نستعین . الحمدلله والسلام علی عباده الذین اصطفی . امابعد برالواح مرائی قلوب صافیهٔ زاکیهٔ اهل بینش ودانش .. جناب آقامیرزا عبدالکریم زنجانی وعالیجاه عبدالعلیخان آقا وزمانخان آقامن اعاظم اهل ... اروبیه مکشوف و واضح میدارد .

انجام: ورحمة الله وبرکاته .

٤ـ اجوبة الاسئله (۱۲۳ پ ـ ۱٦۱ پ) درپاسخ بدوازده پرسش از همو بفارسی ودرآن ازقوائم الانوار وطوالع الاسرار وتباشیر الحکمه یاتحفه ناصریهٔ اویاد شده است .

آغاز: بسمله . الحمد لولیه مبداء خلقته ومنشاء لواء رحمته وآخر دعوی اهل جنته ... وبعد فاعلم ایها الولد الحنان ... آنکه فواید صلوات برحضرت محمد .. عاید

وراجع بایشان است .

انجام: در کتاب مذکورطلب فرمایند .

۲۸۸۸

نسخ سدهٔ ۱۳، نشان شنگرفی، نسخه راعلی بن محمدحسین را درذق ۱۲۷۸ به نواب فرهادشاهزاده داده است (باخط ومهر اودرص ع) .

۱۰ س ٦×۱۰ ، ٤۸ گ ۱۰×۱٦ ، کاغذ فرنگی آبی ـ جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی .

العقد النفیس ونزهة الجلیس

سخنان کوتاه بزرگان است بی آنکه از کسی نام برده شود، دردیباچه از گفته های افلاطون ورؤسای یونان واسکندر وارسطاطالیس وسقراط واحنف بن قیس وانوشروان وبزرگمهر ودرباب هشتم از گفته های انوشروان وسفارش علی به پسرش حسین (ع) آورده شده است .

آغاز: هذا کتاب العقد النفیس ونزهة الجلیس . بسمله . الحمدلله العلی الکبیر القوی القدیر العلیم الخبیر السمیع البصیر منشی، کل شیء و مبیده و مبدء کل حی و معیده ... اما بعد فان احق مانطق به اللسان واعرب عنه البیان ... مازاد فی شدة البصیرة وعاد بصحة السریرة و طرق طرایق العدل وبین حقایق الفضل و صار تذکرة للاخیار و مزجرة للاشرار و قوة لاولی الالباب و مادبر للآداب واری الادب ادبین ادب شریعة و ادب سیاسة فادب الشریعة مادی الی قضاء الفرض و ادب السیاسة ماعان علی عمارة الارض ... وقدجمعت فی هذا الکتاب الذی صنفته من حلاوة الالفاظ وحلاوة الکلام و الکلم وسمیته العقد النفیس ونزهة الجلیس فاوله الفوائد والقلائد وهی ثمانیة ابواب و تذکر فی کل باب مایشتمل علیه من الحکم ...

الباب الاول فی مایستعان به علی العقل .

الباب الثانی فی مایستعان به علی الزهد والعبادة .

الباب الثالث فیمایستعان به علی ادب اللسان .

الباب الرابع فی مایستعان به علی مکارم الاخلاق (ادب النفس).

الباب الخامس فیمایستعان به علی حسن السیرة (مکارم الاخلاق)

الباب السادس فیمایستعان به علی ادب النفس (حسن السیرة).

الباب السابع فیمایستعان به علی حسن السیاسة.

الباب الثامن فیما یستعان به علی حسن البلاغة.

(آنچه میان دو کمانه گذارده‌ام ازعنوانها بابها است در خود متن رساله که در این سه جا بافهرست دیباچه جدایی دارد).

انجام: ولاتتم مروة الرجل حتی لایبالی طعامه اکل ولالالی ثوبه لبس. تم هذا الانموذج و هذا آخر ما وجدته مکتوبا فی هذه النصایح علی ید اضعف الخلق عملا و اکثرزللا.

۳۸۸۹

نستعلیق سدهٔ ۱۱و۱۲، صفحات زرپاشی‌شده، جدول وستون‌بندی زرولاجوردوسبز، باسرلوح زروسرخ وسبز، انجام‌افتاده، فتح‌الله حسینی در۱۹ع۱۲۹۵/۲ نسخه رابه میرزاباقرداده‌است.

۱۴س۶×۱۲، ۳۹گ۱۰×۱۷، کاغذسپاهانی ـ جلدتیماج‌عنابی‌ضربی.

فرهاد و شیرین

ازوحشی کرمانی است (مجلس ۳ : ۶۱۰).

۳۸۹۰

شکسته نستعلیق گردآورندهٔ جنگ، عنوان شنگرف.

۱۴س۵×۱۱، ۷۷گ۷×۱۹ کاغذفرنگی رنگارنگ ـ جلدتیماج‌ترباکی.

جنگ

گردآوردهٔ محمدحسین بن محمد بجستانی در ع۱۲۸۵/۱.

چنین است فهرست بندهای آن:

عقدنامه، غزل و چند نامهٔ دوستانه، رقعهٔ بفضلا، نامهٔ بحکام، فرمان نادرشاه باففانهای هرات، حکایت بنظم، قصیدهٔ امرء القیس، عرایض بپادشاهان، محبت‌نامجات عشق، رقعهٔ محبان، فرامین پادشاهان، مراسلات دوستان، جواب رقعهٔ حاجی‌حیدر قلی‌خان ازقایم‌مقام، مراسلهٔ محبت‌آمیز، حکایت ایاز ومحمود بنظم فارسی، آمدن شیرین ببالین فرهاد بنظم فارسی، محبت نامچهٔ شکایت‌آمیز، نامهٔ محبت‌آمیز باهل حشم ودانشمند، بدوستان، چندین رقعه، شعرهای عربی وفارسی از توبة‌بن حمیر و ملامحمدعلی تبریزی وابن ابی‌الحدید وشیخ‌نجفی و یزید و معاویه و عمربن العاص و حسان وشافعی‌وعلی‌ع ومجنون‌ومحتشم‌ومیرزایغما واصمعی، نیز پراکنده‌های‌دیگر.

۳۸۹۱

نستعلیق سدهٔ ۱۱ و ۱۲ و باید در ترکیهٔ عثمانی نوشته شده باشد، زمینهٔ نوشته در صفحات زرالدود، عنوان شنگرف، دوجدول زرولاجورد درهرصفحه، حواشی ریزتر باشکلهای هندسی وزیبا، نسخهٔ پاکیزه‌ایست، مهری بترکی بدرون جلدزده‌شده.

۹س۷×۱۲، ۲۴۰گ۱۱×۱۷، کاغذسپاهانی آهارمهره ـ جلد مقوای زرکوب گرد و عطف تیماج مشکی بالولا.

العوامل المائة

ازعبدالقاهر جرجانی است (سپه ۲ : ۳۸۷).

۳۸۹۲

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۴، یادداشت عبدالوهاب لاریجانی اسکی مورخ یکم تیرماه یزدگردی ۱۳۱۰ در ص۴۹ هست، نیز یادداشت مورخ روزپنجشنبه ۷ تیرماه یزدگردی (۱۹ع۲) ۱۳۷۰ دربارهٔ قرار بادشمنزارها که دربرابرده‌تومان پول یک خروارگندم سفید تایکسال باشد (ص۵)، در۷۰ص. سطرچلیپا ۶×۱۲، ۳۶گ۱۱×۱۷، کاغذسپاهانی ـ جلدتیماج سبز.

دیوان

غزلهای شکیبای کرمانی است باتخلص «شکیبا» از حرف سین تایا وبرخی از ماده تاریخها وستایشهای او (روبهم نزدیك به ۳۰۰ بیت) مانند تاریخ احیای باغچهٔ حافظ آبادیم که میرزا عبدالغفاردر آبادی آن در ۱۱۸٤ کوشیده است (نهاد ازنوبنای حافظ آباد) (ص۵۵ـ۵۸) وستایش میرزا سیدابو الحسن‌خان بیگلربیگی‌دام‌ظله‌العالی (ص۵۳و۵۸) وامیرزادهٔ اعظم ابوالفتح‌خان مورخ ۱۱۹۳ :

ز کام سلطنت در هر بروبام

بشیری گفت خورشیدی دمیده

(٦١) وستایش حاکمی‌دیگر (٦٢) تاریخ مرگ محمد کریم خان در ۱۱۹۳ (عزیز ملك ایران از جهان رفت) (ص ٦٥ـ٦٩) مرگ میرزا عبدالحسین پسر میرزا عبدالغفار (٦٩ ـ ٧٠)

او دربارهٔ نابیناشدن خود میگوید (ص ۳۷) :

گر گك قضا شکیبا بربود نور چشمم

زان رو بعینه گشتم همچشم‌پیر کنعان

آغاز افتاده :

گفتم به‌دورلعل‌توبرشد هجوم‌بوالهوس

گفتا شکرهر جا بود آنجا هجوم آرد مگس

....

خواهی شکیبا رازتوسربسته ماند درجهان

سر دل غمدیده را جز دل مگوباهیچکس

انجام افتاده :

غلغل مینای غم از شش جهت هرزمان بر ترزهفتم جام رفت

۳۸۹۳

شکسته نستعلیق مؤلف ، جدول سرخ و آبی ، با سرلوح ، در ٦۳ ص ، نسخه در روز آدینه ۲۸ع۱/۱۳۰۴ ازآن محمدحسین معتمدالملك بوده‌است (ص ع) .

۸ص۱۱×۸ ، ۱۸×۱۱ـ۳۳ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی .

حقیقة العرفان

ازمحمدبن‌سلیمان تنکابنی که بفارسی ودرزمان ناصرالدین‌شاه وبنام‌صدراعظم مشیرالدوله حاجی‌میرزاحسین‌خان درشرح حدیث «هل رایت رجلا ... قال انا الطین» ساخته است . ازقصص‌العلماء او (ص٦٠) برمیآید که میرزای قمی شرحی‌براین‌حدیث نوشته و آخوند ملاعلی‌نوری درحاشیهٔ خود براین شرح از سخنان قمی خرده گرفته و خود تنکابنی درشرح براین شرح بدان‌پاسخ گفته است واین شرح اوبعربی وشصت‌و چهارمین کتاب اواست وشصت و پنجمین کتاب تنکابنی شرح فارسی او است بر این حدیث که همین کتاب ما باید باشد .

اودراین رساله میگوید : «وحقیرفقیردرسالف زمان شرحی مفصل‌بلسان عرب بر این حدیث نگاشته وافکار علمای راسخین بااظهار صحت و سقم آن بحسب فکر قاصردرآن مندرج ساخته‌ا کنون بواسطهٔ شداید سفرونیافتن اسباب فتح‌اغلاق‌این‌باب کماهوحقه ننموده بلکه نمونه‌ای ازمفاداین کلام بحسب اقتضای مقام ایراد کرده‌ام» (ص۵۹) .

تنکابنی دردیباچه بآن نام حقیقةالعرفان داده است .

آغاز: بسمله . درهٔ بیضاضیا که ضیابخش دیدهٔدلهای ارباب معرفت ویقین‌است

وغرهٔ قمر اعتلا که سنای آن پرتوافکن جبین مبین عارفین است ... سپس سپاس چنین گوید ... ابن سلیمان الطبیب محمدالتنکابنی.

انجام : فالرجاء من علة العلل انفتاح ابواب الفتوح والانکشاف وصفاء الادراك فی تحقیق مراحله وتوضیح مغالقه والله هوالولی قد فرغ من تسوید هذه الاوراق العبد المذنب المفتاق فی دار الخلافة الطهران فی الثانی من جمادی الثانی فی سنة ۱۲۹۱ من الهجرة النبویة علی هاجره الف سلام و تحیة.

۳۸۹٤

نستعلیق نصرالله بن احمد اراقی در تهران در ۱۲۹۴، عنوان سرخ، در ص ۱۱۳ نامهٔ حسن عسکری است با بن بابویه.

۱۶ س ۷×۱۲، ۱۱۶ گ ۱۱×۱۶، کاغذ فرنگی - جلد تیماج حنایی ضربی مقوایی.

مجموعه

۱ـ سرالعالمین (۱ ـ ۸۷) منسوب بامام محمد غزالی (حقوق ۳۶۵) در ص ۳۹ آمده «تم اختصار الکتاب. ویتلوه کتاب.. ارباب النوامیس من جملة کتب سرالعالمین» سپس دنبالهٔ همین سرالعالمین وجزو دوم آن است. این نسخهٔ تحریر دیگری از این کتاب است و بانسخهٔ چاپ شده در تهران در ۱۳۰۵ جداییها دارد.

۲ـ الاعتقادات (۸۷ـ۱۱۲) از مجلسی دوم.

۳ـ تحفة الملوك یا تحفة الوزرا (۱۱۴ـ۱۱۸) همانکه چهل باب دارد در هر بابی چهار نصیحت.

۴ـ مجمع البحار (۱۱۸ـ۱۶۵ انجام افتاده) از مظفر علیشاه نعمة اللهی کرمانی (مشار ۱۳۸۰) در تفسیر سورهٔ فاتحه ونثر بحر الاسرار خود او.

۵ـ شرح خبر کمیل (۱۶۶ـ۱۶۸) ازعزالدین محمود کاشی.

۶ـ اجازهٔ آقا جمال خوانساری بمولانا محمدحسین مازندرانی بعربی (۱۶۹ـ۱۷۱).

۷ـ تفسیر حدیث المهلکات و المنجیات (۱۷۲ـ۱۷۵) از عبدالرزاق کاشی...

آغاز: من افادات مولانا عبدالرزاق کاشی علیه الرحمة. بسمله. فی تفسیر قول النبی ص: «ثلث مهلکات وثلث منجیات فالثلث المهلکات شح مطاع وهوی متبع واعجاب المرء بنفسه والثلث المنجیات خشیة الله فی السر والعلانیة و القصد فی الفقر و الغناء و العدل فی الغضب والرضاء» حصر خصال مهلکات ومنجیات هریك در این سه قسم جهتش آنست که مبادی افعال ارادی بحرکات احتیاسی در مردم ... سه نفس اند: نفس بهیمی وسبعی وملکی.

انجام : و سخا و حسن خلق با کفر صورت نبندد والله اعلم بالصواب و الیه المرجع والمآب.

۸ـ اسرار نماز (۱۷۵ـ۱۷۹) ازهمو.

آغاز: ایضا من افاداته رض. چون حق جل و علا موجد خلق است و باسم رحمن منعم باصول نعمتها.

انجام : و امکان ایمن و بمعنی السلام علینا وعلی عباده الصالحین واصل والسلام علی اهل السلام.

۹ـ شرح حدیث الرحمة (۱۷۹ـ۱۸۴) ازهمو بعربی.

آغاز: ایضا من افاداته علیه الرحمة فی بیان قول النبی ص: «الراحمون یترحمهم الرحمن ارحموا من فی الارض یرحکم من فی السماء» اعلم ان الاسماء الالهیة تتباین باعتبار المعانی الوضعیة.

انجام : ولاخطر علی قلب بشر والله اعلم بحقائق الامور

۱۰ـ رسالة فی صفات الله (۱۸۴ـ۱۸۷) ازهمو بعربی.

آغاز: سال بعض الاجلة عن مولانا کمال الدین عبدالرزاق صفات الله تعالی ان کانت عین ذاته لزم اتحاد المتضادین ... وان کانت غیر ذاته لزم التعدد فیها بوجه آخر...

فاجاب عنه بانانختارالقسم الاول ونقول انما يلزم المحالات ان لو كانت اموراوجودية اماإذا كانت امورا اعتبارية فلا .

انجام: اذالعلم صفة واحدة لاصفات كثيرة .

۱۱ـ رسالة فی التوبة وحقيقتها (۱۸۸ـ۱۹۳) گویا ازهمو .

آغاز: بسمله بعد حمد واجب‌الوجود علی‌نعمائه ... فيقول العبد الفقير الداعی انی‌مجيب الی امتثال ماتامر به بشان حالك ايهاالمخدوم من تأليف مايبسره‌الله ... من ذ كرماورد فی‌التوبة وحقيقتها ومايتعلق بها .

انجام افتاده : بعضهم لبعض ان‌الله تبارك و تعالی .

۱۲ـ شرح خبر كميل (۱۹٤ـ۲۰۰) از عبدالرزاق کاشی (ف۷۳۶) .

۱۳ـ اثبات واجب (۲۰۰ ـ ۲۱۱) از مولی رجب علی واحد تبریزی در گذشتهٔ ۱۰۸۰ (ف۱۳۲ نیزش۳/۳۹۵۰ ـ نصرابادی۱۵٤ ـ دانشمندان آذربایجان۱۹۰ ـ ذریعه ۹: ۳۵٦) .

۱٤ـ تفسیر سورة‌الاخلاص (۲۱۱ـ۲۲۱) از ابن‌سینا .

۱۵ـ تفسیر سورة‌الفلق (۲۲۱ـ۲۲۳) ازهمو .

۱٦ـ تفسیر سورة‌الناس (۲۲۳ـ۲۲۵) ازهمو .

۱۷ـ الكلمات القصار (۲۲٦ـ۲۲۹) سخنان پیامبراست .

۲۸۹۵

نستعلیق ۱۱۰۳ ، عنوان‌شنگرف ، جدول زرولاجورد ،
۱۲س۶×۱۳ ، ۸۸گ۱۱×۱۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سبز ضربی مقوایی.

یادگار

درمعما است بفارسی برحسب کلمات از ایاز تا یادگـار بترتیب تهجی حرف

نخستین کلمه برای هر کلمه‌ای یك یادوبیت معمااست‌سپس حل آنها ، درچندین‌باب بنام هریکی از حروف تهجی از الف تا یا ونسخه پس از دو صفحه از دیباچه افتاده و ازد کلمهٔ‌ایاز» آغاز میشود . نام کتاب گویا از معمای پایان رساله بدستمیاید ونام مؤلف هم شاید اکبر باشد.

آغاز افتاده : تاریخ جلوس شاه سلطان حسین که مؤلف رساله گفته‌اند :

سلطان جهان که خاطرش بی غم باد
پیوسته بهار دولتش خرم باد
تاریخ جلوسش از خرد جستم گفت
خالی ز کسوف نیر اعظم باد
(۱۱۰۵)

معما باسم مبارك شاه سلطانحسین که بعدازاتمام گفته‌اند .

آنکه برسروران شهنشاهست — بندهٔ مهر او دل ما هست

....

در جهان همچو آفتاب بود — تا رخ روز بی نقاب بود
شاه سلطانحسین والا جاه — تا ابد باد در پناه اله

معمایی که عالی حضرت‌قدسی سجیت علامی فهامی مسیح الانامی آخوند[مولانا مسیحای]فسایی‌باسم مؤلفـرساله گفته وفرستاده اینست:

در تعمیه لطف شعرهم مطلوباست
هرمصرعتازهردوجهت‌مرغوباست
هر جزو گلستان تو باغی دگراست
هرجا نهی از مکان دلبرخوباست

جواب: ...

بود پاینده آخوند مسیحا.

انجام: یادگار.

این رساله یادگار از لطف او است

آنکه میگردد بحکم او سپهر

تا بود ثابت کواکب بر فلک

باد یادش در دل اکبر چو مهر

اکبر بدوجزوتحلیل وجزو اولش منقلب و باعتبار جزو ثانی بحرف اول لفظ در تبدیل و کار تحصیل وبمانندهٔ مهر از کلمه یادش بدل وباد کارشده (تمت فی‌شهر ربیع‌الثانی سنة ١١٠٢).

٣٨٩٦

نسخ صالح‌بن ابراهیم‌بن مزور (سدهٔ ١١و١٣) ، عنوان شنگرف ، نسخه پس ازیک‌صفحهٔ‌دیباچه افتاده ومیرسد به مبحث «لو» ، یادداشت تملک ١١٥١و١١٧٥ دارد ، نسخه را محمد رضای‌منشی‌آشتیانی درتهران درروزپنجشنبه ١٢ع١٣٨١/٢ خریده‌است.

٢٩س‌۸×١٨ ، ١٥گ‌١٥×٢٢ ، کاغذ اسعنبولی ــ جلدتیماج تریاکی‌ضربی‌مقوایی.

حاشیة شرح القواعد

حاشیه‌ایست از شیخ عاملی حریری برشرح محمدبن سلیمان کافیجی بر قواعد الاعراب جمال الدین ابی محمد عبدالله بن یوسف بن هشام انصاری که بدرخواست شاگردان ساخته است ، باعنوان «قال الکافیجی ... اقول» (دیباچه) در س ع نسخه آمده « حاشیة علی شرح القواعد للعلامة الکافیجی رحمه الله تعالی و المحقق الشیخ خالدالازهری للمرحوم المدقق الشیخ العاملی الحریری سامحه‌الله تعالی»

این خالد ازهری هم شرحی برقواعد الاعراب ابن هشام دارد (سپه ٢:٣١٠) .

آغاز: بسمله . وبه ثقتی . اللهم انی احمدك حمدایفی بآلائك و اشکرك شکرا یکافی مزید نعمائك ... و بعد فان علم النحو من ارفع العلوم مقدارا و اوضحها سبلا واعلاها منارا .

انجام: قال الکافیجی: اشعارا یتعلق معنی الاستفهام قصدا . اقول: اذاتضمن بالمبدل منه معنی الاستفهام فلابد من اقتران الهمزة بالبدل ... وحیث انتهی بنا الکلام الی هذا المقام فلنمسك عنان القلم حامدین لمولی النعم مصلین علی افضل العرب والعجم وعلی آله معدن الفخاروالکرم والحکم‌واصحابه‌اولی الفضل والکرم والحمدلله‌رب العالمین.

٣٨٩٧

نستعلیق سدهٔ ١٤ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول زرولاجورد ، باسرلوح رنگارنگ. ١٥س‌۸×١٥ ، ٣٣٦گ‌۴×٢٢ ، کاغذ فرنگی ــ جلدروغنی زرکوب ترنجی‌مقوایی.

کلیات

منشآت (ص١ــ٥١١ و٦٣٨ــ٦٥١) ودیوان (ص٥١١ ــ ٦٣٧) میرزا ابوالقاسم قائم‌مقام فراهانی است با دیباچه ای از محمود خان ملك الشعراو پسر ملك الشعراء محمد حسین‌خان پسر ملك الشعرا فتحعلی خان صبای کاشانی گردآورندهٔ آن بنام ناصرالدینشاه وفرهاد میرزا (ادبیات ٥١ــ٢٥١ــ٣٥٨ــ٤٩٥).

٣٨٩٨

نستعلیق هندی ١٠١٩ ، عنوان و نشان شنگرف ، مولانا طالب محمدبن مولانا خیرالله آن را نویسانده است ، آغاز افتاده وسه‌برگی‌هم پاره‌شده یکی‌ازاین‌برگها فهرست فصلهای کتاب‌است (٧١ــ٨٠) وعنوان فصل ششم تاهفتادوانهم درمتن دیده میشود.

٣٠س‌٩×١٨ ، ١٢٩گ‌١۴×٢٣ ، کاغذ هندی ــ جلدتیماج مشکی مقوایی.

دقائق الحقائق

از احمد رومی در ۷۲۰ که درپایان نام او وتاریخ تألیف دیده میشود :

تاشفیعی گردد او نزد خدا — احمد رومی لقا بیند لقا

احمد رومی‌خمش‌شوازبیان — نیست‌این‌اصراررا‌حدو کران

دربارهٔ تاریخ مینویسد : « تا این زمان که از تاریخ هجرت . . . هفتصدوبیست سال است » در هشتاد فصل و در هرفصلی آیت یا خبری است نبوی و ترجمه و تفسیر آن بفارسی ویکی دوغزل ویك داستان . نام کتاب درعطف جلد نوشته شده است.

آغاز بندی در میانهٔ یك برگ پاره شده دردنبال فهرست کتاب :

آغازدرتوحید خالق مخلوقات .

انجام :

چون‌رسیداینجا سخن لب درنوشت

چون رسید اینجا قلم بر هم شکست

این سخن پایان ندارد ای جوان

ختم کن والله اعلم بالرشاد

والحمدلله رب‌العالمین والصلوة والسلام والتحیة علی خیرخلقه محمد و آله و اصحابه‌وخلفائه‌اجمعین‌اللهم‌اغفرلی‌ولوالدی ولجمیع المؤمنین والمؤمنات‌والمسلمین والمسلمات الاحیاء منهم والاموات برحمتك یاارحم‌الراحمین .

۳۸۹۹

نستعلیق‌سدهٔ۱۴ ، عنوان شنگرف ، جدول زرولاجوروشنگرف، در۲۹۵ص.

۱۵س۹×۱۶ ، ۴۰۰ـ۱۷ـ۳×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج زرد ضربی مقوایی.

دیوان

از مایل افشار نزدیك به دوازده هزاربیت درستایش وهجودرباریان ودیوانیان وقصیده‌وقطعه است . اودربارهٔ خودمیگوید(ص۲۹۱) :

چون سکندر بمایل افشار — حق‌تعالی‌دوقرن کرده کرم

قسمت هردوتاجهانگیری — زوشد ازصف وازرهی‌بعلم

آغاز:

مایل افشار کورا کردگار — کرده درشهرفصاحت‌شهریار

در زمان ناصرالدین شاه راد — زالتفات هشت وچار کردگار

انجام :

بونصرشاه ناصردین‌آنکه حق کناد

عمر هزار خضر پیمبر مقدرش

۳۹۰۰

نستعلیق مؤلف درروزه‌ذی‌حجهٔ ۱۲۴۵ درمیانه و روز۳۰ رجب ۱۲۴۶ در پایان ، کاظم بن قاسم حسینی رشتی وسید حسین‌بن زین‌العابدین بن عبدالواحد نوربخشی خراسانی قاینی در ص ع از کتاب ستوده‌اند .

۲۱س۹×۱۵ ، ۳۱۱ـ۱۶ـ۳×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌مقوایی.

الحبل المتین فی تفسیر الکتاب المبین

تفسیری‌است‌ازسدهٔ دوازدهم‌وادبی وبروش شیعی وبعربی ودر آغازآن‌دومقدمه است ، ازآغازقرآن‌است‌تاپایان جزو هفتم .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب و جعله تذکرة لاولی الالباب ... امابعدفان‌اشرف‌العلوم علم القرآن المبین ... وقداردت ان اکتبفی‌تفسیره

کتابا مختصرا ولااذکرفیه الاقلیلا من اختلاف الاصحاب فی القرائة و اللغة و المعنی والاعراب فشرعت فیه ... وسمیته بالحبل المتین فی تفسیر الکتاب المبین.

انجام: ویمنع منها و یمکن منها و الحمدلله علی اتمام هذاالمجلدمن تفسیر حبل المتین وقدفرغت من تسویده فی یوم العشرین من شهر رجب المرجب فی سنة السادس والاربعین بعدالالف و المائتین سنة ۱۲٤٦.

۳۹۰۱

نستعلیق محمدمؤمن جدیدالاسلام کشمیری درسدهٔ ۱۱، عنوان شنگرف، سطرچلیپا ۹×۱۷، ۴۰گ۱۴×۲۳، کاغذ فرنگی - جلد تیماج عنابی ضربی.

مجموعه

۱ـ رسالة فی بقاء النفس بعد خراب البدن (۱ـ۲) از خواجهٔ طوسی (ف ۱٦۱ـ مدرس ۲٦۱).

۲ـ اثبات الواجب (۲ـ۹) از خفری (ف۱۲٤).

۳ـ مقالة فی الحرکة (۱۱) ازمیرابوالقاسم فندرسکی (ف۲٤۹) در پنج فصل.

٤ـ رسالة فی النفس (۱۲) از ارسطو بعربی همان رساله‌ای که در ف۳۸۹شناخته‌ایم ولی در هشت فصل وتردیك به تحریر نخستین آن.

٥ـ رسالة فی تحقیق الحقائق المکنونة فی آیة الامانة (۱۳ـ۱٦) ازصدرالافاضل (صدرای شیرازی) بعربی چندعنوان: قاعده وتنویر تمثیلی وتتمة و تبصرة اخری دارد

آغاز: هذه رسالة لصدرالافاضل فی تحقیق الحقایق المکنونة فی آیة الامانة لمن له قلب او القی السمع وهو شهید. قاعدة فی الکشف عن مهیة الانسان الحقیقی مظهر اسم الله وخلیفة الرحمن قال الله تعالی فی سورة الاحزاب انا عرضنا الامانة علی السموات الارض... ظلوما جهولا. قدتشعبت اقوال العلماء وائمة التفسیر واختلفت آراؤهم فی ان المراد من هذه الامانة المخصوص بحملها الانسان ماذا؟

انجام: ولامنافاة بین التاویلین بل الکل محتمل فافهم

پس از این (۱٦ ـ ۲۱) عنوان «الطرف الثالث فی علم المعاد وبیان حشر النفوس والاجساد وفیه مشاهد المشهد الاول فی بیان الفطرة الاولی للانسان والعود الیها وفی التقابل بین مراتب البدو و مراتب النهایة» است در دو مشهد ویك قاعده و میرسد به «ومامسنی السوء».

پس از این «مسئلة فی النفس لایفسد بعدفناء البدن» است (۲۳) و «فصل فی منع التناسخ» ودو بندفلسفی عربی دیگر (۲٤ـ۲٥) وسه عنوان فصل دیگر است (۱ تا ۳) بعربی وفلسفی (۲٦ـ۲۷).

٦ـ نامهٔ دانشمندان ورارود وپاسخ محمد مشکك رستمداری (۲۹ـ۳۷).

۷ـ حاشیة الافق المبین (۳۸) از نظام الدین احمد گیلی (جیلی) درمسئلهٔ عدم بودن شر بعربی باحاشیه‌ای ازخوداو.

آغاز: بسمله. ینبغی ان یعلم ان الشرور المشاهدة انما هی شرور بالعرض.

انجام: من ان الموجودات بما هی موجودات لیست بشرور. هذا مما یتعلق بالکتاب الشریف الموسوم بالافق المبین و انما علقه به نظام الدین الجیلی اذا قه الله حلاوة التحقیق.

آغاز حاشیه: وبه تندفع شبهة الثنویة.

انجام: من افراد الخیر تأمل فیه منه رحمه الله تعالی.

۸ـ رسالة فی مذهب ارسطاطالیس یا الجمع بین الرایین (۳۹ـ٤۲) دربارهٔ حدوث عالم وآشتی میان سخنان افلاطون وارسطو دراین باره ازمیرداماد که برای شاگردخود میرمنصور گیلانی در ۱۰۲۰ ساخته ودرهامش قبسات بچاپ رسیده است. در این نسخه حاشیه‌ایست ازهمین گیلانی دربارهٔ حدوث دهری ودرآن میگوید «اقول فحینئذ ثبت ان معنی حدوث العالم هوان له مبدء فاعلی وهذالاینافی ازلیة العالم فلایثبت الحدوث

بالمعنی الذی ادعاه المصنف رحمه‌الله تعالی وقدعرضت علیه رحمه‌الله‌فلم‌یات‌بما یشبعنی «
» میرمنصور گیلانی» .

۹ـ جنگ (۴۲ـ۵۲) خبراست و سخنی از نظام الملک و نامهٔ دوستانه و نامهٔ خان‌خانان بسپاهان وپاسخ او بمردم آنجا و پاسخ بحکیم ابوالفتح از سپاهان و نامهٔ خان‌خانان بملاشکیبی سپاهانی ونامهٔ فریدالدین عکاشه ونامهٔ محمدمیرک‌صالح‌ونامهٔ ابوالفتح و ووجه تسمیهٔ شهورعرب وبندی عرفانی باعنوان فتح.

۱۰ـ رسالة فی وحدة الوجود (۵۳ ـ ۵۷) از شیخ حسین بن ابراهیم تنکابنی (ف۵۱۷ ـ طوس ۱۵۲:٤) .

۱۱ـ مقالة فی بقاء الصور النوعية وفنائها (۵۷ـ۵۹) ازمیرقوام‌الدین‌محمد ،

آغاز: بدانکه این‌مسئله‌یعنی‌بقای صور نوعیهٔ عناصروعدم بقای‌آن‌مطمح‌انظار ومطرح افکار است .

انجام: لهذا ناتمام وبی‌صورت است والله اعلم ·میرقوام‌الدین محمد رحمه‌الله تعالی .

پس‌ازین (ص۶۰) سه بند فلسفی است بعربی دربارهٔ معنی طبیعی و اثبات زمان وچهار گونه حرکت جزقسری‌آن‌ودوتای نخستین ازسماع طبیعی‌است .

۳۹۰۲

نسخ ابی‌علی‌محمدبن محمداسماعیل درروز پنجشنبه ٦ رمضان ۱۲۸۵ درش۱ ، ش۲و۳بهمین‌خط ، عنوان ونشان شنگرف ، باحاشیه «لمحرره» درش۳.

۲۰س۹×۱۵ ، ۱۰٦گ۱۷×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای‌ضربی.

مجموعه

۱ـ الفوائدالحائرية (۱ پ ـ ۶۳ر) ازآقامحمدباقربهبهانی است (ش۱۶۹۰/۱).

۲ـ القياس (۶۳ر ـ ۶٤ر) ازهمو .

آغاز: بسمله . تحقيق فی القياس خطر بالخاطر الفاتر وانا . . . ابن‌محمد اکمل محمدباقر وهومن تتمة حاشيتنا کتبتها علی الذخيرة .

انجام: ازيدمن هذا من موضع‌الاحتياج والله تعالی الموفق والمسدد انشاءالله تعالی (تمت) .

۳ـ الفوائدالاصولية (۷۰پ ـ ۱۰۶پ) درمسائل‌اصولی‌است‌باعنوانها فائده بی‌شماره دراین نسخه گویا ازهمو ودر۳۵ فائده است (ش۱۶۸۷/٤و۱۶۹۰/۲) .

آغاز: بسمله . حمدله ... فائدة اذاظهر من فعل الشارع اوقوله ... ان‌شيئا جزء لعبادة فالاصل کونه رکنا تبطل العبادة به .

انجام افاده : شبهةاوردهاالمانعون عن وجوب‌الاجتهاد . . ولذلك‌خالف‌البعض ولم يجد موافقا .

۳۹۰۳

نسخ خوش پاکیزه باتاریخهای نوشتن‌آن در۲۳ع۱۰۷۷/۱ درص۴۷و۴۷ع۱۰۷۷/۲ درص۹۸و۱۰۷۷ درص۱۷۵وشوال۱۰۷۷درص۲۲۴و۴ذی‌قعدة۱۰۷۷ درص۲۴۰ وذی‌قعدة ۱۰۷۷درص۲۸۳ ، باشش‌نیم‌لوح‌زرو لاجورد وشنگرف وسفیداب ، عنوان زرین ، جدول‌زرولاجورد .

۱۷س۸×۱۴ ، ۱۹۹گ۱۳×۲۰ ، کاغذسپاهانی ـ جلدپارچهٔ ترمه‌ای‌مقوایی.

مجموعه

۱ـ گفتار (صرع) ازافضل‌الدین کاشانی (ش۲۸ چاپی درص۶۶۲) .

۲ـ ایمنی ازبطلان نفس دربناه خرد (۱ـ۵) ازهمو .

۳ـ نامهٔ به مجدالدین محمدبن عبیدالله (۵ـ۱۲) ازهمو(ش۲چاپی‌ص۶۹۲).

٤ـ نامهٔ بهشمس‌الدین دزوا کوش (۱۲ـ۱۸) ازهمو (ش۳چاپی‌ص۷۰۰).

۵ـ نامهٔ به تاج‌الدین محمد نوشابادی (۱۸ـ۲۰) ازهمو (ش۴ چاپی ص۷۰۶).

۶ـ نامهٔ به شمس‌الدین ضیاءالاسلام (۲۰ـ۲۲) ازهمو (ش۵چاپی‌ص۷۱۰).

۷ـ گفتار (۲۲ـ۲۳) ازهمو (ش ۲۵ چاپی ص۶۵۵).

۸ـ گفتار (۲۳ـ۲۷) ازهمو (ش۱۲چاپی‌ص۶۳۲).

۹ـ گفتار (۲۷ـ۲۸) ازهمو (ش۱۵چاپی‌ص۶۳۹).

۱۰ـ پاسخ پرسشهای منتجب‌الدین هراسکانی (۲۸ـ۳۴ تانیمهٔپرسش وپاسخ هشتم همان شمارهٔ پنجم چاپی درص۷۲۱)ازهمو (ش۷چاپی ص۷۱۷).

۱۱ـ جاودان‌نامه (۳۴ـ۴۸ ازنیمهٔ دوم فصل نخستین باب چهارم تاپایان کتاب و سپس فصل هشتم چاپ شده است، ص ۳۱۹ـ۳۲۰ . و در خود نسخه در متن کتاب فصل هشتم دیگری است که همان گفتار ش ۲۱ش۶۴۶ چاپی باشد نیز ص۲۲۴ـ۲۵۹ فصلهای ۵ـ۱۰ باب سوم وفصل۵باب‌یکم وباب دوموباب‌چهارم وباب سوم‌است‌باافتادگیهایی درمیانه) ازهمو.

۱۲ـ ره انجام‌نامه (۴۹ـ۷۲) ازهمو.

۱۳ـ سازوپیرایهٔ شاهان پرمایه (۷۳ـ۹۸) از همو.

۱۴ـ مبادی موجودات (۹۹ـ۱۱۰) ازهمو.

۱۵ـ صناعیه (۱۱۱ـ۱۷۵) ازمیرفندرسکی.

۱۶ـ ینبوع‌الحیات (۱۷۶ ـ ۲۲۳ ازنیمهٔ دوم فصل نخستین) از افضل الدین کاشانی.

۱۷ـ عرض‌نامه (۲۶۰ـ۳۴۰ یک صفحه‌ای از آغاز افتاده وملحق را هم ندارد) از همو.

۱۸ـ مدارج کمال (۳۴۱ـ۳۸۳) ازهمو.

۳۹۰۴

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۴.

۱۶س ۱۱×۱۷ ، ۱۴۱گ ۱۸×۲۳ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی.

تحفة‌الکتاب

ازمحمدحسین‌بن محمدحسن تبریزی منشی که در آداب نامه‌نگاری در زمان ناصرالدینشاه قاجار درده‌باب‌ومقدمه‌ساخته است (دیباچه). بابهادر: نامجات وفرامین وارقام وعرایض واحکام، مراسلات‌وعریضه‌جات شاهزادگان عظام ووزرابیکدیگر، مراسلات ونوشته جات رعیت، عریضه‌جات مشتمله بردوستی، تعزیت‌نامجات،تهنیت‌نامجات، رقعه جات دوستانه، حجج وتمسکات، واقعات وحادثات، محاسبات است.

آغاز: هذا کتاب تحفة الکتاب من مصنفات محمد حسین التبریزی الاصل المسکن. بسمله. واستعین من‌الله العظیم طرایف حمدوسپاس وظرایف‌ستایش بی‌قیاس نثارمحفل قدس وایثارمجلس تقدس جناب رب الاربابی‌است که منشور خلقت‌آفرینش را بعنوان ذیشان خلق‌الانسان علمه البیان معنون ومطرز گردانید.

انجام افتاده: درنامه‌های‌دوستانه: صدق وجود

درپایان سه‌صفحه‌است‌دربیان وقایع‌غارت قصبه اسکوواسیرساختن سکنهٔ آنجا که شاهزادهٔ حکمران‌آنجا براثرمفقودشدن کودک خود همهٔ مردم‌آن روستارا کشته وگرفتارساخته‌واموال‌آنها را بغارت برده است.

۳۹۰۵

نستعلیق ۱۳۴۰.

۲۰س ۹×۱۵ ، ۳۴گ ۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای درون‌سرخ.

کشف‌الریبة عن احکام‌الغیبة

ازشهیدثانی‌است.

۳۹۰۶

نستعلیق اسدالله‌بن حسین نوروزی تفرشی درروزچهارشنبه ۲۲ شعبان ۱۳۴۸ (۳بهمن۱۳۰۸خ) در تهران درزمان رضاشاه پهلوی درش۱ ، شمارهٔ دوم‌هم بخط اواست ، درص۲۰۷-۲۱۰و۲۲۰-۲۲۲ شعر فارسی‌است وبندی‌بفارسی و نثرمورخ ۱۲ج۱۳۴۹/۲بخط همو.

۱۰س۹×۱۶ ، ۱۱۴گ۱۴×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلدمقوای‌پارچه‌ای.

مجموعه

۱- خواب‌نامه (۱-۲۰۷) درپنجاه باب.

آغاز: بسمله . روایت است از حضرت امام جعفرصادق . . . هر خوابی که در موقعی ببیند خواه شب یا روز بدستورمسطور ملاحظه نماید.

انجام: محمدبن سرین‌وبیدا(؟) که درعصرخود بوده‌اند.

۲- رسالهٔ اخلاقی (۲۱۱-۲۱۹)سخنان‌دوازده امام است ودانشمندان‌وبزرگان وساختهٔ سدهٔ بیستم مسیحی.

آغاز: بسمله . الحمدلله‌الذی‌نورمصابیح‌القلوب‌بانوارحکمته ... امابعدسردفتر اهل تقوی .

انجام: بیش‌ازین شیعیان بستخوش کفارحربی‌نباشندالعلم‌عندالله .

۳۹۰۷

شکسته نستعلیق گویا از پریشان قراگوزلو دردوشنبه ۱۶ع۱۳۴۳/۱ تنگورلیل در دولت خانهٔ میرزا محمدهاشم‌همدانی‌درسالی‌که‌نواب‌سلطان‌ابراهیم‌میرزا درقراداغ آمده وبنیادکار محمدمیرزایی برچیده شده بود ، ش۳ بهمینگونه خط .

۱۹س۸×۱۵ ، ۱۳۶گ۱۳×۲۱ ، کاغذفرنگی - جلد پارچه کناره‌ها تیماج‌مشکی‌ومقوایی.

مجموعه

۱- المعجم‌فی‌تاریخ‌ملوک‌العجم (۲ پ - ۱۳۳ر) ازمیرزاشرف‌الدین فضل‌الله‌بن عبدالله حسینی قزوینی است (حقوق۱۹۸).

۲- دیوان (هامش‌ص۱۶-۱۰۵) ازپریشان قراگوزلو گویا بخط خوداوومورخ ۱۲۵۵ با همین تخلص و یك قصیده و غزل است بترتیب تهجی سپس رباعی است و هجوهم دارد.

آغاز:

اول نامه بنام حی توانا — صانع‌وپرورده کاروعالم‌ودانا

انجام:

تا از می تو مست چوتودوستان‌شوم

عرعر زنم بوقت سحرهمچنان خری

۳- گفتار (هامش۱۰۵پ-۱۳۶ر) ازخواجه عبدالله انصاری .

آغاز: بسمله . حمدله ... قال . . . خواجه عبدالله انصاری . . . نظم ای زدردت خستگان را بوی درمان آمده . . . ای کریمی که بخشندهٔ عطایی و ای حکیمی که پوشندهٔ خطایی .

انجام: هر که را یاد کن ... اعتقادبکن ... (دو کلمه خوانده شده)

۳۹۰۸

نستعلیق ۹۸۶-۹۸۷-۹۸۹-۹۹۷ درسمرقند درمدرسهٔ شاه‌بیك خان‌غازی ، عنوان ونشان شنگرف، درمیانه شعرهای فارسی‌آمده است ، یکجادارد : «کعبه‌راه‌رو» (۱۵ر) و در۱۱۴ آمده « غضنفر الداعی بالخیر» درص‌ع‌آمده : «مجموع‌این مجموع‌هفت‌رساله است تاواضح‌باشد » باشعرهای فارسی یك بیت ازخواجه فخرعراقی ، بامهر «خاتون قیامت‌خاتون ۱۱۸۶» در۱۰۰پ ، تاریخ نوشتن ۹۹۷ در ۱۱٦ پ هم هست .

۱۹×۸×۱۲ ، ۱۱۷گ۱۳×۱۹ ، کاغذسمرقندی - جلدتیماج‌سرخ ضربی‌مقوایی‌بالولا.

مجموعه

۱ـ دستورمعما (۱ پ ـ ۱۲ر مورخ روزدوشنبه رجب ۹۸۷ درسمرقندباحواشی) باعنوانهای اعمال تسهیلی وتحصیلی وحسابی وتکمیلی وعمل تحلیل وتلمیح وترادف واشتراك وتصحیف وتالیف واسلوبهای اسمی وحرفی واحصائی وانحصاری ورقمی.

آغاز: بسمله . وبه نستعین .

ای رسم تو گنج هر طلسمی   قانع زتو هر کسی باسمی
هم اسم تو ای و هم مسما   عاجز شده عقل ازین معما

معما کلامی است موزون که دلالت کند بر اسمی از اسما بطریق رمز وایما.

انجام: کامد از فکرت دران نام دلارامی پدید الی آخره .

۲ـ خطوط قبالات (۱۲پ) صورت سندهای مهر و دین وضمان وعتق است.

۳ـ دستورمعما (۱۶پ ـ ۵۳ ر نوشتهٔ ۹۸۶ وتصحیح شده در ۹۸۹) ازمیر حسین بن محمد حسینی شیرازی نیشابوری در گذشتهٔ ۹۰۴ بدستور امیرعلیشیر نوایی (مجلس ۱۳۶:۳ ـ منزوی ۱۲۲:۲ و ۴۰۴) .

۴ـ دستور نامه نگاری (۵۳ پ ـ ۵۶ر) دو باب است : تصدیرات ، مکتوبات.

آغاز: باب اول درتصدیرات درین باب سیزده سرنامه است اول ابتدای سرنامهٔ پادشاه آغاز کنیم اولی تراست وحاجت بدان بیشتر باشد .

انجام : بدین جمله روند ناپسندیده افتد .

۵ـ دستور معما (۵۶ پ ـ ۷۲ پ) درمبحث نظری آن باشواهد .

آغاز: اعمال معمایی برچهارقسم باشد تسهیلی وتحصیلی وتکمیلی وتذییلی .

انجام افتاده : درعمل قلب : وترکیب الفاظ نظر بمعنی مطابقی است .

۶ـ نادره (۷۴ پ ـ ۸۱ر) رسالهٔ ملا کوکبی است بنام عبیدالله خان در اعمال تحصیلی وتکمیلی وتسهیلی با شواهد ومورخ ۹۱۵ .

آغاز:

الهی سرنامها نام تست   نعیم دو عالم ز انعام تست
همه اصل پنهان وپیداتویی   گشایندهٔ همه معما تویی
بنام تو این نسخه پرداختم   ز یك بیت چندین عمل ساختم

....

خدایا بحق نبی و ولی   زرحمت ببخشای بر کوکبی

انجام : تاریخ ، نظم :

این نسخه که ساختم ز یك بیت تمام
از روی غرابت آمده نادره نام
بنوشت زمانه شهرتی تاریخش
زانست که شهرهٔ خواص است و عوام

۷ـ نامهٔ به مولانا حاجی زاده (۸۱ پ ـ ۸۲ ر) دران از ابوالغازی عبدالعزیز بهادرخان یاد شده است .

۸ـ دستورمعما (۸۲ پ ـ ۹۶ر درج ۹۸۷/۱) بنام شاه ابوالغازی سلطان محمود ساخته شده و درآغاز غزلی است در ستایش او و در آن از مولانا شرف الله برضوانه یاد شده است.

آغاز: بسمله . وبه نستعین .

سر این نامه ام نام نامداری   گشاده کارهر بربسته کاری
ازوهربسته رانوع گشادی   بنای شاد ازو هر نامرادی

انجام : اما ملالت خاطر خطیه سرراه برقلم سبك عنان میگیرد.

۹ـ دستورمعما(۹۸پ ـ ۱۱۳پ) گویا ازمیر ابراهیم در آن ازرقم معمای جامی ومیر حسین نیشابوری وامیر کبیر علیشیر ومولانا شیخ بخاری یادشده(دیباچه) وازامیر لطف الله

وسلطان جلال‌الدین مرغلانی وفانی بخاری ونادری سمرقندی وجاحدحسین اندجانی و کمال بدخشی وصبری وشیخ محمد بخاری وامیرشریف صاحب افکارالشریف‌ومیر غیاثی و یوسف خاوری ومولانا صاحب و مولانا حسین و محمد طالب و نظام الدین و شیخ‌الاسلام امیروزیرخجندی وشهاب مروی ومولانااسکی و کاتب نسخه‌میرابراهیم وخواجوی کرمانی ونادری‌بخاری‌وامیرسربرهنه وعبدالمؤمن‌تر کستانی‌وشیخ‌الاسلام خواجه هاشمی حافظی بخاری وقاضی امین وعلای شاشی وعلیع (نخستین معماساز) وخواجه ابوالبر که وخدابکی خجندی وشرفی ومحمد صدر .

آغاز: بسمله. بنام‌پادشاه هردوعالم — اله آسمان و عرش و آدم

زاسمائیست غیرازوی مسما — فروماندانست عاجززین مسما

حمد بی‌حد خداوندی را که معمای ذاتش‌معرا ازتر کیب وتألیف است

انجام افتاده : ای دل اربارحارا ... شرق .

۳۹۰۹

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان ورقم و نشان شنگرف.

۱۴س۷×۱۲ ، ۱۲گ۳۴۴ ×۱۷ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی ضربی‌مقوایی.

تجوید

از محمد زکی بن ابراهیم همدانی بفارسی و او شیعی است .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . این نسخه‌ایست مشتمل براهم مطالب‌علم‌تجوید که . . . محمد زکی‌بن ابراهیم همدانی ازجهت سهولت بر ذهن مبتدیان و اختصاربر قواعد مهمه ... درسمت‌تحریرآورد ... ودرآن مقدمه وهفت باب وخاتمه است.

انجام درخاتمه افتاده : وبعد ازقرائت عاصم قرائت ... که اوقرائت.

۳۹۱۰

نستعلیق عبدالجباربن حاج‌قاضی‌محمدقراباغی ، جدول وعنوان‌شنگرف.

۱۲س۸×۱۴ ، ۱۰۲گ۱۱×۱۷ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج‌ضربی زرکوب.

مجموعه

۱- مثنوی (۲ - ١٦٤) ازحاج محمد کریم‌خان کرمانی درتوحید و معارف و اخلاق (فهرست احسایی ۲ : ۲۴۳ - مشار۱۳۷۱) .

آغاز:

بسم الله الرحمن الرحیم — یا من هو بمن رجاه کریم

ای‌منزه پرده داروپرده در — وی بهرپرده‌درو ازپرده‌در

انجام :

تا نسازی هتك این استار را — کی توانی دید آن اسرار را

۲- ترجمهٔ‌منظوم‌احادیث(۱-۲۳ نوشتهٔ روزپنجشنبه ۱۳ع۱/۱۳۳۱) ازخاموش (ذریعه ۹:۲۸۵).

آغاز: هوالعلی‌الاعلی مضامین‌بعضی احادیث داله براینکه بدون‌محبت‌وولایت اهل‌بیت اطهار ... وتبری از اعدای ایشان ایمان احدی کامل ومثمر ثمر نخواهد شد من کلام فقیرخاموش :

استمع ماذایقول العندلیب — حیث‌یروی‌من‌احادیث‌العجیب

گفت‌پیغمبر که‌هر کس ازخدا — دارد امید جمیع چیزها

انجام :

جاهلی گر منکر این معنی است

تومخوانیش شیعه‌بلکه سنی‌است

قدفرغت من تسوید هذه النسخة ... الاحقرعبدالجبار بندهٔ مؤلفها یوم پنجشنبه ثلثة عشرمن شهرربیع‌المولود ۱۳۳۱ .

۳- قصیده‌یایی (۲۳-۲۵) خاموش در ستایش امام عصر.

۴ـ قصیدهٔ هنر از خاموش (۲۵ ـ ۳۰) درستایش حاج محمد کریمخان کرمانی (نوشتهٔ درشب آدینه ۱۴ع۱/۱۳۳۱).

۵ـ قصیدهٔ فارسی (۳۱ـ۳۲) درستایش همو.

۶ـ قصیدهٔ آقامیر علی سالکی (۳۲ـ۳۴) در ستایش همو (مورخ ۱۶ع۱/۱۳۳۲)

۷ـ منظومهٔ آقامیرزاجان زنوری (۳۴) دربارهٔ تاریخ مرگ کریمخان کرمانی در ۱۳۲۴.

۳۹۱۱

نسخ ۱۲۹۹ گویا از خود مؤلف، در ۳۸ص.
۱۵س ۶×۱۲، ۱۵×۱۲ـ۱۸، کاغذ فرنگی ـ جلد کالینگور سرخ و سبز.

رسالهٔ اسکندریه

از محمدتقی بن محمد حسین کاشانی است در بارهٔ اسکندر ذوالقرنین از روی اخبار شیعی و تاریخ.

دراین باره ابوالکلام آزاد وزیر فرهنگ پیشین هند رساله ای دارد که فارسی آن در تهران بچاپ رسیده است و او میگوید که افسانهٔ اسکندر از داستان کوروش گرفته شده وذوالقرنین قرآن همان کوروش شاهنشاه ایران است. درتنویر المقباس من تفسیر ابن‌عباس و تفسیر ابوالفتوح رازی نیز چنین آمده است (مجلهٔ سخن گفتار محجوب دربارهٔ اسکندرنامه)

آغاز: بسمله. حمدله... چنین گوید بنده... محمد تقی بن محمد حسین کاشانی.

انجام: ببلادمصر تمام شد درشهرشوال... سنهٔ ۱۲۹۹.

۳۹۱۲

نسخ مؤلف، عنوان ونشان شنگرف، یادداشت شب دوشنبه ۶ج۱۲۶۳/۲ در پایان هست.
۱۵س ۵×۱۰، ۹۳گ ۱۰×۱۶، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مطوایی گردسرخ.

غایة المسئول و نهایة المأمول

از عبدالسمیع بن محمد علی بن احمد یزدی که در ۱۲۵۲ در کربلا ساخته است یادداشتی از او بخط و مهر ۱۲۵۱ او در ص ع هست مورخ رمضان ۱۲۵۲ در کربلا و می نویسد که این کتاب ساختهٔ من است.

آغاز: هو بسمله. الحمد لمن کفی... وبعد فیقول... نظام‌الدین عبدالسمیع بن محمدعلی بن احمد الیزدی انه قدسئلنی جمع من‌الاخوان... حین قرائتهم علی بعض الکتب النحویة... ان اجمع لهم مایهم معرفته فی‌النحو فی‌غایة الاختصار... و سمیته بغایة‌المسئول ونهایة المأمول ورتبته علی‌مقدمة واصول.

انجام: ویجعلونها محلا من‌القبول و کان الفراغ فی‌اللیلة العشرین من شهر رمضان‌المبارك من سنة اثنین وخمسین وماتین بعدالالف... فی... کربلا... وانا... عبدالسمیع بن محمدعلی بن احمدالیزدی عفی‌الله عنهم بحق محمد وآله...

۳۹۱۳

نستعلیق مهدی طبیب دردهٔ دوم ج۱۰۶۶/۳، عنوان شنگرف، برگ یکم فهرست نو نویس.
۱۲س ۵×۱۱، ۳۳۶گ ۹×۱۵، کاغذ سپاهانی ـ جلدمقوا گردعطف تیماج سبز.

القواعد

درنزشکی وبعربی ودارای ۶۴۹ قاعده وفهرست آنها ازقاعدهٔ ۳۳ تاقاعدهٔ ۶۴۹ درآغازهست (ص۱ـ۲۰) برخی ازقاعده‌ها چندین فایده دارد.

آغاز: بسمله . الجزء الثانی من کتاب القواعد . قاعدة ینبغی للطبیب ان لا یتهاون فی فصد اصحاب الذبح والخوانیق الحارة الشدیدة فانها من العلل الصعبة .

انجام: قاعدة قال جالینوس من کان فی صدره مادة غلیظة فلا ینبغی ان یستعمل الادویة المدرة المکثرة للبول فیستفرغ الرقیق منها و یبقی الغلیظ محتبسا .

۳۹۱۴

نسخ آغاز ج ۱/۱۰۰۵ ، عنوان ونشان وجدول شنگرف ، آغاز افتاده ، در پایان شعرهای ترکی است از عالی افندی وفضولی زاده فضلی افندی .

۲۴ س ۷×۱۵ ، ۲۰۱گ ۱۲ × ۲۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی ترد و عطف مشکی .

حدیقة السعداء

ازمولانا محمدبن سلیمان فضولی بغدادی در گذشتهٔ ۹۷۰ یا ۹۷۱ است و ترجمهٔ ترکی روضة الشهداء کمال الدین حسین کاشفی سبزواری (ذریعه ۶ :۳۸۴ و ۹ : ۸۲۶ ـ مجلس ۶۷۵:۳ ـ استوری ۲۱۳:۱ و ۱۲۶۱) .

۳۹۱۵

نستعلیق ابراهیم ومحمدمهدی طباطبایی در ۱۰۶۴ ، عنوان و رشت تر .

۱۵ س ۷×۱۴ ، ۱۵۹گ ۱۴ × ۲۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی .

مجموعه

۱ـ ترجمهٔ الذهبیة یا طب الرضا (۱ ـ ۱۴) بفارسی .

آغاز: بسمله . حمدله ... امابعد این رساله‌ایست مشتمل برمعرفت بدن وحفظ صحت وشناختن علت وتدبیر علاج وشرح آنچه مؤثراست درتعدیل مزاج .

انجام: وآنگاه تأسف خوردن سودنداری والله اعلم بالصواب والیه المرجع و المآب .

۲ـ تراجم الالفاظ واللغات القرآنیة (۱۶ـ۱۰۴) فرهنگ عربی بفارسی و بنام کمال الدین محمود بترتیب تهجی هرحرفی دریك باب وهر بابی درچند فصل : ثلاثی ورباعی وخماسی وسداسی وسباعی هر کلمه‌ای باستقلال نه با بردن آن باصل اشتقاقی آن وتنها باعتبار حرف نخستین هر کلمه .

آغاز: بسمله . الحمدلله فاتح الابواب ورافع الحجاب عن بصائر اولی الالباب ... امابعد فان هذا الکتاب وان کان کتابا صغیر الجثة والحجم لکنه دلیل یهتدی به کالنجم مشتمل علی تراجم الالفاظ و اللغات القرآنیة مجتمع فیه تفاسیر الکلمات الفرقانیة مذکور فیه لکل لفظ من الفاظ کلام الله جمیع معانیه المشترکة التی وردبها فی الکتاب الکریم مشروط فیه ان لایکرر تفسیر لفظ من تلك الالفاظ ... مرتب علی عدد حروف التهجی ثمانیة وعشرین بابا مرتب علی سمت ترتیبها مستطابا مفصل کل باب منها باعتبار قلة حروف الکلمات و کثرتها فصولا مقدم منها تفسیر ماهو اقل حروفا و اسهل فصولا بحیث تقدمت الثلاثیات علی الرباعیات والرباعیات علی الخماسیات وهکذا اجری امره الی السباعیات .. وانما جمعته... لیصیر ذریعة لانسلاکی باتحافه فی سلك خدام حضرة... کمال الدین ... محمودا . . باب الالف وفیه فصول الاول فی الثلاثیات الاسم نام ... الاکل خوردن ... الام مادر .

انجام: الینبوع چشمه ، الیقطین درخت کدو ، یاجوج و ماجوج دو گروهند که ذوالقرنین برایشان سد ساخته‌اند ، الیقظان بیدار . والله اعلم بالصواب .

۳ـ رسالة فی احکام علی واقضیتها (۱۰۷ـ۱۵۳) بعربی .

آغاز: بسمله . حمدله ... عن علی بن ابراهیم بن هاشم ... عن الاصبغ بن نباته ... قال احضر عمربن الخطاب خمسة نفرا .

انجام: ومن کان جراحته من قدامه صلی علیه ودفنه . والحمدلله رب العالمین والصلوة علی محمد وآله اجمعین الطیبین الطاهرین (تم فی ربیع الاخری سنة ۱۰۶٤).

٤ـ جوائزسایرین (۱۵۵ـ۱۹٤) بفارسی وعرفانی وباك عنوان « مقدمهٔ کتاب » دارد و مورخ ۸۱۸ در استراباد.

آغاز: بسمله . وبه نستعین . الحمدلله الذی زین قلوب العارفین بفیض قدسه وبین ایمان المؤمنین بعین انسه... من بعد کلمه ای چند بعداز التماس عزیزان بوفق طریق سایران درمحروسهٔ استراباد مع شدة الحال وضیق المجال فی تاریخ سنة ثمانیة عشر و ثمانمائة املا کرده شد واین کتاب را «جوایزسایرین» نام نهاده آمد تا بعدعبورروز کاروعدول اختیار بالسنهٔ اخبارعلی طریق الاذکار یاد کرده آید .

انجام: پس درهرحالی که خودرا بیابی ومشاهده کنی ازین سه حدیکی تو[را] معلوم کرده یکی خواهد بود فمنهم ظالم لنفسه ومنهم مقتصد و منهم سابق بالخیرات باذن الله [والله] اعلم بعواقب الاموروالسلام (مورخ ۷ع۱/۱۰۶٤ نوشتهٔ ابراهیم)

۵ـ آغازوانجام (۱۹۷ـ۲٤۲) ازخواجهٔ طوسی (مدرس ۲۶۰) (نوشتهٔ هموومورخ ۱۵ صفر ۱۰۶٤) .

۶ـ رسالهٔ ذکریه (۲٤۵ـ۲۷۸) ازمیرسیدعلی همدانی باعنوانهای «ای عزیز» .

آغاز: رسالهٔ ذکریه از تألیفات حضرت سیادت مآبی امیر سید علی همدانـی قدس سره . بسمله . حمد وسپاس پرورد گاری را که حقایق اثمار ارواح قدسی را در حدایق اشجار اشباح انسی بکمال رسانیده بمقتضای جود شکوفهٔ وجود انسانی را از شجرهٔ موجودات بشکفانید.

انجام: این دعا که مروی است ازخضر... میخواند که اللهم انی اشهدك . . . والسلام علی من اتبع الهدی .

۷ـ رسالهٔ واردات (۲۷۸ـ۳۰۱) ازهموباعنوان «ای عزیز» . (مجلس ۲:۳۶۹) نه ازمحمد نوربخش

آغاز: واردات حضرت سیادت مآبی قطب الاقطابی امیرسیدعلی همدانی قدس سره، بسمله . رب اشرح لی صدری ویسرلی امری . . . ای مرهم جراحت هر دلریشی وای مونس وراحت هردرویشی ای کرمت دستگیر هر بیچاره ای و ای رحمتت دست مزد هر آواره ای .

انجام: درروزنشور روی امید ما بشومی قبایح اعمال سیاه مگردان یا اکرم المسئولین ویا رجاء المؤمنین برحمتك یاارحم الراحمین (تمت الواردات بتاریخ شهر ربیع الثانی سنة ۱۰۶٤) .

۸ـ ده قاعده (۳۰۳ ـ ۳۱٤) از همو که ترجمهٔ «الاصول العشرة» خیوقی است (ف ٤۳۶) (نوشتهٔ محمد مهدی طباطبا در ۲۲ ج۱/۱۰۶٤).

۳۹۱۶

نستعلیق بامداد روز آدینه ماه رجب ۱۳۹۴ ، عنوان ورقم شنگرف ، در پایان پراکنده هایست درپیش بینی وحسابها وجداول جفر در ۱۱ برگ .

۱۴س ۹×۱۵ ، ۱۵-۳۶۵×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج زیاکی.

زبدة الالواح

درجفراست وبفارسی ودرآن ازمفاتیح المغالیق خود که نزد «شمسا محمد» هست یاد کرد (۷ر) .

آغاز: بسمله . حمدله .. امابعد این رساله ایست دربیان جفر وتکسیر مسمی بزبدة الالواح مشتمل برفاتحة الکتاب وبرپنج فصل وخاتمه.

انجام: وتسخیرمشایخ ورؤساء واهل حال و سرهنگان . . .

۳۹۱۷

نسخ محمدحسن بن محمد در کرمانشاه در ۱۳۴۱ در ش ۱ ، نستعلیق محمد ابقائی در کرمانشاه در ش ۳ و ۴ و تاریخ روز پنجشنبه ۲۵ ع ۱ در ش ۴ هست ، ش ۴ بهمین خط ، عنوان شنگرف ، ش ۲ و ۳ از روی نسخهٔ اصل نوشته شده است.

۱۷ م ۹×۱۷ ، ۱۵گ۳۴ ×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی.

مجموعه

۱- حیات النفس (۱ پ - ۲۲ پ) از شیخ احمد احسایی است که در ۱۲۳۱ آنرا بعربی ساخته است.

۲- اجوبة ستة عشر مسئلة (۲۳ ر - ۲۷ پ) بعربی (فهرست احسایی ۲ : ۸۳).

۳- رسالهٔ سراجیه یا جواب آخوند ملامصطفی شیروانی (۲۷ پ - ۳۰ ر) از همو بعربی درپاسخ چهار پرسش آخوند ملامصطفی شیروانی (فهرست احسایی ۲ : ۱۴).

٤- فی الفقر والسعادة والشقاوة (۳۱ پ - ۳۲ پ) دوبند است از همو بعربی سپس چندبند پراکنده ایست بفارسی وعربی (۳۲ پ - ۳٤ ر).

۳۹۱۸

نستعلیق ترکی سدهٔ ۱۳.

۲۱ س ۷×۱۵ ، ۱۳گ۷۴ ×۲۱ ، کاغذ استنبولی - جلد تیماج زرباکی مقوایی گردوعطف سبز.

ترجمهٔ عشق

دیوان غزلهای نابی است (ریوص ۲۰۰) با تخلص نابی و بترتیب تهجی با چند رباعی ونام کتاب تاریخ آن میباشد (۱۱۱۸).

آغاز افتاده :

بن اولسم اول تهی دراول پراوبن بستهی
ساغر میدربوبزم غمده هم مشرب بکا

ایتمکه احکامن استخراج دورعشرتك
آسمان نخل کولده ژاله‌یر کوکب بکا

انجام :

قاردمی سنک به اوله قارشکده نمایان
بر کز هله مرآته باقای خسروجانان

دیـوانتك اتمامنه تـاریخ نـابی
ایتمکده ایکن خانهٔ اندیشه ایله‌مشق

هاتف دیدی هیچ چکمه‌انك روز اراردن
تاریخی دینلمشدر آنك ترجمه عشق

۳۹۱۹

نستعلیق محمد شفیع تبریزی در ۱۰۷۸ ، جدول زر و لاجورد ، عنوان شنگرف و زر ، سرلوح لاجورد وزروسبز.

۱۴ س ۹×۱۷ ، ۱۸۶گ۱۴ ×۲۵ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج زرباکی ضربی مقوایی.

دیوان

ازمجذوب تبریزی است که در ۱۰۶۳ گرد آورده و نزدیك به ۵۰۰۰ بیت است وغزل است بترتیب تهجی (۱ - ۲۷٤) و مخمس (۲۷۵ - ۲۷٦) و ترجیع درستایش علی (۲۷۷-۲۹۳) وترجیع بند درستایش امامان وبر گردان آن باعنوان « مهرشاهی » (۲۹۳ - ۳۰۵) ووصف عمارت نجف وسلسلة اللئالی و مسلك النجات ودوقصیده درستایش

مذهبی و ترجیع بند وساقی‌نامه و حکایت وتمثیل و تواریخ (۳۰۵ ـ ۳۵۱) و رباعیات (۳۵۱ ـ ۳۷۰) (مجلس ۳:۶۳۸و۶۶۴) .

آغاز:

الهی عبدك العاصی اتا کا مقرا بالذنوب قدعا کا

....

فکندی تا نقاب از رخ بیکدیدن‌شوم رسوا
تو دل بردی بیغما از میان ومن‌شدم رسوا

....

من مجذوب را بیجا مکن منع ای‌نصیحت گو
تو هم دانی کزین سودا نه تنها من‌شدم رسوا

انجام:

خواهی که‌چو آفتاب‌مشهورشوی چون مردمك دیده همه نورشوی
اینها همه میشود اگر جز بخدا نزدیك بهرچه میشوی دورشوی

تاریخ دیوان .

پی تاریخ این دیوان محشر که‌خوانی‌باشداز‌لعل‌و گهر پر
سروش عالم غیبی بگـوشم ندادرداد‌و گفتا خوان پردر

۳۹۲۰

نسخ محمدعلی‌بن محمد شفیع‌حسینی سبزواری در شوال ۱۰۷۹ ، بلاغ دارد ، حواشی با نشان «س ع، منه» با اجازه انهاء وروایت مورخ روز۲۱ ع ۱۰۸۲/۱ برای‌مولانا احمدو نام مجیزدرست خوانده نشده و گویا صالح‌بن عبدالائمة الجدانی است ، نسخهٔ آشفتهٔ فرسودهٔ پاره شده‌است .

۳۰س۹×۱۸ ، ۳۲۸۷ گ۱۵×۳۶ ، کاغذ هندی فرسوده ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌متوانی .

تلخیص الاقوال فی‌تحقیق احوال الرجال

ازمیرزا محمد استرابادی که در۱۰ج۹۸۸/۲ ساخته است .

۳۹۲۱

نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ ، عنوان وجدول شنگرف ، آغازوانجام‌افتاده ، چهارتصویرداردازمردم وجانورورص۳۱و۴۰و۱۰۱و۱۳۲ .

۱۴س۱۰×۱۶ ، ۶۱گ۱۶×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا .

جنگ

چنین است عنوانهای آن :

۱ـ نازونیاز (۲ ـ ۳۰) ازابن‌یمین ونازعاشق ونیاز معشوق ونامه‌های آنهااست بیکدیگر به نثر باشعرهایی درمیانهٔ نامه‌ها .

آغاز: بوالهوس درطمع قنادی که مکرخاموشی ازرضا است ... جواب نامهٔ معشوق :

رسید قاصد درجی زمشکناب آورد
چه‌جای‌درج که‌درج‌درخوشاب‌آورد
سخن درست بگویم زشاه مسندحسن
نیازنامهٔ درویش را جواب آورد

کتاب مشکین طراز وخطاب مسکین‌نواز ... رسید .

انجام: دیگردماغ نامه نوشتن ندارم (تمام شد نازونیازابن‌یمین)

در فهرست‌مجلس (۱۷۵:۳) ودانشمندان‌آذربایجان (۳۵۵) از مثنوی نازونیاز مفتون عبدالرزاق‌دنبلی‌ودر ذریعه(۳٤۱:۹) ازمثنوی نازونیاز ذوقی سمرقندی یادشده و هردو اینها به‌بحرخسروو‌شیرین‌است . (مجلهٔ آینده گفتاربرتلس س۲ ص۱۷۷و۲۳۸)

۲ـ نوع هفتم داستان پوست پوشیدن مجنون (۳۰ـ۳۵).

۳ـ داستان شیخ شبلی وجوان بغدادی (۳۵ـ۴۲).

٤ـ نوع هشتم سوزو گداز نوعی خبوشانی (٤۲ـ۷۰).

۵ـ مخمس آزاد(۷٦ـ۸۱ و۸۸ـ۹۳).

٦ـ مخمس عراقی (۸۱ـ۸۳).

۷ـ مخمس مجرم (۸٤ـ۸۵).

۸ـ مخمس دهدارعیانی (۸۵ـ۸۸).

۹ـ مخمس آذر (۹۳ـ۱۰۰).

۱۰ـ نوع چهارم قطعات (۱۰۰ـ۱۲٤ نیز ۷۰ـ۷۵).

۳۹۲۲

نستعلیق حبیب‌الله در۱۳۲۴ ، عنوان شنگرفی،
۱۹س۸×۱۸ ، ۱۴،۳۴×۲۰ ،کاغذ فرنگی سبز ـ جلدمقوا.

یوسف وزلیخا

سرایندهٔ این مثنوی دانسته نشده واز گفتار آقای خیام‌پور در مجلهٔ دانشکدهٔ ادبیات تبریزی چیزهم بدست نیامده است.

اینك نمونه‌ای ازشعرهای این مثنوی :

بباغ بردن زلیخا یوسف را وعشرت طلبیدن

خوش الحان بلبلی باغ حکایت — چنین کرداز کهن مرغان روایت
که چون یوسف نشد رام زلیخا — نداد از سرکشی کام زلیخا
بپاسخ دایه گفتش صبر کن صبر — بصبرآید برون مهرو مه از ابر
درون یوسف از غیرت فگاراست — هنوز این مه غریب این‌دیاراست

دل یوسف همان مسکین حمام است — که بروی شهر بند مصر دام است
زهجران پدر در هجر خویشان — دلی چون موی خودداره پریشان
باین شهر از وطن تا پا نهاد است — ز اول روز پا اینجا نهاد است
ز رنج راه آسایش ندیداست — ترا چون گل درآرایش ندیداست
چو زیبا گلشنی بیند خجسته — در آنجا گلرخان با هم نشسته
ز حسنت دیگران را پست بیند — ترا از جمله بالا دست بیند

عنوانهای این مثنوی :

۱ـ درنسب زلیخا.

۲ـ تحیر پرستاران از حال زلیخا.

۳ـ بجنون گرفتارشدن زلیخا از فراق یوسف.

٤ـ آگاهی زلیخا ازمقدم عزیز مصر.

۵ـ حیله انگیختن اخوان درباب جداساختن یوسف را ازپدر.

٦ـ بردن برادران یوسف را بصحرا.

۷ـ بچاه افکندن برادران یوسف را.

۸ـ براوردن کاروانیان یوسف را از چاه.

۹ـ بشارت بشیران مصرازمقدم یوسف.

۱۰ـ سراپاشستن حضرت یوسف دررود نیل.

۱۱ـ بدارالبیع آوردن یوسف درهجوم خریداران.

۱۲ـ تمنا کردن یوسف از زلیخا شبانی را.

۱۳ـ استفسار دایه احوال زلیخا را.

۱٤ـ نصیحت کردن دایه زلیخا را.

۱۵ـ فرستادن زلیخا دایه را بخدمت یوسف.

۱۶ـ بباغ بردن زلیخا یوسف را و عشرت طلبیدن .

۱۷ـ رفتن زلیخا درباغ ومشاهدهٔ جمال یوسف را نمودن وبخیال فریفتن یوسف را خوبان مصری .

۱۸ـ آوردن زلیخا یوسف را درخانه و گزارش احوال را بدایه نمودن.

۱۹ـ ساختن زلیخا هفت قصر را ونقش کشیدن خود را ویوسف را .

۲۰ـ درآوردن زلیخا یوسف را بقصرهفتم و کام طلبیدن .

۲۱ـ آگاهی زنان مصر ونکوهش کردن زلیخا را و زلیخا نعمت دیدار یوسف را نمودن .

۲۲ـ معذورداشتن زنان مصرزلیخا را ازسرزنش ویاری اونمودن .

۲۳ـ در تمثیل .

۲۴ـ فرستادن زلیخا کنیزی رابزندان خدمت یوسف .

۲۵ـ شرح حال زلیخا بعد ازوفات عزیز .

۲۶ـ آمدن زلیخابرسرراه یوسف .

۲۷ـ سرراه گرفتن زلیخابحضرت یوسف .

۲۸ـ التفات نمودن یوسف زلیخا را از مشیت الهی .

۲۹ـ بردن یوسف زلیخا را بخانه ومهربانی نمودن .

۳۰ـ بنکاح آوردن یوسف زلیخا را .

آغاز:

سخن معجون جان و راح روح است — سخن سرخوش صهبای صبوح است
سخن بال و پر طاوس عشق است — سخن چوبك زن ناقوس عشق است
شود چون جنس صحبت را خریدار — کند بیدار خفته خفته بیدار
سراسر داستانها سیر کردم — بدستان سنج دگر خیز کردم
نظامی را چو دیدم پایه بالا — بدکان ریخته از زبده کالا

زکبك خود ندیدم آن پرو بال — که آن شهباز را افتد بدنبال
به جام عشقم آخر همزبان کرد — بهم ما را بجایی مهربان کرد
شدم چون شد دلم با عشق دمساز — ز یوسف وز زلیخا قصه پرداز
زبان زان قصه ام وا شد چو سوسن — که بود این قصه از هر قصه احسن
بپای یوسف اول بوسه دادم — زبان در وصف حسنش بر گشادم
دگر گشتم زلیخا را هم آواز — شدم از شرح عشق او سخن ساز
که درعشقش دل از کف رفت وجان رفت
بران زادو بران ماند و بران رفت

انجام :

زلیخا کو صداقت داشت زآغاز — بدل تخم محبت کاشت ز آغاز
سرایت کرد عشقش رفته رفته — بجان یوسف آن ماه دو هفته
چنان شد یوسف آخر مایل او — که مایل تر شدش دل ازدل او
محبت کرد رسم تازه بنیاد — که شد صیاد صید وصید صیاد

من تألیفات مؤلف (۱۳بیت است ونباید جزو این مثنوی باشد و گویا نویسنده آنها را افزوده است) .

نه مایلم بسرزلف مشکسای ایاز — نه آرزو بدل ازتخت وشاهی محمود

....

زبردستی مکن با زیردستان — چوهشیاری قلم در کش بمستان

(الکاتب حبیب‌الله ۱۳۲٤) .

۳۹۲۳

نسخ سدهٔ ۱۳ ، بامهر مرتضی قلی.
۱۷س ۷×۱۴ ، ۲۴۲گ ۱۳×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی.

دیوان

گویا از صفی‌الدین عبدالعزیز سنبسی حلی (٦٧٧ـ٧٥٩) که دیوان بزرگ او در ۱۲ باب در ۳۰ فصل است (ذریعه ٩:١٥٠٩) درآن ازتاریخ ۷۳۳و۷۳۲و۷۲٦و۷٤۲ وازالدرالنفیس فی‌اجناس التجنیس(۱) و از علاءالدین جوینی و شمس‌الدین آوی یاد شده است.

آغاز: فی صباه یفتخر بفعله وقومه فی احدی الوقایع.

لئن ثلمت‌خدی صروف‌النوائب   فقداخلصت‌سبکی بناز‌التجارب

انجام:

یشق مرارا راسه و هو طیع   و یقطع احیانا و ماهوسارق

۳۹۲٤

نستعلیق روز پنجشنبه۱۵ع۲/۱۳٤۷ درش۱، ش۳آغازافتاده ومورخ روزچهارشنبه ۱۵ع۱/۱۳٤۷، ش۴ مورخ روز۱۰ذی‌حجة گویا همین‌سال، عنوان شنگرف.

۱۸س۹×۱۵، ۴۷گ۱۵×۲۱، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا.

مجموعه

۱ـ لوامع (۱پ‌ـ۲۹پ) شرح قصیدهٔ میمیهٔ ابن فارض است ازجامی.

۲ـ لوایح (۳۰رـ٤۲پ) ازهمو.

۳ـ نی‌نامه (٤۲پـ٤۸پ)ازهمو.

۱ـ ذریعه ۸٦:۸ از دوتن یادشده که چنین کتابی دارند، عزالدین حسن‌عراقی چلبی درگذشتهٔ ۸۰۳ وهمین صفی‌الدین حلی.

۳۹۲۵

نسخ قاسم‌بن فتاح (سده۱۳و۱۴)، عنوان شنگرف.

۱۸س۱۰×۱۵، ۱۵گ۱٦×۲۲، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا.

الفوائد الحائریة

ازمحمدباقر بهبهانی (حقوق ۳۵۰).

۳۹۲٦

نستعلیق شرف‌الدین علی‌غوری در۲ع۱/۱۱۰۱، عنوان‌شنگرف، آغازافتاده ورتقسیم علم.

۱۸س۷×۱۸، ۱۵۴گ۱۴×۲۵، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی‌ضربی‌مقوایی.

اخلاق‌ناصری

ازخواجهٔ طوسی است.

۳۹۲۷

نستعلیق محمدقاسم ابئوری قاینی وتصحیح ومقابله محمدرضابن محمدصادق درخچی قاینی در روزروشنبه ۱۰ذی‌قعدة ۱۰۹۳ (لمط سوم) ودرروزشنبه ۱۳ذی‌حجة ۱۰۹۳ دریبدابادسپاهان، جدول‌زر ولاجورد، عنوان ونشان شنگرف، بایادداشت‌تملک‌محمدصادق‌بن عبدالنبی‌تمامی بی‌تاریخ و با مهر و عبدالعلی در۱۲۹۷ وعبدالرضابن‌علی‌الرضا درصع.

۲۰س۵×۱۴، ۲۷۵گ۱۱×۱۹، کاغذسپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی‌ضربی‌مقوایی.

حل‌مشکلات الاشارات

شرح است براشارات ابن‌سینا ازخواجهٔ طوسی (ف۲۵۵ش۲٤۷).

۳۹۲۸

نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ .

۱۴س۱۰×۱۷ ، ۹۱گ۱۶×۲۳ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی‌ضربی .

جنگ

۱ـ جنگ (۱ـ۱۲۷)شعرهای‌محنت کردستانی(ستایش‌ومرثیه‌وغزل وسراپا ») و نامه‌ها ومنشآتی گویا از اووازناجی وشعرشوکت و مطالب پراکندهٔ عرفانی‌دیگر.

آغاز:

. . . ز فضل بی شمار   درعبادت دار او را اشتغال

کرده‌شیطان‌بردلم‌زورآوری   در فغان و درامانم‌ماه‌وسال

با گزیده‌ای ازفتوای شیخ‌ابراهیم‌تهرانی‌درتکفیررافضیان (۱۰۳ـ۱۰۸) بعربی باعنوان « هذه‌نبذة منتخبة من مبسوطفتوی‌العالم المدینة الشیخ‌ابراهیم‌التهرانی».

۲ـ فرهنگ لغات مشکل قرآن (۱۲۹ـ۱۸۲) بفارسی بترتیب تهجی حرف نخستین کلمات.

آغاز: باب‌الالف مع‌الالف. آنیة‌آبی بغایت گرم ، آمنوابگرویدند.

انجام: بهیج اول‌معروف دوم خشك یعنی محرك .

۳۹۲۹

نسخ سدهٔ ۱۳ ، عنوان ونشان شنگرف ، باسرلوح وجدول زر وسرخ ولاجورد، بلاغ دارد ، نسخه ازطهارت است تاهبات وبسیار پاکیزه‌است.

۱۹س۸×۱۵ ، ۱۳۷گ۱۵×۲۲ ،کاغذ فرنگی ـ جلدروغنی‌آراسته باگل و بوته وزرین دردرون وبیرون وفرسوده.

منهاج الهدایة الی احکام الشریعة

ازحاج محمد ابراهیم‌بن حاج محمدحسن خراسانی کرباسی (۱۱۸۰ ـ ۱۲٦۳) است درفقه بعربی و بچاپ رسیده است (کشف الحجب ٥٦٧ ـ طوس ٥ : ٦٢٩ ـ سپه ۱ : ٤٥٥) درپایان‌آمده « وقد فرغ منه ... محمدابراهیم‌بن محمدحسن فی‌العشر الاخر من‌الربع‌الاول من‌العشر الخامس من‌العشر‌الثالث من‌الالف الثانی» .

۳۹۳۰

نستعلیق سدهٔ ۱۱و۱۲ ، حواشی دارد، در۴۵ ر و پ داسعالی است ازعیسی‌بعربی.

۱۹س۱۱×۱٦ ، ۸۳گ۱٦×۲۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی.

مجموعه

۱ـ مجموع‌الصالحین(۱رـ٤۰ر)بعربی، داستانهای شیرینی‌است‌ازبزرگان‌عرفان، این نام در ص ع دیده میشود .

آغاز: بسمله . عن سفیان‌الثوری رض انه خرج و کان علی‌عدیله شیبان‌الراعی وهومن کتاب‌اهل‌المعرفة .

انجام: وهوبصیرالی‌النار.

۲ـ بردالاکباد عن‌فقدالاولاد(٤۰رـ٤٤پ) بعربی ازحافظ شمس‌الدین‌ابی‌عبدالله محمدبن تقی الدین ابی‌بکر عبدالله‌بن محمدبن‌احمد شهیر به ابن ناصرالدین دمشقی در گذشتهٔ ٨٤٢ (چلبی) .

آغاز: کتاب فی بردالاکباد عن فقدالاولاد تألیف الفقیر ... الشیخ‌الامام ... الحافظ ابی‌عبدالله‌محمدبن‌المرحوم تقی‌الدین ابی‌بکرعبدالله‌بن محمدبن‌احمدالشهیر بابن ناصرالدین‌الدمشقی رحمه‌الله تعالی‌آمین الحمدلله‌رب‌العالمین والعاقبة‌للمتقین...

امابعد فهذه تذکرة لاولی الالباب وتسلیة لکل مؤمن مصاب ... کتبتها علی الاستعجال فی اوایل شهرشوال ... حتی بلغنی موت ولدبعض السادات.

انجام افتاده: صبت علی مصائب لوانها صبت علی الایام صرن لیالیا.

۳ـ نصاب الاخبارلتذکیر الاخیار(۴٦ر ـ۸۳پ آغازوانجام افتاده وآشفته)بعربی ازامام الحرمین سراج الدین ابی محمد علی بن عثمان بن محمد اوسی (چلبی).

درآن آمده: قال الشیخ الامام سراج الدین شمس الاسلام ابومحمدعلی بن محمدبن عثمان ابن محمدبن سلیمان الاوسی رحمةالله علیه هذا ما اختصرته من کتاب غررالاخبار ودررالاشعار الذی سبق منی جمعه وتصنیفه و نظمه و تالیفه فی عیون الالفاظ الشریفة النبویة الهادیة ... مقتصرعلی ایراد الف حدیث صحیح مودعا کل عشر منها فی ضمن باب... وسمیته نصاب الاخبارلتذکیر الاخیار ... فهرست الابواب کتاب فی الله وسع رحمته.

۳۹۳۱

نستعلیق سدهٔ ۱۴، آغازدرترجیع وانجام درغزل حرف دال افتاده.
۱۴س۷×۱۴، ۵۴گ۱۴×۲۱، کاغذ فرنگی آبی ـ جلدتیماج عنابی.

دیوان

ترجیعات وغزلهای جامی است (ش۱۴۱۳و۳۹٤۹).

۳۹۳۲

نستعلیق ۱۰ع۱۰۵۷/۴ درروستای سه‌قلعه، عنوان‌شنگرف، آغاز پس از یک‌صفحهٔ دیباچه افتاده ونامی ازمؤلف وکتاب درآن دیده نمیشود ومیرسد بحل‌مشکلات دیوان انوری وعنوان «فصل سیم در اشکال غزلیات مشهوره» و «فصل چهارم درمجهولات غزل» و «فصل [پنجم] دراشکال مقطعات» و «فصل هشتم دربیان اشکال شاعری» و «فصل نهم دراشکال معمیات» و «فصل دهم دراسرارلغز» (همهٔ اینها از باب چهارم دربیان اسرارکلام‌شعرا) درآن دیده میشود وجای عنوان «فصل دوم دراشکال قصایدمجهوله» درص۸۷ـ سفیداست وازمیانه نیزافتادگی دارد.
۱۷س۵×۱۲، ۷۹گ۱۱×۲۰، کاغذسپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای.

جواهرالاسرار

از شیخ آذری درگذشتهٔ ۸٦٦ است (ادبیات ۱۸۹ ـ مجلس ۲:۴۷۹ و۵۱٤.۳ ـ ریو ص۴۳ ـ درآغاز جزمفتاح الاسرار ش ۲٤۲۳ که در پایان مانند این نسخه است) درآن یاد شده از کفایهٔ منصوری (۷) و کفایة الحساب میرغیاث منصور(۹) و کنز(۲۷) وتحفة الغرایب (٦۱و۹۰) واعلام الوری (٦۳) وحدایق الانوار فخررازی (۷٦) و جهان دانش(۸٤) وقصیدهٔ مرصع محمدبن مؤید منشی در۳۳بیت دربرابر رشید وطواط(۱۲۸) و از امیرخسروبن امیرمحمود لاجینی ملازم محمد تغلقشا معروف به سلطان جونه و شیخ نظام الدین اولیا (۱۰۱) ومولانا حسین متکلم (۱۲۵).

آغاز: بسمله. سپاسی که اززوی گویایی خرد برذمت خانوادهٔ امکان لازم است آنست که بفریب ادراک لاف ستایش یزدان پاک نزنند و لعاب عنکبوت عبارات بست برزوایای سرادقات وجوب نتنند دخل صدصالهٔ دکانچهٔ الفاظ ومعانی بخرج یکروزهٔ حمد کبریایی سبحانی نکنند و ظرف کوچک بیست وته حرف محیط این دریای ژرف نشود دردیدهٔ بینش مرد خردمند سبعیات افلاک ورباعیات عناصرثنای او بسند ولیس وراء عبادان قریه نزنند (جزدیباچهٔ مجلس وادبیات)

انجام: رباعی:

از جرم گل سیاه تا اوج زحل
هربند که بسته بود از مکروحیل

آن بند گشاده شد مگربنداجل. الحمدلله آجلا وعاجلا سبحان الله اولا وآخرا والصلوة والسلام علی الانبیاء ظاهرا و باطنا خصوصا علی افضل الانبیاء محمد المصطفی صلوات الله علیه وسلامه وعلی آله واصحابه وعلی تابعیه والمؤمنین (فتم کتاب جواهر الاسرار الذی صنفه ... الشیخ آذری فی عاشرة شهر ربیع الثانی من شهور سنة سبع و خمسین بعدالالف فی قریة سقلعه ... البریة).

۲۹۳۳

نستعلیق ۲۲ صفر ۱۲۵۴ در ش ۱ ، دوشمارهٔ دیگر بهمین خط.
۱۵س ۷×۱۵ ، ۷۲گ ۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج ترباکی ضربی.

مجموعه

۱ـ رسالهٔ اخلاقی (۱ پ ـ ۱۸ ر) مذهبی است وبفارسی .

آغاز: بسمله . درمقدمه روزه گرفتن ماه مبارك رمضان .

انجام : باهل خود چنین کنند والله اعلم بالصواب ۲۲صفر ۱۲۵٤.

۲ـ رسالهٔ عرفانی (۱۸ ر ـ ٦۰ ر) بفارسی و درآن پاره ای ازآیات تفسیر شده است .

آغاز: بسمله حمدله ... قال العبد : حمدله ... پس بنده میگوید : حمدله .

انجام : برای او میرود .

۳ـ رساله در نماز (٦۱ پ ـ ۷۳ پ ناقص) بفارسی و درآغازآن ازتحفهٔ عباسی یاد شده‌است .

آغاز: بسمله . حمدله . . این کتاب‌است مختصردربیان سی‌وچهارر کعت‌نماز.

انجام افتاده: که تقدیس وتسبیح .

۲۹۳٤

نستعلیق ونسخ حاج میرزا محمدحسین نایینی سپاهانی در ۱۰رجب ۱۲۸۵درش ۱،ش ۲بنسخ گویا ازهمین‌تاریخ ، عنوان‌شنگرف ، خط شیخ محمدرضا مورخ یکشنبه ۱٤ذی‌قعدهٔ ۱۳۱٦درپایان‌هست.
۱۳س ٦×۱۵ ، ۱٦۸گ ۱۳×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌ترباکی‌ضربی.

مجموعه

۱ـ شرح‌الصلوات(۱ـ۳۰۰)ازاحمدبن‌محمدحسینی‌اردکانی بنام‌محمدولی‌میرزا

پسرفتحعلیشاه در هشت فصل وبچاپ رسیده است (ذریعه ۳:۳٦۱ـمشار ۱۰۲۳) .

آغاز: نحمدك‌اللهم علی ما اخذت عهدك علینا بالایمان بك و الاعتراف‌بنبوته... اما بعد بندهٔ حقیر ... احمدبن‌محمدالحسینی .

انجام : مختاراست‌والحمدلله رب‌العالمین و الصلوة والسلام علی محمد و آله اجمعین .

۲ـ صلوات چهارده معصوم (۳۰۳ـ۳۳۰) بنظم عربی .

آغاز:

بنبی عربی و رسول مدنی　　　و اخیه اسدالله مسمی‌بعلی

انجام :

هم فرغا یومئذ آمنین　　　ادر کنی‌یاارحم‌الراحمین

۲۹۳۵

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱٤.
۱۹س ۹×۱۵ ، ۹۰گ ۱٤×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا عطف‌تیماج‌ترباکی.

منشآت

نامه های دوستانه و درباری و دیوانی زمان قاجار است برخی مورخ ۱۳۱۳ (ص ۷٤) مانند نامه های شاهزاده محسن میرزای میراخور (ص ۱۷) و میرزا سید حسین خان (۲۰) ووصیت نامهٔ کریم‌خان کرمانی وشعرهای رضوانی (۳٦)ونامه‌های میرزا محمد ساوجی منشی (٤۷) وحاج میرزا محمد حسن جناب شمس العلماء (٤۹) وحاج میرزا محمدعلی رئیس کرمانی (۸٦) و فرمان ناصرالدین‌شاه در بارهٔ زردشتیها (٤۲) وفرمان ریاست لوطی صالح بمطربان وتوالان مورخ ج۱۲۹۹/۱ (٤۹) و فرمان

ولایت عهد اعتضادالسلطنة (۵۱) واجازهٔ چاپ کتاب میرزا ابوالحسن جلوه بمیرزا محمود کتابفروش خوانساری (۸۳) .

۳۹۳۶

نسخ مؤلف ، باسرلوح زرین ، عنوان شنگرف ، جدول لاجورد وشنگرف ، نشان‌شنگرف‌وسبز ، در۶۳۴ ص ، مالک آخوند ملاصادق وحاج میرزا ابراهیم خوئی تبریزی در۱۳۶۳ و قاسم‌بن امیر محمد روحی که درع۱/۱۰۴۰ به ۴ دینارخریده است بایك پستوروغن ویك‌پستوانگبین ، دیگری آن را از شیخ علی‌دلال‌بیضاوی به ۴۵۰پول نقره درآغاز ماه رجب ۱۰۸۶خریده‌است .

۲۴س۸×۱۴ ، ۳۱۲گ۱۴×۲۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج عنابی‌ضربی مقوائی .

روض الازهار فی رقیق الاشعار

از عبدالرحمن نجل‌الشهابی‌بن آقبای الرمضانی که دربیست‌باب‌درسال ۱۰۰۰ ساخته‌است . فهرست‌بابها دردیباچه هست . عنوان : کتاب روض‌الازهارفی‌رقیق‌الاشعار تألیف الراجی .. عبدالرحمن نجل‌الشهابی بن اقبای الرمضانی غفرالله‌له .

۳۹۳۷

نسخ سدهٔ ۱۳و۱۴ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول شنگرف زرولاجورد .

۱۳س۹×۱۵ ، ۳۶گ۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی رنگارنگ ـ جلدمقوا باپارچهٔ مشکی .

مراسلة الوداد

نامه های عاشقان و معشوق است یکی باعنوان طالب دیگری‌باعنوان‌مطلوب در چند جا تخلص « مسکین ، عاشق ، واله » درشعرها دیده میشود ، مانند ناز ونیاز ابن یمین (ش۳۹۲۱) است به نثربانظم .

آغاز افتاده : شیخ بهایی که چنین فرموده آن بزرگوار :

بسم الله الرحمن الرحيم وبه الاعانة والاغاثة

آغازروض‌الازهار ش ۳۹۳۶ ص۱

آغاز روض الازهار ش ۳۹۳۶ ص ۲

آغاز روض الازهار ش ۳۹۳۶ ص ۳

آغاز روض‌الازهار ش٢٩٣٦ ص ٤

انجام روض الازهار ش٢٩٢٦

انجام روض الازهار ش۳۹۳٦

هر کسی را کو نباشد عشق یار　　　بهر او پالان وافساری بیار

.... ای عزیز اندیشه کن که اگر زمزمهٔ محبت دردل موسی نبودی در وادی طورندای «یانبینا» نشنودی .. چون اجابت فرمایش عزیزان از لوازم بود این فقیر... اجابت نمود... آن را مرتب برطالب ومطلوب نمود .. مسمی به «مراسلة الوداد» نموده.

انجام افتاده : الطالب .

بخت باز آید از اندر که یکی چون تو درآید
روی میمون تو دیدن دردولت بگشاید

....

والها دیدن خوبان چه بامید ولیکن
نظری گر بنماید دلت از کف برباید

الطالب .

۳۹۳۸

نستعلیق سدهٔ ۱۴ .

۱۰س۹×۱۴ ، ۱٦گ۱۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلدمقوا .

سرگذشت کافران سیاهپوش

دربارهٔ طرز زندگی آنها است با پاره‌ای ازلغات آنها .

آغاز: بقیهٔ احوال طایفهٔ کافر سیاهپوش . درخصوص پیشه و حرفهٔ این فرقه . طایفهٔ کفار موصوف حرفه وصنعتی ندارند .

انجام : گووا : اسب، پشکا: چوپان. ترجمهٔ چاکردعاگو سیدحسین شیرازی مترجم هندی .

۳۹۳۹

نستعلیق سدهٔ ۱۴.

۲۰س ۹×۲۰، ۱۴۶گ۱۴×۲۱، کاغذ فرنگی - جلد مقوا گوشه وعطف تیماج قهوه‌ای.

سرگذشت زندگانی من

از شیخ ابراهیم زنجانی است در پنج فصل (هفت بخش عمر او از ۱۲۹۷ تا ۱۳۲۸ق) وضع اجتماعی و سیاسی آن روزهٔ ایران ازان روشن میشود و اندکی تاریخ جهان و ایران‌هم دارد و آشکارا از ستمگریهای عربها در آغاز اسلام دربارهٔ ایرانیها یادمیکند.

آغاز: سرگذشت زندگانی شیخ ابراهیم زنجانی ازسال ۱۲۹۷ هجری قمری بیست وپنجمین سال عمر بسمله . بحسب تقسیم مدت عمر انسانی نسبت باحساسات و میل واشتغالی که دراغلب بشر دیده میشود ... هردوره بهشت‌سال مقررشده .

انجام افتاده: واقعا نسل خالص ایران رازبین بردند (عربها).

۳۹۴۰

نسخ ۱۰۴ (=۱۰۰۴) عنوان شنگرف، تاریخ ۱۲۹۲ ورص‌ع‌هست.

۱۵س ۸×۱۴، ۱۹۸گ۱۵×۲۲، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی.

مجموعه

۱- برء الساعة (۱ پ - ٤ ر) ازمحمد زکریای رازی است.

۲- الطب الکلی (٤ پ - ۱٦۹ پ مورخ سه شنبه ۲٦شعبان ۱۰۰٤)ازابوسهل عیسی مسیحی (ش۱٤۰۹).

آغاز: بسمله [المقالة الثانیة من الطب الکلی وهذا فهرست الابواب] فی علاج

امراض الراس ... الباب الاول طلاء نافع للصداع الکائن عن الحرارة صندل ابیض صندل احمر من کل واحد ثلثة دراهم.

انجام: کل اسبوع مرة مرارا کثیرا . تمت المقالة الثانیة من الطب الکلی، ولواهب العلم الحمد بلانهایة (مانند شمارهٔ ش۱٤۰۹).

۳- اغذیة المرضی (۱۷۰ پ - ۱۹۸پ) ازنجیب الدین محمدبن علی سمرقندی (عنوان نسخهٔ ما - طوس ۳:۲٤۳).

آغاز: بسمله . حمدله . . . اما بعد ان احدالعلوم التی تنتفع بها الناس هوعلم الطب ... فجمعت اطعمة المرضی فی هذه الاوراق.

انجام: الی احسن الاعمال انه هوالممد (تم کتاب اغذیة المرضی).

۳۹٤۱

نستعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱، عنوان درشت، ش۱ ازآغازافتاده: «فی هذا المعنا مبسوطة وخاصة ماذکرناه فی کتاب النهایة ... فصل فی عبادات الشرع وهی خمسة»، ش۲ ازتجارت است تاپایان که اندکی افتاده: «الرابع فی تزاحم الموجبات اذا اتفق المباشرضمن المباشر ... قال قضی امیر المؤمنین ع»

۱٦س ۱۰×۱۵، ۱٦۰گ۱٤×۲۰، کاغذ فرنگی - جلد تیماج تریاکی.

مجموعه

۱- الجمل و العقود (۲ پ - ۳۹ پ) ازشیخ طوسی است (ف۱۸٤٤) ودرتهران از روی نسخهٔ خط احمدبن عبدالحی تبریزی مورخ ٤ ذی‌قعدهٔ ۷۸۹ گراوری چاپ شده است.

۲- المختصر النافع (٤۰ر-۱٦۰پ).

۳۹٤۲

شکسته نستعلیق ۱۲٦۸.

۱۸س ۱۰×۱۷، ۳۸گ۱٦×۲۱، کاغذ فرنگی - جلد تیماج تریاکی ضربی.

جنگ

۱ـ نامهٔ دوستانه (۱) که در آن از صدیق الملك یاد شده و بیزرگی نوشته شده است بفارسی .

۲ـ تاریخهٔ شهر قزوین (۱ ـ ۲۸) از تاریخ گزیدهٔ مستوفی قزوینی (ص۷۷۳ـ ۸۱٤ چاپ ۱۳۳۹ تهران).

۳ـ نامهٔ دوستانه (۲۹ـ۳۰) بفارسی .

٤ـ زبر و بینات وعلم حروف (۳۱ـ۳۲) بندیست بفارسی.

٥ـ خطبه های نکاح بفارسی (۳٤ـ۳۹) .

٦ـ ترجیع بند (٤۳ـ٤٥) ازمیرزا مصطفی کردستانی متخلص به پیربستانی .

۷ـ مناجات (٤٦ـ٥٥)ازخواجه عبدالله انصاری .

آغاز: بسمله .

ای زدردت بیدلان را بوی درمان آمده

یادتو مر عاشقان را مونس جان آمده

... ای کریمی که بخشندهٔ عطایی و ای رحیمی که پوشندهٔ خطایی.

انجام : آن را خلال خود گردانیدم (مورخ ۱۲٦۸) .

۸ـ نامه‌های دوستانه (٥٦ـ٦۳) بفارسی.

۹ـ قیافه شناسی (٦۳ـ٦۹) بندیست بفارسی .

۱۰ـ شرح اربعین (۷۰ ـ ۷۲) از ملاحسین کاشفی سبزواری و بندیست ازان و بفارسی .

۱۱ـ پندهایی از لقمان و شیخ آذری و ملا محمد نصیر (۷۲ ـ ۷٦)بفارسی .

۳۹٤۳

نسخ مؤلف ، عنوان و نشان شنگرف ، جدول زر و لاجورد .
۱۹س۷×۱٤ ، ۱۳٦گ۱۱×۱۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی ضربی ملوایی .

شرح الزیارة الجامعة الکبیرة

از محمد قاسم بن محمد کاظم رازی که بنام شاه سلطان حسین صفوی در روز پنجشنبه ۱۹ج۱۱۳۳/۲ بعربی ساخته است (دیباچه) درذریعه (۱۳: ۳۰٥و۳۰٦) از آن یاد نشده است .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی اکرمنا بافضل انبیاء و ارشدنا الی سبیل الهدایة بنخبة اصفیاء ... اما بعد فیقول ... محمدبن الحاج محمد کاظم المدعو بقاسم ... ان هذه تعلیقة شریفه ومقالة لطیفة .

انجام : هذا آخرما اوردنا جمعه وقصدنا شرحه والحمدلله اولا وآخرا ... وقد فرغت من تألیف هذاالکتاب ... فی بلدة الطهران من اعمال الراز فی یوم الخمیس تاسع عشر شهر جمادی الاخر من السنة الثالث و الثلثین من العشر الرابع من المائة الثانیة من الالف الثانی من الهجرة ... وسلم تسلیما کثیر .

۳۹٤٤

نستعلیق سدهٔ ۱۱ .
۱٥س۸×۱٤ ، ۱۰۰گ۱٤×۲۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج عنابی ضربی ملوایی گردمشکی .

مجموعه

۱ـ دیوان (۱ ـ ۱٤۱ انجام افتاده) از امامی هروی در گذشتهٔ ٦۸٦ ، قصیده‌است ورباعی (ذریعه ۹: ۹٤ ـ مجلس ۳: ۲۲٦) .

٢ـ دیوان (١٤٣ ـ ١٩٨) ازقطران باشعری ازروه کی.

٣٩٤٥

نسخ سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف، جدول زرولاجورد ، باسرلوح زرین آراسته برنگها ، دوصفحهٔ نخستین بزرآراسته .

۲۷۰س۱۶×۱۹ ، ۱۱×۱۹ ، کاغذ استنبولی ـ جلدتیماج عنابی .

منشآت

نامه های دیوانی ودرباری است بترکی وعربی و فارسی از راغب محمد پاشا و گردآوردهٔ احمدنزهت باسر گذشت راغب پاشا . نامه وفرمان صفی میرزا درزمان نادرشاه (س۱۰۱) و گفتگوی نمایندگان ایران وعثمانی برای صلح (٧٦) و گزارش گفتگوی حسین علی خان زنگنهٔ معیرالممالک واحمدپاشاوالی بغداد دربارهٔ مذهب جعفری بدستور نادرشاه (٧٨) و پاسخ خلیفه درهمین باره (١٠٤) و پاسخ صدراعظم عثمانی بنادرشاه (١١٠ و ١١٣) و پاسخ نامهٔ زکیخان نمایندهٔ نادرشاه هنگام محاصرهٔ بغداد (٨٧) در آن هست .

آغاز: الله حسبی وهو . بسمله .

بنام خدامیکنم ابتدا چه نامست الله نام خدا

نام نامی ایزد بی‌علت واسم سامی منعم بی‌منت شاهی است منظومهٔ آثارومطلع قصیدهٔ گفتار اولمدقچه پذیرفته حسن اختتام وشایستهٔ قبول خاص وعام اولمیوب .

انجام : کتبه ... محمد المدعو ... بالراغب لست خلون من الشهرالثانی من العشر السابع عشرالاثنتین من الالف الثانی من هجرة من لیس له من‌الرسل الکرام المدانی.

٣٩٤٦

شکسته نستعلیق عباسقلی ناصرالشعرا ابن شیرمحمدخان معاون حضرت خلخالی اردبیلی در۲۸صفر ۱۳۴۶ (توشقان ئیل)(۳۰مرداد۱۳۰۶) باشعرهای ترکی اودرپایان، ازروی نسخه‌ای بدستورشمس الدین خان حقی رئیس نظم اردبیل آن را باقلم آهن نوشته است .

۱۴س۱۰×۱۵ ، ۸۸گ۱۳×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا.

دیوان

نشئه یا صایب دوم میرزا زین مشهدی (یا میرزا عبدالرزاق تبریزی سپاهانی) از فرزندان جهانشاه ترکمان ومستوفی خالصهٔ مازندران ودر گذشتهٔ ۱۱۸۸ یا ۱۱۸۹ ، غزل است بترتیب تهجی (١ ـ ١٥١) و رباعی (١٥١ ـ ١٥٥) وقطعه (١٥٥ ـ ١٦١) ودوقصیدهٔ ترکی که ماده تاریخ ۱۱۵۹ و ۱۱۶۱ است (١٦١ ـ ١٦٨) وغزل ترکی (١٦٨ـ١٧١) وفردفارسی وترکی ورباعی وقطعهٔ فارسی (١٧٢ـ١٧٣) .

آغاز:

دم صبح سعادت از ثنایت لوح عنوانها
زحمدت مطلع خورشید هر بیتی زصنوانها

....

گلاب ازرنگ گل بوبی دهدزین آرزونشاه
بشوق جام وحدت بسته با پیمانه پیمانها

انجام :

سیمی آن عالمی کاندر جهان
مبتلا گردد میان جاهلان

۳۹٤۷

نستعلیق سدهٔ ۱۰ و ۱۱ ، جدول وعنوان شنگرف ، نسخه از آن محمدعلی بن محمدهادی طبیب بوده است ، نسخه تاجدول آلات الصوت است برابر با گ ۱۰۱ پ ش ۱۲۷۴.
۲۲س ۱۰×۱۷ ، ۹۴گ ۱۴×۲۵ ، کاغذ سمرقندی - جلد تیماج مشکی ضربی زرکوب درون سرخ.

زبدة الطب

ازسیداسماعیل جرجانی وجززبدة‌الطب سبزواری (ش ۱۹۹۷/۹) است (ذریعه ۱۲: ۲۹ - ف ۲۷۲۳ - مجلس ٤: ۲۸۲ - ره آورد ۲۳۹) .

۳۹٤۸

نسخ ترکی سدهٔ ۱۱ و ۱۲ ، تاریخ تملک ۱۸۴(؟) دارد .
۲۲س ۷×۱۵ ، ۲۷۰گ ۱۴×۲۰ ، کاغذ استنبولی - جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی.

مفتاح البلاغة و مصباح الفصاحة

گزیده مانندیست از تلخیص دمشقی ازشیخ اسماعیل انقروی خطیب در گذشتهٔ ۱۰٤۲ وشارح ابیات مثنوی، در ۱۰۳۰ (س ۱۳۷) درعلم بلاغت بترکی وبدرخواست درویش غنم و محمد صادق چلبی چون میخواستند تلخیص بخوانند و نتوانستند ساخته است باشواهد و مثالهای فارسی وشعرهای شاعران فارسی برخی مانند اسودی (س ۳٦) و جمال تبریزی (۱۱٤) وطوطی(٤۹) وفاضلی (٤۲) ونصیرادیب (۷۵) وقاضی صدرالدین (۱۰۲) وبابك (٤۲) ودرآن (س ۱۱۳) آمده که بیت انوری ازروی نسخهٔ صحیحی آمده است (دیباچه - چلبی) .

آغاز: بسمله . یامن جعل قلوب العلماء مخزنا لجواهر العلوم والعرفان ویامن زین لسان الفصحاء بزواهر البلاغة والبیان . . .

انجام : سخت کمیاب است روآنرا بجو - استغفرالله من قول بلاعمل . . وسلام علی المرسلین .

۳۹٤۹

نستعلیق سدهٔ ۹ ، زمینهٔ عنوانها زرین ، عنوان زر وشنگرف ، جدول زرولاجورد.
۱۴س ٦×۱۰ ، ۱۲۴گ ۱۲×۲۰ ، کاغذ سمرقندی - جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی.

مجموعه

۱- دیوان (۱ - ۲٤۲) ازجامی است ازمیانه حرف باء تاحرف یاء سپس ترجیع ومقطعات ورباعیات (ناقص) (ش ۱٤۱۳ و ۳۹۳۱) .

۲- دیوان (۱ - ۲۱۷ هامش) از کاتبی نیشابوری در گذشتهٔ ۸۳۸ ، غزل است از حرف تاء تا حرف یاء و قطعات و رباعیات و مفردات نزدیك به ۳۰۰۰ بیت (سپه ۲ : ٦٥۹) .

آغاز:

جمشید روز بادهٔ در بزم ما گداییست
زین باده هر سفالی جام جهان‌نماییست
ای کاتبی ندیدم جایی به از خرابات
تابشنوی سخن را ایك این سخن زجاییست

انجام :

کمان ابرویت ازغمزه چندان کافکندناوك
دل ریشم بجان گوید که نصفٌ لی ونصفٌ لك

۳- دیوان (۲۱۸-۲٤۲ هامش) ازطوسی، غزل است بترتیب تهجی ورباعی نزدیك ٤۰۰ بیت (ذریعه ۹: ٦٥۱) .

آغاز دیوان مولانا طوسی ..

ای بچرخ آورده مهرت انجم وافلاک را

فیض دست قدرتت جان داده مشتی خاک را

....

درطریق پاکبازان طوسی ازهستی خویش

تا نگردی پاک نشناسی خدای پاک را

انجام :

پیش رویش نکنی ای دل مسکین آهی

تا گهان قهر کند روی بپوشد ماهی

کشته و مردهٔ آنم که چو در خاک شوم

بسر خاک من آیی بزیارتگاهی

۳۹۵۰

نسخ ۱۰۸۷-۱۰۸۸-۱۱۱۵ از مؤلف محبوب القلوب قطب لاهیجی اشکوری در ش۱-۴ ومفید لاهیجانی در ش۵-۷ ، عنوان ونشان شنگرف.

۱۵س۶×۱۱ ، ۱۲۴ص۱۲×۲۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج عنابی ضربی زر کوب مقوایی.

خط قطب لاهیجی اشکوری در ص ع ش ۳۹۵۰

مجموعه

۱ـ فیصل التفرقة بین الاسلام و الزندقة (۱ ـ ۴۱ مورخ پایان ذی قعدهٔ ۱۰۸۷ درسپاهان باحواشی نویسندهٔ آن) از امام محمد غزالی (ش۳۶۳۸/۶) .

۲ـ المنقذ من الضلال (۴۳ ـ ۷۰ نوشتهٔ روزپنجشنبه ۲۴ ذی قعدهٔ ۱۰۸۷ و پایان رجب ۱۰۸۸ درسپاهان) از همو .

۳ـ اثبات واجب (۷۲ـ۸۸ نوشتهٔ ۱۰۸۸ در سپاهان) از مولانا رجبعلی واحد تبریزی (ش۳۸۹۴/۱۳) .

۴ـ شرح ابیات (۸۰ ـ ۹۲) از قطب الدین محمد لاهیجی اشکوری نویسندهٔ نسخه است با حواشی خود او وبا شعرهای خوداو درهامش ودرمتن : درشرح یك بیت نظامی :

عقل بشرع تو ز دریای خون ❊ کشتی جان برده بساحل برون

بعربی (۸۰ـ۸۸) .

ویك رباعی سحابی :

عالم همه فرع تست ای اصل وجود ❊ زیرا که وجود تو ازین فرع نمود

هر پرتـو را احاطه نتوانـد شمع ❊ هرچند که شمع باشدش بود ونمود

بفارسی (ص۸۸ـ۹۰) .

ویك رباعی از گمنام

درعلم نظر شرح اشارات بس است ❊ در زهد وصلاح ترك طاعات بس است

ماراسروبرگ مسجد جامع نیست ❊ مارندان را کنج خرابات بس است

بفارسی (۹۰ـ۹۲) .

دریك حاشیهٔ «منه» (ص۸۹) آمده: « ومن هذا الباب ماقدقلنا فی خطبة کتابی الموسوم بمحبوب القلوب: الحمدلله الذی لیس بینه و بین خلقه غیر خلقه حجاب » (آغاز محبوب القلوب چاپی) .

آغاز: شیخ گرامی شیخ نظامی رحمه‌الله :

عقل بشرع تـو ز دریای خون　　　کشتی جان‌برده بساحل برون

لعل مرادالناظم رحمه‌الله‌ان‌العقل لایهتدی الی الاحکام الماموره‌بها الابمعاونة ضوابط الشرع .

انجام :

بیگانگی‌زخلق‌جهان عین وحدت است

زان آشنـای کس نشود آشنـای او

درص٩٢آمده « در دارالسلطنهٔ اصفهان . . . از دیوان مرحوم صایبا تاریخ روز دوشنبه ٥ شهر رجب تفال نموده شداین غزل آمد . . . »

نیمهٔ این مجموعه (١ـ٤) بخط مؤلف محبوب‌القلوب قطب‌الدین لاهیجی است همانکه برابیات نظامی وسحابی این شرح را نوشته ودرهامش این شماره‌ها ودرخود این شرح شعرهایی ازخودآورده وبخودنسبت داده است . خط اودرنسخهٔ‌شرح‌الشرح کتابخانهٔ دانشکدهٔ حقوق (ش١٩د فهرست ص ٣٧٦) هم هست . اواین رساله‌ها را در این مجموعه بادقتی نوشته وخط او هم بسیارزیبا است .

اینك سروده های قطب لاهیجی :

١ـ برسرماشد زنخوت بار ما دستار ما

سبحهٔ ما از ریا در دست ما زنـار ما

در ص ٣ هامش در حاشیهٔ فیصل التفرقه با عنوان « ومن هذا سنح لـی بالنظم الفارسی» .

٢ـ اگرآسان‌نمایی کاربرخودمیشودآسان

که‌ازمشکل‌توان‌آسان‌نمودن‌حل‌مشکلها

درحاشیهٔ کتاب المنقذ (ص٤١) باهمین عنوان .

٣ـسبك‌مشمار کشت‌زشت خودامروزچون دهقان

کند خرمن شود معلوم فردا وزن حاصلها

درص٧٨ باهمین عنوان .

٤ـ گرنقطهٔ شك اندر خاطر تراست زنهار

راضی مشو که باشی فاضل چـو فخر رازی

درص٨٤ درشرح شعرنظامی باهمین عنوان .

٥ـ شد زنخوت برسرما بارما دستارما

سبحهٔ ما از ریا در دست ما زنـار ما

بسکه درددین زدل هرروزبیرون‌میرود

دشنه بر دل میخورد امسال ما از پارما

در ص ٨٨ در شرح شعرنظامی .

٦ـ بهر کجا که توجویی خدای‌آنجاهست

ولی مگوی که‌آنجا است یاخدااینجااست

در ص ٨٩ درحاشیهٔ شرح شعرسحابی باهمان عنوان .

٧ـ که یار جلوه در شجر طور میکند

گـاهی گـذر بخاطر منصور می کند

از ماست ظاهر و شده از ما نهان

ما را ز ما جدایـی ما دور می کند

در شرح شعر سحابی (ص٩٠) باهمان عنوان .

٨ـنیز درشرح شعر نظامی (ص٨٤) : ومن‌هذاقدسنح لی‌بالنظم‌الفارسی:

خدایـا لطف کن علـم لدنی　　　کـز و قایم شود ارکان دینی

ز تحقیقات اشراقی چه لافـی　　　ز تدقیقات مشایی چه بافی

حکیمی کو براه عقل پوید　　تو کویی علم خود از جهل جوید
بعقل خود چنان پیچیده کویی　　که نقلی در جهان نشنیده کویی
ترا از آب عقل اهل یونان　　طهارت کی شود حاصل بایقان
ز خاك یثرب نقل ار نمایی　　تیمم به که زیشان آب خواهی
کر آیین کلامت خوش نماید　　ترا تحقیق نی شبهت فزاید
سخن جویی ز صوفی خود چه حاصل　　که کوید از ریاضت کشته واصل
نمود از کوشه کیری پله پله　　کمان اعتکاف شرع چله
چو در دین عجا یز عجز بوده است　　از آن پیغمبر این طاعت ستوده است
بدرکاه حق ار عجز آوری بیش　　شوی در دانش از هر کاملی بیش

۵ـ الوجیزة فی الرجال (۹۳ـ ۱۸۸ نوشتهٔ مفیدبن سعید لاهیجانی در شب ۱۹ع۱۱۱۵/۲ درسپاهان) از مجلسی دوم درراه خراسان بسپاهان دررجب ۱۰۸۶.

۶ـ الاوزان والمقائیس (۱۹۴ـ۲۰۹ نوشتهٔ همو درهمانجا درروز سه‌شنبه ۲۴ ذی‌قعدهٔ ۱۰۸۸) ازهمو (ادبیات ۳۷) مورخ ع۱۰۶۳/۱.

۷ـ المقادیر الشرعیة والموازین الطبیة (۲۱۱ ـ ۲۴۰ بهمین خط) از قاضی بن کاشف‌الدین محمد یزدی بعربی دردوازده باب وسی فصل ویك خاتمه (طوس ۵:۳۷۰) دردنبال خاتمه شش جدول است برای اوزان وبسیار سودمند. مؤلف بکتاب نامی نداده وهمین اندازه دردیباچه «بیان المقادیر الشرعیة ومعظم الموازین الطبیة» می‌بینیم نام خود او دردیباچه هست.

۳۹۵۱

نسخ سراج بن حسن بن مفلح درروز پنجشنبه ۲۵ع۸۶۵/۲؛ مالك فرج‌الله بن شهاب‌الدین بن احمد بن ابی‌الفضل عبیدی حسینی؛ درپایان وصیت پیامبر بعلی است ازروی خط شیخ طوسی.
۱۷س۱۰×۱۴، ۱۱۱گ ۱۴×۱۸، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج عنابی متوایی.

خط قطب لاهیجی اشکوری در پایان فیصل التفرقة ش ۱/ ۳۹۵۰ ص ۴۱

خط قطب لاهیجی اشکوری در المنقذ ش ۲/۳۹۵۰ ص ۵۵

خط قطب لاهیجی اشکوری در المنقذ ش ۲/۳۹۵۰ ص ۵۶

[illegible]

خط قطب لاهیجی اشکوری در پایان المنقذ ش ۳۹۵۰/۲ ص ۶۹

[illegible]

خط قطب لاهیجی اشکوری درپایان المنقذ ش۳۹۵۰/۲ص۷۰

خط قطب لاهیجی اشکوری درپایان اثبات واجب تبریزی ش ۳۹۵۰/۳ ص ۷۷

خط قطب لاهیجی اشکوری و شعر فارسی او در ش ۳۹۵۰ ص۷۸

مجموعهٔ ش۰ ۳۹۵ ص۸۹ خط قطب لاهیجی اشکوری که‌درهامش از محبوب‌القلوب خود یاد نموده‌است

مجموعهٔ ش۳۹۵۰ ص ۹۰ خط قطب لاهیجی اشکوری

ثواب الاعمال

از ابن بابویه قمی رازی ایلاقی است (طوس ۶۳:۵ و ۲۵٤) .

۳۹۵۲

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف ، سه سرلوح زیبا دارد ، تاریخ مرگ ۱۲۷۷ در میانه هست.
۳۰س ۹×۱۵ ، ۳۶۲گ ۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد روغنی گلدار درون و بیرون و فرسوده عطف تیماج تریاکی .

دیوان

از عاشق سپاهانی آقا محمد خیاط در گذشتهٔ در همان شهر در ۱۱۸۱ در هفتادسالگی (ذریعه ۹ : ٦۷۲ ـ مجلس ۳٤٦:۳ و ٦۷٦ ـ مشار ۷٤۳) غزل است بترتیب تهجی ومخمس وقطعه ورباعی (ناقص) وقصیده .

۳۹۵۳

نسخ پسر مؤلف ظهیر الدین علی در روز سه شنبه ۲۸ شعبان ۱۰۹۳ ، نسخه از زکوة است از باب ۸٦ تا باب ۳۵۸ (الفروض علی الجوارح) وجزو دوم ، عنوان شنگرف .
۲۳س ۸×۱۸ ، ۱۱۷گ ۱۲×۲۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج عنابی.

التعلیقة السجادیة

از ملا مراد تفرشی و حاشیه ایست بر کتاب من لایحضره الفقیه که در دوشنبه ۱۷ع۱۰٤٤/۱ بانجام رسانده است (ادبیات ۱۷۱ ـ طوس ٥۱:٥) .

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین والصلوة علی محمد وآله ... فهذا هو الجزء الثانی من حاشیة العالم... مولانا مراد التفرشی ... علی الجزء الثانی من کتاب من لایحضره الفقیه تصنیف ... ابی جعفر محمد بن ... بابویه القمی ... باب علة وجوب الزکوة.

انجام : وجمیع شیعة علی امیر المؤمنین . . . المعصومین . و هذه هی التعلیقة السجادیة المعلقة علی الفقیه وقد خرجت من السواد الی البیاض بتوفیق الله سبحانه و تعالی الی هنا فی اللیلة الثالثة والعشرین من شهر رمضان المبارك وارجوا من الله عز وجل ان یوفقنی لاخراج باقیها الی البیاض المنقول عن خط المحشی رفع الله تعالی درجاته ونجزت کتابته علی یدی اقل الخلق ابن المحشی رحمه الله ظهیر الدین علی یوم الثلثا الثامن والعشرین من شعبان من شهور سنه ثلث وتسعین بعد الف .

۳۹۵٤

شکسته نستعلیق حاج احمد حسینی امام جمعه شیروانی طوسی در ۱۳٥٦ (۱۳۱٦خ).
۲۲س ۹×۲۰ ، ۳۷۷گ ۱۵×۲٤ ، کاغذ فرنگی ـ جلد کالینکور مقوایی.

دیوان

از نقیب شیرازی حاج میرزا احمد بن حاجی درویش حسن نقیب الممالك (۱۲۳۸ـ۱۳۰۲)است ومثنوی او بنام ده دفتر است (مجلس ٤٤۳:۳)وقصاید است وغزلیات بترتیب تهجی با دیباچه ای در سر گذشت او .

آغاز: فی القصاید و الغزلیات المنتخبة علی ترتیب التهجی فی توحید الباری عز اسمه .

سپاس ها نشد شایستهٔ شان تو یارا
سپاس خودبشان خویشتن بر خویشتن فرما

انجام:

باد صد رحمت ز رحمن رحیم
بر کریم ابن الکریم ابن الکریم

۳۹۵۵

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، جدول لاجوردی.
۱۷س۸×۱۵ ، ۶۰گ۱۱×۲۲ ، کاغذ فرنگی – جلد پارچهٔ سبز مقوایی گرد تیماج مشکی عطف تیماج تریاکی.

جنگ

۱ـ شعرفارسی سلطان بایزید بسطامی و شیخ جنید (۱ر).
۲ـ مثنوی نصرت مستوفی زمان قاجار (۱ پ ـ ۵٦ ر).
۳ـ ساقی‌نامهٔ رضی ارتیمانی تویسرکانی (۵۷ ر ـ ٦۰ پ).

آغاز:

آن شنیدستی که شمع انجمن   جان روشن روشنی جان من

انجام:

آن رعیت نصرت‌اللهی شد   هر گم‌شده‌ را درین‌جهان‌ رهبر

۳۹۵٦

نسخ سدهٔ ۱۳ درکرمانشاه بفرمودهٔ آقامحمدرضای همدانی.
۱۸س۵×۱٦ ، ٦۲گ۱۲×۲۲ ، کاغذآبی فرنگی ـ جلدتیماج‌تریاکی‌ضربی.

شرح بیست‌باب درمعرفت اسطرلاب

ازعبدالعلی بیرجندی بررسالهٔ خواجه طوسی (ف۹۰٤).

۳۹۵۷

نستعلیق ۱ شوال ۱۲۹۳ درص۱ ش۲ بهمین‌خط.
۱۱س۸×۱۴ ، ۱۱٦گ۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مُنایی.

مجموعه

۱ـ دیوان (۱ ـ ۱۳۱) ازفروغ حاجی‌عبدالله حسینی‌تبریزی در گذشتهٔ ۱۲۱۰ دربنارس وقصاید اواست (دانشمندان‌آذربایجان ۲۹٦).

آغاز:

سحربویی ززلف یارباد آورد بر صحرا

عبیر آمیز عنبر ریز عنبر بیز عنبرسا

انجام:

تویی شاه وفادارش تویی‌دلجوی غمخوارش

بکس‌نبود سرو کارش سگ‌این آستانستی

۲ـ فرهنگ شاهنامه (۱۳٤ـ۱۷۸).

آغاز: فرهنگ الفاظ نادره واصطلاحات غریبه.باب‌الالف: آب‌آبرو،روشن.

انجام: یماك نام شهری‌وولایتی میباشد (پس‌ازین تاپایان حدیث‌است‌بفارسی).

۳۹۵۸

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، نشان شنگرف.
۷س۷×۱۳ ، ۱۱گ۱۵×۲۲ ، کاغذفرنگی ـ جلدمقوا.

رسالهٔ شکوائیه

بی‌نقطه است بعربی گویا نامه‌مانندیست‌ازفرزند یکی‌از کار کنان‌آستان‌رضوی بمتولی‌آنجا (صدراسعد) که اوراچرا جانشین پدرنکردند ومستمری‌دربارهٔ اوبرقرار نساختند و دومین رسالهٔ شکوائیه او است نخستین بانقطه بوده و بوزیر نوشته است (حاشیهٔ ص٦).

آغاز: علی اسم‌الله الراحم‌الودود لله لله‌المولی‌الامام و الصدرالهمام .

انجام: وطارحمام .

۳۹۵۹

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان درشت ، درپایان سه بند نجومی‌است بفارسی .

۱۰س۷×۱۵ ، ۱۴ر۳۶۸×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج عنابی‌ضربی‌گردسبز .

مجموعه

۱- پنجاه باب سلطانی (۲ ر-۵۰ ر باحواشی وابکنوی) از رکن الدین بن شرف‌الدین حسینی‌آملی که در۸۶۰ بپایان رسانده است (ف۸٤۲) .

۲- بیست‌باب درمعرفت‌اسطرلاب (۵۱ پ - ٦٦ ر باحواشی) ازخواجهٔ طوسی .

۳۹٦۰

نستعلیق سدهٔ ۹و۱۰ ، عنوان ونشان شنگرف ، تاریخ تملك ۱۳٦۴ دارد .

۱۵س۸×۱۴ ، ۱۲ر۳۱۴۱×۱۸ ، کاغذ سمرقندی - جلدتیماج سرخ ضربی زرکوب مقوایی .

بدایة‌الهدایة

از ابن جزری شمس الدین ابوالخیر محمد بن محمد بن علی جزری شافعی (۷۵۱-۸۳۳) که‌درسمرقنددر۵ع۸۰۷/۱ دریك مقدمه وچهارفصل درعلم درایة‌الحدیث ساخته است .

آغاز: بسمله . وبه نستعین‌فی‌اتمامه . قال شیخنا وسیدنا ... ابوالخیرمحمد... الجزری الشافعی ... الحمدلله علی بدایة نهایتها علم‌الحدیث وهدایة غایتها المصیرالی زمرة اهل‌الروایة والتحدیث .

انجام:

اذا فقدالناس العراقی حافظا   امام هدی حبرافانت لهم ولی

و اتفق اتمام هذا الکتاب فی الخامس من شهر ربیع الاول سنة ۸۰۷ بمدینة سمرقند المحروسة .

۳۹٦۱

شکسته نستعلیق چهارشنبه ۴ذی‌حجهٔ ۱۲۹۱ ، در۱۳۰٦ از آن اکبرآقای‌تفرشی‌بوده‌است .

۱۴س۹×۱۴ ، ۱۴ر۳۸۰×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج سبزتیرهٔ ضربی‌مقوایی .

دیوان

از سالك وغزل است بترتیب تهجی باتخلص «سالك» ورباعی (ذریعه ۴۱۹:۹- مجلس ۲۹۷:۳و٦۷۹) .

آغاز:

کی دهم باماه گردون نسبت روی‌تورا

کی فروشم بردوعالم تار گیسوی تورا

انجام:

سهل‌است‌اگرباسررحم‌آیی   گیرم‌آیی‌ولی‌چه‌بی‌رحم‌آیی

جان درقدمت نثار سازم اما   یك باره اگربماسررحم‌آیی

۳۹٦۲

نستعلیق ۹۸۵ درش۱ ، وصفر۱۰۰۷ درش۲ ، جدول وعنوان ونشان شنگرف ، شعرهای فارسی صدقی ومیرحسینی سادات و میراسدالله وتاریخ ۱۰۴۴ در ص ع هست ، در ۳۰ پ یك صفحه از شرح «نادعلی» است .

۱٦س٦×۱۲ ، ۹ر۳٦۰×۱٦ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج ترباکی ضربی مقوایی .

مجموعه

۱ـ مرآت المحققین (۲ پ ـ ۳۰ ر) از شبستری .

۲ـ تحفهٔ شاهی (۳۱ ر ـ ۶۰ پ) از عماد الدین علی شریف شاهی استرابادی (طوس ۲۲۶:۲ ـ نشریه ۱۳۲:۱) دردوازده باب : مخارج حروف ، صفات حروف ، بعض احکام تجوید ، های کنایه ، مد ، ادغام ، تنوین ، وقف ، استعاذه ، بسملـه ، اختلاف قراء عشر درسورهٔ فاتحه ، اختلاف آنها درسورهٔ اخلاص ـ خاتمه درلحن .

آغاز افتاده وتام مؤلف و کتاب را ندارد : لایکلف الله نفسا الا وسعها معذور خواهد بود و کسی کـه رعایت کند و قرآن بتجوید خوانـد در روز قیامت شفیع او خواهد بود .

انجام : وحال آنکه به معصیت گرفتارند و قرآن ایشان را لعنت کند (مانند طوس) و هذا آخر ماوردنا ذکره و الحمدلله علی اتمامه والصلوة والسلام علی رسوله محمد وآله الطاهرین المعصومین .

۲۹۶۳

نسخ مؤلف ، عنوان وترجمه شنگرف ، جدول شنگرف ولاجورد ، حواشی دارد .
۱۱س ۹×۱۵ ، ۲۲۰گ ۱۴۳×۲۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی تازه.

فلاح المؤمنین

بفارسی از محمد زمان‌بن حاجی محمد طاهر تبریزی که درج ۱۲۰۱/۱ درقزوین ساخته است در دعا و زیارت با ترجمهٔ فارسی در یك مقدمه در شش فصل و پنج باب هریك چند فصل سپس یك خاتمه درسه فصل (دیباچه) .

آغاز: بسمله . الحمدلله‌الذی نورقلوبنا بمعرفته و اجری جوارحنا بطاعته . . . امابعدبربرادران دینی‌مخفی نخواهد بود .

انجام : وسلم تسلیما کثیرا .

۲۹۶۴

نستعلیق سدهٔ ۱۴ .
۱۳س ۷×۱۵ ، ۱۰۲گ ۱۴۳×۲۲ ، کاغذ ـ جلدتیماج عنابی‌ضربی مقوایی .

سفینة اللئالی

تذکره‌ایست بفارسی درسر گذشت بیست ودوشاعر واند کی ازشعرهای آنهااز محمد هادی بن محمد ولی‌خان که پس از ۱۲۵۱ در تبریز ساخته است با دیباچه ای (۱ـ۳) دربارهٔ سبب تألیف این کتاب و سر گذشت مؤلف واز آن برمیآید که او وپدر وبرادرش از بزر گان فارس بوده‌اند و در زمان محمدشاه قاجار پس از آشوبی که در آنجا رخ داده بدستوراوبماندن درآذربایجان محکوم شده‌اند.

درپایان نسخه شعرهای حاجی مخبرالسلطنه است .

چنین است فهرست نام شاعران :

۸ـ بهرامی سرخسی ۴۸
۹ـ جمال‌الدین عبدالرزاق ۴۹
۱۰ـ استاد دقیقی مروزی ۵۸
۱۱ـ رود کی ۶۳
۱۲ـ رشید وطواط ۱۱۲
۱۳ـ رضی‌الدین نیشابوری ۱۱۸
۱۴ـ سید حسن غزنوی ۱۲۲
۱۵ـ سید ذوالفقارشیروانی ۱۲۶
۱۶ـ سلمان ساوجی ۱۳۱
۱۷ـ سوزنی سمرقندی ۱۴۲
۱۸ـ ظهیرفاریابی ۱۵۱
۱۹ـ عمعق بخارائی ۱۶۳
۲۰ـ مختاری غزنوی ۱۷۹
۲۱ـ عنصری بلخی ۱۸۲
۲۲ـ عبدالواسع جبلی ۱۹۳

آغاز: بسمله . تذکرهٔ حمد وثنای بی‌منتها که اشعار وافر آن اذ کار و اوراد مسبحان ملاء اعلی آید و مفاتیح دیباچه اش مصاریع معرفت بر سراچهٔ دلها گشاید شایستهٔ دیوان حضرت عزت است ... چنین گوید ... ابن محمد ولیخان محمد هادی که تشبیب گزارش این مقاله وتسبیب نگارش آنست که دربدایت سلطنت شاهنشاه ... محمدشاه قاجار ... در تاریخ هزارو دویست وپنجاه و یك ۱۲۵۱ که فتنه‌ای در پارس پدیدار شد .. دراثنای توقف دارالسلطنهٔ تبریز ... خواست مشغله‌ای پیدانماید .. این مجموعه را ... درحیزتحریردرآورد ... ومسمی به سفینة اللئالی گردید.

۳۹۶۵

نسخ سدهٔ ۱۳ ، عنوان ونشان شنگرف .
۱۴س۹×۱۶ ، ۱۲۵گ۱۶×۲۵ ، کاغذ فرنگی - جلد گالینگورمقوایی.

معجم البلدان

درص ع آمده که از ابوبکر احمد بن موسی بن مردویهٔ سپاهانی است، بعربی، از آبه تا بحرین است.

آغاز: بسمله . آبه بالباء الموحدة قال ابوسعد: قال الحافظ ابوبکراحمدبن موسی‌بن‌مردویه: آبه من‌قری اصبهان قال: وقال غیره: ان آبه قریة من‌ساوه.

انجام: وفتح العلاء السابوروداربن فی خلافة عمرعنوة والله اعلم بالصواب.

۳۹۶۶

نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ ، عنوان ورقم شنگرف .
۲۰س۱۱×۱۶ ، ۱۲۰گ۱۸×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی ضربی مقوایی.

جُنگ

گویا گرد آوردهٔ یغمای شاعر که درص ۵و۶ نامه های او است بفرزندان با عبارت «حرره یغما» و تاریخ ۱۲۹۱ و ۱۳۰۱ درآن دیده‌میشود چنین‌است‌فهرست آن:

۱ـ یادداشتی از روی خط سر کارآقای معین لشکردربارهٔ طرزعکس انداختن پاپاریبان در روز سه شنبه ٤ع۱/۱۲۹۹ در خانهٔ خود و چگونگی ترکیب داروهای عکاسی نزد او (۱)

۲ـ فرمان ولایت عهدنواب والاامیرمحمد قاسمخان امیرنظام مورخ ۱۲۷٤/۱ع . (۲-۳)

۳ـ نامه های یغمای جندقی بنواب وبفرزند خود باعبارت «حرره یغما» (۵ـ۶)

۴ـ نامهٔ حاجی محمدعلی رئیس تاجر کرمانی (۶)

۵ـ آداب خواندن حرز سیدناماد وداروی آبستنی حاجی ترك (۷)

۶ـ نامهٔ شیخ بهایی بمیرزا ابراهیم همدانی (۸و۱۱)

۷ـ نامه‌ای‌دربارهٔ‌درخواست ورود دوجوان نورسیده بخدمت‌نظام (۹ـ۱۰)

۸ـ نامهٔ فارسی وشعرعربی (۱۴ـ۱۵)

۹ـ رسالة فی علم الجفر (۱۵ـ۲۴) متن رسالهٔ عربی شیخ بهایی است با ترجمهٔ فارسی آمیختهٔ با یکدیگر.

آغاز: بسمله. الحمدلله‌الذی کشف علینارموزالغرائب بفیضه‌المعین... فیقول... بهاءالدین محمدبن الحسین‌العاملی رسالة فی علم‌الجفررتبت علی مقدمة و ست فصول این رساله‌ایست درعلم جفر وجفر درلغت بمعنی پوست بزغاله است ودراصطلاح‌بمعنی ثبت کردن تهجی است ترتیب دادم بریك مقدمه وشش فصل.

انجام: حتی‌یخرج‌الجواب صریحاصحیحا بعون‌الله وحسن‌توفیقه، بعدنقل کن حرفی را... تاجواب صریح صحیح براید بیاری خدا و خوبی توفیق والسلام (مورخ ۲۷ رجب ۱۲۹۱).

۱۰ـ قصیدهٔ آقامیرزا لطفعلی متخلص به فانی مورخ‌۱۲۸۸ (۲۶ـ۲۸) وقصیدهٔ عربی (۵۰ـ۵۱)سروده برای رضاقلی‌خان.

۱۱ـ نامهٔ فارسی درلغزساعت باشرح لغتهای آن (۲۸ـ۳۲).

۱۲ـ رباعیات لطفعلی فانی لطفی بطرز باباطاهرمورخ ۱۲۸۹ (۳۵ـ۳۷).

۱۳ـ لامیةالعجم طغرایی(۳۸ـ۴۰).

۱۴ـ شعرهای ابونواس، ابن‌سینا، صاحب عباد، امرؤالقیس‌سیدرضی(۴۰ـ۴۴)

۱۵ـ قصیده‌های فرزدق وحمیری ودیگری (۴۵ـ۵۰).

۱۶ـ نامهٔ فارسی مورخ ۱۹ شعبان ۱۳۰۱ وخطبهٔ نکاح‌بفارسی (۵۵ـ۵۶).

۱۷ـ دو نامهٔ فارسی وخطبهٔ نکاح عربی (۵۷ـ۵۹).

۱۸ـ منشآت قایم‌مقام (۶۱ـ۷۴).

۱۹ـ نامهٔ حاجی محمد ابراهیم کلباسی بحاجی میرزاآقاسی (۷۴ـ۷۵).

۲۰ـ منشآت میرزامحمدحسین کرمانی‌ومیرزا جعفرریاض‌همدانی‌منشی‌سفارت انگلیس وحکیم قاآنی بارده‌شیرمیرزا ومیرزا نصرالله فراهانی و میرزارحیم اصفهانی منشی‌آذربایجان ومیرزامحمدطاهربهشتی ومیرزانقی آقابقایم‌مقام وفاضل‌خان گروسی ومیرزا عبدالوهاب معتمدالدوله نشاط وامین‌الملك (۷۶ـ۱۰۷).

۲۱ـ رسالهٔ شکوائیه قایم‌مقام در هنگام معزولی بعربی (۱۰۸ ـ ۱۲۵ نوشتهٔ محمدباقر درشب چهارشنبه ۵ ذی قعدهٔ ۱۳۰۱).

۲۲ـ سواد قبالهٔ نکاح بفارسی ازلطفعلی‌بن محمد کاظم تبریزی (۱۶۹ـ۱۷۰ مورخ۱۳۰۱)سر گذشت لطفعلی‌بن‌محمد کاظم‌متخلص‌بدانش دردانشمندان‌آذربایجان (ص۱۴۴) وذریعه (۳۱۶:۹) هست آقای باستانی درهامش ص۳۵ مینویسد که اونخست لطفی وفانی تخلص میکرده وسپس به دانش بر گرداند.

۲۳ـ شعرهای: قاآنی ۱۲۴ـ۱۴۲، سلمان ساوجی و مشتاق و طوفان و عاشق و کمال‌اسماعیل‌وظهیرفاریابی(۱۴۳ـ۱۴۴)مداح کمره‌ای (۱۴۴) معزی‌وعرفی‌ونشاط (۱۴۶ـ۱۵۰) سالك رشتی (۵۳) هاتف (۱۵۴ـ۱۵۷) شاه نعمةالله در ترجیع بند (۱۵۹) هما (۱۶۴) مغربی درترجیع بند(۱۵۹) هما(۱۶۴) قضایی یزدی (۱۶۵) سرباز(۱۱۶۶ و۲۰۲) نیاز و فروغی (۱۶۶) سروش (۱۶۷) لطفعلی‌تبریزی دانش‌وفانی (۱۹۵و۲۳۵ بخط خود او) وحشی (۱۸۷) باباطاهر (۲۰۱) میرزا محمدعلی جندقی (۲۱۰) یغمای جندقی (۱۶۷و۲۱۱و۲۱۶) رسوا (۲۱۲) انوری (۲۱۴) فردوسی و نشاطی مازندرانی (۲۱۵) مهستی‌وپسریغما (۲۱۶).

۲٤ـ جغرافیای عالم ونفوس درهٔ ارش (۱۷۲ـ۱۸۰) بفارسی.

۲۵ـ تاریخ سلاطین عثمانی (۱۷۷ـ۱۷۹ هامش) از آغاز تازمان تحریر جنگ.

۲٦ـ فرمان مجتهدالشعرایی آقاسیدحسین مجمر سپاهانی ازمعتمدالدوله وفرمان ناصرالدین میرزا بحکومت آذربایجان و فرمان وزارت آذربایجان میرزا فضل الله نصیرالملك و فرمان استیفای کاشان برای میرزا آقاخان کاشی و فرمان سرداری آذربایجان برای کفایت علی خان ماکویی وفرمان فرستادن شمشیر برای علی خان سردارماکو وفرمان امام ویردی میرزا بایالت قاجار استراباد وفرمان مستمری پسر ملاعبدالعزیز بالیوز بغداد وفرمان سرهنگی توپخانهٔ آذربایجان برای الله ویردی خان وفرمان حکومت گیلدان برای میرزا عبدالباقی منجم باشی و فرمان حکومت فومن برای میرزا احمدبیك ملك التجار گیلانی (۱۸۱ـ۱۸٦).

۲۷ـ رساله درشعر (۱۸۸ـ۱۹٤) گویا از حیدر.

آغاز: مقدمه دربیان تعریف شعروچگونگی بهمرسیدن شعر.

انجام: چهارچهار.

۲۸ـ معمیات (۱۹۵ـ۱۹۸).

۲۹ـ ترجمهٔ قصیدهٔ عینیهٔ حمیری (۲۲۰ـ۲۲۱) بنظم فارسی (ادبیات ۳٦۱).

آغاز:

داشت جایی ام عمروانذرلوای ... مانده آثار کهن ازوی بجای

انجام:

بعدازان بادا دوره بی عدد ... برنبی وصهر اوشیر خدا

۳۹٦۷

نسخ محمدبن سعدون بن احمدرملی درچاشت روزچهارشنبه ۱۳ج۸۸۰/۲ ، عنوان وشعرها شنگرف، درپایان سندروایت صحیح بخاری است.

۱۷س۹×۱۳ ، ۱۸۰گ۱۴×۱۸، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی.

شرح الخلاصة الالفية

آغاز اقتاده: الفاعل من كونه بمعنى الحال اوالاستقبال اومطلقا ...

فهو كفعل صيغ للمفعول فى ... معناه كالمعطى كفافا يكتفى

يعنى ان اسم المفعول مثل الفعل المصنوع للمفعول فى معناه ... ابنية المصادر.

انجام: قال المؤلف رحمه‌الله تعالى قداتينا على ما اردنا جمعه من الشرح و الاعراب واستوفيناماوعدنابه فى اول الكتاب فجاء شرحا مكمل المقاصد مسهل المعانى والفوائد.. ونعم الوكيل و كان الفراغ من تعليقه نهار الاربعاء ثانى عشرى جمادى الآخرة سنة ثمانين وثمان مائة على يدمحمدبن سعدون بن احمد الرملى امام الجامع المحمدين بالصالح بدمشق المحروس والحمدلله رب العالمين.

۳۹٦۸

نستعلیق محمدحسین کاتب درروزچهارشنبه سال ۱۰۱۰ درروستای کاریزباخرز ، عنوان شنگرف، نسخه درذی‌قعده ۱۱۰۴ ازآن محمد جعفربوده است ودر ج۱۴۹/۲(۱۰۴۹) ازآن علی‌اکبربن‌محمدبامهر مورخ ۱۰۳۰ او ، در۲۴۰ص.

۱٦س۵×۱۴ ، ۱۲۲ ، ۱۲×۲۲ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج زرباکی ضربی مقوایی.

شرح نصاب صبیان

ازمحمد کریم‌بن فصیح دشت بیاضی است (حقوق ۱۵٤).

۳۹٦۹

نسخ گویا ازخودمؤلف ، عنوان شنگرف.

۲۱س۸×۱٦ ، ۲۱۲گ۱۴×۲۲ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی.

مقام رضا

درسر گذشت امام رضا بفارسی از محمد معصوم خادم مشهدی پسر رفیع الدین

محمد خادم غروی که در ۱۱۱۵ ـ ۱۱۲۰ در یك مقدمه وپنج باب و خاتمه بنام شاه سلطانحسین (دیباچه) ساخته وشعرخود او وناظم یزدی و نجیب خالص استرابادی و شیخ بهایی درآن آمده ودرباب سوم ازبانیان قبه وشهرسناباد وتعمیرات آنجا تازمان تألیف یادشده است.

چنین است فهرست مطالب آن:

مقدمه دربیان عدداولاد حضرت امام همام موسی کاظم علیه السلام از ذکور و اناث و ذکراحوال ما در مکرمهٔ حضرت علی رضا علیه‌السلام و کیفیت تولد ولقب و کنیت ومولد ومدت عمرشریف وعدداولاد امجادآنحضرت وغیرذلك ازدلایل وبراهین امامت.

باب اول ـ دربیان آمدن آنحضرت به خراسان و سبب شهادت آنحضرت و ذکر بعضی ازمعجزات که تاحال شهادت آنحضرت علیه‌السلام مشاهده شده.

باب دویم ـ دربیان کیفیت شهادت آنحضرت علیه‌السلام وخوارق‌عاداتی که‌در حین وفات روی داده.

باب سیم ـ درذکربانی این قبهٔ بهیهٔ سنیه وخوارق عاداتی که درآنجادیده‌شده ومعلوم گردیده.

باب چهارم ـ دربیان ثواب زیارت آنحضرت وفضیلت آن.

باب پنجم ـ دربیان آداب‌زیارت آنحضرت علیه‌السلام وطریقهٔ زائروبیان‌زیارت مأثوره و استحباب آن

خاتمه دربیان بعضی از مسایل شرعیه متعلق بزیارت حرم مبارك‌وذکرعرایضی که‌بجهت مطالب‌شرعیه درضریح مبارك انداخته [شده] وتعظیم ورعایت زواروتکریم واحترام خدام آن عالیمقام وسدنهٔ‌ابواب وبیان واجبات شرعیه‌خدمت‌آن‌روضهٔ‌منوره.

آغاز افتاده:

بند کی از داغ قبولش فکار   گردن‌آزادی ازاوطوق دار

... وروایح روح پرورهر گونه صلوات و تسلیم زیبندهٔ مرقد مطهر ... رسولی است.

انجام: وذلك‌فی‌خامس شهرربیع‌الاول سنة عشرین ومائة بعدالالف‌من‌الهجرة النبویة‌صلی‌الله علیه وآله وسلم تسلیما.

۲۹۷۰

نستعلیق علی بن عبدالعظیم نیشابوری درشوال ۱۲۵۴ باچندبیت‌شعر اودرپایان در ش۱، ش۲مورخ محرم ۱۲۵۸، ش۴ مورخ دههٔ سوم محرم ۱۲۵۸، دوشمارهٔ دیگر بهمین خط، جدول شنگرف، در ص ۲۵۱-۲۶۰ نسخهٔ طبی است وشعرفارسی.

۱۴س‌۹×۱۵، ۱۴۳گ۱۴۲×۲۲، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی‌متوالی.

مجموعه

۱ـ دیوان (۱ پ ـ ۱۳۶) ازطوفان هزارجریبی مازندرانی میرزاطیب‌در گذشتهٔ ۱۱۹۰ است (ذریعه ۹ : ۶۵۲ ـ سپه۲:۶۲۹).

آغاز:

درآغاز حمد تو ای ذوالجلال   من و کلك‌ودل‌هرسه‌ماندیم‌لال

انجام:

بود قتل تو ننگ طوفان و گرنه

فدای تو این جان و این زندگانی

۲ـ تنبیه‌الغافلین و وسائل‌المحبین (۱۳۷ ـ ۱۹۳) از بهاء الدین ملامحمدبن ابراهیم‌بن محمد که در این نسخهٔ بهاءالدین‌بن ابراهیم تربتی خوانده شده و در یك

مقدمه ونه باب وخاتمه است. (مشار ۴۵۰ ـ ذریعه ۴:۴۴۴ ـ ش ۱/۲۲۱۶).

۳ـ دربیان تادیب زنان (۱۹۳ـ۲۰۴) بندیست بفارسی.

۴ـ نصاب صبیان (۲۰۵ـ۲۵۱) ازابونصرفراهی است.

۵ـ داستان موش و گربه (۲۶۱ـ۲۶۲) ازعبید زاکان.

۲۹۷۱

شکسته نستعلیق وسیاق سدهٔ ۱۴، عنوان شنگرف.

۱۱س ۸×۱۴، ۹۶گ ۱۷×۲۲، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج ترپاکی ضربی.

بحر الجواهر فی علم الدفاتر

ازعبدالوهاب بن محمدامین حسینی شهشهانی سپاهانی است (ش ۲/۲۱۰۱ـ ذریعه ۳۲:۳ ـ معارف ۹۶:۲ ـ مشار ۲۰۵).

۲۹۷۲

نستعلیق نیمه‌های محرم ۹۷۴، عنوان شنگرف، باحواشی منظوم شاعری بنام بیهقی در ۱۲۵۵ و ۱۲۵۸، در ۲۵۸ ص.

۲۱س ۸×۱۵، ۱۸۱گ ۱۴×۲۱، کاغذ استنبولی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی.

نگارستان بی مانند

از ابن کمال پاشا احمدبن سلیمان در گذشتهٔ ۹۴۰ (چلبی) که در ۹۳۹ (ازدهم صدمانده شصت و یك) بنام صدر اعظم پاشا وزیر سلطان سلیمان قانونی ساخته و نام کتاب تاریخ تألیف است (ص ۱۹). در هشت باب بپیروی از گلستان سعدی با داستانهای تاریخی واقعی که به ۴۰۰ میرسد و ۷۴ حکمت وپند دارد.

آغاز: منتهای بی منتها ... بی‌همتایی را عزوجل که در تشیید مبانی حکمش عجل است.

انجام: بیت:

سود نه زهد را دلق کبود | آنکه‌حق‌رابخرقه‌بافت که‌بود

۲۹۷۳

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۱.

۱۴س ۶×۱۳، ۳۰گ ۱۴×۲۰، کاغذ سپاهانی متن نخودی وحاشیه سفیدآهارمهره ـ جلدتیماج عنابی ضربی مقوایی.

دیوان

از محمدشریف وقوعی آذربایجانی در گذشتهٔ ۱۰۱۸ (دانشمندان آذربایجان ص ۳۹٤) قصیده است و غزل بترتیب تهجی ورباعی نزدیك به ۸۰۰ بیت با دیباچه‌ای در سر گذشت او از خلاصة‌الاشعار وهفت‌اقلیم.

آغاز:

من وادای سپاس وزبان شکر گذار
که هجر دوست بدل‌شدبدولت دیدار
هزار شکر کـه از دستیاری توفیق
رساند بخت بلندم برآستانهٔ یار

انجام:

نی رحم ترا بفکر داد اندازه | نه دره دل منت بیاد اندازه
جرمم نه بدستگیری‌دل‌خیزه | بختم نه بسروقت مرا اندازد

....

لب بستن او باعث بی تابی من شد   خاموش گل برده از مرغ چمن شد

۲۹۷۴

شکسته نستعلیق خوش اسدالله بن علیرضای حسینی درسپاهان درچاشت روز چهارشنبه ۱۳ رجب ۱۱۳۴ از روی نسخهٔ تصحیح شدهٔ مؤلف که استادش بوده است باحاشیهٔ «منه مد ظله السامی ، منه دام ظله ، منه مدظله» در ش ۱ ، شماره های دیگر نیز بخط اوست ، وقف رجب ۱۳۳۸ با تولیت حاج محمد ابراهیم گویا کلباسی (ص ع) .

۱۷ س ۸×۱۵ ، ۳۸گ ۱۵×۲۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج تریاکی .

مجموعه

۱ـ نورالبصر لحل مسئلة الجبر والقدر (۱ـ۶۲) از محمد خلیل بن محمد اشرف در شرح رسالهٔ امام علی نقی هادی که مفید(؟) در تحف العقول عن آل الرسول آورده و در بارهٔ جبر و قدر و امر بین امرین و منزلت بین المنزلتین است با پنج مقدمهٔ کلامی در آغاز آن و در روز پنجشنبهٔ ۲۷ رمضان ۱۱۳۰ ساخته شده است (دیباچه و پایان رساله).

آغاز: بسمله . الحمدلله رب العالمين و الصلوة على اشرف الاولين و الآخرين محمد وآله ... فيقول .... ابن محمد اشرف محمد خليل .

انجام: وما كنا لنهتدى لولان هدانالله .

۲ـ حاشیة نورالبصر لحل مسئلة الجبر والقدر (۶۳) يك حاشيه است از حاج شیخ عبدالحسین قندیل کربلایی بر همین رساله دربارهٔ آن رسالهٔ امام که مؤلف آن را درمجموعه‌ای دیده وسپس در بحاربدان برخورده ومحشی آن را در الدر المنثور فی الماثور وغیر الماثور شیخ علی عاملی هم دیده است .

۳ـ رسالة فی الوجود (۶۵ ـ ۷۰ باحاشیهٔ «منه عفی عنه») از همان اسدالله بن علیرضای حسینی وتقریر گفته‌های استاد اواست دربارهٔ اشتراك وجود ودر ۲۵ع ۲/ ۱۱۱۸

بانجام رسانده ودوباره در نیمهٔ رجب ۱۱۳۴ دراین نسخه نوشته است

آغاز: بسمله . الحمدلله الذى ليس له شريك فى الذات ولا يكون له سهيم فى الصفات .. اعلم يا طالب الحق والصواب ... ان الوجود الذى يعبرعنه بالفارسية بلفظة هستى محل نزاع بين ارباب المعقول

انجام: ثمان عشر ومائه بعدالالف ۱۱۱۸ ثم اتفق نسخ هذه النسخة على يد المؤلف فى منتصف شهر رجب المرجب من شهور سنة ۱۱۳٤ اربع و ثلثين و مائة بعد الف .

پس از این (ص۷۰ـ۷۳) چهاربنداست در پاسخ بشبههٔ بر عموم قدرت خداوند مورخ ۱۱۳٤ از روی نسخهٔ ۱۱۲۰ وفایده‌ای دربارهٔ عینیت صفات خدا وبندی دربارهٔ نماز مورخ ۱۱۲۳ واینکه نماز معراج مؤمن است مورخ ۱۱۳٤ ، اینها بپارسی وهمهٔ اینها ازهمو .

۲۹۷۵

نستعلیق ۱۴ ج ۱/ ۱۰۸۱ ؛ عنوان شنگرف ، تاریخ تولد ۱۰۸۰ و ۱۰۸۱ و ۱۰۸۷ و ۱۰۹۱ درپایان هست وتاریخ تولد ۱۰۹۴ و ۱۰۹۶ و ۱۰۹۹ و ۱۱۰۱ و ۱۰۱۴ و ۱۰۱۶ درآغاز دیده میشود .

۱۳ س ۸×۱۴ ، ۳۷گ ۱۵×۲۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد مقوا عطف تیماج سرخ .

تحفة الوالدین

بفارسی از نهانی جامی که در زمان شاه تهماسب دوم ساخته و در تجوید است بنظم فارسی .

آغاز: ثمرهٔ شجرهٔ بسم الله چیدن و بر طبق قرائت نهادن و حلاوت و مثوبات ازان چشیدن .

به بسم‌الله کردم فتح ابواب   که بسم‌الله بود مفتاح ابواب

بود مشکل گشا نام خداوند — شود از نام او حل عقد هر بند

....

نهانی شو دمی باعشق دمساز — پی شکرش نما توحید آغاز

....

چو تو عیب نهانی فاش دانی — مدان کوفاش کس عیب نهانی

....

نهانی هاتفی این نکتهٔ فاش — مخور غم درپناه مصطفی باش

....

من جامی ز تو ای یار جانی — طمع دارم دعا های نهانی
که بعد علم‌دین‌ای‌صاحب‌دید — نباشد هیچ علمی به زتجوید

....

انجام :

بود واجب‌چوبعدازختم‌قرآن — دعای پادشه بر هر مسلمان

....

به تحفة‌الوالدین‌نسخه‌موسوم — نمودم تا شود تاریخ معلوم

....

خدایامشتهر ساز این رسالت — بحق ذات بی شبه و مثالت
غریق رحمت یزدان کسی باد — که‌کاتبرا به‌الحمدی کندیاد

۳۹۷۶

شکسته نستعلیق ۱۲۶۸ .

۱۳س ۸×۱۴، ۳۲۱×۲۰ ،کاغذ فرنگی زرد — جلدمقوا عطف‌تیماج‌مشکی.

رساله در حکمت جدید و آفرینش ستارگان

از روی رساله ای بزبان هندی ترجمه شده است و در بارهٔ علم جدید است و پیشرفت فرنگان درجهانشناسی در چند فصل ودران از ترجمهٔ قرآن بدست‌سایل یاد شده است .

آغاز: بسمله . ستایش مختص خداوند است در مقابل نعمای او ... وبعد پس بتحقیق که وارد شد نامهٔ دوست وفادار .

انجام : وانحراف ازاعتدال وتخیلات انه ولی التوفیق فی سنة ۱۲۶۸.

۳۹۷۷

نسخ سدهٔ ۱۰و۱۱ ، عنوان شنگرف ، آغازدردیباچه وانجام درفصل ۱۱۸افتاده .

۱۲س ۷×۱۱ ، ۳۴۱×۱۹ ، کاغذسپاهانی ـ جلدتیماج عنابی‌ضربی‌مقوایی.

جامع‌الاخبار

همانکه در ف ۱۲۶۸ شناخته ایم .

۳۹۷۸

نسخ مؤلف ، عنوان شنگرف ، افزوده‌ها درهامش است وبرخی ازحواشی‌با نشان«منه سلمه‌الله» صفحهٔ نخستین بریده شده ونام‌کتاب درآن دیده نمیشود.

۱۶س ۷×۱۴ ، ۳۶۷×۲۰ ،کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی.

رسالة فی القصر والاتمام

از شبرین محمد حسینی موسوی شاگرد صدرالدین محمد رضوی(ص۱۵و۲۶) که نخستین بار در ۱۱۵۲ ساخته و سپس دران دست برده و عباراتی در هامش نسخه

افزوده و یکی از آنها تاریخ ۱۱۷۹ دارد. اخبار آن از بحار ووسائل است.

آغاز بریده شده: الذی هدانا .. نیة المقام اذهو مما اختلف فیه الکلمات و کثرت فیه الشبهات واطیل فیه المقال ... و ان هذاالمطلب العظیم یحتاج الی ذکر خمسة اشیاء: مقدمة و تنبیه وفصلین و خاتمة اما المقدمة ففی ذکرحدیث حسن وبیان انه ماالمراد من‌الشهرة التی تاخذ بها عند التعارض بین‌الاخبار و اماالتنبیه ففی بیان انه ما المراد من‌الاجماع‌الذی تعول علیه الفرقة الناجیة المحقة واماالفصل‌الاول‌الذی علیه المعول ففی بیان ان المسافرفی‌حرم علی ... وعند ولده الحسین ... فی الکوفة والحائر هل فرضه فی‌فرضه‌القصر کالتمام فی‌الحضر الا ما خرج بدلیل‌قطعی‌لاتقلیدی کنیة‌المقام‌عشرة ایام ام لا ویتضمن بیان ان الاصحاب ... یقصرون الصلوة فی الکوفة وعند قبرالحسین .. کالصیام و اما الفصل الثانی فی بیان ان من افطر قصر و بالعکس و اماالخاتمة ففی بیان ان من صلی فی سفره اربع رکعات فالصادق .. منه بریء و ان خیار الامة الذین اذا سافروا قصرواوافطروا الا ما خرج بدلیل قطعی کنیة المقام عشرة ایام.

انجام: والحمدلله اولا وآخرا وظاهرا وباطنا انه اهل الحمد قدوقع‌الفراغ‌من تسویدها علی‌ید ... شبربن السید محمدالحسینی الموسوی القاطن فی الغری ... یوم الجمعة ثامن من جمادی‌الاول سنة ۱۱۵۲.

۲۹۷۹

نستعلیق محمدحسن‌بن محمدعلی لسان‌الاطباء تهرانی درروزپنجشنبه‌ج۱/۱۲۷۰ درش۱، ش۲و۳ بهمین‌خط، باحواشی‌گویا ازهمین‌تهرانی درش۱.

۸س۹×۱۵، ۵٦/۱۴×۲۱، کاغذ فرنگی - جلدتیماج‌قهوه‌ای مقوایی.

مجموعه

۱- نصاب صبیان (۱ پ - ٤۸ پ).

۲- مثلثات بدیعی (٤۹ ر - ۵۳ پ) (فرهنگنامه‌ها ص۲۰۸ - سپه ۲۷۱:۲).

۳- لغات متضاد (۵۳) دوبیت است از تفتازانی

آغاز: للعلامة التفتازانی:

ده لفظ از نوادر الفاظ برشمر   هرلفظ را دومعنی‌دان‌ضدیکدیگر

جون وصریم‌وسدفه‌وظن‌بین وقره ودشت(؟)

هاجد دکر جلل بود ور هوای بسر (؟)

۲۹۸۰

نستعلیق سدهٔ ۱۳، عنوان شنگرف.

۱٦س۷×۱۳، ۳۹/۱۷×۲۱، کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی.

دیوان

غزلهای حیران است بترتیب تهجی باهمین تخلص.

آغاز: بسمله.

حال ما را که کند عرض بجانانهٔ ما

شود آگاه ز حال دل دیوانهٔ ما

جرعه نوشیم ز خمخانهٔ وصل رخ او

سر بر افلاك كشد نالهٔ مستانهٔ ما

انجام:

مدعی در بزم وصلت تکیه‌زن   بینوا حیران شده رسوای تو

۲۹۸۱

نستعلیق ۱۰۴۲، عنوان ونشان شنگرف، آغازافتاده هفت‌سطراست پیش ازشرح «جان بی‌جمال جانان میل جهان ندارد»

۲۵س۹×۱۸، ۹۴/۱۷×۲۵، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج‌تریاکی‌ضربی.

شرح دیوان

شرحی است از مولی مصطفی بن شعبان سروری بر دیوان حافظ شیرازی (ذریعه ۲۲٤:۹ و۱۳:۱۸۰ - ریو۱۵۸).

۳۹۸۲

نستعلیق سدهٔ ۹و۱۰ ، عنوان و آیات شنگرف ، آغاز و انجام افتاده.
۱۴س۷×۱۲ ؛ ۱۰۰گ۱۲×۱۷ ، کاغذ سمرقندی - جلد تیماج حنایی ضربی مقوایی .

رساله در اخلاق و سیاست

ازمؤلف فتح نامهٔ سلطانی (ص۱۷۵) یا فتح نامهٔ صاحبقرانی املای مغیث الدین ابراهیم سلطان پسر شاهرخ تیموری(۱).

۱- در ص۱۷۵ آمده: چنانچه تفصیل آن در کتاب فتح نامهٔ سلطانی که درمجلس رفیع حضرت سلطنت پناهی مغیثی مولف میگردد مسطور است .

در دیوان و منشآت قوام الدین محمد بن ضیاءالدین ابوبکر حسین بن شرف الدین علی یزدی برادر شرف الدین علی یزدی (ش۲۵۷٦) چنین آمده :

« و این تألیف منیف (فتحنامهٔ سلطانی) در اثناء مجالس عالیه که خاطر خطیر سوانح مصالح ملك وملت بتخصیص اغاثت ملهوفان و انجاح حوایج التفات میفرمود ازاملای شریف قلمی شده . چنانچه در نسبت وضع اینمولف بانحضرت هیچ مداهنه نیست ومحرراین بیاض در ترشیح این ریاض بغیر از تنقیح وتهذیب عبارت وتصدیر بعضی داستانها به تشبیبی دراصل تاریخ مدخلی ندارد واین سخنان ازبرای بیان واقع و تنبیه برچگونگی حال کتاب نوشته شد نه بقصد محمدت» (ص۴۰۰)

درجای دیگر برای تاریخ تالیف ونام کتاب چنین آمده :

«وفی سنة تاریخها «زادخیرها»(۸۲۸) که در انسال بازقران علویین بود در برج عقرب سایهٔ التفات در دار الملك شیراز بر آن فهم شریف انداخت و «صنف فی شیراز» (۸۲۸) بزبان راز ازان تاریخ بازمیگوید ... بنابرین مصنف مشرف بروفق مرکبات طبیعی بر چهار جزو اختصار یافت: مقدمه وسه مقاله... بفتح نامهٔ صاحبقرانی موسوم گشت» (ص۳۹۸ - ۴۰۱)

(راهنمای کتاب س٤ ش۳ ص۲۳۹- تاریخ یزد ص۱۹۵ و۲۱۲) ازسنجیدن گفتار آقای دکتر بیانی در راهنمای کتاب با آنچه نگارنده در بارهٔ دیوان قوام الدین محمد یزدی گفته ام برمیآید که از این دیوان (نسخهٔ ش۲۵۷٦ ما) درمجموعهٔ ایشان (بخش٤-٦) باید باشد و این فتحنامه ساخته و پرداختهٔ قوام الدین محمد یزدی و دیباچه از شرف الدین علی یزدی است.

مؤلف در این کتاب ما میگوید : « پادشاه کریم شیخ ابو اسحق محمود شاه رحمه‌الله که ابن عم جداین مؤلف بوده است » (۱۲۹) .

پاره‌ای از مطالب مهم این کتاب ونام برخی از درباریان و دانشمندان :

یادی ازعشق مؤلف (۱۹)

یاقوت خوشنویس وصفی الدین عبدالمؤمن (۴۷و۵٤)

اوحدی وشعراو (۲۹)

مولانا نور سمرقندی که در سمرقند ملازم جناب امارت مآب سید شمس الدین محمد شریف بوده و از طرف سید شمس الدین محمد شریف برای ضبط و مساحی قریه کوکان فرستاده شده بود وداستان او باسونکندی (۷٦-۷۷-۷۹)

طالب علم مدرسهٔ قواری شیراز وداستان او بانور (۷۹)

داستان سلطان مغیثی (۸۳)

خواشمند دربرابر دانشمند (۸٦)

شیخ ابواسحق محمودشاه (۱۳٤-۱۵۱)

سید شمس الدین محمد نجات وجمال الدین سراوی ومدرسهٔ سنغریه (۱۳۸)

هفت‌سین نوروزو گفتارنوروپریشانی مؤلف (۸۰و۱٤۲)

روش مردم ورارود وشیرازیان درمهمانداری (۱۱۳)

امین الدین کازرونی (۱۳۳)

داستان عبیدزاکانی وسلمان ساوجی در گرمابه (۱۷۸)

شعرمؤلف درستایش شاه ابوالفتح (۱۳۵)

حافظ وامیرتیمور (۱۳۹)

امیرمحب الدین بن ابوالخیرجزری ومدرسهٔ قواریه واوقاف شیراز ومولانا نور وسید شمس الدین محمدسید شریف وشیخ محمد بخاری ومیراسمعیل وموظف بودن مؤلف درآن زمان ونرسیدن وظیفهٔ او (۱٤۷و۱۷۱)

امیرتیموروسلطان بایزید (۱۷۳)

طرزشکارپادشاهان ترك وخراسان (۱۷۷)

دراین کتاب درهرفصلی‌داستانها وحکایاتی است وشعرهای‌فارسی بسیارازخود مؤلف وديگران در آنها هست .

چنین است فصلهای که دراین نسخه مانده است

۵ـ [درآداب تربیت فرزند] ۱

۶ـ درباب‌آداب عشق ورزیدن ۱۳

۷ـ درآداب شراب خوردن ۳۹

۱۲ـ درآداب برده خریدن وشرط‌آن ۶۶

۱۳ـ درباب مهمانداری وشرط‌آن ۱۰۰

۱٤ـ درباب آداب امانت نگاه داشتن وشرط‌آن ۱۱٦

۱۵ـ درباب عفووعقوبت وحاجت خواستن بهرگناهی ۱۲۵

۱۸ـ درآداب ندیمی وملازمت وشرط‌آن ۱۷۸

آغاز:

ای محتسب‌تودانی وشرع واساس آن

قانون عشق را بگذار آنچنانکه هست

خوشا رندان باده نوش و قلندر وشان دنیی وآخرت فروش که بغیر از تحصیل رضای محبوب وتیسیررضای مطلوب بهیچ مشتغل ومفید نیستند شیخان متعلق بکار وباروزاهدان بریاورعونت گرفتار .

انجام: کج دورادوا کرنك (؟) از هرطرف که منحرف کردد دستهٔ غمچی برروی (درشرح عیبهای اسب : اعنق ، رمش ، بدلجام ، کج دو) .

۲۹۸۳

نستعلیق سدهٔ ۹و۱۰،تصحیح شده باحواشی لغوی ، عنوان شنگرف ، پنج صفحهٔ‌آخرنونویس.
۳۰س۸×۱٦ ، ۳۲۴۰گ۱۵×۲۳ ،کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج آلباکی‌ضربی‌مقوایی.

دیوان

ازانوری است .

۲۹۸٤

نسخ سدهٔ ٦و۷ ، عنوان شنگرف ، بابلاغ بدینگونه « بلغ‌ایده‌الله قراءة وتصحیحاه » باحواشی محمدبن عبدالجوادعقیلی هاشمی مورخ۱۳۴۴ (۳٦) ، آغازدردیباچه وانجام درمیانه فصل۱٦افتاده.
۱۳س۱۰×۱٦ ، ۱۰۳گ۱٦×۲۴ ،کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج سبزضربی‌مقوایی.

فقه‌اللغة وسرالعربية

ازثعالبی است درسی‌باب این نسخه بانسخهٔ ش۱/۲۰۵۹ تااندازه‌ای‌جدایی‌دارد.

آغاز: بالقران علی اکثرها فاماالقسم الاول فهویشتمل علی ثلثین بابا مفصلة مترجمة بذکرمودعاتها .

۲۹۸۵

نسخ ۱۰۷٦ درمراغه ، عنوان ورقم شنگرف .
۱۲س۸×۱۳ ، ۱۲۵گ۱۵×۲۰ ،کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج آلباکی ضربی.

تیسیرالبیان فی‌تخریج آیات‌القران

بعربی دردوبخش هریك درچندباب بشمارهٔ حرفهای تهجی ازمیرزا احمدخان داود (ذریعه ٤:۵۱۷) .

آغاز: بسمله . وبه ثقتی . الحمدلله الذی انزل القران حجة بـاهرة . . . و بعد فیقول ... احمد المعروف بخان داود لمارایت الآی الموردة للاستشهاد و الامثال فی کتب المصنفین اکثر من ان یحصی ... وضعت طریقا لم یسبق بها احد یسهل بها تخریج الآیة من القران .

انجام: یهدی به ور (فی سنة ۱۰۷۶ فی المراغة) .

۳۹۸۶

نستعلیق خود مؤلف ، عنوان درشت مشکی یا شنگرف ، ورص۱ دعاست ، ورص۹۱ بندیست در بارهٔ تعارض اخبار بعربی، ورص۲۴۵-۲۵۴ بندیست از حلیة المتقین مجلسی، درص۲۲۲ آمده که من لقب شربتدار را بپسرم محمدبیک بخشیدم و ازملازمت دست کشیدم مورخ ۱۱۲۸ .

۲۴س ۱۰×۱۵ ، ۱۴۴گ ۱۵×۲۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج زرباکی مقوایی.

مجموعه

هشت رساله است از ابراهیم بن محمد شربت دار سپاهانی بدینگونه :

۱ـ شرح المکتسب (۱ـ۸۵) ساختهٔ روز آدینه ۶ ذی‌حجهٔ ۱۱۳۱.

آغاز: بسمله. بعد حمدالله ... هذا شرح لمغالطات المکتسب کتبته فی اوایل شهر رجب فی سنة ۱۱۳۱ بدان بدرستی که کتب اهل کافت دنیا موضوع است برموز.

انجام: ظاهرا وباطنا وصلی الله علی سیدنا محمد ... الطاهرین تمت الرسالة ... سنة الف واحدی وثلثین ومائة بید احمد، ازعلی مدد، نوشته شد.

۲ـ طیب اغذیه (۸۶ـ۹۱) .

آغاز: قال الحکیم قدس سره ان احسن الاغذیة غذاء المحمودة .. ونیز فرموده که غذای تفه وبی مزه ساقط میکند اشتهارا .

انجام: ثلاثة مثقال لاباس فیه (کسی درهاش نفرین میکند بر کسانی که اینهارا می‌نویسند) .

۳ـ رساله در فقه (۹۲ـ۱۶۳) از طهارت تادیات بعربی وبرخی جاها بفارسی.

آغاز: بسمله . الحمدلله العلیم الخبیر السمیع البصیر ... و بعد فیقول ... ابن محمد ابراهیم شربتدار .

انجام: ومنه وجمیل صنعه .

۴ـ مناجات (۱۶۴ـ۱۶۶) .

آغاز: مناجات مصححة صریحة سریع الاجابة من ... ابن محمد ابراهیم ... یا الهی وسید ومولائی سؤال میکنم از تو بحقیقت تو .

انجام: القدوس السلام برحمتك یاارحم الراحمین ... آمین .

۵ـ درشناختن نفس (۱۶۶ـ۱۷۳) درروزدوشنبه ۲۶شوال ۱۱۳۴ هنگام محاصرهٔ اصفهان با « بی دماغی » از گرسنگی و آزار بدنی نوشته است .

آغاز: بدانکه شناختن نفس خودراپیش از شناخت پرورد گار باید تحصیل نمود.

انجام: ازجاء ربه بقلب سلیم فی سنة ۱۱۳۴ .

۶ـ رساله درمعرفت اعداد (۱۷۴ـ۲۲۱) دریك مقدمه در ازواج و افراد عددیه و ده فصل : تناسب اعداد ، جمل وسیط ، طرق وضع اعداد ، مربعات ، اسرار اعداد ، منازل بیست وهشت گانه، اشخاص واقسام حروف ، لوح مثلث ، خواص مثلث (بنظم او)، اسرار . باپك خاتمه . درفصل ۷ شکل دهان است برای مخارج حروف .

آغاز: بسمله . الحمدلله الواحد الفرد الصمد ... وبعد بدانکه این رساله ایست درمعرفت اعداد وطریق مملوساختن بیوت مثلثات ومربعات وغیرهما که ... ابن محمد ابراهیم الشهیر بشربتدار التماس عزیزی از ابرار . . . مبادرت نمود و مرتب است برمقدمه وچند فصل وخاتمه .

انجام: دزدی برشما دست نخواهد یافت .

۷ـ رساله در بلاغت (۲۲۲ـ۲۴۵) در سه مطلب (معانی در پنج فصل ، بیان در

سه باب ، بدیع دردوفصل) و در ۱٤ج۱/۱۱۳۳ ساخته است .

آغاز: حمدی که سزاوار درگاه خداوند جهان .. تواند بود ارفع ازان وعالی از تقریربیان است .

انجام : فتم مقاصدی بعون الملك المنان .

۸ـ تذکرة الشعراء (۲۵٤ـ۲۸٦)ساختهٔ ۱۱۳۵(ص۲۷۰)اگرچه دربایان آمده که در۱ ذی حجهٔ ۱۱۱۰ نوشته‌شده‌است ، سرگذشت کوتاهی‌است ازشاعران فارسی زبان ومیگوید «این‌بود تذکرهٔ بعضی از شعرای متقدمین و اززمان سلطان‌حسین‌میرزای بایقرا الی الان درتعداد متاخرین منتظم اند» .

چنین است نام شاعران : رودکی ، اسدی ، فردوسی ، عنصری ، عسجدی، شیخ رئیس ، معزی ، استاد فخری، نظامی عروضی سمرقندی : ناصرخسرو ، قطران،ازرقی، خاقانی، انوری، رشید وطواط ، محمد غزالی، ظهیرفاریابی ، نظامی، ذوالفقارشیروانی، نجم کبری ، شاهفوری ، نورالدین منشی ، خیام (باسر گذشت حسن صباح) ، خواجه قادر نابینی ، عطار ، ملای روم ، سعدی ، اوحدی ، عراقی ، محیی الدین اعرابی ، بدر چاجرمی ، فخربناکتی ، سراج قمری ، خسرودهلوی ، خواجوی کرمانی، عمادفقیه، سلمان ساوجی،حسن کاشی، عبید زاکانی ، حافظ ، لطف‌الله نیشابوری، کمال‌خجندی، بایسنقر ، بساطی،عصمت‌بخارایی، اسکندربن عمرشیخ ، برندق، شرف‌الدین‌علی‌یزدی، آذری ، شیخ علی شهاب .

دربایان تاریخ ایران است ازپیشدادیان تا یزدگردپس خلفا .

آغاز: بسمله . الحمدلولیه . . اما بعد بدانکه درزمان خلفا تا بوقت سلطان محمود غزنوی قانون و دفاتروامثله ومناشیرازدرگاه سلاطین بعربی می‌نوشتند وعیب بود که بفارسی بنویسند .

انجام : وهومستخف باللیل والنهارادعوه بلفظ یاالله... الدیار .

۳۹۸۷

نستعلیق سدهٔ ۹و۱۰ ، عنوان وجدول شنگرف ، ازآغاز درحرف الف افتاده ویك‌صفحه‌به‌نثرکه گویا دیباچه است درپایان دیده میشود .

۱۷س۹×۱٦ ، ۱۴۴گ۱۵×۲۱ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدروغنی باگل وبوتهٔ رنگارنگ.

دیوان

از قاسم انوار است و غزل است ورباعی ومقطعات و مثنوی با شعرهای گیلیات (ص۲۲۸ـ۲۳۱) وترکی .

۳۹۸۸

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف.

سطرچلیپا ۹×۱٦، ۱۴گ۳۹ ، ۲۱×۳۰کاغذفرنگی ـ جلدتیماج زرباکی.

اختیارات

بفارسی ازمجلسی دوم است درچهل فصل ویك خاتمه .

۳۹۸۹

نسخ سدهٔ ۱۰و۱۱، ترجمهٔ فارسی نستعلیق زیرسطرها ، عنوان شنگرف ، یادداشت تملك۱ع۱/۱۳۱۸ دارد .

۹س۱۱×۱۹ ، ۱۴۱گ۱۸×۲٦ ، کاغذ اصفهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌تیره‌ضربی‌مقوایی.

مصرحة الاسماء

ازحلیمی لطف‌الله‌بن یوسف صاحب قاضی (ش۳۸٤۳) .

۳۹۹۰

نستعلیق بهاءالدین محمد مهدی حسنی حسینی ابن‌میرمیران شرف‌الدین علی‌طباطبایی در روز چهارشنبه ۲۴ شوال ۱۱۳۵ درشهر زواره‌درش۱ وروزدوشنبه ۲۴ رمضان ۱۱۳۵ درهمانجا درش۲،عنوان شنگرف ، چندبرگی درمیانه لولویی .

۷×۱۶ ، ۱۰۸گ۱۲س×۲۱ ، کاغذسپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی .

مجموعه

۱ـ موصل الطلاب الی قواعدالاعراب (۲ پ ـ ۳۶ ر) شرحی است بر الاعراب عن قواعد الاعراب از خالدبن عبدالله ازهری (سپه ۲:۳۳۲) .

۲ـ شرح قطرالندی وبل‌الصدی (۳۷ ر ـ ۱۰۸ر) از ابن هشام .

۳۹۹۱

نستعلیق سدهٔ ۱۱و۱۳ ، عنوان شنگرف، جدول‌شنگرف ولاجوردی ، آغازافتاده ازدیباچه ، و از پایان‌هم سه عنوان کم دارد ، یادداشت ۱۴ ذی‌قعدهٔ ۱۲۹ (۱۳۰۹) و۳۴۴ع۱۳۰۴/۳/۳ دارد ، با مهر مصطفی ۱۱۵ .

۲۱س۱۰×۲۱ ، ۲۴۰گ۱۵×۳۶ ،کاغذ هندی ـ جلدتیماج سبزضربی‌مقوایی .

بهاردانش

ازمنشی‌عنایت‌الله آل محمد صالح که در۱۰۶۱ بنام سلطان محمدشاه جهان‌دوم ساخته و مـانند گلستان در ادب و اخلاق است . (ش ۳۹۹۷ ـ مشار ۲۳۷ ـ ذریعه ۳ : ۱۵۸) .

۳۹۹۲

نستعلیق روزسه‌شنبه ۱۸ذی‌حجهٔ ۱۰۴۲ ، شعروعنوان ونشان شنگرف .

۱۶س۱۰×۱۶ ، ۲۲۹گ۱۸×۲۵ ،کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی‌ضربی مقوایی.

شرح دیوان

ازحسین‌بن معین‌الدین میبدی است(منزوی ۲:۱۱۷) .

۳۹۹۳

نسخ سدهٔ ۱۳و۱۴ ، عنوان درشت .

۲۱س۱۲×۱۹ ، ۲۷۲گ۱۸×۲۶ ،کاغذ فرنگی نخودی ـ جلدتیماج زرد مقوایی.

مجموعه

۱ـ ترجمهٔ رسالهٔ فقهیه (درمتن) متن‌ازحاجی سید کاظم رشتی و شرح‌ازمحمد علی‌بن محمدحسین حکم‌آبادی است(فهرست احسایی ۲:۱۱۲ و۲۵۵) .

آغاز: بسمله . حمدله ... چنین گوید ... محمدعلی‌بن محمدحسین‌حکم‌آبادی حسب اشارهٔ ... جناب سلیمان خان ... رسالهٔ فقهیه‌ای که از قلم ابن حاجی سید قاسم الحسینی الرشتی در جواب سئوال عز صدور یافته بترجمهٔ آن اقدام کرده بنحوی که فهم برخواص و عوام آسان باشد سئوال سائل و جواب آن فخر الافاضل را بفـارسی نقل نموده .

انجام : ضامن نمیشود (تمت‌الکتاب بعون‌الملک‌الوهاب) .

۲ـ رسالهٔ فی‌الارث (۱ ـ ۱۸ هامش) بعربی وجدول مانند است .

آغاز: بسمله . المرتبة الاولی فی‌الانساب‌والاسباب .

انجام : للام واخت‌الاب .

۳۹۹٤

نسخ سدهٔ ۱۱و۱۲ ، عنوانهاسفیدمانده.

انجام : وانحلت الشبهة المبنیة علیه فتامل.

۲۰س۷×۱۲ ، ۹۰گ۱۵×۲۰ ،کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سبز.

کحل الابصار و نور الانظار

حاشیه‌ایست از آقارضی‌الدین محمدبن حسن قزوینی در گذشتهٔ ۱۰۹۶ برشرح تجرید قوشچی (ش۳۳۱٤).

۳۹۹۵

نسخ زین‌العابدین‌بن حاجی محمد رازانی سپاهانی درشب دوشنبه ۲۲ع۱۰۶۶/۲، عنوان و نشان شنگرف، جدول زرولاجورد، آغازازدیباچه افتاده.

۱۲س۶×۱۴، ۱۶۴ گ۱۱×۱۸، کاغذ سپاهانی موریانه خورده ـ جلد تیماج قهوه ای ضربی مقوایی فرسوده.

لوامع صاحب قرانی

از مجلسی دوم محمدتقی‌بن علی مجلسی سپاهانی نطنزی که بنام شاه‌عباس‌دوم دردههٔ سوم محرم ۱۰٦۵ ساخته است (مشار ۱۳٤٦) این نسخهٔ ما یکسال پس از آن نوشته شده است.

۳۹۹٦

نستعلیق یحیی در ۱ع۱۳۱۷/۲ درش۱، ش۳ مورخ ۱۳۰۴ گویا از شیخ عبدالرحمن، نوشتهٔ آدینه ۱ع۱۳۲۱/۱ درگیلانه نزدآقامحمد درص۱۷۸ گویا ازهمان‌یحیی، عنوان شنگرف.

۱۲س۶×۱۴، ۱۶۴گ۱۱×۱۸، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌قهوه‌ای ضربی‌مقوایی.

مجموعه

۱ـ دیوان (۱ ـ ٦٤) غزلهای فارسی است باتخلص سلیم وسلیمی بترتیب‌تهجی نزدیك ۷۰۰ بیت (ذریعه ٤٦٧:۹ ـ ٤٦٨).

آغاز:

ای ترا پردهٔ عزت علم یکتایی
کس‌نه‌همتای تودرملکت‌بی‌همتایی

انجام:

از یاری سلیمی هر چند عار داری
غیر از تو تا قیامت او را مباد یاری

۲ ـ دیوان (۱۰۰ ـ ۱٦٤) غزلهای ملا خضر نالی کرد بکردی بترتیب تهجی گردآوردهٔ یحیی شاعر و بخط او نزدیك به ۲۰۰۰ بیت‌باهجومستوره واوهمدیگررا (۱۵٤ ـ ۱۵۷).

آغاز: بسمله. حرف الالف.

ای جلوه در حسن وجو کیش تماشا
سررشتهٔ دین بی مدد تونیه حاشا

انجام:

راستی ضیقلیه تیغ زبـان نالی
تند ونرم آوی گلو گیره قصهٔ‌بی‌دیره

۳ـ دیوان (۱۸۱ـ۳۱۹) ازمثنوی وقطعه ورباعی ازملاعبدالرحیم معدوم‌بکردی نزدیك ۱۸۰۰ بیت با تخلص معدوم درص۲۱۳ وبانام معدوم در۲۲٦و۲۷۸و۲۸٤، در آن پاسخهای معدوم است به نظام (۱۹۲) وداخی (۲۷۸) وبلبل (۲۸٤) باشعرخودآنها وباحواشی خود معدوم درص۲۵۳و۳۰۱و۳۰۳ و با ماده تاریخ ۱۲٦۰ درص ۱۹۱ و با حاشیهٔ همان یحیی درص۲۷۱و۲۷۹.

آغاز: بسمله.

آینهٔ کامل ازین که فرد
فدای آمات‌بون‌صفاییت‌آوره

انجام :

وازاواش وکلاف ریشه‌هستیم برد ریشه کوتره جر کم بر آوره

٤ـ جنگ شعرهای سرایند گان کردی‌وفارسی‌وعربی بدینگونه :

عبدالباقی‌عمر باقی‌تخلص ٦٥، مصطفی‌بیك کردی تخلص ٦٨و١٦٨، فخرالعلماء کرد ٧٦ ، احمد کرد ٨٠ ، فتنهٔ شاعر فارسی زبان ٨٦ ، خالد فارسی‌زبان ٨٦ ، شیخ عبدالرحمن وفا٨٨ ، بولبهای کرد٨٨ یحیی نویسندهٔ این نسخه ٨٨ ، مفتی‌زهاوی٨٩، شیخ‌نجم‌الدین پسرشیخ عمر ٩٩ ، شیخ‌علی قره‌داخی کرد عالی تخلص ٩٩ ، مستورهٔ کردستانی بکردی ١٥٦ ، هجری بکردی ١٦٥ وبفارسی ١٧٣ ، محوی بکردی١٧٢، حاجی قادربکردی ١٧٢ . فکری بکردی ١٧٢ ، وفایی بکردی ١٧٤ ، فوری بکردی ١٧٧ ، نظام بکردی ١٩٢ ، داخی بکردی٢٧٤ ، بلبل بکردی ٢٨٣ ، نیزسرایند گان دیگرمانند مؤمن جوینی ٧٨ ، عراقی ٧٩ ، مقبل و صایب ٨٠ ، خالص و عصمت ٨١ ، نظامی ٨٢ ، محمود و فریدون و قصاب ٨٣ ، حرم فتحعلیشاه و خالد ٨٤ ، سالم ٨٥ ، ناصروسعدی ویغما ٨٧ ، کلیم وحافظ ٨٩ ، محمود غزنوی وامرءالقیس وشافعی ٩٠ ، نامهٔ شیخ محمد جسیم بفارسی ٣٢٠ـ٣٢٤ .

۳۹۹۷

نستعلیق غلام رسول پسرحافظ عبدالرحیم در ۲رجب ۱۱۳۰ در زمان محمد شاه غازی ، عنوان شنگرف ، جدول آبی‌وشنگرف ، سه‌عنوان «نقش‌بستن بهرور بانو...» و «بسرآمدن جام‌عمرجهاندار...» و « فاتحهٔ کتاب معنی...» افزوده دارد واینها درنسخهٔ ش۳۹۹۱ نیست.

۱۷س۹×۱۹ ، ۱۵۰گ۳۶۱×۳۴ ، کاغذ هندی ـ جلدتیماج حنایی ضربی‌مقوایی.

بهاردانش

از منشی عنایت‌الله آل محمد صالح (ش۳۹۹۱) .

۳۹۹۸

نسخ شاه قلی کارگر پسرمحمدعلی بفرمودهٔ معصوم‌عطایی یوزباشی درآغاز ج۱/۱۱۳۰ ، عنوان شنگرف ، درپایان نسخه پیش ازتاریخ تحریر ترجمه پنج‌حدیث نبوی‌است.

۱۳س۸×۱۴ ، ۱۱۵گ۱۵×۳۱، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی.

خلاصة اللغات وتفسير المشكلات

ازاسماعیل‌بن لطف‌الله باخرزی بفارسی است (فرهنگنامه‌ها ٢٦٥).

۳۹۹۹

نستعلیق آدینهٔ ۱۰ع۱/۱۰۸۰.

۲۱س۱۱×۲۱ ، ۲۱۶گ۱۷×۲۷ ، کاغذ هندی ـ تیماج سبزمقوایی عطف‌قهوه‌ای.

کاشف الحق

ازمعزاردستانی است (ف۶۰۰ ـ ذریعه ٢ : ٣٢٢) درص ع نسخهٔ ما این کتاب «کشف‌الحق» نامیده شده است .

٤٠٠٠

نستعلیق سدهٔ ۱۴.

۱۸س۹×۱۵ ، ۳۴۱گ۱۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی.

دیوان

گزیده‌ایست ازسروده‌های سیدحسین طباطبایی زواری مجمر (١١٩٠ـ١٢٢٥). با تخلص مجمر (مجلس ٣ : ٣٩٩ و ٦٧٦ ـ سپه ٢: ٦٧١) .

آغاز:

سبحان من يد يرق (؟) الارض و السماء

عال عن الدنائة عال عن العلى

* * * *

دارای دهر فتحعلیی شه کزو قویست

دین خـدا و قول ولی شرع مصطفی

انجام:

حلقه به پیراهن نسرین زسنبل گیرند

او زسنبل حلقه بر پیراهن نسرین زند

۴۰۰۱

نسخ خوش پاگیزهٔ ذی‌حجهٔ ۱۰۵۸ ، عنوان ونشان‌شنگرف ، در آغاز و هامش و پایان نسخه پراکنده‌ها است دراخلاق وحدیث شیعی بسیاری از کتاب ورام وشعرعربی ازابن‌عامر وامام‌افضل‌الدین القاسی :

اذا ماجيفةالدنيا تركنا	نجونامن‌مهارشة الكلاب
فلاقاسان خيرالارض طيبا	ولا سكانهاخيرالصحاب

درآن‌آمده : « عدن اوراقه قلب ومن غريب الاتفاق كانت عدد اوراقه العددية مشعرة باسم الموضوع‌له» بهای نسخه‌بیست عباسی ، ازآن علی‌خان‌کاظمی وسماهیجی وعلی‌بن‌احمدبن‌زین بوده‌است ، همه این پراکنده‌ها جزیادداشتهای تملک بخط عبدالامام است که شعرعربی‌اودرآغاز وپایان‌هست وجز خط متن است ، نسخهٔ بسیار پاکیزه وروشنی‌است .

۲۱س۷×۱۴ ، ۱۳۹گ۱۴×۲۵ ،کاغذ سپاهانی - جلدتیماج عنابی‌ضربی مقوایی .

جاویدان خرد

متن عربی‌مشکویهٔ رازی همانکه بچاپ رسیده است (دیباچهٔ بـدوی - ادبیات ۱۵۲ - نشریه ۱ : ص۲۱٤ ش ۳۲ وص۲۱۸ش ۷۱ - گفتار نگارنده در فرهنگ ایران زمین جلد۷ دردیباچهٔ مختصر فی‌ذکر بعض الحكماء اليونانيين والمليين‌س٥).

۴۰۰۲

نستعلیق احمدبن حسین بن علی بن عبدالجبار برای خزانهٔ شیخ‌عبدعلی بن محمدفاروقی‌درروزدوشنبه ۱۸ج۱/۱۱۹۴ ، تصحیح شده وبلاغ مورخ شب ع٤/۱۱۹۵ دارد ، در۴۷ص.

۲۰س۱۱×۱۵ ، ۳۲٦گ۱۷×۲۴ ،کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی‌ضربی مقوایی .

عمدة الناظر في عقدة الناذر

از بهاء الدین محمدبن محمد باقر حسینی نایینی که در دههٔ سوم ع۲/۱۱۱٤ ساخته است .

آغاز: بسمله . الحمدلله‌الذی شرع العقود شوارع الى المقصود و وضع العهود بواعث وروادع للمعهود . . اما بعد فان علماءعصرنا . . اختلفوا في من نذر حال صحته وثبات عقله وسلامة نيته‌فقال‌ان عافانی‌الله من كذا و كذا من‌آلامی اوحصل‌لی‌ما ارجوه من مرامی فلله‌تعالى عن عتق غلامی‌بعدتمام‌ایامی اوقال ان كان كذا من‌دفع‌مكروهاته اووقع‌آماله فلله على صدقة مالی بعد وفاتی مستوعبا جميع ماله فمنهم من‌قال ببطلان نذره وعدم صحته ومنهم من صححه وامضاه فی اصل تركته قالوا يعتق العبد و يصير المال صدقة من غيران يجيزه الوارث او يصدقه ولايختص بثلث التركة بل يخرج من صلب ماتركه والحق عندى البطلان ... ورتبنا الرسالة على فصول وخاتمة .. وسميناها عمدةالناظر فی عقدة الناذر . . فی صروف فصول اربعة .

انجام: وقدتیسرالاختتام ... فی‌اواخرشهرربیع‌الثانی ... من‌السنة الرابعة من العشر الثانی من المائة الثانية من‌الالف الثانی و كتب مؤلفها . . . بهاءالدين محمدبن محمدباقرالحسینی النايينى ... والحمدلله رب‌العالمين .

۴۰۰۳

نستعلیق سدهٔ ۱۴ .

۲۸س۱۱×۱۸ ، ۳۸گ۱۷×۲۲ ،کاغذ فرنگی - جلد مقوا با پارچه .

الاشارات الحسینیة

مثنوی است و ترجیع و قصیده در مرثیهٔ حسین ع باعنوانهای منثور و بفارسی از عنقا که درزمان ناصرالدین‌شاه ومیرزا علی‌اصغرخان اتابك صدراعظم آغاز کرده و در زمان فتحعلیشاه در ۱۳۱٤ (= اشارات الحسنیه ـ اشارات حسینی) بپایان‌رسانده‌است. ستایش میرزاسهاپسر میرزاهمای شیرازی و مجدالادبا میرزا حیدرعلی‌ثریای‌تهرانی از این کتاب باشاره بتاریخ آن در پایان هست . دران‌آمده : « شد اشارات الحسینیه بنام » .

آغاز:

یا قدیم الذات تهدی من تشاء	یا کثیر الخیر تؤتی من تشاء

انجام :

بندهٔ عنقا چاکر درگاه تست	خاکروب‌خاکروب‌راه تست
••••	
آرزویش را برآور از کرم	جان بوالفضل‌عزیزمحترم

۵۰۰۴

شکسته نستعلیق ۱۲۷۴ ، عنوان شنگرف .

۱۵س۹×۱۵ ، ۷۱گ۱۷×۲۱ ، کاغذ ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای مقوایی‌گلدار.

داستان مهرخاوری یاماشرقی

اینها هستند کسان و جایهای این داستان : خاورشاه ، پادشاه ، وزیر ، ایوب پیامبر ، عابد ، روزافروزدخترپادشاه پریان ، شاهزاده مهر ، دخترماهان، دخترهامون، ماه مغربی ، پادشاه یمن ، پادشاه مداین ، نیك اختر ، نسیم عیار ، ابر فرنگی ، زهره دختروزیر ، مهرپادشاه، صحاب‌فرنگی ، دختربوقلمون ؛ قلعهٔ جادوان، گنبدتر گس،

سرچشمه ، جزیرهٔ دیو ساران ، جزیرهٔ هامان جزیرهٔ ددان ، بیت الله ، بیت المقدس ، شهرمغرب، باغ غولان.

آغاز: راویان اخبار وناقلان آثار روایت کرده‌اند که درشهر مشرق پادشاهی بود که او را خاورشاه میگفتند .

انجام : این داستان بیادگار ازایشان ماند .

۵۰۰۵

نسخ درهمهٔ شماره‌ها وازمیرمحمدبن میرسید حسینی‌علم‌جناحی ومورخ ۱۰۷۹ درش۸و۹ و در هرات نوشته است ، عنوان شنگرف حواشی دارد .

۱۹س۱۷×۱۹ ، ۱۸۷گ۱۹×۲۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای مقوایی .

مجموعه

۱ـ الاثنی عشریة فی‌الطهارة (۱ پ ـ ۱۱ پ) .

۲ـ الاثنی عشریة فی‌الصلوة (۱۱ پ ـ ۲۳ پ‌مورخ ۱۰۲٤) .

۳ـ الاثنی عشریة فی‌الزکوة (۲٤ پ ـ ۲۹ ر) .

٤ـ الاثنی عشریة فی‌الصوم (۲۹ پ ـ ۳٦ پ) .

٥ـ الاثنی عشریة فی الحج (۳۷ پ ـ ٤٤ ر) .

٦ـ تحقیق جهة القبلة (٤٤ پ ـ ٤۷ ر) همهٔ اینها ازشیخ بهایی است.

۷ـ مسائل الطوسی یاالاعتقادات(٤۷ پ ـ ٤۸ پ)

آغاز: مسائل الطوسی . . . مسئلة معرفة الله واجبة علی کل مکلف بدلیل انه منعم فیجب شکره .

انجام : و کلما اخبربه المعصوم فهو حق والحمدلله رب‌العالمین صلوات‌الله.. یاارحم‌الراحمین .

۸ـ صیغ العقود والایقاعات (٤٨ ب ـ ٦٢ ب) از کرکی (ف١٩٤٥) .

۹ـ الالفیة (٦٣ ب ـ ٦٩ ب) ازشهید اول است (ف١٧٨٣) .

۱۰ـ الاربعون‌حدیثا (٧٠ ب ـ ١٨٥ ر) از شیخ بهایی بافهرست آن (١٨٥پـ ١٨٧ ب) .

٤٠٠٦

نستعلیق سدهٔ ١٢ درش١و نسخ سدهٔ ١٣درش٢و٣ ، عنوان ونشان ورقم شنگرف ، جدول زر و لاجورد وسرلوح زرین آراسته درش١ .

١٤ بی٦×٩ ، ١٠٦ب١٠×١٦ ، کاغذ سپاهانی وفرنگی ـ جلد تیماج قهوه ای ضربی زرکوب مقوایی عطف مشکی .

مجموعه

۱ـ زایجه (١ ـ ٥٨) بفارسی و زایجهٔ نصر الله میرزا فرزند نادرشاه است از بدیع‌الزمان‌حسین گونابادی سپاهانی ستاره‌شناس وبدستورپادشاه که درنامهٔ ابوالقاسم وزیر مورخ روز پنجشنبه ١٢ع١١٥٨/١ آمده و درص ٢ دیده میشود استخراج شده است این‌شاهزاده درروزپنجشنبه ١ج١١٣٦/٢ درخراسان زاده شده است . چندجدول دراین رساله دیده میشود .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . الحمد لحکیم خلق الطباق السموات و الارضین والشکر لعلیم‌جعل الکواکب‌حرکات دالة علی اختلاف المتجددات و الاحکام . . . استخراج طالع سعادت مبارك‌نواب‌سپهر رکاب فلك جناب ... شاهزادهٔ عالم‌وعالمیان نواب نصرالله میرزا ابن ... نادرشاه افشار .

انجام : وعمرودولت‌آن‌بر گزیدهٔرب العالمین تاقیام‌قیامت مخلدومستدام‌باد .

۲ـ زایجهٔ (٥٨ـ١٩٢) بفارسی وزایجهٔ عباس میرزای قاجار نایب‌السلطنه است از محمد حسین‌بن بدیع‌الزمان گونابادی سپاهانی که شعرهایی در ستایش او سروده

(دیباچه ص٧٨) وبنام فتحعلی‌شاه ساخته‌است . این‌شاهزاده درروزچهارشنبه٤ذی‌حجهٔ ١٢٠٣ (٢٠ اسفند١١٥٩یزد گردی)دردماوند زاده شده است (ص٧٩و١٨٢) گونابادی گویا این رساله را در ٢٢ج١٢١٨/٢ ساخته است (ص ١٨٤) دررسالهٔ یك قول است (ص٨٠) و دومقاله (٨٥و١٢٠) هریك دارای چندین قول واستخراج وجدول نجومی .

آغاز: بسمله . وبه نثقتی .

بنام خدایی کنم ابتدا — کهمحتاج‌اوبندشاهو گدا

....

حمدوسپاس وعالی اساس بی‌نهایت .. سزاوار قادری است . . . چنین گویداین بندهٔ درگاه اله ... ابن بدیع‌الزمان الحسینی المنجم محمدحسین الحسینی الجنابدی الاصل والاصفهانی المسکن .

انجام : دو دقیقه و پنجاه دوثانیه از شب مذکور گذشته . زایجهٔ طالع وقت سقوط نقطه (سپس هشت جدول نجومی است)

۳ـ رساله دراحکام‌دلایل‌اصلی‌وتحویلی (١٩٣ـ٢٠٨) گویا ازهمو‌ودراستخراج احکام اوضاع فلکی و مواضع کواکب دروقت ولادت یا دلایل اصلی بر احوال ذاتی انسان و احکام اتصالات و انصرافات کواکب پس ازولادت یا دلایل عرضی بر احوال عرضی انسان ومانند‌دنبالهٔ رسالهٔ پیش است .

آغاز: توکلت علی الحی الذی‌لایموت ولاینام چون ازاستخراج تواریخ‌وتصحیح درجهٔ طالع همایون وتسویةالبیوت وتقاویم کواکب سبعهٔ ثابته وسهام وعروض‌وابعاد ومطالع ممرومطلع ومغیب وعروض . . . که مداراحکام نجومی است فارغ شدیم لازم نمود که ... سطری چند درسلك تحریر .. آوریم .

انجام : وانبساط حاصل شود ان‌شاءالله تعالی .

۴۰۰۷

نستعلیق سدهٔ ۹و۱۰ ، عنوان ونشان شنگرف.
۲۰س۸×۱۷ ، ۲۱۴گ۱۴×۲۵ ،کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج عنابی متوالیدرونمشکی.

کتاب النقض بابعض مثالب النواصب فی نقض بعض فضایح الروافض

ازعبدالجلیل رازی است (مشار۱۲۵۵) .

۴۰۰۸

نستعلیق محمدحسین بن محمدمحسن وبری درروزچهارشنبه ۱۹ج۱۲۷۶/۲ ، جدول سرخ والی.
۲۲س۱۲×۱۷ ، ۴۱گ۱۸×۲۲ ،کاغذ ـ جلدتیماج تریاکی درونآبی.

کشف اللغات و الاصطلاحات

فرهنگی است ازعبدالرحیم بن احمدسوربهاری که برای فرزندخودشهاب‌الدین نزدیك ۱۰۵۱ یا۱۰۶۰ ساخته است (چلبی در کشف ـ طوس ۳۷۶:۲ ـ مجلس ۲۷۹:۲).

آغاز: انتخاب فرهنگ مولانا عبدالرحیم ابن احمد ثوربترتیب حروف فصل الف مع الف ادناپرورد کارای گویا حضرت رسالت پناه .

انجام: یهدی کنایه از راهنما است وحضرت صاحب را نامند .

۴۰۰۹

نسخ محمدبن تادعلی سمنانی بدستورحاج ملاعلی درروزدوشنبه رمضان ۱۳۱۹ درش ۱ ، ش ۳ مورخ ۱۳۱۷ ، ش۲بخط دیگر، شماره‌های دیگراز همین تاریخهااست ، عنوان‌شنگرف.
سطرواندازهٔگوناگون ، ۹۸گ۱۴×۲۱ ،کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سبزضربی‌متوالی.

مجموعه

۱ـ رسالة فی الرد علی بعض المعاصرین (۱ ـ ۴۹) رد فقیهی است بر فقیهی

بفارسی وعربی ودرآن از آقاسیدصالح و حاج ملاهادی مدرس ومیرزا محمد حسن و آقا سیداسمعیل و حاجی ملاعلی سمنانی و سیدمحمود مؤلف المواهب السنیة فی شرح الدرة الغرویة وصاحب فصول وبرادرش و از حواشی مؤلف برریاض یاد شده است ، با عنوانهای فذلکه ونقل وایقاظ وقوله واکمال وباحواشی «منه» .

آغاز: بسمله . لله الحمد رب العالمین ورب الارض رب العالمین . . . تقدیم کلام وترسیم مرام لتحقیق مقام فی الاول تاسیس وتبیین وفی الثانی ایقاظ وتنبیه .

انجام: وعلی هذه الحال وعلی کل حال.

۲ـ تشریح الافلاك (۵۱ـ۶۴) از شیخ بهایی است .

۳ـ دوازده امام (۶۷ـ۸۰) ازابن عربی است .

۴ـ المقصوروالممدور (۸۲ـ۸۳) ازابوبکرمحمدبن حسن بن دربیع (؟) ازدی .

آغاز:

لاتر کنن الی الهوی و احذر مفارقة الهواء

یوماتصیرالی الثری ویفوزغیرك الی الثراء

انجام :

واری القری مالایدوم علی الزمان لدی القراء

ماء الحیات روی و انی للمحلا بالرواء

۵ـ تفسیربسمله (۸۵ ـ ۹۰) بنظم‌فارسی بروش علم حروف .

آغاز:

بسم الله الرحمن الرحیم — هست کلیددر گنج حکیم

علمهای اولین و آخرین — جمله‌راقرآن حق آمدضمین

انجام :

دیگران اسمند او معنی آن — دیگران جسمنداوباشدچه جان

۶ـ رساله دررمل (۹۲ ـ ۹۶) ازخواجهٔ طوسی (مدرس ۲۹۵و۳۰۹).

آغاز: هذه رسالة فی علم الرمل من خواجه نصیرالدین الطوسی فی دائرة الزوج. بسمله . حمد بی حد وسپاس و ستایش بی‌عدد ... موجودی را که چندین هزار اشکال مختلفهٔ سعد ونحس از یك نقطهٔ واحده دردائرهٔ وجود اظهارفرمود .. چنین گوید ... نصیرالدین محمد طوسی که یرلیغ جهان مطاع نافذ شد که این ضعیف در مقدمات اشکالْ واحکام الرمل مختصری درغایت اختصار بنویسد .

انجام : واگرسئوال کند که مرا ازامیر ویاپادشاه نظری باشد یا نه نظر در خانهٔ اول درهم نماید اگر سعد باشد دلیل بر شادمانی باشد از جانب پادشاه و امیر واگرنحس باشد پادشاه وامیربدبود و ملالت برسد .

۴۰۱۰

نسخ فتح‌الله‌بن محمدبن علی عباسی سپاهانی درچاشت روزدوشنبه ۱۷رمضان ۸۸۸ درهرات در مدرسهٔ امیرنظام‌الدین شیخ‌احمد سهیلی ، عنوان ونشان وجدول شنگرف ، حواشی داردبانشانهٔ چلبی، تاریخ تملك ۹ شعبان ۸۸۸ درص‌هست وتملك علی‌بن‌حسن وزین‌العابدین‌بن‌حسین‌صفوی ، در پایان شعر جامی است بهمین‌خط وشعرامیرسهیلی(مدظله) وبخط وامضای او ، نسخهٔ بسیارپاکیزه‌ایست‌ولی‌فرسوده شده وموریانه خورده است ؛ در آغاز شعرفخررازی و جنید است بعربی و شعر های فارسی دیگر و پراکنده‌های نثر بهمین‌خط‌کهن .

۴۳س۹×۱۷، ۱۷ـ۳۳۶×۲۴، کاغذ سمرقندی موریانه خورده ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای‌درون‌مشکی.

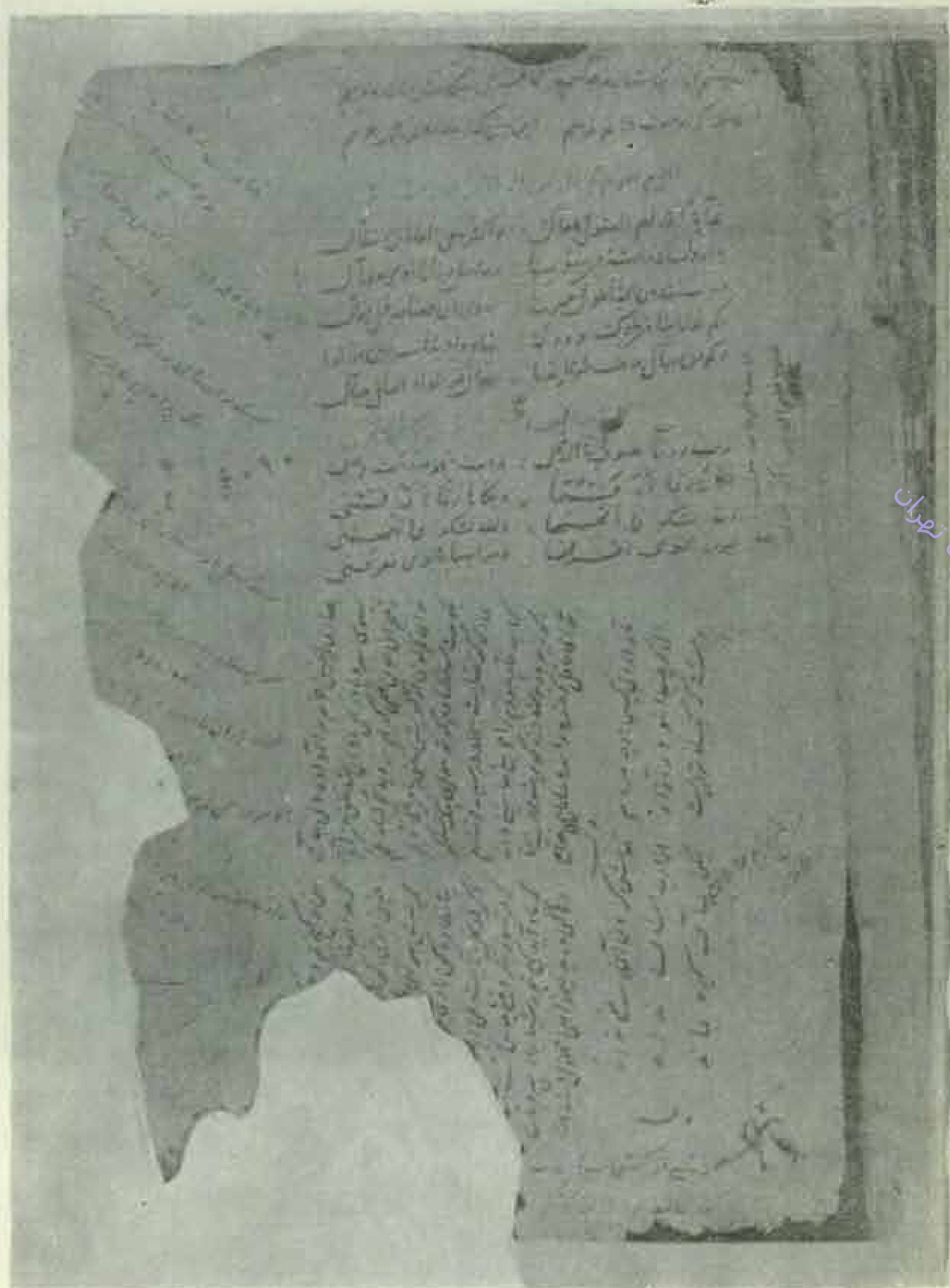
المطول

شرح تفتازانی است بر تلخیص المفتاح خطیب قزوینی که برای ابوالحسین‌محمد کرت درروزدوشنبه ۸ رمضان ۷۴۲ در کرگانج خوارزم بانجام رسانده است .

۴۰۱۱

نستعلیق سدهٔ ۱۳وتاریخ تحریر۱۳۳۴در۱۸۸ دیده میشود ، عنوان‌شنگرف ، درص۳۵و۴۹ و۱۶۱ و۱۶۹اصلاح‌شده دارد ولی‌نمیرساندکه خط مؤلف‌باشد یادداشت ۱۳۳۰و۱۳۳۴و۱۳۳۷دران‌هست.

۱۵س۱۱×۲۱، ۱۱۶ـ۳۱۹۳×۲۸ ،کاغذ فرنگی ـ جلدمقواعطف‌تیماج‌تریاکی.

ش ۴۰۱۰ س ۱

ش ٤٠١٠ ص ٢

ش ٤٠١٠ ص ٣

آغاز المطول ش٤٠١٠ص٤

آغاز المطول ش٤٠١٠ص٥

پایان المطول ش ۴۰۱۰ ص ٦٦٧

پایان المطول ش ۴۰۱۰ ص ٦٦٨

تا چاک جگر بخار غم دوخته ام | تا آتش عشق از دل افروخته ام
الحاصل از او نهان ... | الحاصل عمر عشق او سوخته ام

گنجینه

ازمیرزا عبدالوهاب نشاط است (حقوق ۱۷۸).

٤٥۱۲

نستعلیق روزدوشنبه درمدرسهٔ نیم‌آورد سپاهان ازسدهٔ ۹و۱۰، عنوان‌شنگرف،
۲۱س۱۱×۱٦، ۱۴۸گ۱۷×۲۴، کاغذ سمرقندی – جلدتیماج‌حنایی‌ضربی‌مقوایی.

مصابیح القلوب

ازخواجه ابی‌سعید حسن بیهقی سبزواری است (ف ۱۵۳٤ ـ حقوق ۱۹۳).

٤٥۱۳

نسخ عمادالدین محمود بن علی‌بن حامد در محرم ۹۸۳ با حواشی خود او، عنوان شنگرف،
حواشی دارد با نشان «ع، منه، شده»، نسخه در ۱۴۰۰ از آن ابراهیم‌بن مهدی آل‌عرفات بوده‌است.
۱۲س٦×۱۰، ۱۷۲گ۱۲×۱۸، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج عنابی‌ضربی‌مقوایی.

حاشیة تحریر القواعد المنطقیة

حاشیه‌ایست‌ازمیرسیدشریف گرگانی برشرح قطب‌رازی بررسالهٔ شمسیهٔ کاتبی.

Publications de L'Université
de Téhéran
693

فهرس

مخطوطات المكتبة المركزية بجامعة طهران

تاليف

محمد تقى دانش پژوه

Catalogue

Méthodique, descriptif, et raisonné

des Manuscrits

de la Bibliothèque Centrale de l'Université de Téhéran

Par

M.T. DANECHE-PAJOUH

مطبعة جامعة طهران

۱۳۸۱

Imprimerie de l'Université
Téhéran 1961